

FRANCESCO ARMANO

TIPOGRAFIA - LEGATORIA - GABINETTO

ARTICOLI IN PIASTICA

Via S. Maria delle Grazie a Toledo, 25

NAPOLI - Tel. 322-648

LIBRERIA DELLA
M. TULLIO IACCHI

M.

C.

Scritto per Cesare Braccagni
Giovanni Longo -

Conty Paul

مکتبہ

ج-7-23

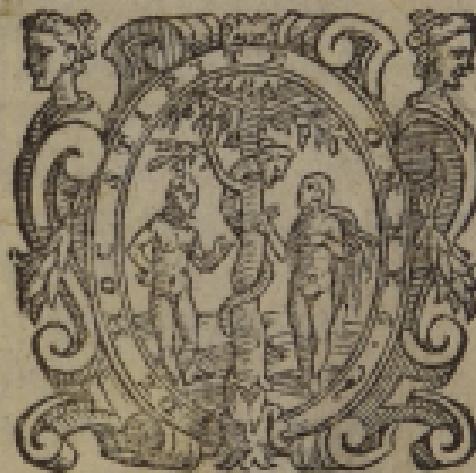
BIBLIOTECÆ C. I. - 6
M. TULLI C.
I C E R O N I S,
DEMOSYPHENIS,
ISOFRATIS,

Ac aliorum veterum Oratorum, Philosophorum, & Poetarum Sententiae Insigniores, Apophthegmata, & Similia.

Nec non de Doctrina Philosopherum,
ex eodem Cicero Libellus.

Quibus accesserunt Crispi Salustij Historici,
& Oratoris Sententia.

Omnia summa diligentia castigatione.

V E N E T I I S,

Apud Gio. Baptistam Bonfadium,

M D LXXXVII.

2

1

23

INDEX CAPITVM MATERIARVM RERV M., AC VERBORVM.

Quæ in hoc opere continentur.

A

<i>Esolutum nihil.</i>	32
<i>Accademici & Peripatetici veteres, & noui, ac unde dicti.</i>	369.370
<i>Accusator, omni pacem erit.</i>	194
<i>Adulatio.</i>	110.374
<i>Aduersa fortuna</i>	307
<i>Adulator</i>	326
<i>Addit interdum, non nihil ad ingensum.</i>	192
<i>Amoris Louis</i>	192
<i>Actas posterior, priore similis</i>	193
<i>Agricultura</i>	198
<i>Aliena curamus, nostra negligimus</i>	188
<i>Alter alterius eget auxilio</i>	ibid.
<i>Alterum non ledere oportet</i>	141
<i>Alius pecuniam debere, aliud gratiam</i>	114
<i>Ambitionis effectus</i>	556.118.363
<i>Amicitia, & benevolentia</i>	516
<i>Amici veri</i>	557
<i>Amor publicus priuato praferatur</i>	199
<i>Amor</i>	284.
<i>Animis Imperator Cesa</i>	360
<i>Animus. 87. Animus quādo a vero difficiat.</i>	367
<i>Animus ferox</i>	360
<i>Animis cum Diis communis</i>	361
<i>Animus præstantius corpore</i>	ibid.
<i>Antiochi præstantia</i>	421

I N D E X

<i>Appetitus rationi obediens</i>	97
<i>Arcesilus Zenonis se opposuit</i>	318
<i>Aristoteles dicta memorabilia</i>	400
<i>Arma legibus contraria</i>	158
<i>Arrogans 119.</i> <i>Arts militaris</i>	48
<i>Art. naturae certior</i>	190
<i>Artes consuetae</i>	62
<i>Audacia 364</i> <i>Audacia viris</i>	161
<i>Auerita</i>	103
<i>Auerita effetae</i>	116, 131, 140
B	
<i>Barbari decertatio</i>	517
<i>Beatus</i>	147
<i>Bellica res ab urbani praestent</i>	48
<i>Bellum</i>	354
<i>Bells finis difficultor quam initium</i>	565
<i>Bellum ciuile</i>	496, 107, 108
<i>Bellum, pacis causa geritur</i>	560
<i>Beneficium</i>	360
<i>Beneficentia laus</i>	503
<i>Beneficentia, & ingratitudo</i>	288
<i>Bonum Bonus vir</i>	144, 146
<i>Bonū est se ignorare quid futurum sit.</i> 155	
<i>Bons ciuii Canon</i>	811
<i>De summo bono opiniones</i>	457
C	
<i>Alumnia</i>	519
<i>Cardiorum unitas</i>	520
<i>Cavendo magis quam fruendo, quid res valent cognoscimus</i>	163
<i>Carneadis laus</i>	416
<i>Chalcis in Eubeo loco siluis</i>	312
<i>Celeritas in studiis</i>	176
<i>Cicero</i>	

I N D E X.

<i>Cicero ex disputationib. Stoicorum & Acad. omnibus summis</i>	167
<i>Circumstantia</i>	168
<i>Causa, causitas</i>	62. 63
<i>Clementia, & humanitas</i>	101
<i>Colligere cupiens, est ei serendum</i>	256
<i>Coniectum multa dissimus</i>	134
<i>Coniugium § 29 Corrupti mores</i>	151
<i>Corpus cum bellissimum commune</i>	562
<i>Concepit a semel opinio & ix deponitur</i>	122
<i>Conscientientia</i>	143
<i>Consilium dare Regis difficile</i>	567
<i>Consilium</i>	48. 47. 150. 64
<i>Consularis coditio. 559. Censulere quiesce. 563</i>	
<i>Conservatq[ue]s ibis idem quod generosib. debemus</i>	219
<i>Confusudo 156 Contentus nemo</i>	213
<i>Contentio probanda</i>	213
<i>Contemptores diuinarum</i>	118
<i>Contra leges depravatorem</i>	515
<i>Cupiditate diuinarum nib. l regi potest.</i>	567
<i>D</i>	
<i>Debetio pecunia alia, atque gratia</i>	114
<i>Defunctorum curam habere</i>	509
<i>Deliberatio 481 Desperatio</i>	509
<i>Dens</i>	15. 459. 530. 311
<i>Dicendo, omnibus satisfacere difficile</i>	206
<i>Diligere se, siveq[ue] quenque</i>	20
<i>Diligentia</i>	491
<i>Discendi studio omnes teneri</i>	23
<i>Diversa hominum studio & iudicia</i>	162
<i>Diuinarum contemptores</i>	118
<i>Divisa, quando omnium malorum origo.</i>	114

I N D E X

<i>Dinitie, & Paupertates</i>	531. 343
<i>Dives, & Diversa</i>	201. 504
<i>Dives uix bonus</i> 193	<i>Doltus</i> 46
<i>Dolte proprium</i> 67	<i>Doltrina</i> 134
<i>Domus</i>	224
<i>Dolorem, dies minuit.</i>	78
<i>Durum à pſſera in aduersa fortuna cadere.</i> 173	
<i>Durum eſt filium, patris impediri</i>	205
<i>E</i>	
<i>E ligendum ex multis optimum</i>	198
<i>Eloquentia, & eloquens</i>	43. 44. 112
<i>Emere male quam rogare</i>	405
<i>Eruditio ac scientia</i>	189
<i>Exemplum & similitudo</i>	133
<i>Exercitium</i> 347	<i>Error</i> 336
<i>Exilium</i>	115
<i>Experendorum tria genera</i>	81
<i>F</i>	
<i>F adum, infectum fieri non potest</i>	119
<i>Falsis non uerbo probamur</i>	150
<i>Fama scrupendum</i>	116. 46
<i>Fama & gloria</i>	498
<i>Felicitas</i>	121
<i>Fidem qua faciant</i>	118
<i>Filiis aliquando mouemur.</i>	ad.
<i>Filium deſcio patris puniri, acerbum</i>	140
<i>Fuiq & parentes</i>	395
<i>Fortitudo & magnanimitas</i>	534. 366
<i>Fortuna</i>	506. 352. 354. 276
<i>Fortuna, & Occasio.</i>	374
<i>Fortuna, in omni re dominatur</i>	334
<i>Fronte nulla fides</i>	186
<i>Fursum impudicum</i>	105
<i>See</i>	

I N D E X

<i>Fueritum uscari non potest</i>	139
<i>Futura nescire bonum</i>	155
<i>Futurum</i>	509
<i>Finis in omnibus datur</i>	555
<i>G</i>	
<i>Genitrix maiorum posteris est lumen</i>	565
<i>Gloriam laus, &c honor</i>	535.68
<i>Gratia referenda ratio</i>	111
<i>H</i>	
<i>Hereditas que relinquenda</i>	191
<i>Historics quo citandi.</i>	191
<i>Hominem esse calamitosum</i>	282
<i>Hominu gen' ex matre et forma cōpositu.</i>	565
<i>Homo. 134.441</i>	<i>Honor</i>
<i>Humanitas & clementia</i>	348
<i>Humanas ferenda omnia</i>	175
<i>Humanitas & beneficium</i>	537.82
<i>Humana res fluxibles</i>	555
<i>Honestum</i>	77
<i>Hosius</i>	495
<i>I</i>	
<i>Ignavia</i>	492
<i>Ignominia, & gloria</i>	109
<i>Ignoscitur quibus facile</i>	186
<i>Ira mortalitas</i>	538
<i>Imperator</i>	51
<i>Imperantibus benignitate, omnia late.</i>	567
<i>Imperium</i>	345.488
<i>Imperia crudelia non dimittuntur</i>	561
<i>Impiorum cruciatus</i>	149.151
<i>Improbitas</i>	473.360
<i>Impudens 500</i>	<i>Impunitas</i>
<i>Infamia</i>	359

I N D E X

<i>Infortunium</i>	18.513
<i>Inimicus domesticus pestilens</i>	197
<i>Ingenii vis</i>	556
<i>Ingeniosus laboriosissime docet.</i>	46
<i>Ingenio conserunt, locus, &c; patria</i>	556
<i>Iniuria</i>	359.362
<i>Ingratus</i> 115	<i>Innocentia</i> 329
<i>Inuidia</i>	443.474.534
<i>Inuidice ex opulentia nostra</i>	556
<i>Ira</i>	135.355.495.539
<i>Irasci minime decet</i>	563
<i>Iudeo eiusq; partes</i>	59.476
<i>Iudicium hominum diversa</i>	165
<i>Ius et usle</i>	57
<i>Iustitia</i>	99.468
<i>Iurandum</i>	475
<i>Iumentum</i>	534
<i>Iuris iuste quae permittenda</i>	183
<i>Inuentus sensu prudentia regitur.</i>	184
<i>In maxima fortuna minima licentia est.</i>	563

L

<i>Laborem eis subimus, nisi proposito pra-</i>	
<i>mito, & gloria</i>	539
<i>Ladendus nemo, ut sibi profis</i>	141
<i>Lassus & metus</i>	137.535
<i>Laudatores quidam sinistri</i>	134
<i>Lex</i>	10.339.443.540
<i>Liberalitas</i>	111
<i>Liberas</i>	124.345.556
<i>Liberi</i>	497
<i>Liberi quam a parentibus diligantur</i>	22
<i>Litterarum laus, & commendatio.</i>	26.551
<i>Loquendum de nobis in neutram partem.</i>	133

L

I N D E X

<i>Liquacitas</i>	540
<i>Locus aplois illustriorq; i ciuitate, cui dicitur</i>	567
 M	
<i>Mala omnia quando desinant</i>	166
<i>Mala exempla</i>	168
<i>Magistratus</i>	172
<i>Magnanimitas & fortitudo</i>	113.541
<i>Maledictum volucre</i>	200
<i>Maledicentia</i>	361.200
<i>Majorum & cestrorum virtutes inservianda</i>	512
<i>Mansuetudo.</i> 326 <i>Medicus</i>	209
<i>Mediocritas optimarogula</i>	98
<i>Meminisse dulce, quod durum patifast</i>	139
<i>Memoria</i>	337.191
<i>Medacio, & medaci nulla fides.</i> 129.130.362	
<i>Metus & timor</i>	137
<i>Metus & aueror plerunque magis efficit, quam res qua timetur</i>	139.138.535
<i>Miles</i> 349 <i>Militaris ars</i> 46	
<i>Minima sâpe maxima momenta præbent.</i> 200	
<i>Miser</i> 148 <i>Misericordia</i> 501	
<i>Mores</i> 349 <i>Mores corrupti</i> 151	
<i>Mores crescunt cum atate</i>	150.142
<i>Mors</i>	73.365.544.542
<i>Mulier.</i>	497
<i>Mulieres antiquitatis, viris amantiores.</i> 205	
 N	
<i>Ascimur non solum nobis, sed parentibus,</i>	
<i>Opatria</i>	179
<i>Natura emendari potest</i>	19
<i>Natura ducta optima</i>	18
<i>Natura, quem doctrina & vitior</i>	163
<i>Naturam quisque sequatur</i>	163

I N D E X.

<i>Nemo scribat nisi doceat.</i>	190
<i>Nemo alterius imperium uolens concedit</i>	565
<i>Nihil statim absolutum</i>	3
<i>Nihil refert quam cito, si sat bene</i>	22
<i>Nobilitati fauendum</i>	186
<i>Nostrum propriè quid</i>	204. 205
<i>Non est in litem: disperandum</i>	28
<i>Non sorte, sed uirtute regitur.</i>	564

O

O <i>bedientia</i>	328
<i>Occasio</i>	413
<i>Occum</i>	357
<i>Oculi dolorem augent</i>	204
<i>Odium dissimilisudo contrahit</i>	189
<i>Odium uetus</i>	463. 209.
<i>In officio manendum semper</i>	94
<i>Omnes malunt sibi esse recte quam alteri</i>	22
<i>Omnes bona appetunt</i>	20
<i>Omnis uenalea</i>	554
<i>Omnia orta occiduntur.</i>	114
<i>Onus non est, quod sponte suscipitur</i>	206
<i>Olitor aliquando oportet eloquiritur</i>	171
<i>Opinio semel concepta uix deponitur</i>	122
<i>Opinione sape, non ratione, nos nisi</i>	722
<i>Oratio Ergo</i>	132
<i>Orator.</i>	44. 431

P

P <i>aneticos floscorum princeps</i>	425
<i>Parum fidei misericordia</i>	558
<i>Parabola Ergo similia Ciceronis</i>	240
<i>Parentes obseruandi, non usolandi</i>	9. 511
<i>Par-</i>	20

I N D E X.

<i>Parentes, et amicos etiam amplissimam dignitatem dulti, non negligamus</i>	180
<i>Parta male, dilabi male</i>	186
<i>Partus suos, quisque etiam ferre diligunt</i>	12
<i>Patr quod durū fuit meminisse dulce est.</i>	139
<i>Patria & Res publica</i>	135.499
<i>Pauper</i>	201.14
<i>Pauperes multi</i>	203
<i>Pax</i>	465.207
<i>Peccandum nullo modo</i>	97
<i>Pecuniam debere aliud, aliud gratiam</i>	114
<i>Pecunia, & diuinitas</i>	202
<i>Perfidia</i> 362 <i>Peregrinatio</i> 67	
<i>Perpetuum nihil</i>	171
<i>Perspateticorum Sententia</i>	372
<i>Pertinacia, & semeritas</i>	119
<i>Philosophia laus, & virtus</i>	39.460
<i>Phylonis nota</i>	410
<i>Plebs Senatus obediens</i>	567
<i>Pietas</i>	101
<i>Polemonis impudicitia</i>	406
<i>Populus</i>	489 487
<i>Prae Ciceronis Sententia</i>	252
<i>Praeceptores.</i> 61 <i>Praecepta Clantiis</i> 421	
<i>Praeclaray rara, eaque difficultas</i>	192
<i>Princeps</i>	50 31
<i>Principium.</i> 108.165. <i>Probitas</i> 315	
<i>Prodigii</i>	113
<i>Promissa seruanda</i>	142
<i>Prosperis rebus consulendum est aduersis.</i> 197	
<i>Prudentia</i>	38.461.265.310.543
<i>Pudicitia.</i>	328
<i>Pudor.</i>	499

INDEX

O	<i>Vales irreverenda gratia esse debet.</i>	113
Q	<i>Quod futurum est tunc non potest.</i>	129
Q	<i>Quisque id sequitur, ad quod natura magis est compositus.</i>	136
Q	<i>Quae ualeant ad fidem faciendam.</i>	128
Q	<i>Quis mortalis divina attingere potest.</i>	566
<i>R</i>		
R	<i>Ratio</i>	90
R	<i>Rega atque imperatoru animi uirtus.</i>	562
R	<i>Repentina grauiora.</i>	154
R	<i>Respublica. Et patria.</i>	13.475.111
R	<i>Res ipsa primum, Et pena contmetur.</i>	196
R	<i>Res maximus non negligendas.</i>	524
R	<i>Res uerbis anteponenda.</i>	50
R	<i>Res secunda.</i>	505.197
R	<i>Rhetoricam & Dialecticam differre.</i>	45
R	<i>Rogantur plerique fructuaria.</i>	205
<i>S</i>		
S	<i>Salutem infuga sperare.</i>	63
S	<i>Sapientia laus. Et sapientia comedatio.</i>	563
S	<i>Sceleratus 190. Scientia laus 25.298</i>	
S	<i>Scientie studio teneri omnes.</i>	25
S	<i>Sensu clara sint iudicia 942. Senectus 183</i>	
S	<i>Sententia graues plus sophorum.</i>	214
S	<i>Sermo. Et oratio 122. Seruitus 108.497</i>	
S	<i>Similis multa ex Demosthene.</i>	515
S	<i>Similitudo. Et exemplum homines plurimum permouere solent.</i>	112
S	<i>Similitudo amicuum parit.</i>	189
S	<i>Si multas 339. Sicut, cuiusdam iocus.</i>	230
S	<i>Sobrie uiuendum.</i>	285
S	<i>Socrates doctrina, ac mores.</i>	392

I N D E X

<i>Socius, & eius officia</i>	197
<i>Socordie utique ignorantia incommoda</i>	564
<i>Spes</i>	500. 209
<i>Stoici ac eorum sententiae</i>	374
<i>Stultitia</i>	38. 462
<i>T</i>	
<i>Taciturnitas</i>	287. 572
<i>Temperantia</i>	79. 548
<i>Testis nemici in res sua</i>	220
<i>Terentiana Sententia</i>	294
<i>Theophrasti nomen unde</i>	412
<i>Timor, & metus</i> 137 <i>Tirannus</i>	446
<i>Turpitudo fugienda</i>	96. 536
<i>V</i>	
<i>Valeudini seruendum</i>	199
<i>Varietas gratia</i> 181. <i>Verecundia</i> 99	
<i>Verba uirtutem non addunt</i>	536
<i>Verum a quibus auditur</i>	118
<i>Versus</i>	127. 462
<i>Vicinus qua probanda</i> 116. <i>Victoria</i> 353	
<i>Victoria facilis nemine repugnante</i>	208
<i>Vincere unus potest, multis eadem de re contenditibus</i>	207
<i>Vir bonus</i>	144
<i>Virtus amara quando</i>	367
<i>Virtus his, & commendatio</i>	78. 355
<i>Virtus clara aeternaq; habetur</i>	562
<i>Virtutis speciem iustia plerunque inducent</i>	84
<i>Virtutis in homine non alias consideranda</i> 132	
<i>Vita</i> 550 <i>Vitam agere in obscurio</i> 163	
<i>Vivorum magis, quam uirtutum meminimus</i>	
<i>77 192</i>	
<i>Vivendum & honeste, & bone</i>	94. 95

I N D E X

<i>Voluptas</i>	57. 384. 521
<i>A voluptate malis se ad virtutem receperunt.</i>	55
<i>Voluntas punitur, et sam cura fallum</i>	186
<i>Urbanares, an bellicis praestent.</i>	46
<i>Vitilitate mouemur omnes</i>	42
<i>Vsus</i> 183	<i>Vulgus</i> 116
<i>Vulnus animum detegit.</i>	187

X

X <i>Enocratis precepta</i>	578
<i>Xenophonis opiniones</i>	427

Z

<i>ZENONIS nota.</i>	316
----------------------	-----

I N D E X

11

M. T. CICERO NIS SENTENTIAE.

DE DEO.

*D I S immortalibus sunt nos
b s agendi capienda primor-
d i a. 2. de Leg.*

*Omnium rerum a D y s im-
mortalibus principia ducun-
tur. In V ariis testem.*

*Deus est qui viget, qui sentit, qui meminit,
qui praevidet, qui regit, & moderatur, & est
eternus. Som. Scip.*

*E a est Deus Q uia, qua nibil beatiss, nibil omo-
bonus omnib. affluens sua cogitari pot, nibil enim
agit, nullis occupationib. est implicatus, nulla
opera molestur; sua potestia, & virtute gaudet,
h e t exploratum fore se semper tum in maxi-
mis, tum in eternis voluptatisb. 1. de Nat. deo.*

*In mundo Deus est alius, qui regit, qui gu-
bernat, qui cursum astrorum, qui mutationes
temporum, rerum vicissitudines, ordines, con-
seruat; terras, & maria contemplans, hominum
commoda, utrasq; tuetur. 1. de Nat. deo.*

*De hominibus nulla gens est, neq; tam im-
mansueta neque tam fera, qua non, etiam si
ignoret qualis Deum habere deceat, tamen
habendum sciat. 1. de Leg.*

*Omnibus innatum est, & quasi insculptū,
esse deos. 2. de Nat. deos.*

Quid

46 SENTENTIAE

Quid potest esse tunc apertum, tāq; p̄fūcū
tum cœlū nū suspicimur, cœlestiaq; contemplā-
ti suspicimur, quām ēsse aliquid numen p̄fūcū
simē mēntis, quo bac regantur?

Quis est tunc cor, qui cum suspicere sit in cœ-
lum, deos ēsse non sensat? Et ea, qua ranta men-
te sumit, q̄r̄ quisquam ar te illa ordinem re-
rum, ut que secessitudinem persequi posuit, casti-
ficiet poterit? De resp. artus.

Dū semper fuerunt, nati nunquam sunt, atē
ni sunt futuri. 1. de Nat. deo.

Deum agnoscimus ex operibus eius. 1. Tusc.
Commoda, quibus uermimur, luce, qua fruimur,
spiritum, quem ducimus, à Deo nobis dari, Et
impartiti uidemus. Pro Rosc. Amerino.

Diagoras, 3. de Nat. deo. in Apoph. 7.
Illiud uideto, ut Deum noriss. Et si ignores, et
locum, Et faciem. 1. Tusc.

Firmissimum hoc adferrū uidetur, cur deos
ēsse credamus, quod nulla genitram fera, nemo
omnium tam sit immensus, cuius mentem non
embuerit deorum opinio. 1. Tusc.

Deus ipse, qui intelligitur a nobis, alio modo
intelligi non potest. nisi mens soluta quadam,
Et libera, Et segregata ab omni concretione
mortali, Omnia sentiens Et mouens, ipsaque
predicit mortuū seu paterno. 1. Tusc.

Cum ipsa natura magnam homini facultatē
dederit tantum Deus ēsse putatur. ut Et
ipsum, quod est huminum proprium, non par-
sum per nos, sed diuinus ad nos delatum uideatur. 1. de Orato.

Nemo magnus sine aliquo afflatus diuina-

unquam fuit. 2. de Natura. deorum.

Nihil est, quod Deus efficere non possit, 3.
quidem sine labore ullo. 3. de Nat. deor.

Vt hominum membra. 3. de Nat. deo. insimi
libus. 1.

Sit hoc à principio persuasum hominibus, do
minos esse omnium rerum, ac moderatores deos;
eaq; que generatur eoru gers distione, atque nu
mine, eosq; optime de genere hominiu merentur; et
qualis quisq; sit, quid agat, qd in se admittat,
qua mete, qua pietate colat religione, itueri, pro
rumq;. 3. impiorum habere rationē. 2. de Leg.

Thales. qui sapientissimus. 2. de Leg. In Apo-

Deorum prouidentia mundus administratur,
idemq; consulunt rebus humānis, neq; solum
universis seruum etiam singulis. 1. de Diuin.

Deorum prouidentia mundus administratur.
2. de Nat. deor.

Mala 3. impia consuetudo est contra Deos
disputandi, siue ex animo hoc fiat, siue simula
te, 2. de Nat. deor.

Homini de potestate deorum timide 3. pa-
cadicenda sunt. Pro. Leg. Mun.

Cum a Simonide. 1. de Nat. deor. In Apoph-
thy. 6.

Nihil est illi principi Deo, qui omnem hunc
mundum regit, quod quidem in terris fiat, acce-
perit, quam concilia, cæsusq; hominum, que ci-
nitates appellantur. In Somni Scip.

Obscuru Deonihil potest esse. 3. de Nat. deo.

Ignorare Deus non potest, qua quisque men-
te sit. 2. de diuinis.

IV SENTENTIAE

Immortalibus parentibus omnia diis immortalibus debemus. Post red. ad Senat.

Dīs immortalibus nos primum natura concilias de Rēsp. Aruspī.

Prima officia dīs immortalsbus debentur. I. Offic.

Donis impīne placare audeant Deos, Platonem audiant, qui ueritat dubitare, quā sit mente futurus Deus, cum uir nemo bonus ab improbo se donari uelit. 2. de Leg.

*Cum multum animū præstet. etc. 2. de Leg.
In pīs sent. 21.*

*Pietas grata est Deo, sumptus, etc. 2. de Leg.
In pīs sent. 16.*

Natura dux optima.

N. 1 TVR A. dux optima. Cato Major.

Mater rerum omnium natura. Para. 1.

Omnium est natura communis. 5. de Finibus.

Sua cuiusque animantis natura est. 5. de Finibus.

Sua cuiusque natura est ad uiuendum dux. 5. de Finibus.

Multiss signis natura declarat quid uelit, querat, ac desideret, obsurde simus tamen necio quo modo, nec ea, qua ab ea monemur, audi mus. Laius.

Facile indicat natura uim suam, cum homines quod facere ipſi non possunt, id repleta altero fieri indicant. Laius.

Sed tales nos natura genuit, ut eam ipsam insueri, perspicere, eadēque optima duce cursu nostra confidere possemus, haud eras sane quod quisquam rationem, ac doctrinam requireret,

cum natura sufficeret. Nunc uero paruulos nobis dedit igniculos, quos celeriter malis moribus opinionibusq; deprauatis sic restringimus, ut nusqua natura lumen appareat. Sunt enim ingenios nostris semina innata uirtutum qua si adolescenter eliceret, ipsa nos ad beatam uistam natura perduceret. Nunc autem simul atque edisti in lucem, & suscepisti sumus, in omni continuo prauitate uersamur, ut pene cum lacte nutricia, errorem suxisse uideamur. Cum uero parentibus reddisti, deinde magistris traditis sumus, tum ita uarijs imbusmuri erroribus, ut uanitati uernas, & opinions confirmatae natura ipsa cedat. 3. Tuscul.

A natura ipsa desciscimus, ut nobis optimam naturam inuidisse uideamur. 3. Tuscul.

Omnis natura duce uehimur. 1. de Nat. deo.

Natura duce, errari nullo modo potest. 1. de Legib.

Homo natura obediens, homini nocere non potest. 3. Offic.

Naturam ducem si sequamur, nunquam aberrabimus. 1. Offic.

Nos naturam sequamur, ab omni, quod abhorret ab ipsa, oculorum, auriumque comprobatione fugiamus. 10. Offic.

Omnia, qua natura aspernatur, in malis sunt, que adscisit, in bonis. 1. Tuscul.

Quicquid homini naturaliter insitum est, eouis decet: & quicquid agat, agere prouerbios. Cato Maior.

Omnia, qua secundum naturam sunt, habent das in bonis. Cato Maior.

Nihil

SENTENTIAE

Nihil omenamus esse malum, quod sit à natura datum hominibus. 1. Tusc.

Nihil in malis ducamus, quod sit uel à diis amissus uel à natura parente omnium consilium. 1. Tusc.

Nihil est aliud gigantum mere pugnare cum diis, quam natura repugnare. Cato Maior.

Omnis bona appetunt, i.e. que & sua diligunt. 3

SEIPSOS omnes natura diligunt. 1. de Fin.

Omnis natura diligens sui. 4. de Finib.

Omnis natura est conservatrix sui. 1. de Fin.

Omne animal simul atque est ortum, applicatus ad se diligendum, iij. que inse conservant et patiuntur. 4. de Finib.

Omne animal ipsum sibi commendatum est, ut se ē saluum in suo genere, incolu meque esse uelit. 4. de Finibus.

Omne animal seipsum diligat: ac simul ut ortum est, ita agit se ut conseruet. 4. de Finib.

Omne animal simul ut ortum est, ē seipsum. Comnes partes suas diligat. 1. de Finib.

Omnis natura vult esse conservatrix sui. Et saluasit, ē in genere conservetur suis. 4. de Finibus.

Principio generi animantis omni est à natura tributum. Ut se. Sitam, corporisque tueatur, de clementia que ea. que noctura uidentur, omnia que que sunt ad vivendum necessaria, in partem paret, ut parvum ac latibula. 1. Offic.

Et non scripta sed nata lex quam non di-

gitur,

cimus, accipimus, legimus; Secundum ex natu-
ra ipsa arripimus, hancimus, expressimus:
ad quam non doctis sed factis: non institutis, sed
imbutis sumus: ut si fortia nostra in aliquas insi-
dias, si in som, in tela aut latronum, aut ini-
micorum incidisset, omnis honesta ratio esset
expedientia salutis. Pro Milone.

Hoc ergo rario doctis, et necessitas barbaris,
est mos gentibus, et seris natura ipsa prescri-
psit; ut omnem semper vim, quacunque ope pos-
sint, a corpore, a capite, a fortia sua populi sarent.
Pro Milone.

Natura omnes ea, que bona videntur, sequuntur
fugiuntque contraria. 4. Tusc.

Vt bona, natura appetimus, sicut a malis natu-
ra declinamus. 4. Tusc.

Appetuntur ea, quae secundum naturam sunt,
declinanturque contraria. Et omne animal ap-
petit quadam, et fugit a quibusdam. 3 de Na-
tura deor.

Omnis malunt sibi esse recte, quam
alteri. 4

NE MO est tam demens, tamque parum de-
se cognitans, qui alienam uitam magis, quam
suam diligit. Or. in Vat.

Sibi et quisque malit, quod ad ulta solum
pertinet, quem alteri acquirere, concessum est
non repugnante natura. 3 Offi.

Nostra utilitates nobis omittenda non sunt,
aliisque tradenda. 3 Offi.

Qui multorum custodem se proficitur, cum

LL SENTENTIÆ

sapientes sui primum capitis asunt custodem
esse oportere. Phil. p. 12.

Nemo fere est, qui sui periculi iudex, non
sibi se aquo rem, quam reo praebeat. Pro Deiot.

Tibi potius, quam cuiusvis amicus. Cicero
Dolabella, lib. 9. epist. famil.

Et nos liberos, & feræ partus suos
diligunt.

COMMUNIS omnium animantium est,
coniunctionis appetitus procreandi causa, &
cura quæda eorum, quæ procreata sunt. 1. Offic.

A natura ipsa, ut eos, quos genuerimus, ame-
mus, impellimur. 1. de Finib.

Bestie pro suo partu ita propugnant, ut uul-
nera excipiant, nullos imperus, nullos casus re-
formident. 5. Tuscu.

Fera partus suos diligunt, & nos in liberos
nostreros uti debemus indulgentia. 2. de Orat.

Id natura tributum est, ut iij, qui procrean-
ti essent, a procreatoribus amarentur. 4. de Fin.

Nihil dulcius hominum generis anatura da-
tu est, quam sus cuique libert. Post red ad Quir.

Nihil nobis natura iucundius nihil charius
se noluit, nihil dignius, in quo omnis nostra deli-
genzia, indulgentia, consumatur. Quare dum
habemus paruos liberos, incertum est quæm
longa nostrum cuiusque uita futura sit, consu-
lere uiuac prospicere debemus: ut illorum solli-
tudo, & puerissa, qui in firmissimo praesidio ma-
nita sit. 3. actio. in Ver.

Ispater est ament, qui odit eum sine causa
quem procreauit. Pro Cluem.

Non est bons, neque liberalis parentis, quem
pro-

procrearist. Sed eduxerit, cum non uestire Sed ornare, prasertim cum se locupletem esse negare non possit. 2. de Orat.

Nullum est nomen amantius indulgentius quam maternum. Pro Cluent.

Sunt obseruandi parentes. 6

PARENTES charifimos habere debemus, quod ab his vita, patrimonium, libertas, cunctas, tradita est. Post red. ad Senat.

Parentibus nos primum natura concilsat, quos non alere, nefarium est. De Ressp arusp.

Cuiusmodicunque mater sit, tamen id iudicio filii de turpitudine parentis dicit, nix oportet. Pro Cluent.

Non modo reticere homines parentum iniurias, sed etiam a quo animo ferre oportet. Pro Cluent.

Magnam uim, magnam necessitatem, magnam possidet religione paternus, maternusque sanguis: ex quo si qua macula concepta est, non modo elui non potest, uerum, usque eopermat ad animum, ut summus furor, atque amena consequatur. Pro Rosc. Amer.

Vim neque parenti, neque patria afferre oportet. Cic. Lentulo. Epist famili 1.

Peccatum est, parentes uiolare. 3. de Fin.

Magna est uis humanitatis, multu ualeat communio sanguinis, portentum atque monstru certissimum est, esse aliquem humana specie. Sed figura, qui tantu immanitate bestias uicerit, ut propter quos hanc suauissimam lucem aspicerit, eos indignissime luce priuarit. cum etiam feras

inter

inter se se partus, atque educatio. Et natura ipsa concilset. Pro Rosc Amer.

Nullum supplicium satis acre reperiri potest in eum, qui mortem obtulerit parenti, pro quo mors ipsum, res se postularerit, cura diuina atque humana postulant. Pro Rosc. Amer.

Nemo parricida supplicio, misericordia commouetur. 4. Tusc.

Maiores nostri cum intelligeret, nihil esse tam sanctum, quod non aliquando uolaret audacia: supplicium in parricidas singulare excogitarunt, ut quos natura ipsa retinere in officio non posset, ut magnitudo pena maleficio submouerentur, insus uoluerunt in culeum uiuos, atque ita in flumen deicyer. Atque uidentur hunc hominem ex rerum natura sustulisse et eripuisse, cui repetitum calum solem aquam, terramque ademerunt: ut quem necasset, unde ipse natus esset, careret is rebus omnibus, ex quibus omnia nostra esse dicuntur. Noluerunt feris corpus obiecere, ne bestiis quoque, qua tantum scelus attingerent, immansioribus uteremur, non sic nudos in flume deicyere, ne cum delatis essent in mare, ipsum polluerent, quo cetera, qua uirata sunt, expiari putantur. Denique nihil tam uile, neque tam uulgare est; cuius partem ullam reliquerint. Et enim quid tam est commune, quam spiritus uiuus, terra mortuus, mare fluitansibus litus electi: ita uiuant dum possunt ut ducere animam de caelo non queant ita moriuntur, ut eorum ossa terra non tangat: ita saltantur fluitibus, ut nunquam abluantur: ita postremo eiciuntur, si ne ad saxa que-

dent

*Item mortui conquescant. Pro Rosc. Amer.
Solon cum interrogaresur. Pro Rosc. Amer.
Apoph. 34.*

Omnis discendi studio teneri. 7

TANTVS est innatus in nobis cognitio
nis amor scientia, ut nemo dubitare pos-
sit quum ad eas res hominum natura nullo e-
molumento inuitata rapiatur. Videmus ne
ut pueri ne uerberibus quidem à contemplan-
dis rebus perquirendisq; deterreantur, aut
pulsū requirant, et aliquid se scire gaudeat, ut
alij narrare gestiāt: Quid uero, qui ingenuis
studij atque artib; sia delectantur, ut nec
galetudinis, nec res familiarii habeat ratione
oīaq; ppets ipsa cognitione et scientia captos, et
eu maximis curis, et cū laboribus cōpēsare ea,
qua discēdo capiant uoluptatem. 5. de Finib.

Est insita quadam, uel potius innata, cupi-
ditas scientia, natiq; sumus ad congregatio-
mem, ad societatem, ad communitatēm q; ge-
neris humani 4. de Finib.

Omnis trahimur ē ducimur ad cognitio-
nis ē scientia cupiditatem, in qua excellere
pulchrum putamus, labi autē et errare, nescire
et decipi, et malum, et turpe ducimus. 1. Offic.

Cūsumus necessarijs negotijs currisq; uacut,
tum debemus aliquid uidere, audire, discere,
cognitionemq; rerum aut occultarum, aut
admirabilium ad bene, beateq; usuendum
necessariam ducimus. 1. Offic.

Fictas fabulas, e quibus utilitas nullia duci
est, coquoluptate legitimus. Quid? uolumus no-

mina eorum, qui quid gesserunt, nota nobis esse, parentes patrissam, multa præterea non necessaria. Quod? homines infima fortuna, nuda spe rerum gerendarum, opifices, deniq; deletantur historia, maximeq; eos videre possumus; res gestas audire, legere Velle, qui à spe gerendo absunt cœlesti sepe futro. 5. de Finib.

In spissis rebus, que discuntur & cognoscuntur instrumenta insunt, quibus ad discendum, cognoscendumque mouemur. 5. de Finib.

Nemo efforator, qui se Democritensis similem esse nolit. De gent. opt. Orat.

Optimus & grauiissimus quisque consistet, se multa ignorare, & multa sibi etiam atque etiam esse discenda. 3. Tusc.

Omnia scire eiusmodi sunt cupere, curiosum est: duci vero majorum rerum contemplatione, summorum, uirorum est putandum, 5. de Finib.

Quam sit homo literatum cupidus, quanto de Finibus leges uberior.

Literarum laus, &c utilitas. 8.

A R T E S Virtutis sunt magistra. 4. ad Herē.

Suauitate scientia nihil est homini incundens. 3. de Orat.

Scientia nulla res est præstuntior. 2. de Natura Deorum.

Si ex literis delectatio tatum peteretur, tam hanc animaduersionem, humanissimam, & liberalissimā indicaremus. Nā casere, neque temporum sunt, neque statū omnium, neque lo-

corum. Hac studia adolescentiam alunt. sene-
tutem oblectant, secundas res ornant, aduer-
sis perfugium ac solatium prabent; delectant
domi, non impediunt foris, pernoctans nobis-
cum, peregrinantur, rusticantur. quod si ipsi
neque attingere, neque sensu nostro gustare
possimus, tamen ea mirari debemus, etiam
cum in alijs utdeamus. Pro Arch. Poeta.

Studii, ac litteris res secunda ornantur, ad
uersa adiuuantur. Ad Luceum. 5. Famili.

An nullum putas fieri posse ciuem egre-
giu, qui non sit us eloquentia artibus, & bonis
disciplinis eruditus? An ulla alia esse putas
rudimenta & incunabula virutis, quibus
animi ad gloria cupiditatem aluntur? Resp.
in Sal.

Ut ager quamvis fertiliss. &c. 2. Tusculan.
In Sim. 35.

Multicum in potestate essent hostium ac
tyrannorum, multicum in custodia, multi
in exilio dolorem suum doctrina studiis leua-
runt. 5. de Finibus.

Littera posteritatis causa reperte sunt, que
oblivioni subsidio esse possent. Pro Sylla.

Exempla omnia sacerent in tenebris nisi
literarum lumen accederet. Pro Arch. Poeta.

Nullius agricola cultu sterps tam disutur-
na, qua poeta Versu seminaris potest. 1. de Leg.

Alexander cum in Sigao. Pro Archia Poe-
ta, in Apophtheg. 77.

Non tam clarum est scire latine, quam
turpe nescire. Orat. ad Brut.

Nescire quid antea, quā natus sis, acciderit,

id est semper esse puerum Orat. ad Brut.

Praeclarum milles videtur adeptus is , qui quare homines bestis praestant, ea in re hominibus ipsis antecellarat. 1. de Inuent.

*Plato tum densique. Epist. ad Q. fratrem.
In Apophth. 7.*

*B. 1. u. cuius cum patriam. 1. Parad. In Apo-
phtheg. 6. §.*

*Qui in eo summe elaboratum non arbitre-
tur. Et quo Gno homines bestis praestent, in hoc
hominibus ipsis antecellarat? 1. de Orat.*

Artes coniunctæ.

*O M N E S artes ; qua ad humanitatem
pertinent, habent commune quoddam vincu-
lum, & quasi cognatione quadam inter se con-
tinentur. Pro Arch. Poeta.*

*Omnis ingenuarum , & humanarum ar-
tium doctrina, uno quodam societatis vincu-
lo continetur. 3. de Orat.*

*Cetera artes sese per se tinentur singula.
2. de Orato.*

Non est in literis desperandum. 10

*QV I BVS natura minora data sunt, ta-
men illud assequi possunt, vi his, qua habeant,
modice & scienterstantur, & decent. 1. de
Oratore.*

*Nihil est , qd quisquam magnitudinem ar-
tium, ex eo quod senes discunt, pertimescat,
namque aut senes ad eas accesserunt, aut
ad senectutem studys detinentur, aut sunt
ardentissimi. &c. 3. de Orat.*

Litteræ

Litera discuntur facile, & si tantum sumas, quantum opus sit. Habeas qui docere fideliter possit. Et scias ipse etiam discere: ista ut facilis Jesus doctrinam confirmet, medicis opera tribuat, memoria studiumque permaneat. 3. de Orato.

No est interdictum aut à reru natura, aut à lege aliqua, atque more ut singulis hominib. ne amplius, quam singulas artes noſte liceat. 1. de Oratore.

Interest magns eius, qui discere vult, utrum unum omnia an omnia neminem, sed ultimū alium putet consequi posse. Si enim putabit omnia posse per unum comprehendere, ipse quoque ad omnium nitetur facultatem, si is desperabit, in paucis exercebit, spiss enim contentus erit. 3. de Oratore.

Muli sunt, qui desperatione debilitati, ex persicid nolunt, quod se aſſeq. posse diffidunt, ſed paroſt, oē omnia experiri, qui res magnas, & magnopere expetendas cōcipient. Quod ſe quem aut natura ſua, aut illa pſtatis ingenioſus deficiet, aut minus inſtructus erit magna- rum artium disciplinis, teneat eum curſum quē poterit. Prima n. ſequētē, honeſtum eſt in ſecundis, tertisq; conſiderare. Non n. in poctis, Homero ſclis locus eſt, aut Archiloce, aut Sopho clis, aut Pindaro. Nec vero Aristotele in Philo ſophia deterruit a ſcribendo ampliudo Plato nis. Nec ipſe Aristoteles, admirabilis quadam ſcietia, catenorum ſtudia reſtinxit. Nec ſolum ab optimis ſtudis excellentes viri deterriti noſunt, ſed ne opifices quidem ſe artibus ſuſi re-

mouerut, qui aut Ialyssi nō potuerūt, aut Coe-
Veneris Pulechristudine imitari; nec simula-
chro Louis Olympi aut Dorisphori statua de-
terrunt; reliqui minus expensi sunt qd efficere,
aut quis p̄predi possent: quorū tāta multitudi-
nē fuit, tāta in suo cūsūsq; genere laus, ut cu-
sūma miremūr, inferiora tamē p̄bemus. In
oratorib; vero, Grecis quidē admirabile est
quātum inter omnes vnu exellat. Attamē
cum esset Demosthenes, multi oratores ma-
gns ē clarisuerunt, & antea fuerat, nec po-
stea defecerunt. Quare non est cur eorū, qui
se studio eloquentia dedicaverunt, spes infrin-
gatur, aut languescat industria. Nā neq; il-
lud ipsum, quod est optimum, desperandum est,
& in præstantibus rebus magna sunt ea, qua
sunt optimis proxima in Orator.

Natura nullā est, qua non habeat in suo
generē res complures dissimileis inter se, que
tamē consimili laude dignentur. 3. de Orat.

Non dubiū est, quin multi, cū ita natūra es-
sent, & quādā contrā naturā depravata ha-
berent, restituerentur & corrigerentur a na-
tura, cū sc̄psa renocasset aut arte, aut medi-
cina, aut quorū lingue sic inhereret, ut eloqui
non possent, bascūlallo refecta liberarētur.
Multi et nature cōsūmū meditatiōne atque
exercitatiōne suffulerunt, vi Demosthenē scri-
bit Phalereus, cū dicere negret, exercitatio-
ne fecisse, & plansissime diceret. 2. d. Oimiat.

In Demosthenē tantū studium fuisse, tan-
tusq; labor dicitur, & primū impedimenta na-
tura, industria diligētiaq; superaret; cum q;

ita balbus esset ut eius ipsius artis, cui studeret, prima litera non posset dicere, perfecte distando. Et nemo planius eo locutus putaretur. Deinde cum spiritus eius esset angustior, et tum continenda anima in dicendo est consuetus, et una continuatione verborum, bina ei cotessioes vocis, et remissiones continetur. Qui etiam si memoria proditum est, coiectis in osculis summa voce, versus multos sonos spiritus pronunciarer cōsuēbat: neq; is consistens in loco, sed ambulans, atque in ascensu ingrediēs ardito. 1. de Oratore.

Nihil est, quod longinqua temporis efficiere non posset. 1. de Divinat.

Quare di defatigatio turpis non est cum id, quod queritur, sit palcherrimum, 2. de Finib.

Non est consentaneum. Quia honesta rem, actionem rive, ne solicitussis, aut non suscipere, aut susceptum deponere. Quod sicuram fugimus. Virtus fugienda est, qua necessaria est si cum aliqua cura, res sibi contrarias uspernetur, at que oderit, et bonitas malitiam, temperatia libidinem, ignorantiam fortitudo. Laius.

Sine studio et ardore quoda amoris in via nihil quicquam sit egregium. 1. de Orat.

Diligentia in omnibus rebus plurimum valet: hac precipue colenda est nobis, hac semper adhibenda, hac nihil est, quod non asequatur: quae bona virtute omnes reliqua virtutes continentur. 2. de Oratore.

Parva valet doctrina, nisi industria, studio, labore, diligentia comprobetur. 3. ad Heren.

Quae bona sunt, fieri meliora possunt doctrina,

DE SENTENTIAE

na, & qua non optima, acus tamen aliquo modo, & corrigi possunt. de Orat.

In omni disciplina, infirma est artis praecepsio sine summa assiduitate exercitacionis. 3. ad Herennium.

Nulla ars literis sine interprete . & sine aliqua exercitatione percipi potest. Cive. Trebatio, F. mil. epist. 7.

Studia nihil profundit perueniens aliquo, nisi illud, quo dico, quo intendas, ferat, deducat, cognatur. 1. de Orat.

Nihil statim absolutum.

II

N I H I L est simul & inuentum & perfectum. de Cler. Orat.

Nihil est in naturarum ciuium quod se coniuer sum profundat, & quod totum repente euoleat sic oia que fiunt, queq; aguntur acerrime, leuorisb. principijs natura ipsa plexuit. 2. de Orat.

Omnium rerum principia parva sunt, sed suis progressionibus ea augmentur. 3. de Finib.

Nihil in simplici genere omni ex parte perfectum, atq; beatum natura expoluit, taquam ceteris non sit habitura quod largiatur, si vni omnia concesserit, 1. de inuent.

Nihil refert, quam citò, si sat bene. 11

E T si vtile est, subito sape dicere, tamen illud usilius, sumptuoso. ita ad cogitandum patrimis atque accurritus discere. 1. de Ora.

Non potest in eo esse succus diuturnus, quoniam

1100

nimiris celeriter est maturitatem affectum.

2. de Oratore.

Sapientis laus, & sapientiae commendatio. 13

S A P I E N T I A est rerum diuinarum & humanarum scientia. cognitioq; q; cui usq; rei ea sit, ex quo efficitur. Et diuina imite tur, humana omnia inferiora virtute ducat. 4. Tus.

Mater omnium bonarum artium est sapientia, à cuius amore, Gracioribus, Philosophia nomen inuenit, qua nihil a Dyo immortali bus & beatis, nihil florentius, nihil prastabilius hominū generi datum est. Hac enim bona nos cum ceteras res omnes, tum quod est difficultatum, docuit, & non metipso nosceremus. Cuius precepta tanta satis, tanta sua est, & ea non homini cuiuslibet, sed Delphico Deo tribueretur. Nam qui seipsum norit primum aliquid se habere sentet diuinum, ingeniumq; insesum, sicut simulacrum aliquid patiblit, ratioq; manere deorum semper dignū aliquid, et faciet. & sentiet, et cum se ipse perspexerit, torumq; tetarist, intelliget que ad modum à natura sua bornatus, in vitam generis, quam aq; instrumenta habeat ad retinendā a tipiscendaque sapientiam, quoniam principio rerum omnium quasi adumbratas intelligentias animo ac mente conceperit, quibus illustratus sapientia duce, bonum virum, & ob eam ipsam causam cernat, se beatum fore. 1. de Legib.

Sapientia, est rerum diuinarum atq; humanaarum scientia, in qua continetur deorum, & hominum communitas, & societas inter ipsos. 1. Officiorum.

Sapientia ars viuēds putanda est, que mē
stiriam pellit ex animis, qua exorescere me-
tu nō sinit, qua praeceptrice, in tranquillitatem.
Gris potest, cupiditatum ardore restincto. 1.
de Finibus.

Sapientia, est sanitas animi. 1. Tuscul.
Sapientia sola est, qua nos a libidinum impe-
tu. Et formidinā terrore induces, Et ipsius
fortuna modeste ferre doceat iniuriam, Et oes-
doceat vias, qua ad quietem, Et tranquilli-
tatem ferrunt. 1. de Finibus.

Sapientia, hominis est custos Et procrea-
trix 4. de Finibus.

Hac est una omnis sapientia, nō arbitrari
si se scire quod resciat; ob eamq; rem Socrates
ab Apolline omnium sapientissimus est
dictus. 1. Academq;

Sapientia nihil est optabilis, nihil prestantis,
nihil homine dignus. Est q; diurnarum
rerum. Et humanarū scientia, cuius studiu-
siquis stuperaat, hanc sane intelligat quid
nam sit, quod laudandum putet. 2. Offic.

Illa est praestans Et diuina sapientia, pra-
ceptas penitus, Et pertractatas humanas res
habere, nihil admirari cum acciderit, nihil
antequam euenerit, non euenire posse, arbi-
trari 3. Tusc.

Sapiētia nihil ē melius. 2. de Nat. Deorū.

Ad Rem publicam plurima veniunt cōmo-
da, si moderatrix omnium rerum praepta est
sapientia, hinc ad ipsas, qui eaq; adepti sunt,
laus, honor, dignitas confluit. 1. de Inuent.

Oculorū est i nobis sensus acerrimus, quib;
sapien-

sapientiā non cernimus: q̄ illa ardenteis amo
res excitat̄ eret sūt si videretur? 1. de Finis.

Laudem sapientia statu maximam, non
aliounde pendere, extrinsecus aut bene, aut
male & suendis suspensias habere rationes. Ad
Luccium, lib. 5. Famili.

Nihil est turpis, quām sapientis vitam
ex insipietiū sermone pendorē, 2. de Finibus.

Qui ex errore imperita multitudinis pen
det, ss in magnis viris non est habendus. 1.
officiorum.

Ignobilitas, aut humanitas, aut ēt popula
ris offensio sapiente esse non prohibet. 5. Tusc.

Cum sapiens ē bonus vir, qualis fuit ille,
suffragijs prateritur, non populis a bono Con
sule potius, quām ille a bono populo repulsam
refert. 5. Tusc.

Sapientis animus magnitudine consiliij, to
lerantia rerum humanarum, contemptione
fortuna, virtutib. oībus, & manibus septus,
vinci, & expugnari non potest. Paradox.

Sapientis animus nunquam est in futilo,
nunquam turgescit, nunquam tumet, nun
quam sapiens irascitur. 3. Tusc.

Est sapientis, quicquid homini accidere
possit, id premeditari. & ferendum modicē
si aduenierit. Philipp. II.

Sapientis nihil poterit videri magnū in rebus
humanis, cui aeternitas oīs, totiusque mundi
notas sit magnitudo. Nā quid, aut in studijs
humanis, aut itā exigua vita breuitate ma
gnus sapienti videri potest? qui semper anemo
sic excubat, ut ei nihil improuissū accidere pos

sit nihil inopinatum , nihilominorum al-
idem ita in eis partes aciem intendit , ut sem-
per videat sedē tibi , locū sine molestia et q̄
angore videnti , quemcunque casum fortuna
innexerit , hunc apte quiete ferat . 5 . Tusc.

Neque latabitur unquam , neque mārebit
nimis , qui semper in se pō omnia spem re-
ponet sūs . 5 . Tusc.

Sapiētia est una , qua mālestia pellat ex-
animis , q̄ nos exborescere metu non sinat , qua
praeceptrice in tranquilitate visu potest om-
nium cupiditatū ardore restincto . 5 . de Fnib.

Sapienti malum videri nullum pot , quod
vacca surstudine aut ita parvum malum ,
Et id obruerit sapientia , sī nōq; apparet , qui
nihil opinione effingat , assumatq; ad agri-
dinem : neque id putet esse rectum , sed quām
maxime excruciat !uctuq; confici , quo prau-
rus nihil esse potest . 3 . Tusc.

Qui quis est , qui moderatione & constan-
tia potest , qui cūs , animo est , fibrisq; ipsi placit-
us . Si neque rabescat molesijs , neque frangat-
tur cōmore ; nec si cūter quid expellans ardens
desiderio , nec alacritate fūstis gestans delique-
scat , ss est sapiens . 5 . Tusc.

Vir temperatus , constans , sine metu sine a-
gritudine , sine alacritate volla , sine libidine , is
est sapiens . 5 . Tusc.

Omnis qui in rerum contemplatione studia
ponebant . Sapientes & habebantur , & nomina-
bantur . 5 . Tusc.

Quis omnibus virtutibus instruēs & orna-
bitur , sum sapientes , sum viri boni dicuntur .

5. *Tuscul.*

*Sapsentissimum est, cui quod opus sit ipse, non
mit in mentem. Pro Cuenta.*

*Quicquid à sapiente proficietur, id conti-
nus debet expletum esse suis partibus. 3. de
Finibus, nec est sapientis dicere, Non puta-
bam.*

*Qui ipse sibi sapientiam prodeesse nequit, nec quic-
quam sapit, dicebat Ennius ad Trebat. E-
mil. 7. § 1. offic. in Apiphtheg. 120.*

*Ad Cesar. famila libro 3. In Aphtheg-
mas. 89.*

*De felicitate sapientis, plura le-
ges tertio Tuscul. &c paradoxi,*

finali & penultimo.

Stultus.

*S A P I E N T I S S I M U S quisque aquis-
fimo animo moritur, stultissimus: iniquissi-
mo. Paradox.*

*Stulti malorum conscientia torquentur: sa-
pientes bona praterita, renouata grata recor-
datione, delectant. 1. de Finib.*

*Nullus stultus beatus, & sapiens non bea-
tus. 1. de Finibus.*

*Multa sunt incomoda in vita, quae sapien-
tes commodorum compensatione leniunt. stub-
ti nec fuisse sentientia possunt, nec ferre pra-
sentia. 1. de Nat. deo.*

Vt stultissima &c. 5. Tuscl. In similib. 72.

30 SENTENTIAE

Tu uide primo de Fimbus plenissime, quibus curis, & angoribus stulti conficiantur, & quibus sapientes perfruantur voluptatibus.

Stultitia.

15

STULTITIA maius est malum, quam omnia mala, fortuna corporis. 2. de Natu Deo.

Omnium malorum stultitia est mater. De pet. cons.

In iipso sanctum nullum maius malum est. 3. Tusc.

Miserius stultitia quid dicere possumus? 1. de Nat. deo.

Quid absit stultitia dici potest? 1. de Le. Omnes stulti in saniunt. 4. Tusc. (gib.

Est proprium stultitia, aliorum uitia cernere, obliuiscendi suorum. 3. Tusc.

Stulorum plena sunt omnia. Cic. Papi. Pa. 10. Famili. 9.

Quarto parad. & quinto plurale gere potes.

Prudentia.

16

PRUDENTIA, est rerum expetendarum scientia. 1. Offic.

Nihil est hominis prudentia dulcissima, aut sagittis ac bona mente melius. 1. Tusc.

Non potest esse incunda uita, a qua absit prudentia. 3. Tusc.

Omnibus artibus volumini attributam est ea quae communis appellatur prudentia, quam omnes, qui cinque tempori prasunt, de-

debent habere. 3. de Finib.

In prudentia duo uitia videntur fūnt, unū, ne incognita pro cognitis habeamus, hisq; temere assentiamur. Quod uitum effugere quis solet (omnes autem uelle debent) uidebat ad considerandas res & tempus, & diligentiam. Alterum est uitum, quod quidam nimis magnum studium, multamq; operam in res obscuras ut q; difficiles conferunt, easdemque non necessarias. 1. Offic.

Vt quisque maxime perspicit quid in qua-
que re uerissimum sit, quiq; accuratissime &
celerrime potest & uidere & explicare ratio-
nem, is prudentissimus & sapientissimus ri-
te habens solet. 1. Offic.

Laus philosophiae, & utilitas. 17

PHILOSOPHIA ratio est tri-
plex? Una de vita & moribus. Altera de natu-
ra & rebus occultis. Tertia, de differendo, &
quid uerum, & quid falso, quid rectum in
oratione, quid prauum, quid consentiens,
quid repugnet iudicando. 1. Academic.

Philosophia in tres partes est distributa,
in natura obscuritatem, in differendi subtili-
tatem, in vitam, atque mores. 1. de Orat.

Cum tota Philosophia frugifera, & fructuo-
sa nec illa pars eius inulta ac deserta sit:
tum nullus in ea ferior locus est nec uberior,
quam de officijs, & quibus constanter, honeste-
que soiuendis praecepta ducantur. 3. Offic.

Philosophia mater omnium bonarū artiū,
nihil est aliud, nisi vt Plato ait) donum & in-
uentum Deorum. Hac nos primum ad Deoī
culum,

40 SENTENTIAE

cultum, tu ad modestiam, magnitudinemque animi erudisisti, eademque ab animo tanquam ab oculis caligine disputas. ut omnia supera, infera, primae, ultime, mediae, ideremus. 1. Tuse.

Est laudatarum artium omnium preceptrix quadam. Et quasi parentea, quam Philosophiam Graeci vocant. 1. de Orat.

Philosophia nihil est aliud, si recte interpretari volumus, quam studiu sapientia. 2. Offr.

Cultura animi, Philosophia est qua extrahit certos radicestus, ei preparat animos ad suos accipiendos. 2. Tuseul.

Philosophia medet animis, solicitudines detrahit, cupido statib. liberat, pellit timores. 1. T.

Est animi medicina, Philosophia, curus nostrum, non et in corporis morbis perendum est, foris, omnibus que opibus, miribusque, ut nos met ipsi nobis mederi possumus, elaborandum est. 3. Tuseul.

Philosophia, mater est omnium beneficiorum, beneque dictorum. De Claris Orat.

Vitiorum peccatorumque nostrorum, omnis a Philosophia petenda est medecina. 3. Tuse.

Sine Philosophia fieri non potest, ut sanus sit animus. 3. Tuse.

Ut medici, soro corpore curando, Eccl. 3. Tuse. in Simil. 1.

Radicem omnium malorū stirpium Philosophia se extracturā pollicetur. Demus ergo hanc nos excoledai, patiamurque nos sanari ab ea, si boni. Et beatis volumus esse; oia adiumenta, et auxilia petamus bene beateque vivendi. 4. Tuse.

Philosophia virtutes cotinet Et officia, et be-

ne visuendi disciplinam: quam quis profitetur,
grauissimam mihi personam sustinere vide-
tur In Pisonensi.

Est philosophia paucis contenta iudicibus
multitudinemque consulto fugiens, ei que ipsa
est suspecta est invisa. 2. Tusc.

Nunquam satis digne poterit laudari Phili-
osophie, cuius parentes, omne tempus etatis
possit sine molestia degere. Cato Maior.

Nullum bonum Philosophia operabilissimum nullum
præstantius, neque datum est mortalium gene-
ri, decorum consensu, neque dabitur de Vniuers.

O vita philosophiæ dux, o virtutis indaga-
trix, expulrixque vitiorum, quid non modo
nos sed oīno vita homini sine te esse posse? set?
Tu verbes peperisti, tu dissepates homines in
societatem vita & cognoscas. Tu eos inter se pri-
mo domicilijs, deinde consugijs, tum litera-
rum & vocum communione sunxisti. Tu in-
uenientrix legum tu magistra morum & dis-
ciplina fuisti. Tu uita tranquillitatem largita
nobis es. Et terrorem mortis sustulisti. 3. Tusc.

Nihil est dulcior octo literario, his dictis le-
teris quibus infinitatem rerum atque natu-
ra est in hoc ipso mundo, cœlum, terras, maria
cognoscimus. 5. Tusc.

Thales Milesius, ut obsurgatores suos cōuin-
ceret ostenderetque philosophum si ei comodis
esset pecuniam facere posse, omnem oleam ante
quam florere cōpisset, in agro Milesio amissi
dicitur. An maduererat fortasse quidam
scientia, olearum ubertatem fore. De Divin.

Quis ceteris rebus pro nihil habitis rerū pa-

42 SENTENTIAE

turam studiosè intuentur, & sapientia stu-
diosi philosophi habentur 5. Tusc.

Philosophi, Virtutis magistri. 2. Tusc.

Magistri Virtutis philosophi. 5. Tusc.

Non ex singulis sociis philosophi spes am-
disunt sed ex perpetuate & constata; res-
q; spes. eri oportet, non verba. 5. Tusc.

In Philosophia respectantur, non verba pen-
duntur. Orat. ad Brutum.

A philosopho, si adforas eloquentia, non asper-
vor si no habeat, non admodum desidero. 1. Tusc.

Sunt qui in rebus contrariis parum sibi co-
fent, voluptatem se uerissime contemnunt, in
dolere sibi meliores gloriam negligant, frun-
gantur infamia. Offic.

Vt si Grammaticū professus se quispiā, &c.
Tuscul. In Simili. 20.

Quotusquisq; philosophorū inuenitur, qui
sit ita moratus, ita nō ac Costa constitutus, ut
rō possit, qui disciplinam, non ostentatione
sesentia sed legem Vita putet, quique obtem-
peret ipse sibi, ac decessis suis pareat? Videre
licet alios tanta leuitate, & iactatione, ijs
fuerit non dīdiscisse melius, alios pecunie cupi-
doi nonnullos glorie, multos libidinum ser-
uos, Et cum eorum Costa mirabiliter pugnet
eratio, quod quidem est surprissimum. 2. Tusc.

Eloquentia. 18.

P A C I S est comes, orūque socia, & tam
bene constituta ciuitatis quasi alumna qua-
dam eloquentia Declaris Orat.

Nemo est, qui nesciat, initio genus huma-
nū in missis, ac filiis dissipatis, prudenter cōsi-

Ejus copulatu, & disertoru oratione delinitum, se oppidis, mœnibusque sepissime. 1. de Orator.

Fuit quoddam tempore, cum in agris homines passim bestiarum more vagabantur. Solitus ferens sibi vita propagabat, nec rōne animis quicquam sed pleraque viris corporis administrabat. Nemo legitimas uiderat nuptias, nem certos inspicerat liberos. Quo tempore quida, magnus ut deliciet vir, dispersos homines in agris, & in locis silvestribus abditos, rōne quadam copulit in seni locū, et congregauit et eos exferens et imbus mites reddidit & misfuetos. 1. de Inuent.

Hoc tempore cis homines, nondum neque naturales, neque iure ciuili descripti, fusi per agros, atque dispersi vagarentur, tantumque haberent, quantum manum ac viribus per caelum ac umbras aut eripere aut retinere posuissent, extiterunt viri virtute et consilio praestanti, qui dissipatos seni in locum congregarunt, eosque ex ferocitate illa ad iustitiam atque mansuetudinem transtulerunt. & inuento diuino & humano iure, eos manibus separauit. Pro Sestio.

Duae sunt artes, qua possunt locare homines in amplissimo gradu dignitatis, una imperatoris, altera oratoris boni. Ab hac enim pars ornamenta retinentur; ab illo, bellis persicula repelluntur. Pro Murana.

Grauius est, et plena dignitatis discendi facultas, quam plurimas grattas firmissimas amictus maxima saepe studia peperit. Pro Murana,

Eloquentia principibus maxime ornamento est, 4. de Finib.

Eloquentia gradis est verbis, sapiens senten-

44 SENTENTIAE

tis genere toto grauitate: maxima extrema non ad
cessit operibus eius: praeclarè inchoata multa,
perfecta non plane. De claris Oratoribus.

Nihil est eloquens laudabilius, vel præstans
tius, vel admiratione audiens, vel spe largen-
tia, vel eorum, qui defensio sunt grata. 2. Offi-

Nihil est tam inhumanius, q[uod] eloquens à
natura ad salutem, & conseruationem datā, ad
bonum pestem, perniciemq[ue] convertere. 2. Offi-

Nihil est tam incredibile, quod dicendo
non fiat probabile. Nihil tam horridum, tam
incultum, quod non splendescat oratione, &
tanquam excolatur. Paradox.

Vt hominis decus est ingenium, sic ingenij
lumen, est eloquentia. De claris Orat.

Eloquens & disertus. 19

LOQUENS hoc vel maxime differt à
diserto. Disertus est enim, qui potest satis acu-
te atq[ue] dilucide, apud mediocres hoies ex, eos
quada[m] hominū opinione dicere. Eloquens vero,
qui mirabilius & magnificenter angere po-
test, atque ornare qua vult, omnesq[ue] omnium
rerum, qua ad dicendum pertinent fontes &
nimis ac memoria continet. 1. de Orat.

Si de laudibus Eloquentiae, delectatione,
& artis difficultate plura cupias, euolue
diligenter librum de Oratore, & am-
plius, quod desideres, nihil erit.

Orator. 20

NOMINE oratoris & dotti orrandus
est.

est qui scelus fraudemq; nocentis possit dicendo subiçere odio cruxum supplicioq; confirmare, idem q; ingenij praesidio innocentiam iudiciorum penul liberare, idem q; languente, labenteq; populum aut ad decus excitare, aut ab errore deducere, aut inflammarc in improbos, aut incitatum in bonos mitigare: qui denique quemcumque in animis hominū motum res ē causa postulet, eum dicendo uel excitare possit, velsed. are, 1. de Orat.

Dialecticæ & Rhetoricæ quædam
differentia.

ZENO Rheticam palma, Dialecticam pugnoscimilem dicebat, quod latius loqueruntur Rethores, Dialectici autem compresius. 2. de Finib.

Zeno ille a quo disciplina stoicorum est, manu demonstrare solebat, quid inter dialecticam & rhetorica interesseret. Nam cum compresserat digitos, pugnumq; fecerat, dialecticam aiebat enimmodi esse. Cum autem duxerat, & manum dilatauerat eloquentiam esse dicebat horum uno (aut aristotiles) differunt, quod haec ratio discendit latior sit, illa loquendi contraria. Orat. ad Brut.

Docti quid maxime sit proprium. 22

ERUDITVS oportet semper ut aliqd ex se promat, quod alios delectet, aut seipsum laudib. illustrer. L. Luceius ad Cicer. Famili. 5.

Docti non solum sibi ac presentes, studiosos discendit erudiunt atque docent, sed hoc idem etiam post mortem monumentis
lite-

46 SENTENTIAE

literarum affequuntur. i offic.

Ingeniosus laboriosissime docet. 23

QV O quisque est solertior. Et ingeniosior,
hoc docet iracundius Et laboriosius: quod enim
spse celeriter arripuit, id cum tarde percipi
videt, discruciatur. Pro Rescio Come.

Doctus inuisus, nisi probus. 24

QV O quis versutior Et callidior, hoc inui-
sier Et suspectior, destrulta opinione probata-
tur. Offe.

Si quis omisit honestissimi studij: rati-
onis Et officij, conficit omnem operam in exer-
citatione dicendi, is inutilissimus, perniciosus
ciuiis patria uititur. Qui vero ita se armat elo-
quentia, ut non oppugnare commoda patria,
veru pro ijs pugnare possit, is mihi vir et sussi-
Et publicis rationibus velissimus, atque ami-
cissimus crux fore videtur. i. de Inuent.

Scenita, vt ait Plato. Et c. i. Officiorum.
In Apophth. 12.

Arts militaris. 25

RE I militares Virtus pslat ceteris Virtu-
tibus, omnia nostra studia, Et hac fore si laus
Et industria latent in tutela ac praeedio bellis
et virtutis, Et simulatq, increbuit sufficio su-
multus, artes illisco nostra coticescunt. Omnia
denique, qua sunt in imperio, in statu ciuita-
tis, abijs defendi Et firmari putantur, qui
militari viritate antecellunt. Pro Murena.

Multo plus ad fert dignitates res milita-
ris, q iuris cunctis gloria. Vigilas tu de nocte,
Et tuis consultoribus respondeas, Ille uero,
que

quo intendit, mature cū exercitu perueniat;
Te gallorum illum buccinarum cantus exu-
scitat. Tu actionem insituis, ille aciem in-
struit. Tu caues, ne tui consultores, ille ne for-
bes aut castra capsantur. Ille tenet & fecit ut
hostium copia, tis ut aqua pluia arceantur.
Uta exercitus est in propagandis finibus, tis
in regendis. Pro Murena.

Due sunt artes. Suprà in cap. de Eloquen-
tia. Pro Murena.

Consilium & prudentia, armis & rebus
bellicis præferantur. 26

M I N V E N D A est horum opinio, qui arbiter-
tratur res bellicas maiores esse, qua Urbanas:
quamvis enim Themistocles iure laudetur, et
sit eius nome, qua Solonis illustrius: cisteturq;
Salamis clarissima testis Victoria, que antepo-
natur consilio Solonis, ei, quo primus constituit
Areopagitas: non minus præclarum hoc, qua
illud iudicandum est, illud enim semel pro-
fuit, hoc semper proderit ciuitati. 1. offic.

Non minorem virilitatem adferunt qui to-
gati publicè presunt, qua qui bellum gerunt.
staque eorum consilio sape aut suscepta, aut
confecta bella sunt. Quare expetenda magis
est decernendi ratio, quam decertans. fortis-
tudo: temere enim in aucte versari, & manus
cum hoste configere, immane quiddam est,
& beluarum simile. 1. Offic.

Consideratis hominis est, iure decertare, ar-
mis non contendere. Pro Cacinna.

Cedant arma roge, concedat laurea lingua. 1. Offic.

48 SENTENTIAE

Honestum efficitur, animi, non corporis. Cirk.
bus. 1. Offic.

Parum sunt foris arma, nisi sit consilium
domi. 1. Offic.

Non viribus, aut velocitatibus, aut celeri-
tate corporum res magna gerunt sed consilio,
Et authoritate, Et sententia. Cato Maior.

Maxima Res publica per adolescentulos la-
befactata, a senibus sustentata, Et restituta
sunt. Cu enim ad gubernacula reipublica teme-
rari atque audaces homines accedunt, maxi-
ma, ac miserrima naufragia sunt. Cato Maior.

Dux ille Grecie nunquam optat, ut Asia-
cis similes decem habeat, sed sibi Nestoris.
quod si acciderit, non dubitat, quoniam Troja
brevis sit peritura. Cato Maior.

Temeritas cum sapientia non commis-
etur. Pro Murana.

Haec plenius disputantur primo officio-
rum capite, sed cum plerisque, que nos
consulto omisimus.

Consilium rem præcurtat. 27

In rebus magnis, memoriaq; dignis, con-
silia primum, deinde alta, postea eniensus spe-
ctatur. 2. de Orato.

Bene præcipiunt qui uerat, quicquam agere,
quod dubites, equum sit, an iniquum. 1. offic.

Non debemus quicquam agere, cuius non
possumus causam probabilem reddere. 1. offic.

Ad re gerenda quis accedit, caueat, ne id
modo consideret, quas illares honesta sit, sed
et sibi habeat efficiendis facultatem: in quo con-
siderandum est illi, ut ays temere disperget pg.

ignoriam . aut nimis confidat propter cupiditatem . In omnibus autem negotijs priusquam aggredi , adhibenda est preparatio diligens .¹ ~~Offic.~~

Suum quisq; noscat ingenium , ac rēq; se . Et minorum et bonorum suorum iudicem praebeat : ne scenici plus quam nos uideatur habere prudenter , ne de his illis uident in scena , quod non uideat sapiens in uita .¹ Offic .

Non est incommodeum , ex alijs iudicare : ut si quid dedebeat in alijs , uistemus et ipsi sit enim nescio quomodo , ut magis in alijs cernamus , quā in nobis meti ipsi si quid delinquitur .¹ Of .

Vt pictores , Et q; qui signa fabricantur , Et c .
¹ Offic . in Similib . 90 .

Ad ea eligēda , que dubitationem afferunt , adhibere homines doctos debemus , uel etiam usū peritos , Et quid q; s; unoquoque officiū genera placeat , exquirere .¹ Offic .

Non est satis iudicare , quid faciendum , non faciendum &c sit , sed stare etiam oportet in eo , quod sit iudicatum .¹ de Finib .

Melius curantur ea , qua cōsilio geruntur , que qua sine consilio administrantur .¹ de Inuent .

Domus ea , qua ratione geruntur , omnibus in stultior est rebus , Et apparitor , quam ea , qua tenetur ; Et nullo consilio administratur .¹ de Inuent .

Exercitus is , cuius prepositus est sapiens et calidus imperator , omnibus partibus commodius regitur , quam is , qui stultitia & temeritate aliquius administratur .¹ de Inuent .

HOC plerumque facimus, ut consilia euenis ponderemus, & eis bene quod processerit, multum illum praeuidisse; eis secus, nihil sensisse dicamus. Pro C. Rabir. Post hum.

Nedum hominum humileum, sed etiam amplissimum virorum consilia ex euentu, non ex voluntate a plerisque probari solent. Lib. 9. ad Attic. epist. 10.

Princeps.

19

M . A G N V M est personam in Republica tueri principis, qui non animis solum debet, sed oculis seruire ciuium. P hilip. 8.

Nemis multa audire coguntur, neq; aliter facere possunt, quibus tota commissa est Republica. Pro Mil.

Si quis de contentione prim: ipatus laborat, que nulla esse debet, si ultraffime facit si usq; eius virtute cotendit, ut enim cursus, cursu sic in virtutis fortibus, iuritus virtute superatur. Phi. 14

Regium est ita uiuere Pro Sylla. Vide Appel titus. 51.

Vt cupiditatibus principum, &c. 3. de Leg. in Simil. 15.

Quales in Repub. principes &c. Lent. famili. 1. In Apophib. 9.

Non tantum mali est peccare principes (quaquam est magnum per se ipsum malum) qui illud, quod per nulli, etiam imitatores principum existunt. Nam licet usidere, quecumque mutatio meritorum in principibus extiterit, eadem in populo

lo

lo secura. Nobilium enim vita uictusq; mutato,
mores ciuitatis mutari solent. Nec solum uita cō
cepient ipsi principes, sed ea infundit in ciuita
tem. Neque obsunt, quod solum ipsi corrūputur,
sed etia quod corrumpunt: plus q; exemplo, qua
peccato nocet. Pauci enim, atque ad modum pau
ci, honore & gloria amplificati, uel corrumpere
mores ciuitatis, uel corrigerem posseunt. 3. de Leg.

Studiose plersq; facta principum imitan
tur. 1. Offic.

Turpe est eum, ex quo pudoris pudicitia q;
petuntur exempla, eundem in aliquo libidinis
crimine comprehends. Pro Dicor.

Imperator. 30

IMPERATORES appellandi sunt,
quorum virtute & consiliū felicitate maxi
mis periculis seruitutis atq; interitus liberati
sumus. 14. Philip.

In summo imperatore, quatuor ha uirtutes
in esse debent. Scientia rei militares. Virtus,
Auctoritas, Felicitas. Pro lege Manil.

Hac sunt uirtutes imperatorie, labor in ne
gotiis, fortitudo in periculis, industria in agen
do, celeritas in confiiendo, consilium in prou
dendo. Pro lege Manil.

Non solum bellandi uirtus in summo atq;
perfecto Imperatore querenda est, sed multe
sunt artes eximia, huius administra, comitesq;
uirtutis. Primum quanta innocentia, quanto
deinde omnibus in rebus, temperantia fide, fa
licitate, ingenio & humanitate Imperatores
esse debent? Pro lege Man.

S E N T E N T I A R

Refranet primum libidines, iracundiam te-
neat. spernat coluptates, coercent avaritiam,
caterans animi labes repellat. tum incipiat a-
lijs imperare, cum dedecori. Et turpitudinis pa-
rere desierit. Parv. 5.

Non potest exercitum is continere Impera-
tor, qui scipsum non continet: fruge hominem
discit, non multum laudis habet in Rege: forte,
enflum, fenerum, gratuens, magnanimum, lar-
gum, beneficium, liberalem, Et mansuetum, ha-
sunt regia laudes. Pro Rege Detot.

Magistratus.

31

M A G I S T R A T U S , lex est loquens. 3.
de Leg.

Magistratus opus est, sine quorum pruden-
tia ac diligentia ciuitas esse non potest, quorum
descriptio, omnis Reipb. moderatio contine-
tur, neque ipsi solum praescribendus est sperandi,
sed et eiusmodi obtemperandi modus. Nam Et
qui bene imperat, paruerit aliquando necesse
est, Et qui modeste paret, videtur quis aliquan-
do imperet, dignus esse. 3. de Leg.

Omnino quis Republica praesunt, duo Plato-
ni praecpta teneant, Vnum, ut utilitatem ci-
uitatum sic tuerantur, ut quicquid agant, ad ea
referant. obliiss commodorum suorum. Alter-
rum, ut rotum corpus Republicae carent, nec cu-
parsem aliquam tuerintur, reliquas deferant.
Vt enim tutela sic procuratio Resp. ad Utilita-
tem eorum, qui commissi sunt, non ad eorum,
quibus commissa est gerenda est. 1. Offic.

Huc omnia sunt referenda ab iis, qui presunt
alij

qui eorum in imperio erunt, sint quā beatissimi, estq; eius, non modo qui socii ēt cō
sub, sed et eius, qui seruus, qui mutis pecud ib.
prafit, eorum, quibus prafit, commodis, ut sel-
tassi seruire. ad Q frat. epist. 1.

Sudandū est iūs, qui magistrati gerunt; pro
communib; commodis, adeunda inimicitia,
subcunda sape pro Republica tempestates cum
multi audacibus, improbis, nonnunquam etiā
potentibus dimicandum. Pro Se st.

Est boni magistratus, cū auxilia Reipubli-
calabefactari cōuelliq; videat, ferre opem pa-
rte, succurrere saluti, fortunisq; cōib suā salutē
tempōteriorem salutē cōi ducere, interclude-
re omnes seditionum vias. Pro Cato Rabirio.

Ssi populo cōfūlss, remouet te à suspicione ali-
euīus tūs cōmodi, fac fidē, se nūbil, nē si populi cō-
tilitate et fructū q̄rere. Ex lege Agrar. ad pop.

Nulla reconciliare facilius benevolensium
multitudinis possunt iū, qui Respubl. prafunt,
quam abstinentia. ēt contmentia. 2. Offic.

Est boni magistratus, commoda ciuium de-
fendere, non diuellere, atque omnes aquista-
te eadem continere. 1. Offic.

Est propriū munus magistratus, intelligere
se gerere persona ciuitatis, debereq; eius digni-
tate ēt decus sustinere seruare leges, iura de-
scribere: et ea fides suā econtra meminisse. 1. Of.

Hi, qui Rēpublicam tuebuntur, in primis
operam dabunt, Et iuris ēt indiciorū aquista-
te suum quisque teneat, vt neque tensiores
propter imbecillitatem circumueniantur, ne-
que locupletib; ad sua vel tuenda, vel

54. SENTENTIAE

recuperanda, ob sit inuidia. 2. Offic.

In primis ostendendum est ei, qui Remp. admisstrabit, ut suum quisque teneat: Et carum rerum sit copia, que sunt necessaria. 2. Offic.

Magistratus non obdientem, Et noxiis ciue multat, vinculis, uerberibusq; coercent: nisi par, maior vegetas, populus vero probus fecit. 3. de Leg.

Qui Republica presunt, legum similes sint, qua ad puniendum non iracundia, sed aquitate ducentur. 1. Offic.

Munus eorum esse debet, resistere Et levitas multitudinis, Et perditorum temeritatis. Pro Mil.

Est es, cui Republica commissa est, necessaria oratio, Et sapientia, qua regat populos, qua stabiliat leges, qua castiget improbos, qua tuca-
tur bonos, qualiter detclaro. Eros, qua precepta
landis Et salutis apie ad persuadendum edat
suis ciuibus, qua hortari ad decus, reuocare à
flagitio, consolari possit afflictos, suadetq; Et con-
sulta fortium Et sapientum, cum improborum
ignominia, semperernis monumentis prodere.
Plerunque tamen ad honores adipiscendos, Et
ad Rempublitam gerendam uuds veniunt Et
inermes, nulla cognitione rerum, nulla scien-
tia ornati. 1. de Leg.

Est boni magistratus, non solum videre quid
agitatur, verum etiam prouidere quid futurum
sit. Pro Msr.

Bono viro, non minori cura est, qualis Rep-
ublica post mortem suam futura sit, quam
qualis hodie sit. In L also.

Caput est in omni procuratione negotij, Et

anunericis publicis, sed auaritia pellatur vel minima suspicio. 2. offic.

Nullum est vitium tetius, quā auaritia, praesertim in Principibus, Rēpublicam gubernantibus habere enim quæstus Rēpublicam non modo turpe est, sed sceleratum & nefarium. 2. offic.

Senatoriis ordo virtutis careat, ceteris speciemensit: nec seniat quidem in eum ordinem quisquam virtutis particeps. 3. de Leg.

Imitemur nostros Brutos, Camillos, Halas Decios, Curios, Fabricios, Maximos, Scipiones, Lentulos, & Aemilios, quos in Deorum immortalium catua ac numero repono. Amemus patriam, consulamus bonis, praesente, fructus negligamus, posteritate & gloria seruamus. Id esse optimum putemus, quod erit redditissimum. Spectemus quod seolumus, sed quod acciderit, seruamus. Cogitemus deniq; corpus hororum fortium, magnorumq; hominum esse mortale, animi vero motus & virtus: gloria sempiterna.

Pro Sest.

O conditiones miseras administrandarum ciuitatibus & prouin; iurum, in quib; diligenter plena simulatum est, negligenter virtus operationum, sed severitas perire! sae est liberalitas in grata sermo infidissimus, affinitatio perniciofa, frons omnium familiaris, multorum animus iratus, iracundia, occulta, blanditia aperta, sequentes pratores expectant, praesentibus inserviunt, abeuntes deserunt. Pro Flacco.

Sunt quis quod sentiunt, etiam si optimum est, iniuria metu non audent dicere. 1. offic.

36 SENTENTIAE
Lex.

LEX, est ratio summa, infusa in natura,
qua iubet ea, quae facienda sunt, prohibetque
contraria. 1. de Leg.

Lex nihil est aliud, nisi recta, & à numine
Deorum tractaratio imperans honesta prohibe-
bensq; contraria. Philip. 11.
Legibus proposita sunt supplicia & iustijs, premia
conciutibus. 2. de Orat.

Vitiorum emendatricem legē esse oportet,
commendatricemq; virtutum; ab ea enim vi-
nends doctrina ducitur. 1. de Leg.

Doceimur auctoritate, nutuq; legum, domi-
tas habere libidines, coercere omnes cupiditat-
es, nostra tuere, ab alienis mentes, oculos, ma-
nus abstinere. 1. de Orato.

Leges sunt inuenta, qua cum omnibus, una
atque eadem voce loquerentur. 2. Offic.

A maioribus nostris nulla alsa de cause le-
ges sunt inuenta, nisi ut suos cives incolumes
conseruarent. In Vatism.

Ad salutem ciuium, ciuitatumq; incolumi-
tatem, uitiumq; hominum, & quietam, & bea-
tam condit & sunt leges. 1. de Leg.

A virtute & sapientia maiores nostri fue-
runt, & in legibus scribendis, nihil sibi nisi salu-
tem atque utilitatem Republicæ proponerent.
Neque enim ipsi quod obcesset, scribere, sole-
bant & si scripissent, cum esset intellectum, re-
pudiatum tri legem intelligebant. 1. de Inuen.

Nihil est tam aptum ad ius conditionemq;
natura, quam lex sine qua nec dominus villa nec

CICERONIS.

civitas, nec gens, nec hominam omnius sumum genitum stare, nec rerum natura omnis, nec ipse mundus potest, 3. de Leg.

Fundamentum libertatis, fons aequitatis, mens & animus, consilium, sententia cunctatis posita est in legibus. Pro Clu.

Vt membra Ec. Pro Clu. In similib. 17.

Ius amitti non potest sine magno incommodio iustitiae. Pro Cæma.

Omnia sunt incerta, cum à iure discessum est. Ad Pap. Patum lib. Fam 9.

Maior hereditas Genit. uniuersique nostrum à iure. Et legibus, quam ab his à quibus illa bona relata sunt. Nam peruenient ad nos fundus, testamento alius fieri potest. Et retineamus quod nostrum factum est, sine iure ciuilis non potest. Pro Cæcim.

Hoc spectant leges hoc volunt, in columnen esse ciuium coniunctionem: quā qui dirimunt, eos morte, exilio, vinculis, dāno coercent. 3. Offic.

Legis est persuadere, non omnia sed ac misere cogere. 2. de Legib.

Si esset ista cognitio iuris magna ac difficultas, tamē veritatis magnitudo dēret hoīes ad suscipiēdu discēdi labore impellere. 1. de Orat.

Dominus Iurisconsultus, est totius oraculum ciuitatis. Omnia iudicata, aut distractarum controversiarum, aut puniendorum maleficiorum causa repertas sunt. 1. de Orat.

Ius ciuile.

IVRIS ciuiles summo semper in honore sunt cognitio atque interpretatio. 2. Offi.

SENTENTIAE

Nihil est in ciuitate tam diligenter retinendum, quam ius ciuile. Etenim hoc sublatum, nihil est quare exploratum cuiquam possit esse quid suum, aut quid alienum sit. Nihil est, quod aquabile inter omnes atque unum omnibus esse possit. Pro Cœlio.

Ius ciuile est usmodi esse det, quod neque inflebit, gratia, neque perfringe potest, neque adulterari pecunia possit. *Quod si non modo oppressum sed etiam desertum, aut negligenter ad seruatum erit, nihil est quod quisquam se habere certum, aut a patre accepturum, aut relieturum liberis arbitretur.* Pro Cœlio.

Qui ius ciuile contemnendum putat, is simulari reuelliit non modo iudiciorum, sed et utilitatis, & itaq^e coss. Qui autem interpretes iuris superat si imperitos iuris esse dicit, de homini bus, non de iure ciuile, detrahit. Si imperitos non putat esse obtemperandum, non homines latit, sed leges & iuris labefactat. Pro Cœlio.

Versi iuris germani neque iustitia solidam, & expressam imaginem nullum tenemus, umbra & imaginibus stimulur. 2. Offic.

Tu de iuris ciuilis commendatione leges plenissime apud Ciceronem in oratione pro A. Cæcina.

Arma legibus contraria.

N I H I L est aquitati tam contrarium atque infirmum, quam consuecat, armatisque bonum est nihil iuri tam inservire, quam ss. Pro Cœlio.

Nihil

Nihil est exitiosus ciuitatibus, nihil tam contrarium iu. i Legibus, nihil minus ciuite humanum, quam constituta & composita Republica quicquam ags per vim. 3. de Legib.

Silent leges inter arma, nec se expectari iubent, cum qui expellere velit, ante iniusta pœnaluenda sit, quā iustare repetenda. Pro Mil.

Iudec, & quæ sunt eius partes. 35

IV D E X est is quem non minus bene de nobis existimare, quam secundum nos iudicare vellimus. Pro Rosc. Com.

Semper iniquus est Iudec, qui aut inuidet, aut fuiet, debetq; in iudicio imbecillis esse iudicata. Pro plan.

Abducuntur nonnunquam iudices ab institutis suis magnitudine pecuniae. 6. alt. in Verr.

Ingentes diuisa, iudiciorum religionem, uestratemq; solent perfringere. 2. Act. in Verr.

Plura iudicant homines, aut amore, aut cupiditate, aut iracundia, aut dolore, aut latitia, aut spe, aut timore, aut errore, aut aliqua permissione nientis: quam veritate, aut praescripro, aut iuris norma aliqua, aut iudicij formis, aut legibus secundo de Orat.

Est sapientiss iudicis meminisse se hominem, cogitare sibi tantu esse permissum, quantum commissum sit, & creditus. Et non solum sibi sole potestatem esse datæ. Verum etiam fidem habitam esse meminisse, posse quem odiat, absoluere; que non odiat condemnare, semper non quæ fecit spes, sed q; a lex, & religio cogitat, cogitare. Ante iudicariere, quæ lege reuocaretur, de quo res

60 SENTENTIAE

arguerat, qua rei in qua si quis tecum esset. Cum
hac sunt fidenda, tum illud est hominis magni
Iudicis atque sapientis, habere in consilio legē,
fidem, religionem, & quietem. Ibi dinem autē,
inuidiam, metum, cupiditates omnes amo-
nere, maximi affimare conscientiam mentis
sua, quā a Dīs immortibus accepimus, qua
a nobis diuellinon potest. Pro Clu.

Cum iudici dicenda sententia est, memine-
vit se Deus habere teste, id est, mentem sua, qua
nisi homini dedit ipse Deus assumus. 3. Offic.

Est sapientia iudicis in hoc, non solum
quid possit, sed etia quid debeat, ponderet ne
quantum sibi permisum, meminerit, sed etiam
quatenus commissum sit. Pro Rabir. Postbu.

Laborare debent iudices, non modo quid dis-
cant pro testimonio, sed et quibus verbis facan-
tur ne quid minus moderata possum, ne quid
ab aliquo cupiditate prolapsum verbum effe-
deatur. Vultus autem laborare, ne quia significa-
re possit suspicio cupiditatis, ut et cū prodeunt,
existimatio sit quadam tacita de illis pudor
ac religionis. Et cum discedunt ea diligenter
conseruata ac retensa videantur. Pro Font.

Neque contra rem publicam, neque contra
insurandum ac fidem, amicos causas vir bonus
faciet, ne si iudex quidem erit de ipso amico,
ponit enim personam amici, cum induit iudi-
cis. Nam si omnia facienda sint qua amicis ve-
lint, non amicitia tales, sed coniurationes pa-
zanda sunt. 2. Offic.

Iudicus semper est, verum sequi. 2. Offic.
Est boni iudicis, pars ex rebus conjectura
facere

facere uniuscuiusque, & cupiditatis & in continentia. 6. Act. in Verr.

Iudex bonus nemo esse potest, qui suspicione certa non monetur. 7. Act. in Verr.

Scripsum sequit, calumniatoris est, boni vero iudicis, voluntatem scriptoris, auctoritatemq; defendere. Quae lex enim, quod senatus, consultum, quod magistratus edictum non infirmari aut consuelli potest, si ad verba defectere coquimus, consilium autem eorum, qui scripsierunt, & rationem & auctoritatem relinquamus? Non ne ex verbis pendens, sed verbis seruit hominum consilijs, & auctoritatibus; nec verba veniunt in iudicis, sed ea res, cuiusca verba in leges connecta sunt. Pro Cccin.

Dubium non est, quin oes omnium pecunia posita sunt in eoru potestate, qui iudicia dant, & eorum, qui iudicant, cum nemo nostrum possit ad eus suos nemofundum, nemo bona patriæ obtinere, cum ad iudicandum detur iudex nequa, & leuis quis de ipsi iudicet. 5. Act. in Verr.

Piceptores. 36

NVL LV M munus Reip. afferre manus, meliusve possumus, q; si doceamus atq; eruditissimus suuentutem, us præsertim moribus atque spibus, quibus ita prolapsa est, ut omnia cibis refrenanda atq; coercenda sit. 3. de Diuinitat.

Nulle bonarum artium magistri non beats putandi, quamvis consenuerint vires, atq; defecerint. Cato Maior.

Pedagogi negligendi non sunt, sed quodammodo calent. Laisus.

62 SENTENTIAE

Nemo est nostrum liberaliter educatus, cum non educatores, cum non magistri sibi, atque doctores, cum non locutus illius mitem, sibi spē altus, nisi dictus est, cum grata recordatione in mente versetur. Pro Plane.

Iudicaverunt antiquitus vivendo preceptores atque discendi, 3. de Orat.

Ciuitas.

37

CIVITAS in seditione non potest esse beatia. 1. de Finib.

Proprium est ciuitatis atque orbis, ut sit libera, & non sollicita sua res cuiusque custodia. 2. Offi. Milites perire, est melsus, quam in sua ciuitate sine armorum praesidio non posse vivere: praesidium charitate & benevolentia ciuium, si pectum oportet esse, non armis. 2. Phil.

Illa non est ciuitas, cum leges in ea nibil valent, cum iudicia iacent, cum mos occidit patrum. Parad. 4.

In hoc vel maxime ciuitas est ciuitas, qua largitione interposita, virtutis & dignitatis obsequi solet. De Pet. consul.

Ciuis.

38

QVI periculum non times, proposita iniuria, morte, pena, que nihil segnissus Rep. defensit, si vir vere, & ciuis putadus est. Pro Milo.

Ciuis est is, qui patriam suam diligit, ac bonos oes saluos, incolumesq; desiderat. In Vat.

Ab omnibus, hucusmodi ciuis laudatus a diligentibus est, qui non solum Rep. ciuem improbum remouet, verum et seipsum eiusmodi fore

fere profitetur ac præstat, sed sibi non modo com
muni voluntate virtutis, arque officij sed etiam
et quadam magis necessaria ratione, recte sit
honesteq; vivendum. 5. Act. in Verr.

Ciuem oportet aquo et parecum ciuibus iu-
re vivere, neq; summissum est ab eodem, neq;
se se efferentem, tum in Rep. ea velle, qua trans
quilla est honesta sunt. 1. Offic.

Nihil vero bono, est quieto est bono cuius ma-
gis conuenit, quam abesse a ciuibus controvener
sunt. ad Att. 9. lib. epist.

Ciues, non est habendus, qui ciuite bellum
concupiscit. Philip. 13.

Ingratus, est, intrususq; cuius, qui armorum
periculo liberatus, animum tamen retinet ar-
matum. Pro Mar.

Ciuem ab hoste, non natura ac loco, sed ani-
mo factis q; distinguitur. Parad. 4.

Hs est audaces, est mali, est pernicioſi ciues
putantur, qui incitat populi animos ad seditio-
ne, aut qui largissime vacant mentes imperito-
riu, aut qui fortes est claros viros, est bene de
Republica meritos, in ultiquam uscat inuidia.
Qui vero sceleratorum impetus, est conatus re-
proferunt, qui auctoritate, qui fide, qui magna
tudine animi, consuys audacium resistuerunt,
boni ciues semper habiti sunt. Pro Seſt.

Res publica, & Patria. 39

R E S P U B L I C A, nomen uniuersacius
tatis est, pro qua maiori, est cu nos totos dare,
est in qua omnia nostra ponere, est quais conſer-
vare debemus, 2. de Leg.

Eo omnis vita nostra ratio transmittenda est, sicut magnum nominis nostrum faciamus, ex maximis in Rempublicam meritis collatis, postea reliquamus. In Vat.

Bono & viro Lalius. In Magistr. 31.

Omnibus bonis expedit salutem esse rempublicam. Philip. 13.

Laudatus est is, qui mortem appetit pro Republica, qui docent, chariorem esse patriam nobis, quam nosmetipsoe. Est quæ illa vox in humana & scelerata eorum, qui negant se recusare, quo minus ipsi mortuus, terrarum omnium de flagrato consequatur. 3. de Finibus.

Qui pro Republica vitam reddiderunt, nusquam mebercule eos mortem possumus, quam immortalitatem asecutos putauit. Pro Plane.

Nihil est ex omnibus rebus humanis præclarus aut præstantius, quam de Republica benereris. Ad Plane. Famili. 10.

Omnis timore deposito, debemus libere Republica consulere. Brut. ad Cic. Fam. 11.

Imitemur nostros Brutos Pro Sest. De Migr. 31.

Hic maiores nostri, qui ob Rempublicam mortem obierant, probrevis vita diuturnam memoriam reddiderunt. Phil. 9.

Duo hac morsens opto. Philip. 2. In Apophtheg. 118.

Non potest cuiquam male de Republica menentes, iusta esse causa. de Resp. Arusp.

Magnus est in Rep. campus, nullus apertus cursum ad laudem. Philip. 14.

Patria, est communis omnium nostrum parente

1. Inuect. in Catil.

*Non potest cognatio villa propior esse, quam
patria. 1. de Orat.*

*Ipsa patria discipulis potest, quid charitatis,
quid voluptatis habet. Postlip. 5.*

*Patria nihil dulcior, nihil charius in vita
esse debet. Ad Quir post red.*

Est patria charitas maxima. In Vat.

*Commune patrie solum, & charum est, &
iucundum, & delectabile. Cicer. Caio Cassio,
Familiar. 12.*

*Nullus locus est domestica sede iucundior.
4. in Catilinam.*

*Nullus locus nobis dulcior esse debet patria.
Ad Marc. Famil. 4.*

*Nostra patria delectat, cuius rei tanta est
vis, ac tantum natura, ut Ithacam illam in a-
sperrimis saxulis tanquam nidulum affixa,
sapientissimus vir immortalitati anteponat.
1. de Orat.*

*Charis sunt liberi propinquae, familiares : sed
omnes omnium charitates patriae non comple-
xa est, pro qua quis bonus dubitet mortem op-
petere, si ei sit profuturus? 1. Offic.*

*Patria nos primum natura conciliat, de Re
Amul. Arusp.*

Patria est. Tusc. In Aproph. 81.

*Sicut conuentio quadam, & coparatio fiat, qui
bus plurimum tribuendum sit officij, principes
sunt patria, & parentes, quorum beneficj nra
xime obligati sumus. 1. Offic.*

*Sapientis est carere patria, & duri non des-
iderare. Ad Marc. Famil. 4.*

66 SENTENTIAE

Malo sine periculo domi mea esse , quam
cum periculo absente. Ad Marc. Fam. 4.

Propatria , & in patria mori praeclarum.
Ad Attic. 8.

Nemo est tam ingratus , tam impius , tanquam
nullus humanitatis , qui si patria meritare
sumere uelit , non ea magis , quam seipsum dili-
gat. In Vatin.

Nullus est casus pro dignitate & libertate
patria non ferendus. Philip. 13.

Omnia que à nobis geruntur , non ad nostrā
utilitatem & commodum , sed ad patria salutē
conferre debemus. In Vat.

Non solum nobis nati sumus . 1. Officio. In
Apoph. 11.

Nullum est periculum quod sapiens pro salute
patria uitandum arbitretur . Hac enim se-
cum loquitur. Non mihi solum , sed et . atq; adeo
multo potius , natus sum patrie. Vita , quaे fato
debetur saluti patriæ potissimum soluantur. 4.
ad Heren.

Nihil est praestabilius uiro . quam periculis
patriam liberare . beatisq; sunt hi , quibus ea res
honori fuerit Pro Mil.

Persuas, labores, dolorem etiam optimus
quisque pro patria & profectis suscepit , dolores
denique suscipere maximi , quam deserere ul-
lam officij partem . i. de Finib.

Quanta sunt omnia commoda a patria acce-
pta nullum incommodum pro patria graue pu-
tandum est . At qui patria pericula suo periculo
expetunt , sapientes putandi sunt , cum & eum
quem debent , honorem Resp. reddunt , & pro-
mis-

multis perire malunt, quācū multis. Et enim
uehementer est iniquum uitam, quā a naturae
accepta propter patriam conseruaueris, naturae
cum cogat, reddere patria cum roget, no dare;
Et cū possis cum summa uirtute Et honore pro
patria interire, nolle per dedecus Et ignauia
uitam usuere; Et cum pro amicis Et parentib.
Et ceteris necessarijs adire periculum uelis;
pro Republica, in qua Et hoc Et illud sanctissi-
mum nomen patria continetur, nolle in discri-
men uenire. 4. ad Herennium.

Cum dies Et noctes, omnia nos undique fa-
ta circumstent, non est dubitandum, cum spiri-
tum, quem natura quisq; debet, patria reddo-
re. Phsl. 10.

O fortuna mors, que natura debita pro pa-
tria potissimum est reddit a. Phsl. 14.

Cum omnibus definita sit mors, optandum est
magis ut uita, que necessitatē deberur, patria
potius donata, qui reseruat a natura uideatur
Pro Sef.

Debemus grata eorum uisutem memoria
prosequi, qui pro patria uitam profuderunt.
Phsl. 14.

Omnibus, qui patriam conseruarint, adiu-
uerint, auxerint, certus est in cœlo Et deffini-
tus locus, ubi beati auctorū p̄sternō fruantur. In
Sonn. Scip.

Peregrinatio.

40

OMNIS peregrinatio obscura Et sordi-
da est ijs, quorum industria in patria potest es-
se illustris. Ad Marc. Cælum. Famili. lsb. 2.

Om-

Omnibus peregrinantibus gratum est, ministrarum quoque rerum, quae domi gerantur, fieri certiores. Cælius ad Ciceronem, Famul. 8.

In externis locis minor est ad facinus hereticius. Ad Marc. Famul. lib. 4.

Multo suam rem bene gestere, & publicam patria procul. Ad Trebatium, Famul. lib. 7.

Gloria.

10

GLORIA, est illustris & peruagata multorum magnorum, vel in suis ciues, vel in patriam, vel in omne genus hominum fama meritorum. Pro Marcello.

Gloria, est solida quadam res & expressa, non adumbrata. Ea, est consentiens laus bonorum, incorrupta vox bene iudicantium de excellenti virtute, ea virtus resonat tanquam imago gloria, qua quis rebus factorum plerisque comes est, non est bonis viris repudianda. Illa autem, quae se eius imitatrix esse vult, temeraria, atque incensideratu & plerisque peccatorum, virtutumq; laudatrix fama popularis, simulatione honestatis formam eius, pulchritudinemq; corrupit. Tu ergo quae habet speciem gloria, collecta ex maiissimis splendoris insignibus, contemne, brevia, fugacia, & caduca existimat. Tusc.

Veragloriaradices agit, atque etiam propagatur, sicut a omnia, tanquam floscultus celeriter decidunt: nec simulatum quicquam posse esse diuturnum. 2. Offic.

Honor, est præmio virtutis, iudicio, studioq; cuiusdam delatum ad aliquem. Qui cum sententias, qui suffragij adeptus est, in mihi & honestus bono-

C I C E R O N I S.

Et honoratus videtur de Clar. Orat. ad Brut.

Is Verus triumphus est, cum bene de Repub-
blica meritis, testimonium à consensu ciuita-
tis datur. Phil. 14.

Is honor videtur solet, qui non propter spem
futuri beneficij, sed propter magna merita cla-
ris viris desertur, Et datur. Estq; non insu-
tamentum ad tempus, sed perpetua virtutis
primum. Ad Plan. Famili lib. 10.

Ea est proscrito succunda laus, qua ab his pro-
ficiuntur, qui ipsi in laude vixerunt. Ad Marc.
Catonem. Famili lib. 15.

Is mihi videtur amplissimus, qui sua virtu-
te in altiore locum peruenit, non qui ascen-
dit per alterius incommodum Et calamita-
tem. Pro Rosc. Ame.

Suscepit Costa, 2. de Nat. deo. De Virtute 45.

Quae molitur in genere hominum natura,
quam eorum, qui se natos ad homines iunan-
dos, tutandos, conseruandos arbitrantur?
Abiit ad eos Hercules: nunquam abyssit, nisi
cum inter homines esset, eam sibi sumam munif-
set. Tusc.

Eo omnis vita nos traratio Ec. In Vat. De
Rep. 39.

Actum praeclarè cum ipse est, quorū virtus
nec oblitione eorum, qui sunt, nec reticentia
poterit. Philip. 14.

Brevis vita data est, at memoria benedicta
vita sempiterna; qua si non esset longior
quam hac vita, quis esset tam amens, que max-
imis laboribus Et periculis ad summum lau-
dem gloriam contendere? Phil. 14.

Exi-

ENIHMUS ubis vita curriculum natura
et sensus immensum gloria. Pro C. Rab.
Vita quodvis est, gloria cursus sempiternus,

Dilete tempus atatis, satis longum ad be-
ne sumendum. 1. Tusc.

Honos alit artes, omnesq; intedemur ad stu-
dia gloria: sacentq; ea semper, que apud quos-
que improbantur. 1. Tusc.

Trahimur omnes laudis studio, & optimus
quisque maxime gloria ducitur. Ipsi illi phi-
losophi etia in illis libellis, quos de condemnene
da gloria scribunt, nomen suum inscribunt: in
quo prædicationem, & nobilitatem despiciunt,
predicari se ac nominari volunt. Pro Arch.
Poeta.

Opifices, post mortem nobilitari volunt.
Quid enim Phidias sus similem speciem in-
clusit in clypeo Minerue, cum inscribere non
liceret? Quid nostri philosophi nonne in his ipsis
libris, quos inscribunt, de condemnenda glo-
ria sua nomina inscribunt? 1. Tusc.

Nemo est iam auersus a Musis, qui non man-
dans versibus aeternum suorum laborum faci-
le praconium patiatur. Pro Arch. Poeta.

Themistocles, cum consulteretur Ec. Pro
Arch. Poeta. In Apopht. 4.

Poeta post mortem nobilitari volunt, qm
de illud.

Aspicite o ciues, senis Enni imaginis vrna.
Hic vestrum finxit maxima facta patrum.
Mercedem glorie effligit ut ab his, quorum
patres affecterat gloria. Idemq;

CICERONIS. 71

Nemo me lacrymis decoret, nec funera flent.
Fasit: cur? Volito docta pro ora virum. 1. Tusc.
Vix inuenitur qui laboribus susceptis, periculisq; adcessit, non quasi mercedem rerum gestarum desideret gloriam. 1. Offic.

Nemo conquam sine magna spe immortaltatis se pro patria offert ad mortem. 1. Tusc.

Perfecti homines, & excellentesb. ingenii pre diti, existantur spe gloria, qua habet formam honestatis, & similitudinem. Cato Maior.

Nemo nostrum in Reip. periculis, cum laude ac virtute versatur, quia spe posteritatis, fructusq; ducatur. Pro C. Rabir.

Cum optimus quisque maxime posteritati seruat, esse aliquid verisimile est, cuius si post mortem sensum sit habiurus. 1. Tusc.

Licuit esse occiso Themistocli, licuit Epaminunda, sed nec et modo inheret in metibus, quasi saeculorum quoddam augurium futurorum; quo quidem dempto, quis tam effet amens, qui semper in laboribus, & periculis viveret. 1. Tusc.

Pueros efferuntur latitia cum vicerint, & pudet vicitos? Et se accusare nolunt? qui im cipiunt laudari? quos illi labores non perfuerunt, & equalium principes sunt? s. de Finib.

Quis tantos labores diurnos, nocturnosq; domini miliciaq; susceperebat, si q;dem finibus gloriari suam quibus vitam esset terminaturus? sed optimi cuiusq; animus maxime ad immortalitatem gloria nititur. Cato Maior.

Est angusti animi, atq; demissi, triumphi honorem, et q; dignitatem concinnare. Nam

78 SENTENTIAE

Velutatis est Eccl. In Piso. In Simil. 75.

Prastantes uiri nuncquam tanta conati es-
sent, que ad posteritatis memoriam pertine-
rent. ni animo vidissent posteritatem ad se per-
tinere posse. Nonne melius multo fuisse, ocio-
sam etatem & quietam sine sollo labore & co-
tentione trahucere? Sed nescio quo modo uni-
mus erigens se posteritatem semper ita prospic-
cit, quasi cum excesserit è vita, tum denique
sicuturus sit. Cato Major.

Sapiens virtutis honorem primum, haud
predam petit. de Ora.

Nullam virtus aliam mercedem laborum,
periculorumq; desiderat, prater hanc laudis
& gloria, qua quidem detracta, Indices, quid
est quod in hoc tam exiguo vita curriculo &
tam breue, tatis nos in laboribus exerceamus?
Certo si nihil animus presentiret in posterum,
& si quibus regionibus vita spatiū circum-
scripta est, eisdem omnies cogitationes termi-
naret suas: nec tantissime laboribus frangeret,
neque tot cursus vigilisq; angeretur, nec ro-
ties de vita ipse dimicaret. Nunc insidet quae-
dam in optimo quoque virtus, qua noctes &
dies animum gloria stimulis concitat atque
admonet, non cum vita tempore esse dimis-
dam commemorationem nominis nostre, sed
cum omni posteritate adequandam. Pro Ar-
chia Poeta.

Nullam mercedem tata virtus, prater hanc
laudis, & glorie desiderat: qua etiam si ca-
reat, tamen est serpita contenta: quamquam in
memoria gratarum hominum, tanquam in lu-

ceposita latetatur. Ph. 5.

Ex omnibus præmij, uirtutis, amplissimam
est premium gloria: qua uita breuitatem, post
ritatis memoria consolatur, qua efficit, ut ab
fentes adsumus, mortui uiamus, cuius gra
dib. etiam homines in cælum uidentur ascen
dere. Pro Milone.

Non uita hac dicenda est, que corpore &
spiritu continetur. illa inquam; illa uita est,
que riget. memoria seculorum omnium. quam
posterioris alia, quam ipsa aeternitas semper in
tuetur. Pro Mar.

Vestra, que dicitur uita mors est. Som. Scis.

Nihil est uera gloria dulcissus. Philip. 5.

Natura nihil præstantius habet, nihil, quod
magis expetat, quam honestatem, quam laude,
quam dignitatem, quam decus. 2. Tusc.

Antiquior fit possessionsibus gloria. 1. de Di.

Gloria uirtutem tamquam umbra sequi
tur. Tusc.

Verum decus in virtute possum est, Cic. ad
Plancum. Famili. lib. 10.

De morte.

O M N I V M rerum mors est extremum.
ad Tor. Famili. 6.

Mors est discessus anima a corpore. 1. Tusc.

Mors somno simili est. 1. Tusc.

Mors nihil est tam simile q som. Cat. Maj.

Somnus, imago mortis. 1. Tusc.

Mors, quasi saxum Tantalo semper impun
det. 1. de Finib.

Mors uenit certe est, Et si incertum an es
ipso die. Cato Maior.

Nemini exploratum potest esse, quomodo se
se habiturum sit corporis, non disco ad annum,
sed ad Vesperum. 2. de Finib.

Quoniam est, quamvis sit adolescens cuius sit explora-
tum, sed ad Vesperum esse culturum: Cato Maior.

Mors omnibus est parata. 4. Inuenit. in Cato.
Omnibus definita est mors. Pro Sejstio.

Mortem omnibus natura proposuit. Phil. 4.
Necessaria est mors. 2. Tusc.

Moriendum est omnibus; estque finis misericordiae
in morte. 1. Tusc.

Commorandi nobis natura diuersorum, non
habitans dedit. Cato Maior.

Ex ipsa vita descendendum est, tanquam ex
bosco ita, non tanquam ex domo. Cato Maior.

Si hoc tempore deem non obieris, paucissim post
diebus est tibi moriendum, quia homo natus
es. Suplcius ad Cic. Fam. lib. 4.

Hoc meditata ab adolescentia det esse, mor-
tem, si negligamus sine qua meditatione tran-
quillo esse animo quis non potest. Cato maior.

Morte oibus horis impendente timens, quis
tranquillo animo possit consistere? Cato Maior.

Quis id, quod vivi non potest, metuit, is
nisi animo quiete nullo modo potest. 2. Tusc.

Qua potest esse in vita iucunditas cum dies
et metus cogitandum sit, iamiam esse morien-
dum? 1. Tusc.

Quis mortem non timet, magnum si sibi pra-
fidum ad beatam vitam comparauit. 2. Tusc.

Non deserret sapientem mors, qua propter
incertos casus quotidie imminet, Et breui-
tate vita nunquam longè potest abesse. 1. Tusc.

Vitrum

Virū siuere, an moris sit melius, Dij immortales sciunt; hominem quidem scire arbitror neminem. 1. *Tusc.*

A malis mors abducit, non à bonis. 1. *Tusc.*

Ipse ansus discessus a corpore fit sine dolore. Ego fit plerumq; sine sensu, nonnunquam etiam cum voluptate. Totum hoc leue est, qualecunq; sit: fit enim ad punctum temporis. 1. *Tusc.*

*Tunc erimus beati, cu corporib. relictis cupis-
dit. ita et amulatioñ erimus expertes.* 1. *Tus.*

*Pellantur ista inepiae pene aniles, ante ipsi
morti miserum esse. Quod tandem tempus? na-
turane? At ea quidem dedit usuram vita ea
quam pecunia, nulla præstituta die. Quid est
igitur quod quarare si repetit cum sole ea n.
conditione acceperas. Quæ vero etas longa est,
aut quid omnino homini longum? Nonne mo-
do pueros, modo adolescentes in cursu a tergo
insequens, nec opinantes efficiuntur est senectus?
Omnia ista perinde. Et cuique data sunt, pro
rata parte a vita, longa aut brevia dicuntur.
1. *Tuscul.**

*Mors terribilis est ijs, quorum cum vita
omnia extinguntur, non quorum laus amors
non potest. Para.*

*Honesta mors nunqua est fugienda, sape et
appetenda. Mutius ad Cicer. Famil. lib. II.*

*Vetat dominans in nobis Deus Eccl. 1. *Tusc.*
In p̄is Sent. 68.*

*Non est iniussu Imperatoris, Eccl. Cato Ma-
ter. In p̄is Sent. 70.*

*Nobis si quid tali acciderit, Eccl. 1. *Tusc.* In
p̄is Sent. 72.*

Tibi ergo prius oib. Eccl. 1. Tus. in prius Sen. 69.

Nisi Deus. Eccl. Tus. In prius Sent. 71.

Sunt, qui se gratum mortuis facere si grau-
ter eos lugeant, arbitrantur. Accedit supersti-
tio mulieribus quadam; existimant enim Di-
os immortals huius se facilissim satisficiarios, si eis
plaga perculsi, afflictorum se Eccl. stratos esse fa-
teantur. 3. Tuscl.

Mortuorum corpora nihil sentiunt in sepul-
tura; quantum autem consuetudin fumaque
dandum sit, id carent viuis sed ita, ut intelli-
gant, nihil ad mortuos pertinere. 1. Tuscl.

Cum ab amicis rogaretur Diogenes, Eccl. b.
Tuscl. Apoph. 37.

Quis est, aut quotusquisque, cui mors cum ap-
propinquet, non refugiat timido sanguine, at-
que exalbefcat metus? 5. de Finib.

E mors volo Eccl. 2. Tuscl. In Apoph. 4

ors bonum sit, an malum, plenissime pri-
mo Tusculanarum leges, & in dialogo
qui, Cato Maior inscribitur.

Virtutis & honesti, quae sit vis, & commen-
datio

43

VIRTUS, est per se ipsa laudabilis, & si
ne qua nihil laudari potest. 2. de Orat.

Virtus, nihil est aliud, quam in se perfecta,
Eccl. ad summum perducat natura. 1. de Legib.

Virtus, affectio animi constans, conuen-
iensque laudabiles efficiens eos, in quibus est,
Eccl. ipsa est per se sua sponte, separata tamen,

716

utilitate, laudabilis: ex ea proficiuntur honesta voluntates, sententiae, actiones, omnisq; re-
putatio. 4. Tusc.

Virtutis multæ distinctiones consultò à no-
bis omittuntur.

I Dicitur honestum non quod laudetur a
multis, sed quia tale sit, ut vel si ignorant id ho-
mines, vel si obmutuiscent, pulchritudine sua
tamen esset specie q; laudabile. 2. de Finib.

Honestum, etiam si nobilitatum non sit, aut
sietiam a nemine laudetur, laudabile est na-
tura, quod si oculis cerneretur, mirabiles amo-
res excitat sapientia. 3. Offic.

Honestum est quod detracto omni utilitate
sine solidis premijs, fructibus ue, per se ipsum iure
potest laudari. 2. de Finib.

Si non ipso honesto mouemur, ut viri boni se-
mus, sed utilitate aliqua atque fructu, callida-
sumus, non boni. Nam quid faceret us in tene-
bris, qui nihil timet, nisi testem vel iudicem &
quid in deserto loco noctis, quem multo auro
spoliare posset, imbecillum atque solum? 1. de
Legib.

Siemolumentis non sicut natura virtus
expeditur, sicut erit virtus, quam malitia refutat
me dicetur. Nam qui virtutem precio me-
tiuntur, nullam virtutem, nisi malitiam pra-
tant. 1. de Legib.

Nulla potest esse virtus nisi gratuita. Nam
qua voluptate quasi mercede aliqua ad officia
impellitur, et non virtus, sed fallax imitatio
simulatioq; virtutis. 5. Tusc.

Quisquid prater id, quod honestus sit, expetendam esse duxeris, in bonisq; numeraris. Et honestum ipsum quasi virtutis lumen extinxeris. Et virtutem penitus emerteris. 3 de Finib.

Dificile est hominib; persuadere, honestum propter ipsum eligendum esse. C. Cassius Cice. Famul. lib. 1 §.

Si ipsam honestatem hancque perfectam Et absolutam, rem una praelarissimam omnium, maximeq; laudanda panitus consideremus, quem gaudio compleremur, cum tantope eius adumbrata opinione latemur. 5. de Finib.

Sumus natura studiisissimi, apperentissimi que honestatis, cuius si quasi lumine aliquid aspergimus, nihil est, quod, ut eo potiamur, non parvissimus. Et ferre. Et perpet. 2. Tusc.

Nihil est virtute amabilius, quam quis aedipuerit. Obsecuq; erit gentium, à nobis, diligitur. 1. de Nat. deo.

Virtutem necessario gloria sequitur. 1. Tusc.

Gloria virtutem sanguinem umbras sequuntur.

1. Tuscul.

Nihil est virtute formosius, nihil pulchrius, nihil amabilius. 1. de Nat. deo.

Nihil est amabilius virtute, nihil, quod magis allicit homines ad diligendum. quippe cu propter virtutem Et probitatem eos, etia quos nunquam vidimus, quodammodo diligamus. Cuius ea est uis, ut eam (quod massus est) in hoste etiam diligamus. In Latio.

Animi hominū mouentur ad diligendū, cū eorum, quibuscum solum coniuncti sunt, virtutem Et bonitatem perspiciunt. In Latio.

Cox.

Conciliantur animi hominum dignitate hominis, rebus gestis, estimatione vita, alienanturq; ab ijs, in quibus hac non sunt. 1. de Orat.

Suscepit vesta, consuetudoq; communis, Et beneficis excellentes viros in cœlum fama ac voluntate tollamus. 2. de Nat. deor.

Qua natione no comitate, no benevolentia, non gratu animi, et beneficq; memorē diligit? Qua superbos, qua maleficos, qua crudeles, qua ingratios non aspernatur, non odit? 1. de Lega.

Eos viros nos suspicimus, maximisq; efferrimus laudibus, in quibus existimamus, excellentes quas dā ē singulares perspicere virtutes. Despicimus aut eos, et contemnimus, in quibus nihil virtutis nihil animi, nihil nervorum putatur. Quamobrem contemnuntur ij, qui nec sibi nec alteri profundunt, Et dicitur, in quibus nullus labor, nulla industria, nulla cura est. Admiratione autem quadam afficiuntur ij, qui anteceteris virtute putantur. 2. Off.

Iliud honestū, quod in alio cernimus, nos mouet; atq; illi, in quo id inesse videtur, amicos facit. Ois n. Virtus nos ad se allicit, facit, ut eos diligamus, in quibus ipsa inesse videtur. 1. Off.

Quis est tam dissimilis homini, qui non mouetur ē offensione turpitudinis, ē comprobacione honestatis? Quis est, qui non oderit libidinosam proteruanam adolescentiam? Quis contra, in illa etate pudorem constantiam, etrum si sua nihil interfit, non tamen diligit? An obliuiscimur quanto per in audiendo, in legendis, moneamur, cum pīe, cum amice, cum magno aio, aliquid factu cognoscimus? 3. de Finib.

Quae magnitudine et elato fortiter et excellenter gestas sunt, ea necesse quomodo quasi pleno ore laudamus. 1. Offic.

*Cum aliquid clementer mansarde, iuste, re-
cte, moderate, sapienter factum aut legimus,
aut audiimus, quo studio incendimur. non mo-
do in gestis rebus, sed etia in fictis, ut eos sape,
quos nunquam viderimus, diligamus? Pro Marce.*

*Quis est, qui non admisretur splendorem pul-
chritudinemq; virtutis? 2. Offic.*

*Conciliatrix amicitiae est, virtutis opinio. In
Lat. 9.*

*Habet hoc virtus, ut viros fortes species eius
et pulchritudo etiam in hoste posita delectet.
In Pisonem.*

*Est proprium virtutis, conciliare sibi ani-
mo hominum, et ad eum suos adsugere. 1. Offic.*

*Virtus conciliat amicitias, et cōsernat. In
ea n. est cōuenientia rerū, in ea est stabilitas,
in ea est constans; que cum se extulit. Et lu-
men suum ostendit. idem aspergit. agnoscit-
que in alio, ad id se admonet, sociissimq; acci-
pit illud, quod in altero est; ex quo eorum exar-
descit seu amor, sive amicitia. In Lat. 10.*

*Propter virtutem sive laudamur, et in vir-
tute recte gloriamur. 3. de Nat. deo.*

Vera laus uera & virtutis debetur. 3. de Orat.

Nisi quisquam sine virtute laudabile. 1. Tus.

*Quibus gradibus Romulus ascendit in cae-
lum? rebus gestis atque virtute Parad. 1.*

*Bonus vir propriæ et copiose laudari sine
virtutum cognitione non potest. 2. de Orat.*

*Eos, quorum virtus perspecta est in rebus ho-
nestis,*

nestis, atque magnis, & bene de Republica sem
tientes, aut aliquo honore, & imperio affectos
obseruare & colere solemus. 1. Offi.

Vehementer amor multitudinis comovetur
ipsa fama, & opinione liberalitatis, beneficen
tia iustitiae fidei, omniumq; earum virtutum,
qua pertinent ad mansuetudinem ac facilitatem,
eoque in quibus eas virtutes inesse videamus, &
natura ipsa diligere cogimur. 2. Offic.

Ea virtus videtur prestantis viri, qua est
fructuosa alijs sebi autem laboriosa, aut perci
losa, aut certe gratuita. 2. de Orat.

Si quod optimum, maximumq; est, id volle
mus adspicere. Virtus operanda est sine que
nulla re expetenda consequi possumus. In Latio.

Verum decus in fortute positum est Cicero
ad Plancum, famili lib. 10.

Digna est virtus gloriacione: sanitumq; pro
stat ceteris rebus, & dicitur possit quid inter
fit. 4. de Finib.

Nesciunt multi, nesciunt quantas uires vir
tus habeat, nomen virtutis tantum usurpant,
quid ipsa valeat, ignorant. Parad. 2.

Non sunt isti audiendi, qui virtutem duram
& quasi ferream esse volunt. In Latio.

Non est inhumana virtus, neq; imanis, neq;
superba, qua populos universos tueri, eisq; opti
me consulere soleat, quod non faceret profecto, se
a vulgi charitate abhorret. In Latio.

Virtus, quam sequitur charitas, minimè re
pudianda est In Latio.

Virtus altissimum locum in homine, & ma
xime excellentē tenet. Cum autem assumpta esset

82 SENTENTIAE

ratio, tanto in dominatu locatur. Et omnia prima natura, huius tutela subiicitur. q. de Fini.

Virtus, omnia que cadere in hominem possunt, subter se habet, eaq; despiciens, casus contemnit humanos; culpaq; oroni carens, prater seipsum, nihil censet ad se pertinere. s. Tusc.

Optime virtus seipso nōn uult, q̄d quam amabilis sit intelligit. In Lalo.

Virtus tanta est vis, ut non possit unquam esse vir bonus non beatus. In Pison.

In Virtute sat is est praesidij ad bene vivendum, satis etiam ad beatam, satis et fortiter vivamus, etiam et magno animo. q̄d quidem ut nullare egeamus superque simus in quiete sequitur ut nihil paeniteat, nihil desit, nihil obstat. s. Tusc.

Praesidij ad vivendum i virtute satis est. s. Tusc.

Virtus ad beatę vivendum seipso cotentia est. s. de Finib.

Cum fatigemur, scilicet magnam vim esse in uīnis: ad misericordiam uitam, fatendum est etiam eandem uim in fortute esse ad beatam vitā. Contrariorum n. contraria sunt consequentia s. Tusc.

Quanti est estimanda virtus, quae nec eripit, nec surripit potest, neque naufragit, neque in cendis amittitur, nec tempestatum, nec temporum permutatione mutatur: qua prædicti qui sunt soli sunt diuitiae: soli enim possident res q̄d fructuosas q̄d sempiternas, solique (quod est proprium diuitiarum) cotentia sunt rebus suis. Satis esse putant quod est nihil appetunt, nulla regent nihil sibi deesse sentiunt, nihil requirunt. Parad. xl.

Vir.

*Virtus in tempestate sua quieta est, & lucet
in tenebris, & pulsaloce, manet tamen, atque
heret in patria splendor qz per se semper, neqz
alienis & quām fōrdib⁹ obfoleſcit. Pro Sest.*

Amitte virtus non potest. 2. Tuse.

*Virtus, est altissimis defixa radicibus, qua
nunquam vlla vi labefactari potest, nūquam
dimouers loco Philip. 4.*

*Ei non multum potest obesse fortuna, qui ſi-
bi firmius in virtute, quam in caſu praeditum
collocauit. 4. ad Heren.*

*Omn̄ beneuolum rationes in virtute ſunt
collocandae, propterea quod ſola virtus in ſua
potestate eſt. Omnia prater eam ſubiecta ſunt
fortuna dominationi. 4. ad Herennium.*

*Maior est virtutis iucunditas, quam volu-
ptas, qua percipitur ex libidine & cupiditate.
3. ad. in Verrem.*

*Tu plura ſi diſideres, euolue diligenter
quintum Tusculanarum; nos enim ea
tantum, quæ videbantur grauiora, ſe le-
gimus, ne potius, ex integro librum tran-
ſcripliſſe, quam ex præcipuis præcipua
ſe legiſſe videamur.*

Expetenderum rerum tria genera. 44

*R E R V M expetendarum tria ſunt genera.
Nam eſt quiddā, quod ſua uſe nos alliciat ad
ſeſe no emolumēto captans aliquo, ſed trahens
ſua dignit. & genit, virtus, ſc̄iencia, ueritas
eſt, aliud aut non propter ſuam vim & natu-*

ra, sed propter fructum atque utilitatem petendum quod pecunia est. Tertium est ex horum partibus iunctum, quod & sua. Et dignitate nos inducitos ducit, Et præsegerit quandam. Utilitatem que magis expectatur, ut amicitia, bona existimatio. 2. de Inuen.

Vitia, virtutis speciem plerunque induunt. 45

CERNENDA sunt diligenter, ne eas nos fallant virtus, qua virtutem videntur imitari. Nam Et prudentiam malitia. Et temperantiam immanitas in voluptatibus aspernans, Et magnitudinem animi superbia in ammis extollendis Et despiciens in contemnendis honoribus. Et liberalitatem effusio. Et fortitudinem audacia imitatur. Et religionem superstitionem studijsque bonis similia videntur ea, quae sunt in eogenere nimia. In Par.

Astutie tollenda sunt eaq; malitia, qua vult quidem videri esse prudentiam, sed ab ea, diffatq; plurimum; nec illa pernicies vita maior inueniri potest, quam cum in malitia inest simulatio. 3. Offic.

Omnibus veris falsa quedam adiuncta sunt, tanta similitudine, Et nulla insit iudicandi Et assentiendi nota. 1. de Nat. deo.

Finissima sunt falsa veris. 4. Acad.

Voluptas.

46

IMITATRIX est boni voluptas malorum mater omnium, cuius blandicijs corrumpuntur qua natura bona fuit. 1. de Leg.

Malorum esca, Voluptas, qua homines capiuntur, ut hamo pisces. Cato Maior.

Voluptate capimur omnes. 1. de Leg.

Voluptates blandissima domina sapientiae maiores partes anima a virtute detorquent 1. Offic.

Maximas virtutes tacere oportet, Voluptate dominante. Ad Att. lib. 5.

In Voluptatis regno non potest virtus consistere. Cato maior.

Qui voluptati deditus est, huic oia sensu, non ratione sunt iudicanda; ea que dicenda optimae, que sunt suauissima. 2. de Finib.

Impedit consilium voluptas, rationis immunita, ac mentis, ut ita dicam perstringit oculos, nec habet ullum cum Virtute commercium. Cato Maior.

Semouenda est uoluptas, non solum ut recte sequamur sed etiam ut loqui deceat frugaliter. 2. de Finib.

Quo maior est Voluptas, eo magis mentem a sua sede exstirpavit. Parab. 1.

Non est necesse tanquam meretricem. 2. de Finib. In Similib. 46.

Nemo est dignus nomine hominis, qui omnis diem totum felicitate in voluptate. 2. de Finib.

Non est eius, qui dolore summum malum minatur, mentionem facere uirtutis. 3. Tusc.

Qui voluptatisibus dacuntur, se uiriorum illecebris cupiditatum lenociniis dediderunt missos faciunt honores, nec attingant Rem pro patientiis uiros fortis labore, scilicet suo perfrui. Pro Seft.

Nihil altum, nihil magnificum ac dimidii sufficiat.

suspicere possunt, qui suas omnes cogitationes
abiecerunt in rem tam humilem, tam contem-
ptam. In Lalto.

Fieri non potest. Et animus libidinis deditus,
amore, desiderio, cupiditate, copia inopia etiam
non unquam impeditus, literis opera dare pos-
sit. Nec est aliquid cui facit in tantis premiis elo-
quentia, tanta voluptate dicendi, tanta laude,
tanta gloria, tanto honore tam sint paucis, sem-
perque ficerint, qui in hoc labore seisarentur.
Omittenda enim sunt omnes voluptates; re-
linquenda studia delectationis, ludus, socius,
conuum, sermo etiam bene omnium familiaria-
rum deferendus, quae res, in hoc genere homines
a labore studioque deterret pro M. Caelio.

Multanobis blandimenta natura ipsa ge-
nuit, quibus sapientia virtus consumeret; Et mul-
tarum rerum inmundissimarum varietate de-
dit, quibus non modo prima aetas, sed iam cor-
robora et caperetur. Pro M. Caelio.

Plerique propter voluptatem, Et parvam,
Et non necessariam, tum in mortis graues,
tum in damnis tum in dedecora incurvant; san-
pe etiam legum, indiciorumque penitus obligan-
tur. 1. de Finib.

Nulle capitalior pestis, quam corporis voluptas
hominiibus a natura data est. Cato Maior.

Vitium ventris Et gutturi non modo mi-
nus et atem hominiibus, sed etiam afferit.
Pro M. Caelio.

Voluptatem dimittamus, Et suis se finibus
tenere subeamus, ne blandicijs erimus, illecebrijsque
capiatur animi voluptas. 3. de Finib.

Amores

*Amores ē deliciae mature ē celeriter de
florescunt. Pro M. Cælio.*

*Fluit voluptas, ē prima quaque euolat; se
puerq; relinquit causas pœnitendi, quam re-
cordans. 2. de Finib.*

*Vnacum satietate moritur memoria co-
luptatis. 2. Offic.*

*Omnibus in rebus, Voluptatibus maximis
fastidium finitimum est. 2. de Orat.*

*Omnes voluptate quemadmodum natura
capimur plura primo de Finibus.*

Animus.

*OPVS est te animo valere, Et corpore pos-
sis. Cato Tironi, Famili. 16.*

Ex anima constans ē corpore. 4. de Fin.

Constans ex animo ē corpore. 3. Tusc.

*Animus est rationis corpus ē particeps:
quo nihil ab optimo ē sapientissimo genitore
melius est procreatū. De Vniuers.*

Mete nihil honi dedit Deus ipse diuinissimus.

*Nobis Deus, sive mater rerum omnium na-
tura dedit animum, quo nihil est praestans
neque diuinitas. Parad. 1.*

*Animus est ingeneratus à Deo. 1. de Legi-
bus in Pīs sententīs.*

Et animus cœlestis. C. Major. in Pīs. 16.

Dy immortales. Cato Major. in Pīs. 26.

*Humanus animos decerpitus ex mente do-
mina.*

Animus cum est secum. 1. Tusc. in Pīs. 41.

Nulle

88 SENTENTIAE

Nulla est celeritas. 1. Tusc. in Pys. 38.

Dura sunt via 1. Tusc. in Pys. 60.

Oportet ut ipsa se mens. 5. Tus. in Pys. 39.

Eorum animi Somn. Scip. in Pys. 61.

Animus solus, nec cum adest, nec cum discessit apparet. Cato Maior.

Omnia animi immortales sunt; sed hominum fortissima diuina 2. de Leg.

Bonorum uirorum mentes mihi diuine sit eterna uidentur, Et ex hominum uita, ad Deorum religionem sanctissimamque demigra-
te. Pro Caso Rm.

Sic habeto, te non esse mortalem; sed corpus hoc. Somn. Scipionis.

Corpus hoc est mortale, animi vero motus semper terti. Pro Seiso.

Nihil sibi interest, motu animi sublato, interpe-
cudem Et hominem sed ne inter hominem Et
saxum aut truncum, aut quidvis generis eius-
dem. In Lal.

Duplex est uis animalium, una pars in appre-
hensione, altera in ratione, qua docet Et ex-
planat, quid si factum fugiendum sit, statim
ut ropraeceps, appetitus vero obtemperet 1. Offic.

Est animalium, ingeniorumque nostrorum
naturale quasi quoddam pabulum considera-
tio, contemplatioque natura, docto que homini
Et eruditio cogitare, est uiuere Sapientis enim
rogatio, non ferme ad inueniendum adhe-
bet oculos ad uocatos. 4. Acad.

Animus perturbatus Et inquietatus nec coh-
bore se potest, nec quo loco uult, consistere omni-
us. In Tusc.

Ante

Animus ager. 3. Tusc. In Apoph. 123.

Quemadmodum animus conturbatus. 3.

Tusc. In Senatib. 33.

Animi morbi, sunt cupiditates immensa, inanes diuinarum glorie, dominationis, libidis noscurum etiam uoluptutum accedant agricul- dines, moliertia, merores, que animos exedunt, conscientia cursus. 1. de Finib.

Aegris corporibus simillima est animi agri- tudo. 1. de Finib.

Acque animo dolemus, dum corpore dole- mus. 3. Offi.

Errat qui ullum aut corporis, aut fortuna- nitum animi usq[ue] grauius existimat. 3. Tusc.

Morbi pernicioſores. pluresq[ue] sunt animi, quam corporis. 3. Tusc.

Corpora curari possunt, animorum nulla me- dicina est. 3. Tusc.

Animi lineamenta pulchriora sunt, qua cor- poris. Recte solus liber, nec dominationis, cuius- quā parens, neq[ue] obediens cupiditati. Recte inus- titus, cuius etiam si corpus conſtrinatur, aīo ta- men vincula inīci nulla possunt. 3. de Finib.

Corporis tantu prestat metis excellens perfe- cto ut uix posſit cogitari qd interfit. 5. de Fin.

Deus et ortu, et uirtute antiquiorē genuit animum, eum ut dominum, atque imperan- tem obediens preficit corpori. De Univerſ.

Vt multa maiora ſint opera animi, quam corporis, ſic eares. Et quas persequimur iage- nio ac ratione gratiores ſunt, quam be, quas ut rib. 2. Offi.

Quo maior est uis animi, quam corporis, hoc ſunt

sunt maiora ea que cōcipiuntur animo, quam
illa, qua corpore. Phsl. 11.

Cum multum animus corpori præstet. 2. de
Leg. In pīs Sent. 12.

Non fīrisbus. Cato Masot. Consilium 26.

Maior est animi Voluptas, qui in corporis. 2.
de Fīsb.

Voluptate animi, nulla potest esse maior. Ca-
to Maior.

Corpoñib[us] nīsi præsens, Et quod adest,
sentire possumus; animo autem Et præterita
Et futura. 1. de Fīsb.

Corpus tamdiu gaudet, dum præsentē sen-
sit Voluptatem; animus Et p[re]sentem percipit
pariter cum corpore, Et prospicit v[er]sientem,
nec prætertam præterfluere sinet. 5. Tusc.

Corpus, est quasi vas animi, aut aliquid re-
ceptaculum. 1. Tusc.

Deus animis cōclusit in corpore. De Vniuer.

Exercendum est corpus. Ita efficiendum,
obedire consilio, rationiq[ue] possit in exequen-
dis negotijs, Et in labore tolerando. 1. Offi.

Redditur terra corpus 2. de Leg.

Forma dignitas, aut morbo deflorescit aut
vetustate extinguitur. 4. ad Heren.

Ratio.

48

M V N V S animi, est ratione s[ic]. 3. Tusc.

Nihil est, non dicam in homine, sed in omni
culo atque terra, ratione diuinus, qua cum
adolevit, atque prefecta est, nominatur rite
sapientia. 1. de Leg.

Dominus omniū Et regina, ratio conduxer
se,

*Si ergo prograda longius sit perfecta virtus; bac
et imperet illi parti animi, que obediens debet,
ad sedendum est viro, volunt seruo dominus, &
luit imperator milites, & clut parens filio. 2. Tus.*

*Bene addibita rato cernit quid opimus sit,
neglecta multis implicatur erroribus. 4. Tusc.*

*Societas humanae vinculum, est ratio &
oratio, qua dicendo, communicando, disce-
prando, iudicando, conciliat inter se homi-
nes, coniungitq; naturali quadam societate.
Neque collare alia adsumus à natura rerum.*

1. Officio De homine. 119.

Ratione præstamus beluis. 1. de Leg.

*Ve patrimonium homini ab homine relin-
quitur, sic rato homini a Deo. 3. de Nat. deo.*

*Nihil potest esse equabile, quod non à certa
ratione proficiatur. 2. Tusc.*

*Nihil per se amplius est, nisi in quo iudicij
ratio extat. Ad Brutum 16.*

*Plus apud nos vera ratio valeat, quam cul-
gi opinio. Parad. 1.*

*Gravior & validior est decem virorum bo-
norum sententia, quam totius multitudinis
imperissia. Plunc.*

*Sunt homines, qui rationem bono consilio a
Dyis immortalibus datam, in fraudem ma-
lissimisq; convertunt, 3. de Nat. deo.*

Appetitus rationi obedient.

Sensus clara sint iudicia.

49

*A P F E T I T V S omnes contrahendi, se-
dandiq; sunt, existandiq; est animaduersio*

& dñe-

NVLL A uita pars, neque publicis, neque
privatis, neque forensibus, neque domesticis i
rebus, neque si tecum agas quid, neque si cum
altero contrahas, uacare officio potest. In eoque
excolendo sita est uita honestas omnis, Et in
negligendo turrido. 1. Offic.

Nec precio, nec grata, nec periculo, nec si
multate à uita recta ostendemus oportere de
duci nec ab illa re honesta periculis, aut labo
ris magnitudine. 3. ad Heren.

Nullo casu arbitror hoc constanti homini
posse contingere, ut illa intermissione fiat officij.
In Laelio.

Nulla laetitudo impedire officium Et fidem
debet. Cic. cornific. Famil. 12.

Persula, labores, dolores etiam optimus
quisque suscipere manuit, quam deferere ult
lam officij partem. 1. de Finib.

Artium studio a rebus agendi abducere con
tra officium est. 1. Offic.

Si quis omisit. 1. de Inuen. Vide Doctus ini
us. 24.

Et bene & honeste uiuendum.

OPTIMA uiuendi ratio est eligenda:
eam iuendam consuetudoreddet. 4. ad Heren.

Omnis nostra cura debet in hoc uersari sens
per si possumus, ut boni aliqua efficiamus.
Sim minus, ut certè nihil nials. 2. de Orat.

Sempre ita uiuamus, ut rationem nobis red
dem-

dendam arbitremur. 4. Act. in Ver.

Non ob ea solum incommoda. 1. de Fini. Ut
de imp̄. 3.

Si imp̄. 3. de Finib. Vnde Imp̄. 1.

A recta conscientia trasuersum sanguē non
oportet quenquam in omni usitata sua discedere.
Cice. Att. lib. 13.

Nobis persuasum esse debet, si Deos, homi-
ne sq; celare possumus, nihil tamen auere, ne-
bil insusile, nihil libidinose nihil incontinenter
esse faciendum. Honestabonis, non occulta que-
runtur. 3. Offic.

Improbum est, relinquere honestatem pro-
pter utilitatis magnitudinem. 3. Offic.

Tu honestatem utilitati præferendam esse,
disces ex tertio Officiorum.

Sobrie viuendum.

52

E S S E oportet ut viues, uiuere non uete-
das. 4. ad Heren.

Victus, cultusq; corporis ad ualeutdinem re-
ferantur. 3 ad usres, non ad uoluptatem. 1.
Offic.

Tantum cibi & potionis adhibendum est,
ut reficiantur usres, non opprimantur Cato
Major.

Iucunditas uictus, & in desiderio, & non im-
satiate. 5. Tusc.

Cibo condimentum est fames, potionis fits.
2. de Finib.

Davini. 3. Tusc. In Apoph. 39.

Ptolemaeb. 5. Tusc. In Apoph. 60.

Timotheus. 5. Tusc. In Apoph. 58.

Cum Dionysius. 5. Tusc. In Apoph. 61.

Non intelligunt homines, quoniam magnus

est etiam sit parsimonia Parad.

Quaritur in re domestica continentia etiam
in publica, dignitatis. Pro Flacco.

Omnium perturbationum fons, est intem
perantia, qua est a tota mente, etiam a rebo
ratione defectio, sic uersa a praescriptione
stiones, sed nullo modo appetitiones animi nec
regi, nec contineri queant. 4. Tusc.

Mente recte sedi non possumus, multo cibo &
potione completi. 5. Tusc.

Quæ virtùm forma deceat, & qui vicius esse
debeat. 1. Off. lege, capite, Cūm autem.

Turpitudo fugienda.

53

N I H I L est tam tetrum, nihil tam asper
nandum, nihil homine indignius, quam turpi
tudo. 2. Tuscula.

Nihil est tam contra naturam, quam tur
pitudo. 3. Offic.

Nihil est detestabilius dedecore. Phil. 3.

*Periculum minus fugiendum est quam tur
pitudo.* Phil. p. 7.

Ne turpitudo suscipiatur vita cupiditate.
Phil. p. 13.

Nihil est malum nisi quod turpe, aut vici
sum est. 2. Tusc.

Sed non in locis collata sunt omnia mala, cum

eripio

turpidinis mala non erunt comparanda. 2. *Tus.*

Misteria est ignominia iudiciorum publicorum. Et cuius bona ex edicto possidentur, his-
sus omnis fama. Et estimatio cum bonis similibus
possidetur Pro Quinto.

Nemo est tam agrestis. In *Paradox.* Vide
Ignominia. 207.

Non peccandum.

54

P E C C A R E, est tanquam transire li-
neam *Paradox.* 3.

Peccare certe licet nemini. *Parad.* 1.

Accipere praefat, qua facere iniuria. 5. *Tus.*

Peccatis dolor. Et maximus. *C*eterinus est.
Ad *Attic.* 11.

Qua pars uidentur esse delicta, neq; a mul-
tis intelligi possunt, ab iis etiam diligenter est
declinandum. 1. *Offic.*

Temperantia.

55

T E M P E R A N T I A, est moderatrix
omnium commotionum. 5. de *Finis.*

Et temperantia, libidinum insimica. 3. *Of.*

Temperantia est, qua in reb. aut expesēdis,
aut fugiendis, ut rationem sequamur monet,
qua animis pacem affert. Et eos quasi qua-
dam concordia placat ac lenit. 1. de *Finis.*

Nihil repertiri potest tam extimum, quam
istam uirtutem, moderatricem animis, tempe-
rantiam non latere in tenebris, neque esse ab-
ditam sed in luce. Ad *Qfrat Epist.* 1.

98 SENTENTIAE

Quemadmodum temperantia. 4. Tusc. 18
Simil. 38.

Frugalitatis esse videtur proprium, motus
animi apparentes regere & sedare, semperque
aduersantem libidinim, moderatam in omni re-
seruare constantiam. 3. Tusc.

Eas tres virtutes, fortitudinem, iustitiam,
prudentiam, frugalitas est complexa. 3. Tusc.

Non potest temperantium laudareis, qui
ponit summum bonum in voluptate; est enim
temperantia libidinum inimica. 1. Offic.

Qui voluptatem summum bonum statuit,
esse temperans nullo modo potest. 1. offic.

Quelauis quod decus erit tanti, quod adipi-
scit cum dolore corporis uicit, quis dolorem, sum-
mum malum sibi esse persuaserit? 2. Tu-
scula.

Mediocritatis optima regula. 51

Nihil Left, quod tam deceat, quam omni-
in re seruare constantiam. 1. Offic.

His rebus, qua tractantur in vita, modus
quendam, & ordinem adhibentes, honestates
& decus conseruabimus. 2. Offic.

Mediocritas ad omnem usum, cultumque, ut
te referenda est. In omnibus rebus mediocritas
est optima. 1. Offic.

Modus est opimus, decus ipsum tenere, nec
progredi longius. Orat. ad Brut.

Susus curque modus est, tamen magis offendit
nimimum, quam parum. De Orat.

Tu

Tu quæ sint in omni actione, seruanda, lege
primo. Officiorum, capite, in omni au-
tem actione.

Verecundia.

57

CVSTOS virtutum omnium, dedecus fu-
giens, & laudem maximam consequens, uere-
cundia est. *Par. Orat.*

Moderator cupiditatis est pudor. 2. de Fini.

Sine uerecundia nihil rectum esse potest, ni-
hil honestum. 1. Offic.

Maximū amicitiae ornamenti tollit, qui ex-
eat tollit uerecundiam. Itaq; in q; perniciosus est
error, qui existimat libidinum, peccatorum q; q;
innuum petere in amicitia licentia. In L elo.

Sæpe uidemus fructos pudore, qui nullara-
tione uincenruntur. 2. *Tuscul.*

Pudor in bello est maxime periculosus. *Pla-*
tus Ciceroni, Famili. 10.

Graue est homini pudeti petere aliquid ma-
gnum ab eo, de quo se bene meritum putet; ne-
tidum petit exigere magis, quam rogare, &
in mercedis potius quam beneficij loco numero
re videatur. *Cic. Curonis, Famili. 2.*

Iustitia.

58

IVSTITIA. Virtus omnium esse domi-
na & regina virtutum. 3. offic.

Iustitia, omnium virtutum causa, atq; sén-
tia. 1. de Leg.

Excellestissima virtus, iustitia. 1. de Na. deo.

E 2 Iusti-

100 SENTENTIAE

In iustitia sine prudentia plurimum patet off
ficio iustitia nihil Valebit prudentia. 1. offic.

Fundamentum perpetua commendationi
Est fama est iustitia, sine qua nihil esse potest
laudabile. 1. offic.

Iustitia inest splendor Virtutis maximus, ex
qua boni viri nominantur. Cuius primum mu
nus est, ut nec cui quis noceat, nisi laceruisse in
juria, deinde ut communibus pro communibus
potatur, prouidatis autem et suis. 1. Offic.

Iustitia, ex qua bona virtute viri boni appel
lantur, misericors quedam res multitudini vir
datur, nec iniuria quae eis enim, qui non adm
itterunt suadent, per iustitudinemq[ue] virtutis
2. Offic.

Solidatio homini atq[ue] in agro vitam degen
ti operis iustitia necessaria est. Atque ipsa etiam
qui vendunt, emunt, concurvant, locant, contra
bendisq[ue] negotiis implicantur, iustitia ad rem
gerendam necessaria et iustanta uis est.
Ut nec iniurideat, ne maleficio & scelere pa
scuntur, profuit sine illa particula iustitia vi
uere. 2. Offic.

Iustitia partes sunt, non violare hoies. 1. off.

Totius iustitiae nulla est capitalior peccatis
quam eorum, qui tum, dum maxime fallunt
id agunt, ut bons uiri usdeantur. 1. Offic.

Omne officium, quod ad contentionem homi
num; Est ad salutem tuandam ualeat, antepon
endum est illo officio, quod cognitione scientie
continetur, officiisq[ue] Scientia anteponenda sunt
officia iustitiae, quia illas enim agere plus en
quam cogitare prudenter. 1. offic.

Tu

Tu, quæ dicantur propriæ iustitiae & officia
& munera, leges plenissimè apud Cicero-
nem in libris Officiorum.

Pietas.

59

P I E T A S, est fundamentum omnis virtutis
tu parente ut Deo uerem, atq; non multo secundis
ac parates liberos amare debemus. Pro Pline.

Pietatis summa tribuenda laus est. 2. de Ora.
Oibus è amari pietas. Cicer. C. Casio. Fa. 5.

Pietate aduersus Deos sublata fides et religio se-
cetas generis humanae, & una excelestissima
virtus iustitia tollatur necesse est. 1. de Nat.
Deor.

Pietas grata est Deo. 2. de Le. de na. Deo. 1.
Pietas maxime & religio. 2. de Legibus In
Apoph. 64.

Humanitas & clementia. 60

H O M I N E S ad Deos nulli re propriis
accidunt, q; salme hominib. danda. Pro Ligari.

Nihil est tam regium, tam liberale, tamq;
munificum, quam opem ferre supplicibus, excus-
tare afflictos, dare salutem, liberare periculis
homines. 1. de Orat.

Nihil est tam deformis, quam ad summum
imperium acerbitudinem natura adiungere.
Ad Qui. Frat. Epist. 1.

Recte præcipere videntur qui manent, quan-
to superiores simus, tanto nos summissimis geran-
mus. 1. offic.

Qui plus propter virtutem, nobilitatemque

E 3 pos-

possunt, eo minus quam possint, debent ostendere. Pro Quinto.

In bonis fortuna summa laus est, non extulisse se in potestate, non fuisse insolentem in pecunia, non se prætulisse alijs propter abundantiam fortuna; ut opes &c copie, non superbia sed deantur ac libidini sed bonitati ac moderationi facultatem ac materiam dedisse. 2. de Ora;

Nihil est laudabileius, nihil magno &c præclaro viro dignissima placibilitate & clementia, que ita probanda est, ut adhuc beatur Respubl. causa feneras sine qua administrari ciuitas non potest. 1. Off.

In rebus prosperis, &c ad voluptatem nostra fluctibus, superbiam magnopere fastidium, arrogantiemq; fugiamus. Nam sit aduersas, sic secundas res immoderate ferre, leuitatis est præclaraque est aquabilitas in omni vita, idem semper vultus eademq; frons. 1. Off.

Omnibus est odio crudelitas, & amor pie-
tas & clementia. Cic. C. Cassio. Famili. li. 15.

Est hominum natura maxime insinqua crudelitas. 3. Offic.

Satis est homines imprudentia lepos noveri gere, virginem roracentes, aut precipitates impellere, certe est inhumanius. Pro Rab. Posth.

Amor, & amicitia.

61

A M I C I T I A, nihil aliud est, nisi omnium diuinarum, humanarumq; rerum cu benevolentia & charitate summa cōsensio, qua quidē hanc scio an (excepta sapientia) quisquam melius homini sit à Dīs immortalibus datum. In Latio.

AMICITIA

Amicitiam omnibus rebus humanis anteponamus Nihil est nam natura aptum, tam conueniens ad res vel secundas, vel aduersas. In L. 10.

Quae videntur fortis, honores, diuitiae, voluptates, & catera generis eiusdem, hac amicitia non quām anteponenda sunt. In L. 10.

*Amicitia plurimas res continet, quoquo te
conteris, praeſto est: nullo loco excluditur, nūquā
intempestiva, nunquā molofia est. Itaq; non
aqua, non igni, non aere (ut aiunt) pluribus locis
vtratur, qua amicitia. Nam & secundas res
splendidiores facit amicitia, & aduersas par-
ties, comunicasq; leutores. Nec debilitari ani-
mos, aut cadere patitur, verum, et iā amicum
qui intuetur, tanquam exemplar aliquid in-
tuetur sui. Quocirca & absentes ad sunt, &
egentes abundant, & imbecilles valent, &
(qđ dictu difficileus) mortui vivunt. In L. 10.*

*In amicitia omnia insunt, que putant homi-
nes expetenda, honestas, gloria, tranquillitas a-
nnimi, atq; incuditas, & cum bac ad sint, beata
vita sit, & sine ijs esse non possit. In L. 10.*

*De amicitia omnes ad unum idem sentiunt,
& q; qui ad Rem publicam se contulerunt, &
q; qui rerum cognitione, doctrinaq; delectari, &
q; qui suum negotium gerunt ociose, postre-
me q; qui se totos tradiderunt voluptatibus, sa-
ne amicitia vitam esse nullā sentiunt si modo
velint aliqua ex parte liberaliter vivere. Ser-
pis enim nescio quomodo per omnium vita ami-
citia, nec ullam atatis degendæ rationem pa-
titur esse expertem fuis. In L. 10.*

Laus & charitas sunt vita sine metu gere-
E + da

da præsidia firmissima. 1. de Finib.

Amicitia præsidu est firmissimū. 1. de Finib.

Rerum omnium nec aptius est quicquam ad opes tuendas ac tenēdas, quam diligere; nec aliis natus, quam timere. 2. Offic.

Charitatem esse ciuem, bene de Rep. mereri, laudare, cole, diligere, gloriosum est; metus vero et modio esse, inuidiosum, detestabile, imbecillum, caducum. 1. Philip.

Diligi ergo charum esse, iucundum, propterea quod tuorem vitam, ergo voluptatem efficit plenorem. 1. de Finib.

Sine amicorum benevolentia, neque in adversa, neque in secunda fortuna quisquam vivere potest. Marcel. Cice. Finib lib

Amicitia coleda est, quod sine ea tuta, ergo sine metu viui non posset, ne iucunde quide. 2. de Fi.

Nulla potest esse iucunditas, sublata amicitia. Pro Plancio.

Quis est (prob Deū fidem) qui velit, sed neque diligit quenquam, ne ipse ab eo diligatur, circunfluere omnibus copiis, atque in omnium rerum abundantia vivere? Hac enim est tyrannorum vita, nimirum in qua nulla fides, nulla caritas, nulla stabilitas benevolentia potest esse fiducia, omnia semper suspecta, atque, falsa sunt, nullus locus amicitiae. In Lelio.

Omnis ratio ergo institutoe vite adiumenta hominū desiderat. Imprimisq. ut heas quibuscum familiares conferre possint sermones. 2. Offic.

Nullo modo sine amicitia firmam ergo perpetuam iucunditatem vitam tenere possumus. Nec vero ipsam amicitiam tueri, nisi a quæ amicos,

ac nos met ipsos diligamus. 1. de Finib.

Nullus opes tanta fuerunt, aut tanta esse possunt, que sine multorum amicorum officijs stare possint. Pro Planc.

Omnium rerum, quas ad beatitudinem naturae paravim, nihil est maius amicitia, nihil soberius, nihil insidiosius; cum solidudo est vita sine amicitia, insidiosarum est metus plena sit. Ratio ipsa mouet, amicissimis comparare, quibus partis, conservatur animus, est aesse parvendarum voluptatum se iungi non potest. 1. de Finib.

Maximum est bonum amicitiae, plurimae sunt, delectationes in ea. 1. de Inuent.

amicitia nihil est soberius. Cice. Appio. Publio, Famil. 3.

Hac est via via est laudis est honoris est dignitatis, a bonis viris est sapientibus, est bene natura constitutis laudari et diligendi. Pro Sest.

Violari amicitiam, apud maiores nostros non fuisse erat. Cic. Appio Pulchri Fam. lib. 3.

Violare amicitiam, hoc grauiissimum crimen iudico. Philip. 2.

Quibus in rebus ipsi interesse non possumus, in his opera nostra viscaria fides amicorum supponitur, qua quilibet, oppugnat eam omnium praesidum, est quantum in ipso est, disturbat vitam societatem, non enim possumus per nos omnia agere. Alius in alia re est magis fortis, Idcirco amicitia comparantur, ut commune comodum mutuis officijs gubernetur. Pro Rofc. Amer.

Quoniam res humana fragiles caducaeque sunt, semper aliquid acquirendi sunt, quos diligamus; agibus diligamur. Charitate n. benevolentiisq;

106 SENTENTIAE

sublata, ois est e vita sublata iucunditas. In Lato.

Est ea secundissima amicitia, quam similitudo morum consuegauit. 1. Offic.

Omnium societatum nulla praestantior est, nulla firmior, quum cum viris bonis moribus similes, sunt familiaritate coniuncti. Nihil enim amabilius, nec copulatius, quum morum similitudo bonorum. 1. Offic.

Nihil est aptius uita, nihil ad beatem viuendam accommodatus, q; cu; viris bonis, secundis amabili bus nostri viuere. M.C. Pap. Pato, Famil. lib. 9.

In quibus sunt eadem studia, eadem solutes; in his sit, sot aqua quisq; altero delectetur ac seipso, efficiturq; id, quod Phythagoras sicut in amicitia, sot genus fiat ex pluribus. 1. Offic.

Nihil minus hominum esse videntur, quam non respondere in amore ijs, a quibus prouocere. Csc. ad Brutum.

Benevolentiam non adolescentium more ardore quodam amoris, sed stabilitate potius, & constantia sudiscemus. 1. Offic.

Eodem modo erga amicum affectissimus, quo erga nosmetipsos. Et nostra in amicis benevolentia, illorum erga non benevolentia pariter, aequaliterq; respondeat. In Latio.

Est in amicitia necessarium, ut alter nihilo se se plus quam alterum diligat; quod si tantilim intersit, iam amicitia nomen occiderit, cuius est ea vis, sot simul atque sibi aliquid, quam a scri maluerit, nulla sit. 1. de Legib.

Vetus est lex illa iusta, Vereq; amicitia, vt de amicis semper felicit, neq; est ullum certius amicitiae vinculum, qua consensus & societas

confiliorum & voluntatum. Pro Planc.

*V*bi illa sancta amicitia, nisi ipse amicus
per se amatur toto pectore, ut discitur qui est de-
serendus & abiciendus est, desperatis emolu-
mentis & fructibus, quo quid potest dici immu-
nus? Lib. 1. de Legib.

Amicorum bona communia. 1. Offi.

Confirmata amicitia & perspecta fide, con-
memoratio officiorum superflua canea est. C. Ap.
Pulch. Famil. lib. 3.

Odiosus est sane genus hominū, officia expro-
brantiū, que meminisse debet in quem colla-
ta sunt, non commemorare, qui consultis. In Lab.

Qui fortunis alicuius iudicii, amicitia eius
sequuntisunt, hi simulatq; fortuna elapsa, est
deuolat omnes. Cum — recessit res ea, qua
fuit consuetudinis causa, nihil supereft; quare
possint in amicitia retinensi. 4. ad Heren.

Vt hirundines 4. ad Heren. In Simil. 93.

Nō facile dijudicatur amor ferus & fiftus,
nisi aliquid incidas eiusmodi tempus, et quasi
aurum igne, sic benevolentia fidelis periculo ali-
quo perspicit possit: cetera sunt segna commu-
nia. Cice. Pap. Famil. lib. 8.

Amicus certus in re incertacernit. In Lab.

Amare nihil aliud est, nisi in ipsum diligere,
quem ames, nulla indigentia, nulla & utilitas
se quasita. In Lelio.

Quid autē est amare, ē quo amicitia nomen
dudu est, nisi uelle bonis absque affici q; maxi-
mum, et si si ad se ex hac nihil redeat? 2. de Finib.

Charum ipsum uerbi est amoris, ex quo amē
etiam nomen est ductum quam si ad fructum us

strum referamus, non ad illius comoda, quem
diligimus, non erit ista amicitia sed mercatu-
ra quadam utilitatum suarum. Prata. Et u-
na, Et pecudum greges diliguntur ipso modo,
quod fructus ex ipsis capiuntur; hominum chari-
tas Et amicitia gratuita est. 1. de Nat. deor.

Etiam si nulla sit utilitas ex amicitia, sa-
mē ipsi amici p̄p̄ seipso ametur. Et enim si loca-
sis fama, si forbes, si gymnaſia, si capū, si caues, si
equos, si ludrica exercēdi uult, venāds cōſuetudo
ad amare solemus, quanto id i hominū cōſue-
tudine facilis fr̄ter poterit, et iſſius. 1. de Fi.

Meipsum amem oportet, non mea, ſe vere a-
mici futuri simus. 1. de Finib.

Si fructibus Et emolumētis Et utilitatibus
amicitas coleamus, si nulla charitas erit, q̄ fa-
ciat amicitia ipsam sua sponte, ut sua, ex ſe, et
propter ſe expetendā, nō dubium eſt quin fun-
dos Et iſſulas amiciſ anteponamus. 2. de Fin.

Amicitia non ſub dubia utilitatiratione
effici ſolet, ſed ipſa ex ſe oritur, Et ſua sponte
trahatur 2. de Finib.

Pleriq; in rebus humanis, nihil quicquam bo-
num n̄cunt, niſi q̄ fructuofum ſit. Et amicos
rāq; pecudes, eos potissimum diligunt, ex qui-
bus ſperant, ſe maximū fructum eſſe capturari
ita pulcherrima illa maxime naturali ca-
rent, amicitia, nec ſibi ipſi exēpſunt, hac ſe
amicita qualis Et quāta ſit. Ipſe enim ſe q̄ ſq;
diligit, non vt aliqua a ſeipſo mercede exigat
charitatis ſue ſed quod per ſe ſibi quisq; ch. r̄ms
eſt, quod niſi idem in amicitia trāferatur, po-
rus amicus nunquam reperiſtur. In Lelio.

*Est honestus de amicorum pecunia laborare,
quam de sua. Cic. ad Brut. Fam. lib. 13.*

*Muli vitam neglexerunt, & eos, qui his
chariores, quam ipsi sibi essent, liberaret. Par.
Orat.*

*In omnibus nostris coniunctionibus intererit,
qualis primus aditus sit. Et qua commendatio
ne quasi amicitia fore apersantur. C. Brut.
Fam. lib. 13.*

*Cum in amicitia, qua honesta non sunt postul-
lantur, religio & fides anteponantur amicitia.
1. Offic.*

*Si in hominibus eligendis nos spes amicitiae
se sellerit, & ut dicemus, missos faciamus. 4.
Att. in Verrem.*

*Amicitias, que minus delectant, & minus
probantur, magis decere censent sapientes &
sum dissuere, quam repente praescindere. Causé-
dum erit igitur, ne non solù amicitiae deposita,
sed inimicitiae etiam suscepimus. Videantur. Ns-
bul est enim turpis, quam cum eo bellum gera-
re, qui cum familiariter vixeris. 1. Offic.*

*Vna & tanta sit causa, atque una propositio in a-
micitia, & ne nemis curio diligere incipiamus.
ne de non dignos. Digni autem sunt amicitia,
quibus in spissis inest causa cur diligentur. Im-
Lat. 10.*

*Nihil est, quod studio & benivolenta, uel
amore potius efficere non possit. Cice. Rhet. Fa-
mil. 13.*

*Sine studio & ardore quodam amoris,
in vita nihil quicquam sit egregium. 1. de
Orat.*

Tu, de amicitia, amicorumque officijs plura lege apud Ciceronem in dialogo, qui Lælius, inscribitur, est enim Cicero in eius laudibus multus.

Adulatio.

62

NVL LA in amicitijs, peccatis est maior, quam assentatio, blandicia, adulatio. In Lal. Simulatio, amicitia repugnat maxime det enim ueritatem, sine qua nomen amicitia ualere non potest. In Lalio.

Semper auget assentatio id, quod is, cuius ad voluptatem dicitur, uult esse magnum. In Lalio.

Cauendum est, ne assentatoribus patefacias aures, nec adulare nos sinamus, in quo fabile facile est, tales enim nos esse putamus, ut in uige laudemur. In Lalio.

Assentatio quamvis perniciofa sit, nocere tamen nemini potest, nisi ei, qui eam recipit, atque ea delectatur. Ita sit, ut is assentatoribus patefaciat aures suas, maxime quis ipse sibi assentetur, & se maxime ipse delectet. In Lalio.

In obsequio comitas adsit, assentatio uisitoris adiutrix procul amouetur, quia non modo amico, sed ne libero quidem digna est. In Lalio.

Turpis est assentatio. Ad Atticum, lib. 34. Blandissia cum uictiofa sit ac turpis in cetera uita, tamen in petitione, magistratus est necessaria; benevolentiam tamen ciuium blamatur. Assentatoribus colligere turpe est. De petitione Consul.

Misericordiales non bone hauidentur, si sunt

sunt blandicijs officiorum, non ueritate, sed simulacione acquisita. 3. Offic.

LIBERALITATE nihil est natura hominis accommodatus, sed habet multas castigationes. Videndum est enim primum, ne ob sit benignitas et is ipsi, quibus uidebitur benigne fieri, et ceteris, nam qui alijs nocent, ut in alios liberales, sint, non benefici, neque liberales, sed perniciose iudicandi sunt. Deinde, ne maior sit benignitas, quam facultas, nam qui benigniores esse uolunt, quares patitur, primo in eo pecant, quod iniuriosi sunt in proximos. Videre etiam licet, plerosq; non tam natura liberales, quam quadam gloria inductos, ut beneficis uideantur facere multa, quaevidetur magis proficiere ab ostentatione, quam à uoluntate. Tum illud unū considerandum est, ut pro dignitate cuiusque tribuatur, in quo mores erunt spettā diebus, in quem beneficium conferatur. 1. Offic.

Danda est opera, ut ijs, beneficiis quamplures nos afficiamus, quorum liberis posterisq; prodatur memoria. 2. Offic.

Liberalitate quis utuntur, benevolentiam sibi conciliant, et (quod apriſſimum est ad quae ter uiendum) charitatem. 3. de Finib.

Beneficium Ex grata, uincula sunt concordia. 2. de Finib.

E liberalitas est probunda, qua sine pericu locustimationis est. 4. Act. in Verr.

Non ita claudenda est res familiaris, ut eā be-

benignitas aperte non posse, nec ita reseranda ut patet omnibus. Sequuntur enim largitionem rapina. Cum enim dando, egere et perire homines, alienis bonis manum afferre coguntur, nec tanta studia asequuntur eorum, quib. derunt, quata odia eorū, quib. ademerunt. 2. Off.

Cui res erupta est, insimicuſ cui data est, etiam dissimilat se accipere uoluisse. 2. Off.

Bene praecepit Ennius, ut quicquid sine detrimento possit commodari, id tribuitur, uel agnito, Ex quo sunt illa communia: Non prohibere aquam profuentem: Patis ab igne capere ignem, Si quis uelit, consilium fidele, deliberāti dare, quae sunt ipsi utilia, qui accipiunt, dato non molestia. Cuius versus non pudebit subscriptere.

Homo, qui crants comiter monitrat viam,

Quasilumen de suo lumine accedit, factis,

Vt nihilominus ipſi luceat, cum illi accendavit. 1. Off.

Sunt multi splendori gloria cupidi, qui eripiunt ab alijs, quod alijs, Largiantur q̄i q̄i arbitrantur se beneficos in suos amicos uisum iri si locupletent eos quacunque ratione, Id autem tantum ab est ab officio, ne nil magis officio possit esse contrarium. 1. Off.

Propensior liberalitas esse debet in calamitosos, nisi forte erunt digni calamitate. Bene facta enim, (ut ait Ennius) male locata, male facta sunt. 2. Off.

Melius apud bonas quam apud fortunatas, beneficium collocari patet. 2. Off.

Liberatiss. est q̄ suss facultatibus, aut capiōs et pradomibus redimit, aut ex alienum suscipit

amicorum causa, aut infiliarum colloca^tione
iuuat, aut op^{er}itulatur uel in re quarenda,
uel augenda. 2. Offi.

Tu, si quid recquitis amplius, leges primum
& secundum Officiorum.

Prodigus.

PRODIGI sunt, qui pecunias profundi-
dunt in eas res, quarum memoriā aut breue
aut nullam sunt relicturi omnino. 2. Offi.

Largitio funis non habet. 2. Offi.

Multe patrimonia sua effuderunt, inconsul-
te largiendo. 2. Offi.

Sequentur largitionem rapina. 2. Offi.

Ne eos fideles tibi putas. 2. Officiorum. In
Apophth. 72.

In referenda gratia quales esse debeat
mus.

61

IN collocando beneficio, et in referenda gra-
tia, hoc maxime offici est ut quisque opis maxi-
me indigeat, et ex potissimum opitulari quod
contrafit a plerisq^{ue} a quo enim plurimum spe-
ravit, etiam si illis non egerit tamen ex potissi-
mum inferusunt. 1. Offi.

Quis est, qui in opis est optimi iuri causa. 1.

Offi. Vide corrupti mores. 114.

Acceptorum beneficiorū sunt delectus habe-
di, et si primis quo quisque studio, uel benevolē
tu fecerit, ponderandū est, multi enim multa
fa-

114 SENTENTIAE

*sed sunt temeritate quadam, sine iudicio vel modo in omnibus, vel repentinis quodam im-
petu unimi quasi uento incendiis, que beneficia
aque magna non sunt habendis, atque iudicio,
considerate, constantesq; delata sunt. 1. Off.*

*In referenda gratia (si modo Hesiodus crede-
mus) debemus similes agros fertiles, qui plus
multo sufferunt quam acceperunt. Etensim si in
eis quos speramus nobis profuturos, non dubita-
mus officiu conferre, quales in eis esse debemus
qui etiam profuerunt? 1. Offit.*

*Hesiodum illud laudatur a doctis, quod ea
mensura reddere subet, qua acceperis, aut e-
tiam tumultuore si possis. De Claris. Orat.
Leue est onus beneficii gratia. Pro Plane.*

*Sera gratulatio reprehendi non solet, praefer-
tim si nulla negligentia premissa est. C. Curio
ni, Famis. 2.*

*Non est equum tempore & die memoriam
beneficii definiri. Ad quirites post re.*

*Vt scenda insursum facilius ratio est, qua be-
neficii remunerandi, propterea quod superior-
rem esse contra improbos, minus est negozi. qua
bonis exequiri, tum etiam ne tam necessarium
quide est male meritiss, qua optime meritiss re-
ferre quod debeas. Ad Quirites post redditum.*

Aliud pecuniam debere, aliud gratiam. 66

*In officio persoluendo dissimilis ratio debita
pecunia est, propterea quod pecuniam qui re-
tinet, non dissoluat, qui redidit, non habet gra-
tiā & qui reddit, habet, & qui habet dissol-
vit ad Quirit. post red.*

*Dissimilis est pecunie debitio & gratia.
Nam qui pecuniam dissoluit, statim non habet
id, quod reddidit, quis autem debet, retinet, a-
licet. Gratiam autem & qui refert habet,
& qui habet, in eo ipso quod habet, refert. Pro
Planc.*

*Commode dixit, quicunque dixit, Pecu-
nia qui habeat, non reddisse, & qui reddiderit,
non habere. Gratiam autem & qui resulerit,
habere, & qui habeat retrahisse. 2. Offic.*

Ingratus.

*N E M O gratiarum immemor, est gratus
inuentus. Post redditum ad Senat.*

*Omnes immemores beneficij oderunt. 2. Of.
In ingratitudine, nihil malum non ineat. Ad
Atticum. 8.*

*Nihil est tam inhumanum, tam immane,
tam feruum, quam committere, ut beneficio,
non dicam indignus, sed uultus esse videare.
Pro Planc.*

*Non solum gratus debet esse qui accipit be-
neficium, uerum etiam is, cui potestas acci-
piendi fuit. De prouinc. consul.*

*Cum gratia referri non potest quanta debe-
tur, habenda tamen est quantum maximam
animi nostri capere possunt. Phil. p. 3.*

Fortitudo & magnanimitas. 68.

*VIRI propria maxime est fortitudo, cuius
munera duo maxima sunt, mortis dolorisq;
contemptio. 2. Tusc.*

Est fortitudinis proprietas et magnitudinis am-

116 SENTENTIAE

ni, nihil extimescere, omnia humana despisci-
cere, nihil quod homini accidere posuit, inter-
terandum putare. 3. Offic.

Fortitudo est scientia perseverandarum rerum,
Vel affectio animi in patienda & perseverando,
summae legi parens sine timore. 4. Tusci.

Fortitudo est virtus, pugnans per agitatem. 1. Of.

Fortes ex magnanimitate sunt habendi, non qui
faciunt, sed qui propulsant iniuriam. 1. Offic.

Nemo poserit esse celsus ex eructus. Sea, q
homini accidere possunt, omnia parva ducere,
nisi omnia bona sibi in se posita censembar. 1. Tus.

Fortes viri, non tam præmia sequi solent re-
Refactorum, quam ipsa recte saltat. Pro Milone.

Est fortium fortissimum, virtute prestare tan-
tum & possint fortuna culpanam non extimesce-
re. Phisip. 13.

Magna laus est admirabilis videtur solet, tu-
lisse cœsus sapienter aduersos non sibi adsum esse
fortuna, remississe in rebus asperis dignitate.
4. de Orato.

Est viri fortis, ne supplicij quidem moueri,
vt fortiter fecisse peniteat. Pro Milone.

Qui magno animo est atqua fortis omnia,
qua cadere in hominem possunt, despicit, ex
pro nibila putat: atque iste vir altus ex
celens magno animo, vere fortis, infra se omnia
humana dicit. 3. de Fisib.

Homines magno animo erettoq; viventes,
semper sunt beati, qui omnes motus fortuna
mutacionesq; verum ex temporum, leues &
imbecilles fore intelligent si in Virtutes certa-
men venerint. 5. de Fisib.

*Est situm in nobis, ut et aduersa quasi per-
petua oblitusione obruamur. Et secunda suca
de acsuauiter meminerimus. 1. de Finib.*

*Ea, qua eximia plerisque est praeclara vide-
tur, parva ducere, eaque ratione stabili firmaque
contemnere, fortis animi magnique ducentus est:
et ea, quae videtur acerba, stat ferre, ut nihil a sua
tunatura discedas, nihil a dignitate sapientis,
robusti animi est, magnaque constantia. 1. Offic.*

*Siqui inducant animum, illa, quorum splen-
dore capiuntur, vires, valetudine, pulchritudi-
ne, druitias, honores, opes contemnere, eaque,
quaes contraria sunt, pro nibilo ducere, cum
poterunt clarissima voce confitent, se neque for-
tius impetu, nec multitudinis opinione, nec do-
lore, nec paupertate terrori, omniaque sibi in se-
posita, neque esse quicquam extra suam pote-
statem, quod ducant in bonis. 5. Tuscu.*

*Robustus animus est excelsus, omni est li-
ber cura, et angore, cum est mortem contenerit,
et ad dolores ita paratus est, ut meminerit
maximos ludus morte finire, paruos multa ha-
bere interiualla requies; mediocrem nos esse
dominos, ut si tolerabiles sint feramus, si mi-
nus, aquo animo est costa, cu ea non placent, tan-
quam ex theatro exeamus. 2. de Finib.*

*Druitias contemnere, et pro nibilo ducere,
magno animi est excelsus est. 3. Offic.*

*Nihil est tam angusti animi, tamque par-
ni, quam amare druitias. Nihil est honestus
magnificentiusque, quam pecuniam contemne-
re si non habeas sed haberes, ad beneficentiam,
liberalitatem conferre. 1. Offic.*

Maxime admiramur eum, qui pecunia
non mouetur, quod in quo vero perspectum sit,
hunc dignum spectatu arbitramur, quod ea-
res spernit & negligit, ad quas plerique in-
flammatis auditate rapsuntur. 1. Offic.

Tu plura Off. 1. & de Orato. 3.

Contemptores diuitiarum.

69.

MULTI diuitias despiciunt, quos parvus
contentos, tenuis cultus cultusq; delectat. Ho-
nores vero, quorum cupiditate quidam in-
flammantur, quam multe ita contemnunt,
et nihil inanius esse, nihil leuius existimant.
Item cetera, que quibusdam admirabilia vide-
tur, permulte sunt qui pro nihil loquuntur. In Lal.

Caduca semper & mobilia hac esse duxi,
non virtutes atque ingenii sed fortuna, ac tem-
poris munera, quorum ego non tam faculta-
tem unquam & copiam expetendam putau-
tam & in venditorationem, & in carendo
patientsam. Pro domo sua.

Ambitio.

MISERRIMA est omnino ambitio, hi-
morumq; contentio. 1. Off.

Maxime adducuntur plerique, & eos inspi-
t, & capiat obssio, cum in imperiorum honoris
& gloriae cupiditatem inciderint. 1. Offic.

Quicquid est huismodi, in quo non possunt
pleres excellere; in eo plerunque sit tantu com-
tentio,

tentio, ut difficultatum sit sanctam seruare societatem, difficile est enim, cum præstare certe concupueret, seruare aequitatem. 1. Offic.

Multe iniqui. 3. Of. in Apoph. 81.

Nulla sancta societas. 1. Of. in Apoph. 120.

Pestis maior esse nulla in amicitia potest, quam quisbusdam honoris certame & gloria, ex quo inimicitia maxima sive inter amicos extiterunt. in Lalso.

Facillime ad res iniustas impellitur, ut quisque est altissimo animo & gloria cupido.

1. Offic.

Compiures se scelere contaminarunt, impetu cupiditate. 3. Offic.

In liberis civitatibus regnandi cupiditate nihil tetius, nihil fædus excogitari potest. 3. Offic.

Cauenda est gloria cupiditas : eripit enim libertatem, pro qua magnanimitis viris omnis debet esse contentio. 1. Offic.

Timida est ambitio. & sollicita cupiditas Magistratus, omnianon modo, qua reprehendi palam, sed etiam qua obscure cogitari possunt, timemus, rumorem fabulam fistam falsam perhorrescimus, ora omnium atque oculos intuemur. Nihil enim est tam molle, tam tenerum, tam aut frigide, aut flexibile, quia immensitas erga nos, sensusq; ciuium, qui non modo improbitati trahuntur candidorum, sed etiam recte factis saepe fastidiunt. Pro Mil.

Atrogantia.

71

Ex copia, atque verum omnium affluit.

tin primo arrogantia nata est. De lege Agricola ad pop. contra Rullum.

Deforme est de scipio praedicare, falsa praeferunt, & cum irrisione audientium imitari militem gloriosum. 1. Offic.

Cum omnis arrogantia odiosa est, tum illa ingenij atque eloquentiae multo molestissima, Diuin. in v. err.

Est minime inepti hominis, & eiusdem sit facetia, cum de sapientia disceptetur, hanc si ob ipsam detrahere, eis tribuere illudentem qui eam sibi arrogant, Et apud Platonem, Socrates in cœlum afferit laudib. Protagoram, Hippocratam, Prodicum, Gorgiam, & cateros, sed autem omnium rerum inscius fingit, & rudem Declar. Ora.

Temeritas, & pertinacia.

72

O M N I S actio gracare debet temeritatis
& negligentia. 1. Offic.

Nihil est temeritate turpius, nec quicquam tam indignum sapientis grauitate & constans sit, quam aut falsum sentire, aut quod non sensisse explorare perceptum sit & cognitum, sine villa dubitatione defendere. 1. de Nat. deor.

Nihil est à grauitate sapientis, errore, lenitate, temeritate disunctius. 4. Acad.

Nihil sentire, est melius, quam prava sentire. Pro Client.

Vt hoc pulcherrimum est, vera videre, sic proceris probare falsa, turpissimum est. Acad.

Satius est id ipsum, de quo ambigitur, concedere,

dere quam impudenter resistere. 1. de Nat. deo.

Quid est tam futile, quam quicquam approbare, non cognitum? 1. Acad.

Insignis est remittit, cum aut falsa aut in cognitus res approbatur. Nec hoc quicquam est suipius, quam cognitione & perceptioni affermatione approbationemque praecurrere. 1. Acad.

Quid est stultus, quam incerta pro certis habere, ac falsa pro herisi? Cato Maior.

In parum cognitis stulte, & diu perseverare, turpe est 2. de Inuent.

Nec uires temere aut arroganter affenserimus. 2. de Inuent.

Ipsa consuetudo assentienda, periculosa esse Redetur, & lubrica. 1. Offi.

Temere affirmare de altero, est periculum, propter occultas hominius uoluntates, multiplicesque naturas. Cic. Bruto.

Cauendum est, ne incognita pro cognitis habeamus, usque temere assentiamus: sed adhibeamus ad considerandas res & tempus diligentiam. 1. Offi.

Nos refelli, redarguique patiamur, quod hi sunt animo iniquo, qui certis quibusdam destituti sententiis quasi addicti et cōsecrati sunt, eaque necessitate confritti, ut etiam quae non probare soleant, ea cogantur constantia causa defendere. 2. Tusc.

Plerique errare malunt: eamque sententiam, quam ad amauerunt, pugnacissime defendere, quis sine pertinacia quicquid constantissime dicatur, exquirere. 4. Acad.

Non esse est ligē i labra. 4. Acad. In Simil. 68,

Sæpe, nulla ratione, quorundam tantum
opinione & auctoritate nitimur. 73

*ID ratum habent homines, quod ab eo, que
probant, iudicatum vident.* I.de Nat.deo.

*Tuemur ea, que dicta sunt ab his, quos proba-
mus.* I.de Finib.

*Non tam auctoritatis in disputando, quam
rationis momenta querenda sunt.* Quemcum
obest plerumq; qj; quis discere volunt, auctoritas
eorum, qui se docere profiteantur. Desinunt enim
suum iudicium adhibere: id habent ratum,
quod ab eo, quem probant, iudicatum vident.
Nec vero probare soleant id, quod de Pythagoreis
aceperimus, quos ferunt, si quid affirmarent in
disputando, cu ex eis quereretur, quare sta es-
set, respondere solitos, ipse dixit. I.de Nat.deo.

Concepta semel opinio vix deponitur. 74

*I M P E T R A R I non potest, quin qualis
quidque iudicatur est, talem quisque de illo opini-
onem habeat.* Cic. Bruto.

*Dificile est, mutare, unum, et si quid ex-
penitus insitum morsibus, id subito euellere.* Cr-
cero Quinto fratri.

*Similitudo & exemplum, homines pluri-
mum permouere solent.* 75

*D V O illa nos maxime mouent, similitu-
do, & exemplum.* 3.de Orat.

Quod exemplo sit, id etiam iure fieri pos-

Populus.

M A X I M V S magister, populus. 3. Tuscus
antrum.

Populus sine comparatione probat, esse me-
lius non sentit illud, quod est, qualemque est,
probat. de clar. Orat.

Sic est vulgus, ex veritate panca, ex opinia-
re multa astimat. Pro Rosc. Com.

Homines opinione non minus fama, quam
aliqua certa ratione commoueri solent. Pro le-
ge Mani.

Fama, & multitudinis iudicio mouentur
homines, ut id honestum putent, quod a pleris-
que laudetur. 2. Tusc.

In imperita multitudine, est varietas & im-
constantia, & crebra tanquam tempestatum,
sic sententiarum commutatio. Pro domo sua.

Quae in oculis est multitudinis, tamen illius
iudicio stare nolit: nec illa putat, idem pu-
tet pulcherrimum. 2. Tusc.

Nos opinionibus vulgi rapimur in errorem,
nec vera cernimus. 2. de Legib.

Plus apud nos ratio valeat, quam vulgi opi-
nio. 1. Parad.

Grausor & valesdior est decem virorum ho-
norum sententia: quam totus multitudinis im-
perita. Pro Planc.

Non constus indicat semper populus, sed mo-
uetur plerumq; gratia, cedit precibus facit eos,
a quibus est maxime ambitus, deniq; si inde-

cat, non delectu aliquo aut sapientia ducitus ad iudicandū, sed impetu nonnunq;. Et quidā ēt temeritate. Nō est enim consilīū in vulgo, nō ratio, nō discrimen, nō diligentia, semperq; sapientes ea, qua populus fecisset, ferenda; nō semper laudanda duxerunt. Pro Planc.

Nul'um freatum, nullus eurispis, fuit motus, tantas tam carceres habet agitationes fluctuū, quantas perturbationes. Et quanios asinus habet ratio somiorum. Dies intermissus sensus aut nix interposita sāpe perturbat omnia. Et a opinione parva nonnunq; commutat aura rumoris sāpe etiam sine solle aperta causā sit aliud erg, existimamus: ut nonnunquam su factum esse etiam populus admittetur, quasi vero non ipse fecerit. Pro Murano.

Timida est. Pro Milone. Ambitio. 71.

Liberitas. 77

L I B E R T A S. est potestas praecedens et ve
lles. I: viuit ut quicunque sequitur, qui ga
det officio cui vniuersis via considerata aitq; pro
uisa est, qui ne legibus quide properet metu pe
ret, sed eas sequitur, atque coit, quidē sequitur, maxime
maxime iudicat; qui nihil dicit, nihil facit
hīl cogitat deniq;, nisi libenter ac libere, cuius
omnia consilia, resq; omnes, quas gerit,
proficiuntur, eodemq; feruntur, nec est vila
res, qua plus apud eum pallear, quam ipseus quo
luntas atque iudicium. Cui etiam fortuna ip
su cedat. Paradox penultim.

Liber est is astimandus, qui nulli turpitudi
nisi erit. 4. ad Heren,

Liber

Liberatis spem est sic cinere & felis. 1. Off.
Ille mino non videatur liber, cui mulier impe-
rat, cui lex imponit, placbit, subet, vetat quod
videatur, qui nihil imperati negare potest, nihil
recusare audet. Si poscit, dandum est; si vocat,
veniendum se ejus, abeundum se minatur, ex-
timescendum. Par. ad penult.

Ita praelata est recuperatio libertatis & no-
mors quidem sit in repetenda libertate fugien-
da. Philip. 10.

Bestia, quae delectationis causa concludimus,
cum copiosius alantur, quam si res sent libera, non
facile tamen patiuntur se se continxerit. 5. de Fa.

Tu plenus vide, qui propriè liberi sunt; Pa-

radox penult.

Seruitus.

78

S E R V I T U S est obedientia fracti animi,
abieiti arbitrio carentis suo. Par. ad penult.

Omnibus graue seruitus iugis esse debet in
libertate educatis. Antequam net in exilium.

Nemini animus bene informatus a natura
parere debet, nisi precipienti, aut docenti, aut
veitatis causa iuste & legitime imperatis, ex
quo animi magnitudo existit, humanarumque
rerum contemptio. Offi. 1.

Omnis est misera seruitus Phil. 10.

Nihil est sedius seruitute: ad decus & li-
bertatem nati sumus. Phil. 12.

Cum omnis seruitus est misera, tum vero
intolerabile est seruire impuro, impudico, effe-
wmato. Philipp. 3.

113 SENTENTIA

firmare nullares posset, tamē est adhibēda interdum svis ueritatis & eruationis. Pro Quatuor.

Hominis est propria ueris inquisitio, atq; inuestigatio. 1. Offic.

Quod verum simplex syncerum qz est, id est natura hominis accommodatissimum. 1. Offic.

Veritas odium parit. In Laldo.

Quæ valeant ad fidem faciendam, & quibus maximè credamus. 81

IN suadendonibile est optabilius, quam dignitas. de Orat.

Genus hoc sermonum postum in omnium veterum authoritate, & eorum illustriss, plus nescio, quippe videtur here gravitatis. In Laldo.

Opulentos homines, & atatis spatio probatos, dignos, quibus credatur putamus. Non res a fortasse sed vulgi opinio vix mutari potest. In Topicis.

Ex quibus verum audiatur. 83

PVERITATI, somnus, imprudentia, & molentia, insania & us generis sunt, ex quibus sapissime Verum audierit. In Topicis.

Multa finguntur, ut ijs tanquam rebus gillis moueantur. 84

FIT plerunq; , ut q. qui boni aliquid nolant afferre, effingant aliquid, quo faciant, id quid quinciant latius. Philipp. 1.

Consi-

Citatis suae multa a pecto et efficiuntur
mores in alienis personis, expressamq; imaginem
vita quotidiana videamus. Pro Rosc. Amor.

Mendacium.

85

TOLENDV M est ex rebus contrahen-
dis omne mendacium. 3. Offic.

In verum bonum non cedit mentiri emolu-
ments us causa. 3. Offic.

Quam iudicet 3. Offic. Vide, Index. 35.

Nihil est superius vanitate. 1. Offic.

Sordida putantur quae mercantur a merca-
toribus quod statim vendant, nihil enim profi-
cient nisi ad modum mensuantur. 1. Offic.

Mendacio & Mendaci nulla fides. 86

Q' semel a veritate deflexit, hic no-
iore religione ad persuasiū, q; ad mendacium per-
ducit cōsucuit. Et qua pēna a Dīs immortale-
bus persuiso, hac mendaci constituta est. Non
enim ex partione verborum, quibus insurādit
comprehēditur, sed ex perfidia ac malitia, per
qua insidias tēdūtur alius, Dīs immortales ira-
scit ac succinere consueverunt. Pro Rosc. Com.

Vbi quis semel pescarari et credi posset, et si
super plures Deos surerit, non conuenit. Pro C. Rab.
Posthum.

Non ex libidine, aut si multitate, aut leuitate
et testimonia causa honestorum hominum ponde-
rari debent. Pro Sylla.

Ementsuntur sapientes homines in eos, quos odo-
reant, in l'ar. Orat.

Non ætas in homine, sed virtus con-
sideranda. 88

N O N cani non ruga repente autoritatem
afferre possunt sed honeste acta superior ætas fratre
et tu: autoritatis præbet extremos. Cato Major.
Virtutis, qua et atq; cursus clausor. Phs. 5.

Sermo & oratio.

89

VERB A inuenta sunt non quia impediret,
sed quia indicarent voluntate. Pro A. Cacint.
Interpres mentis est oratio verbis discrepans
sententys congruens. 1. de Legib.

Sermone eo debemus utri, qui notus est nobis,
1. Offic.

In primis prouideamus, ne sermo vitiis alius
quod judicet inesse moribus: quod maxime tu
solus euenire, cum studiose de absentibus detra-
hendis causa, aut per risiculum, aut seuere, aut
maledice consumeliasq; dicitur. 1. Offi.

Quoties aliquid aut dicimus aut loquimur
toties de nobis iudicantur. 1. de Orat.

Moderari animo & rationi. Cic. ad Q frat.
Vnde appetitus.

Diligentissime linguam continere, mihi sicut
interdum non minor videtur, quam omni
no non rufescit. Cic. ad Q frat.

I dispsum dicere nunquam est non inceptum,
missum est necessarium. 1. de Orat.

Habere et suum modum quacunque opportu-
nè dicuntur. 3. de Finib.

Tacere nolite nos no saperet. Pro Rosc. Comar.

433

Non est necesse omnium flagitia proferre.
Pro Milone.

Sepe grauius offendit animos auditorum,
qui linea flagitia aperie dicunt, qua quis com-
mitemur Cic. in Sallust.

Homines notissimos summere, odiosum est,
cum ē illud incertum sit, velint ne his se no-
minari. Pro Rosc. Amer.

Debemus considerare. Orat. ad Brut. Vide
Circumstantia. 119.

Alia est rasio. Pro M. Caelo. Vide, Circum-
stantia. 119.

Cauenda est, ne quid agendo faciendo fa-
ciat, cūsus imitatio solleatur de clar. Orat. et.

Fit nescio quo patto. 1. Offic. Vide Aliena et
Videmus. 143.

Oratio debet esse orationis sententias, quam
verbis Patr. Orat.

Nō tam copia, quam modus in dicendo que-
rendus est. Pro Leg. Manil.

*Decorus est sermo senis, quietus ē remi-
fias, faciatā, persape sibi audientiam diserti se-
nis compa oratio mītis. Cajo Māior.*

*Difficile est dictu, quantopere conciliat ani-
mos hominum conuas, affabilitas q̄ sermone
2. Offic.*

*Sermo familiaris quatenus moderandus sit
lege plenius primo Offic. Cap. Et quo-
niam, cūm sequent.*

De nobis in neutrā partem loquenda. 90

MINIME sibi quisq; potius est, difficile
est.

me de se quisque iudicare ac sentire potest. 3.
de Orat.

Nemo de se satis honeste, ac sine multorum
inuidia loqui potest. Cic. in Vatin.

Vt uerecundius ipse de se omnes scribant ne
cessum est, si quid est laudandum; Et pratercent,
si quid reprehendendum est, accedit etiam ut minor
est fides, minor auctoritas, Ct. L. Luceso, Fa. 5.
Multis doctrina non decet, sed oratio. 91

FIERI potest ut recte quis sentiat, Et id.
quod sentit, politi eloqui non possit. 1. Tus.

Sunt qui se ita lusteri abdetur, ut nihil pos-
sint ex his neq; ad coem afferre fructum neq; in
aspiculum lucemq; proferre. Pro Archia Poeta.

Sunt quidam aut in lingua habentes, aut
ita uoce absont, aut ita uultu, mosuque corpo-
ris vesti atque agrestes, ut etiam se ingenii at-
que arte ualeant, tamen in doctorum nume-
rum uenire non possint. Sunt autem quidam,
ita natura munera, in ipsisdem rebus habiles,
ita ornati, ut non nati, sed ab aliquo Deo facti
esse videantur. 1. de Orat.

Sinistri quidam laudatores.

92

SVNT qui nihil laudant, nisi quod se imi-
tari posse confidunt. 2. Tusc.

Nunc tantum quisq; laudat, quantum, t
per sperat imitari Orat. ad Brut.

Et iniqua in omni re accusanda, prater-
missis bonis, malorum enumeratio, uitiorumq;
selectio. 3. de Legib.

ET

Est liberū, alterū laudare, de quo, quicquid detrabas, necesse est aut infirmitati, aut inuidia assignetur. Cacina Ciceronis, Famil. 6.

Inuidia.

93

INVIDENTIA. est agitudo ex alterius rebus secundis. 3. Tusc.

*Virtutis comes inuidia, plerunque bonos inse-
cetur. 4. ad Heren.*

*Late patet hoc uitium, & est in multis, in
usdere scilicet. Cic. Appio. Pulch. Famil. 3.*

Mos est hominum, ut nolint eundem pluribus rebus excellere. De Clar. Orat.

*Plerique sunt inuidi, maximeque est hoc com-
mune uitium & perniciatum: inuidetur au-
tem praestans, florentique fortuna. 2. de Orat.*

*Inuidet homines, maxime paribus, aut inferis
ribus, cum se relatos sentiunt, illos autem dolent
eiuslasse: sed etiam superioribus inuidetur sapientia
meter & eo magis si intoleranter se iactant,
et aquablitate communis iuris, praestans digni-
tatis, aut fortuna sue transeunt. 2. de Orat.*

*In iudicis inuidia in becillis esse debet, ni-
bilique homini est tam timendum, quam inuidia;
nihil innocentis, suscepta inuidia, tam optimum
quam equum iudicium. Pro Cluen.*

Inuidia sumus ordo caret. de Legib.

*Inuidia, uirtute parta gloria, non inuidia
putanda est. 1. Insect. in Castl.*

Ira.

94

*IRA (ut inquit Ennius) est iniuria ipsaria. 4. Tog.
Petr-*

Prohibenda est maxime ira in puniendo.
Nunquam enim iratus, qui accedit ad pa-
nam, mediocritatem dilatentibus que est in-
ter nimium. Et parum cauendum est igitur,
ne maior sit pena quam culpa. 1. Offic.

Omnis aduersio, Et castigatio, consumela-
tus debet. 1. Offic.

Monitio acerbitate, Et obiurgatio consummo-
bia careat. In Laldo.

Non sunt audiendi, qui graviter irascen-
dum inimicos putant. 1. Offic.

Obiurgationes etiam nonnumquam inci-
idunt necessaria, in quibus utendum est fortasse
se Et uocis contentione maiore. Et uerborum
gravitate acriore, atque etiam illud ipsum,
acerbitatis habet obiurgatio, significandum est
ipsius id causa, quis obiurgetur, suscepimus esse.
Id agendum etia est, ut ne ea facere videatur
irrati; sed ut ad urendum Et secundum, sic ad
hoc genus castigandi raro, inuitiq; ueniemus,
nec unquam nisi necessario, si nulla reperiens
alia medscina. Sed tamen ira procul absit cum
quonibz recte fieri, nihil considerate pot. 1. Of.

Semper ira procul absit, cum quonibz recte
nihil considerate fieri posset. Quae enim cum ab
qua perturbatione sunt, ea nec constanter fieri
possunt, neque ijs, qui adsunt, probari. 1. Offic.

Proprium est irrati, cupere a quo lepus uide-
tur, et quam maximus dolore inurere. 1. Offic.

Non est in nostra potestate, fodicantis ibi
ijs rebus, quas malas esse opinamur, dissimula-
tio vel opinio. 1. Tusc.

Difficile est tacere cum doleras. Pro Sylla.

Q.m-

Omnis dolent, irratii efferruntur. Pro M. Cœl.
Habet quendam aculeum contumelias, quæ
passi prudenter ac boni usus difficultime possint.
Ex. 5. Act. in Verr.

Doloris magnitudo uim quandam nobis
dicendi dat. 2. Offic. tribuit. Ad Attic. lib. 4.

Leuiora sunt ea que repentinio alijs motu
accidunt, quam ea, que premeditata atque
preparata inferuntur. 1. Offic.

Tu plura eodem libro, quæ ad hanc sen-
tenciam pertinent, leges.

Timor, & metus. 95

R E R V Monnium nec opatius est quic-
quam 2. Offic. Vide Amicitia. 61.

Charum esse ciuem. Phil. 1. Vide Ami. 67.

Benevolenta uis est maxima, metus imbe-
cilius. 2. Offic.

Nulla uis imperij tanta est, que premente
metu posset esse diuturna. 2. Offic.

Muthorum oly nulla opes possunt obsestere.
2. Offic.

Quem metuunt, oderunt, quem quisque o-
dit, perisse expetit. 2. Offic.

Oderunt, dum metuunt Philipp. 1.

Timor, non diuturni magister est officij. Phil. 2.

Malus est custos diuturastatis, metus con-
traq[ue] benevolentia, fidelis est al perpetuastatis
id igitur amplectamur, ut metus abſit,
charitas retineatur. 2. Offic.

Mollies perire, est melius, quam in fune

se sine armorum præsidio non posse inhere. præſo-
dium charitate, & benevolentia cimicū ſep-
sum oportet eſſe non armis. Philip. 1.

Tu plenissime ſecundo Officior. cap. Rerum
autem omnium.

Grauior eſt plerunque metus, & granius af-
ficit, quam res ipſa, quæ timetur. 96

P L V S in metuendo eſt mali, quād in eo ip-
ſo, quod timetur. Csc. A Torqz FamsL lib. 6.

Major eſt ea uis, qua periculo mortis inuenit,
formidine animi præterrītum loco ſaþe, et cer-
to de ſtatu dimicat, quamqua ad corpus no-
ſtrum, uiamqz peruenit. Itaque fauqz ſaþe ho-
mines cum corpore debilitatur, animo tame no-
cedunt, neque eum relinquent locum, quem
statuerunt defendere. Atque alij pelluntur in-
regri: ut non dubium ſit, quin maior adhibita
uis eiſit cuius animus ſit perterritus, qua illi,
cuius corpus uulneratum ſit. Pro A. Cæcina.

Exercitus maximis ſaþe pulsi ac fugati ſunt
terrore ipſo impetuqz hæſtium, ſine cuiusquam
modo morte, ueruni etiā uulnere. Pro Caci.

Magna eſt ſtultitia, id ipſum, quod uere o-
ris ita cauere, ut cum uitare fortaffe potueris,
ultro accersus & attrahas. Csc. Brut.

Omnes, quorum in alterius manu uita po-
ta eſt, ſepiuſ illud cogitant, quid poſſit iſi, cuius
inditione ac poſteſtate ſunt, quam quid debeat
facere. Pro lege Manil.

Nos omnia tum uenientia metu augētes, tū

marore praesentia, rerum naturam, quam errorem nostrum dannare malumus. 5. Tusc.

Quod futurum est, uitati non po-

test. 97

EFFUGERE nemo potest, quod futurū est.

Et sape utile est non scire quod futurum sit.

Miserum est enim nihil proficentem ang.

3. de Nat. deor.

Nihil est pro certo futurum, quod possit abs
qua procreatione accidere, nefiat. 2. Diu.

Factum, infectum esse non potest. 98

QUOD semel tam missum est, coerceri, re
primique non potest. 1. de Finib.

Praterita mutare non possumus. In Pison.

Non potest dñs esse sapientis, qui semelfuit 2.
de Finib.

De prateritis non est querendum. Cice. Cu-
rio. Famili. lib. 7.

Quod fuit durum pati, meminisse dulce
est. 99.

ET SI optabilius est vita cursum cōficere
sine dolore & insurie, tamen ad immortalita
tem gloria plus assert, desideratum esse assis
ciibus, quam omnino nunquam fuisse viola-
sum. Pro domo sua.

Habet prateriti doloris secura recordatio de
lettationem. Cic. Lucio, Famili. 5.

Iucunda est memoria prateritorum malorum. 2. de Finib.

Suavis est prateritorum malorum memoria. 2. de Finib.

Iucundi sunt acti Libores. 2. de Finib.

Non tam cumulus bonorum iucundus esse potest, quam molesta decessio. 1. Tusc.

Vllum vix laborem subimus, nisi proposito
præmio, aut gloria. 106

*N E M O nostrum in Republica periculu-
cum laude ac fortute versatur, quin spe posteri-
ritatis, fructuque ducatur. Pro Rabir.*

*Vix inuenitur, qui laboribus susceptis peri-
culisque adit is, non quasi mercedem rerum ga-
fiarum desideret gloriam. 1. Offic.*

*Pro sua patria pauca post genus hominum
natum reperti sunt, qui nullis præmijs proposi-
tis, vitâ suâ hostim telis obycerent. Pro C. Rabi-*

Omnis utilitate mouentur. 101

*O M N E S expetimus utilitatem ad eam
rapimur, nec facere aliter. Culo modo possimus.
Nā quis est, qui utilia fugiat? aut quis poterit
qui ea non studiosissime persequatur? 3. Offic.*

*Dum aliqua species utilitatis obiectae
nos commoueri necesse est. 3. Offic.*

*Nemo est qui poterit experitam maximè
dignitatem sed & inest utilitas plerique, cum
subest ille timor eaneglecta, ne dignitatem
quidem posse retinere. 2. de Orat.*

Cum

Cum fortitiae ad se rapere, honestas contra
renovare ad se videtur. si fortis distrahitur deli-
berando uniuersus, offeratq; anticipitem curam
cogitandi. 1. Officiorum.

Hac res plus proficit. si proponatur spes utili-
tatis future, quam prateritis beneficiis recordar-
110. 2. ac Orat.

Alterum ne laeseris, tibi ut pro sis. 102

QVI alteri ex iis parat, eū scire oportet si
bi paratam pestem, sive participet pare. 2. Tusc.

Quod cuique obtulerit, id quisque teneat:
eos si quis plus appetet, violabit sus humanae so-
cietatis. 1. Officiorum.

An inaduertamus, cum alios trahare veli-
mus ne quos offendamus. Sepe enim aut eos la-
dimus, quos non debemus, aut eos, quos non exi-
pedit. Si imprudenter, negligentia est, si scien-
ter, temeritatis. 2. Officiorum.

Res familiaris quars debet ipsi rebus, a quib;
abest turpitudo, conseruare autē diligentia &
parsimonia, iisdem etiam rebus augeri. 2. Offi-

Noltra fortitiae nobis amittendano sunt,
alijsq; tradenda, cum ipsi ipsi egeamus, sed sue
cuique fortitiae, quod sine alterius iniuria
fiat, seruendum est. 2. Offic.

Alienum est iustitia, ad quam natūre esse vi-
demur, detrahere quid de aliquo, quod sibi as-
sumas. 3. de Finib.

Non est permisum, sive impune nobis liceat,
quod ultius erupuerimus, id alteris tradere.
alt. in Ver,

*Vt si unum quodque membrum. 3. Offic. im
Simil. q.*

*Suum cuiq; incommodū ferendū est potius,
quā de alterius comodis detrahendū. 3. Offic.*

*Res familiaris amplificatio nemini nocens,
nō est vīsuperāda, sed fugienda semper ini-
sta. Sed detrahere aliquid alteri, & hominem
hominis incomodo suum augere commodū, mai-
gis est contra naturā, quam mors, quam pa-
upertas, quam dolor, quam cetera q̄ possunt ad
corporis accidere, aut reb. externis. Illud enim
natura non patitur, & aliorū spolys nostras se-
cuitates, copias, opes augeamus. Neque
hoc sol...m natura, s; est rite gentium, sed etiā
legibus populorum, quibus in singulis ciuitati-
bus Respublica continentur, eodem modo consi-
stunt. Vt non liceat suis commodi cā noce-
re alters. Hac enim spectant leges, hoc volunt,
incoluminem esse ciuium coniunctione. 2. Offi.*

**Tu plenissimē leges tertio Officiorum, qua-
tenus commodis propriis sit inseruen-
dum.**

Promissa seruanda.

103

PACTA semper & promissa seruanda
sunt, quae nec s; nec dolo malo facta sunt illa-
seruanda non sunt, quae non sunt q; ipsi & tisla,
quisbus illa promiseris. 3. Offi.

Illis promissis standū non est, quia coactus
quis metu aut deceptus dolo promiserit. 1. Offi.

Promissa non sunt seruanda q; quisbus pro-

miseris, inutilia si sunt, nec si tibi plus noceant,
quam illi profint, cuius promiseris. i. Offic.

Scelerum promissio, Et ihs, qui expectant,
perniciosa est, Et ihs, qui promittunt. Philip. 8.

Semper in fide quid senseris, non quid discam
vis cogitandum est. i. Offic.

Quod affirmatiue, quasi Deo testes, promi-
seris id tenendum est. i. Offic.

Quod ex animi tuis sententia iuraueris, id
non facere, persursum est 3. Offic.

Quod ita iuratum est, ut mens conciperet
fieri oportere id seruandum est: aliter, si non
feceris, nullum persursum est. 3. Offic.

Conscientia.

104

C O N S C I E N T I A graue pondus. 3.
de Nat. Deo.

Nullum theatrum virtuti conscientia ma-
eR. 2. Tusc.

Conscientiam à Diis immortibus accepimus, qua à nobis auelli non potest. Pro Cluent.

Si optimoris consiliorum atq; factorum te-
stis in omni vita nobis conscientia fuerit sine collo-
quio summa cu honestate solumus. Pro Clue.

Conscientia recta voluntatis, maxima con-
solatio est rerum incommodarum Cicero A.
Torquato, Famili. lib 6.

Vacare culpa, maximum est solarium. Cic.
M. Mario, Famili. lib. 7.

Nihil est melsus, quām memoria recte fa-
ctorum, Et libertate contentum, negligere
humana. Cic. Brutus.

Com-

Conscientia bene acta & vita, multorumq; beni factorum recordatio iucundissima est. Cat. Mayo.

Magna est quis conscientia in utriusque partem. Ut neque timeant qui nihil commiserint, p^oenam semper ante oculos versari putent qui peccauerint. Pro Milone.

Ego semper per hanc opinionem traxi fui, Et eū, qui nihil commiserit, sibi nullam p^oenam timere existimat. In Vatim.

Bonum.

105

QUOD rectum & honestum & cum virtute est, id solum opinor bonum. Parad. I.

Tria sunt genera bonorum: maxima amissio, secunda corporis; externa, tertia, i. Tusc.

Alias sunt in homine optanda, alia laudanda. Genus, forma, virtus, opes, diuinitas, ceteraque quae fortuna dat, aut extrinsecus, aut corporis non habent in se verum laudem que doberet. Non solum virtuti putatur, sed tantum quod ipsa virtus in earum rerum & in ac moderata me maxime certiatur. i. de Ora.

Nihil bonum, nisi quod honestum; nihil malum, nisi quod turpe. Cic. Att. lib. 10.

Quicquid est, quod bonum sit, id expetendum est: quod autem expetendum, id certe approbadum: quod vero approbaris, id gratum, acceptum que habendum. 5. Tusc.

Non sunt dicenda bona illa, quibus subiectum lices esse miserrimum. Parad. I.

Bona non sunt, qua quis laborat & miserrimus esse possit. 5. Tusc.

Nee

Nec bonum est illud, quod aut cupias arde-
ter, aut adeptus, te efferas insolenter. 4. Tusc.

Diversitas, quia quisvis quarumvis indignus, ha-
bere potest, in bonis non numero. 2. Tusc.

Neque pecunia, neque testa magnifica, neq;
opes, neque imperia, neque e.s., quibus maxime
astridit voluntates, in bonis rebus aut ex-
petendis numeranda sunt; quippe homines ipsi
rebus affluent, ea desiderant maxime, qui
bus abundant. Parad. 1.

Bias. Parad. In Apophth. 65.

Plura primo Academicarum, tertio Tusci,
primo Paradox. &c in lib. de Finibus bono-
rum & malorum legere potes.

Virbonis. 106.

VIR bonus est, qui prodest quibus potest,
nec autem nemini. 3. Offic.

Vir bonus non modo facere, sed ne cogitare
quidem quicquam audebit, quod non audeat
pradicare. 3. Offic.

Homo frugis, omnia recte facit. 4. Tusc.

Eas nec est, nec conquisit, quicqua, nisi pul-
cherrimus facere eis, qui esset optimus. 3. Offic.

Vir bonus nihil cusquam, quod in se trans-
ferat, detrahet. Itaque in verum bonum non
cadit mentiri emolumens sui causa, crimina-
rs, praripere fallere. De Viris ueris.

Non est res vlla tanti, aut commodum q-
lum tam expetendum, ut viri boni splendo-
rem, & nomen amittant. 3. Offic.

Neque contra Remp. 3. Offi. Vide de Iudic.
35. Probus insudet nemini. De vniuers.

Ut quisque est vir optimus, ita difficultate, et
se alios improbos suspiciatur. Cic. ad Q. frat.

Omnis bone, beatus. 3. de Finib.

Quum sapiens, & bonus vir. 5. Tusc. De Sa-
pientia. 13.

Nec bono quicquam mali euenire potest, nec
vino, nec mortuo: nec unquam eius res a Düs
immortalibus negligentur. 5. Tusc.

Quis omnibus bonis instructus sunt, et ornat,
cum sapientes, cum viri bons dicantur. 5. Tusc.

Boni nullo emolumento impelluntur in fra-
dem, imp̄ sape paruo. pro Mslone.

Sancti viri, & religionem colentes, sunt qui
meritum Düs immortalisbus, gratiam in suis hu-
moribus & meritis & memori mente perso-
nunt. Pro Plancio.

Omnis viri boni aquitatem & ius ipsum ma-
nent. Nec est viri boni errare & diligere quod
per se non sit diligendum & colendum. 1. de Leg.

Nemo est omnino negligendus, in quo aliqua
virtutis significatio appareat. 1. Offic.

Beatus.

107

B E A T V S esse sine virtute nemo potest.
1. de Nat. deor.

Tunc erimus beati. 1. Tusc. In P̄s senten-
tias. 66.

Is est beatus, cui nihil humanarum rerum, aut
intollerabile ad demittendum animū, aut mi-
mis latibile ad efferendum videri pot. 4. Tusc.

Bea-

Beati dicuntur, quos sunt in bonis, nullo ad-
sumpto malo. 5. Tusc.

Beati sunt, quos nulli metus terrent, nulla
agritudines excedunt, nulla libidines cruciat,
nullas furtiles laritatis exultantes laqueo-
faciunt voluptatibus. 5. Tusc.

Vix temperans, constans, sine metu, sine agri-
tudine, sine alacritate volla, sine libidine, is est
beatus. 5. Tusc.

Nemo potest non beatissimus esse, qui est to-
tus aptus ex se, quisq; in se & no[n] sua ponit oia.
Cui autem spes omnis & ratio, & cogitatio
pendet ex fortuna, hunc nihil potest esse certi, no-
bilisq; quod exploratum habeat permanensrum
sibi, ne vnum quidem diem. In Parad.

Nisi stabili & fixo & permanente bono bea-
tus esse nemo potest nihil enim inueni et ascere, ni-
hil extingui, nihil cadere debet eorum, qua in us-
ta beata co[n]sistunt. Nam qui timebit, ne quid
exibet desperdat, beatus esse non poterit. Tusc.

Qui beatus est, no[n] intelligo quid requiratur
si beator si est enim quiddam, quod desit, ne
beatus quidem est. 5. Tusc.

Beatus esse in maximaria rerum timore ne-
mopotest. Nemo igitur esse beatus potest; neq;
enim in aliqua parte, sed in perpetuitate tem-
poris vita beata duci solet. Nec appellatur omni
no[n] vita beata, nisi conselta atq; absoluta, nec
enim potest alias quasqua beatus esse, alias mi-
ser. Qui enim existimabat posse se miserum esse,
beatus non erit. Nam cu[m] semel est suscepta bea-
ta vita, tamen permanet q[uod] ipsa illa effectrix beata
vita sapientia, nec expectat ultimum tempus

SENTENTIAE

tatis, quod Cratofribet Herodotus praecepit
esse a Solone: Definib. 2.

*Est vere fortunatus ille, cuius ex salute non
memor pene ad omnes, quam ad illum, cum soe-
tura sit latitia peruenierit. Pro M. Marcel.*

*Onus beatum est cui nihil decit, sed quod
in suo genere expletum atque cunctum est,
id que virtutis est proprium. s. Tusc.*

Reliqua tu lege secundo Paradoxo, & Tu-
sculanarum libro quinto.

Miser.

108

*PRAESTANS galetudine, viribus for-
ma, aceritas, integermisq; sensibus (et si li-
bet, velocitatem da, duitias, honores, impensa,
opes gloria) si fuerit is, qui hac habeat, insustus
intemperans, temeritus, hebeti ingenio, atq; nul-
lo, is erit profecto miserimus. s. Tusc.*

*Beatus est nemo, qui ea lege vivit, ut no mo-
do impune sed etiam cum summa interactoris
gloria interfici posset. Philip. 1.*

*Cui vita potest esse futilis, cum eius vita con-
ditio sit, ut qui illam eripuerit, in maxima &
gratia futurus sit & gloria? 3. Offic.*

*Ita vivere, ut non sit vivendum, miserrimū
est. Cic. Cat. Pario, Famul. 7.*

Impij semper cruciantur.

109

*S V A quenq; fraus, & suus error maxime
exat, suum quenque scelus agitat, amentiaq;
afficit, sua mala cogitationes, conscientiaeq; ant-*

enitetur. Ha sunt imp̄js assidue, domesticeq; furia, qua dies noctesque p̄nas à sceleratissimis repetunt. Pro Rosc. Amer.

Suaquenq; frāns suum facimus suum sce-
lūs, suāudacia de sanitate ac mente detur-
bat, in Pisonem.

Nemobea scelūm incommoda, quae cœnunt
improbis, fugienda improbitas est; sed multo
etiam magis, quod cūs in animo versatur,
nunquam jūnit eum respirare, nunquam ac-
quiescere. 1. de Finib.

Si quis satīs opibus hominū contra consciā-
tūm sepi s̄ esse ē munis. Evidentur, Deorum
tamen nūc hōrent, easq; ipsas sollicitudines,
quibus eorum animi noctesq; dresq; exedun-
tur, à Dīs immortalsbus supplicij causas impor-
tare putant. 1. de Finib.

Morte, dolore corporis, aut lucta animi, aut
offensione iudicij, hominū miseriās pondera-
mus; que fateor humana esse, ē multis bonis
ipsis accidisse. Sceleris etiam p̄nas tristis: ē
prater eos euentus, quise sequuntur per sc ipsa
maxima est. 2. de Legib.

Animi conscientia improbi cruciatur, tū ei
p̄na timore, qua aut afficiuntur, aut semp̄ sūt
in meta, ne efficiantur aliquando. 2. de Finib.

Si imp̄etas improbe milita quipia est, qui-
uis oculis fecerit, nunquam tame consideret id
semper fore occultum. Plerunque enim impro-
borum facta primo suspicio insequitur, deinde
sermo atque fama: tum accusator, tum iudex,
multi etiam ipse indiscunt. 3. de Finib.

Omnibus, quorum mēs adhorret à ratione,

semper aliquis talis terror impendet. 4. Tusc.

Eorum animi qui se corporis solus peccatis
dediderunt. Som. Scip. In Pijs sententys. 61

Improbō nemini bene potest esse. Parad. 2.

Impij pœnas lhunt, notā iudicys (qua quon-
dam nusquam erant, hodie multis faram nulla
sunt) quam angore conscientie, fraudis qz cru-
ciatu. 1. de Legib.

Impij apud inferos sunt pœna preparata. 2.
de Inventione.

Impij apud inferos pœnas luunt. Philsp. 14.
In Pijs sententys. 76.

Tu plenissimè leges Paradoxo secundo; quib-
us curis scelerati confiantur.

Sceleratorum & latorum beneficium. 110.

NVL LV M eH aliud latronum benefi-
cium, nisi sit commemorare possint. ijs se qnā
didisse, quibus non ademerint Philip. 2.

Impius merito, & Tyrannus iure percuti,
occidique possunt. 111

INSIDIATORI E latroni non po-
test afferris iniusta nex. Pro Milone.

Non se obstrinxit scelere, si quis tyrannum
occidit, quamvis familiarem. 3. Offic.

Quem discordia, quem cades ciuium, quem
bellum ciuile delectat cum ex numero hominū
excendam, ex finibus humana natura censio
ex terminandum. Philsp. 13.

Nullanobis cū tyrannis societas est. sed sum
ma

ma potius distractio; neq; est contra naturam
spoliare eum, quē honestum est necare. 5. Tusc.

Corrupti mores. 112

A multis ipsa virtus contemnitur, & Genu-
dicatio quadam, atque ostentatio esse dicitur.
Phisip. 13.

Institutio vacillat, vel iacet potius: omnes q̄d
ha virtutes, qua in communitate cernuntur,
& in societate generis humani. 3. Offic.

Virtuti & gloria maxime inuidens solet. 2.
de Orat.

Iam pudori, probitati, virtuti, recte studijs,
bonis artibus nihil est loci. Cic. Tito, Fam. 5.

Est hucus seculi labes quadam & macula,
virtus inuidere, velle ipsum florem dignitatis
effringere. Pro Cor. Balbo.

Durior est conditio spectata virtutis, qui im-
incognitae. Bru. Cic.

Curus est spectata multis, magnisq; rebus
singularis integritas, minus admirabilem fa-
cit honestissimi facti gloriam. Phisip. 3.

Sapientia & magnitudo animi, qua omnes
res humanae geruntur, tenuis, & promnibilo pu-
tantr. 2. de Ora.

Videmus quanta sit in inuidia, quātq; in
odio apud quosdā homines nobiles, nouorū ho-
minum virtus & induitia, si tantulū oculos
desererimus, præsto esse insidias; si nullum locū
aperuerimus suspicions aut criminis accipien-
du esse statim vulnus, esse nobis semp vigilan-
du, semp laboradū videmus. Inimicitia sunt?
subeantur labores? suscipiantur. etenim tact-

ta magis \mathcal{E} occulta inimicitia timida sunt,
 \mathcal{E} in dicta \mathcal{E} aperta. Hominum nobilium noferè
 quisquam nostra industria fauet, nullis nostris
 off. c; b nevolentia illorum alludere possumus;
 quia quia natura \mathcal{E} genere disuntur sint. ita dissi-
 der à nobis animo ac voluntate. 7. Act. in Ver.

Vigilandum est semper, multa insidiae sunt
 bonis. Pro Plant.

Ad multorum amicitiæ faciliorum aditum
 habet nequitia \mathcal{E} audacia, quam cuiusquam
 virtus \mathcal{E} integritas. 3. Act. in Verr.

Quis est, qui in opibus \mathcal{E} optimi virtus causa
 anteponat in opera danda gratiam fortunatis
 \mathcal{E} parentis? 2. qui enim expectatur, \mathcal{E} cele-
 rior remuneratio fore videtur, in eum sere est
 voluntas nostra propensior. 2. Offic.

Fraudis atque insidiarum \mathcal{E} perfidia ple-
 na sunt omnia. De pet. conf.

Largitione corrupta sunt suffragia. 3. de Le.

Ingentes diuinita. 2. Act. in Verr. Vide lu-
 dex. 35.

Male se res habet cum id, quod virtute effi-
 ci debet, rentatur pecunia. 2. Offic.

Qui opibus plus valent, etiam auctoritatem
 plus possunt. Cic. Lentilio, Fam. 1.

Hoc tempore obsequium amicos, Veritatem
 odium parit. In Lelio.

Omnis, qui in paupertate sunt, malunt ma-
 leficio parere diuinitas, quam officio paupertate
 tuers. 2. ad Heren.

Qui pauperes sunt, quæ antiquior officio pecu-
 nia est. 1. de Inuent.

Sunt homines, qui ratione bono consilio
 Dijc

D̄is immortalsb. datam, in fraudem, mali-
tiamq; conuertunt. 3. de Nat. deo.

Sunt homines, quos lebitinis, infamia q; sua
neq; tedeat, neque pudeat: qui quasi de indu-
stria in odium, offensionem q; populi irruere &
deantur. 2. Act. in Verr.

Sunt quidam non re, sed nomine homines. I.
Officior.

O superbiam inauditam, in facinore gloria-
ri. Cic. Brutus, Famil. 11.

Et in quibusdam tanta peruersitas, ut in-
uetus frugib. glande pescantur. Orat. ad Brut.

Quidā habent aures tā inhumanas, tamq;
agrestes, ut ne doctissimorum quidem virorum
eos mouere possit auctoritas. Orat. ad Brut.

Consuetudo.

113

Maxima est cōstutatis & cōsuetudinis
modo in hoc qđ est animal, sed in q; est, que
sunt inanimata, consuetudo valet, cū locis etiā
ipſi, montuosis delectemur & silvestribus, in qui-
bus diutius commorati sumus. In Lelio.

Cōsuetudinis magna est vis: prosoftat Senato-
res in insue, in montibus fore patiuntur. 2. Tus.

Consuetudo labori, perpectionem dolorū effe-
cit faciliorem. Nam ferre liborem, contemne-
re vulnus consuetudo docet. 2. Tus.

Qui multa sunt sāpe perpessi, facilius ferunt
quisquid accedit, obduruisseq; sēcē contra fortu-
nas arbitrantur. Ut ille apud Euripidem:

„ Si miseri nunc tristis primum illuxisset dies,
Nec tam arumnoſo nauigassem ſalo,

¶ § ¶ Eſ-

,, *Effet dolenti causa: ut, in iusto equule;*

,, *Franco, repente tali exagitantur nouo.*

Sed iam subiectus miserijs obturpus, 3. Tusc.

Corruptela mala consuetudinis, igniculis ex-
singuuntur a natura dati, exorcenturq; &
confirmantur vicia contraria, 1. de Legib.

Non ingenerantur hominib. mores rā estis
pegerentis & semiss. quām ex ijs rebus, qua-
ab ipsa naturali loc. & a Costa cōsuetudine sup-
pedstantur. De Leg. Arg. ad pop. contra Rul.

O consuetudo peccandi, quantam habes su-
cunditatē in improbis & audacibus, cu pēna
absuit, & bieentia consecuta est 5. Act. in Ver.

Magna est illecebra peccandi, impunitati
spes. Pro Mil.

Consuetudo peccandi, maleficū suscipienda
remouet dubitationem, 2. ad Herem.

Quotus quisq; reperitur, qui impunitate &
ignoratione omnium proposita, abstinere possit
in ursa? . Offic.

Oes religione mouetur, & Deos patrios, quos
amissoribus accepertunt. colendos sibi diligē-
ser, & retinendos arb. truantur. 6. Act. in Ver.

Repentina grauiora.

114

VIDENTVR omnia repetina grauiora.

Nam premeditatio futurorum malorum lie-
nst eorum aduentum, qua venientia lange at-
te videris, 3. Tusc.

Nam qui hac auditaa docto meminissem
siro, 3. Tusc. In Apoph. 129.

Non est dubium, quin omnia, que mul. pa-
tem-

gentur sint improvisa grauiora. 3. Tusc.

Quoniam mulier potest animi propositio
præparatio ad minuendum dolore, sint semper
omnia homini humana præmeditata. 3. Tusc.

Quod possit accidere, diu cogitare oportet;
hac cogitatio bona, maxime omnes molestias
extenuat, & diluit. 3. Tusc.

Hostium repentinus aduentus, magis aliqua
do conturbat, quam expectatus: & maris subi-
ta tempestas, quam ante prouisa terret nau-
gantes vehementius. 3. Tusc.

Tu plura tertio Tuscum legere potes.

Sæpe bonum est, ignorare, quid futu-
rum sit.

115

S A E P E S tile est, nō scire qd futurū sit: mi-
serū est. n. nihil proficiente angs. 3. de Nat. deo.

A t hoc ne homines quidem probi faciunt, &
amicis impendentes calamitates prædicant,
quas illi nullo modo effugere possint. 2. de Dīs.

Rem, caretendo magis, quam fruendo, quid
valeat, cognoscimus.

116

G R A V I T A S morbi facit & medicina
egeamus. eaq; nunc apparent, cuius vim nos en-
tibamus cum Galebamus. Csc. V arrons. Fa. 9.

Amicissæ, consuetudines, & cunctæ, quid
habeat voluptatis, caretudo magis intelligimus,
quam fruendo. Ad Quir. post Red.

Homo. 117

Homines mortales sunt de Nat. Deo.

G 6 Omnia

Omnia aliorum causas sunt generata, & fruges atque fructus, quos terra gignit animantia causas animantes autem hominum, ut aquum, & cibis canem. Ipse autem homo ortus est ad mundum contemplandum & imitandum. 2. de Nat. deo.

Homines hominum causas sunt generati, ut ipsi inter se alijs prodeesse possent. 1. Offic.

Proxime et secundum Deum, homines hominibus maxime & tiles esse possunt. 2. Offic.

Hoc natura prescribit, & homo homini, quemque sit, ob eam ipsam causam tantum, quod si homo sit consultum vellet. 3. Offic.

Sic nos natu' videmur, ut inter omnes esset societas quedam. In Latio.

Homo naturae obediens, homini nocere non potest. 3. Offic.

Oportet hominem ab homine, ob hoc ipsum quod homo sit, non alienum videri. 3. de Finib.

Impellimur natura, ut prodeesse velimus quam plurimis, in primisq; docendo, rationibusq; prudentia tradendis. Ita non facile est inueniri, qui quod sciat ipse, non tradat alteri. Ita non solum ad sciendum propensissimus, verum etiam ad docendum. 2. de Finib.

Vt magnas fortitates adipiscimur conspiratione hominum atque consensu, sic nullatam detestabilis pestis, qua non homini ab homine nascatur. 2. Offic.

Duplex est natura generis humani, sed prius genus est eorum, qui sunt viri. de Univers.

Hominum duo sunt genera, alterum indoctum & agreste, quod antefert semper utilitatem

beneftia

honestati; aliter expolitum, quod rebus oībus dignitatem anteponit. Itaq; hinc generi laus, honor gloria, fides, iustitia, omnisq; virtus, illa autem alteri, quæstus emolumētū fructusque proponitur atq; et voluptas, q; est maxime intrinseca virtuti, boniq; natura sufficiet imitatio adulterat, qua immānissimus quisq; accerrime sequitur, neq; solum honestis rebus, sed etiā necessariis anteponit. In Part. Orat.

Hoc solum animal homonatu est, pudoris ac verecundia particeps, appetens coniunctionem hominum ac societatem, animaduersensq; in omnibus rebus, quas ageret aut diceret, nequid ab eo fieret, nisi honeste & decole. 4. de Finib.

Nihil est vnu soni tam simile, tam par, quam mines inter nos metipso sumus. Quod si depravatio consuetudinum si opinionū varietas non imbecillitatē animoru torqueret & flecteret quocunq; cœpiisset, sui nemo ipse tam similis esset, quam omnes essent omnia. Itaq; quacunq; est hominis definitio, vna in omnes vallet, quod argumentis sat is est, nullam dissimilitudinem esse in genere: quæstus esset, non vna omnes definitio contineret. 1. de Legib.

Homini natura p̄scripsit, est nihil pulchrius quam hominem putares est enim & tanta uita, ut homo nemo velit nisi hominis similis esse, & quidem formica formica. 1. de Nat. deo.

Omnium animalium formam vincit hominis figura. 1. de Nat. deo.

Nullum est animal prater hominem, quod habeat aliquam notitiam Dei. 1. de Leg.

Est homine cū Deo rationis socius. 1. de Leg.

Dens, animal unum spectabile hominem, in quo omnia animalia consumerentur, effecit. De Universitate.

Sunt ex terra homines, non ut incola atq; habitatores sed quasi spectatores superatum rerum atq; cœlestium, quarum spectaculum nullum aliud genus animantis pertinet. Sicut autem interpretes ac nuncū rerū in capite tāquā in aere, mirifice ad usus necessarios et facti collocati sunt. Nam oculi tāquā speculatores, alijsimū locum obtinent, ex quo plurima cōspicentes fungantur suo munere. Et aures cū sonum percipere debeant, qui natura in sublimē fertur, recte in altiss corporis partibus collocatae sunt. Itaq; nares, eo q; oīs odor ad supra fertur, recte sursum sunt, quod cibis et potionis indū cū magnū earū est, nō sine causa vicinitatem oris secuta sunt. Nam gustatus, qui sentire corū, quibus nescimus, genera deberet, habitat in ea parte, oris, quā asculentis poculentis iter nostra patet fecit. Tactus autem toto corpore aquabiliter fūsus est, ut omnes idem, oēsq; nūmios et frigoris et caloris appulsiū sentire possemus. Atq; ut in edificiis architecti ab oculis naribusque dominorum ea, quā proficiuntia necessaria vetri esset aliquid habitura, sic natura res similes procul amandauit a sensibus. Quis vero opere sex prater naturam, quamvis potest esse callidius, tantam solertia persequi potuisse in sensibus? que primum oculos membranis tenuissimis vestiuit et sepsit, quas primum per lucidae fecit, ut per eas certi posset firmas aut ut cōsonans esset. Sed lubricos oculos fecit, et mobiles, ne

declinarent, si quid noceret, Et aspectum qua
uelle facile conuerterent. Nasus ita locatus
est, ut quasi murus oculis interclusus esse videa-
tur. Auditus autem semper patet, eius enim sensus
etiam dormientes egemus, a quo cum sonus est
acceptus, etiam a somno excitamur. Flexuosu-
ster habet, nequid intrare possit si simplex Et
directum patet. Pronissimum etsa, ut si quam
nima bestiola conatetur irrumperem, in foribus
autrum tanta in uscio inhairesceret. Quaue-
ro aptas, artus quaque multarum ministras ma-
nus natura homini dedit. etc. 2. de Natu. deor.

Principio corporis nostri magnam naturam
ipsa uidetur habuisse rationem, qua forma no-
stram, reliquamque figuram, in qua esset species
bonesta, eam posuit in promptu, qua autem par-
tes corporis ad natura necessitatem data aspe-
ctum essent deformem habitura atque forma, eas
contextis atque abdidit. Hanc naturam tam deli-
cetem fabricam imitata est hominum uerecun-
dia. Quia enim natura occultauit, eadem oes,
quisam mente sunt, remouent ab oculis. ipsi de
necessitate dant operam, ut quam occultissime
pareant, quarumque partium corporis sensus sunt
necessarii, eas, neque earum usus suos nominis-
bus appellant, quodque facere turpe non est, mo-
do occulte, id dicere, obscenum est. 1. Offi.

Ipsum hominem eadem natura non solum ce-
leritate mentis ornauit, sed et sensus tanquam
satellites attribuit ac numeros, et rerum plurima-
rum obscuras et necessarias intelligentias em-
dauit, quasi fundamenta quaedam scientie figura-
rum corporis habilem et aptam ingenio huma-

no dedit. Nam cum ceteros animates abiecisset ad pastum, solum hominem erexit: Et ad caeli quasi cognationis, domiciliisque pristini conspectum excitauit. Tum speciem ita formauit oris, ut in ea penitus reconditos mores effingaret. Et oculi quemadmodum animo affectis sumus, loquuntur, Et si, qui appellatur uultus, qui nullo in animante esse, preter hominem, potest, indicat mores. 1. de Legib.

Natura corpus hominis sic formauit Et genust, ut alia in primo ortu perficeret, also progradiente atate fingeret, neque sane multum adiumentis externis. Et aduentu*ris* uteretur. Animam autem reliquis rebus ita perfecit, ut corpus, sensibus enim ornauit ad rei perspectas idoneis ut nihil aut non multum adsumento ullo ad suam confirmationem indigeret. 3. de Finib.

Parvi primo orti sic iacent, tanquam omnino sine animosint. Cum autem paulum firmi tatis accesserit, et animo utuntur. Et sensibus, cunctiunturque ut se erigant, et mansibus utrumque. Et eos cognoscunt, a quibus educantur, deinde aequalibus delettantur, libenterque se cum his congregat, dantque se ad ludendum, fabellatumque auditione ducuntur, denique eo, quod ipsi superat, aliis gratificari volut, animaduertuntque ea que domini sunt, curiosius, inspiuantque commentarii aliquid et discere; Et eorum, quos uident, volunt non ignorare nomina, quibus quarebus cum aequalibus decertant, si uincunt, efferrunt scelitissima uitti debilitantur animosque demittunt. 3. de finib.

Pueri efferruntur. 3. de Finib. V. de glori. l. 41.

Sem-

Semper in promptu habere debemus, quantum natura hominis pecudibus, reliquisq; bestiis antecellat. Illæ enim nihil sentiunt nisi uoluptatem, ad eamq; feruntur toto impetu. Hominis autem mens discendo alitur, & cogitans semper aliquid, aut inquirit, aut agit, undiq; aut audiens delectatione ducitur. 1. Off.

Si considerare uolemus, qua sit in natura hominis excellentia & dignitas, intelligemus quoniam sit turpe disfluere luxuria, & delicatesse ac molliter uiuere, ~~quoniam~~ honestum, parce, continenter seuere, sobrie. 1. Off.

Cum despiciere corporis, & sentire quid simus, et quid animalibus ceteris differamus, tum ea insequis incipiemus; ad que natissimus, §. de Finibus.

Sin nihil haberet aliud hominis animus, nisi ut appeteret aut refugeret, sed quodque esset commune cum bestiis. Habet primum memoriam, et eam infinita innumerabilis, quam quidem Plato recordationem esse uult. 1. Tusc.

Hoc unum animal homo sentit quid sit ordo quid sit quod deceat, infelix dictumq; q; sit modus. Itaque eorum ipsorum, q; effectu sentiantur nullū aliud animal pulchritudinem, uenitatem, & conuenientiam partium sentit, cauetq; ne quid indecorè effanisante deficiat, tum in omnib; opinionib; & fictis, q; libidinose faciat aut cogitat. 1. Off.

Et natura sic generata uis hominis, ut, ad ordinem uitium percepunda facta uidetur, ob eamq; causam prout uitatum simulacris quarum in se habent semina, sine doctrina.

namouentur. 3. de Fin.

Nec figura corporis, nec ratio excellens inge-
nij humani significat ad hanc unam rem na-
tum hominem ut frucretur moluptatisbus. 2. de
Finib.

Nemo est dignus nomine hominis, qui unū,
dse uelit esse in voluptate. 2. uelit. de Finib.

Hominem, nobs in si quod honestum, deco-
rum qua sit, aut admirari, aut optare, aut ex-
petere; nulli neq; homini neque perturbations
animi succumbere. 1. Offi.

Nobis personam imposuit ipsa natura cum
excellentia praestansq; animantium reliqua
runt. 1. Offi.

Homo ceteris animalibus longe praestat. 2.
de Finib.

Hoc uno praefamus uel maxime feris, quod
col' o' qui mur inter nos & quod eprimere dicen-
do s'nsa possumus. 1. de Orat.

Ratione praefamus velut per quam conuie-
tura ualemus, arguimus, amur, refellimus, dis-
serimus, consicimus, & concludimus. 1. de
Legib.

Inter hominem et bellum hoc maxime inte-
rest, quod hac tamen, quantum sensu mouetur,
ad id, quod ad est, quodq; præsens est, se accom-
modat, paulum admodum sentiens prateritū
et futurum. Homo autem, qui rationis est par-
ticeps per quam consequentia cernit, causas
rerum uides, earumq; progressus, & quasi an-
tecessiones non ignorat, similiter in aliis com-
parat, rebusque presentibus adiungit, atq; an-
nit futuras facile totius uita cursum uides, ad-

eamq; degendam preparat res necessarias, &
cetera. i. Offi.

Homines, cum multis reb. humiliores & in-
firmiores sunt, uidentur hac re maxime besig-
nare, quod loqui possunt. Quare praelarum
nushi uidentur adeptus es, qui quare homines be-
stis praestent, ea in re hominibus, spissis antecel-
lat. i. Offi.

Nullare longius absimus à natura seraria,
quam aequitate, in quibus messe fortitudinem
sepe dicimus, ut in equis, leonibus, iustitiam, a-
quitatem non dicimus, sunt enim rationis &
orationis expertes. i. Offic.

Homines et si multis alijs, tamē hoc uno à be-
stis plurimum differunt, quod rationem ha-
beant à natura ments data, mentemq; &
acrem & uigentem, celerrimeq; multas simul
agitatem, & ut ita dicum, sagacem, qua &
causas rerum, et consecutiones usdeut, & sim-
ilitudenes transferat & disiuncta consun-
to. & cum presentibus futura copulet, omne-
q; complectatur uita consequentis statum. Ea
demq; ratio facit hominem hominum appeten-
tem, cumq; ijs materna & sermone. & usu con-
gruentem, ut prospectus a charitate domestico-
rum ac suorum currat longius, & se impliceat
primum cshum, deinde omnia mortalium so-
cietate, utque ut ad Archytam scripsit. Plato,
non sibi se solum natum nieminerit: sed patria
sed suis, ut peregrina pars ipsi relinquantur. Et
quoniam eadem natura cupiditatem ingenuit
homini ueri inueniendi (quod facile apparet.
cum machi chrys, etiam quid in caelo fiat, scire

etiamque ihsus instigi dicitur amicis vero dilegi-
mus, id est fiducia simplicitas, confidencia: cum
quem, scilicet, soliditas admodum, ut studentes,
peruenient, et aliter ratio, theoria. Eadem rati-
o habet in se quiddam amplius arg: magis
sicut, ad compunctionem magis, quam ad pa-
reundam accommodatum. Oportet however a mo-
tore fiducia soluta, sed etiam levia darent, ab
cum quiddam ex excellentia nihil timent, mem-
orantur, semper incolant. 2. de Pueris.

Pudendum est, ne quid huile, ne quid fang
missum, nolle, efformatum, frictum, ab-
stineat faciamus. 4. Tusc.

In dolore maxime est previdendū, ne quid
abicitur ne quid tamide, ne quid impune, ne quid
molliter, ne quid sermollerit, mulier brister pe-
caminat. 3. Tusc.

Turpe, nec viro dignum videatur, gemere,
cinctare, lamentari, frangit, debilitari dolore. 2. Tusc.

Turpe est viro debilitari, dolore frangit,
frecundare. 2. de Pueris.

In gemiscere nonnunquam viro concessum
est, sibi pars, cinctatus ne mulieri quidem,
sin erit ille gemistes lamentebilis, si imbecillus,
si abiectus, infelix, et qui se dederit, sive enim
virum dixerim, nihil est enim fieri mulieris
viro turpis. 2. Tusc.

Cum tibis sine Deo, sine marer terrena omnia
Natura dederit animum, que nihil est praefe-
tus, neque diuinus sic te ipse aliquiesce agi, per-
sternas, ferme in certe, ac pene ante quadriga
deum aliquem patre intercessisti. Parac.

Nihil

Nihil est aut nequus, aut turpis efformis-nuto viro. 3. Tusc.

*Nos ita liquefcamus, fluimusque molitia, & t-
apis aculeum sine clamore ferre non possumus.
2. Tusc.*

*Nos ita leues atque inconstantes sumus, ut
si mures corroferint aliquid, quorum est opus,
hoc unum monstrum putemus. 2. de Divin.*

*Ta de forma hominis, membrorumque or-
dine & compositione, secundo de Nat. Deo,
vide latius; & quam virtut dedebeat molli-
ties, Of. primo capite, Sed pertinet ad om-
nem officij questionem, lege copiosius.*

Diversa hominum studia, & iudicia. 117

*NON est una oīum facies. 1. de Nat. Deo.
Quot homines, tot sententia 1. de Fin.*

*Diversa sunt hominū studia, Csc. Att. lib. 2.
Suo que studio maxime ducitur. 5. de Et.*

*Multa in naturis hominū dissimilitudines
sunt, &t alios dulci, alios sub amara delectantur.
Alij libidinosis, alijs iracundi, aut crudeles, aut
superbi sunt, alijs à talibus abhorent. de Fato.*

Nō i oīes oīa cōueniunt. Pro Roscio Amerino.

*Alij gloria seruit, alijs pecunia, rari sunt, q
ceteris omnib. pro nihilo habiti, rerū naturā
studiosē intrueantur, quod quis faciunt, & sapientia
studiosē & philosophi habentur. 5. Tusc.*

*Suum cuique pulchrum est; adhuc neminem
cognoui poetam, qui seibi non optimus videretur
sic res habet, te ludi, me delectant mea. 5. Tusc.*

Nemo

Nemo ~~enquam~~ neque poeta, neque orator
fuit, qui ~~enquam~~ meliorum, quam se ar-
traretur Csc. Att lib. 14.

In omnre difficultimum est formam (quod
Katastix Grece dicitur) exponere optimi, q
aliquid alijs videtur optimum. Variis enim sunt
audacia nec facilis explicatio, qua forma maxi-
me excellat. Orat. ad Rypt.

Et in corporibus. 1. Offi. in Crimil.

Alij dolore impouentur, alijs cupiditate, iracun-
dia etiam, alijs affectu. Et cum in mala
scientes stant, tamquam se optimè consulere ar-
bitrantur. Itaque discutunt, nec dubitant, Mibi
sic est. Sicut tamen et opus est. Et face, eorum
est quarela, quis sibi chargi. Et sequi, diligunt.
§. de Finib. PAOUK

Sua usq; ciuitatis religio est, nostra nobis,
officia non eadem dispersibus atatis tribuan-
tur, aliaq; sunt iuuenium, alias seniorum, alias
constatis atatis, sunt et extrema quadam stu-
dia senectutis. Cato Maior.

Et natura alijs. 4. Tus. in Simil. 44.

Quisque id sequatur, ad quod natura ma-
gis est compositus. 118

QV A M quisque norit artem, in ea se ex-
ercebat. 1. Tuscu.

Suum quisque noscat ingenium. 1. Offi.

Quisque ad id, quod facere potest, detruens
dus est. 1. de Orat.

Diligentissime hoc est eis, qui instituunt ali-
quos

quos, atque erudiuntur, sed idendum, quo sua quæque natura maximè ferre videatur. 3. de Ora.

Natura primum, atque ingenium, ad descendit, et effert maximum. 1. de Ora.

Ad quas artes aptissimi erimus, in quæ potissimum elaborabimus, si aliquando necessitas nos ad ea detruserit, quæ nostri ingenii non erunt, omnibus adhuc benda erit cura, meditatio, diligentia, et eas non decore, at quam minime indecorum facere, possumus. Nec tam nobis emittendum est, et bona, quæ nobis datur non sunt, sequamur, quamvis et postea fugiamus. 1. Offic.

Quem potissimum vita cursum sequi velim, in hac deliberatione ad suam quisque naturam et consilium omne est revocandum.

Offic.

Tuenda sunt sua cuique non ostiose sed propria, qua contemplantes expendere oportebit, quid quisque habeat sui, eaque moderari, nec velle experiri quām aliena deceat: id enim maxime quenque decet, quod est suum cuiusque maxime. 1. Offic.

Natura non attinet repugnare, nec quicquam sequi, quod asequi non queas, quod nihil decet in ista, et aiunt, Minervam, id est, repugnante et aduersante natura. 1. Offic.

Hoc genera huiusminim prope natura datum, et quia in familia laus aliqua forte flouret, banc fere quis sunt eius Herpis (q[ui] sermo hominum ad memorsk patrum virtute celebretur) cupidissime persequantur. Pro Causo Rab. Posthumo.

Tu primo Offi. legito quæ ad hunc locum
pertinet, cap. Intelligendum.

Circumstantia.

119

*S AE P E tempore sit, & quod plerunque
turpe h. beri soleat, inueniatur non esse tur-
pe, 3. Offic.*

*Tempore commutatur officium, & non sem-
per fit idem, 1. Offi.*

*Temporisbus quibusdam, aut officiis debitis,
aut rerum necessitatibus sepe euenerit, & ē vo-
luptates repudiandas sint, & molestia non re-
cusanda. Itaq; earum sic tenetur a sapiento
delectus, aut ut recyclendis voluptatisbus, ma-
iores alias consequatur, aut perferendas doloris-
bus, asperiores repellat, 1. de Fin.*

*Debetum considerare in omnire, quid ap-
tum sit, & consenserit tempore & persona.
cum quid in dictis factisque deceat. Quod si
poeta fugit & maximum vitium, qui peccat
etiam cum probam orationem affingit impro-
bo, Aut uero sapientis: si denique pictor ille vir-
dit cum immolanda Iphigenia, tristis Calchas
efficit. maior Ulysses, maior eret Menelaus, ob-
noluendum caput Agamenonis esse, quoniam
summum illum luctum pensillo non posset imi-
tari: si deniq; hisriso quid deceat querit, quid
faciendum orator spuremus? Orat. ad Brut.*

*In omnibus quid tempore petant, aut quid
personis dignum sit, semper considerandum est.
2. de Invent.*

Habenda

Habenda est ratio hominum, rei, & tempore-
ris. 2. de Orat.

Turpe est, Saldeq; virtuosum, in re severa,
conusio dignum aut delicatum aliquem in-
ferre sermonem. 1. Offic.

Tanta vis est loci et temporis, sed si quis cum
cam sit acturus, in itinere, aut in ambulacione
secum ipse meditetur, aut si qd alius attenti⁹
cogitet, non reprehendatur in scita apud. 1. Of.

Pericles. 1. Offic. In Apoph. 54.

Alia fore vis est, alia triclinij, alia subsellio-
rum ratio, alia lectorum: non idem iudicium,
concessorum: conspectus: lux dentique longe
dia est solis & lycnorum. Pro M. Cælio.

Nec usdem de rebus, nec in omni tempore,
me similiter omnes delectantur. 1. Offic.

Non omnis fortuna, non omnis bonus, non
omnes auctoritas, non omnis aetas, nec uero lo-
cum, aut tempus, aut auditor omnis, eodem,
aut uerborum genere tractandus est, aut sente-
tiarum semperq; in omni parte orationis, ut us-
ta, quid deceat, est considerandum; quod & cu-
re de qua agitur, possum est, et in personis, eorum
qui dicunt, et eorum, qui audiunt. Orat. ad Bru.

Inconstantes non puto. sententijs aliquam
tanquam aliquod nauigium ex Republica se-
pestate moderari. Pro Corn. Balbo.

Nunquam praeflantibus in Rep. gubernan-
da uiris laudat a est in una sententia perpetua
permansio M. Cic. Lenuio Famil. 1.

Tempori cedere (id est necessitatibus parere)
semper sapientis habitum est. Cicero Marcello,
Famil.

Temporibus parere, omnes polliciti prebuntur. Cic. Att. 12.

Est non modo liberale, paululum nonnunquam de suo sure decedere, sed interdum etiam fructuosum. 2. Offic.

Epistola offendunt non loco reddita. Cic. Bru. Famil. vi.

Multa, que recte committi seruit fidelibus possunt, tamen sermonis, & vituperationis tanta causa committenda non sunt. Cic. ad Q. fratrem.

Plurima ad alieni sensus conjectura: non ad suum iudicium scribuntur. Cacina Cic. Fam. 6.

Qui aut tempus, quo postulet, non videt; aut plura loquitur, aut se ostentat, aut eorum quibuscum est, vel dignitatis, vel commode ratione non habet; aut densius, in aliquo genere aut inconcinnus aut multus, si iepitus dicitur. 2. de Or.

Tu, si voles, video quid, quo loco, & report debeat, Off. li. 1. c. Talis est igitur.

Ea facillime luduntur, q; neq; magno odio, nec misericordia maxima digna sunt. 2. de Or.

Parendum est maxime charitati hominum, ne temere in eos dicas, qui diliguntur. 2. de Or.

Facile multitudo à tristitia & sape acerbitate, commode ac breviter & accute & hilari dilito deducitur. 2. de Orat.

Orator tristitia ac severitatem mitigat & relaxat, odiosasq; res sape, quas argumentis dilui non facile est, roco, risuq; dissoluit. 2. de Orat.

Tu

Tu de duplo iocandi genere, vide primum
Off. secundum etiam de Ora.

Verba opportuna aliquando loqui-
tur Olior. 120

*S A E P E sub f ordo palliolo latet sapien-
tia. 3. Tusc.*

*S umi gubernatores in magnis nonnunquam
sepe statibus a citoribus admoneri solet. Ph. 7.
Nihil perpetuum, nihilque non miserum
& calamitosum. 121*

*Abeunt omnia unde orta sunt. Cato Maior.
Intra lunam nibil est non mortale & cadu-
cum prater animos hominum, Deorum mune-
ntatos. Somn. Scip.*

*Celestia semper spectato, humana illa contem-
nit. Som. Scip.*

Contemnenda sunt humanae res. 4. Tusc.

*Conferto nostram longissimam atatem cum
eternitate, sic brevissima reperietur. 1. Tusc.*

*Quid es potest consideri magnum in rebus hu-
manis, chis eternitas omnes, totiusque mundi no-
ta sit magnitudo? 4. Tusc.*

*Alii spectare si voles, atque hanc sedem &
eternam domum contueri, neque sermonibus
culgi dederis te. neq; in primis humanis spem
posueris rerum tuarum, suis te illecebris oportet
ipsa virtus trahat ad verum decus. Sem. Scipio.*

Cogitantes supera. 4. Acad. in Pys sent. 44.

*Regna, imperia, honores, nobilitas, diuinitas,
opes, eaq; quae sunt ipsi contraria, in casu sua, se-
paribus gubernantur. 1. Offi.*

Nihil est opere aut manu factum qđ aliquā
do nō cōfesat, & consumat. *Vetus*. *Prb Mar.*

O Dū bona, quid est in hominis vita diu-
hi ne diuturnum quidem quicquam videsur.
in quo est aliud extremū. Cum enim id adue-
nerit tunc illud, quod praterit, effluxerit; tantu-
remanet quidem, quod fortute & recte faci-
sis consecutus. *Cato Maior.*

Non est omnino hoc ipsum diu, in quo est ali-
quid extremum; quod cum venerit, omnis do-
lupras pro nihilo est habenda quia postea nulla
futura est. *Pro M. Marcel.*

Qua etas longa est, aut quid omnino hori-
ni longum? Nonne modo pueros, modo adolesce-
tes in cursu a tergo inseguens nec opinantes af-
secuta est senectus. Omnia ista persuaderi cur-
que data sunt, pro rata parte aesta, longa aut
breuis dicuntur. *Tusc.*

Hora cedunt & dies, menses & anni, nec
prateritū tempus sonqua reuertitur, nec quid
sequatur sciri potest. *Cato Maior.*

Quis est, quanis sit adolescentis, cui sit explo-
ratus ad vesperū esse victurus? *Cato Maior.*

Nulla est tanta uitataq; copia, qua nō fer-
go debilitati frangi qđ possit. *Pro M. Marcel.*

Nihil sepe suo statu manet. 1. de Nut. deor.

Nihil semper floret, etas succedit etatis Ph. 11
Volat etas. 1. *Tusc.*

Forma dignitas aut morbo deflorescit, aut
Vetus state. 4. ad Heren.

Nemo confidat, semper sibi illud stabile &
firmum permansurum, quod fragile & cadu-
cum sit. 2. *Tusc.*

Sed si sine sensu etas senescit, nec subito frigatur, sed diuturnitate extinguitur. Cato Maior.

Ita ratio comparata est vita, natureq; nostra, q; etas oritur ex alia, in Latio.

Cursus est certus etas, & vita non natura, eaq; simplex, sua curiq; parts tempestivitas est data. Cato Maior.

Quo potest esse in vita iucunditas, cu dies ac noctes cogitandum sit, iamquam esse mortendum? Tus. c.

Nemini exploratum potest esse, quomodo habiturum sit corpus, non dico ad annum, sed ad vesperum. 2. de Finib.

In vita nihil est nisi propagatio miserrimi temporis Cic. Luceio, Fam. 5.

Quid habet vita commodi? quid non potius laboris? Cato Maior.

Nemo non miser. 1. Tus. 83.

Mortalis nemo est. 3. Tus. In Apophth.

Nanque nsmis. 3. Tus. In Apophth. 87.

Non nasci homini longe optimum est. 1. Tus.

Oppida, que quodam tempore floruerunt, nunc prostrata ac dirinta sunt. Seru. Sulp. Cic. Fam. 4.

Durum à prospera, felicique fortuna in adversam cadere, & talium miseremur facilimè.

NIHIL est tam miserabile, quam ex beatis offici miser. Patr. Orat.

Hoc natura adfert, & eis faueamus, qui eadem pericula, quibus nos perfunditis sumus, ingreduntur. Pro Murena.

Regum afflictæ fortuna facile multorum o-
pes alliciunt ad misericordiam, maxime eoru-
qui aut reges sunt, aut viiunt in regno, Sol re-
gale ut nomen magnum. Et sanctum esse videa-
tur. Prolege Manilia.

Fortuna.

113

Fortuna, est rerum oīum domina. Pro Mar.
Fortuna, est rerum externarum, Et ad cor-
pus pertinetum. Tus.

Fortuna insanam esse Et cacam, Et bruta
perhibent Philosophi. Cacam ob carem, quia ni-
hil cernat, quo se applicet. Insanam aut aiut,
quia atroc, incerta, instabilisq; sit. Bruta, quia
multis incommodis conficitur propter immo-
sam pecunie cupiditatem, 2. ad Heren.

Varia est vita commutabiliisq; ratio; vaga;
Volubilisque fortuna. Pro Milone.

Non solum ipsa fortuna caca est, sed eos et ple-
runq; efficit ex eos, quos complexa est. Itaq; illi
efferuntur fastidio fere, Et contumacia: neque
quicquam insipiente fortunato intolerabilis suscieri
pos. Atq; hoc quidem videre licet, eos, qui am-
ixa commodis fuerunt mortibus, imperio potesta-
te, prosperis rebus immutari, sperniq; ab iis vete-
res amicitias, Et indulges nouiss. In Latio.

O fallacem hominum spem, fragilemq; for-
tuna Etianes nostras contentiones, qua in mi-
dio spatio sape franguntur Et corrunt, Et
te in ipso portu obruiuntur, quam poreum confi-
cere potuerint. 3. de Orat.

Vita regitur fortuna, non sapientia. 5. Tusci-

O 80-

O volucrem fortunam, quam cito omnino ex latitia & voluptate, ad luctum & lacrymas recidunt. Pro Syll.

O misera vita ratio, que tandem residet in voluptate, quando fortuna poscis libido. Ante quam iret in exil.

Fortuna vistare nemo pot. Cic. Dolab. Fam. 9.

Fors in armis plus quam ratio potest. Cicer. Att. lib. 14.

Nihil est tam contrarium rationi & consta-
tia, quam fortuna. 2. de Divin.

Nō sunt oīa committenda fortuna, ne magna
nimis in nos habeat dominationem. 4. ad Her.

Fortuna laudare, est stultitia? & vitioper-
are, superba est. Animi autem laus & honesta
est, & vitioperatio vehemens. 1. de Inuen.

Et non nullum potest obesse fortuna, qui si-
bis firmius in virtute, quam in casu praesidum
collocauit. 4. ad Heren.

Occupans (inquit) te fortuna. 5. Tusc. in A-
pph. 23.

Magna &is est in fortuna in stranq; parte,
& secundas ad res. & aduersas. Nā & cum
prospero flatus eius & sumur, ad optatos existet
provehimur; & cum restauit, affligimur. 2. Of.

Fortitudinis fortuna adiumento solet esse. 3.
ad Heren,

Fortes fortuna adiuuat. 2. Tusc.

Humana ferenda sunt. 124

Humana ferenda sunt. Cic. Att. lib. 15.

Nobis hominum ineptia ac stultitia deno-

rande sunt Declar. Ora.

Homines nos esse mensurermus, eallegentias, ut oib. telis fortuna pposita sit vita nostra neque esse recusandum quo minus est. quia natus sumus; conditio nostra enim: neve tam grauster eos cuius seram, quis nullo coelio vitare possumus, carentisque aliorum, memoria reperendis nihil accidisse nous nobis cogsemus Cic. Tus. Famili. 5.

Simus ea mente, quam \mathcal{E} Veritas \mathcal{E} ratio prescribit, ut nihil in vita nobis prestandu prater culpam putemus, eaque cum careamus omnibus humana placare moderate feramus. Cic. A. Torq. Fam. 6.

Prater culpam \mathcal{E} peccatum homini accidere nihil potest, quod sit horribile aut pertimente scendum Cic. Messen. Famili. 5.

Ferenda est fortuna, praesertim que abest a culpa. Cic. A. Torq. Famili. 8.

Eueris rebus omnibus, cum consilio profici nihil possit. Non a ratio videtur, quicquid euenerit ferre moderate. Cic. Tor. Fam. 6.

Perditis rebus omnibus ipsa virtus se sustentare posse videtur. Cic. Torq. Fam. 5.

Magna vis est in virtutibus, eas excitat si forte dormint; tam tibi aderit, princeps fortitudo, quod te ait tanto esse coget, ut omnia, quae possint homini eueniire contenas, \mathcal{E} pro nihil posse. 3. Tus.

Ratio in consulendo plurimum valere debet; Cic. Curione. Fam. 7.

Summa est stultitia, frustra confici dolore, cum intelligas nihil posse profici. 3. Tus.

Nobis quicquid acciderit fortiter \mathcal{E} sapienter feramus \mathcal{E} accidisse hominibus memineri-

mus.Cic.Att.lib.14.

Communem, incertumq; casum, quem neq;
fuitare quisquam nostrum, neque prastare sollo
pacio posset sapienter feramus. Cicero. *P. Sestio.*
Famil.5.

Ut secund la moderate tulimus, si non solum
aduersam sed funditus eversam fortunam for-
titer ferre debemus. Cic. *Messento.* *Fam.5.*

Nihil est praeceps cuiquam dolendum in
eo, quod accidat adversis. Cic. *Torq.* *Famil.6.*

Necessitas ferenda conditionis humanae, qua
si cum Deo pugnare prohibetur, admittetq; esse ho-
minem, qua cogitatio magis pereluctum levant.
3.Tusc.

Nihil, est quod plus valeat ad ponendum la-
borem, quam cum est intellectum nihil proies,
& frustra esse suscepimus. *3.Tusc.*

Quando praeferimus quod debemus, moda-
rate quod cœuis feramus. Cic. *Torq.* *Fam.6.*

Est etiam in nobis, si & aduersa quasi per
petua obliuione obruiamus, & secunda secunda
desuauerter memineremus. *1.de Finib.*

Leuat dolore cois quasi legis & humana con-
ditionis recordatio. Cic. *Caccina.* *Fam.6.*

Leuit est tamen consolatio ex miseriis alio-
rum. Cic. *Torq.* *Fam.6.*

Eorum, qui granis ferunt luctus, aliorum
exemplis leniuntur. Sic perp. sio caterorum fa-
cit, ut ea, quæ acciderint, insulo m mora, quam
quanta sunt exigitata, sedantur. *3.Tus.*

Ipsa agrestudo lenitur, cum obyssimus marem
tibus imbecillitatens animi effeminas, cuq;
coru granitate, constantiaq; iaudans, qui non

turbulenter humana patientur. 4. Tusc.

Motus animi, sollicitudines, agravitudoque
oblitus lenisuntur, traductis animis ad Golgo-

tham. 3. Tusc.

Omnibus modis fulciendi sunt, qui corrunt,
nec coherere possunt propter magnitudinem
gravitatis. 5. Tusc.

Hec sunt officia consolantium, tollere agra-
vidinem funditus, aut sedare, aut detrahere
qua plurimum, aut supprimere, nec pati mane-
re legimus, aut ad aliam traducere, aut ut Chry-
sippo placet, in consolando detrahere illa opinio-
ne marentis sese officio fungi putet iusto atque de-
bito. Sunt, n. quis gratum mortuis facere, si gra-
minter esset lugens, arbitratur. Accedit superisti-
tio mulieribus quadam. Existimant, n. Diis im-
mortalisbus se facilius satisfacturas, si eorum
plaga percussi afflictos se et stratos esse fatean-
tur. 3. Tusc.

Sunt qui consolationem respulant, sed refert
quo modo adhibeatur, ut enim tulerit quisque
eorum, qui supenter tulerunt, non quis quisque
incommodo efficitur sis, praedicandum est. Tusc.

Vt in causis. 3. Tusc. Vide in Simil. 41.

Nihil hoc fieri turpis, aut deri potest, quam
eum, qui hanc personam suscepit, sit amicorum
controversias, iusfasq; tuncatur, laborantibus
succurrat, agravis medeat, afflictos excitet,
hunc in minimis, tenuissimisq; rebus ita labi,
sit alijs miserandus, alijs, irridendus esse videntur.
I. de Oratore.

Dies dolorem minuit. 125

Consolationes multae sunt vita, sed illa rectissi-

~~impetrat~~ impetratio, quod dies impetratur est.

Cic. Att. lib. 12.

Sensim & pedetentim progrediens dolor ex tenuatur non quod ipsa res immutari soleat, aut possit, sed id, quod ratio debuerat, usus docet, minora esse ea, qua sunt visa maiora. 3. Tus.

Cū constat, agritudinem & etiastate tollit, hoc non est in die postea, sed in cogitatione diurna. Ipsa enim cogitatio, nihil esse in re male, doloris medetur, non ipsa diurnitas. 3. Tus.

Error stulti extenuatur die, & cum eadem res maneat, aliter ferunt inueterata, aliter recentia. 4. Tus.

Quod allatura est ipsa diurnitas, qua maximos luctus & etiastate tollit, id nos praripere consilio, prudentiaq; debemus: neq; expectare temporis medicinam, quam representare ratio neposissimus. Cic. Titto, Famil. 5.

Est in potestate abycere dolorem, cum velis, tempore seruientem. 3. Tusc.

Dies stultis mederi solet. Cic. Curioni. Fa. 7.

Dolor in longinquitate leuis, in breuitate gravissime esse solet, ut eius magnitudinem celeritas, diurnitate alleviatio consolerasur. 1. de Fini.

Nullus dolor est, quem non longinquitas reportis minuitq; molleat. Seru. Susp. Cic. Fam. 4.

Est tarda illa quidem medicina, sed tamē magna, quam adfert longinquitas & dies. 3. Tus.

Cateri dolores mitigantur vetustate. Cicero Attico. lib. 3.

Non nobis solum nati sumus, sed reipublicæ & posteris. 116

NON solum nobis dantes esse volumus, sed

180 SENTENTIAE

liberis, propinqs, amicis, maximeqz Reip. 1 Off.

Bono viro non minor cura est qualis Respo
blica post mortem suam futura sit, quam qua
lis hodie sit. In Lelio.

Non nobis solum nati sumus. 2. Offi. In Apo
phth. 11.

Ut ad Archytam scribit Plato, nō seb solisti
metum homo meminerit, sed patræ se i suis
perexigua pars sili relinquantur. 2. de Finib.

Non dubitat agricola quavis senex, quaren
ti cui ferat, respodere. Dq̄s imort alibus, qui me
nō accipere tantummodo à matrib. Coluerūt, sed
etiam posteris, tradere, itenqz laborant in eis
qua sc̄iunt nihil omnino ad se pertinere serunt
arbores, que alteri seculo profint. Cato Maior.

Nec parentes nec amici negligendi, etiam
si ad amplissimam dignitatem per
uenieris. 127

SI quā præstantiam virtutis, ingenij, fortu
ne consecuti sunt nonnulli, impareant eā sūb
communicentq; cum proximis. Et si parentibm
mati sunt humilibus, si propinqhos habeant im
becilliores vel animo vel fortuna, eoru augeant
opes, eisq; honoris sint & dignitati, Et in fabu
lis, qui aliquandeu pri pte ignorantiam sterpi
et generis: 1: familiatu fuerint, cū cogniti sūb,
& aut deorum, aut regum filij inuente, retinet
tamen charitatem in pastores, quos patres per
multos annos esse duxerunt. In Lelio.

Mores cieclant cum ætate. 128

Cupiditas agendi aliquid, adolescit Genacū
alata

estate. 3. de Finib.

Habenda est ratio diligenter, quos imitemur
quorum similes vel simus esse. 1. de Ora.

Magni interest, quos quisque audiat quotidie domi, quibuscum loquatur a pueris, quem ad modum patres, padagogi, matres etiam loquantur de Clas. Orat.

Quae acciderunt in pueritia, meminimus op time sape. 3. ad Heren.

Id est difficile quo locu spē magnas ingressus, id non exquis usque ad extremum. Pro Cā
so Reb. Posthum.

Vt superior ætas, sic & posterior esse
solet.

119

STVDIA qua sunt in adolescentia tanquam in herbis significant qua virtutis matutinas, & quanta fruges industria sunt futura. Pro Cælio.

Adolescentia significat ostenditq; fructus futuros, resqua tempora demetendis fructibus aut percepientis accommodata sunt. Cato Mā.

Facile in optimam partem cognoscuntur adolescentes, qui se ad claros & sapientes homines bene consulentes Rēip. contulerunt: quibuscum frequenter sint, opiniorum afferunt populo, et non sibi solum, qui sibi ipse delegaverunt alii imitantur. 1. de Offi.

Qui sollem vilius boni spem habebit in eo, cuius primum tempus etatis palam fuerit: ad omnes libidines diuulgatissimā. Ad Sen. post red.

Premde sit est opinio de cuiusq; moribus, ita quod ab eo factum sit, & si sedens, facile extingua-

131 SENTENTIAE

stimari potest. Pro Cluen.

Omnibus in rebus, qua grossiores, maioresque
sunt, quid quisque voluerit, cogitarit, admiserit,
non ex crimine, sed ex moribus eius, qui argui-
tur, est ponderandum. Neque enim potest quis-
quam nostrum subito finis, neque cuiusqua repen-
te uitare mutari, aut natura conuertit. Pro Sylla.

Libidinosa et intemperans adolescentia ef-
ficiunt corpus tradit senectutis. Cato Mensor.

Et quiete, et pure, et eleganter alta etatis
placida ac lenis senectus. Cato Mensor.

Alta etas honeste ac splendide, tantam ad-
fert consolationem ut eos, qui stauexerint, aut
non tangat agitudo, aut leniter pungat anima
dolor. Tusc.

Qui adolescentu peccatis ignosci putat opos-
tere, falluntur, propterea quod etas illa non est impe-
dimento bonis studiis. At hi sapienter faciunt,
qui adolescentes maxime castigant, ut quod virtutis
omnes uitam suam possunt; eas in etate
maturissima velint comparere. 4. ad Heren.

Multi à uoluptate ad uirtutem se re-
ceperunt.

130

Multos usq[ue] et audiri non modo qui primis
et labris gustasset genus hoc uita uoluptuosa
et extremitas, ut discetur, digitis attigissent, sed
qui totam adolescentiam uoluptatibus dedis-
serunt, emersisse aliquando, et se ad frugem bona,
ut discetur, repercisse grauesque homines et illi
stres fuisse. Datur enim concessio omnium. Et.
Pro M. Clio. Vido Inuentus. 131.

Multe et nostra et patrum memorias sum;

et

Clarissimi ciues fuerunt, quorum cum adolescētia cupiditatis deferbus sit, eximia uirtus testis firmata aetate extiterunt. Pro M. Caelo.

Iuentuti ludus quidam, & uoluptas interdum aliqua permittatur. 131

CVM suenes relaxare animos, & dare se in cunctis uolent, caueant intemperatiam, meminerint ueracundie. 1. Offi.

Ludēdi est quidā modus retinēdus, ut ne nō mis omnia profundamus, elatiq[ue] uoluptate, in aliquam turpitudinem dilabamur. 1. Offi.

Luds & s[ic]co ut illi quidēlicet sed siens sōn[us] & quietibus, caterisque, cū gravisbus, serige queribus satis fecerimus. Ipsi sumq[ue] genus iocando ingenium & facetum esse debet, non prefusum nec immodestu, sed semper in ipso soco aliquid probi ingenij lumen eluceat. 1. Offi.

Pueris non omnē licentia ludēdi damus, sed ea, q[ue] ab honestatis aelionib[us] nō sit aliena. 1. Offi.

Datur concessu omnium his sic aliquis ludus atāti. & ipsa natura profundis adolescētia cupiditatis quasi ita erumpunt, ut nullius uita labefactent, nullis domum evitant, faciles & tolerabiles haberi solent. Pro M Caelo.

Detur aliquid at. at si sit adolescētia liberior non omnia uoluptatibus denegentur, non semper superet uera illa. & directa ratio, uirilat aliquando cupiditas, uoluptas q[ui] rationem, dis modo illa in hoc genere praeceptio, moderatio, remota sit, parcat iuentus pudicitia sua: si olet alienam, ne effundat patrimoniu[m], ne fornore truces detinat, ne incurrit in alterius desna;

aliqua

atque famam, ne probum castis, labore integris,
infamiam bonis inferat: ne quem intermitat,
ne interficit infideli scelere careat postremo, cu
paruerit voluptatis. dederit aliquid temporis ad
ludum atatis, atq; ad manes hafce adolescentie
cupiditates, revocet se aliquando ad curas rei
domesticae, rei forensis. Resp: Et ea querone am
rea non perspexerat, latetate abiecisse, expe
riendo consimilasse videatur. Pro M. Caelio.

*Laudare inveniremur si sufficiat infirmitate,
Ilorum libidine infestum est. Pro M. Caelio.*

*Voluptate & delicia facile iuuentus inter
cipitur. In Vatinium.*

Semper magno ingenio adolescentes refran
nandi potius a gloria, quam innotescunt.
Amputanda sunt plura illi etati, si quidem
efflorescit ingenii libidinis. Pro M. Caelio.

Tu plura in oratione Pro M. Caelio.

Iuuentus senum prudentia nitatur, &
regatur.

*E ST adolescentie, maiores matuerreri,
exq; hic deligere opinosos et gloriosos, quorū
cofflin et auferit. ut nitatur: in eūtis enim ata
tas in festis, semper conseruenda & regēda prude
tia illi. Martine autem atas a libidinibus ar
cenda sit, exercendaq; in labore patientsam
& uniuersitatem corporis: Et eorum & in becella
& in ciuiilibus officiis vigeat industria. 1. Off.
Triclinio plurimi sacerduti debemus. 1. Off.*

*Eum nos qui etate anteit, tamquam supe
riorum coloris debemus. In Latio.*

Non

Non est rectum, minori parere maiorem. De
Uniuersitatis.

Imitandi sunt maiores; primum illud exce-
pum, sed ne virtus sint imitanda. 1. Offic.

Senectutis est proprium, sed adolescentulos doceant,
istituant, ad eum officij genitus instruant. Cato Maior.

Senectas.

Nihil est praelarius, quam horribus. Et
Reip. munieribus perfunduntur secum posse sur-
sure dicere, id quod apud Ennium dicti ille Py-
thius Apollo se esse eum, quod si non populi
Et regis, aut omnes, sicut tamen cives consilium
expererent. 1. de Orat.

Omnium et atum certus est terminus. Sene-
tutis autem nullus certus est terminus, recteque
mea vituitur, quo ad munus officij exequis Et
tuers possint. Cato Maior.

Misera est senectus, quod se oratione dutaxat
defendit. Nocunt, noruga repente auctoritate
afferre possunt, sed honeste ultra superior atas
fructus auctoritatis prabet extremos. Cat. Maior.

Senibus labores corporis sunt minuēds, exer-
citaciones animi etia augenda videtur. 1. Offic.

Nihil magis cauēndus est senectuti, quam ne
Languore, deſidiaque debeat; luxuria vero est
omnis etatis turpis, in senectuti ſadissima est.
Duplicē enim inde malum est, quod Et ipſa fe-
necus dedecus concipit, Et facit adolescentium
impudentiorem intemperantiam. 1. Offic.

Iudiciorē & diligenter euolues dialogum,
qui, Cato Maior, inscribitur, ubi in sene-
tutis laudibus multus, immo etiam to-
tus est Cice.

Rela-

Relaxetur oportet aliquando animus. 134

Homines quamvis in rebus turbidiss, tamen si modo homines sunt interdum animis relaxantur 2. Philip.

Oc̄q̄ non minus, quam negotiū ratio extare debet. Pro Plane.

Contentio quatenus probanda. 135

Contentio tandem sapiens est, quādeū aut proficit aliquid, aut si non proficit, nō obſ. Pr. Calio.

Malè parta, malè pereunt. 136

Male parta, male dilabuntur. 2. Philipp.

Quibus facile ignoscatur. 137

Illi facili ignoscitur, qui non perseverare, sed errato se auocare moluntur. In Vatim.

Cuiusvis est hominis errare, nullus nisi insipientis perseverare in errore. Philsp. 13.

Optimus est portus pénitentis, mutatio consilij. Philsp. 12.

Si errati medicina confessio. C. Ad Q. frat.

Voluptas puniat, etia si non impleat. 138

IN ipsa deliberatione facinus inest, etiam si ad id non persenerit. 3. Offi.

Non exitus in rerum solum, sed & homini concilia legibus us dicantur, minus quidem dileendum est re non perfecta, sed puniendum censibilominus. Pro Milone.

Multa simulationes, nec fronti ulla.
fides. 139

IN animis hominū multe sunt latebre, & multe

multus incessus. Pro M. Marcello.

*Multus simulacrum inuolucris tegitur, et
quasque quibusdam obtenditur unus usus curus
quenatur: frons, oculi, multus per sapientiam
mentitur. Cic. ad Q. frat.*

*Temere affirmare de altero est periculofum
propter occultas hominum ualuntates multispli-
cuer naturas. Cf. Ad Brut.*

*Fronte atq; multu, simulatio facilius susti-
netur. Cic. Lent. Famil. 1.*

*Nullus ad nocendum efficacior, quam do-
mesticus inimicus.* 140

*NVL L A E sunt occultiores insidiae, quam
qui latent in similitudine officij, aut in aliquo
necessitudinis nomine. Nam cum qui pala est
adversarius facile cauendo uitare posset: hoc
non occultum, inest in uero, ac domesticum ma-
lum non modo existit, uerum etiam opprimit
antequam prospicere atque explorare poteris.
Ad 3. in Verrrem.*

*Tacita magis et occultae inimicitia timida
sunt, quam indicta, aperta. Act. 7. in Verr.*

Vultus animum detegit. 141

*Vultus ac frons animi est ianua, q; significat us-
luntatem abditam ac retrusam. de Pet. Cōsul.*

*Omnis motus animi suum quendam a natu-
ra habet sonum, q; sonum, q; gestum
magno multus est, sedices, occultu, nō hac est una
pars corporis, q; quod animi motus sit, tot signis
intensioes et comutatioes possit efficere. Ociu-
s est inuenit, quorum sum intentione, tū con-
siderat?*

Etu, in hilaritate, motus animorum significans apte. Nā oculos natura nobis, ut equo & leonis feras, caudam, aures, ad motus animorum declarandos dedit. 3. de Orat.

Ex oculorum obtutu, superciliorum aut remissione, aut contractione, facile indicamus, quā intus sit in homine dolor aut metus, aut despoque tristitia. 1. Offi.

Ex coniuncta multa discuntur. 141

Perinde ut est opinio de curiusque moribus, ita quid ab eoz futurum sit, & non factum, existimari potest. Pro Client.

Defuturis rebus et si difficile est dicere, tam interdum posit conjectura propius accedere, quā res est eiusmodi, cuius exitus prauderi potest. Cic. Terc. Famil. 6.

Facile in optimam partem. 1. Offi. Vide, Ut superior atas. 129.

Artibus ipsis sit in dicendo non uitimur, tam appareat atque extat, utrum simus earum verū rudes, an didicimus, 2. de Orat.

Aliena & uidemus & curamus, nostra non cernimus. 143

Fit nescio quo pacto, ut magis in alijs cerneremus, si quid delinquitur, q̄ nobis met ipsiſ. 1. Offi.

Aliorum patroni nostra tenere, tuersq; non possumus. 3. de Orat.

Sicut superq; sit cuique suarum rerum cura alienis nemis implicari, molestum est. In Lel.

Alterum alterius auxilio eget. 134

Nullum est genus rerū, quod aut amulsum a ceteris

ceteris per se ipsum constare, aut quo cetera, si
cereantur eant, utim suam atque aeternitatem
conseruare possint. de Orat.

Quæ vicinitas probandas. 145

Laudanda est uel amada potissimum vicinitas re-
tinens ueterem illum officij morem, non infusata
malevolentia non affectu mendacys. non infusata
non fallax, non erudita artificio simulationis,
uel suburbano, uel etiam urbano. Pro Planc.

Similitudo amicitiam parit, & odium dis-
similitudo contrahit. 146

Magnam uim habet ad coniungendas amici-
tias, studiorum ac natura similitudo. Pro Clu.
paribus facilime congregantur.

Cato Major.

Nihil est, quod tam attrahat & alliciat ad
amicitia, quam similitudo, qua sit ut bonos bo-
ni diligent asciscant quælibet quasi propinquita-
te consimilios atque natura; nihil est enim appere
tim similius, nihil rapacius, quam natura.
Hinc cotest bonis inter bonos quasi necessarium
benevolentiam esse. In Lelio.

Dissimiles mores dissimilia studia sequuntur, nec
ob aliam causam ullam boni improbis amici es-
se non possunt, nisi quod tanta est inter eos, quæ
ia maxime potest esse, morum studiorumque di-
fiantia. In Lelio.

Natura quam doctrina utilior. 147

MULTI sine uilla doctrina naturam ipsam
sequunt, multa laudabilia fecerunt. 3. En-
sapinus

Sapientia ad laudem atque virtutem naturam sine doctrina, quam sine natura nullus doctrina.
Pro Archia Poeta.

Omnis tacito quodam sensu, sine sola arte aut ratione, que sunt in artibus ac rationibus rebus, ac prava diuidicant. 3. de Orat.

Meliora sunt ea, quae natura, quamque arte perfecta sunt. 1. de Nat. de or.

Nulla res imitans naturam soleritatem potest. 1. de Nat. de or.

Omnis natura artificiosa est, et hæc quasi sita quædam est suum, quæ sequatur. 2. de Nat. de or.

Arts quam natura certior. 148

Sine doctrina si quid bene dicitur, ad suam naturam tamen id, quia fortuito sit, semper per ratum esse non potest. 1. de Cler. Orat.

Et si ingenius magnis prediis quidam dicendo copiam sine ratione consequitur, ars tamen est dux certior, quam natura. Aliud est enim poterum more verba fundere, aliud ea, quæ discrivatione & arte distinguere. 4. de Finib.

Quæ bona sunt fieri meliora possunt doctrina, & quæ non optima, aliquo modo acutam tamen & corrigi possunt. 1. de Orat.

Nemo scribat, nisi doce. 149

Videtur quicquid literis māda tur, id comedari omnium eruditiorum lectione debere. Lectionem sine sola delectatione negligo. 2. Tusc.

Mādare quequā literis cogitationes suas, quæ nec disponere nec illustrare possit, nec deesse aliquam allicere lectore, hominis est ī tē

peritum

peranter absentis. Et socio Et litteris. 1. Tuscul.

Memoria.

153

Memoria, est signatarum rerum in mente intelligum. 1. Tusc.

Memoria, minuitur, nisi exerceas eam; numquam tamen quenquam secum andis oblitus, quo loco thesaurum obruiisset. Cato Minor.

Rerum omnium thesaurus memoria; qua nisi custos iuetis, cogitatis, rebus et uerbis adhibeatur, intelligimus omnia, etiam si praelatissima fuerint, in oratore peritura. 1. de Orat.

Memoria non modo philosophia sed ois loita etiam, oes artes una maxime continet. 2. Aca.

Principium.

154

Principiū nulla est origo. Nam ex principio oriuntur omnia. 1. Tusc. Et in Som Scip.

Omnium rerum principia parva sunt. sed suis progressionibus sola augmentur. 5. de Finib.

Principiū cognitis, multo facilius extrema intelliguntur. Pro Cllent.

Usus.

152

Nec medici, nec imperatores, nec oratores, quanuus artis precepta perceperunt, quicquam magna laude dignum, sine Et exercitatio ne consequi possunt. 1. Offic.

Vsus magister est optimus. Pro Cajo Rabio Posthumo.

Vsus frequens, omnium magistrorum praecipua superat. 1. de Orat.

Stylus est optimus Et præstissimus dicēdī effector,

191 SENTENTIAE

effector, ac magister. 1. de Orat.

Addit interdum non nihil ipsa patria & locus ad ingenium. 153

Acutiora sunt ingentia, sed ad intelligentiam aptiora eorum, qui terras incolant eas, in quibus aer sit purus ac tenuis, quam illorum, qui vivuntur crasso caelo atque cencro: quin etiamsi cibo, quo utaris, interest aliquid, aamentis aciem. 2. de Nat. deo.

Themistocles Cato Maior in Apoph.

Praeclara rata, eaque difficultia. 154

Omnis apreciarerara, nec quicquam difficilius quam reperire quod sit omni ex parte ex suo genere perfectum In Lat. 1.

In omni arte, vel studio. Vel quauss scientia optimum quidq; rarissimum. 3. de Finib.

Quod praeliarum, idem arduum. 3. Tusc.

Quo quid difficilius, hoc praeclarus. 1. Offi.

Quarara, atque ardua sunt, ea ex principio pulchra, sed in cunctis hominibus videbisen. 2. de Inuen.

Difficile in dicendo omnibus satisfacere. 155

Magnum onus est atque munus, suscipere me profitari. se omnisb; silentib; vnu maximam deret. magno in conuentu hominum audiendum Adest. n. fere nemo, quin acutius atque erius sentia indicente q; recta videat Ita quicquid est, in quo offenditur, id est illa, quae laudata sunt, vbris: et quoties dicimus, tollere de nobis indicatur. Nec quicquam est tam insigne,

nec tam ad diuturnitatem memoria stabile,
quam id, in quo deliqueris. 1. de Nat. deor.

Quæ sit causa paucitatis Oratorum, & qui
bus de causis in dicendo, timeamus, pri-
mo de Oratore ostenditur.

Nos uitiorum magis, quam virtutum me-
minibus. 156

Non tam ea, quarecta sunt, probantur, quæ
que prava sunt, fastidij adhaerent 1. de Orat.

Nibile tam insigne, nec tam ad diuturni-
tatem memoria stabile, quam id, in quo alt-
quid offenditur. 1. de Orat.

Multa acrisor est memoria improborum, qua
biorum. Pro Flacco.

Homines imperitis, facilius quod extulit
dixeris reprehendere, quam quod sapienter ta-
cueris, probare possunt. 2. de Orat.

Qui citadini ex historijs. 157

Ex annalium monumentis testes excita-
mus eos quorum omnis uita consumpta est in
laboribus glorioſis. 2. de Fin.

Exempla ex ueteri memoria & mouimen-
tis ac litteris, plena dignitatis, plena antiquita-
tis, hac plurimum solent & auctoritatis habe-
re ad prebendum. & incundit atq[ue] ad audiendu-
m. 5. Act in Verr.

Cuius praedicatio omnibus nondum grata
est, hanc memoria potius, quam uocis testimo-
nio confirmemus. Philip. 2. 1.

Vt idendū est, ne quos ob beneficia diligueris
eorum laudem atque gloria, cui maximè
I. uide-

videtur sicut minimus offerre videamus. 2. de Oris
Accusator rages omni crimine, veniendo
ad accusandum, non studio ducit ut
ufficio.

158

Caveo de amni cito, qui paratus est in
sermone dicere, deum nunc male dicit, qui nampi
gerum ab altero audire. Rer. in Galliam.

Nulla falsa Rer. in Verr. est, qui in eis que-
terum accusant, non minus de laude. Et hor-
um de fama sit, qua illa, qui accusantur de a-
ccusatione, de forentur suis pertimere lege, semper
qui seipsum discernere existimatam, non
arbitrabantur. Ex diuin. in Verr.

Multa effici oportet in eo, qui alterum accusat
primus integratem atque innocentiam. Nihil enim
enim, quod immixtum forendum sit, quam rationes
ab altero vita reposcere eum, qui non posset fa-
reddere. Accusare enim debent, qui nullo fa-
peccato impedituntur, quos facilius alterius pa-
cata demonstrare possint. Ex diuin. in Verr.

Omnis, qui alterum in industrisque aut prae-
uidere debent, non solum quid queri in prae-
teria tollant, sed et quantum in omnem sustan-
negocii suscipere conuentur. Legem enim fibro
si indicant innocentia, cōmentia, virtutum
omnis, que ab altero rati- vita reposcent, ac
que ea magis si id faciūt nullare commoti, us-
tilitate eis. Nam qui fibris sumptus, vi-
res corrigat aliorum, ac peccata reprehenda,
qui hinc iugoscat si qua in re ipso à religione
officij declinarist. Act. in Verr.

Postea

Postulatur ab omnibus, s^t q^{bis} se abstineat
maxime vixi, in quibus alterum reprehende-
runt. Furem aliquem aut rapacem accusaris?
nitenda tibi semper erit omnis auaritia suspi-
cio. Maleficium quempiam abduxeris aut crue-
dele? cauendum erit semper, ne qua in re aspe-
rior, aut inhumanius fuisse videare. Corruptore
adulterū? praevidendum diligenter, ne quod in
vita vestigium libidinis appareat. Omnia po-
stremo, que vindicaueris in altero, tibi ipsi ve-
hementer fugienda sunt. Et tensi non modo ac-
cusator, sed ne obisurgator quidem ferendus est
i^u; qui quod in altero vitium reprehendit, in eo
ipso deprehenditur. 5. Act. in Verr.

Nihil est tam inhumumanum, quam eloquentia.
C. 1. Off. Vide eloquentia. 13.

Nihil est tam alienum ab eo, qui alterū con-
iurationis accuset, quam videris consuratorum
panam, mortemq; lugere. Pro Sylla.

Sine summo scelere no potes quod maleficū
in aliis vindicaris, idem in illorum socio, cū sc̄i-
res, defendere. Pro Sylla.

Danda est opera, ne quid contra aequitatem
contendas, ne quid pro iniuria. 2. Off.

Hoc praeceptū officij diligenter tenendū est,
ne vñquam innocentem iudicio capitis, acceras.
Id enim sine scelere fieri nullo pacto pot. 2. Off.

Accusatores multos esse. Pro Ros. Amer. Vi-
de infra. Præmisso ē p^aena Resp. cotinetur. 162.

Vilius est absolu^r innocentem, qua innocentem
dicere. pro Rose. Amer.

Impediri bonam rem est melius, quam con-
cedi malam. 3. de Legib.

Quam raro, & quatenus accusandum sit secundo Off. legio, capite, Prima igitur.

Præmio & pena Republica contineatur. 159

Nec domus, nec Roff. flare potest si in ea nec velle factis præmia extensilla, nec supplicia peccatis. 3. de Nat. deo.

Legibus præmia proposita sunt virtutibus, & supplicia vitijs. 1. de Orat.

Vetus iustus, atq; honestus, labor, honoribus præmijs, ac splendore decoratur. Sæstra autem hominum, atq; fræudes, damnis, ignominias, vinculis, verberibus, exilijs, morte multantur. 1. de Or.

Improbis pena statuenda est: nec minor vero ijs, qui fecerunt alterum, quam ijs, qui ipsi fuerint impietatis duces. In Laldo.

Quia ipsa natura retinere in officio non potest, ij magnitudine pena maleficis submoueri debent. Pro Rosc. Amer.

Quotusquisque reperietur, qui impunitate proposita, abstinere posset iniuria? impunitas peccandi maxima est illecebra. 3. Off.

Non sat is est eum, qui lacescuerit, iniuria sua pœnitere, Et ipse, ne qd tale posthac comittat, caters sint ad iniuriam tardiores. 1. Of.

Est Fortilius, sonus improbi suppicio multorum improbitatem coercere, qui im propter multos improbos soni parere. 5. Att. in Ver.

Accusatores multos esse in ciuitate futile est. Et metu continetur audacia. Verum hoc ita est vnde, Et ne plane illudamur ab accusatoriis bus. Pro Ros. Amer.

Ut medici membrum sape putrefactum. In Vatin.

Vatin. In Simil. 18.

In corpore si quid est. Phil 9. In Simil. 16.

Vt membra qda amputatur. 3. Of. i Sim. 17.

Rebus prosperis consulendum est
aduersis. 160

Omnis cum secunda res sunt, cum maxime
secum meditari oportet, quo pacto aduersam
arumnam ferunt. 3. Tusc.

Sapienter cogitant qui temporibus secundis
casus aduersos reformidant. 4. ad Heren.

Socius, &c eius officia. 161

Socii putatis sunt, quos inter res communica-
te est. 5. Act. in Verr.

In rebus minimis socium fallere, turpis simus
est, propterea quod auxilium sibi se putat adiu-
xisset, qui cum altero rem communicarit. Pro
Rosc. Amer.

Nemo fere credit, nisi ei, quem fidele putat.
Perditissimi est igitur hominis & amicitiam
dissoluere, & fallere eum, qui lessus non esset, nisi
credidisset. Pro Rosc. Amer.

Litteras ad se ab amico missas, offensione ali-
qua interposata in mediis proferre pulamq; re-
centare, nihil est aliud, qua tollere è vita so-
ciatatem, tollere amicorum colloquia abiectum.
multa enim roca esse solent in epistolis, q; prola-
ta sis in mepta esse videantur, & multa serua
neque tamen illo modo divulganda. Philip. 1.

Aequo perfidiosum ac nefarium est fide fra-
gere, qua continet vitam; & pupillu fraudare,
qui in tutela peruenit; & socium fallere, qui se

in negotio coniunxit. Pro Rosc. Cum.

*Necessè est qui socium fama & fortunis spu-
iare conatus est, unum se & persidensum &
impium esse fateatur. Pro Quint.*

*Tet: ad alios esse possumus, socium vero ca-
uere qui possumus: que etiam si metuimus, ius
officii ledimus. Vnde maiores, cu qui socii fefel-
lisset, in virorum bonorum numero non putarunt
haberi oportere. Pro Rosc. Amer.*

*Nihil præter laudem bonis, atque innocentis-
bus ex socijs reportandum est. 3. de Leg.*

Agricultura.

162

*Omnium reru, ex quibus aliquid exquiritur
nihil est agricultura melius, nihil liberius, nihil
dulcius, nihil homine libero dignius. 1. Offi.*

*Vita rustica, quam nos agrestem vocamus,
parsimonia, diligentia, justitia magistra est.
Pro Rosc. Amer.*

*Vita rustica maxime disuncta est à cupiditi-
tate, & cum officio communia. Pro Rosc. Amer.*

*Agricola semper it a viuit, sed quasi nos cit
nullum fructum autem eum solum, quem labo-
re pepererunt. Pro Rosc. Amer.*

*Hominum generi conuerso cultura agrorū
est sedis araris. Nulla vita beatior esse pot. Neq;
solum officio sed & delectatione, et saturitate,
copiaq; rerum omnium, qua ad victum homini-
num & cultum etiam pertinet. Cato Major.*

*Ista ratio arandi sibi magis & iucunditate
quadas, q; fructu atque emolumento tenetur.
Etenim ad incertum casum & eventum, cer-
tus quot annis labor, & certus sumptus impen-
ditur. Annona porro precium, nisi in calamita-*

se frumentū, non habet. Si aut ubertus imperci-
piendis fructib fuerit, cōsequitu: Solitas in nō
dēdiss, ut aut mālā vendenda intelligas, si pro-
cessit, aut male perceptos fructus, si recte licet
vēdere. Tota aut res rustica eiusmodi sunt, ut
eas non rato, neq; labor, sed res incertissime,
nēti tempestates, moderentur. 5. Act. in Ver.

Tuplenius legit, quibus perfruantur volu-
ptatibus boni senes agricolæ, in libello,
qui Cato Maior inscribitur.

Serviendum est valetudini. 163

Vbique moderatio virium adsit, & tantum
quantum quisq; potest, nitatur. Cato Maior.

Non modo quod non possimus, sed ne qua-
sumus quidem cogimur. Cato Maior.

Habenda est ratio valetudinis. Cotendum est
exeritationibus modicis. Cato Maior. Vide So-
brie suendum. 52.

Amor publicus præferatur priuato. 164.

Tantum fraternali amori dandum non arbit-
ror, ut quisquam de salute suorum consulat,
communem relinquat. Pro Sylla.

Non possunt bona in ciuitate multirem atq;
fortunas amittere, & non plures secum in eam
dem calamitatem trahant. Pro lege Manil.

Non est magis vituper aduersus proditor patriæ
quim eos solitatis aut salutis desertor pro-
priae perfruant solitatem aut salutem. 3. de Finib.

Ex multis meliora. 165

EV arq sumendum est optimum. de Leg.

Non solum ex malis minima oportet eliger, sed etiam excerpere ex his ipsis, si quid insit boni. 3. Offi.

In duobus malis fugiendum maius; lessus est eligendum. Cic. ad Q. fratrem.

In ceteris studijs a multis eligere homines comedissimum quodque solent, 2 de Inuent.

Ex minimis saepe maxima. 166

In minimis rebus saepe res magna deprehenduntur. Pro Flacco.

Minimis momentis maxima et temporum inclinaciones sunt. Phil. 5.

Dies affectus et hora magnas saepe clades. Phs. 3.

Maledictum emissum, per omnium aures statim funditur. 167

Nihil est tam dulcere, quam maledictum, nihil facilius emitetur, nihil latius dissipatur. Pro Plancio.

Nemo in re sua testis. 168

More maiorum comparatum est, ut in minimis rebus homines amplissima testimonia de suave non dicerent. Pro Ros. Ame.

Noluerunt maiores nostri, hanc patere inimici vestris vitam, sed quem quisque adisset, cum testimonio posset tollere. Ementissentur enim saepe eos, quos oderunt. Pro Fonteio.

Nemo eo, quod habet, contentus. 169

Sue quemque fortuna pœnitit. Cic. T. or. Fam. 6.

Sicut quisq; conditionem miserrimam putat.
Cic.

Cic. *Terc. Famil. 6.*

*Quod cuique. i. Offic. Vide alterum ne laſe-
ris. 101.*

*Contentum esse. Parad. Soltim. Vide, Diues.
Diues. 170*

*Omnis sunt diuites (dicunt Stoici) qui eō
lo ē terra frui possunt. i. Offi.*

*Eum intelligimus diuitem, cui tant a posſeſ-
ſio est, ut ad liberaliter ſouendum facile conte-
nus sit, qui nihil querat, nihil appetat nihil
optet amplius. Paradoxo Eleimo.*

*Contentum fuis rebus effe, maxima fuit cer-
tissimaque diuitia. Parad. Solt.*

Pauper. 171

*Egens eſt, qui non ſatis habet, ē ſis, cui nihil
ſatis poterit effe. 4. ad Heren.*

*Improbis auarii quoniam incertas ē in ca-
ſu poſſit as poſſeffiones habent, et plus ſemper ap-
penunt, nec eorum quisquam adhuc inuenitus eſt,
cui quod haberet, eſſet ſatis; non modo non co-
poſi ac diuites, ſed etiam inopes ac pauperes
existimandi ſunt. Parad. Solt.*

*Tu qui diues, vel verē pauper dicatur,
leges ultimo paradoxo.*

Diues vix bonus. 172

*Difficile eſt, Servites cum revereri, qui ſemper
perſecunda fortuna ſit. 4. ad Heren.*

Pecunia & diuitia. 173

*Expetuntur diuitie, tū ad vita ſis neceffa-
tios, tum ad perſeuendas voluptates. i. Off.*

*Pecunia quaerenda non ſolū ratiō eſt, ſed et
i 5 collo-*

SOL SENTENTIAE

collecande, que perpetuos sumptus suppeditet,
nec solum necessarios, sed etiam liberales. 2. Of.

Pecunia effectrix miliarum et magnarum
voluptatum, pecunia voluptates parsuntur ma-
xime. 1. de Finib.

Omnia pecunia effici possunt. 5. Act. in Ver.
Avaritia. 174

DV AE res sunt, quae maxime homines ad
maleficium impellunt, luxuria et avaritia. 2.
ad Heren.

Corrupti sunt, depravatiq; mores admira-
tione diuitiarum. 2. Offi.

Nihil est tam sanctum, quod non violari; ni-
hil tam munitum, quod non expugnari pecunia
posset. 2. de Act in Verr.

Nullum est officium tam sanctum, atque so-
lenne, quid non avaritia comminuere, atq; Gio-
lare soleat Pro Quinto.

Nemo tam firmus habuit praesidium, quod au-
ritas non infregerit atq; debilitauerit. In Vatin.
Avaritia, e opinio vehemens de pecunia. 4. Tus.

Illi morbo qui permaneat in venas, & inha-
ret in visceribus, nec inueteratus euelli potest,
nomen est Avaritia. 7. Tusc.

Magno malo est hominibus avaritia, idcir-
co quod homines magnis, & multis incommo-
dis confluantur propter immensam pecunia
cupiditatem. 2. ad Heren.

In quibusdam neque pecunia modus est, ut
que cupiditatem, quos nulla praeda & nqua im-
probe parta minuit, sed auger potius atque in-
flammatur. 1. de Finib.

Nunq; expletur nec satiatur cupiditatis si-

tis; neque solum ea qui habent libidine augēdi ercentur, sed et amittendis metus. Para. 1.

Avaritia insatialis, immensa et incredibilis potest. Ita enim hominum mentes obstruitas tenet, ut eas nullo tempore respirare permittat. In Vatin.

Nulluna est virtus tertiis, quam avaritia, præfertim in principibus, et Rempu. gubernantibus, habere enim queritur. Rep. non modo turpe est, sed sceleratum etiam et nefarium. 2. Off.

Quid fierius avaritia? 1. de Leg. b.

Avaritia senilis, stupenda et maxime potest. non quicquam esse absurdius, quia quoniam restat, eo plus facies querere? Cato Maior.

Multi pauperes. 175

Copia parva singulorum sunt. Eorum autem, qui usque egeant, infinita multitudo. 1. Off.

Singulorum opes saepe sunt tenues et infirmata ad gratiam referendam, ut opitulari benemerentibus non quaerant, si maxima cupiant. Antequam iret in exilium.

Quæ sit liberis a patribus relinquenda
hæreditas. 176

Optima hæreditas, quæ a patribus traditur liberis, omnis patrimonio præstantior, est gloria virtutis rerumq; gestarum: cuius dederis esse, nefas et vitium iudicandum est. 1. Off.

Licet patre apud filium gloriari, ad quem haedicas sue huius gloriae et factorum similitudine pertinet. 1. Off.

Nullum monumentum pater clarius relinquare potest, quæ effigiem morum suorum, virtutis, clematis, pietatis, ingenij, filium. Philop. 9.

16 Quid

Quid proprietate nostrum. 177

Nihil meum est neque cuiusquam, quod afferris, quod erips, quod amitti poscit. Parad. 4.

Id cuiusq; est proprium, quo quisq; fruatur, atque vivitur. Cic. Curio. Fam. 7.

Oculi, augent dolorem. 178

Quocunq; in loco quisquis est, idem est eius sensus. Eadem acerbitas ex in: eritu verum est publicarum. Eiusmarum; tamen oculi augent dolorem, qui ea, que ceteri audiunt, intueri coguntur, nec auertere a miserijs cogitationem sinunt. Cic. Tor. Fam. 6.

Acerba audire tolerabilius est, quam vide re. Cic. Curio. Fam. 7.

Facilius ad e. et que visa sunt, quam ad illas, que auditae sunt, oculi mentis feruntur. 3. Ora.

A consuetudine oculorum unum abducere, difficultatum est. 2. de Nat. deo.

Nihil est difficultius, quam a consuetudine oculorum, mentis acie abducere. 2. de Nat. deo.

Non audire, vel quod audis, non intelligere, utrumque iuxta existimo. 179

In his linguis, quas non intelligimus, surdo profecti sumus. 3. Tus.

Verba neminem mouent, nisi eum, qui eiusdem lingua societate conutetus est. 3. de Orat.

Varietas grata. 180

Ad aures nostras, sermonis suavitatem indebet viciissitudine, varsetate, et commutatione aptius. 3. de Orat.

Nihil est aptius ad delectationem lectoris,

quam

quam temporum varietates fortunaq; & cisis-
tudines; que et si nobis optabiles in experiendo
non fuerunt in legendō tamen erunt iucunda.

Cicero Luc. Famili. 5.

Mulieres diutius, quam viri antiquita-
tem retinent. 181

Facilius mulieres incorruptā antiquitatē cō-
seruant, qua multorum sermonis expertes, ea te-
nent semper, quae prima dīcīerunt. 1. de Ora.

Mulierum famūm, multorum oculis lux clie-
racuit hodiāt. 2. de Legib.

Durum est, filium patris delicto
impediri. 182

Est acerbum, parentum scelera filiorum pa-
nis sit. Cic. Brut.

Plerique frustra rogantur. 183

Qui maleolo sunt animo, deteriores sunt ro-
gati. Cic. Curioni, Famili. 2.

Frustra eos appellamus, quorum auris atq;
animus nobis abhorret. Cic. Q. fr. at.

Proprium animi ingenui. 184

Est animi ingenui, cui mulsum debet, eisdē
plurimum velle debere. Cic. Curioni, Famili. 2.

Necessitas. 185

Necessitas cogit, quod non habeas, aliunde
sumere. 3. de Orat.

Furtum turpisissimum. 186

Nihil est turpius ingenuo, nihil mensis libero
dignum, quam in consuētu maxima cogitatio
magistratus furtum reddere. 4. act. in Verrem.

Care emi:ur quod precibus impe-
tratur. 187

Malo emere, quam rogare. 6. act. in Ver.

Et

Est ei serendum, qui cupiat colligere. 188

Est liberale officium, serere beneficium, ut mere posse fructum. Antequam iret in exilium.

Secunda fortuna ab homine maximè expetitur. 189

Homini nihil est magis optandum, qua prosperea, et aquabilis perpetuaq; fortuna secundo uita sine ulla offendit cursu. Ad Quirites post redditum

Et si optabilissimum est, uita cursu conspicere sine dolore et sine inturca, tamē ad immortalitatem gloria plies affert, desideratum esse a suis cuiusq; quā omnino nonquam esse isolatum. Pro domo sua.

In omni uita, nihil est ad laudem illustrius, quam ipsa calamitas. Pro domo sua.

Fauendum notabilitati. 190.

Omnes boni sēper nobilitatis fauemus, et quā utile est Republica nobiles esse homines, dignos maiorib; suis, et quia ualere debet apud nos electorum hominū senex de Rep. meritorum memoria, etiam mortuorum. Pro Sestio.

Non minus debemus ijs, a quibus conseruamur, quam quibus nescimur. 191

No minus iucundi atq; illustres sūt hi dies quib; conseruamur, quā illi quib; nascimur, qd; salutis certa latitia est, nascendi incerta cōditio, et quod sine sensu uascimur, cum uoluptate conseruamur. Inuect. in Catt.

Onus dici non debet, quod sponte suscipias. 192

Onus nō est appellandum, quod cum latitia feras ac voluptate. Act. in Verr.

Multi

Multi, et si de eadem re contendant, unius
tantum vincere potest. 193

*CVM multi pares dignitate sint, unus tamē
primum locū solus potest obtinere. Pro Murana.*

*Quisquid est eiusmodi. 1. Offi. V de Ambi-
tio. 70.*

Pax. 194

Pax, est tranquilla libertas. - Philipp. 2.

*Dulce est nomen pacis: res uero ipsa, cum iu-
cunda, tum saluteris. Philipp. 13.*

*Nihil est tam populare quam pax, quam
modo q̄, quibus sensum natura dedit, sed etia-
lecta atque agri mīhi letari uidetur. Pro Leg.
Agraria. 1. Pop.*

*Nomen pacis dulce est, et ipsa res salutaris.
Philipp. 2.*

*Paci, que nihil habet insularum, semper est
consulendum. 1. Offi.*

*Pax est repudiēda, si sub eius nomine latitet
bellum. Philipp. 12.*

*Legis, aut iudicia esse non possunt pace sub-
lata. Philipp. 8.*

Bellum. 195

*Suscipienda bellis sunt, ut in pace sine iniur-
ia uiuatur. 1. Offi.*

*Nō solū aduersus bellis, sed metus ipse affert
calamitatem. Nam cum hostium copie noī legē
absunt, etiam si irruptione facta nulla sit, same po-
corae relinquitur, agricultura deseritur, mer-
catorū navigatio cōquescit. Prolege Manilia.*

*Incerti sunt exitus pugnarum Marsi, et
comunes, qui saepe solentē tam ē exultatē
euertit, et perculit ab abiecto. Pro Milone.*

108 SENTENTIAE

Incertus est exitus et aneps fortuna belli. Pro
M. Marcello.

Incerti sunt exitus belli. Mars coes. Phil. 10.

Incertus est belli exitus. Phil. 13.

Omnium bellorum exitus incerti sunt. Ci-
cero Torquato, Famil. lib. 6.

Omnis belli Mars est eōs, & semper incerti
exitus plororum sunt. C. Torquato, Fam. lib. 6.

Arborum exitus semper incerti & tamen
di. Cic. Attic lib. 7.

Bellum ciuale.

195

Ciusle bellum pernicioſſimum. Ce. Att. lib. 8.

Omnia sunt misera in bellis ciuilibus, sed
misericors nihil, quam ipsa victoria, qua etiam
si ad meliores venit, tamen eos ipos ferociores,
impotentiores reddit. Et etiam si natura ta-
les non sint necessitate tanien esse coguntur.
Multa enim Victoria eorum arbitrio per quos vi-
cit, etiam missa facienda sunt. Cic. Marcello,
Famil. lib. 4.

Bellorum ciuilium hi semper exitus sunt,
et non ea ſolum ſunt, qua velit victor, sed
etiam & ijs mos gerendus ſit, quibus adiutor-
atus parta ſit Victoria. Cic. Cornificio, Famil.
lib. 4.

Nihil vero bono & quieto & bono ciui ma-
gi conuenit, quam abesse a ciuilibus controuer-
ſis. Cic. Attico. lib. 9.

Victoria.

197

Victoria est ſemper insolens. Cice. Seru. Sal.
Famil. lib.

Victoria, natura & insolens & superbis Pro
Marcello.

Faciliſ

Fatilis victoria, si repugnet nemo. 198

Facile est vincere non repugnantem. 2. Tusc.
Nulla est laus ibi esse integrum, sed si nemo est, aut
posuit, aut conetur corrumperet. 2. Att. in Verr.

Vetus odium vix occidit. 199

Hoc natura est insidius, sed quae timueris, qui
cum de vita foris unisq; contendens, cuius ex
insidiis euaseris, hunc semper oderis. Pro Sylla.

Spes. 200

Sic spes hominem in miserys consolari solet.
Inneft. 4. in Catil.

Nou desinit quis esse medicus, etiam si
 non curetur agrotus. 201

Aegri, quia non omnes conualescunt, non id
circo nulla medicina est. 2. de Nat. Deo.

Non modo dominus, sed domino domus
 commendari debet. 202

Non domo dominus, sed domino domus bone
standa est. 2. de Dsum.

Qui laude non ducitur, nec metu
 quoque mouebitur. 203

Si laus allucere nos ad recte faciendum non
potest, nec metus quidem a fædissimis factis
potest auiscere. Pro Milone.

Omnia non tam gloria mouentur,
 quam ignominia. 204

Quis honorem, quis gloriam, quis laudem,
quis bonum decus tamquam expedit, quam
ut ignominiam, infamiam, contumeliam, de-
decus fugiat? Partit Orat.

Nemo est tam agrestis, quem si non ipsa ho-
nitas, contumelia tamen est dedecus magna-
peremoueat. Partit. Orat.

A P O P H T H E G M A T A

Aliquot, seu Graues Multorum sententiae, ex M. Tullio Cicerone.

Themistocles. I.

APUD Gracos fertur incredibili quadam magnitudine consilij atque ingenij Athenensis ille fuisse Themistocles ad quem quodam doctus homo atque in primis eruditus accessisse dicitur, ergo artem memoriae, quantum primum proferebatur, pollicitum esse se traditurum. Cum ille quasisset, quid nam illa ars afficere posset: dixisse illum doctorem. Ut omnia meminisset. Et ei Themistoclem respondisse gratius si oculum esse facturus si se oblinisces, qua vellet, quae si meminisses, docueris. Cuius responsi his verbis. Eleganter et ingenioso Cicero meminit, Non sum tato ego ingenio, quanto Themistocles fuit, ut oblinionis artem quam memorie malim, grauis amque habeo Simonides illi Chio, que pri- mum fecerunt artem memorie protulisse. Dicunt enim cum canaret Granone, Eccl. 2. de Ora.

Themistocles, cum Simonides, aut quis alius, arte memor apolliceretur. Oblivionis (inquit) mallem. Nam memini eoru, quia nolo, obliuiscere non possum quia solo. 4. de Finib. Eccl. 4. Acad. 3.

Themistoclem illum summum Athenis virum dixisse videntur, cum ex eo queretur, quod acroama (id est dictum) aut cuius vocem libentissime adiret:

diret: Eius, à quo sua uirtute optime predica
retur. Pro Arch. Poeta. 4

Themistocles cum consulere: utrū bonis
uiro, paupero, an misero probato diuisiſſa col-
locarer. Ego (inquit) malo uirū qui pecunia ege-
at, quam pecuniam qua uiro. 2. Offi. 5

Noctu ambulabat in publico Themistocles,
quod somnum capere non posset, quarentibus q̄d
respondebat: Miles ad tropheis sc̄ è somno suscep-
tari. 4. Tuscul. 6

Themistoclem ferunt. Seriphis custodam in
iungit respondisse, cum ille dixisset, no eum sua
sed patria gloria splendorem affectum: Nec
hercule (inquit) si ego Seriphius essem, nobilis
essem, nec tu si Atheniensis esses, clarus nun-
quam fuisses. Cato Maior.

Plato. 7

P L A T O tū deniq; fore beatas resp. p̄stas
uit, si aut docti aut sapientes homines eis regere
ceperisset: aut quis regeret, omne suū studiu in do-
ctrina ac sapientia collocasset. Cic. Q. frat. 8

V ir nemo probus ab improbo se donari uult.
Domis imp̄ ne placere quidem ausdeant Deos
2. de Legib. 9

Quales in Rep. Principes sunt, tales relqui
solent esse ciues. Cic. Lentulo, Famili lib. 1. 10

Beatus est, cui i senectute cōtigerit ut sapie-
tia, & veriusq; opiniones assēq; poscit. 1. de Fin. 11.

Non solū nobis nati sumus, ortusq; nostri par-
tem patria pendicat partem amicis. 1. Offi.

Sciētia, qua est remota à iustitia calliditas po-
tius, qui in sapientia est appellanda 1. Offi. 13

Oculorum est in nobis sensus acerimus, que
bus

bus sapientia nō cernimus; quā illa ardenteis
amores excitaret fusi si uidetur? 2. de Fin. 14

Hoc illum ipsum si oculis cerneretur, mirabi-
les amores excitaret sapientia. 1. Offi.

Socrates.

15

DV AE sūt uia, duplicesq; cursus animorū, ē
corpore excuntium. Nam quē se uitūs humanis
contaminarunt, et se totos libidinibus tradisde-
runt, q̄s deum quoddam ster est seclusus ē co-
clu Deorum, qui autē se integros casuosq; ser-
uarunt, quibusq; sunt minima eu corporib. cō-
tagia. suntq; in corporibus humanis vīta iusti-
tati Deorum ad illos, q̄s a quibus sunt profecti,
facili p̄petet reditus. 1. Tusc. 16

Socrates ut est apud Platonem, cuſe morte
mulcatū uideret: Magna me ſpes īquit, tenet
Iudices, bene mihi euenire, quod mittar ad
mortem. sed tempus est iam hinc abſtemere
moriar nos uitam agatis. 1. Tusc. 17

Socrates interrogatus a iudicibus, quā m afſi-
mationem comeruisse maxime conſiteretur:
Respodit ſe meruisse, ut amplissimis honorib. et
pram̄q; decoreretur, Et ut ei uictus quotidianos
in Prytanee publicē praberetur, qui honor
apud Grecos maximus habebatur. Cuins respo-
ſio ſic Iudices exarferunt, ut capit̄is homine in
nocentissimum condemnarent. 1. de Orat. 18

Cum Socrati ſcriptam orationem deſertif-
mus orator Lysias at tuliffet, quam ſi ei uide-
tur, ediscere, ut ea profe in iudicio ueteretur, p̄o
inuitus legit. Et commode ſcriptam eſſe dixit:
Sed, inq̄r, ut ſi mihi calceo Sicymnos attuliffet,
non uiceret, quemuis eſſent habiles et apti ad pe-
dem,

dem, quia non essent uiriles sic illam orationem
disertam sibi. Et oratorum uidere, foris et ut-
rilem non uidere. 1. de Orat.

Socrates rogatus a Critone quemadmodum se
pelire uellet. Multam uero, inquit, operam amici
frustra consumpsit. Critoni enim nostro persuasi
me hinc auditorum neq; quicquam me reli-
duru. Veruntamen Crito si me assequi potuer-
tis, aut sicubi natus, eres ut tibi uidebitur se-
pelito. Sed mihi crede, nemo ne uestrum, cum
hinc excessero, conseruerit. 1. Tus.

Cum ex Socrate esset quasitum, Archelaus
perdicca filium, qui tum fortunatus quis habe-
batur, nunc beatum putaret. Haud scio, inquit
nunquam enim cum eo locutus sum. An in al-
ter scire non potes? Nullo modo. Tu agitur, ne de
Persarum quide Rege magno potes dicere, bea-
tus ne fit? An ego possum. cum ignorem, quā sit
dōsus, quam uir bonus. Quid tu i eo sita vita
beatam putas? Ita prorsu, existimo bonos beatos
improbos miseros. Misericordia ergo Archelaus? Cer-
te si iniustus. 5. Tusc.

Socratem ferunt, cum usq; ad uesperum con-
tentus ambularet, quasitumq; esset ex eo, qua-
re id faceret, respōdisse se, quo melius canaret,
ebsonare ambulando famem. 5. Tusc.

Qualis cuiusq; animi effectus esset, tale esse
hominem Socrates differebat, qualis autē homo
ipse esset, talem esset orationem, orationis au-
tem factissimilla factis uitam. Tusc.

Cum multa in conuentu uita collegisset in eū
Zopyrus, qui se naturam cuiusq; ex forma per
spicere p̄ficeretur, dersus est a ceteris, qui illa

SEN TENTIAE

¶ Socrate non agnoscerent. Ab ipso autem Socrate subleuatus est, cum illa libri signa inesse, sed ratione a se desita diceret. 4.Tus. 24

Socrates cum rogaretur, cuius atē se esse dicere, Mundanum, inquit, totius enim mundi se in eolum & ciues arbitrabatur. 5.Tusc. 25

Socratem hanc uitā ad gloriam proximam, & quasi compendia versam dicebat, se quisq; id age ret, ut quales haberi uellet, talis esset. 2.Offi. 25

Cibi condimentum est fames, poisonis sitis. 3.Tusculan.

Apollo Pithius. 27

EV aucti sumendum optimum. 2.de Legib.
Nosce teipsum. 1.de Leg.

Thales Miletius. 28

Thales, qui sapientissimus inter septēfuit, dicebat, homines existimare oportere, Deos omnia cernere, Deorumq; omnia esse plena, & fore omnes castiores. 2.de Legib.

Simonides. 29

Quum a Simonide q̄si uisset tyrannus Hiero qd, aut quale eēt Deus, deliberād̄ sibi & nū die postulauit. Quum ide ex eo postridie q̄ret, biduum petijt. Quum sapius duplicaret numerū dierum, admirāq; Hiero re quereret cur ita faceret, Quia quatos (inquit) dintus cōsidero, tato mīhi res videt obscuror. 1.de Na.deo.

Diagoras. 30

Diagoras cum Samois huius venisset, Athos ille, q. dicitur, atq; es quidā amicus, Tu & Deus putas humana negligere, non ne animaduertis ex tot tabules pictis, quā multe fortis. Sim tēpe. Statis effugerint, in portumq; salus puenerint?

Ita

Ita fit, inquit, illi enim nunquā dicti sunt, qui nautagium fecerunt, in mariq; pierunt. Itēq;
cum ei nauigati, vectores aduersa tempestate tu-
midis et pterris dicerent, non in ira sibi illud
accidere, q; illum in eādem nauem recipiſſent,
ostendit ess in eodem cursu multas alias labo-
rantes, queſtūq; num etiam in ijs nauibus
Diagoram vehi crederent. 3. de Nat. deo.

Solon.

31

S O L O N gloriariſſolebat, ſe aliquid quo-
tidie diſcenſem ſenem fieri. Cato Maior. 32

Piſistrato tyrranno a Solone quarenti, que
ſādem ſpē ſrētus, ſibi tam audacter reſiſteret,
reſpondit, ſenectute. Cato Maior. 33

Solon cum interrogaretur, cur nullum ſuppli-
cium conſtituiffet in eum, qui parēte necaſſet,
reſpoſdit, ſe id nemine facturum putaffe. Sapiē
terefectiſſe dicuntur cum de eo nihil ſanxerit, qđ
amea comiſſum non erat, ne tā prohibere, quā
admonere ſideretur. pro Rofcio Amerina. 34

Solon Rem publicam duabus rebus contine-
ri dicebat premito, Spāna. Cic. Bruto.

Diogenes.

35

D I O G E N E S Cynicus, Alexādro roga-
tō ut diceret ſequid er opus eſſet. Nunc qđe paſſu-
lum, inqt., e ſole abſiſ. efficebat. delicit ap-
propinquāt. Et hic quidem diſputare ſolebat,
quanto Regē Perſarum ſta fortunaq; ſuperau-
ret ſibi nihil ſatiſ nunquā fore. Si eius volunta-
tis no defiſiderare, qb; ille nunquā ſatiari poſſet,
ſuā eum coſequi nullo modo poſſe. Tusc. 36.

Cum ab amicis rogareret Diogenes, ſibi velet
humari, Proycite, inquit, me ihamatum. Tum

amicis. Voluerib. ne ē feris? Minimè: inquit: sed bacillum prope me, quo abigam pontore. Qui poterit illi, non enim senties. Qui igitur mishi ferarum lansatus obierit nihil sentientis?

1.Tusc.

Anaxagoras.

37

Anaxagoras quarentibus amicis, vellet ne Clazomenas in patriam, siquid accidisset, refiri: nihil necesse est, inquit: Undisque enim ad inferos tantundem est via. 1.Tusc.

Ferunt, Anaxagoram, nunc tata filii morte, dixisse: Sciebam me genuisse mortalem. que vox declarat ipsi esse hac acerba, à quibus nos fuerunt cogitata. 3.Tusc.

Leonidas.

39

Dux Leonidas, animas suos milites, sclebat dicere; Prandete animo forte Lacedæmonijs, hodie apud inferos fortissime cœnabimini. 1.Tusc. Lacedæmonij cuiusdam celebre dictum. 40

LACEDÆMONIVS quidam, cuius ne nomen quidem proditum est, mortem tantopere contempst̄, ut cum adduceretur, damnatus ad Ephoris, ē esset vultu hilari atque leto, dixissetq; ei quidam mimicus, Contemnere leges Lycurgi respondit, Ego vero illi maximam gratiam habeo, quod me ea pene multeuerit, quam sine mutuatione ē sine versura possem dissoluere. 1.Tusc.

Cuiusdam Lacedæmonijs.

41

Lacanacum filium in prælium mississi ē interficium audisset, Idcirco, inquit, generari, ē esset qui pro patria mortem non duisaret occubere. 1.Tusc.

Edi-

Enicharmus.

42

E Mors nolo, sed me esse mortuum nihil existimo 1. Tusc.

Cyrenaeus Theodorus.

43

Cyrenaeo Theodoro cum Lysimachus res cruce msnaretur, illis q̄ so, ingt, ista horriflissam iniurare purpuratis tuis: Theodorus qd enihil interest humi ne, in sublime putrefact. 1. Tus. 44

Theodorus Lysimacho mortem minstantis, Magnum fero, inquit, effecisti, si cantharsidissim consecutus es. 5. Tus.

Theramenes.

45

T H E R A M E N E S, cum coniectus in carcere, triginta iussu tyranorum venenum ut sissem obbibisset, reliquum sic e psculo ciecerit, sed id resonaret: quo sonitu reddito arridens, Proprio, inquit, hoc pulchro Crissa, q. in eum fuerat tetricus. Lusit fari egregius extremo spissiu, cum tā p̄cordis concepta mortem contineat. 1. Tusc.

Telamon.

46

E G O cum genui te, moriturū scius. 3. Tus.

Teophrastus.

47

T H E O P H R A S T U S moriens accusasse natura dicitur, q̄ ceruis & cornicib. vita diuturna, quorum id nihil interesset: hominib. quorum maxime interfusisset, tā exigua vita dedeffet: quorum si artas potuissent esse longinquier, futurum fuisse, ut omnib. perfectis artibus, omni doctrina hominum vita erudiretur. 3. Tusc.

Leontinus Gorgias.

48

Cum ex Leontino Gorgia quereretur, cur tam diu esse vellit in vita: Nihil habeo, inquit, quod incusum senectussem. Cato Major.

Sophocles.

Sophocles.

49

Cum ex Sophocle quidam iam confusa atque quereret, sacerdos norebus veneris: Dij me lior a, inquit: libenter vero astinctus tanquam a diuino agresti et furioso profugis. Cupidis enim talium rerum odiosum et molestum est fortas se carere satiatis vero et expletiss, iucundus est carere, quam frus. Cato Maior.

Antipatre Cyrenaicus.

50

Illud Antipatri Cyrenensi est quidem pauci scensus, sed non absurdo sententia est, cuius citatem cum muliercula lamentarentur. Quia agitis? inquit, an nobis nulla videtur voluptas esse nocturna? s. Tusc.

Asclepiades.

51

A S C L E P I A D E M ferunt, non ignobilis Ereticum philosophum, cum quidam quereret, qui id ei cecitas attulisset, respondisse. Puer et uno esset comitator. s. Tusc.

Demosthenes.

52

Dolere se aiebat Demosthenes, si quando officiis ante lucana vultus est indusfrta. s. Tusc. 53 Leuculus sane noster Demosthenes, qui illo suffro delectari se dicebat aquam fermentis muliercula, insuffrancisq; alteri, hic est ille Demosthenes. Quid hoc leuisus? At quantus orator, sed apud alios loqui videlicet ddiscerat, non multum ipse secun. s. Tusc.

Pericles.

54

Pericles cum haberet collegam in Pratura Sophoclem poetam, hisq; de eo officio conuenissent. Et casu formosus puer prateriret, dixisset q; 54 Sophocles, O puerum pulchrum Persie, aut,

enim Pratrem Sophocle, decet non solum manus sed etiam oculos abstinentes habere primo Officiorum.

Xenocrates.

CVM ad Xenocrate legatus ab Alexandro qm quaginta ei taleta atulissent; adducit legatos ad canam in Academiam, hic tatum apposuit, quod satis esset nullo apparatu. Cum postridie rogarent eum, cui numerari tuberet. Quid? nos hosterna (inquit) cœnula non intellexistis, me pecunia non egere? quo cum tristiores videret, triginta minas accepit, ne aspernans Regis liberalitatem consideretur. 5. Tusc.

Curius.

56

Curio ad focum sedet i, magnum auri pedus Samnites cū atulissent, repudiatis ab eo sunt. Non aurū habere, præclarui sibi siders dixit, sed eis qui haberet aurū, imperare. Cato Ma.

Timotheus Atheniensis.

57

Timotheum clarū hominē Athenis ē Prim cipem cū civitates ferunt, cū canauisset apud Platonem, eōq; conuiuio admodum delectatus es- set, sōdissetq; eum postridie, dixisse, Vesta quādem cena non solum in praesentia, sed etiam po sterò die sucunda sunt. 5. Tusc.

Darius.

58

Darius in fugacū aquam turbidam, et ca ueribus inquinatam bibisset, negavit, sūquam se bibisse sucundius: nūquam videlicet sitiens.

Ptolemæus.

59

Ptolemæo peragranti Aegyptū, comitib. non consecutus, cum cibaritus in casa panis datus es set, nihil visum est illo pane sucundius. 5. Tusc.

Dionysius.

60

Cum tyrannis et nauisset Dionysius, negauit, se iure illo, quod cæna caput erat, delectatum. Tum, is qui illa coxerat. Minime mirum condimenta enim defuerunt. Quæ tandem? is quis ille. Labor in senatu sudor, cursus ab Europa, famæ sitis His enim rebus Lacedemorum epule conduntur. 5. Tus. 6. 1.

Dionygio cū quidam ex eius uissentatoribus Damocles commemoraret in sermone copias eius, opes, musestatem, dominatus, rerum abundantiam, magnificenter adiunctorum regarum, negaretq; sanguinaria beatorem quemquâ fuisset: Vis ne igitur (magis) Damocle quoniam hac te Costa delectat, ipse eandem degustare. Et fortunam experimeta? Cum se ille cupere dixisset, collocari suscit hominem in aureo lecto strato pulcherrima textilis fragulo, magnificis operib. pecto, abacosq; coplures ornauit argento, auroq; calato: sed ad mesam eximam formam pueros delectos iussit consistere, eosq; ad nutum illius intuetis diligenter ministrare. Aderat sangueta, corona, incendebatur odores, mensa coquissimis epulis extribantur fortunatus sibi Damocles videbantur. In hoc medio apparatus fulgentem gladium lacrimari seta equina appensum demissi iussit. Impederet illius beati cervicibus. Itaq; nec pulchros illos ministriores aspiciebat, nec plenum artis argenti, nec manu porrigebat in mesam, sed ipsa defluerat corona. deniq; exorauit tyrannum ut abire licet, iam beatus nollet esse. Situm ne videtur declarasse Dionysius: nibil esse etiam, cui semper aliquis terror impendens? 5. Tus. 6.

De

De eius sacrilegio plenissimè apud Cicero-
nem lib. de Nat. Deo.

Pythagoras. 62

NON est iussu imperatoris, sed est Deus, de p-
sideris ac statione vita decedendum. Cato Maior.

Pietas maximi et religio versatur in animis
nostris, cu rebus divinis opera damus. 2. de Le.

Bias. 63

Bias, cuius cum patria Priene cepisset ho-
sus, ex eisq; ita fugerent, ut multa de suis re-
bus asportarent, cum esset admonitus a quodam,
ut idem ipse feceret. Ego vero, inquit, facto, na-
rronia mea mecum porto. Ille hac ludibria for-
tuna, ne sua quidem putauist, qua nos appella-
mus etiam bona Para. 1.

I Socrates. 64

Dicebat I Socrates doctor singularis se calca-
tibus in Ephoro, contrà autem in Theopompo
frenis sibi solere. Alterum enim exultantē her-
borum audacia reprimebat, alterum cunctan-
tem & verecundum incitabat. 3. de Orat.

Zeno. 65

Zeno Rhetorica palma, dialecticam pugno
similem dicebat, quod latius loquerentur Rhe-
tores dialectici autem compressius. 2. de Finib.

Zeno ille, à quo disciplina Stoicorum est, manus
demonstrare solebat, quid inter Rhetorica &
dialecticam interessebet. Nam cum expresserat di-
gitos, pugnūq; fecerat. Dialectica essebat essimō
discē, cū aut diduxerat, et manu dilatauerat,
palme illius similiē. Eloquētā ee dicebat, hocq;
Zeno solu differre, quod hac ratio dicendi letior
sit, alia loquendi cōtractior. Orat. ad Brutum.

Archytas Tarentinus. 66

*Archytus, cum villicus factus esset irator,
Quo te inquit modo accepissem, nisi iratus es-
sem? 4. Tusculum.*

Nulla capitalior peccatis, quam corporis volu-
ptas hominibus à natura data est: hinc patria
proditione, hinc rerū publicarum euersiones,
hinc cum hostibus clandestina colloquia nascu-
tur. Nullum deniq; scelus; nullū magnum faci-
nus est ad quod suscipiendum non libido volu-
ptatis ipollat: supra vero et adulteria et omne
flagitium, nullis alijs illecebris existantur, nisi
voluptate. Et menti nihil est tam inimicum q
Voluptas: nec libido dominante, temperata
locus est omnino, nec in Voluptatis regno potest
virtus consistere. Quo circans nihil tam detest abile,
tamq; peccatum, quam Voluptas si quid de
cum maior est. longior, omne animi lumen
extinguit. Cato Major.

Aeschines. 68

Aeschines cū propter ignominia iudicij ces-
sisset Athenis, & se Rhodum cotulisset, rogatus
a Rhodis, legisse fertur orationē illam egregiam,
quam in Ctesiphontē contra Demosthenem dixer-
at: qua perfecta, penitus est ab eo postridie & le-
geret illā, ēt, qua erat contra, à Demosthenē pro
Ctesiphonte edita. Quā cum suauissima et ma-
xima voce legisset, admiratibus omnibus: Quā
to, inquit, magis admiraremini, si audissetis op-
sum ex quo fatus significauit, quantum esset in
actione, qui orationem eandem aliam esse put-
ret, auctore mutato. 3. de Orat.

Phis-

Philippus Macedo ad Filium. 69

Ne eos tibi fideles putes, quos pecunia corruperis. Fis enim deterior quis accipit, atq; ad idem semper expectandum paratior. Hoc ille filio sed praeceptum putemus omnibus. 2. Offi.

Annibal. 70

Rex Prusias, cum Annibal apud eum exulan ti depugnari placeret, negabat se audere, qd ex ea probaberent. Ante (inquit) caruncula virtutina mavis, quam imperatori ceteri credere e i. de Diuinat.

Silenus. 71

Silenus a Midas captus cum esset, hoc est pro sua misfione dedisse scribitur. Non nasci homini longe optimum: est proximum autem quantum primum mori. 1. Tusc.

Cytus maior moriens apud Xenophonem. 72

Nolite arbitrari, o misbi carissimi filii mei cu a vobis discresser, nusquam, aut nullum fore, nec enim dum eram Gobiscus, animu meum videbam, sed eu esse in hoc corpo ex iis rebus quae gererem, intelligebaris. Eundem esse creditor, et cum si nullum videbitis. Cato Maior.

Cyrus minor. 73

Socrates scribit Cyrus minorum Persarum Regem, praestante ingenio atq; insperij gloria, cu Lysander Lacedamius Cir summis virtutis venisset ad eum Sardis, ei qd dona a socijs attulisset, Et cateris in rebus come erga Lysandri atq; humanum fuisse, Et quendam conceptio agnum diligenter comitam ostendisse. Cu autem admiraretur Lysander et proceritates arboris, Et directos in quincunce ordines, Et humis sur-

SEN TENT I AE

bactam atq; puram, & suavitatem odorū, qui
afflueretur e floribus, tu eum dixisse, mirari se
comodo diligentia, sed et solertia eius, à quo es-
sent illa demēsa et descripta, et ei Cyrus respo-
disse, at ego ista sum oia dimensus: mei sunt
ordines, mea descriptio; multa et istarum arbo-
rum mea manu sunt facta. Tum Lysandrum in-
tuente eius purpurā & vistore corporis, ornatus
que Persicum multo auro, multisq; gēnis, dixi-
sse, recte vero te, Cyre, beatum ferunt, quoniam
virtutis tuae fortuna consuncta est. Cato Maior.

Quinam Lacedæmonius. 74

Athensēsciunt qua rectasunt, sed face-
re nolunt, Cato Maior.

Alexander. 75

Alexander cū in Sigeo ad Achilis, tumulus
astitisset, O fortunate (ingt) adolescens, q tua
Virtutis Homerum pcone inuenieris. Et uere,
nā nisi illa ars exterrisset, idē tumulus; qui cor-
pus contexerat, nomen etiā obruisset. Pro Ar-
chīa Poeta. Callicratides. 67

Callicratides, cum Lacedemoniorum dux
fuisse Pelo ponnesaco bello, eiā consulerent, si
classem ab Argivis remoueret nec cum Atthe-
niensib. dimicaret; illa respondit, Lacedemo-
nios, classe illa amissa, alia parere posse, se fugi-
re sine suo dedecore non posse. Off.

Nector Nætanus. 77

Latus sum laudaris me abste pater, laudatis
viro. Cic. Luceto. Fam. 5.

Accius. 78

Miles, iniqui, atque infideles regno; pauci bi-
us sunt, i. offi.

Teucer. 79

Patria est, & biconque est bene. 5. Tus.

Metrodorus. 80

Occupauis (inquit) te fortuna, atq; ceptimenes adstus tuos iterclusi, ut ad me aspirare non possem. 5. Tus.

Cæcilius. 81

Sepe est subfordida pall solo sapientia. 1. Tus.

Euripides. 82

Iuravi lingua mentem iniuriatam gero. 1.
Off.

Mortalis nemo est, quem non attingat, dolor,
 Morbusq; multis sunt humandi liberi,
 Rursum creandi, morsq; est finita omnibus,
 Qua generi humano angore ne qua afferunt.
 Reddenda est terre cura, tum via omnibus.
 Meteda ut fruges sic subet necessitas. 3. Tu. 84

Mitω σοσις την ουχ' αιτώ σοφος. Cic. Car.
 Fam. lsb. 13.

Hæsiodus. 86

Tidō dicitur id poter. Cic. Lepta. Fa. 6.86.
 Hesiodicum illud laudatur à doctis, quod ea
 dem mensura reddere subet, qua accepisti, aut
 etiam cumulatorem si possis. de Claris Ora.

Homerus. 87

Nang; nimis multos, atq; omni luce caretes.
 Cernimus, ut nemo possit mænore facare,
 Quo magis est aqui tumules madare pereptos
 Firme animo, & luctu lacrymis finire diur-
 nus. 3. Tus.

Statius Cæcilius. 88

Aede pol senectus si nihil aliud existet. Ap-
 portet secum, cū aduenierit, unum id est satis.

Quod diu vivendo, multa, qua non vult, videt.
Tum etiam in senecta hoc deputo miserrimū.
Sedire ea etate esse odiosum se alteri. Cat. Mai.

Antimachus. 89

Antimachum clarum poetā ferunt, qui cū
conuocatis auditorib. legeret eis volumē suum,
Et enī legentē oēs præter Platōnē reliquissent,
Legum (inquit) nihil minus: Plato enim mihi
enīs instar est omnium. De clariss Orat.

Antigenidas. 90

Tibicen Antigenidas dixit discipulo sane frī
genti ad populum, Mihi cane & musis. De
Clar. Orato.

Marcus Antonius. 91

Marcus Antonius, cui vel primas eloquētias
patrum tribuebat etas, vir natura peracutus
Et prudens, disertos ait se & idisse multos, elo-
quentem omnino neminem insidebat & idelicet
in eius mente species eloquentie, quam cerne-
bat animo, re ipsa non videbat. Orat. ad Brut.

Scipio Africanus. 92

Publius Scipio qui primus Africanus appellatus est, dicere solebat, nunquam se minus occi-
sum, quam cum ocosus, nec minus solum, quam cum solus esset. 3. Offi. 96. 93

Africanus Socratiū Xenophonte in mani-
bus semper habebat, cuius in primis laudabat
illud, quod diceret, eosdē labores non esse aequae
grandes imperatori ac militi. q ipse honos labo-
rem leuiorem ficeret imperatorum. 2. Tus. 94.

Vt equos propter crebras contentiones pralio-
rum, ferocitate exultantes, dorsi toribus tradere
solent, sed usq; facilioribus possint fari; sic homines
secun-

secūdis rebus affrenatos, si biq; p̄fidentes tanq;
ingyrū rationis et doctrina duci oportet, ut per
spiciant rerū humanarū imbecillitatem. 1. Of.

Cū dissolutus filius, Heu me miserum, dixis
set: tuus feneris pater, Dūrando doleat aliquid,
doleat quod libet, modis est optimum cōsciencie
tia post commissum facinus. 4. Tus. 96

Cum ab Africano quidā vetus affectator ex
numero amicorū non impetraret, ut se praefe-
dum in Africa duceret, & id ferret molestias:
Noli (inquit) mirari si tu a me hoc non impetras:
ego sum pridem ab eo, cuius meam existimationē
charam fore arbitror, peto ut tecum praefectus
proficiatur, & adhuc impetrare nō possum
4. Alt. in Verrem. 97

Cū Africanius censor nō nōnebat eum Ceturio-
nem, qui in Pauli pugna non affuerat: cu ille se
cūtodiā causa diceret in castris remansisse
quereretq; cur ab eo notaretur, Non amo (in-
quit) nimis diligentes. 2. de Orat.

Fabius maximus. 98

Salinatori, qui amissō Tarento fugerat in ar-
tem gloriāt atq; ita dicenti. Mea opera. Quin-
te Fabi, Tarentum receperisti: Certe, inquis re-
dens: nam nō tu amisisses, nunquam recepi-
sem. Cato Maior.

Salinatori, cu Tarento amissō, arcem tamen
Linius retinuissest, multaq; ex ea prælia pœla-
ra fecisset, cu aliquot post annos Maximus id
oppidum receperisset rogaretq; cum Salinator ut
meminisset, opera sua se Tarentum recepisse:
Quid-ni (inquit) meminicerim? nunquam ego re-
cepisse, nisi tu perdidisses. 2. de Orat.

Cato Censorius.

99

Vetus illud Catonis adnotandum scitum est,
qui mirari se asebat, q̄ non rediret aruspex, a-
ruspicecum vidisset. Quota enim res quaq; z
euenit pradicta ab istis? aut si euenit quisppia,
quid afferri potest cur non casu id euenerit? 2.
de Diu. 100

Cum ex Catone quereretur, qd maxime in
re familiaris expediret, respodit, Bene pascere.
Quid secundum, Satis bene pascere. Quid tertium,
Bene vestire. Quid quartum, Arare. Et cu ille,
q̄ dixerat, dixisset. Quid fenerari? Tum Cato,
Quid hominem (inquit) occidere? 2. Off. 101

Amicissima, qua no placent, dissuenda magis,
quam discindenda sunt. Cato Major.

Scipio minor.

102

Scipio negabat, silla vocem inhumaniore &
amicissima posuisse reperiri, q̄ eius, quē dixisset, ita
vōmare oportere, ut aliquid esset osurus. nec ue-
ro se adduci posse, vt hoc, quē admodum putare
tur, à Brante dictum esse crederet. qui sapient
habitus est unus ē septem, sed impurus cuiusda
ē ambītoſi, aut oia ad suā potentia reuocan-
tis ē ſententiam. Quonam enim modo quis-
quam amicus eius ē pterst, cuius se putabit
inimicum ē posse. In Lalio. 103

Nihil est difficultius, q̄ amicitia & que ad ex-
tremum diem vōlta permanere. Mutantur n.
mores ſepe alias diuerſis rebus, alias ingrau-
ſcente atate; aut dirimuntur cōtentione, vel ly-
xura conditione, vel commodi aliquis, quod
adēm adipisci vōlterque non poſſit. In Lal. 104

Quarebatur Scipio, quod in oībus rebus, de-

liger-

ligentiores homines essent. capras &c oves, quas quisq; haberet, dicere posse, amicos, quos haberet non posse dicere: Et in illis quidem paradiſ curam adhibere, in amicis eligendis negligentes esse. In Lelio.

Scipio Nasica. 105

Scipio Nasica cum ad Poetā Ennium venisset, et q; ab ostio quereret Ennum, ancilla dixisset, domi nō esse. Nasica sensit illa domini russia dixisse, Et illum intus esse. Paucis post diebus, cum ad Nasicam venisset Ennius: Et cum à ianua quereret, exclamas Nasica, se domi nō esse tum Ennius. Quid, ego no cognosco vocē (inquit) tuum? Hic Nasica, homo es impudens ego cum te quererem, ancilla tua credidi, te domi non esse, tu mihi non credis ipsi: 2. de Ora.

C. Læbius. 106

Caius Læbius, cum ei quidam malo genere natus diceret, indignus eēfuss majorib. Athereule (inquit) tu tuis haud indignus. 2. de Ora,

C. Pontius Samnis. 107

Vtinum (inquit C. Pontius Samnis) ad illa tempora fortuna me seruasset, Et tuc essem natus, quando Romani dona accipere cœpissent; no essem passus diutius eos imperare. 1. Offi.

M. Crassus Orator. 108

L. Helvius Lamia, deformis, ut noſtis, cum interpellaret odsoſe Crassum, Audiamus (inquit Crassus) pulchellum puerum. Cum effe arrisum, Non potus mihi (inquit Lamia) formam ipſa fingere, ingensum potui. Tum hic, Audiamus, inquit, disertum, multo etiam arrisum effavementius. 2. de Orat.

M. Crass-

230 SENTENTIAE

M. Crassus in oratione, quam contra collegā Cēsor habuit, dicebat: Quia natura aut fortuna darentur hominibus in iis se uincere, posse animo aquo pati. Quia autem ipsi sibi homines parare possent: in iis rebus se pati vincere, non posse. 2. de Orat.

M. Crassus diuīs.

110

M. Crassus, qui dicitissimus est habitas. negabat, ullam fatus magnam pecuniam esse, et qui in Rep. princeps uellet esse, cuius fructibus exercitum uilere non posset. 1. Offi.

C. Lucilius.

111

Caius Lucilius homo doctus & perurbanus, dicere solebat, ea, quae scriberet, neq; ab indolentissimis, neque à doctissimis legi uelle, quod alterius nihil intelligerent, alteris plus fortasse quod ipse de se. 2. de Orat.

Catullus.

112

Catullus, cum uidisset quandam ex iudicibus, quos pecunia Clodius corruperat. Quid uos a nobis praesidium postulabatis? anne nummi a nobis eriperetur, timebatis? Cic. Att. lib. 1. 113

Catulus custodam oratoris mali, qui cum in epilogo misericordiam se mouisse putaret postquam assedit, rogauit hunc, uideretur ne misericordiam mouisse. At magna quidem, inquit; neminem enim puto tam durum, cui non oratio sua miseranda uisa sit. 2. de Orat.

Siculi cuiusdam locus.

114

Cum Siculo nescio cui familiaris quidam quereretur, quod diceret, uxorem suam suspenisse se de ficio. Amabo te (inquit) da mihi ex ista arbore quos seram surculos. 2. de Orat.

464

Scenula. 115

Scenula Septumulcio illi Anagnino, cui pro
C. Gracchi capite erat aurum repensum, roga-
ti, ut se in Asiam prefectum duceret, Quid ti-
bi us (inquit) insang? tanta malorum est mul-
titudo eunum, ut tibi ego hoc confirmem, si Ro-
ma manseris, te paucis annis ad maximas pe-
cunias esse uenturum. 2. de Orat.

Ennius. 116

Renefacta male locata, malefacta arbitror.
1. Offic.

Quicquid sine detrimento pos comodari id tré-
buatur uel ignoto. Ex quo sunt illa cosa, Neq; pha-
bere aqua profluente, Parte, ab igne capere igne,
Si quis volit cōiliū fidele, deliberaēt dare, que
sunt iis utilia, qui accipiant, dant non molesta.

Homo qui erranti comitier monstrarat uiam,
Quasi lumen de suo lumine accendat, facit,
Vi nihilominus ipse luceat cum illi accende-
rit. 1. Offic. 118

Ne quicquam sapit ille sapiens, qui ipse se bē
prodeſſe nequit. 1. Offic. 119

Flagitiū principium est, nudare inter cōnes
corpora 4. Tusc. 120

Animus ager neque pati, neque perpets po-
test: cupere nunquam doinxit. 3. Tusc. 121

Quem metuit oderunt, quem quisque odie,
perijſe expedit. 2. Offic. 122

Amissus, certus, ī re īcerta cernitur. In Latio.
Terentius. 123

Obsequium amicos, ueritas odium parit. In
Latio.

Omnes, consecundae res sunt maxime, *nam
maxi-*

SENTENTIAE

maxime meditari secum , oportet , quod pallo
aduersam arumnam ferant.

Pericla,damma,exilia peregre rediens semper
cogitet ,

Aut filii peccatum , aut uxoris mortem , aut
morbum filia:

Communia esse haec fieri posse : ut ne quid ani-
mo sit nouum.

Quicquid preter spem euenisit, id deputandum
in lucro. 3. Tusc.

Theseus apud Euripidem.

124

Nō quibac audita à docto meminisse vix.
Futuras mecum commentabat miseras .
Aut mortem acerbam , aut exiliū mestis fugā.
Aut semper aliquam mole meditabat mali :
Vi si qua insuetū diritas casū foret ,
Nō me imparsit cura lacerares repēt. 5. Tusc.

M.Cicero.

125

Duo hac opto, et moriens populum Romanū
liberum relinquam, hoc mihi manus à Diis imm
mortalibus dare nihil potest. Alterum , vesta
cuique euenisat , de Repub. quisque merean-
tur. Plut. lipp. 2.

Idem.

126

I & mihi proprio, & solus bonos videtur,
quem sis neque maiorum commendatione , ne-
que per alterius calamitatem affectus . Pre-
fus. Amer.

HVM A-

H V M A N I S S.

VIRIS BERENGARIO

Fernando , & Francisco

*Ferreso Legum Doctoribus , atq;
praeceptoribus suis.*

Petrus Lagnerius. S.

ANTA sunt vestra in me
vel studia , vel officia viri hu-
maniss , partim & pudeat to-
ries habere gratiam , partim
& noua mihi formam non occor-
rat , qua id faciam . Ego e-
cum vos hactenus habui , quibus charus & quæ
fui semper ac pericundus . ac si vestrum
trique essem & vel frater & vel filius : itaq; ab eo
tempore , quo me in familiagitate or vestram
& amicitiam consulisti , memoria teneo , mihi
summam vestram benevolentiam . Et fau-
rem nullo loco defuisse , sed sapientiam recu-
sants & pudentis officium vestrum obtrusisse .
Nunc autem cum maxime cupiam aliquo of-
ficii genere testationem animum meum apud
eos relinquere , nihil mihi in mentem ce-
nit , quo possum quod cupio , commoda per-
ficere , nisi illud unum , quod sobis omnium a
credo fore gratissimum . Facians & bene-
ficia vestra , quibus respondere non pos-
sum , grata recordatione & memoria colam

434

masora sunt enim Et illuc priora, quam sollem
do ipsi esse posse tenuis Et angusta supplex no-
stra; nisi hoc nobis forte tribuatur, de quo satis
confidimus, ut nos gratiam retulisse, cu[m] habue-
rimus, existimemur. Quod si nobis debetur,
hanc quaquam mereor, qui magna ex parte re-
ponatur quod debemus, cu[m] eo nos natos inge-
nso, Et eo iudicio esse intelligam, ut ab ipsis bene-
ficiis accepisse existimemus, quos insigni alioquin
beneficio ornaueritis. Quia nos opinione recrea-
re, non dubitamus quis Similia hac nostra, Et
parabola, quib[us] nos admodum oblectamini, a no-
bis probentur. Quasi par candore, Et eo, quo a
nobis omnia solent, animo accipientur, fru-
ctum iam nos laboris nostre maximum atque
uberem percepimus Valete. Tholosa, nono Ca-
lendas Septembres.

M. D. XLI.

M.

M. T. CICERONIS
PARABOLAE ALI-
QVOT, ET SIMILIA.

I

NT HOMINVM membra,
nulla contentione, mente ipsa
ac voluntate mouentur sic nu-
nique Deorum omnia singu-
lare, mouentur atque mutan-
tur. 3. de Natu deo. 2

Vt corpora nostra sine mente sic ciuitas sine
lege, sive partibus & nervis ac sanguine &
membris ut non potest. Pro Cluen. 3

Vt nec domus, nec Resp. ratione quadam &
disciplina designata videatur, si in ea nec re-
cte factis pramia extant uila, nec supplicia pec-
catis sic mundi diuina in homines moderatio
proficit, nulla est, si ea discrimen nullum est. bo-
norum & malorum 3. de Nat. deo. 4

Vt tutela, sic procuratio Resp. ad utilitatem e-
orum, qui commissi sunt, non ad eorum, qui
bus commissa est gerenda est. 1. Offi. 5

Et si unum quodque membrum hunc se sum
haberet, ut posse putaret se valere, si proximus
membrum ualeat dinem ad se traduxisset, debili-
tari & interire totum corpus necesse esset, sic
unusquisq; nostrum ad se rapiat commoda al-
iorum, detrahatur quod cuique possit, emolu-
mentis sua grata, societas hominum & commu-
nitas enieratur necesse est. 2. Offi. 6

Vt contemnendus est quis in negligendo, sa-

quidem

quām nauim mānūlē in columnē, ita uti uper-
randus, qui in Reip. discriminē sua plus, quam
communi saluti cōsulst. 4. ad Heren.

Vt tauris natura datus est, ut pro utilis cōtra
leones summa vi impetusq; cōtēdāt, sic iū, qui
lent opibus, atq; id facere possunt, ad seruādā
genus humanū natura incitantur. 3. de Fin. 8

Vt leges, omnium, salutē singulorū salutis an-
ti ponunt, si vir bonus et sapiens, et legib; parvus,
et ciuilis officiū noīgnarus, utilitatē oīum plus,
quam unius alicuius salutis cōsulst. 3. de Fin. 9

Vt in membris alia sunt tanquam sib; nata,
ut oculi, ut aures, aliquae certe categorum mō-
brorum usum adiuuant, ut crura, ut manus; sic
immanes quadam bestie sibi solum nata sunt.
3. de Finib.

Vt in nauigando tempestati obsequi artis est,
etiam si portū tenere non queas, cum uero id pos-
sit mutata uelificatione assequi stultum est, cu-
tenere cum periculo cursum quē, ceperis potius,
quam eo commutare, quo uelis tādē peruenire
sic, cu omnibus nobis in administrada Republica
ca propositum esset debeat id, quod à me sepius
me dictum est, cum dignitate ocium: non idem
semper dicere, sed idem semper spectare debe-
mus. Cice. Lent. Fam. lib. 1.

Vt ex medicina nihil oportet putare proficiēti,
nisi quod ad corporis, utilitatē spēctat, quonia
eius causa est instituta sic à legibus nihil con-
nit arbitrarī, nisi q; Republica cōducat, profici-
ēti, quonia eius causa sūt cōparate. 1. de In.

Non quemadmodum in palastra, qui tēdas
candenteis accipit, celersor est in cursu cōtinuo,

quam

quā ille q̄ tradist, ita melior Imperator nouus,
qui accipit exercitum, quām ille, qui decedit:
poteratq̄ defatigatus cursor integro facem,
hic peritus Imperator imperito exercitum tra-
dit. 4. ad Herenn. 13

*Vt nec medici, nec Imperatores, nec orato-
res, quamvis artis praecepta perceperint, quis-
quam magna laude dignum sine fofu, & exer-
citatione consequi possunt, sic officij conseruan-
di praecepta traduntur, illa quidem ut facia-
mus ipſi. 1. Offic.* 14

*Vt citharædus cum prodicerit optimè vesti-
tus, palla inaurata induitus, cū ciblamyde pur-
purea colorib. varijs intexta, & cum corona ate-
rea magnis fulgentib. gēmis illuminata, citha-
rā tenens exornatissimā auro, & ebore distin-
cta: ipſe pteva forma & species fit, & natura
opposita ad dignitatem situm magnam populo
comouens his reb. expectationem, repente silen-
tio facta vocem emittat acerbissimā, cum tur-
pissimo corporis motu, quo melius ornatus sit,
& magis fuerit expectatus, eo magis derisus
& contemptus deicetur. Item si q̄s in excel-
so loco, & in magnis, & in locupletib. copijs col-
locatus fortuna muniverib. & natura commodis
omnib. abundabit si virtutis & artium (qua
virtutis magistra sunt) egebit, quo magis ce-
teris reb. erat copiosus & illustris & expecta-
tus eo vehementius derisus & contemptus, ex
omni conuentu bonorum eycetur. 4. ad Her. 15*

*Vt cupiditasibus Principum, & vestijs infi-
ci solet ciuitas: sic emendari & corrigi conti-
nentia, 1. de Legibus. 16*

In corpore si quid eiusmodi est, quod reliquo
corpore noceat utri ac seorsim patimur, Et membrorum
aliquid potius, quam totum corpus in-
tereat; sic in Republica corpore, ut totū salutē
sit, quicqđ est peccatum abutetur. Philep 8.17.

Vt membra quedam amputantur, si et ipsa
sanguine, & tanquam spiritu carere corporū,
& nocent reliquis partibus corporis; sic ista in fi-
gura hominis, feritas, & immanitas belua a
communisam quam humanitate corporis se-
greganda est. 3. Offi. 18

Vt medici membrum saepe putrefactum inci-
dunt, atque in totum eradicant, ne alia corpo-
ris partem libefactare aut corrupere possit, sic
necessè est, si Remp. saltem esse volumus, ut per
ditissimos homines ex urbe penitus extirpe-
mus, ne corruptius integre, violatum casto labem
infringat. In V. atm. 19

Vt si medicus sciat eum agrotū, cui iussisset
vinum sumere, meracius sumpturiū, statimq;
peristurum, magna sit in culpa; sic doctus repre-
hendit, qui docet, eos, quos sciat doctrina per-
uerse, & improbus usuros. 3. de Nat. Deo. 20

Vt si grammaticum se professus quispiā, bar-
bare loquatur, aut si absurde canatis, qui se ue-
lis habens musicū, hoc turpis est, quod in eo sp-
so peccat, cuius profitetur sciētā, sic philosophus
in ratione vita peccans, hoc turpis est, quod
en officio, cuius magister esse vult, labitur, arte
q; tua professus, delinquit in uita. 2. Tusc. 21

Histerio, si paulo se mouit extra numerū, aut
si uersus pronunciatus est syllabae una breuior, an-
tingior, exsiblatur & exploditur in uita, qua-

et omni gestu moderatior, oī uersu aptior esse dēt,
ut in syllabate peccare dices? 3. Paradox. 22

Vt hisseremus actio saltatore motus non qui-
uis sed certus quidam est datus, sic uita agen-
da certo genere quoda, non quolibet. 3. de Fi. 23

Vt infidibus ac tibijs, quāus paululum de-
screpent, tamē id à sciente anima aduersi solet,
sic cōueniū est in Cōsta, ne forte quid discrepet.
Vel multo et magis, quo maior ē melior actio
num, quam sonorum accentus ē. 1. Off. 24

Vt in fidibus, musicorum aures vel minima
sentient, sic nos magna sape intelligimus ex
paruis. 1. Off. 25

Vt Cōsta, sic in oratione nihil est difficultius,
quām quod deceat videre. Orat ad Brut. 26

Vt ad cursum equus, ad arandum bos, ad
indagandum canis, sic homo ad duas res, intel-
ligendum et agendum natus est, quicq; immor-
tali Dei. 1. de Finib. 27

Quemadmodum sape fit, vt is, qui comenda-
tur fit alius, pluris eum faciat, cui comēdatus
fit quām illum, à quo ēt; sic minime mirū est,
primum nos sapientie commentari ab instiū
nature, post autem ipsam sapientiam nobis
chariorem fieri, quām illa sit, à quibus ad
hanc venerimur. 3. de Finib. 28

Vt obscuratus ē offenditur luce solis lumen
lucernæ sic rerum corporcarum actimatio splé-
dere virtutis ē magnitudine obscuretur ē
obruatur, atq; intereat, necesse est. 2. de Fi. 29

Vt multo maiora sunt opera animi, quia in
corporis sūchares, quas persequimur ingenio,
gratiore sunt, quā illo, quas virib. 2. Off. 30

*Vt maior est uis animi quam corporis. sic sunt
grauior ea, qua concepissentur animo quam il-
la qua corpore. Philip. 11.*

31

*Vt membrum turgidum ac tumidum, uscio-
se se habet ita inflatus animus & tumens, in-
uitio est. 3. Tus.*

32

*Vt ciuitas in seditione non potest esse beata,
nec in discordia dominorum dominus. sic animus
a seipso dissidens secumq; discordans, nullam
gustare partem liquiduoluptatis ac libera po-
test. 1. de Finib.*

33

*Quemadmodum oculus conturbatus, non est
probe affectus ad suum munus fugendum &
reliqua partes, totum ne corpus statim cu est mor-
sum officio suo et muners deest; sic conturbat⁹ ani-
mus, non est aptus ad exequendum mun⁹ suum. Mu-
nus autem animi, est rationi bene uti. 3. Tus.*

34

*Vt agri non omnes frugiferi sunt, qui coluntur
sic animi non omnes culti fructum ferunt. 2. Tus.*

35

*Vt ager quamvis fertilis sine cultura fructu-
sus esse non pot. sic sine doctrina animi. 2. Tus.*

36

*Vt medici, toto corpore curando, minime etiam
parti, si condoluit, medeter; sic philosophia, cum
universam agitudinem subulerit, tamen si
quis error aliunde exitit; si paupertas momo-
dit, si signominia pupungit, si quid tenebrarum
effudit exilium, semper ad eundem fontem re-
uertendum est. 3. Tus.*

37

*Vt aquos propter crebas contentiones prali-
rum, ferocitate exultates domitoribus tradere
siles, ut q; faciliorsb. possint ut sic homines secu-
dis reb. effrancatos sibi q; presidente, tanquam in
litterarum rationis & doctrina d. ci oportet, ut per
speciem.*

mutuū rerum humanarum imbecillitatem,
varietatemq; fortuna. 1. Offi.

38

Quemadmodum tēperatia sedat omnes ap
petitiones, et efficit ut hac recta ratione pareat,
conservatq; cōsiderat a iudicamentis; sic huic
mimica intemperātia, oem animi statum in
summat, coniurbat, incitat. 4. Tusc.

39

Vt medici, causa morbi inuenta curatione
esse inuenta putat, sic nos egritudinis causa re
perta, medēdī faciliū atē reperiemus. 3. Tusc. 40

Quis uos casus aliter ferunt, atque ut alijs au
tores fuerunt, nō sunt uictiores, quam fere ple
tique, qui auari auaros gloria cupidos gloriose
reprehendunt. 3. Tusc.

41

Vt in causis nouimur semper eodem statu,
sed ad tempus: ad coniuronētia naturam, ad
personā accommodamus sic in agritudine lenien
da. Nam quāsi quisque curationem recipere
possit, uidendum est. 3. Tusc.

42

Visit in pralio, ut ingnauus miles ac timidus
simul ac uiderit hostē, abiecit scutofugit qua
si posset, ob eamq; causam pereat non nunquam
etiam integro corpore, cum ei, qui fletur, nihil
tale euenerit, sic quis doloris specie ferre non pos
sunt, abyciunt se atque ita afflitti et exanima
ti sacent, qui autem restiterint, discedunt sa
pissime superiores. 2. Tusc.

43

Vt onera contentis corporibus facileus ferum
tur, remisisis opprimitur, simillime animus inten
tione sui depelles pressum omnem ponderum,
remissione autem sic urgetur, ut se nequeas, ex
tillere. 2. Tusc.

44

Vt natura alijs ad aliquę morbum proclinet
L sic

sic animus alios ad alia vita est propensor. 4.
Tusc. 45

Ut turpes sunt, qui se efferrunt latitiae, tum cum
fruuntur veneris voluptatisbus sic flagitiosi; qui
eas inflammato animo concupiscunt. 4. Tus. 46

Non est necesse, tanquam meretricem in
matronarum cætum, sic voluptatem in virtu-
tum consilium adducere. 2. de Finib. 47

Ut mediocris scientiam non ipsius artis sed
bona valetudinis causa probamus. Et gubernationis
ars, quia bene navigandi rationem ha-
bet, utilitate non arte laudatur, sic sapientia,
qua ars vivendi putanda est, non experietur,
si nihil efficeret; nunc experitur, quia est tanquam
artis ex coniuvende et comparanda voluptatis. 1. de Finib. 48

Quemadmodum gubernatores optimi vim
tempestatis sic sapientes fortuna impetu su-
perare non possunt. C. Q. fr. at. 49

Sicut medico diligenter prius quam conetur en-
gro adhibere medicinam non solum morbus eius
eius mederi soles, sed et consuetudo Galentis et
natura corporis cognoscenda est; sic equide cum
aggrederetur anticipatae cam et graue ad animos
Indicium per tractados, omni mente in ea cogi-
tatione curaque versari debemus. Et odorans, et
sagacissime posimus, quid sentiat, quid existat,
quid expectent, quid velint, quo deducuntur
oratione facilime posse videatur. 2. de Ora. 50

Ut nulla materies eam faciliter ad exarationem
ducatur, qua nisi ad moto igni ignem concipere
possit, sic nulla manus est tam ad comprehendendam
vitam oratoris parata, qua posset incendi, no-

si inflammatus ipse ad eam & ardens accesserit.
2. de Orat. 51

Vt cum in sole ambulamus, etiam si aliam
ob causam ambulemus, sic natura tamen sit co-
loremur; sic cum doctorum libros studiosissimis legimus,
sentimus orationem nostram illorum can-
tu quasi colorari. 2. de Orat. 52

Vt que pectora ludunt, etiam si non videntur in
ipsa lusione artificio proprio palestro, sed indi-
cat ipse motus didicerint ne palestram, an ne-
sciat; & qui aliquid fingunt, et si eu pictura ni-
bilis videntur, tamen utrū sciat pingere, an nesciat,
non obscurū est; sic indicendo facile declaratur
virus qui dicit, ad dicendum omnibus inge-
nus artibus instructus accesserit. 1. de Ora. 53

Vt gemma quanuss abiectantur in lutu ful-
gorem tamen & proprietatem non amittunt;
sic multi qui quanuss in tenebris inuoluti fue-
runt, non tamen optimam naturam, qua non
ab homine, sed ab ipso Deo genitam putamus,
non amiserunt. In Vatis. 54

Vt membra nobis ita data sunt, sit ad quan-
dam rationem vivendi data esse appareat, sic
apparet anima, nō ad quadrupem vivere, sed
ad quadrupem formam vivendi videtur data.
itemq; & ratio & perfectaratio. 3. de Fin. 55

Vt in corporebus magna dissimilitudines
sunt (alios enim & videmus velocitate ad cursu,
alios viribus ad sustentandum valere, itemq; in
formis, alijs dignitatem inesse, alijs venustatem)
sic in animalibus existunt etiam maiores varia-
tes. 1. Offic. 56

Vt in Gracis artificibus, dicunt eos auctores
esse

esse q. citharæ disfiers non posuerunt. sic nūnq[ue] osdemus; quia oratores euadere nō potuerūt, eos ad iuris studium deuenire. Pro Murana. 57

Vt qui morte in malis ponit, non pet eā non timere sic nemo. Et in re poteſt id, quod mali decernit, non rurare. id q. timere 3. de Fine. 58

Vt equus indomitus, quanuus natura bene copositus sit, idoneus non potest esse ad easilitates. Et aptus ad ea, quæ desideratur ab equo si homo indolens, quanuus ingensosus, ad suarum non potest peruenire. 4. ad Heren. 59

Vt locus in mari sine portu nauibus non potest eatus, sic animus sine fide stabilis amicis non potest esse in ijs rebus, qua sub eandem rationem cadunt. 1. de lnuent. 60

Vt qui studium currit, enītē et contendere debet quam maximè possit. Et vincat, supplantare eum qui cum certet, aut manu depellere, nullo modo debet; sic in fortisib[us] quenque petere, quod pertineat ad eosum, non insquum est, alteri diripere, tuis non est. 3. Offi. 61

Vt non omnem frugem atq[ue] arborem in omni agro reperire possit; sic non omne facinus in omnis vita nascitur. Pro Rosc. Amer. 62

Vt ignis in aquam constitutus, continuo restinguatur et refrigeratur; sic referens falsum crimen, i purissima califissimā vita collatu, statim cōcidit et extinguitur. Pro Roscio Comædo. 63

Vt tempestates sape certo aliquo tempore signo conuentur, sape improposito nulla ex certa ratione, obscura aliqua ex ea concitantur; sic in comitiorum tempestate popularis, pe intelligas, quose gno comoda sit, sepe ita obscura est ut cœsu exco
taia

tata esse ideatur. Pro Muræna. 64

Vt mare quod sua natura tranquillum est,
entoru*s* et garris sedenius, ac turbari: sic po-
pulus sua sponte pacatus hominum seditionis
vocebus, & violentissimis tempestatisibus conci-
tari solet. Pro Cœlent. 65

Vt imperatores in stricta acie solent, quanq;
paratissimos milites ad præliandum videant, eos
tame cohortari; ita iuuenes ardentes et ereditis
ad laudē, ad literas sunt adhortati. Phil. 4.66

Vt si gladium paruo, puerō, aut si imbecillo
fensi aut debili dederis, ipse imperus suo nemini
nō cedit: sī ad nudum & fortissimiū viri corpus
accesserit, posuit acie ipsa, & ferri viribus
vulnerare: ita cum hominibus exortatis atq; exar-
guib[us] Consulatus tanq; gladius esset datus, qui
per se pungere neminem unquam potuissent, hi
summi imperii nomine armati Remp. contru-
cidauerunt. Pro Sest. 67

Quemadmodum theatrum cum commune
sit, recte tamen dici potest eius esse eum locum,
quem quisque occupavit: sic in urbe, mundo &
communi, nō aduersatur ius, quo minus suum
quidque cuiusque sit. 3. de Finib. 68

Vt enim necessè est lanceam in libra ponderi-
bus impositis deprimenti; sic animum perspicuis
cedere. 2. de Academ. 69

Vt fures earum rerum, quas ceperunt signa
comutant: sic multi absens sententijs profundi-
ctuntur, nomina tanquam rerum notas mu-
tantes. 5. de Finib. 70

Quemadmodū volucres sedemus procreatio-
nis atq; perditatis sue causa fingere et construe-

genitor, easdem, autem cum aliquid efficerint, leua de laboris fuit, cum possem ac libere solutus opere solitare, sic nobis animis forensibus, negotiis, atque urbano opere defessi gestissent, ac voleret esse cupiunt, & acuicura aigue labore. 2. de Orat. 71.

Ut cygni praesidetes, quid in morte boni sit, cum cunctu & voluptate morsuntur, sic omnibus. & bonis & doctis est fiscendum. 1. Tus. 72.

Ut stultitia, et si adepta sit quod concipiuit, nunquam se tamens sit consequitur, ne putat si sapientia semper eo contenta est, quod adest ne que unquam sit parvum. 5. Tusc. 73.

Ut mulieres ideo bene oleo qd nibil olent, videntur, ut et hoc ipso ornatis, oratio quod ornamenta negligat. Cic. Att. lib. 2. 74.

Ut quida morbo aliquo, & sensus stupore sua uitatem sibi non sentiunt, sic ibidemq; auari, facinorosi, vera laudis gustum non sentiunt. Philipp. 75.

Ut levitatis est, inanem auxupari rumor, ut omnes sombras et falsa gloriae confectari, sic lenis est animi lucem splendoremq; fugientis, sueta gloriam, quis est fructus verae virtutis honestissimus repudiare. In Pisonum. 76.

Ut plerumque bestia ferme dominante, ad eum cum sibi aliquando pastas sunt reuertuntur; sic latrones virgine inspira. Pro Client. 77.

Tanquam bona Valerudo, uenienter est ipsi, qui ex graui morbo recreatis sunt, quamvis qui nunquam agro corpore fuerunt, sic omnes i desiderata magis, quam a siduc percepta delectat. Post redditum ad Quirites. 78.

Ut graminis agrorantur, qui cum leniente monbo

bzvidentur, in eum de integro inciderunt, sic
vehementius laboramus, quis non prostigato bel-
lo ac pene sublato, renuatum bellum gere cona-
mur. Csc. Cornificio. Fam. 12.

79

Vt ijs, qui imprudenter laserunt, ignoscis com-
muni; ita ijs, qui necessarii profuerunt, haberi
gratiam oportet. 1. de Invent.

80

Vt in adificijs, architecti auertunt ab oculis,
naribusq; dominorum e. i. que praefluentia ne-
cessario terti effent aliquid habitura; sic natu-
rales similes procul amandaust à sensibus.
de Nat. Deo.

81

Vt innocens ss dicitur, nō qui nocet leuiter,
sed qui nihil noceat; sic sine metu ss habendus
e. i. non qui parua metuit, sed qui omnino me-
tu vacat. 5. Tusc.

82

Vt oculus, sic animus se non videns, alia cer-
nit. 1. Tusc.

83

Vt nauē adeficium idem destruit facilli-
mē, qui construxit; sic hominē e. i. optimē qua
conglutinauit natura dissoluit Cato Maior.

84

Vt adolescentem, in quo sénile est aliquid; sic
senem, in quo adolescentis probi est aliquid,
laudamus Cato Maior.

85

Vt adolescentibus bona indele prædictis sapie-
tes senes delectantur leutorq; fit eorū senectus,
qui a suuertute coluntur & diliguntur. sic ad-
olescentes senum præceptis gaudent, quib. ad
virtutum studia ducuntur. Cato Maior.

86

Adolescentes sic mors sedentur, sot cu aqua
multitudine vis flamae opprimuntur, et qui si pma
ex arborebus si cruda sint, vi auelluntur. se
matura et cocta, decidunt; sic vnt adolescentib.

2111 auferit sensibus maturitas Cato Maior. 87

Vt petulantia & libido magis est adolescentium quam senum nec tamen omnium adolescentium sed non proborum; sic ista sensibilis stupiditia, qua deliratio appellari solet, senum est leuium, non omnium. Cato Maior. 88

Vt non omne solum; sic non omnis actus frequentate coaccedat. Cato Maior. 89

Vt pulchritudo corporis apta compositione membrorum mouet oculos, & delectat ut hoc ipso quod inter se omnes partes cum quodam tempore consenserunt; sic decorum, quod eluet in vita: mouet approbationem eorum quibuscum vivitur, ordine et constantia, moderatione omnium dictorum atque factorum. 1. Off. 90

Vt pictores, & q. qui signa fabricantur, & uestris etiam poeta suum quisq; opus à vulgo considerari vult, si si quid reprehensum sit a pluribus id corrigatur, hqz & secum, & cum alijs quid in eo peccatum sit, et exquirunt, sic aliorum iudicio per multa nobis & facienda & non facienda, et mutanda et corrigenda sunt. 1. Off. 91

Vt beneficis liberalesq; sumus non sot exigamus gratiam, (neq; n beneficium feneratur) sed natura propensi ad liberalitatem sumus; sic amicitiam, non spe mercedis adducti, sed quod omnis eiur fultus in ipso amore inest, experientiam patamus In Laiso. 92

Vt aurum igne sic benevolentia fidelis persculo aliquo perspicis solet. Cicero Papirio Poeto, Famil. 9. 93

Vt hirundines estiur tempore præstio sunt frigore pulsarecedunt, ita falsi amici sereno vita

tempore presto sunt, simulac fortuna hyemem
viderint, deuolant omnes & ad Heren. 94

Amici nostri veteribus nisi sint anteponenda,
Et equis Veteris teneros anteponere solemus.
Non n. amicitiarum esse debent sicut altaria
verum fastigates. Veterissima quaque esse suauissi-
ma debent. Nobilitates tamen non repudian-
da; Veteritas autem suo loco conseruetur. In
Lat. 95

Ut monere & moneri, proprium est vera am-
icitia. Alterum libere facere, non asperre,
alterum patienter accipere, non repugnanter:
sic habendum, nullam in amicitia pestem esse
maiorum quis im adulacionem, blanditas,
passio. In Lat.

PETRVS LA. GNERIVS COMPENDIEN.

SIS FRANCISCO Ab Oliua
Tholosano, lumine specia-
lescenti. S. P. D.

DECIM A hereditas, nisi Fran-
cise, qui liberis à patribus re-
linquitur, est via virtutis; mul-
tarumq; artium cognitio atq;
scientia, qua mihi, iuxta Cice-
rones sententiam, videtur omni patrimonio pra-
stantior. Itaque non possum satis probare sim-
pliciter illam patris tui in promouēdis studiis
tuis diligentiam, qui à ceteris patribus volun-
tate longe & studio dissimilis, hoc sebi solū cre-
dit negotijs dari, optimis & & morib; et literis
tuas illa ruditas & a imbuatur. & si præpostera-
sit hodie multorum cura & diligentia, qui ni-
hil cohabent neglectius, quo ipsi nihil esse debet
commendatus in et tantum occupati, ut ha-
beat filius unde splendide vnuat, non admodum
soliciti ut habeat unde recte vnuat; corporū ma-
gnam, animi vero & mentis, aut nulla aut se-
ram curam habentes. Praclare igitur pater
tuns, qui non tam pulchrum duxit bene nasci,
quā m̄ præclarum bene instituti, cuius nunc ne-
cessē est, ut ingrauefcens atas in tuis moribus
& literis, conquiescat si modo sis esse vis quem
te semper esse voluit. Mihis profecto dubia non
est, aut obscura illius erga te voluntas qua ibi
est nul-

Si nullo loco defuist., sic nullo quoque tempore
deerrit tu vide ipse tibi deiss. Magna est illius
de te opinio, nec vulgaris multorum de tuis fia-
diis expectatio, qua tibi non retinenda modo
aut sustinenda sed cura & studio augenda &
amplificanda est. Scitio enim ea abs, se expecta-
ri, que ab ingenuo adolescenti & Ioannis ab
Olina & adiuvate regi filio expectandi sunt:
fac tibi paterna virtutis, masorumque tuorum
ventat in mente recordatio, qua te officij tuis
oblinisci non sinet, que te dies noctes qz commo-
uebit, atque perficiet, & aliquid excitatam
de te opinionem tucri, & sustinere possis. At qz
ne ipse bni & studiis praceptoris officio videar
defuisse, te cum multis de causis, tum amore
incitatus meo, rogo, & moneo, & candidis mo-
rib. & literis, ad quas tu natus videris, omnis
cura & studio insigiles, quod quo sit commo-
dius. Ciceronis eas sententias, que ad pietatem.
Christianamque religionem, videbantur proxime
me accedere tibi & dico. & denoueo; quies, &
diligenter amplectare, studiosè euolvas, totus qz
in iis versere, pro mea in te benevolentia et hor-
ror & obsecro. Vale. Tholosæ, octava Calens. Se-
ptem. Anno. M. D. XLI.

M. T. CICERONIS

PIAE ALIQUOT SENTENTIAE.

SI QVOD optimū, maximum-
que est, id vobis adspicit,
virtute opera danda est, sine
quā nullam rem expetendam
consequi possimus. 1. de L. alio. 2

Omnium rerum magnarum ad ipsi immorta-
libus principia dicuntur. In Vatisn. 3

A Dīs immortalibus sunt nobis agendicar-
pienda primordia. 2. de Legib. 4

Nemo magnus sine aliquo afflatus diuino
vngui insuit. 1. de Nat. deor. 5

Cum ipsa natura magnam homini faculta-
tem dederit tamen esse Deus putatur, Et si
seipsum quod est hominum proprium, non par-
tum per nos sed diuinitus ad nos delatum fit
deatur. 1. de Oratio. 6

Commoda quibus cotimur lucem, quae sum-
mur spiritum, quem ducimus, à Deo nobis da-
ri et impartiri videntur. Pro Ros. Amer. 7

Sit hoc a principio persuasum hominibus, do-
minos esse omnium rerū ac moderatores deos
eaque que gerantur, eorum geras distione atque
numine, eosque optime de genere hominum me-
ters. Et qualis quisque sit, quid agat, quid in se
admettit, qua mente, qua pietate colat retri-
gionem, intuens priorumque et impiorum habe-
rationem. 2. de Legib. 8

Dicitur

Deorum prouidentia mundus administratur, ȳdemq; consulunt rebus humanis, neque solum ſenaueris, verum etiam ſanguis. 1 de Diuīn 9

Mundus regitur numine Deorum, illis, quaſi communis verba ē ciuitas hominum. 2 de Finib. 10

Nihil eēt ille principi Deo, qui omnem hunc mundum regit (quod quidem in terris ſiat) accepit. quā concilia, cœrūsq; hominū iurē ſo- ciari, quā ciuitates appellantur. S. M. Scip. 11

Illud modo videto, ut Deū nō veris, efti igno- res ē locum ē faciem: ſic animum tibi tuum notum eſſe oportet, etiam ſi ignores ē locum ē formum. 1. Tuf. 12

Quis eēt tuus decors, qui cum ſuſpexerit in eālum, Deos eſſe non ſentiat. ē ea, que tanta mente ſiunt, ſi ſix quisquam arte illa ordine verum ac ſcieſt studinem perſequi poffit, ea ſu- fieri puerit? de Reſpoſiſis Aruſp. 13

In mundo Deus eft aliquis, qui regit, qui ga- beat, qui cuſum aſtronum, qui mutationes temporum, verum viſiſtudines, ordinesq; co- ſervat, terras ē maria contemplans, hominiſ commoda vitasq; thetur. 1 de Nat. deo. 14

Deus ipſe, qui intelligit a nobis, alio mo- do intelligi nō poeſt. nūi mens ſoluta et lebera ē ſegregata ab omni cocretione mortis, omnia ſentientia ē mouens, ipſa q; preda motu ſem- piterno. S. M. Scip. 15

Ea eēt Dea ſita, quā nihil beatius nibil ora- nimo bonis omnib; affluens, cogit et ſp̄it. Ne- bil, n. agit, nullus occupat oīib; ej; impiscatus, nulla

nulla opera molitur, sua sapientia et virtus gaudet, habet exploratum, fore se semper tu in maximis, tu in eternis voluptatibus. 1. de Nat. deo. 16

Vt hominum membrana nulla contentione, nisi te ipsa est voluntate mouentur, sic numine deorum omnia finguntur, mouentur, atque mutantur. 1. de Nat. deo.

Mala est impia consuetudo est, contra Deos disputandi, sine ex animo in fias, sine simulacra. 18
2. de Nat. deo.

Homini timide de potestate Deorum est passa dicenda sunt. Pro lege Manil. 19

Pietas grata est Deo; superius est remouendus. Quid enim est cur paupertatem, Deorum adiutorium arceamus, praeferim cum ipsi Deo nihil minus gratum futurum sit, qui in omnibus patere ad se placandum, est colendum utam. Numq; Pompilius. 2. de Leg. V. de deo. 1. 20

Nulla est erga Deos pietas, nisi honesta de numero Deorum ac mente opinio. Pro Planc. 21

Color albus principie decorus deo est. 2. de Leg. 22

Cum multum animus corpori praestet, obseruiturq; ut casta corpora adhibeantur, multo est in animis id obseruandum magis: nam incestu vel aspersione aqua, vel diuersu numero tollatur. animalibus, nec diuturnitate evanescit, nec manus uluis eius potest. 2. de Leg. 23

Nullum est animal, prater hominem, quod habeat aliquam notitiam Dei. 1. de Leg. 24

De hominibus nulla gens est, neque tam insensueta, neque tam fera, qua non, etiam si ignorat qualiter Deum habere deceat, tamen habendum sciat. 1. de Leg. 25

Firmissimum afferri uidetur, cur Deos esse credamus, quid nulla gens tam fera, nemo omnium tam si immunitas, cuius mente non imbueritur deorum opinio. 1. Tus. 26

Dy immortales sparserunt animos in corpora humana, ut esset quis terras tueretur quiq; celestem ordinem contemplantes, imitaretur eis vita modo, atque constantia. Cato Major. 27

Deus, animal unius spectabilis, hominem, in quo omnia animalia contineret, effecit. De Viriuer. 28

Sunt ex terra homines, non ut incola, et habitatores sed quasi spectatores superarum rerum atque celestium, quarum spectaculum ad nullum aliud genus animatum pertinet. Sensus autem interpretes ac nuncy rerum, in capite, tamquam in arce mirifice ad usus necessarios facti et collocati sunt. Tu reisqua vide supra de Homine. 116. 2. de Nat deor. 29

Cum natura ceteras animales abieceret ad pastum solum hominem crexerat, et ad caelum quasi cognationis domiciliq; primiti conspectum excitauit, tum specie ita formauit oris, ut in ea pensatus reconditos mores effingeret. 1. de Leg. 30

Omnia aliorum causa generatus sunt, ut fruges atque fructus, quos terra gignit, animalium causam, animantes, hominum, ut equus uebendi causam arans bos, uenans et custodiens canis ipsa autem homo ortus est ad mundum contentum plandum. 2. de Na. Deor. 31

Nobis persuasum esse debet si omnes deos, hominesq; celare possimus, nihil tamen errare, nihil iniuste, nihil libidinosce, nihil incontinenter esse facendum. 3. Offi. 32

Cum despiceremus, & sentire quid sumus, & quid ab animantibus ateris differimus tunc ea in se qui incipiemus, ad quam natus sumus. 5. de Finib. 33

Sic considerare uelimus, qua sit natura hominis excellentia, & dignitas, intelligemus quam sit turpe diffluere luxuria, & delicate ac moliter usum, quamq; honestum parce, contenetur, severè, sobrie. 1. Offi. 34

Nec figura corporis, nec excellens uis ingenij humani significat ad hanc unam rem natus hominem, ut frucretur uoluptatisibus. 1. de Fin. 35

Animus est in generatus à Deo ex quo uere, uel agnitus nobis cum cœlestibus, uel genus, uel stirps appellari solet. 1. de Leg. 36

Est animus cœlestis ex altissimo domicilio de pressus, et quasi demersus in terra, locum dintia natura, aeternitatiq; corrari. Ca. Ma. 37

Humanus animus decerpitus ex mete divina cum uero nullo nisi cum ipso Deo si hoc fas est debitus, copiaris potest. Huc igitur si est excusus, et si in acries ita curata est, ut ne caretur erroribus, sit perfecta mēs, sed est absolute ratio, quod est idem quod uirtus. 5. Tusc. 38

Nulla est celeritas, qua possit cū animi celeritate copiarari: quisi manet incorruptus suis similibus, necesse est staferatur, ut penetret & disperdat omne calum hoc, in quo nubes, imbre, uentisq; coguntur. 1. Tusc. 39

Oportet ut ipsius mens uitq; exutā cognoscatur, coniunctamq; cum diuina mete sc̄ientia, in quo insatiusbile gaudio compleatur. 5. Tusc. 40

Quoniam animus, cognitis perceptisq; uirtutib; a corpore

impetu obsequio indulgentiaq; discesserit, nolu-
ptatemq; sicut labo aliquā decoris oppresserit,
omnemq; mortis doloris q; timore effugerit, so-
ceritateq; charitatis coniceret cū suis, omnesq;
natura coniunctis suos duxerit, cultumq; Deo-
rum parare religionem suscepserit. Exacue-
rit illam, ut oculorum, sic ingenij acie ad bone
diligenda, et req; ienda contrarie que virtus ex-
prouidendo, est appellata Prudensia: quid eo dics
aut cogitari p; iterst bratus? Idq; cu coeli, ter-
ras maria, rerumq; omnium natura perspexe-
rit, eaq; ñ de generata, quo recurrat, quādo, quo
mundo obitura, quid in ī mortale? Caducum
quid diuum aternuq; sit, uiderit ipsu m q; ea,
moderantem regentem pene prebenterit se-
fēq; nūtis circundatum mānibus populare ali-
cuius definiti loci, sed cuius totius mundi, quātū
unius urbis agnoverit, in hac ille magnificētia
rerum, atque in hoc cōspectu et cognitione natu-
ra Dī i mōrtales, quā se ipse nōscet, quod Apol-
lo præcipit Pythius: qui in cōtēnet quām despi-
ciet? quam prō nihil op̄utabit ea que vulgo du-
cuntur amplissima? 1. de Leg. 41

Animus cum est secum secūq; ut dicitur, ui-
uit, tum que ad se pertinent, ea curat, que sua
sunt, cognoscit, noscit sc̄psum. 1. Tusc. 42

Si quis est h̄o: robore animi, ut que hac indole
uirritatis accōmētia, ut respuant omnes uolupta-
tes, oēm q; uita sua cursu in labore corporis,
atque in animi contentione conficeat, quem nō
quies, non remissio, non aequalium studia, nō in-
di, non cōtraria delectent, nihil in uita expeten-
dum putet, nisi quod est cum laude et honore, et

393 SENTENTIAE

sum dignitate conmactum; bunc mea sententia
diuinis quibusdam bonis instruendum asque or
natum puto. Pro M. Cælo. 43

Alio spectare si uoles, atq; hanc sedem ē
eternā domum eorum, neq; sermonib. uulgo de
uersis, nec in præmūs humanis spēm posueris re
rum eternitatis suis te dilecebris oportet ipsa uirtus
erabat ad uerum decus. Somn. Scip. 44

Cogstantes supera asque celestia hac nostra
ut exigua ē minima contemnamus. 4. Acad.
quest. 45

Quid potest ei uideri magnum in rebus hu
manis, cui aeternitas ois, totus q; mundus nota
fit magnitudo? Nam quid aut in studiis huma
nis, aut in tam exigua uita breuitate magnū
sapiens uideri potest, qui semper animo si excu
hat, ut nihil ei impromisum accidere possit, nihil
quod inueniatur, nihil omnino nouum? Atq; idem
statim omnes partes uicem intendit, ut semper
uideat sed estib; ac locū sine molestia atq; angore
uiuēd; ut quemcunque casum fortuna inuexo
rit, hunc aperte ē quiete ferat. 4. Tusc. 46

Confer nostra longissimā atatem cum aet
ernitate, ē breuisimā reperiatur. 1. Tusc. 47

Celestia semper spectatio, illa humana con
temnit. Somn. Scip. 48

Nihil est melius, quim memoriare cœle
stium, ē libertate contentum, negligere huma
na. Cic. Brutus. 49

Abeunt omnis unde orta sunt. Cat. Ma. 50
- Nemo confidat semper sibi illud stabile ē
firnum permanjurum, quod fragile ē cado
cum sit. 2. Tusc. 51

O Di⁹ bone quid est in hominis vita diu⁹? Mihi ne diuturnū quidē quicquā uidetur, in quo est aliqđ extremum cū enim id aduenit tum illud, quod prateri⁹ effluxit: tantum remanet quod uirtute & reple factis sis consecutus. hora quidem cedunt & dies & menses, & annus nec prateritum tempus sinquam reuertitur, nec quid sequatur sciri posseſt. Cato Maior. 52

Quis est, quamvis sit adoleſcens cui sit explo ratuſe ad uesperū esse uicturi. Cato Maior. 53

Nemini exploratum potest esse, quomodo ſe ſe habiturum ſit corpus non dico ad annum, ſed ad uesperum. 2. de Finib. 54

Homines noſt̄ eſſe memineremus, ea legem atos ut omnibus telis fortuna pofitatisit uita noſtra: neque eſſe recuſandum quo matnus ea qua nataſ ſumus, coditione uiuamus, ne ue ram grauitate eos caſus feramus quos nullo coſilio uitare poſſuamus, cuenatisq; aliorū memoria repetendis nibil accidiff̄ nobis cogitemus. Csc. Titio, Fa. 55

Vtrum uiuere, an mori ſit melius, Di⁹ immortales ſciunt hominem quidem arbitror ſe re neminem. 1. Tusc. 56

Ex ipſa uita diſcedimus, tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo, commorandi enīq; nobis natura diuerſorum, non habitandi de dit. Cato Maior. 57

Mors terribiles eſt ipsi, quorum cū uita omnis extinguitur, non ipsi, quorum laus emors non poſſeſt. Parad. 2. 58

Sic habeto, te non eſſe mortalem, ſed corpus hoc. Somn. Scrip. 59

Corpus hoc eſt mortale, animi uero motus ſe pſter-

piterni. Pro Sestio.

Dux sunt via, ut ait Socrates, duplicesq; cursus animorum è corpore excedentium. Nam qui se humanis virtutis contaminaverunt, & se rotos libidinibus dederunt: ipsi deum quodam iter est inclusum a concilio Deorum. Qui autem se integro, castoq; servarunt, quibusdam fuit minima cum corporibus contagio, suntque in corporib. humanis vitam imitati Deorum, his ad illos, à quibus sunt profecti, facilis pates redditus. 1. Tusc. 61

Eorum animi, qui se corporis voluptatibus dediderunt, earumq; se quies mansitros pbleverunt impulsuq; libidinum voluptateb. obediensum, Deorum & hominum iura violarunt, corporib. elapsi circum terram ipsam solvantur, nec in hunc locu cælesti, id est in cœlu, nisi multe exagitati seculis, reuertuntur. So. Scip. 62

Qui recte & honeste curriculum suendi à naturae datum confecerit, ad astra facile reuertetur non qui aut immoderata, aut intemperanter vixerit. De Vniuers. 63

Omnibus, qui patriam conseruarint, adiuvent, auxerint, certus est in cœlo ac definitus locus, ubi beati se piterno aeo fruatur. So. Sc. 64

Omnium animi sunt immortales, sed bonorum fortiumq; diuini. 2. de Leg.

Bonorum virorum metes mihi diuina atq; aeterna videntur, ex hominu vita ad Deorum regone saltimonti, eq; de migrare. Pro C. Rab. 66

Tunc erimus beati, cu corporib. resistsis, cupi distatis & simulationū erimus expes. 1. T. 67

Vestra q; dicitur vita, nostra est. in So. Sc. 68

Vestra

Vetat dominans ille in nobis Deus, insuffit
hinc nos: suo demigrare. Cum vero et a usum
Deus ipse dederit, na ille medius fidelis
sor sapiens latet ex his tenebris in lucem illam
excesserit, nec tamen illa vincula carceris ru-
perit leges enim vetant; sed tanquam a magis-
tratu, aut ab aliquo potestate ligata sic a
Deo euocatus atq; emissus exterrit. 1. Tus. 69

Tibi & p̄s oib, est animus in custodia corpo-
ris retinet⁹ nec insuffitus, à quo ille est; sibis
datus, ex hominuſ ſita migrādū est, ne munus
aſignatum a Deo defugiffe. Videamus Sc. 70

Noeſt insuffit imperatoſs, ſed eſt Dei, de pſe-
dio & ſtatione vita decedendum. Ca Ma. 71

Niſi Deus iſtis te corporis custodis liberans
rit, ad calum adiutus patere non poſt. Scip. 72

Nos, ſiquid tale acciderit, ut a Deo denun-
ciatum videatur ſol examinare vita, lati, &
agentes gratias pareamus, emat ieq; vos è cu-
ſtodia, & leuiari ſineculis arbitremur; ſoſt aut
en eternam & plane noſtram domum remi-
gremus aut omni ſenuſ moleſtaq; careamus.
Si autem nihil deuiciabimur, eo tamē ſamus
animo, ut horribilem illum diem alijs nobis
fauſtum putemus nihilq; in malis ducamus,
quod ſit vel a Dīis immortaliſbus, vel a natura
parente omnium conſtitutum. Non enim temo-
re, nec fortuito ſati & creati ſumus ſed profe-
cto fuſt quadam uis, qua genere conſuleret hu-
mano, nec id gigneret aut alevet, q; cum ex am-
bauiſſet omnes labores, tum incederet in mortis
malum ſempiternum. 1. Tuſc. 73

Nec enī quā bono q; cqua malis euenire po-
tſit.

est nec vivo, nec mortuo, nec in quo. in eius re
et Diis immortalibus negligentur. 1. Tus.

Improbo bene esse non potest. in Par. 75

Animi conscientia improbi semper crucian
tur. 2. de Finib. 76

Impy pœnæ luunt. Sc. 1. de leg. Vide, Im
py. 77

Cuiusvis est hominis errare, nullius nisi insi
pientis perseverare in errore. Phil. 12. 78

Facilius ipsis ignorari, qui non perseverare,
sed ab errato se renouare moluntur, est enim
humanum peccare, sed belum in errore per
severare. In Vatin. 79

Optimus est postea paenitenti, mutatio confi
lii. Philip. 12.

Sic erratis medicina confessio. Csc. Octauio,

Per multa nos consultò omisimus, & ea in
primis, quæ ad dicendi facultatem &
exercitationem magis, quam ad institu
tum nostrum pertinere videbantur, qui
bus aliquando proprius & suus locus à
nobis, si hunc nostrum laborem probari
intellexerimus, tribuetur.

ILLVSTRES Q V AE D A M

S E N T E N T I A E E X
optimis quibusque alijs auctoressus
selecta, per eundem Petrum
Lugnerium.

V I R T U S . L

NIRTUTE homini a dñs immortalibus nihil melius datum est.

Amplissimum sibi sp̄s prædictum est fortus.
Ipsa quidem fortus sibi met

pulcherrima merces.

Omnia ei adiungit bona, quem penes est vir plaus

Sola virtus expers se pulchri.

Sense.

Virtuti fortuna cedit.

Salv.

Virtus fortuna non est indiga.

Virtus fortunare solet.

Nunquam potest non esse virtutis locutus.

Virtutis omnia parent.

Domat omnia virtus.

Famam extendere fultis.

Yng.

Non virtus opes.

Virtus et glorie comes inuidia.

Virescit vulnere fortis.

Virtus et præmium honor.

Sallu. Ipsi se se virtus satis ostendit.

Virtus neque dno datur, neque accipitur.

Cic. Virtus eripit nec sui ripa potest. Nunquam neque naufragio neque incendio amittitur.

Sene. Nunquam Stygius fertur ad manus
Inelixta virtus.

Sallu. Virtus eterna praelataq; habetur.

Plau. Qui per virtutem perit, non per interst.

Bonum est. qd ex virtutis geritur imperio.

Cice. Quod rectum, hoc bonum, Et cum virtute
est, hoc deum est bonum.

Plau. Sat habet fanticorum semper, qui recte facit.

Sera nunquam est ad bonos mores via.

Bene vivere, bis vivere est.

Ad virtutem bona Es ardua est via.

Ad gloriam virtutis via peruenitur,

Hor. Virtutem incolument odimus:

Subiaram ex oculis querimus inuidi.

Inne. Prebitas laudatur Es alget.

Haud facsie emergunt, quorum virtutibus ob-
stat.

Res angusta domi.

Sallu. Bonos imitari quamvis inuidere, prestat.

Vbi malis pramia sequuntur, haud facile quis
quans gratuitu bonus est.

Sene. Plerunque nos fallat vitium specie virtutis
Es umbra.

Prosperrum ac felix scelus,

Virtus vocatur.

Pauore carent, qui nihil commiserunt: at pena
semper ob celos versari putant peccarut.

Vacandum non modo omni criminis, sed Es cri-
minis cuiuscunque suspicione.

Oderunt

Oderunt peccare boni uirtutis amore : Horæ
Oderunt peccare malitiam dñe pæna.

Semita certe. Iuuæ.

Tranquilla per uirtutem patet unica uita.

Affectibus bene usi uirtus, male usi, uitium.

Nobilitas sola est, atque unica uirtus, Iuuæ.

Statue huiusmodi reuinquenda, q[uod] uirtutis sint Clas-
monumeta magis, quam natura corporis.

Virtute decet, non sanguine niti.

Sola perpetuo maneat. Seno.

Subiecta nulli mentis atque animi bona.

Omnis spes in uirtute ponenda.

Prudentia.

2

PRUDENTE S Dij amat, & oderunt malos.
P[ro] quisquam iustitiam recte constitueris, stul-
tum est de exitu consilium capere.

Istuc est sapere, non quod ante pedes modo est Ter-
uidere sed etiam illa, que futura sunt pro-
spicere.

Priusquam incipias cōsulto, et ubi cōsulueris. Salut,
maturæ factio opus est.

Praterita reprehendi possunt, corrige non pos-
sunt.

Cum re mutare consilium prudentis est. Salut,

In capiendis consilij festinatio rationis inimi-
ca mentis praestringit oculos.

Haud facile animus uerum prouidet, ubi odie-
num, amicitia, ira, atque misericordia inter-
cedunt.

Nunquam ita quisquam bene subdulta ra-
tione ad uitam fuit.

Quin res, atas, fons semper aliquid adpartet
nous &c.

Gice. Per beatissunt, qui cum tenent vite cursum,
est vel in negocio sine periculo, vel in octo cū
dignitate versentur.

Bera sunt hominum lamentationes, profusa,
vituperanda, quas occupatas in q̄ lugēant
cerneant, q̄ fons suo desideria, contigerūt.
Primus ad sapientiam gradus scipsum nosse:
quod est omnium difficultissimum est, ita lo-
gè ut ille summum.

Plaus. Feliciter is sapiens, qui pers solo alieno sapit.

Tibiu. Felix quisunque dolore,

Alterius, discere posse carere tuo.

Ter. Scirentem est periculum ex aliis facere, tibi quod
ex usu fieri

Idem Ita compiarata est omnium hominum natu-
ra, aliena melius est videant, & iudicent,
quam sua

Cat. Suis cuique attributus est error.

Sed non videamus manusca quod in tergo est.

Sall. Aliena sic nobis tractandasunt, ut nostrarum
non obliuiscamur.

Stultus & est, aliena rem suo periculo curare.

Prudentis est, mortis meminisse.

Sapientissimus quisque animo & quisimo me-
ritur, stultissimus inquisimo.

Hes. Aestas non semper fuerit, componere nidos;
Capte diem, quā minimum crevulus postero;

Hor. Vnde memor quam sit aut brevis.

Mar-Seranus fons est crastina, vnde hodie-
tia. Num lucte vnde.

Vtendum praesentibus.

Memineris iuuenis, qd aliquando scenex eris.
Est sua reb pulchrudo sed et isterim desinit.
Etulus est, qui qua obtulit opportunitas, non
amplectitur.

Bene quiescat, bene faciat. Et intra Oui.
Fortunam debet quisque manere quam.

Optimus est in omnibus rebus modis, lauda-Boet.
bilis que mensura.

Quod precipiti via.

Certum deferit ordinem,

Latos non habet exitus.

Est modus in rebus sunt certi denique fines, Horat.

Quo ultra citraq; nequit consistere rectum.

In omni re videndum, ne quid nimis. Ter.

Flagitium est, te alijs consilium dare, foris fa-
pere, tibi non posse auxiliari.

Lenicē fūlmandum est. Oui.

Habent parua commoda magna mōra.

Quod cauere possit, stultum est, admittere. Ter.

Prudentis est in plerisque connuere.

In auido ingenio sape paruum vincit consiliū.

Ineuntis etatis inscītia, senum constiūenda

Et regenda est prouidentia.

Stultum est dimensionibus terrarum studere,

Et seipsum nescire metiri.

Dīs proximis ille est, Clau.

Quem ratio non trā mouet

Vtilia iucundis preferendas sunt, cūm obtine-
ri utrumque non potest.

Vix sibi ipsi, nedum alijs credet prudens.

Ab altero expetitis, alteris quod feceris. Ter.

Omnia prius experiri, qua armis, sapientem
decet.

Euentus stultorum magister.

Mor. Dulce est despere in loco.

Fortitudinis.

3

Ois. FORTIOR est quisque, quam qui fortis
similis.

Men. nec Virtus altius ire potest.

Omne solum fortis patria est.

Patria est ubique, Virtus sedem sibi elegit.

Fortium terrorum est magis mortem contem-
nere, quam amare vitam.

Bene. Quemcumque fortis videris, miserum neges.

Ter. Fortes fortuna adiuvat.

Magnum faciunt hominem res aduersa, quem
admodum secunda facilem.

Crescit in aduersis Virtus.

Sall. Necesitudo etiam timidos fortes facit.

Ois. Scilicet aduersis probitas exercit aerebus,
Tristis materiam tempore luctus habet.

Sall. Quanta cibusq; animo audacia natura, aut
moribus inest, tanta in bello patere solet.

Plau. In re mala animo si bono fuisse, suauat.

Lucr. In dubijs homines spectare periclis,

Conuenit, aduersisq; in rebus noscere quis sint.

Pla. Animus aquus, opusmu ē arumone eodis metu.

Sd. Explorat aduersa hostios, perq; aspera duro.

Ital. Nititur ad luctum Virtus interrita clivo.

Tere. In quo quisq; periculo habet animum,

Scitū est profecto quidem, & in medijs malit
ea quenquam supere, qua sapere est opus.

Virg. Tu ne cede malis, sed contra audientior es.

Sene. Haud est virile terga fortuna dura.

Bene. Facere solent extremas securos mala.

Appa-

Apparet virtus arguiturq; malis. Ouid.

Facile suppliciū p̄petr. se suppliciō liberare est. Sene.

Ut vaieas, multa ferenda tibz. Ouid.

Superando omnis fortuna ferendo est.

Audaces fortuna ruit, timidos q; repelit. Virg.

Mors terribilis est q;s, quorum cum virt. om. Cicero.

nia extinguntur, non q;s, quorū emori vir
tus non potest.

Audendum tibi aliquid si vis effet aliquid. Prop.

Non sit iste pericolo facinus magnum et me Ter-
morabile.

Laus erit magnis & voluisse sat est. Ouid.

Ut desint vires, tame est laudanda voluntas.

Nihil tam alte natura constituit, quo virtus
non possit enire.

In via virtutis nulla est via.

Tendit in ardua virtus. Ouid.

Eneruos animas virtus odisse solet. Idem.

Nihil intentatum relinquit virtus.

AMICITIA. 4

NEQUE falsum prorsus, neq; suave esse placet.
potest quisquam, ubi amor non admiscetur
sul quod est amarum, sed melfaciet.

Non aqua, non ignis, non aere pluribus locis vici Cicero.
muri, qui in amicitia.

Sole et modo tollit, qui amicitia est vita tollit. Cicero.

Tantum bonum est in amicitia, ut earem per- Xenon.
ficiendum, deorum atq; hominum munera
videantur concuivere.

Amicus est desiderabile nōmē, homo vix ap-
parens, infelicitatis refugium, vix inueni-
enda possessio, secretorum receptor, indefi-
ciens quies, amanda felicitas.

- Aequalitate animorum confitat amicitia.
Sall. Idem Selle, atque idem nolle, ea deum fir-
ma est amicitia.
Eulens cupere, eadem odisse inter bonos, in
malos factio est.
Solus est homo, amico amicus.
Anicitis omnibus reb. humanis anteponenda.
Sene. Odit verus amor nec patitur morus.
Plau. Tarlo amico nihil est quicquam nequius.
Aug. Amor qui renuit operari, amor non est.
Vbi amici, ibidem opes.
Plau. Is amicus est, qui in re dubia, re iuvat, ubi re
est opus.
Cice. Amicus certus in re incerta cernitur.
Ouid Scilicet fortunatum spectatur in ignib. aurum,
Tempore sit duro est inspicienda fides.
Stat nulla dies nisi alibus & squamis,
Fortuna tribuante fides.
Ouid Donec eris felix, multos numerabis amicos
Tempora si fuerint nubila, solus eris.
Sene. Fidem secunda poscunt, aduersa exigunt.
Mar. Extra fortuna est: quicquid de natura amicitia,
Quas dederis, solus semper habebis opes.
Si quid erga amicum beneficeris; aut consul-
ueris fideliter, non sideris meruisse laude
munere functus tuo.
Recociliata similitate, qualibet leues suspicio-
nes fugiendi sunt.
Prop. Verus amor nullum nouit habere modum.
Coniunctio animorum, maxima cognitio est.
Qui vere amat, prater unu amare non potest.
Opus blandum amicitia sed usque ad aras.
Contra patria arma pro amico sumenda nos sunt.

Et quatenus amicitia dari venia possit. Cicero.

Omnis cum amico discutenda sunt. primum autem discutendus probidus quod amicus ipse est.

Amicitias non est viendu ut floribus, tandem gratias, quae indu recentibus.

Veteres amicitias pro consequentium nonitate non fastidias.

Amicorum nunquam cuiquam hominum saepe suis fuisse.

Amicos res inuenit.

Plaut.

Amicorum communia debent esse omnia. Ter.

Nomen amicitia barbarica corda mouet. Ouid.

Amundi nec multi, nec nulli.

Amicitiae immortales esse debent, immortales inimicitiae.

Perculsum est inter amicos de re alequa est a Bisat. tuere, nam ita necessum est alterum ex his prorsus inimicum habere.

Optima via supellecitem jibi comparauit, qui amicos parauit.

Paupertatis ac diuitiarum. 5

MAGNUM vestigia est parsimonia.

Divitiae grandes homini sunt, vivere parce. Lucr. seres tua non sufficiat tibi, tu parcendo fac ut sufficias rei tue.

Pauper non est is, cui rerum sufficit Sosius.

Egens aque est is, cui, quod est, non sufficit, atque is, qui nihil habet.

Quod satis est, cui contingit, nihil amplius hora optet.

Bene est, cui Deus obtulit

Parca quod satis est manus.

Facinus audax incipit,

*Plan. Que cum opulento pauper caperem habere,
aut negocium.*

Ouid. Cursa p. superibus clausa est.

Paupertas nulle malum est nisi repugnanti.

*Hore. Magnum paupertas approbrium subet, & fa-
cere & p. est.*

*Iude. Nihil habet infelix paupertas durius in se,
na. Quam quod ridiculos homines facit.*

*Per. Magister artis, ingenijq; largitor
sus. Venter.*

Paupertas omnes artes perdocet,

Dificile est pauperem philosophari.

Hora. Serviet aeternum qui paruo nesciet fari.

Inopia paucia desunt, auaritia omnia.

Hora. Locum Virtutis deseruit, qui

Semper in augenda festinat, & obtratur re-

*Avarita, adeoq; pecunie studium, si dem, pro-
bstatem, ceteraq; bonas artes submergit.*

Iude. Lucr bonus est odor ex re

Qualibet.

Nunquam expletur cupiditatis fitis.

Pecunia auaro supplicium est.

Hora. Semper auatus eget.

Ter. Nimium ad rem in senecte attenti sumus.

Iuu. Crescit amor nunti, quantum ipsa pecunia crescit.

Mat. Et minus hinc opsat qui non habet.

Rape, congere, aufer posse, relinquendum est.

Solus temporis honesta auaritia est.

*Vbi quis pecuniam habet, necesse est, & aut
seipsum, aut pecuniam vilem habeat.*

Plan. Auarus multa multi sape suavit perperans.

Lue. Solus ferrum, virtusq; timere

Avis

Auri nescit amor

Divitiarum fluxa est atque fragiles gloria.

Aius hominis diues non arca appellari solet.

Divites non solum cruciantur libidine augendi Cicero.

ea, quae habent, sed etiam amittendi metu.

Ei genus \mathcal{E} virtus nisi cu re, vniuersaliter alga est. Horace.

Omnia pulchris Divitias parent.

Prima peregrinos obscena pecunia mores. Lucretius.

Intulit, \mathcal{E} turpis frigerunt secula luxus

Divitiae molles.

Divitiarum cupido ubi est: ubi et luxus Cossus q. 2.

Quis suis contentus est, is vere distissimus est.

Cui tanta possessio est, ut ad liberaliter ostendu Cicero,

facile contentus sit, qui nihil querit, nihil

appetit, nihil optat amplius, hic denum

diues appelandus est.

Virtute quis prædicti sunt, solum sunt divites.

Opes sunt sarcina mentis. Cicero.

Imperat aut seruit collecta pecunia cuique. Horace.

Aurum omnes soncta tam pietate colunt.

Aurea nunc vere sunt faciles pluribus auro. Proprius.

Venit honor.

Nemo extollere scese, \mathcal{E} divina mortalis

Attingere potest, nisi omisssis pecunia \mathcal{E} corporis gaudis.

Fortuna bonorum \mathcal{E} initium sic finis est.

In precio premium nunc est. Ovidius.

Crescentem sequitur cura pecuniam. Horace.

Maiorumq; famae.

Pecuniam in loco negligere, maximum inter Ter-

dum est lucrum.

Exercitij, seu laboris & ignauiae.

DI I nobis laboribus omnia respondunt.

*Qui felices aliquando esse volunt laborare de
bet.*

Hora. *Qui studet optatam cursu contingere metā,
Multi et ruris fecit q[ui] puer, fudauit, & alfit.*

Sall. *Vigilando, agendo, bene consulendo, prospere
omniscedunt.*

Gall. *Mala mille affligunt hominem, cui segne &
inutile corpus.*

*Nemo s[ecundu]m signavia immortalis factus est.
Difficilia, qua pulchra.*

Plaut. *Qui dormiunt libenter sine lucro et cum ma-
lo quiescunt.*

Intendes animum studijs & rebus honestis,

Hora. *Inuidia vel amore vigil torquebere.*

Desuetudo pigritiam, pigritia veterū parit.

Exercitium dormientem naturam excitat,

*morbos fugiat denique temporis lacerum est
& berrimum.*

Exercitium potest omnia.

Verg. *Labor omnia vincit.*

Improbus.

Spe ocij sufficitur labor.

Intensus labor, ac tenuis non gloria.

Magnae curae magna merces

*Quae laboriosas sunt iuuentuti studia, hæc sunt
Iucunda senectuti oca.*

Laboris condimentum est ocium.

Par est fortuna labors.

Quod fuit durum pati, meminisse dulce est.

*Si quid feceris honestum cù labore laborabit,
honestum manet. Si quid turpe, cù volu-*

pt. est, turpitudine manet, voluptas abit.

Bla-

Blando geneno defida, virtus paulatim eius-
ta senescit.

Nihil tam difficile, quin querendo inuestige-
ri possit.

Oinne opus difficile appareat, anteq; tetaueris.
Nihil tam facile, quin difficile fiat, si iniustus
factas.

Voluptatis.

7

IN regno Voluptatis, Virtuti non est locus.

Ne illi fassunt, qui deuersissimas resparsi-
ter expectat, voluptate et pma virtutis.

Voluptatibus simul & virtuti nemo servire plaus
potest.

Voluptas est malorum esca, quod canum mi-
nus hamines.

Quam hamo cespientur pisces.

Hominis præstantia indigna est Voluptas.

Est virtus placitis abstinuisse bonis.

Facile ingenia adolescentium ab honesta di-
sciplina ad luxum dilabuntur.

Luxum suadet licentia.

Suadent breuem præsentia fructum,

Copia, luxusq; nimius, ad Voluptatem facili-
me velicit.

Nulla est adeo Voluptas, que non assidue plaus
sus fastidium pariat.

Copia fastidium parit.

Voluptates commendat ravior Cœsus. Iune.

Pœnitentia dolorq; Voluptate comparantur.

Ita dñs placitum, Voluptati & mœror comes plaus
consequatur.

Dolor ac voluptas.

Bene, Inuicem cedunt: ut brevior voluptas.

Voluptatum Qsura, morbi sunt.

Hor. Sperne Voluptates nocet empta dolore. Voluptas.

Oui. Miscentur triflialatis.

Qui minus deliciarum nouit in vita, minus timet mortem.

Fortunæ.

8

Bene. FORTVNÆ opes auferre, non animum potest,

Fortuna fortis metuit ignauos premit.

Sene. Oblatam stramiss fortuna iuxta suscipere discet, qui animo esse tranquillo cupit.

Fortuna melior sequitur.

Sall. Probstatem, industria, ceterasq; bonas artes, neq; dare, neq; eripere cupit fortuna pot.
Fortuna cum blanditur, tunc vel maxima metuenda.

In secundis nihil minus, quam confidendum.

Parcius obsequensi fortuna, potius fidendum, quam usquequa faciens.

Fortuna munersibus vtendum, non fidendum,

Sene. Quicquid in altum

Fortuna tulit, ritura leuat,

Fortuna nunquam perpetuo est bona.

Hor. Fortuna falso lata negotio. E

Ludum insolentem ludere pertinax,

Transmutat incertos horres.

Nunc mihi, nunc aliq; benigna.

Nulli prestat vellox fortuna fidem.

Cicce. Cacu fortuna est. E eos pleruq; efficit cacos,
quos complexa est,

Fortuna, vt medicus signarus, multos cacat.

seruit

SENTENTIAE 277

Servat multos fortuna nocentes. Luc.

Res secunda non habent unquam modum:

Lasciviam amant atq; superbia res secunda? Sene.

Prospexit animos effervunt. Sall.

Omnis cum secunda res sunt maxime, sum Sene.

maxime meditari secum oportet, quo pa-
cto aduersam arumnam ferant.

Cui spes omnis, & ratio et cogitatio pendet à Cice.

fortuna, huic nihil oportet esse certi, nihil q;
quod exploratum habeat permansurum si
bi, ne unum quidem diem.

Miser est, quisquis felicitatem sperat a miseriis.

Faber est quisque fortuna sua.

Suum cuique mores singunt fortunam.

Perinde &t quisq; fortuna vtitur, ita pcellit. Pla.

Omnibus nobis vt res dant se se, ita magnis at Ter.

que humiles sumus.

Fortuna non mutat genus. Ter.

Bona fortuna personae sunt, vt animus illius;
qui ea possidet:

Quis forsicit, ei bona q; noicitur recte, mala.

Fortunam certus reperias, quam retineas.

Fortunam cum abire permiseras, frustra post
modum fugientem implorabis.

Naturam plerunque fortuna corruptit.

Dura libido fortuna comes.

Fortuna multis nimis dur, satis nullis. Mar.

Dat quodcumque liber fortuna, rapit q; Oui.

Fortuna in omni re dominatur. Sall.

Turba tremes sequitur fortunā semq; et qdīt.

Ad fortunatatem non est opus fortuna. Nam Iude,
quod necessitatib; est, tollit irata.

Leuis magnas opes huc fert & illuc casus.

Sisl. Brevis est magni fortuna favoris.

Ital. Fortuna humana fugit artatq; ut lubet.

Plan. Minus in parus fortuna furuit.

Sene. Felscitatis comes insidia.

Sallu. Fortuna simul cum moribus immutatur.

Hora. Successum fortuna, experientia laus sequitur,

Quem res plus nimis delectauere secunda,

Mutata quatent.

Lata oia raro sine ifelsitate aliqua eueniunt,

Ouid. Fortuna arbitrys tempus dispensat ubique.

Hominem esse calamitosum.

9

Hesio. . DII nos quasi pilas, homines habent.

Ouid. Ludit in humanis deuina potentia rebus.

Et certam praesens uix habet hora fidem.

Sene. Quemcumque miserum uideris, hominem sciatis.

Ea est humanarum rerum natura, ut nihil sit
omni ex parte beatum.

Plan. Vt sunt humana, nihil est perpetuum datum.

Ouid. Vita data est utenda.

Plan. Nihil est homini perpetuum bonum.

Iam hinc uoluptatis, hoc adiuuentum odin est.

Prima pars eius se se nescit: media curis obrui;

Ultima molestia senectute premitur. (sur.

Inuentum nihil est fugacius, qua ubi auxiliari, so
mel redit nunquam.

Virg. Optima quaque dies miseria mortalibus eni;

Prima fugit, subeunt morbi tristissimq; senectus,

Iuue. Et labor, dura rapit inclemencia mortis,

Senectus ipsa morib; est.

Obrepit non intellecta senectus,

Hora. Multo ferunt annuentates comoda, secundu;

Multo

Multa recedentes adimunt.

Forma gloria fluxa atque fragilis est.

Res est forma fugax.

Forma exigua temporis donum est.

Nec forma aeternum, hanc cuiquam est furtus. Prop.
na perennis.

Longius aut propinas, mors sua quicquid manet.

Oculi nostri tum demum miserrimi sunt, ubi
coguntur paupertatem nostram conspicere.

Ita plerique ingens sumus omnis, nos iri nos. Ter-
met paenitentia.

Res humanae fluxe et mobiles sapientia in aduersitate Sall.
sa mutantur.

Aequo animo ferenda calamitates mortaliis.

Immortalia ne spires, mutet annus, alnum Hora,
Quae rapit hora diem.

Nouit paucos.

Secura quies.

Nulla doles mærore caret. Sene.

Tu quamcunque deus tibi fortunauerit horæ Hor.

Grata sume manu.

Gaudia non remeant, sed fugitiua volant. Mart.

Finis alterius mali. Sene.

Gradus est futuri.

Leue est miseras ferre, perferre est graue.

Nihil iucundum, quod nemo videret, ne ipsa quis Ter-
dens opes.

Omnium rerum uicissitudo est. Iuue.

Sanctus inter se conuenit ursus:

Ast homini ferrum lethale, incendo nefanda
Produxi scilicet parum est.

Lupus est homo homini non homo, cum qualis
sit, non nouit.

Prop. Unicuique dedit vitium natura creata.

*Curarum somnus domitor, pars est humana
melior vita.*

Hora. Debemur mores nos nostraq[ue].

Sulla. Omnia ora occidunt, auctaq[ue] senescunt.

Homo se prius mortis, quam eis a parare debet, atque adeo putare, extrenum sibi semper adesse diem.

Vita & mors iure natura sunt.

Hac est hominis conditio, et quam cito in lacrem exeat, moriturus existat.

Tibul. Quis furor est atrâ bellis accersere morte?

Imminet, & tacito clam venit illa pede.

*Mors aquat summis infima, involuit humile
pariser & celsum caput.*

Marti. Ipse sub mortis nos meminisse deus.

*Virg. Stat sua cuique dies, breue & irreparabile
tempus.*

Omnibus est vita.

Fata manent omnes.

Mille modis lethi miseros mors una fatigat.

Quem fors dierum cunq[ue] dabis, lucro appone.

Omnies una manet mors.

Hora. Et calcandu[m] semel via lethi.

Sil. Et pace & bello cunctis fuit terminus aut,

Ital. Vitæ velut rapto fugitiuaq[ue] gaudia carpe.

Mart. Perdidere nullum vita reuersa diem.

Hora. Quis scit an adiçset hodierna crastina vita,

Tempora dij supera?

Sene. Nemo tam dños habuit fauentes

Crastinum & posses sibi pollicerti.

Hora. Mors ultima linea rerum est.

Cic. Absunt omnia unde orta sunt.

Mors

Mors sola facietur,

Iustit.

Quantula sunt hominum corpuscula.

Nemo qui im bene vivat sed quandiu curat;
cum omnibus posset contingere, ut bene vi-
uant: ut diu nullus.

Vita humana: milles est ferro, qd se exerceas,
atterstar si non exerceas, rubigo consumit.

In luctu atque miseriis mors serum narum re-
quies, non cruciatus est,

Ut bene vivatur, diu

Vivatur.

Plaut.

Dominiis ac seruitutis.

11

LIBERTATEM nemo bonus, nisi cum
animal simul amittit.

Omnes profecto liberi libentius

Plaut.

Sumus, quam seruumus.

Proprietate telluris herum natura, neque illius, Hora.
Nec me, nec quenquam statuit.

Libertas per mortalem amittitur.

Liberis est existimandus, qui nulli turpitudi-
ni ferunt.

Natura mortalium anima est imperii. Sallu.

Eadem tua est potentia, qua viris suis
modum imponit.

Vim temperatam Di quoque prouehunt Hora.

In manus: id est odere vires

Omne nefas animo monentes.

Facilitate nihil est homini melius, neque clemensia.

Pudore et libertate liberos Ter.

Retinere satis esse credo, quam mutu-

Deteriores omnes sumus licentia. Ter.

Lamia.

Sene. Immodicus libertatis usus, seruitutis quandoque causa fuit.

*Durum et inusum et graue est
Seruitia ferre,*

Pessimus quisque aspernissimè rectore patitur.

Seruitus a patre, insulta imperia

Dominorum non perferunt.

Facile est imperium in bonis.

*Non quis iussu facit aliquid miser est; sed quod
inustus.*

Plau. Non decet superbium esse hominem seruum.

Plau. Plus oportet scire seruum, quam loqui

*Cere. Omnis animi debilitata, et humilis et fracta
timiditas seruitus est.*

Clau. Asperius nihil est humili cum surgit in altu.

Lucu. Regnum non capte ducas.

*Nullus id regni socius, omnisq; potestas
Impatiens consors erit.*

*Particeps dominacionis neque fuit quisquam,
neque si par potuisse, orbi terrarum bello
concessus faret.*

*Sallust. In maxima fortuna, minima licetia esse de-
bet.*

Minimum decet licere, cui multum licet.

Sene. Multos timet oportet, qui timetur a multis.

*Bero contingit, eum a multis diligere, qui non
merito, sed arrogancia, pluribus institutus
ante ferre.*

Odia qui minimum timet, regnare nescit.

Sene. Ars primae regni est, posse inuidiam pati.

Malus est minister regij imperij pudor.

Timidus tibi populus, apud que multa possit.

Tutus esse non potest, que maxima pars homin-

- num extinxtum esse cupiat.
Est regis alter spiritum regi dare. Sene.
Multa cura suarum imperiorum inest. Sene.
Qui querit alia, is malum uideretur querere. Plaut.
Venenum in auro bibitur.
Iniqua nunglam imperia retinentur duci. Sene.
Regna cum scelere, omnibus. Sene.
Sunt extijs grauiora.
Virtus & summa potestas
Non coeunt.
Vi nemo deceat fraudis, & sceleris uitam; Luca.
Regnum docabit.
Nemo alteri imperiu uolens cōcidit, & quā Seve.
uis nouus, atq; clemens sit, qui plus potest,
tamen eis malo esse licet formidatur.
Non bene cōueniunt, nec in una sede moratur. Ouid.
Marescas, & amor.
Regum perniciē adulatio. Ter.
Errat longe mea quidem sententia,
Qui impensis credit grauius ēē, aut stabilius.
Vt qd̄ sit, quā illud quod amicitia adiugitur.
No exercitus, neque thesauri, praesida regni Sallu.
sunt, uerū amici quos neque armis, cogere,
neq; auroparare queas, officio & fide pa-
rantur.
Regia uoluntates plerūq; ut uehementes, Sallu.
sic mobiles sunt, ac sape ipsa sibi aduersa.
Regis ad exemplū totius cōponitur orbis.
Grata regnat tonat. Sene.
Nunquam placidam sceptra quietem,
Certum uerū tenuere diem.
Vis consilij expers, male rust sua. Hora.
Imperiu his facile artibus resinetur, quibus Sallu.

initio partum est.

Sene. Inscrutantem cadere de regno, graue est.

Amoris.

13

Plant. Qd' in amore precipitanit, peris peris,
quam si saxa fultas.

Vix magna metis, blandus atque unius dolor.
Amor est.

Sene. Amor amare expers non est.

Ovid. Nox et amor, usq; nbsl moderabile sua
Illa pudore uacat; Liber, Amor q; mern (det.)

Liberas quoniam nulli tam restat amanti;
Nullus liber erit, si quis amare uoleat.

In sanum est malum, in hospitium dixerit
ad cupidinem.

Sene. Quisquis in primo obstitit,

Repulit q; amorem, tutus ac uictor fuit.

Qui blandiendo dulce nutrit malum,
Sero recusat ferre quod subiit iugum.

Prop. Salus amor, morbi non amat artificem.

Ter. Quae res.

Nec modum habet, neque consilium, rationes
odo q;

Tractari non uult, in amore hac sunt mala,
bellum,

Pax rursum.

Amorem sectari solent, cura, agritudo dolor,
nimiaq; elegantia.

Nemo sine grande malo,

Praterquam respatus, studet elegantia.

Plau. Pulchra mulier nuda erit, quam purpurata
pulchrior.

Meretrix non absimilis mari: quod das, dem

vale

rat nunquam abundat.

Eoc somnum in re perpetuo habent meretrices,
damibi, atque usser mihi,
Amori accedunt bacisca,
Insomnia erumna, error & terror, & fuga, Plan.
Inepita, stultitiaq; adeo, & temeritas,
Incogitans, excors et modestia,
Perulantia, cupisditas, & malevolentia.

Inbaret etiam auditas, desidias, iniuria.

Inopsa contumelia, & dispendium,
Multiloquum, pauciloquum &c.

Improbis Amor, qd no mortalea pectora cogis? V srg.
Bautes amor docuit natorum sanguine matre
Commaculare manus.

Crudelis amor, cui parua flamu prima capo
re delectet: at someto cōsuetudinss exastus,
immodesi ardoris totum hominem perurat.
Amor in tempore vires capit, & paulatim to
tum hominum amplexatur.

Amantib; amantibus haud dissimiles, qui se
ipso nesciunt: & quid agant, ignorant.
Celerem habet ingressum Amor, regressum
tardum.

Dulce est insanire in loco.

Qui amat si quod amat, hēt id satis hēt sibi.
Procibo, sidere, amplecti, osculari, atque al
liquis.

Amantium est, etiam manus eius, quod amans,
exosculari.

Nulla non hora somniamus quod amamus.

Vbi natus somnis enutratur amor, prae cordijs
infestus.

Amoris praemissū fructus q; libidinis, aliquando
folia

sola cogitatio: Supplicium vero grante, fit
Stratio cupiditatu*s*.

Consuetudo, & mores fugant duritiam ob
stinationem inimicam Amoris.

Falsa dulcedine fuentur amantes: Hac tamen
demum se prodit, cum dissimilatur amor.

Dulces amorum insidiae.

Prop. Facile traxi serbo mutantur amantes.

Ter. Amantium ira, amoris redintegratio est.

Iuue R. ira est concordia forme,

Atque pudicitia.

Plau Nimsa est miseria, pulchritudinem hominem nimis.

Clau. Tunc visus casto,

Affersius: cum prompta Venus.

Sene Nec regna socium ferre, nec tade scirent.

Non bene enim socii regna, Venusque manent.

Amor perennis coniugis castigio manet.

Cacuus amor non nunquam admiratur negletta.

Virg. Omnia vincit amor.

Sobrietatis.

12.

Iuue. BVCCAE

Noescenda est mensuratus.

Plau. Non vinum midetari, sed sime solent, qui
quidem probi sunt.

Ouid. Vina parant animos Veneri.

Plau. In V inum mulcum conferunt plerique culpa:
quod si loqui posset se defendere.

Nimus est sole vinum, atque amor.

Si ebrio arque amante impune facere, quod
lubeat licet.

Prop. Homini cicutae est Vinum.

Vino

Vino forma perit, Scino corruptitur atat.

Vinum memorie emors.

Magnum hoc vitium vino est: pedes captat Plaut.
primum luttator dolosus est.

Quem tu afferuare recte, ne aufugiat, voles;
Esca atque potionē vincere debet.

Apud mēsam plenā homini rostrum deliges.

Dum tu illi qui edat, ē quod potet, prabeas

Arbitratus suo affatim quotsdies,

Nunquam a deo pol fugiet.

Verecundaris neminem

Apud mensam decet.

Plaut.

Taciturnitatis.

13

QV I non nouit tacere: nescit loqui.

Pānstituit aliquādo locutu ce, tacuisse nuqua.

Optimus est homini lingua thesaurus, ē in Hesie.
gens

Gloria qua pars mensurat singula verbis.

Effranc ores ē ex legis dementia extreum
in felicitas occupat.

Linguam compescere, sciret non minima est.

Mors ē vita in manibus lingue.

Maledicentia stultorum thesaurus, quem in
lingua reconditum tenent.

Qui inconsiderate loquitur sentiet mala.

Inter pocula presertim seruaduni silentium.

Stultus nouit silentium seruare.

Percontatorem fugito, na garrulus idem est. Hor.

Alius si lere quod uoles, primus; I. Sene.

Lingua hominum ad iudicia precepit.

Semel emissum volat irrevocabile verbum. Hora.

Lingua si infans est, et prodigia, interdu ma-

ximorum cladiū organū est; at si parca ē
prouida, in ea particula singētis bonorum fo-
mites latet, et prouidētia inde excerpitur.

Qualis utr. talis oratio.

Pudica mentis pudicus sermo.

Os sanctum, sancta promit eloqua.

Imago bonum serme est,

Detrachente m aueratur utr bonus.

Huic non licet alterius ut super rationem patie-

ter audire, nec ab alijs op. ut sua recipi.

Ver cunctus silentium in perat.

Beneficentiae & ingratitudinis. 14

QVOD benefit nobis,

Plan. Haud perit.

Nec aurum, nec argentum, nec quisquam eu-
rum, que accipiuntur, beneficium efficiat
eius, qui tribuit animus.

Benefacta benefactis cumulandae.

Aliquando gratius est, quod facis, quam quod
plena manu datur.

Quicquid sine detramento commodari potest,
ad tributatur etiam ignoto.

Sero beneficium dedit, qui roganti dedit.

Eodem animo debetur beneficio, quo datur.

Reddit beneficium, qui libenter debet,

Nemo libenter debet reddere, quod non accipit,
sed extorfit.

Cic. Memini, e debet is, in que collatum est benefi-
cium, non commemorare quis consulit.

Odissum huminum genus officia exprobatis.

Beneficium nec in puerum, nec in senem cofe-
rendum est: in huc quis a perit antequam gra-

SENTENTIAE.

tiæ referenda detur opportunitas : in illis,
qua non meminit.

Improbus est homo qui beneficium
Seit sumere, & reddere nescit.

Ingratus qui beneficium accepisse se negat, quod
acepit: ingratus in qua, qui id dissimulat:
tur sum ingratus, qui non reddit. At omnis
ingratissemus, qui oblitus est.

Ira sunt omnes isti nostri cives; Plaut.

quid beneficias, leuior pluma gratia est:
Si quid peccatum est, plumbeas iras gerunt.

Est aliqua ingratu meritu ex pbase ueluptas. Ouid.
Immune stico catari solet, q̄ habeas, nec habeas:
Rege armis, quā munificencia uinc, minus fiasallu,
gitiosum.

Eruditonis, ac scientiae. 15

O P E S eiusmodi parada, que nauti fratres,
simulcum domino queant enatare.

Honos alit artes, omnesq; incenduntur ad suis
dia gloria: iacentq; ea semper qua apud
quosque improbantur.

Dignum laude virum Musa uelat mori.

Littere, pulcherrima sunt hominis diuisa.

Quemadmodū corpus medicina, sic animum
philosophia curat.

Hominis mens discendo alitur.

Vita hominis sine litteris mors est, & hominis
sepultura.

Seruua ingenia, quo plus recessus sumut, hoc
maiores impetus edunt.

Ingensum quindam fuerat preciosiss auro; Ouid.
At nuc barbaria est grandis, haberent nihil.

N HOMI-

Ter. Homine imperito nunq; quicquam iniustis.
Qui nisi quod ipse fecit, nihil rectum putat.
Sene. Iners malorum remedium ignorantia est.

Reliqua confusè & sine ordine. 16

Sall. *IRVDIS* cupiditas. \mathcal{E} timor ignorantiae
ad virtutem excitant.

Gloriam, honorem, imperium, bonus, \mathcal{E} igna-
nus, aquæ sibi exoptant.

Gloria aletur industria.

Aequa laus est a laudatis laudari, \mathcal{E} ab im-
probis improbari.

Sene. Laudare se, vani; \mathcal{E} superare stulti est.

Qui fauoris gloriam verè petit,
Animo laudari magis, quam voce solet.

Laus vera humili sapientia viro.

Plau. Speret qdē aius: quo eueniat Düs i manæ.

Tibe. Credulam vitam

Spes fasset.

Miserrimum est timere, cum speres nihil.

Insuperata sapius accidunt, quam que speres.

Auxilium petendu ab omnibus, et ab insimis.

Nihil tam firmum, cui periculum non sit,
etiam ab insualido.

Inhumanum est, male mereri de immerente.

Plau. Certa amittimus, dum incerta primus.

Nihil est quod non a sidua meditatio faciliter
reddat.

Cui plus licet, quam par est: plus vult. qdē velit.

In extrema inopsa constitutis, haud facile est
emergere.

Sall. Animi: molles \mathcal{E} atate fluxi, dolis haud dif-
ficulter capiuntur.

Plat.

Plus est seruuisse repertum.

Class.

Quam quæsiſſe decus.

No minor est Virtus, q̄ quarere parta tuers. Ovid.
Vbi intenderis ingenium, Valeſt. Sall.

Hoc deterius habet Repuplica, quo magis res
priuata ſcierent.

Suum cuique pulchrum.

Rex ſans Regnæ placet.

Est amor & rerum cunctis tutela ſuarum. Val.

Domiſt indiſtriæ foris iuſtiſū imperiū: animus Flac.
in cōſulēdo liber, neq; delicto, neq; libidini
abnoxiis, illuſtres, et magnos fecere plerosq;

Necesse eſt facere ſumpciū, qui quarit lucru. Plato.

Tum deniq; omnes noſtra intelligimus bona.

Cu, qua in potestate habuimus, ea amſimus.

Laudata Virtus Crescit, et immenſum gloria Ohi.
calcar habet.

Nimia omnia.

Nimium exhibent negocium.

Plurimum facere, minimum de ſeipſo loqui,
prudentioris eſt.

Quibusdam

Iuſſe.

Somnum rixa facit.

Cupientis etiam celeritas mora eſt.

Nunc nunc qui fædera rumpit.

Class.

Ditatur: qui feruat, eget.

Multa promptius eſt cauillari, quā emulari.

Nullus dolor eſt, quem non longinquitas tem Cice.
peris minuat atque molleat.

Dies adiuit agriculturn hominibus.

Antiqua nouis præfert inuidia.

Concordia parue res crescunt; discordia maxi ſall.
ma dilabuntur.

In irrecupabiliis, optimū ē remedium oblitio.
Negat sibi sp̄si, qui quod fieri non potest, petet.
Sene. Qui timide rogat,
Docet negare.

Plau. Omnes res perinde sunt, s̄t agas, s̄t eas mag-
nificias.

Ignoscē illis multa nihil prorsus tibi.

Prop. Ingenio, s̄t et sine morte decus.

Luc. Gaudet patientia duris.

Sene. Quicquid facimus s̄enit ex alto.

Vulgaris ingenio mobili: sed itiosum est atq; di-
scordiosum, cupidū rerum nomarum, quiet
is & socios aduersum.

Virtus est, s̄obi occasio admonet, desplicere.

Vale. Nulla calum reparabile ḡaz.

Flac. Qui se habet, nihil perdidit.

Ter. Non rete accipitri tenditur, neque milvio.

Ingerēdis negotiis sequenda temporum oppor-
tunitates.

Irritate necessitatis grauissumi sunt morsus.

Ouid. Natura sequitur semina quisque sua.

Nitimus in etiū semp̄ cupimus q̄d negata.

Quod licet, ingratis est: qđ no licet actius, foris
Illiusta amari solent.

Nemo recusat ferre sorte, qua oēs patiuntur.

Plau. Dum vivit, hominem noueris: ubi mortuus
est quiescas.

His nunc premium est, q̄ recta prava faciunt.

Inue. Nulli refacias nimis sodalem,

Gaudebis minus & minus dolebis.

Quod quisque patitur, id vero omnium gra-
uissum quisque putat,

Dociles imitandis,

Turpis nec prauis omnes sumus

Melius est in cornua, quam adulatores incidere:
hi enim sonentes, ille mortuos exodunt.

Pœna est Gehemēs, nocte dieq; suum gestare
in pectore testem.

Omne bellū sumitur facile, ceterum ageris- Sall.
me desinit.

Non laudandus est qui plus credit, que au. Plau.
. dist, quam qua videt.

Ius summum sapientia malitia est. Ter.

Neglecta solent incendia sumere vires. Hora.

Nō licet hominē eē sapientia vult si res nō si. Ter.

Venient occurrentum est morbo. (m.)

Lento gradu ad vindictā sus diuina procedit
ira, tarditateq; supplicij grauitate cepēsat.

Quem sepe tranjet casus, aequando inuenit. Sene.

Omnem res laudantur atque appetuntur, q̄t
eurum rerum usus est

Carere debet omni q̄tto, qui in alterum para Cice.
tus est dicere.

Semper nocuit differre paratis. Luc.

Suis cuique mos genuinus est.

Velle suum cuique est, nec uero visitur Gno. Persi.

Quot homines, tot sententia. Ter.

Maxima pars hominū morbo saltatur eode. Hora.

Inique comparatum, est hi qui minos habent. Ter.

Ut semper aliquid addant ditoribus.

Vive tibi, tecumq; habita, nec grandas tētes,

Effugit immodicas parvula puppis aquas.

A D L E C T O R E M.

Hac succincta licet, brevibusq; reposata doce-
Qui vita formes, institutasq; sua. (bus,

F I N I S.

N 3 S E N.

SENTENTIAE TERENTIANE EX ANDRIA,

PROLOGO.

Faciunt ne intelligendo ut nihil intelligent.
Ut quiescant porro moneo & desinant.
Maledicere, malefacta ne noscant sua.

Acto primo, Scena prima.

Darbitror,
Ad primè in vita vile esse,
ut ne quid nimis.
Hoc tempore
Obsequium amicos, Veritas
odium parat.

Ingenium est
Omnium hominum à labore proclivè ad libi-
dinem.
Si illum obiurges, Vita qui auxiliū tulit,
Quid facias illi, q. dederst, damnū, aut malū
Male mens, malus animus.

Scena secunda.
Omnes qui amant grauitate sibi dari exorem
erunt.

Datus sum, non Oedipus.

Scena tertia.

Seni verba dare, difficile est.

Scena quinta.

Falsa, transfacta omnia,
Aliquid monstra alunt.

Dum in dubio est animus, paulo mometo huc,
illuc impellitur.

Actu secundo, Scena prima.

Quoniam id fieri, quod vis, non potest, vels
id, quod possit,
Facile omnes cum valemus, recta collsa agro-
tis damus.

Scena quinta.

Verum illud verbum est, vulgo qd dici solet,
Omnes sibi melius malle esse quam alteri.

Actu tertio, Scena prima.

Fidelem haud ferme mulier innens virū.

Ego in portu nauigo.

Scena tercia.

Amanum ira, amoris redintegratio est.

Actu quarto, Scena prima.

Hocine credib le est, aut memorabile, tanta
Et cuiquim recordia

Innata fieri, vt gaudeat malis, atque ex in-
commodis

Alterius sua comparet Et commoda?

Scena secunda.

Valeant quis inter nos dissidium volunt.

Non Apollinis magis verum, atque hoc re-
spnsum est.

Scena quinta.

Mirum vero, impudenter mulier si facit me-
retrix.

Fallacia alia aliam trudit.

Paulum interesse censes, ex animo omnia,
Vt fert natura, facias un de industria?

Scena sexta.

Sic ut quimus, quando Et volumus non licet.

496 SENTEN. TEREN.

Alio quarto. Scena prima.
Beneficium verba suorum ut compreber,
Scena secunda.

Omnis res est hanc ex via.

Scena tercia.

Tu magis precaris, paulatim supplicij sati
est pars.

Scena quarta.

Est imbecilus, qui vobis doceo, ea quae nolite
audire.

Nolite in se ipso querere.

Scena quinta.

Ego vestrum doceam, propriece a sempernam
esse arbitram.

Quod voluptates eorum proprio sunt,

Scena sexta.

Mercenarii erunt, et qd sim natus mali,
Prus res sceleris tuorum ego quod ibi, esse
nihil bona.

Somnium est, quae vigilans Galmar.

EX EVNUCHO.

PROLOGO.

Nullum est tam dictum, quod non dictum sit
primum.

Actu primo. Scena prima.

Quod est res ipsa, cognoscere, neq; modum,
Miser, nullus, dico consilii reperi non possem
In amore hoc omnia inservit vita, mortis,
Suspitionis, timores, indecencia.

Bella pro virgine, incerta hac secessus postules

Rati-

Ratione certa facere, nihilo plus agas,
Quā si des operam, sūt cum ratione insanias.

Scena secunda.

Accede ad ignem hunc, iā califces, plussatis.

Actu secundo, Scena prima.

Ejciunda mollesces animi Stat sententia.

A deo non homines immutarier.

Ex amore, sūt non noscas eundem esse

Scena secunda.

Dij immortales, homini homo quid præstat?

Stulto intelligens. Quid interest?

Omnis habeo neq; quis qua habeo nihil est, nihil deficit iamēn. Tota erras via.

Vides octum. Cibus quid faciat alius?

Hic homines frigent.

Omnium rerum vicissitudo est.

Scena terza.

Matres student (scilicet filias)

Demissis humeris esse vincere pectore, sūt grates fient.

Si qua est habitor passo, pugilem esse aiunt, deducunt cibum.

Tametsi bona ē natura, reddit curatur iusserit. Ista in ore cuderetur faba. (cessat.

Actu tertio, Scena prima.

Par pari referto.

Scena secunda.

E flammate petere cibum posse arbitror.

Actu quarto, Scena quinta.

Sine Cerere & Libero friget Venus.

Scena sexta.

Tu quid cauere possis stultum admittere esse.

Scena septima.

*Consilio omnia prius experiri, quam armis sa-
pientem decet.*

Nous ingensum mulierum.

Nolunt, vbi velis, ubi nolis, cupiunt volto.

Actu quinto, Scena prima.

Ouem lupo commisit.

Scena secunda.

Sapere

Ex malo principio magna familiaritas

Constat a est.

Scena quarta.

Mihi puto palmarium (id est palma dignum)

Me reperisse, quomodo adolescentulus

Meretricium ingensa et mores possit noscere,

Mature, ut cum cegnorit, perpetuo oderit.

Quadum foris sunt, nihil videtur mundius,

*Nec magis compositum quicquam, nec ma-
giss elegans:*

Qua cum amatore suo cum caenat, liguriant.

Harum videre ingluuiem sordes, mopsam,

Qua inhonestas sole sint domi, atque auida cibis

Quopacta ex iure besterno pane atru vorent;

Nosse omnia hac salus est adolescentulis.

Scena sexta.

Ex meo propinquo rure hoc capio commodi:

*Neque agri, neque urbis odium me conquam
percipit.*

Vbi facetas capitis fieri, commuto locum.

Aliud ex alio malum.

Scena septima.

Ego met meo indicio miscri, quasi forex, hoda

Scena nona:

(p)

Satis diu hoc iam saxum perso.

EX HEAVTONTIMORVMENO.

Actu primo, Scena prima.

T A N T U M mee est ab re tua acq tibi.
Aliena fortuna, enqz nishi! qua ad te attinet,
Homo sum humani, à me nil alienum puto.

Scena secunda.

Bona (scilicet fortuna)

Perinde sunt ut illus animus ea possidet &
Qui vix fecit, es bona; illi q no vestitur recte, ma
Que ferret si parente non ferret suum? (la
Parentum iniuria.

Vnius modi sunt ferme, paulum qui est homi
solerabilis.

Scurtars crebro nolat, nolat crebro coniuarier.

Prabent exigue sumptum, & eas sunt tamen
ad virtutem omnia. (mala,

Venit ubi aius semel se cupiditate deuinxit
Necessa est Clitipho consilia cōseq consimilia.

Actu secundo, Scena prima.

Quam iniqui sunt patres in omniis adolesce
tiss iudices.

Qui aquinm esse censent, nos iam à pueris il
lico nasci scenes:

Neque illarum affines esse rerum, quas fert
Adolescentia.

Ex sua libidine moderantur, quanunc eis,
nonqua elim fuit.

Perculū ex alijs facito, tibi quod ex sūs fiet.

Na ille haud scit, quam mihi nunc surdo nar
ret fabulam.

Scena secunda.

Pergit istuc prius dūdicare, qua scis quid

Verisit? Nostrimores mulierum,
Dum moluntur, dum comunitur, annus est.
Scena tercia.

O Iuppiter, Sibi nam est fides?
Non fit sine periculo facimus magnum et me
morabile.

In aurem & tramsuis ociose ut dormias.
Tu es iudex, ne quid accusandus sis, Sode.

Actu tertio, Scena prima.

Senes est a quum sensibus obsequi.

Vulgo audito admire agritudinem homini-
bus dici ditem.

Deteriores amnes sumus licentia.

Itan comparas à esse bonum natura omnis.

Aliena melius & videant sudent,

Quim sua? An eo sit, quia in re nostra, aut
gaudio

Sumus præpediti nimio, aut agritudine?

Scena secunda.

Aquile senectus.

Scena tercia.

Nostri ego amantium animos, aduertunt gra-
uiter qua non census.

Nemo est meorum amicorum hodie apud

Quem expromere omnia meo occulta audeat

Nostrum est intelligere, & cunque atque
cunque opus sit, obsequi.

Actu quarto, Scena prima.

Quid cum illis agas, qui neque ius, neque be-
nam atque a quum sciunt?

Melius peius, proficit, obfit, nihil vident,
quod habet.

Quanto

Quanto tuus est animus natu grauior, tanto
sit ignoscētior.

Non licet hominem esse sapientiam vult, si res
non sinit.

Scena secunda.

In angustum mea coguntur copie.

Crucior boium tantum mihi creptum tam
subito e fauibus.

Nihil tam difficile, quin quarendo inuestiga-
ri possit.

Scena tercia.

Amici res est videntiae in tuto sit collocetur.
quid si nunc cælum ruat?

Scenæ quinta.

Dictum ac factum reddidi.

Ius summum sapientia malitia est.

Alijs si licet, tibi non licet.

Oes te in lucta, Ego bene autem parte putant.

Scena sexta.

Nulla est tam facilis res, quin difficiliss fiet,

Quam iniurias facias. Loquitur paucula.

Allu quoqnto, Scena prima.

Idem dictum est centes.

Nonne id flagitium est, te alijs consilium dare,

Foris sapere, tibi non posse auxiliariter?

Mibi ad rastros res redit.

Non auderet hac facere vidua mulieri, qua
in me fecit.

Scena secunda.

Vulgo id faciunt, Disce quid sit vincere.

Matres omnes filys.

In peccato adiutrices, auxilio in paterna in-
solent esse,

(intra-
adole-

Adolescens cum minima insperitus erit,
Facillime tum patris pacem in leges conficies
suas.

Scena quinta.

Hac dum incipias grauias sunt.

Dumq; ignoret ubi cognoris, facillima

EX ADELPHIS.

Actu primo, Scena prima.

V A H. quemadmodum hominem in am-
mo institueris.

Parare quod si curios, quam ipse est sibit

Qui metiri aut fallere insuerit patre, aut
Audebit, tanto magis audebit ceteros.

Pudore & liberalitate liberos

Retinere satis esse credo, quam metu.

Errat lange, mea quidem sententia,

Qui ipsius credit grauius esse, aut stabilius,

Vt quod sit, qua illud, q; amicitia alsugitur.

Malo coactus, qui suum officium facit,

Dum id rescutum sibi credit, tantispercauet,

Si sperat fore clam, rursum id ingentu redit,

Ille, quem beneficio adiungas ex animo facit:

Studet par referre preses, absensq; idem erit.

Hoc patrum est, potius consuefacere filii,

Sua sponte recte facere, quam aleno meo.

Hoc pater ac dominus interest, hoc qui nequit,

Fateatur se nescire imperare libertis.

Scena secunda.

Homine imperito nunquam quidquam trahistis,

Qui, nisi quod ipse fecit, nihil rectum putat.

Actu secundo, Scena prima.

Accipienda et missanda iuris adolescentiu e.

Scena secunda.

Pecuniam in loco negligere, maximum inter
dum est lucrum.

Spem precio non emo.

Nūquam rem facies: nescis inescare homines.
Scena tertia.

Abs quia is homine, cum opus est, beneficium
accipere gaudeas.

Actu tertio, scena secunda.

Peiora res esse loco non potest, quam in quo nuc-
sta est.

Scena tertia.

Istuc est sapere, non quod ante pedes modo est
Videre sed etiam illa, qua futura sunt,

Prospicere.

Vt quisque suum uult, ita est,

Vt homo est, ita morem gerat.

Quid tu hic agas.

Vbi si quid bene precipias, nemo obtemperat?

Scena quinta.

Quām estis maxime

Potentes? dites, fortunati, nobiles,

Tum maxime nos quo animo aquo noscere

Oportet, si uos uolatis perhiberi probos.

Nimia licentia.

Profecto euadet in aliquid magnum malum.

Actu quarto, Scena prima.

Lupus infibula.

Scena tertia.

Omnes, quibus res sunt minus secunda, magis
sunt nescio quomodo.

Suspicio, ad cōsumēti ap̄ea accipit̄ magis.

Propter suā impotētiā se semper credut negligi.

Scena

Scena quinta.

*Aduersum ne illum causam dicerem,
Cui ueneram adiuvatus?*

Credebas dormienti hac tibi confituros deos?

Scena septima.

*Sic in uita est homini, quasi cum ludas tesseras,
Si illud, quod est, maxime opus, tacere non cadit.
Illud, quod cecidit forte, sed ardent corrigas.*

*Ipsa si cupias saluus,
Seruare prorsus non potest.*

Actu quinto, Scena tercia.

Reprime iracundiam, atque ad se redi.

*Vetus uerbum hoc quidem est,
Communia esse amicorum inter se omnia.*

Hoc licet impune facere huic, illi non licet.

Non quod desimilis res sit, sed quod sit, qui facit,

*Ad omnia alsa, atate sapimus rectius,
Solent unum hoc uicium adfert senectus hor-*

mibus.

Attentiores sumus ad re omnes, quam sat est.

Scena quarta.

Nunquam ita quisquam bene subdulata-

tione ad uitam fuit.

Quin res, etas, usus semper aliquid ad portas

nous.

Aliquid moneat, illent qua te scire credas,

ne ficas.

Et qua tibi placet prima, in experientiorib-

pudices, Re ipsa compars,

Facilitate nihil homini esse melius, neque cu-

miser.

Scena octava.

Vt si omni communi omnis eff.

Laud

Quod nimium ad rem insencta attentis sumus, hanc maculam decet nos.

Effugere.

Suo sibi hunc gladio ingulo.

EX HECYRA.

Actu primo, Scena prima.

IN IVRIVM est ulcisci aduersarios,
Acqua uia capient te illi, eadem ipsos cape;
Liberis esse ingenio decet.

Actu secundo. Scena prima.

Proh deum atque hominum fidem, quod hoc
genus est: que conturatio.

Vi omnes mulieres eadem aque studeant, no-
luntq; omnia;

Neque declimat, quicquam ab aliarum in-
genio ullam reperias?

Vno animo omnes socras oderunt nurus.

Viris esse aduersas aque studium est similis
persinacna est.

In eodem omnes mihi uidentur ludo docta ad
malitiam.

Actu secundo, Scena tertia.

Aedepol nam nos mulieres sumus inique, aquæ
omnes inuisa viris.

Propter paucas, que omnes faciunt, dignauit
uideamur mala.

Actu tertio, Scena prima.

Matris ferre iniurias pietas subet,

Non maxumas, que maxima sunt inter-
dum ira, iniurias.

Faciunt,

Pueri inter se se quām problemis voxis iras
gerunt.

Quapropter? quia enim qui eos gubernat am
mus, infirmum gerunt.

Mulieres sunt fermè ut pueri, leuis sententia.

Fortasse unum aliquid uerbum inter eam
iama confusuerit.

Scena secunda. (dno.)

Qui amat cui odio ipsius est, bis facere stulte
Laborem inanem ipsius capit. Et illi mule
stium adfert.

Scena tertia.

Vt res dāt se se, ita magni atq; humiles sumus,
O fortuna, ut nunquam perpetuo es bona.

Scena quarta.

Non hercle uerbis dīc potest.
Tātu, quare ipsa nauigare incommodum est.
O fortunate, nescis quid mali.
Praterieris, qui unquam es ingressus mare.
Parents potius, quam amor obsequi
Oportet. Scena quinta.

Homo uoluptatis obsequens
Fuit dum uixit. Et quis sic sunt, haud multum
heredem adiuuant.

Videne impulsus era, prae insitas,
Quia paululum accesit pecunia,
Sublati animi sunt.

Actu quarto. Scena secunda.

Tutorem incommodum, ut queq; est, in
num inducat pati.

Scena tercia.

Istuc est sapere, qui ubiunque opus sit, Et
num possiflectere,

Scena

Scena quarta.

Censem te posse reperiire ullam mulierem.
Qua careant culpa? an qua non delinquunt viri?
Vxor qui faciat, in manu non est mea.

Adu quinto, Scena tertia.

Tua quod nihil refert, percontari desinas.

Multa ex quo fuerint cōmoda, et sius in cōmo-
da equum est ferre.

EX PHORMIONEM.

Adu primo, Scena prima.

QVAM inique comparatum est, y qui mis-
nus habent.

Vt semper aliquid addant ditionibus.

Scena secunda.

Vt nunc sunt mores, adeo res redit,
Si quis quid reddit, magna habēda est gratia.

Cuius tu fidem in pecunia perfexeris,
Verere uerba ei credere? Qua in scitia est,
Aduorsum stimulum culces?

Sciens uti foro.

Nunquam aque ac modo
Paupertas miseri onus uisum est & miserum

& graue.

Quod fors fert seremus animo.

Scena tertia.

Ita plerique ingenio sumus omnes, nos tri nos-
met puniunt.

Scena quarta.

Late rem lauem.

Forseis fortuna adiunxit.

Egomes

Ego met me noui, peccatum meum.

Altus secundus. Scena prima.

Oī cū secunda res fūs maximu, sū maxime.

Meditari secum oportet, quā pālī rūdū orfām
arūnnam ferant.

Percula, dāmna, exilia peregrine rediens sem-
per cogitet aut filiū peccatum, aut uxori
mortem, aut morbum filiæ.

Communia esse hac: fieri posse: ut nequid
animos sit nouum.

Quicquid prater spem eueniāt, omne id de-
pīt as esse in qua crux.

Ecce similis a omnīa, omnes congruunt.

Vnum cognoris, omnes noris (scilicet iudices)

Qui sepe propter inuidiam adimut dūtis,
Aut propter misericordiam addūt paupers.
Seruum hominem cām orare leges non līnūt.
Neque te dīcūm dīlēns.

Scena secunda.

Veror ne isthac fortitudo in nerūm erum-
pat denique.

Non recte Accipitri tenditur, neg; Milio;

Cāna dubia opponitur.

Prima contio acerrima est.

Sic am sustinueris post illas iam, sot lubet, b
das līcet.

Scena tertia.

Altum ne agas. Quod est ferendum, ferat.
Minue iram.

Scena quarta.

Quoī homines, tot fūi. Suus cuīq; mos est.
Mishi non videtur, quod sit factum legibus,
Rescīds posse.

Actu tertio, Scena secunda.

Cantilenam eandem canis.

O fortunetissime, cui quod amas, domi est.

Auribus teneo lupum.

Da locum melioribus.

Potior sit, qui prior ad dandum est.

Scena tercia.

Dictum sapientis sit est.

Quarete in malo iubes crucem.

Nol metuere, sona tecum, bona malaq; tole-
rabimus.

Bulus est homo, amico amicus.

Actu quarto, Scena prima.

Benedictus ipsa, est morbus.

Scena secunda.

Ego meorum solus sum meus.

Pro uno duo sunt mihi datus.

Quid si animam debet?

Scena tercia.

Commodius esse opmor, duplices spectier.

Scena quarta.

Quid velis,

Huic mandes, quod quidē recte curatū velis.

(Ironicos dictum de eo, qui te ad sco-
pulum è tranquillo inferat.)

Quid minus fuisse fuerit, quam hoc scilicet san-
gere.

Innenum potius ibit. Nihil est,

Quum male narrando posset depanarier.

Gallina cecinist.

Scena quinta.

Mulier mulier magis congruet.

Actu quinto, Scena prima.

Quām sapē forte temere

Eueniunt qua non audēas optare.

Scena secunda.

Nostrā pte culpa facimus, ut malos expeditat

Dum nimis dīci nos bonos studemus, et (esse

bensignos.

His nunc premiū est, qui recta praua faciunt.

In eodem luto hafitas.

Vorsuram solues.

Prasens quod fuerat, malum in diem abyit;

plaga crescent,

Nisi prospicis.

Scena tertia.

Vir uiro quid prestat?

Scena ollana.

Viduam extrudit, turpe est

In delirios senes.

Quid nos (malum) me sic ludificamini.

Inepta ueltrapueris sententia.

Nolo, uolo: uolo nolo: rursum cedo, cape.

*Quod dictum iudictum est: quod modo erat
ratum, irritum est.*

Scena nona.

Verbasunt mortuo.

F I N I S.

APPEN-

APPENDIX SENTENTIARVM

EX PROBATISSIMIS

quibusque auctoribus sele-
ctarum, præcipue vero
ex libris Apoph-
thegmatum.

Deus.

I.

ASIRBITRIO numinis res
hominum sursum deorsum-
q; voluntur & reuoluuntur.
Quis facinus arduum cōcīpit
animo, prius à Diis optare
dēt animū facinoris parem.

Deorum, cum sint optimi natura, propriū
est benefacere, omnibus, nocere nemini.

Deus unicus, totius mundi monarcha, ma-
gis genitus ac imp̄s hominib; nonnunquam ab-
stinet ad se letatatem Ecclesie.

Deus omnium sapientissimus, sermonis est
partefissimus.

Deus impiorum precebus irritatur, magis
ad fons dictam, quam ad opitulandum fle-
ctetur.

Deus optanda potius mens bona, quam ea
quā nihil conferunt ad hominis felicitatem.

Deus prouidentia Dei nihil geritur in re-
bus mortaliis, magis q; si dēdū diuino favori,
quam

quam humanis censilijs aut virtibus.

Euentus rei in manu Dei est. huic debetur gratia, si felsciter cesserit; sed interim vult nostram operam accedere.

Hominis est peccare, at Dei aut hominis Deo proximi emendare peccata.

Dij scharior hominum est salus, quam multa templorum ornamenta.

Dij qui quos velint possunt ladere, nec a quoquam lex de facissim, non nocent nisi improbus: homines hominibus, ex a quo meruendi sunt, prouide quis superbe minantur alijs, aut Dij libi uidentur, aut non cogitant id quod minantur alijs, in ipsis posse recidere.

Numen magis delectatur frugalitate, quam optimis victimis.

Non eget Deus nostris impendijs armat atque tem homines, quorum necessitatis potest illis impendijs succurreri.

Deus optime nouit quid nobis bonum sit, quid non.

Homo.

SIC homines secundis rebus effrenati, si bijs praesidentes, tunquam in gyrum rationis ac doctrina duci oportet, Et perspecta rerum humanarum imbecillitate, varietateq; fortuna, rediantur imbecilliores.

Hominis est peccare, Dei vero aut hominis Deo proximi peccata emendare.

Prius debet esse homini, Et malo accepto medeatur quam Et regerat in alterum.

Fere fit Et de leuioribus malis querantur homines, grauiora dissensulent.

Aequum

Aequum est, sed homo se suis ac propius bonis
metatur possus, quam externis, quae fortuna
cum liber dat, cum visum est eripit.

Cives mundi omnes sunt homines.

Nullum est animal, cui rara vox sit,
quam homo.

Non magna artis est hominem eò propelle-
re, quo suapte naturae est pronus.

Nemo magis est hostis homini quam ipse sti-
bi, dum libidinem, dum iram, dum ambitionem
Gaviaq; cupiditates adhibet in consilium.

Homo est, cui deest pecunia: homo non est,
cui deest eruditio.

Homines sunt ad voluptatem prontores,
quam ad virtutem.

Homo nullare melsus cognoscitur, quam or-
natone.

Homo expers philosophia, ad omnem vita
functionem est inutilis.

Mundus hic solum est Deo dignum, in quo
constitutus homo semper honeste, velut in con-
spectu numinum omnia cernentis, servari debet.

Animus.

3

HABET hominis mens in alto illo silen-
tio corporis scilicet iam fersatiss, aliquid diuis-
nitatis se juscum intendere ad rerum sublimior-
um speculacionem.

Hominis animus est corpori cœu carcere im-
clusus, quod quo reatas habitus, hoc magis
gravatur animi vis.

Animus in profunda tranquillitate cōfitem-
sus, ueros affectus prodit. Contra qua uigilates

*N*on audient profari aut agere, ea noctu occul-
runt in somnis.

*M*iserior est egestas animi, quam corporis.

*C*orporis vigorem adimis etas animi, vix ad
extremam usque durat etatem.

*Q*uod animo insculptum est, nisi cum vita
eripi non potest.

*A*nima habet quo se delectet, etiam occlusis
sensibus.

*V*er ornamenta ingenij longe pulchriora sunt
externa nobilitatis insignib[us] ita animus na-
tura multo præstantior est corpore.

*M*entis integrants, corporis etiam habitum
Eccl[esiast]um oportet congruere

*A*nimorum morbi sunt cupiditates.

*A*nimi domicilium est corpus

*I*n eruditis ac sobrijs s[ic] animi no[n] elaguescit,
sed viges potius, augetur q[ui] usu et exercitacione

*A*nimus in corpore veluti præsidio collocatus
et non nunquam tamen corpori plurima ab-
animi veniunt mala.

*A*nimo agrotanti medicus est oratio.

*N*on recte amat uxorem, qui corpus amat po-
tius quam animum.

*A*nimi robur **e**s[ic]s natura, magno usq[ue] pos-
sunt esse Res publicæ.

*A*nimus nec inepto pudori, nec superstitioni
est obnoxius.

Bona animi.

¶

*I*N animi bonie nullum ius habet fortu-
Tum externa bona reddemus nobis stabili-

q̄ si quadam se posuerimus, nec fortuna volubilis
commiserimus.

Frustrā parat opes, qui veris animi bonitatem
pacat.

Sola animi bona non sunt violentia obnoxia,
non possunt à fortuna eripi.

Virtus.

§

VIRTVS abunde suis est premium, quicquid
que seruatur euens.

La cademoni quonia se ueriores erant, et ma-
ribus incorruptiorib. belliq; gloria potissimum
spectabant, contemnebat omnes artes, qua ciui
um animos videbantur emasculare, à vera
virtute ad ociosam ostentationem traducere.

Non refert quo quid apparatu fiat, sed quantum
efficiatus siquidē hoc speciosor virtutis glo-
ria, quo minus habet praeditus, prater virtutem.

Sape fit, Et hominis virtus magistratus per
se coniempto Et humili dignitatem conciliet.

In conciliandis matrimonij magis est spe-
cienda virtus, quam census.

Pramijs, animi suuenum ad virtutem accen-
duntur q̄ si detrahias, ipsa virtus elaguescit.

Virtutis caput est caruisse virtus.

Qui virtutē prædictis sunt, idem sunt Et no-
biles.

Imbecillitas corporis frequenter impedit vir-
tutis ḡsum.

Arctiora sunt vincula virtutis q̄ sanguini-
nis Et omnis bonus bono proxime cognatus est
ab animalium similitudinem.

Egregia res est, tam inde i teneris virtutis
affluescere

Non inservium erga Remp. est meritum si non
solum te praeclerus egregiatus virum, sed ab
quem tibi similem gignus, educesq; patria.

Qui nihil aliud habet qua maiorum imagines,
opinione nobilis est verius quam re: atque hinc
te praeclerus est Unde manat ista vulgaris nobilitas,
germ: animam ac uiriam: habet nobilitatem.

Egregiorum meritorum conscientia magna
homini fidem prestat.

Virtus pulcherrimum genus est nobilitatis,
quam fibi quisque proprijs virtutibus cociliat.

Qui vera virute praeclerus est, nihil spectat,
nisi sit propositus.

Pramissis inuitatur virtus, at ignavis ignorati
ria exicitur.

Nos soli bonos artes alit, verum Ego virtute.
Laudibus humanis virtus non ceges, ducit
enim secum laudem suam Ego deus.

Ad studium virtutis hoc magis intenden-
dum est, quo minus superest visa.

Voluptates non aliter quam Sirenas espr
gernunt tendas esse, qui properant ut virtutem ne
lasci patrnam conspiciat.

Virtus fuis magis discitur, quam lectio.

Virtus libris expressa, quod ammodo pista
virtus est.

Ille infelicissime egenus est, qui nulla virtus
te praeclerus est.

Nihil sapientia pulchrior, nihil virtute
mirabilissima.

Incunda est virtus eam exercentibus, bona

mirum est quosdam ad id mercedem velle con-
ducere, Et bene vivunt, cum ipsa virtus abunde
magnum suscit premium.

Vera virtus nihil moratur hominū laudes et
ea que predicant, plus debent ijs quos laudat,
quam ipsis qui laudentur.

Non vere sunt probi, qui non improbos dete-
flantur.

Pulchritus est benefaciendo, quam potentia
cincere.

Vir bonus undequeq; venatur stimulos ad
virtutem.

Veritas. 6

Veritas in dicendo maxime probanda est, et
is, optime dicit cuius oratio congruit rebus, ex
quib. petenda est orationis qualitas, possumus quā
ex artificio.

Veritas multis verbis nō eget. Et rectius ma-
rinimus qua paucis verbis comprehensa sunt.

Philosophia. 7

Qui experimentis addiscunt administrare
regnū, licet ingenio felicissima nari sint, tamē
Et sero, et magno Resp. malo tandem evadunt
boni reges. At qui philosophia premunitus pra-
ceptis accedit si adīst mens integrā, vix poterit
ab honesto deflectere.

Nemo philosophia expers, est idoneus regno.

Lapidis est, non sentire discriminem inter lau-
dansem Et superantem: sed philosophus est,
populi commoneri, vt ab honesto recedat.

APPEN. SENTEN.

Vulgatum est solēm, neq; ignem magis scilicet esse hominibus, qua amicos. Sed ingenii philosophice est, quem ad modum perstis medici ex bestiis ac serpentibus noxius talia quadam remedia colligunt, ita ex inimicorum odio decerpere aliquid quod vertat in suum bonum.

Delicatis pueri ad Philosophiam non sunt idonei.

Turpisimum est philosopho, secus docere quam vivere.

Is vere liber est, quem philosophia liberum facit.

Philosophum ut vestis neglectior, ita oratio decet in affectata.

Philosophares estisque adeo difficulter, ut et vel simulare, magna sit pars philosophiae.

Natura dat vincere, philosophia aut relte sibi seire. Illa ad virtutem dociles, non dastos gerunt.

Proprius est philosophus, mederi vitis hominum.

Liberales discipline velut pedissequae sunt morales philosophia, que cum primis habenda est cuius gratia discuntur omnia.

Philosophia libertas est modesta omnibus.

Quod ars medica præstat corpori, hoc philosophia præstat animo.

No est idoneus philosophia discipulus, qui stultum pudorem non possit contemnere.

Sola philosophia præstat vitam veram, tristam, quillam ac suauem.

Solus philosophus viros vincit.

Præstantius est quod præstat philosophus, quam quod orator.

Munus Oratoris inscripsi est, quām sūt phisico
sopho conueniat.

Sponte mortem adsciscere, posteaq; desit esse
Ipsius ad h̄st. am humānum, est vers philosophos.

Quemadmodum equus indomitus ad omnē
modum incommodus est, ob inscias ac ferocias
ita, qui rapitur affectibus, quos sola domat phi-
losophia ad omnem sūta consuetudinem muta-
liss est.

Vulgaris legi scriptis arcetur a peccando, phi-
losophus rationem habet pro legibus, non ideo
quod rectū est faciens, qua sed iussit, nec a sc̄e-
lere temperans, quis a lex venit: sed quia non it
illud per se rectum esse, hoc per se turpe.

Probitas.

8

APVD bonos in bona cause superuacua
est commendatio, cism ipsares impetreret quod
præcibus exoritur.

Probus vir ob loci insufficiam non sit deterior
amo ex dignitate hominis honor loco additur:
nec solus magistratus offendit virum, sed vir
offendit magistratum.

Bonorum probrum est, virum probum egere
necessarys,

Probis viris etiam iniurias est habenda fi-
des leui bus ne turatis quidem.

Non sacer sunt probi, qui non improbos dete-
flantur.

Immodica bonitas sape contemptum parit.

Etsam improbis in necessitate succurrat vir
bonus: debetur enim hoc officium, si non meritis
illis quis inuatur, certe natura.

Prudentia.

9

P R V D E N T I S est. pro re nata nonare, eo
silia ut sine causa subinde alium fieri inconsta-
tia. Situm est.

Prudentia urbes bene gubernat, ac domat.
nec canitlenis nec modis regitur probe.

Mederi malenolis potius quam felicisci, pru-
denter est. Et cunctas.

In bello plus habet momenti unus vir pru-
dens cor datus, quam turba imprudentium.
sit enim sepe ut cordatus viri anchorae sint uito-
ria, scilicet fortis habeantur.

Unus uir cordatus potest hoc totum prostrare,
quod Respi. intercessit.

Est ubi loquendum sit severius, est ubi blan-
dis, est ubi magnificens, est ubi submissius,
est ubi incurvus est ubi durus; id si fiat extra
persicidam prudentia est.

Prudentis non est, ob fortuna successum in-
tumescere, cum ipse sit nihil major.

In bello plus habet momenti prudentia soler-
te, quia in vires consiliu expertes.

Prudentis est natura sua morbum agnosce-
re, Et iustio mater. in precipere.

Regnum, quod beneficiis Et benevolentiae te-
netur perpetuum est: quod uero us metu, non
est diuturnum.

Parentum est obiurgare liberos, sed intra ad
mesticos partetes.

Solertia ac prudentia in consiliis plus ha-
bent momenti in imperatore, quia usres in pridiis.

Et prudentia in fido desidere, donec pericu-
lum feceris.

Tutif-

Tutissimus est murus prudentia, neque enim collubitur nec proditur.

Oculi perlucent toti corpori, nec ulla est virus absque prudentia.

Vbi plus est periculi ibi maior adhibet a se cautio.

Hac est praecipua pars boni consilioris, dissipare nos solum quid per se optimum sit, sed quid pro temporum ratione possit obseruers.

Fortitudo.

10

APPV D Lacedemontes admirabiliss erat malorū tolerantia, qua si suscipitur ob res bona stas magnam promeretur laude, si ob turpes non solum non meretur fortitudinis laude qui tolerat, sed hoc miserior est ac vir peior, quo constantius se gesserat.

Non personae refert quam numerosum militem educas in praelium, ut quam fortem et exercitatum.

Maiestas dignitasq; regia non uestiu splendore, sed prudentia ac fortitudine paranda est.

Nos militum numero pendet uictoria, sed a fortitudine rei gerenda celeritate.

Magis refert quam fortes viros habeat ciuitas, quam multos.

Vix fortibus non opus est mænibus.

Ciuitas non eget mænibus, qua inuentutem alit bellis idoneam.

Insignis est tolerantia, qua ex hoste capitalis reddit amicum ac propugnatorem.

Non perinde refert ubi configas cum hoste, ut quam strenue se gerat dux aut miles in bello.

APPEN. SENTEN.

Fortius est diutinam seruitute quamvis duram perfervere, q. morte finire dolores, maleoq; sanctius est, quod docet Socrates, non esse fas animam de corporis presidio decedere insuſu imperatoris.

Clypeus tuerit, sed gladius fortitudinis organum est.

Extremus ignavis est, cum non præstare forte animus, cū audacia spem præbet in columnatis timidis. Et autem uisibil alius quād certum promittit existum.

Bona est timidas, que deterret à turpis reddit hominem circumspicuum.

Illis fortes non sunt, qui quousq; modo vitam contemnunt, sed qui tanti faciunt virtute, huīus gratia vita alsoquis charans negligant.

Excellensum viroru est, neglegere consumebam, que a palam improbis proficiuntur, & quibus etiam laudari turpe.

Aliquid concedendū est viris fortibus, & de rep. benemeritis: et bene pensas lingue vixim, qui factis egregius est.

Civitas pro faxis ac mœnibus, incolentiu fortute munienda est, quos sunget concordia, nullus potest esse murus inexpugnabilior.

Vulnus gladio factum fortitudine arguit, at telo fultum cat apulta, in diligentia, & gnum est.

Nihil profundit munimenta, nisi vir fortis ea tneatur.

Pulcherrimum est inimicum suis ipsius appetitus opprimere.

Inertia genus est de fortitudine philosophorum more disputare sed protinus factis excrescias

Virtus, quæ paucis dogmatibus tardipotest.

Fortium errorum est in sic facere ijs, qui malo digni sunt non autem male dicere.

Aduersas fortia & procellas inuenit sapientia animus impavidus.

Animus impavidus natura pro lege sequitur, cui se repugnat lex eam contemnit.

Animus impavidus cupiditatem tumulus ratione compescit.

Non est fortitudinis sed amentia, semet inesse discrimen coniuro.

Excelli animi est ingratitudine non deterre via studio bene merendi de omnibus.

Honestamors est, oppetere pro amicis liberandis.

Frequenter desperatio magnum robur addit animo, non minus quam spes victoriae.

Prius esse debet homini, ut malo accepto maledatur, quam ut regerat in alterum.

Temeritas est non fortitudines, subire periculum, ne ob causam grasse honestam fiat.

Animis fortis est mortem cōtemnere, quosque aut incurabilis necessitas urget, aut causa gravissima honestas uaderet.

Egregium imperterriti pectoris est documentum in causa honestaplaqz, nec certum morte perhorrescere.

Felicitas.

11

N E M O appellandus beatus, nisi ad summum uitæ deum peruenierit.

Tat a hominis felicitas animi bonis metcedat.

Felicitas honesta metienda.

Post hanc uitiam felices erunt, qui hic pie

Nec quinerunt, non quis fictis ceremonijs fuerit
institutus.

Quidam ex contemplatione aliena felicitatis,
suum exasperant calamitatem.

Qui feliciter absolut ut ab his nihil sinistri
potest accidere, q̄ felicitatem agitudo aliqua contamnet. At quibus res sunt secunda, q̄
nihil magis optent quam diuturnam uitam.

Nihil est ad uera facilatatem efficacius. q̄
virtute propter se amare, uistum p̄p se odire.

Principia regum felicitas est, quod nulli ser-
uiunt.

Infelix est felicitas, qua hominem reddit in
solentiores, qua non plusum meretur, sed lan-
crysas.

Iustitia.

12

CVM iustitiam oporteat esse clementiam
peratam, quoties n. d. t. a. est grauem interpellationem
minus habet mordax, qui plus im-
perat grata.

Fortitudinis nullus usus e, nisi ad sit iustitia.

Quid uero fortitudine fuerit opus, se iustitia
suum cuique ulro reddens adfuerit?

Nihil prater aquum faciendum est.

Iustitia & aequitas maxime reddunt disti-
burnum imperium.

Nemo potest esse iustitia tenax, qui supra-
quam satis est, cogerendi studio tenetur.

Iure agere uolentibus, non est opus armis.

Pro iustitia orare fortassis humanitas est
at excorari, est iustitia deflectentis.

Quis magnis in rebus se iustitia cultore han-
beris

beri uelit, eum in partis interdum illam uisita
re oportet.

Gloria. 13

P R A E C L A R V M est non aliud uirtus
tis primum ambire, quam gloria, nec pacem
hosti uendere, milite frumento.

Fucis parta gloria, ut no est hera gloria, ita
nec diuturna est.

Gloria studium, amore exultit uoluptatis.

Gloria uita anteponenda.

Honestus est uitam cum laude impendere
patris, quam cum dedecore penna.

Generose mentis est, laudis potius honore te-
mers quam pecunie.

Ingenui pudore Eglaudis amore melius dis-
cuntur ab honesta.

Laus primum est recte factrum, Ega de-
mum opistulans grata est, qua adfertur in ipso
discriminis articulo.

Patris potius nascimur quam gloria.

Non uidendum angoria fatus, sed an pa-
triae fatus uixerimus.

Viri fortes, gloria, uirtutis pmio corotti sunt.

Parum illustris est, qui preter imagines E
cognomen nihil habet ueramibilitatis.

Excelsi animi est, quum praeclara gesseris,
gloriari contempnere.

Vt umbra corporis sequitur sic uitute gloria.

Primam oportet esse curiam factorum, gloria
nanque ultro consequitur.

Exsimiam uirtutem sponte suum consequi-
tur decus. Nec ulla speciosior statua, quam ho-
porificabene alte uita memora.

*Præclarum facinus gestum, monumentum
est eius, cuius gestis.*

*Quemque laudat, usatum, uictoris gloriam
illufrat.*

*Egregiorum meritorum conscientia, ma-
gnani homini præfat fidem.*

Mansuetudo, & comitus.

14

*Mansuetudinem cum iustitia oportet esse
coniunctam in principe.*

*Est quidem præcipua uirtus in principe co-
mitas & mansuetudo; uerum ob malum in-
genii hæc ita temperanda est: ut principi
sua constet auditas.*

*Principis infascinorosus lenitas, quæd alia
est quam in bonos crudelitas.*

*Ergo improbos mansuetudo nimis, inutilis
est cruditas.*

Barbarica feritatis est, in prostratos sanire.

*Ira temperanda est clementia, ne nobis sit
excessus.*

In colloquij adhibenda est sermons comitas.

*Comitatis est, benigne polliceri; sed quoniam
enim opere praæstari non posset, eligendi sunt
quibus illam impertias.*

*Potentia, clementia comitatus est diuina-
na, ferocia bruta.*

*Non uere uictor est, qui iracundia vindic-
tare flagitanti frumentum nescit imponere.*

Benivolentia maxima concilient benignitas.

*Ira contentio melius solvit blandis ner-
vis, et benignitate, quam repugnando.*

Gebrig.

Sobrietas.

BONO stomachatis est obsonium esse carnum, etiam si nihil accedit deliciorum.

Non est dignus nomine Romano, quis plus appetit quam quod ad usum frugalem facit est.

Immodice bibere, quo usus laco turpe est.

Sobrietas solubrium consiliorum est parens; neque enim venosus ad consultantu sunt idones.

Facillime urit, qui paucissimis cotētus est.

Fames sit optime condit omnia.

Qui paucis ac necessariis contentus est, sibi facit usum annonam.

Expedissima est ratio augendi sensus, detrahere sumptibus.

Tenue prandium optime condit cœnam.

Optimum condimentum est fames.

Ebris omnia in gyrum uersari uidentur.

Studium ac usus parsimonia pallorem conciliant homini.

Sobrietas in primis decet principem.

Victus moderandus est non ex rerum copia, sed ex usu ac necessitate natura.

Lacrimans nulla non in replacebat simplicitas atque frugalitas.

Nihil similius est insano quam ebrius.

Verecundia. 16

PUDOR ut multis ad honestas actiones obstat, ita non unquam improbemantis homines à turpibus renocat.

Pudor, uirtutis inctura.

Probissimis ubique placet uerecundia.

Honestas formidolositas est, qua à turpibus deserret.

Rubor probum indole arguit, pallor no item.

Inutilis est uerecundia, quae obstat quomodo
negemus obsequium ad inkonesta uocants.

Pudor tenera etate optime deterret a pecca-
do, q[uod] nusqua[n]o adest si quis renere arsur scipiu[rum].

Bonorum probrum est, uirum probrum ege-
re necessarijs.

Pudicitia.

P R I M A laus pudicitia metropolitae est,
nullanotata esse, p[ro]pter qua sua uiro, c[on]tra cubat.

Sat dotata uenit puell[em], qua pudicitiam, et
bonestos mores secum adserit.

Virgines nullo cultu melius ornantur quam
simplici.

Obedientia.

I M P E R A R E & parere imperio, ars
omnium pulcherrima: quae duas res a ciuib[us] ex-
cludunt seditiones, & tacentur concordiam.

Non sunt gerendo magistratus idones, qui
legibus ac magistratisbus nesciunt obsequi.

Parere dicitur, qui quod didicit optimum
esse faltis facit.

Moderatio & medioctitas.

19

D E C E T eum qui multa possidet, non pro
libidine sed proratiōne uiuere.

Perniciosae sunt diuinitas, ni adsit animus di-
uinitus superior, qui posuit eorum usum non ex co-
piis sed ex necessitate moderare.

Admirabilis Leonida moderatio fuit, qui
runcia tristitia nuncianti non tantum nosuccē-
sisset, ut principum uulgas solet, sed & uita
famis eius consultum molitus.

Hic

Hic tēperātia adhibenda est, ut princeps ne
amicus alienet tyranicus faustus, nec patratur
illos regia familiaritate abutis, ad quiduis au-
dendum preter ius aduersus plebes, qui nimis
um irritatis sape reges suos excusserunt.

Moderata uita cura calcar addit ad fortis-
ter agendum, & immodicus mortis pancer ab
egrezijs factis deterret.

Moderata sunt in longum tempus dura-
vanti, & hoc ipso meliora sunt.

Non est turum eos maledictis irritare, qui-
bus in manu est cum uelint re ipsa latere.

Hoc non solum moderationis & clementie,
ut herumetum eximia cuiusdam magnan-
mitatis est documentum ingratiorum sibi los re-
gem negligere.

Nihil aure tyranni uolentibus apud bonos
etiam principes admonendi libertas herbis
placides: est temperanda.

Calor atatis uix senti uenies feruare modis.

Mediocritas in omni re est optima.

Quod excedit modum tametsi uitiosum est, tu
men ad exercitandum aliorum concordiam cor-
ducibile est.

Tutissimum est mediocribus ac parabilis-
bus delectans.

Innocentia.

20

NON miseri sunt, quibus prater meritum
incoluntq; innocentia, accidit aliqua calamis-
ta sed iuvere deploradis, qui sua sp̄te discesser-
unt ab honesto, et sāsi nulla sequuntur calamitas

Ceo-

Certius innocentia signum est, ita regere, nemo uelit accusare quā si postularis elaborari et iudicio. Elubetur enim iterdū et innocētes, ut quo absolvitur, licet pānam effugiat, cōtrarem tamē criminis circumfert.

*Innocentem punire scelus est: culpari intor-
dū condonare, in gratiam honesti deprocato-
ris, humanitas est.*

*Expedit ad bonos mores, ut in iudicij succū-
bit prauitas, hincat innocentia.*

Aequalitas.

21

*E Q U A L I T A S pacis et tranquillitatis est
altrix, inaequalitas uero seditionis seminariū.*

*Aequalitas ad frugalitatem ē ad con-
cordiam in primis conductit.*

*Aequalitas occasione ministruris excludit.
Malus cuius ille est, cui non satiss est id,
quod ceteris satis est.*

*Inter quos est aequalitas, ē ex aequalitate
concordia, et tunc res sunt ab hostium inchoata.*

Amicitia.

22

*AMICITIA est animorum consueltio,
quos non dirimunt loca.*

*No est aliquid amicis, quibus fidimus, com-
mittendum, quod si efficiant, parat nobis infi-
xiam.*

*Hostes in hoc usiliores nobis sunt quam ami-
ci, ut errata nostra cognoscamus, ē cognita
corriganus.*

*In soli inter utentes rebus prosperis amici de-
stituunt.*

*Aliquousque amicis gratificandum, sed ci-
tra violationem quā religionis.*

Quem-

Quam admodum non queuis damus omnibus ita spes undum est cui in qua causa gratis sicemur.

Nimia amicitia causa aliquando dat odio.

Nulla possessio melior est, quam amicitia.

Similitatem oportet morte finiri, amicitiam non items.

Amici admonendi non modo manifeste, sed cum quadam acrimonia.

Amicitia non reperta est ad reprobationem, sed ad iucunditatem.

Non utilitas causa amicitia expetenda est.

Qui consimilis gratia sunt amici sublata comodissime deserunt amicitiam.

Non recte amat uxorem, qui corpus amat potius quam animum.

Sic amat inquam oscuras, & sic oderis tanquam amaturas.

Amicus minor parvum est humanum.

Rebus prosperis aduolant quislibet etiam minus amici qui hero ad sunt restante fortuna, hi heresi amici.

Reserentia comes est amor, metus odium.

Ut illis fratres facientes committimus, & quibus uideremus aliquos statua, elegantes factas: ita non sunt in amicitiam admittendi, nisi quos cognoverimus erga alios perstutissimos & ubiles amicos.

Maior utilitas est a fides amiciss, quam amici: & plus damni est, nisi deligas.

Non fucanda factes, sed animas honestis fidibus exornandus est; hac enim forma heros consistat ac perpetuos amicos.

Nullum est grauius testimonium, quam ini-
mici de inimico.

Amici plerunque obstant, nec licet ubique
rectum elatum tenere.

Amicos secunda res parant, aduersa probat.

Instabiles quorundam sunt amicitia, qui
consequuntur quod uolunt. negligunt amicum,
uidem dum sperant, obseruantur.

Amicus ab amico quod est in iustum non
debet petere

In amico fido diffidere, prudentia est.

De amico humanius est bene sperare, quam
dum dare perora.

In rebus afflictis potissimum fidis amicis
utendum est, qui uelut opitulentur, uel consol-
lent, molestiam mitigent.

Nonsatis est, si comites nos pbeamus amicis,
sed comitati comes est aliungedabenignitas.

Inconstantes & perfidi amici sunt, qui am-
citsam commodo metuntur, cunus spe adem-
ptu. pratinus ab amicitia recedant.

Reuerentia cum amore coniuncta est. Metui-
mus autem illas maxime, quos odimus.

Quisq[ue] docet, admonet, instituit q[ui] ad uirtu-
te adolescentes, utique amat: atque is demum u-
rus est amor. Na qui uulgo dicitur amare, suu-
renantur commoda, cum incomodo ad amari.

Vulgatus est neq[ue] solem, neq[ue] aqua, neq[ue] igni
magis utile esse hominibus, qua amicos. Sed in-
geny philosophici, est, quemadmodum persiste medi-
es ex bestijs, ac serpentibus noxijs utilia quadam
remedia colligunt, ita ex inimicoru odio deser-
pere aliquid, quod uertas insuum bonum.

*Cruentissime ladunt amici, qui expiscantur
arcana.*

*Aretiora sunt uirtutis uincula quam san-
guinis; S* omnis bonus proxime cognatus est ab
animorum similitudinem.

Amicitia facit omnia communia.

*Non est bonus amor aut syncerus, nisi quem
censes sit uirtus.*

Is uerè S costater amat, qui iudicio amat.

*Ille ex animo sicut amici, qui principem, ma-
gis amant quam timent.*

Consilium.

23

*I*N consiliorum sonib. nō solū quid sit pulcher
ritum spectandum est, sed quid sic i posuit.

Inconsultia consilia non uerum feliciter edunt.

*Consultare est, sc̄e non committere pericula,
quam dare operam ut ingressus periculum te-
met expicias.*

*Non precipitanda sunt consilia, sed moribus
seuibus utendum.*

*Non semper tutum est, regibus optimum da-
re consilium.*

*Omnis agrotis damus recta consilia: sibi ne
rō pauci consulunt.*

*Ad bene consulendum non refert quā sis us-
calis, sed quām oportuna suadeas.*

*In bello plus habet momenti prudentia soler-
tiaque, quam uires consūq experies.*

Eloquentia.

24

*V*T fabula nonnunquam exploditur uitio
bistrionis, ita sepe melior causa uincitur à pe-
nare patronis infantia schisitata.

In

*In teste spectatur fides, in patrone eloqua^{ti}a.
Actori voce opus est, qua formae multitudinis frugorem: orator talis esse debet ut populus ipsum ultra tacitus & attentus auscultet.*

Ars.

25

*A R S omnis à naturali simplicitate recen-
dit, ita dolo affinis est.*

*Qua per se tristia sunt, ea decet ante exhibi-
larare.*

*Proرسus contemnendum est imperita multi-
tudinis iudicium, cum artis abunde magnum
primum sit ipsa conscientia.*

Ex minimo festigio artifex cognoscit artifice.

*Cito nata, cito pereant: dura elaborata ferunt
atatem.*

*Consultum est & numquaque in ea se arte
exercere, in qua valet plurimum.*

*Qua natura de formis sunt, plus habent &
artis & voluntatis, in tabula.*

*Illiud potius artes est, q̄ magna sunt ita triste-
re, ut auditori quoq; magna videantur, et contra.*

*Nemo recte de artificio potest indicare nisi
artifex.*

Ex nimio artificio agnoscitur artifex.

*Artos bona & biquo sunt in pretio, nec pos-
sunt a fortuna eripi.*

Oratio.

*V T in numero non spectatur elegantia scul-
ptura, sed pondus ac materia ita non refert
qua sit elegans oratio, sed quā gravis, et fuisse.*

*Loquentis orationem commendat forma,
q̄uis sit, oratio copiosa gratia addet forma.*

Animo agrotantis medicus est oratio.

Auctoritas. 27

M A G N O obusq; lucro auctoritas est a*n*e*p*onenda.

Primum auctoritas ac fama tarde paulatimq; nec sine negotio oratur; at qui tam innescuit, facile magnam asequitur laudem.

Bentincum. 28

B E N E F I C I I accepti meminisse, dati
miseri oportet.

Ingratitudo erga bene meritum, nec morte
plectenda.

Beneficii memoria breuissima, at iniuria soleret esse tenacissima.

Benefacta benefactis addenda sunt: ne si de
sinamus benefacere obsolecat prorsorum benefa-
ctorum memoria.

Senectus. 29

S E N I B V S ita viuendum est, ut adolescentibus exhibeant recte viuendi formam.

Peculiaris querela est sensibus de rebus in-
terrusrus prolapsis.

Senecl^o multis nominib. vulgo male audit.

Non precipitanda sunt cōsilia, sed moribus
vitudine sensibus.

Optimum est iatricū ad senectutē eruditio.

Magna pars incomodoru, ob que vulgo male
audit senecl^o, ab iatricā vista proficiscitur.

Iuuentus. 30

A E T A T E M teneram optimè deterret
apeccando pudor: qui nusquam non adest, si-
quis reucreatur seipsum.

Iuuenis atatis remedium adhibendum est
pro supplicio.

Quem-

Quemadmodum tintores eum potissimum
colorē inducunt, quo vident homines maximē
delectari: ita iuuentus ad e.i studia potissimum
encumbit quibus populus defert honores.

Iuuentus corrumpitur, si permittatur ocio
luxus ac malorum omnium magistro.

Magnares est, iam inde a teneris Circum-
affuscerē.

Qua profunt iuueni, nocent scui, ~~et~~ contra
iuuant caro tepido, laudent frigido.

Si adolescentes male morari euadant, id
prima atatis formatoribus potissimum impu-
tandum est.

Sapiens.

31

S A P I E N S non nisi cum res postulat,
pluribus verbis quam opus sit vitetur.

Fallit tragœdia tractans argumenta confi-
cta, sed adeo sepe vitetur credantur: superior
autem velle vitetur qui fallendo prodest. ~~et~~
sapiētor est, qui perfectas fabulas discit quid
sit turpe, quid sit honestum.

Vix eruditus ac sapientia præditus, non pe-
rit nisi graui Reip. dispensio.

Pro curietate occupationum vir probus ~~et~~ sa-
piens sapienti numero cogitare mutare consilium,
cum scriptura nuncquam mutetur.

Sapiens uates esse optimus.

Nulla mænia tam sunt munsta, quin ma-
chinis aut suffusionibus, aut, ut nihil horum,
proditum capiuntur: ut sapiens decretas sunt
inexpugnabilis.

Sapientis nihil peregrinum esse debet, nisi
quod cum uitio sit consunctum.

Silenter

Silento si uolit sam regere, est pars aliqua sa-
cientis.

Sapiens secum in pectore circumfert, quo se
commendet quibuslibet.

In sapientis est dolore amissis potius quam
gaudere relatis.

Memoria. 32

NO **N** experenda est honorifica memoria
misi recte factis pramerita est.

Tantum scimus, quanto memoria tenemus.

Facile meminimus quae volumus, at non li-
cer oblitisci quae volumus.

Tenacissima est insursa memoria, at bene-
ficij brevissima.

Veritas multis verbis non eget: Et rectius
meminimus, quae paucis verbis comprehensa sunt.

Memoria hominum est adeo labilis, ut agro
reperiatis duos, qui quasi simul audierunt, eodem
modo referant.

Patria. 33

Egregie inculpatus est, cui nibil obijci potest
prater patriam.

Nemo patria patrem refert gratiam, etiam
si sit amimpedit.

Non tam refert unde natus sis, sed qui sis.

Patria potius nascimur, quam gloria.

Non infirmum erga Remp. est meritum, si
minus solum te praesisteres egregium virum, sed
aliquem tibi similem gignas educesq; patria.

Non videndum an gloria satis, sed an pa-
tria satis satis fierimus.

Vibis libertas est vita charior: nec turpiter
memumbit, qui pro patria pugnans moritur.

Patria periclitantis patius habenda est ratiō, quām private molumentatīs.

Res publica sibiētā curis immori pulchra est at patriam in extremo discriminum nostra cessatione deserit, turpissimum est.

Respublica.

34

R E S P U B L I C A E nullo munimento tibiores sunt quām virtute ciuium.

Publica felicitas anteponēda ē odio priuato.

In Rep. bene institutio via proficiunt i mēnsis.

Animi robur & vis natura magno fuisus p̄funt esse Rep.

Vnscuique plurim facienda est utilitas communis quam propria.

Quisquis alienam Rēmp. solemener adamat, suam quodammodo fuituperat.

Ea Rep. specie non est felicitas ciuitatis cum nemo felicitate in sua familiis.

Repub. duabus rebus continetur, p̄mio & p̄ante.

Repub. male morata est, sed si scit impune maledicere nihil malis commeritis.

Tempore pacis, magis quām belli, Rep. serget auctoritas, sed ius habeat decernendi, quod ad tuendam ciuitatis tranquillitatem censuerit conducere.

Qui sunt iracundioris ingenij, ad disciplinas quidem idones sunt, ad gerendam Rēmp. non iscent.

Multo absurditas ē ei commendare Rēmp., qui gubernandi artes non tenet, quām si asinus pro equo adhibens astro.

pro

*Primata similitas post habenda est Respubli-
ca commodis.*

*Non insimum erg. et Remp. est meritum si no-
solum ipse te praefiteris egregium virum sed a-
liquem tibi similem gignas educes quod patrue.*

*Hoc praecepsum vobis est omnium Rerum p.
q. omnia munia per Sicarios administratur,
interdum alteros ac tertios.*

*Primitus affectus utilitatis publica posthaben-
di sunt.*

*In omni negocio magni refert quales sunt,
quisbus gerenda re creditur auctoritas.*

*Publica sanitatis primata incolumentis est
postponenda.*

*Reip. corruptela non alia magis ex re nasci-
tur, quam ex deliciis.*

*Qui praeclaros viros eyciunt è civitate, Rem-
p. ledunt potius quam eos, quos expellunt.*

*Inutile est Resp. subinde mutare duces, sed
satius est quem idoneum ac fidum natus sis,
eum non mutare.*

*Non potest consistere Resp. sibi non est honor
virtutis, nec pœna scelerosis.*

*Reip. dignitas, preferenda est priuato com-
modo.*

Lex.

35

*IN Rep. bene instituta suprema auctoritas
est legibus deferenda nec ulli magistratus fas
quicquam contra leges publicas tentare.*

*Non aliunde florent Resp. quam si legum vi-
geat auctoritas.*

*Ibi tyrannus oriri non potest, sibi ex arbitrio
priscarum legum geruntur omnia.*

*Norma consuges sit est, qua recte sit, si sit
la publicis legibus obtemperet.*

*Negocium, quod pro legibus ac iure suscipi-
tur, oportet omnes carere iniuria.*

*Legibus conuenit auctoritas in homines, non
contra.*

*Multo pulchrius est ac difficilius regnum re-
gressis legibus sanctisq; moribus exornare, quam
armis regno regnum addere.*

*Qui contra leges aliquid admiserit, non con-
uenit, sed regis opistuletur.*

*Leyes non omnia prescribunt, sed virtutis re-
gula docet ubiq; quid sit honestum, quid turpe.*

*Quis legibus ac magistratibus nesciunt obse-
qui, non sunt gerendo magistratus idones.*

*Vbi summa est legum auctoritas, ibi est, mi-
nimum tyrannides.*

*Quisquis solat leges, non enim ciuem ladit
sed totam Remp. quod quidem in ipso est.*

Princeps.

36

P R I N C I P I non minus indecorum est
et perniciosum, in honestis institui, quam nasci.

Principi non qualibet aries descendit,
sed ea duntaxat que tradunt ratione recte ad
ministrandi regnum.

Principi non omnes litera conueniunt, sed ea
qua polissem tradit, aut ethicem, quaq; recte
ac secus gestorum exempla commonstrant, id
quod facit historia.

*Domi*n*is iatum timentur a scruis, quo male
mesu coerceantur, quos non corrigit pudor.*

Pater

Pater quoniam liberis consilios potius quam si-
bi, diligitur ab ipsis, sic est auctoritatem comite-
tur reverentia. Aduersus hos adeo non est opus
satellitio, Et non aliud sit satellitium fidelis
illorum stipatu. Quod si res benevolentia ac be-
nefactis adiungeret sebi ciuium amicos, non es-
set opus barbarico conductitio, satellitio, sed nul-
la haberet corporis suis custodes tutiores quam ciues
erga quos patru. Porro quibus
placeat hoc dictum. Oderint dum metuant, nul-
los magis habent suspectos, quam quibus
bat maxime confidere ac multos metuunt oportet,
quem metunt multi.

Principis est non moliecie delicysue, sed tempe-
ratis ac sapientia prsuatis hominib. antecellere.

Principem facere quod ab aliis fieri velit gen-
tis efficacissimum est exhortationis.

Bonus operator legi imperatis parere det.

Imperatoris officium est, erga rebellates am-
dacia, erga subiectos benevolentia vis.

Rex velut i legum est architectus.

Non conuenit ut reges opituletur, qui contra
leges aliquid admiserit.

Multo regalis est, condere vrbes, quam condi-
tas demoliri.

Brenloquentia principe decet Et Laconem.

Quod decet plebes, non semper decet principe.

Multum habet monetae principis integritas:
Tet multo plus ciuium recta institutio.

Regem nasci nibil magis est: regno dignum se-
prahare, maximum est.

Gloriosus est regnum virtute partum, quam si ha-
reditate obnenerit.

Bono principi nihil iucundissimum est ciuium concordia: at tyranno nihil formidabilius.

Quemadmodum quis medendis est imperius, non ideo medicus est, nec vulgo medicus appellatur, ita non statim princeps est, nisi magistrus, qui pupuli suffragus declaratus sit, nisi arte gubernanda ciuitatis moverit.

Qui fauentibus vult ciuibus, ad multis iniurias conueniendum.

Plurimum utilitatis ex principium sapientia nascerit.

Quicquid pugnat cum legibus, hoc scelus insidente principe tentatum baberi decet, cum ipse nihil aliud sit quam legum minister.

Vbi reges non nascuntur, sed ciuii: n.suffragiis eliguntur, hoc ipso publicis calculis princeps judicatus est cateris melior, quod ad regnum ascitus est.

Nemo principatum debet suscipere, nisi melior sit his quos suscipiat. Debet n. princeps virtute precebellere cateris ciuibus, quibus praest.

Nihil principi magnificens, qui am si ditio nem quam accepit, reddat statim meliorem.

Decet principis autoritatem sartam tectam obique præstare.

Quemadmodum Deus Sonicus totius mundi monarcha, malis genijs ac tempis hominib. non nunquam abutitur ad utilitatem Ecclesie: ita principes corda norunt & probis & improbis utrum non qd ipsi per malos aliquas & mala faciant, sed quod per malos puniant malos.

Turpisimum est regi vacare & enqua a Reip. negotijs.

Principibus in priuatis offensis, debet esse sa-
iss, potuisse vlciscer.

Et opis iure ducis nomine fungitur, qui res ho-
bium quād maxime cognitas habet.

Est principis munus amicū alijs prospicere,
Et publicis consulere commodis.

Tum maxime principi inuigilandium cū pe-
pulus maxime indulget genio; neq; oportet ut
quād principem genialiter finire.

Solertia ducis non solum, terrorera eximit a
nimis militum, verum etiam commoda inter-
pretatione addit alacritatem.

Nomenclatorū laus est, quād plurimos nos-
se; Egregy ducis est, ob egregia in Remp. mers-
ta nulli ciuium ignorum esse.

Præstat principe i philosophia præceptis han-
rire sapientiam potius, quād experimentis (ut
vocabant) miseram colligere prudentiam.

Regi nihil prius ac charsis effet debet probis
ac fidis amicis.

Principe dignius est, honore Et opes eorum,
quibus imperat, angere potius quād immi-
nuere.

Non minus cogitur princeps obseruare popu-
lo, quād populus princeps, nisi q; princeps id fa-
cit cum dignitate; alioquin re vera mutua serui-
tus est.

Vt nulla re melius constabiliatur imperium,
ciuium benevolentia: ita difficultatum est sā
regnum administrare, ergo quoslibet esse hu-
manū, non solum quod regia potestas opposita
sit iniuria, verum etiam quod Resp. non possit
esse incolmis, nisi tlera supplicij correccetur.

Principia regum deber esse cura, et cognoscere
discursus viros praeforant incorruptos.

Non tam magnum est regnum adipisci,
quam promeruisse.

Imperatoris est, ciuium multorum salutem, sur-
tius anteponere incolumentat.

Regibus temperanda est humanitas erga ci-
uos, ut inter se regiam tueantur auctoritatē.

Principia regum ars est, nullū reicere, sed
ad publicā utilitatem omnī opera accommodare.

Est animus principis vere philosophicus, qui
nouit et ex inimicis capere utilitatem: nec quod
vulgus soleat hoc tantum spectare, et maledi-
cos afflictat malo sed est ipse minus malus redi-
datur, illorum maledictis admonitus.

Pulchritus est bonum præstare ducem, qua
quemvis militem.

Regi nihil benevolentia firmius, aut muni-
tius esse potest.

Regnum armis est auctoritate frequenter
paratur, sed non nisi honesta opinione ciuiumque
benevolentia retinetur.

Magni respectus et bonus princeps qui in diutis
tempore vivit.

Multum regis habet, qui scire regis persona
potest gerere.

Rex non honestis iustisq; regula, sed honestis im-
mitisq; minister est.

Bonus princeps, qui magis a suis deligitur
quam timetur, habet quicquid ciues possident.

Ad priuatas iniurias oportet principem esse
facilem ad ignoscendum: in q; que tempus lan-
dant, decet esse severum.

Impe-

Imperium.

37

BELLVM non nisi iuste suscipiendum, imperiumq; virtute parvum, circuere eundum.

Cum multis pugnet oporset, qui multis vult imperare.

Virtute propagandum est imperium, non de lis aut pecunia.

Graue documentum vniuersis imperia virtute parari; amaritia, luxu, deliciaq; vel perire vel veris in tyrannidem.

Nemo idoneus est magistratus, qui non potest dissimilare multa prater aquas & bonus facta.

Philosophia vel imperium, non tollit affectus.

Imperator per omnem vitam in Resp. negotiis versari debet, nec a domestica delicia ad imperium accersiri.

Nihil difficultius quam bene imperare.

Libertas.

38

PRAE STANTIVS est suam servare;
quam alijs admovere libertatem.

Nemo liber, qui servat cupiditatibus.

Nullum imperium speciosus, & libens,
quam si quis animo suo possit imperare.

Nihil voluptas vix ingenuis suauior est libertate.

Vbi regnat luxus, ibi libertas dum non potest esse.

Liberias verbis est vita charior, nec turpiter occubat, quis propriu[m] pugnans moritur.

Quoniam moriens potestate nullus habet, non potest desperare, qui si quis mortem contemnit, habet quo, cum vult, semet in libertatem agerat.

Pessimus est imperator, qui sibi non potest imperare.

Liberi non sumus quia de alius consulimus, utilitatis, aut alius usus reg gratia.

In eiusli consensu cuiq; libertum est qua uidentur dicere.

Non est vere liber, nisi cuius animum spe metuus libet sapientia.

In humana uita est, si princeps nihil indulget amicis ac familiis suis. Sed perniciose est illis licere quicquid libet.

Is vero liber est, quem philosophia liberum facit.

Pessimissimum genus est adulatio nis, sub libertatis imagine blandiri.

Hac non minima laus est seruoru, nolle fugere licent, at nolle tyrannica seruitute comutare libertate, si detur opportunitas, ei seruus est.

Omnibus regibus natura inuisa est popularib; libertas.

Seruus est qui suis cupiditatibus imperare non potest.

Libertas bene magno emitur, nec sine negotio seruatur.

Qui seruit vitiis, verè liber non est dicendus:

Qui multis eget, liber esse non potest.

Ibi iustitia locus non est. ubi quisq; poterior est et alientius opprimat imbecilleorem.

No vere liber est, q; quis ingenuus natus est.

Nihil beatum si absit libertas.

Libertas quamvis inops, omnibus diuitiis de locis praeferenda est. Sibi ipsa ministratur.

Fama.

39

FAMA. Quis ordo quidam est hominum.

Insat-

Insanus est, qui prouisilio habet quae sit opinione apud suos.

Honestus est fama quam pecunia detestere.

Luctura rei facile facili potest: fama contra minata vir non quam dilutur.

Qui dignioris quam suae optima, facit qua honestissima semper honestiam habebit.

Eximam virtutem honesta fama solito conicitur generosis animis amor laudis ueluti stimulus ad praelatus facinus a manu est.

Satius est ad parandum honestam famam, nonum quiddam insigne predicere, quam de fratribus quibuslibet diuinare.

Pr. Et at uno opere eisdem sed egregio, parere famam eruditissimus, quam nimis accuratè scribere de singulis.

Regium est, cum beneficis, male audiatur.

Pesonum autoritas ac fama, tarda passatione nec sine negocio patitur; et qui tam iumentum facile magnum assequitur laudem.

Vrbis celebritas non nihil facit ad illustre monum.

Exercitium & exercitatio. 40

M O D E R A T I labores corpora reddunt firmiora.

Exercitatio plus habet momenti ad honestatem quam natura.

Exercitio ad confirmandum corporis robur adhibentur, non ad exhauiendas vires.

Hominis ingenium si exerceantur, ad res optime mense accommodum, sive ad fortia degeneret, longe est infra mutas pecudes.

In iusta minora fruſtrā laboratus recte dicitur a doctis, exercitatio conſumat eruditio-

Honor.

41

HONOR non auctorati, sed meritis tri-
buerendus est.

Honor non ſolum alia artes, verum etiam
virtutem.

Honor, eft virtutis merces & primum.

Diuinitate.

42

POTENTES non oportet humiliorum
dilectis admodum commouers.

Stultissimum eft locupletes pugnare cu hi
qui bns non eft multum quod eripiantur.

Dimitribus opus eft multis preceptis, ut frugali-
ter viverent, ut corpus exerceant laboresibus, nec
corporis ambitione cultus delectentur, aliaq[ue] in-
nunera, que omnia ſeipſam docet paupertas.

Immodice possessiones eft no sine negotio pa-
ratur ita no absq[ue] lite pueniunt a heredes.

Hoc miseriis egenisunt diuitiae, quod non in-
telligent quam preceſſe, quam necessaria re-
carent.

Externis bonis homo nihil ſit melior.

Nihil eft tam munitione, quod auro non ex-
pugnetur.

Iniqua ſunt diuitiae, que virū reddunt dete-
riorem: at fortibus viris non eft opus pecunia.

Ita non facile parent ſalubribus monitis, qui
successu rerum elatiſib[us] felices videntur.

Nulli fortis datur, easib[us] parere, quibus opus
eft ſi defint: nec hinc ſpectadac etas, ſed egeſtas.

Fruſtrā parantur bona, ſi qui parant, tueri
neſtis.

Inter

*Inter egenos habendus non est, qui bonas ar-
tes ac probos amicos sibi parauit certissimum
senectutis viaticum.*

*Diversas comitatatur luxus, luxus exit in ty-
rannidem dum fænum migrat in cornua.*

Opes ac nominis splendor cœlant inuidia.

Mores.

43

*NON minus interest quos asciscas prae-
ptores quam quos natus sis parentes.*

*Etenim et liberi reserunt ferme maiorum in-
genium unde prognati sunt ita præceptorum virtus
demigrant in quos instituunt. Et honesta vita
instituta potissimum ab illis petenda est, que
virtute ipsi factis præstiterunt, non ab ijs, que
compositis arte verbis de virtute nugantur.*

*Sola virtus primum ac statim a teneris pa-
guiculis discedit, nec sola aus portio artibus fri-
uolis danda, qua ut in pueris habent ostentatio
ne plausibilem, ita nec grandibus decorasunt.
nec ad sensu vocatis viriles.*

*Quemadmodum canes ad venatum habiles
reddit educatio, ita viros bello & Respu. fortiles
reddit recta institutio.*

*Vixum est Laconis neprū per oēm vitam de
virtute disputare, veluti de re controversa: cu
iporteat a prima statim adolescentia habere
certissima decreta de honesto impressa ani-
mo, & secundum virtutem exercere, non
quemadmodum faciunt philosophi
que magna contentione, inter ipsos de sum-
mo bono ac malo disceduntur, ne in hoc quis-
dem consententes, quid sit virtus ac beatitudo.*

Ne

*N*e nobis quidem nobilitas, quam miratur
hominum uulgas dictumq; ab Hercule genus
profuerit nisi eagefferimus, p q; illa mortalium
omniū clarissimus, ac generissimus extitit,
at per omnem uitam qua beniſtiasunt, id iusta
nu: Exerceamus.

*P*rediti uirtute qui sunt recte q; educari pro
bant quid proratione temporis expediat.

*S*atus est cines honeste fuisse institutori hi sua
sponte uidebunt, quid pro tempore facto sit opus.

*M*ultum habet momenti principis integritas
sed multo plus ciuitatis colla in institutio-

*S*i adoleſcētes nō alio morari euālat, id pri
me aetas formatorib; potissimū in pūtadū est.

*R*es sunt uulgariū, ut aliena innidant,
suā in autem deplorēnt fortē.

*S*uadet loquentis uita, non oratio.

*N*on absque discrimine mores ciuitatis cor
rupiū nūiū ad meliorem frugem renocantur.

*Q*uemadmodum planta ac semina, sic homi
num mores ad regions habitum immutatur.

*M*atrona nūbil pulchrius, nūbil preciosius,
quam liberi recte educati.

*Q*uemadmodum laudi est apud Barbaros
natūm, Gracorum disciplinas scire: ita turpe
est apud Gracos natūm, ad Barbarorum mores de
generasse.

*N*emo alienis factis deboneſtatur, sed suis
quisque moribus efficiendus est.

*M*entis integrat̄ corporis etiam habitum
cultum oportet congruere.

*M*ulta bene uata ingenia perennit uito inſi
tuentium.

Hic est multorum ingenium, ut si defint iuriis, in quos natura malitiam exercant, animos impellant.

Eruditio perniciosa est si in animum incideat praeuersus affectibus corruptum: ¹⁵ quoque disciplina functione hoc sit perniciose, si conseruerit in probo.

Quis tam prauis sunt ingenio, ut eos irrident, qui de spissis bene meriti sunt, gravissus nocent, si quis illos molefactis prouocet.

Regium est, cuius beneficias male audiunt.

Non habendi pro liberis sunt, qui degenerant a parentum institutione.

Quales nascat liberi, nulli i manu est: at ut recta institutione euadat boni, nostra praxis est.

Qui natura probus est, ubique ¹⁶ apud omnes probus est.

E sermonis procastra colligitur ¹⁷ moram impudentia.

Generosus in doles si accedat institutio, magna bona est patris, si ad iustitia degeneret, magnum adfert malum.

Natura beneficio uiuunt et ignauissimi: at honeste more non contingit nisi uirtute praeedit.

Maxima pars incommotorum, ob qua uulgo male audit senectus, ab intemperantia uite proficisciatur.

Rex efficax est natura, sed potentior est institutio, qua malam naturam corrigit.

Res uerbis anteponendæ. 44

MULTO praelaris est res magnifica ge
vere, quam habere lingam ad magnifice lo-
quendam expeditam.

*Quod per se rectum, est & utile, non eget po
luta oratione.*

Ipsa cause bonitas facile seipsum comedat.

*Quod si usquam locus est loquacitatis, eam
eportet ad in honestas causas adhibere.*

*Rex operum est iuris non autem plurimis
verbis, multisq; disciplinis eget.*

*Reprehendendi sunt, qui cu re sint fideles, ta
men officium orationes aspergit. ut e coprumpit. his
pesores sunt, qui sermone benigni, re ledunt pesi
mi, qui verbis molesti sunt, tamen factis noxiis.*

*Multo praestantius est res egregias gerere,
quam gestas celebrare.*

*Rectius suo fungitur officio, qui ex animosa
est quam quis metu mali.*

*Supermacaneum est in eo laudanda sumere
operam, quem uno ore omnes predicant.*

In omni actione spectandum decorum personae.

*Inertia genus est, de fortitudine philosopho
rum more disputare, sed protinus factis exer
cita hirsus, quod paucis dogmatibus traxit potest.*

Fortuna. 45

E V E N T U S homini non est in manu.

Fortuna non addit sapientiam.

Non omnia omnib. aquae feliciter cedunt.

*In tranquillissimis rebus interdum existit
periculum, quod nullus expectat.*

*Tota bellis fortuna pendet à iurute prudent
ia que ducis.*

Fortuna saepe sua indignis largitur munera.

Spes. 46

*MULTA sibi promittunt ianua, qui spe
aduncuntur.*

*Ingenia eretta non desperanda sed quod re
dundat recedendum est.*

*Frequenter desperatio magnum robur ad-
dit animo non minus quam spes victoriae.*

Victoria. 47

*PVLCHRVM est hincere lacesentes, pra-
ferti his p[ro]sidij, q[ui]b[us] hostes potissimum f[er]oceitate.*

*Ad victorianum plurimum moments est in su-
perioritate.*

*Victis solet esse solatio, virtute praestantissi-
mis dextera cadere.*

*Victoria magno empta, non est victoria sed
calamitas: interdum enim felicis est non esse
qui quam nimio mercari quod ambis.*

*Vnius ducis ingenio victorianum acceptans fer-
ri oportet non virtute militium.*

*Moderanda est uictoria, nec sausendum in
eos, qui contra ferre arma desistunt.*

*Victoria spes extenuat omnia, que solent à
bello deterrere.*

*In bello prima ducum debet esse cura, ut
quā minima ciuium cultura paretur uictoria.*

Is longe inferius est qui honesto uincitur.

*Nulla speciosor est uictoria, quam uincere
mucrone.*

Miles. 48

*NON perinde refert quam multos impera-
tor educat milites in prauum sed quam sci-
ent, & exercitatos.*

Bonus miles institutiones sit.

*Facilius est nouum inuenire imperatorem,
quam nouum & exercitatum militem.*

Men-

Mendicitas ad omnem desperationem vocat armatum.

Turba milium nisi adsit dux cordatus
Vigilans nullus est visus.

Periti bellatoris est, non minus scire fugient
de artem, quam pugnandi.

Ita demum viriles sicut bello milites, quibusque
accrescum est in pugno aut vincere, aut mor-
tem appetere.

Nihil in bello praelurat res geret, eniim ani-
mum mortis metus occupat.

Militis non est dare consilium, sed ubi res
postulat bonam manuare operam.

Bellum.

49

Quod vel bellum suscepimus, oportet per om-
nia servire bellum necessitatibus.

In bello aut vincendum, aut fortiter occum-
bendum.

Metus mortis in bello, est res ignominiosissima.

In bello plus habet momenti quales ducas
milites, quam multos.

Nulum negotium periculosisius quam bellum.

Pro patria pugnantem occumbere pulcher-
issimum est.

Cibo vinoq[ue] graues ad plu[m] non sunt idonei.

In bello non liberum est, qua cuique sidentur dicere.

Non est optandum bellum, sed nec in bello,
nec in pace, libertatem tueri licet, nisi mortis
timorem abieceris.

Error in bello, mors est.

In bello celanda fuisse consilia principum.

In bello non refert quā[m] multis sint duces,
sed

id quādū bello gerendo accommodari.

Mores Republica defiriuntur palla violantur in bellis, sed illisque quoque violantur ab us, donec consueverunt fallere.

*Pax bello paratur, nec eam suerit licet, nisi
imes sint ad bellum instructi.*

*Sola animi hominum pars bellorum violen-
tia omnoxia.*

*Ad vitoriam plurimum habet momenti, si
imperator strenuus, presens regat exercitum.*

*Non est turpe fugere, quoties magis expedit
hosti dare locum, quam conservare manus.*

*In Hisce leges non possunt tueri, qui ditionis
implanda gloriae causa bellum inscrunt a-
benis ciuitatib.*

*Affectus primi frequenter & ciuitates et
regna belles committunt ac pessundant.*

Bellum non nisi iuste est suscipiendum.

*Tota bello fortuna a duca virtute pruden-
tiaq; pendet.*

Occasio. 50

*ADVERSUS hostes nulla præterunda
est occasio.*

*Pro tempore, proq; re nata variandus est ser-
monis habitus.*

*Scriptura non mutatur, cum provaricato
occisionum vir probus & sapiens cogatur sape
mutare consilium.*

*Inimici per occasionem fortiles sunt nobis, per
quos non licet impune securaque negligeantur esse.*

Ira. 51

*TV T VM est iram premere, ne prorum-
pat in Verba.*

Ira contentio melis soluitur blandis uerbis. Et benignitate, quam repugnando.

Ira est brevis iusta.

Minus sus compos est ira, quam ebrietas.

Probis et iam ingeniis adiuncta ira cuncta est, sed hoc vii tolerabile est, si celeriter ad se animus redeat, Et pro tra- llium adhibeatur. At si perturbatio penitus insidet animo, ita ut, excusatione feratur effranti impetu, certa perniciose est.

Ira ad omnem functionem inutile est: Proverbio quoque princeps inbetur, Et aqua iniqua audire.

Error.

52

HOMINIS est peccare, at Dei aut hominis Deo proximi, emendare peccata.

Pax est ut nos nostra ipsorum feramus errata.

In alienis erratis perspicaces sumus, ad sua quisque lusciosus est.

Ex leuisimis offensis, si negligantur, da- scuntur atroces tragedia.

Error est immedicabilis, cum transit in ha- bitum Et consuetudinem.

Raris lapsibus danda est lenitas.

Inuentus faciliter in errorem impellitur, quam senectus.

Vulgus.

53

Nihil imitari solet vulgus libentius quod a viris principibus cisperirent factum.

Quid tam impium est quod mortaliu[m] vul- gus non admittat amplius principatus gratia?

Quod decet plebecium, non semper decet prin- cipem.

Qua

Quae recte sunt semper paucissimis placent.
Vulgus hominū, cupiditatib. agetur, nō rōne.
Apud Gracos cū certarent artifices, de his
indicabant artis expertes.

Vniuersit̄ placet omnium, qua Vulgus seelfa-
cet vel decet.

Vulgus hominum ea tantum approbat, qui-
bus affuerit, ab exoticis abhorret, non quia per
se malasint, sed quia peregrina.

Vulgo ingens probrum est pauperitas: magna
gloriet, divitias per fas nefasq; parere abundare.

Ociūm. 54

IGNAVIA, pestis maxima est Respublice.

Non est reprehendendum ocium honestis re-
bus partum.

Qui per fas & nefas ocium sectantur, vita-
perso digni sunt.

Ociūm in pace delicias alit, & omne flagi-
tiorum genus.

Luxus & ocium in iuuenib; scelitiss. est
in senibus vero crimen.

Honestae occupationes inutile surpi. ocio
preferenda sunt.

Ociūm omnia mala docet adolescentes.

Iuuentus corruptitur, si permittatur ocio
luxus ac malorum omnium magistrus.

Voluptas & luxus. 55

N I H I E seruitus absoltiusq; est, quam
vula ventrisq; Voluptatisbus abnoxium vivere.

Inepta Voluptas est, magis delectari ipsa si-
mulacione, quam natura.

Insania auferit medicius, Voluptas cū aque-
mentem eripiat homini, nix sanabile malū est.

Oleum

Oleum inundat, reddit corpus firmius et inservit patientes: infusum in viscera delicatus ac segnius.

Luxus nihil turpis, libido pecudem ex homine reddit.

Voluptates uenientes furatae specie blandiuntur, abeuntes autem, paucitatem ac dolorem relinquunt.

Ex priuatis afflictibus fere omnis humanae uita pernicies nascitur.

Luxus ferè alit amorem, tempore omnia tollit, aut certe mitigat.

Luxus est maximus, naturam artificio corrumpere.

Vestitum luxus arguit, animum parum sobrium, et intuentum oculos ad libidinem sollicitat citsus, quam ad honestam opinionem.

Quām optime hoc natura comparatum est, ut ha duares se se inuisum comitantur, uoluptas ac dolor.

Voluptatis in honesta parata est comes paucitatis.

Fastidiose delicatus uidetur, qui inter uarias delicias cibum appetit nullum ac plebeum.

Vnguentum in homine arguit uita mollis.

Non turpe est uti concessa uoluptate, sed et seruire, deditumque esse, in turpibus habendum est.

Amplexus uoluptatem, fæminarum potius est quam uirorum.

Homines prouoeres ad uoluptatem sunt, quam ad uitutem.

Nulla capitalior pellis hominibus à natura data est, qua uoluptas nam ex hoc fonte prodit

Quicquid est in hominum vita scelerum & calamitatum.

*Ea Ad lestant, que contingunt expedita: quae
clero obijcuntur, non perinde suuant.*

Corruptela è muneribus.

56

PECUNIA uincere, spesiosum non est.

*Qui Remp. administrant, samen a capien-
dis muneribus non temparant, nec bons sunt ue-
ri nec tales habendi.*

*In syncerus fauor est, qui donis emitur, qua-
si minnas, ingens murmur, si tollas, sed iesso gra-
uis oritur.*

Iniuria.

57

*AD priuatas iniurias oportet principem
esse facilem ad ignoscendum, in ijs, que ledunt
Remp. decet esse severum.*

*Qui iniuriam faciunt, infolicieres sunt
quam qui patiuntur.*

Qui ueterē ipune fert iniuriā, iuitat nouā.

*Iniuria membra tenacissima est, at bene-
ficiū breuissima.*

Infusio.

58

*TERRITV DINIT aduersariu-
bus in theatri product. & deterret auijs. & ad
hirtum extimulat ingens, nō oino deplorata.*

*Remissa culpa, manet tamen prioris infi-
ma uestigium.*

*Quo fideius est crimen, hoc tenacissimaret
quid multos criminis suspicio, uel in innocen-
tissimum.*

*Non est aliquid amicis quib fidimus, comit
tibū, quod si effutant pariat nobis infamiam.*

Imperio.

Improbitas.

*EXTREMA improbitatis est linea,
etiam illudere quos affligeris.*

*Improbis est, qui scire beneficium accipere,
nescit reddere.*

*EX improbis coniectorib. nihil capit, nisi
probrum & ignominia.*

*Magna felicitatis est, ab improba muliere li-
berari.*

Impunitas. 60

*IMPVNITATE nihil periculosius est,
qua semper ad deteriora prolabitur.*

*Impunita iniuria exemplum, omnibus in-
iniuriam minatur. Etenim si licet impune la-
dere, quis tutus erit ab improborum molestia?*

Simultas. 61

*SIMULTATEM exercere cum se pub-
lio, indecorum est, ut in mortuum saeure.*

*Simultatem oportet mortem finiri, amici-
tiam non item.*

Loquacitas. 62

EX multiloquio pleraque nascitur incomoda.

*Quidam hoc praelaru existimant, si nunqua
sileant cum id sit certissimum fatuitatis argu-
mentum, ut contra silentium ubi loquendi tem-
pus non est, prudentia signum est.*

*Multiloquium non solum molestum est audi-
tores, merum estiam ad persuadendum inutile,
presertim apud principes cum varijs curis oc-
cupatos, cum auribus fastidiosis.*

*Peculiaris erat Lacedemonijs uerborum
paucitas, unde & ab eareligione breuiloquen-
tia laconismus dicitur.*

Stolido

*Stolidis oratoris manus loquacitas responso
indigna est.*

*Frustra de his verba fiunt, ad qua perficien-
da non suppetit facultas.*

*Est hoc omnibus Spartanis peculiare, offen-
di sermone, quia in causa postulat logiore, adeo
nusquam non placebat frugilis. Nam ad
causam non magnam adhibere supervacuum
verum cupi, in luxuria genus est.*

*Effectu caret loquacitas : ructurnitas au-
tem certiora habet consilia.*

Brevis loquentia ducem decet maxime.

*Multa verba nequaquam arguunt sapien-
tem opinionem.*

*Equo effranti nemo non metuit insidere, at
plus est periculis à lingua effranti.*

*Est aliqua sapientis pars silentio?ultitiam
tegere.*

*Indecenter is magnifice loquitur, cui soires
non suppetunt orationis pares.*

*Nihil est violentius aure tyranni : apud bo-
nos etiam principes admonendi libertas verbis
placidioribus est temperanda.*

Silentijs turas sunt fidi pramia,

*Multis verbis Veritas non egit : rectius
meminimus, qua paucis verbis coprehesa sut.*

Orationis expedita brevitas est probanda.

*Ad causam non magnam adhibere super-
vacuum verborum copiam, luxuria genus est.*

*Prius cogitandum quid loquaris, quam lim-
qua prorumpat in uerba.*

*aduersim nihil male meritum audire ma-
ledicam linguam iniuria genus est.*

Q Nihil

Nihil oratione melius, si parce promas sanguis et thesaurum.

Nihil effundendum est, si quid libertius datum sit in coniuncto.

Maledicentia.

63

QVI passim maledicunt omnibus, eospalam est id natura sois facere, non ex eorum mente, quibus obrectantur.

Maledicentia contemnenda est, que non a iudicio, sed ab omni merito proficiuntur.

Aduersus nihil male nutritum, audire male dicam linguae, iniuria genus est.

Turpiter obiicit alteri vitium, à quo ipse immunis non est.

Perculose maledicunt alters, cui vel idem vel simile, vel diversum, sed deteriorum vitium potest obiici.

Omnium rerum nocetissima est calunnia.

Sapienti numero accedit, ut qui alios infectantur, ipsi gravioribus maledicantur.

Imprudenter in alterum vitium torquet, si in promptu est quod ipsi sciscimus obiciatur.

Mendacium.

64

MENDACII nomine continentur assertatores, calumnatores, infidi consiliarii, peruersi educatores qui fontes sunt fcre malorum omnium, quibus sum decessus turbatur vita mortalium.

Perfidia.

NIHIL eis tuto credi debet, qui in partiam perfidifuerint.

Stulte dubitat de peiorando, qui facinus per turio par non dubitaverit committere; eoq; in atrocis

atrocibus sceleribus nihil ponderis habet iusserandum, nem quisquis audet dare venenum, audebit et cum perire inficiare.

Inuidus.

66

QVI autem obtrectant aliena ludicra magis produnt morbum suum, quam detegunt mores alienos. Et qui ob res parum honestas ludant quae ipsa, aut ob ludabiles contuperant, indicat stultitiam suam peruersumque indicium.

Inuidus abunde dat panarum, etiam si nemo vescatur.

Vt ferrum absursum rubigine, ita inuidus suo spissus vestio contubescit.

Inuidus tam inutilis est ciuitati, quam locum tristico, ignarus bello.

Is, quos habet inuidia, magis sunt misericordia digni quam tra-

Inuidus non minus discruciat aliena felicitate quam suo insfortunio.

Avaritia.

67

NE S C I T pietatis sura regnandi cupido.

Ambitio male profundit quod male collegit auaritia.

Cupiditates, animi sunt morbi.

Malus enim est, cui non satiis est, id, quod satiis est ceteris.

Turpiter est ambitio ex utilitate cultus, quam ex amictu splendido.

Turpis est ambitio ex furo virtutis laudem, captans.

Adulatio.

68

BLANDI loquio nocentius.

Q 2 / Inge-

Ingenium hominum ad aliena vitia perspectus est, ad sua cacaum.

Prestolentissimum est genus adulacionis, sub libertatis imagine blandiri.

Aliena rectius prospicimus, quam nostra, et sibi quisque adulator est.

Lapidis est non sentire discrimen inter laudantem & stuporeante, sed philosophus est non ita commouere ut ab honesto recedat.

Nemo suam turpitudinem perspicit, sed sibi quisque adulator est.

Vt adulacionem affectare turpe est, ita mengeren tem se non oportet oratione repellere, profect enim in hoc vt homo perspiciat quid lis esse debeat.

Audacia.

69

FIT sapenumero, vt qui fragilis querit il ludere dentem, infringat soldo.

Periculosa est audacia, si hiires non suppetat spiritibus.

Expensio periculi renocat hominem ab audacia.

Assiduitate nimia facilitas magis quam facultas, nec fiducia, sed temeritas paratur.

Bona est timiditas qua deterret a turpibus, & reddit hominem circumspiculum.

Mors.

70

HONESTA mors est, appetere proximis liberandis.

Magis metuunt mortem, qui domi habent & de possunt suauiter vivere.

Morsenibus praecepsum solet esse solatum spes vindicta.

Vt

*Vt tyranni vivunt insuuicissimis, qui morte
vehementer optant, ita mortem perinde me-
tuunt, quasi vitam suauissime degant.*

*Optimum est exire de vita, cum res sunt pro-
ficietissima.*

*Multos mortis consideratio deterret ab hone-
stis actionibus; contra mortis obscurio multos in-
vitat ad licentius peccandum.*

*Somnus profundior admittit omnem sensum:
Et uniuersi a corpore digressus, aliquando in
suum domicilium rediturus est.*

*Mors quidem mala non est sed iter ad mor-
tem miserum est.*

Somnus mortis est imago.

Ille vero viuit, q[ui] perperuo mortis metu viuit.

Mors omnium mulorum sensum adserit.

B I N I E

VIR O D E L I
TER IS OPTIME
MERITO D. NICOLAO
Tatrenio, Mecenatis suo,
Desiderius Iacotius
Vandopera-
bus. S.

VM Philosophici curricula tem-
pus tua singularis liberalitate
erga me pene absoluissimum. Ma-
cenas, quasi deoiascessus ad Ci-
ceronem tanquam in locum que-
dam amicorum relaxandi animi caussa in thi-
cifugendum putavi. Qui enim ab eo de phi-
losophia & eloquentia libri varie copioseque per-
scripti sunt, non solum, & non nisi admirabilis qua-
dam scientia, sed etiam suavitate dicendi &
copia legentium ita mouent animos, & qui eos
in manus suum pserit, deponere nunquam velit.
Hoc sonum negoti non nihil exhibere solet, quod
cum magnam partem in eorum philosophorum
qui cum florebant sententias & praeceptas expli-
candas sit occupatus, libris autem non extensis, ex-
quisibus, quid censuerint. possumus cognoscere;
hastare plerunque et dubitare solemus, nonnulli
libri etiam ex Platone aut Aristotele de promere
aliquid, quamquam alienum, quod rudioribus
ad rem facere videatur, ne insuspicionem igno-
ranciam veniant. Quod cum doctissimorum vi-
torum indicio incepit intelligere, philosophos
illos

los prope omnes, quorum sententia quadam la-
ma expressa sunt à Cicerone, sonum in locum,
quoad per vires licuit, conduxi. Et nominatum
iusque decreta in uno diuixat Cicerone con-
mista breviter conscripsi, Et eloquentia et phi-
losophia studijs disputationu capita, qua sunt
ipud Ciceronem, in medio posita haberent, Et
ex Cicerone Ciceronem interpretarentur. Quia
in re si à me praetermissum quid fuerit, quod
equidem in tanta librorum varietate Et op-
tionum multitudine nec dubito, ab aquis libro-
rum alienorum estimatoresb. veniam peto, Et
deci si aliqua ex parte ad palatum ficerint,
commodius Et obversus me, cum licebit, tracte-
turum promitto. Alias nihil moror. Te an-
tem, Mecenas, Et hoc qualecumque tandem
est, aquis bonis consulas, Et dum graviori-
bus incumbimus, nostra, Et cœpisti. Hu-
dias queas, vehementer etiam atque etiam re-
go. Valer. Lutetia. VIII. Calend. Ianuarij.

M. D. LIII.

DESIDERII IACOTII
VANDOPERANI DE
philosophorum doctrina Li-
bellus ex Cicerone.

VM essent plures orti se à So-
crate, quod ex illius varijs
dissensis & in omnem partem
diffusis disputationibus a Pla-
tonice potissimum immortalita-
te traditis, altius aliud apprehenderet, profe-
minata sunt quasi familiae dissidentes inter
se, & multum disiuncta & disperas: cum tam
omnes se Philosophos Socratis & dici vel-
lent & esse arbitrarentur. Inter quos prae-
puum locum tenent Academicis. Peripateticis,
Stoicis Epicures. De quibus sigillatim, &
distingue dicere difficile est, ob eam principue can-
sam quod cum eorum decretu queruntur, va-
riari inter Ciceronis interpretes, & dubitari
videtur. Sed primum illud tenendum est, quod
a viris doctissimis est animaduersum Ciceronem
omnia prope ex Stoicorum & Academicorum
nonorum disputationibus sumere, ex reliquis
paucis quadam aspergere Cuius residens face
re auitus dialectica qua usurpat in quibus Pla-
tonicum, aut Aristotelium nihil prope agno-
scas. Verum dicamus articolate quo ad fieri
poteris de Peripateticis. & Academicis, tum
de ceteris quorum à Cicerone praecepta notata
sunt, & quadam Latino expressa.

ACADEMICI ET

Peripatetici.

ACADEMICI & Peripatetici Gente
res rebus congruentes (aut Cicero) nominibus dis-
ferebant. Nam cum Spesippum sororss filium,
philosophia quasi heredē reliquisset Plato, duos
aut præstantissimus studio, atq; doctrina Xeno-
crate in Chalcedonum, & Aristotelem Stagi-
ensem qui erat cum Aristotle, Peripatetici do-
ctri sunt, quia disputabant in ambulantes in Ly-
ao. Illi autem, qui platonis instituto in Acad-
emia, quod est alterum Gymnasium, erant se-
cūm, & sermones habere soliti, ex loci vocabu-
lo nomen habuerūt. Quibus tamen nec sua am-
bulationes disfuerunt. Nā in spaciiorum sombra-
culis arboribus operorum, que à Cicerone cur-
ticula multiplici variorumq; sermonū appellan-
tuntur: pleruntq; in ambulantes de philosophia
disputabant. Nihil igitur, sicut dixi, inter Per-
ipateticos, & illā Veterem Academiā differe-
bat. Abundantia quadā præstabat Aristo. Sed
idē fons erat utrisq;, & radē reru expetenda er-
unt, agendarumq; partitio. De quibus multa
Tunc illustres laudes a 5. de Finib. bonorum
& malorum. Quod eum locum, quem ciuilē re-
de appellatur videmur. Grece πολιτικον, gra-
niter & copiose tractarunt. Unde etiam olem p-
pter extimam rerum maximarum scientia à
Gracis politici philosophi sunt appellatis: quod
multa de Rep. scripsierint, multa de legib. mult-

ea non solum praecepta in artibus, sed etiam exempla in orationibus benedicendi, resquerint. Primum enim illa ipsa, quae subsiliter differenda erant politè, apteque dixerunt cum desinentes, tunc partientes; deinde ea, quae requirebant orationem ornatam, et grauen, magnificè sunt dicta ab illis splendidè de iustitia, de fortitudine, de amicitia, de astate degenda, de philosophia, de capessenda Republica, & fortitudine hominum. Itaque ex hac tanquam ex omnium artium officina innumerabiles in omni genere scientie praeflantes virros prodisse ait Cicero. Academici veteres qui lama fuerunt, quidam noui. In veteribus numerantur à Cicerone Plato, Aristoteles, Speusippus, Xenocrates, Polemo, Crantor. In nouis Arcesilas, Lacydes, Euander, Egesinus, Carneades, Clitomachus Philosophus. Quorum omnium decreta, que numerabisimus suo loco, de veteribus & nouis paucis haec nunc sufficiat in uniusversum posuisse.

Omnem virtutem esse mediocritatem. Bruto Sapientes non semper esse beatissimos. Tusi. Finem bonorum secundum naturam finire, id est fini primi a natura datis 2. de Finibus. 3. Offic.

Omnem ciuilem orationem in horum altero versari, aut definita controversia certis temporibus, ac reis, aut indefinita de ynuerso genere quisarere 3. de Orat.

ACADEMICI NOVI.

ACADEMICI noui, cum nihil percipi posse disserent, in suo ipso decreto fecerunt in ceteris rebus fluctuabant, ac de Diis immortibus erantem habebant, & vagam sententiam. Hinc Academium adolescentiorem Cicero & volatam appellat, & sursummodo hoc modo illuc philosophia veteris perturbatrixem: quam exoratam cupiebat silent, submouere non audet. Hunc erat institutum aduersari omnibus in disputando. & contra communem opinionem ratione aliqua pugnare, nihil affirmare, neudere in ea, quae satis scire ceteris philosophis instructa, & composita erant, & ruinas edere: denique quasi desperata cognitione certi, id sequi quod verissimile videbatur. Solebat vero is, qui audiire solebat, cum quasiisset tacere, tum alsus perpetua oratione contra disputabat. Quam disputandi consuetudinem suscepereunt Tusculani a disputationes, & est in libro de Facto. His est itaque perpetuum decretum fuit, Nullum posse percipi. 2. Acade. & 1. de Natura Deo. Quod quibusdam adeo placuit, & extrellum bonorum & summum munus sapientis esse dicerent, obistere vites, assensusq; siros firmes substat.

PERIPATETICI.

PERIPATETICI cum videbant nos haec genitos; ut communiter ad eas virentes

apsi essemus, que nota, si illustresque sunt, substitua-
 disco temperantiam, ceterasque generis eiusdem
 quo omnes similes artium reliquarum mate-
 ria tantum ad meliorem partem. Et tractus se-
 ne differunt. easque ipsas virtutes solerent nos
 magnificenter appetere. Et ardenter; habera-
 etiam insitam quandam, vel potius innatam
 cupiditatem scientiam, matorumque esse ad congrega-
 tionem hominum, Et ad societatem, communis-
 tamque generis humani, euque in maximis in-
 genuis maxime elucere, tolam philosopham
 tres in partes disulerunt. Una pars est in natu-
 ra differenda altera vivenda terrena. Natura
 sic ab iis inuestigata est, ut nullus pars cali, ma-
 ri, terra (ut poetice loquar) pratermissa sit.
 Quinetiam cum de rerum initio, omniisque mun-
 do locuti essent, ut multa non modo probabile
 argumentatione, sed etiam necessaria mathe-
 maticorum ratione concluderent; maximam
 materialium ex rebus per se inuestigates ad rerum
 occultarum cognitionem attulserunt. Ad plac-
 dos unimos multa afferebant spinas partendi,
 Et defensio[n]s permiscebant. De his sic dicit Cicero,
 Si omnia a philosophis essent petenda, Per-
 ipateticorum instauris commodeius fingeret se-
 oratio. Quis magis tuum, Brute, iudicium pro-
 bo, qui eorum, id est ex veteri Academiaphilo-
 sophorum sectam secutus es, quorum in doctri-
 na, atque preceptis differendi ratio consungetur
 cum suauitate dicendi, Et copia. Quanquam
 ea ipsa Peripateticorum, Academorum con-
 fuetudo in ratione dicendi talis est, ut nec per-
 ficeret orationem possit ipsa per se, nec sine ea

orator esse perfectus Horum sententia, Et precepit aut huiusmodi.

Esse in nientibus hominum tanquam oraculum alsquod, ex quo futura praesentia, aut enfurore disuino incitatus animis, aut somno relaxatus solute mouetur, ac libere, secundo de Diuin.

Quia autem conjectura explicatur, aut eis, animaduersa Et notata sunt, ex genere disuino non naturalia, sed artificiosa, in quo Aruspices, Augures, Coniectores q; numerantur, improbanda. 1. de Diuis.

Duos esse, Et quatuor ex rebus omnia consta
re. 4. Tusc.

Plurimum Et longe lateq; plurimum tribuendum honestatis, sed tamen Et in corpore, Et extra, esse quadam bona, que ex altera parte collocata minimi momentis instar habeant.
2. de Finib.

Tria bonorum genera, maxima animi secunda corporis, externaterisa, 3. Tusc. 3. Offi. 3. de Finib.

Corporis commodis compleri beatam sit. am
3. de Finib. Mediocratem esse inter minimū Et parum. 1. Offic.

Mediocritatem vel perturbationū, vel morborum animi non probandum: omne enim malum, etiam mediocre, magnum esse. 3. Tusc.

Perturbari animos necesse, sed adhibendum modum quenda, quem ultra progrede non oporteat. 4. Tusc.

Perturbationes non solum naturales, sed etiam visiles à natura datas Vide 4. de Finib. et pri-

mo Officiorum de laudibus fortitudinis, & ira
cundia.

STOICI.

STOICORVM disciplina, quos Cicero in
Officiis, Tusc. de Legibus, Paradoxis, de Na-
tu. Deo sequuntur est quorum densissimis omnibus
fere libris plurimas sententias Latine ex-
presit, à Zenone prefacta est. Zeno enim, reli-
ctu metri Peripateticorum, & Academicorum
disciplina, multa in philosophia nouavit.
Cui maxime Arcesilas opposuit. Aliquetiam Sto-
corum disciplinam Academica ueteris corre-
spondentem assertabant. Antiochus enim Stoico-
rum, & Academicorum, qui Stoicam multa
uisurabant, settiam conciliare uoluit, utro-
rumque de cetera bona coturbauit. Et Cicero sit à
Peripateticis & Academicis omnia transstulisse,
nominib[us] alijs easdem ressecutus: & also
loco una de re esse solum dissensionem, quippe
cum antiqui omnes quod secundum naturam
esset, quo iuuaremur in uita, bonum esse decre-
uerint. Zenonibus, nisi quod honestum esset,
putauerit bonum. Alij non de terminis, sed
de tota possessione contentione esse auunt.
Qua de re usque in Antiocho, Doctissimi usi
suerunt, & omnes fere in differendo pruden-
tissimi: idque arte faciebant, tum definiendo,
tum partiendo articulato, & distincte, erant
que architecti pene uerborum. Iudicandi uia
diligenter persecuti sunt, iuueniendi tamen
artem totam reliquerunt. Subtile praterea, uel

spinosum patius differenda genus sequebantur
 ut est libro tertio de Finibus, qui fore totus est
 in defendenda et disciplina. Nam contortulis
 quibusdam, et minutis conclusiunculis quasi
 punctis que dumeta et laqueos aculeos dis-
 putationum Cicero nominat, concludebant
 hoc pacto: Quod est bonum, omne laudabile
 est; quod autem laudabile est, omne honestum
 est. Bonum igitur quod est, honestum est. Et
 tamen maxime frtri, et ut ita dicam, uer-
 teratione utebantur, atque sententia. Ceterum
 qua uim uirtutis misericordie renabant, propè
 absoluisti, et perfecti, denuo soli philosophi in-
 dicati essent, nisi eorum licentia Carneades re-
 stisset. Et ut uerba mordicus tenentes qua-
 si ex ore euelli solebant, horridiores erant
 in dicendi, sic morsibus quoque duriores euaf-
 serant. Ex omnibus philosophicis plurima
 nominauerunt, studiosissime exquirentes hu-
 de uerba essent ducta, et suo quamquam rem no-
 mine appellantes. Quibusdam etiam nomi-
 nibus utebantur, que prima specie admiratio-
 nem, re explicita, risum monerent. Aegro-
 tationes appellabant apud ostiata, que
 bus disputant enucleate. Bona, que alijs dice-
 bantur, eidem precipua, uel producta dice-
 bant, quebus beatam uistam compleri negant.
 Item media officia que communia sunt, et
 late patent, que et ingenij bonitate multis
 affequuntur et progressione dicendi: rectum
 uero quod appellant, perfectum atque abso-
 lutum esse. Et omnes numeros habere, nec
 prater sapientiam cadere in quenquam posse.

O μονογιαν quoque conuenientiam dicebant,
Et id ornū communis nomine corporis, antea
nisi voluptatem. Ceterum portenta Et flagi-
tia ab his, Et a poesis discuntur, multa cum su-
perflitiosa sollicitudine creduntur, multa e-
stiam praeclare, ut ex eorum sententijs Et prece-
piss, que acutissime defendebat, intellig. potest
hac fere sunt apud Ciceronem.

Deo esse qui mundum administret: quiq[ue]
consulat rebus humanis, προνοιαν dicunt
prudentiam. 2. Et 3. de Natu.deo. Et 4. de
Finib.

Mundum esse sapientem, habere mentem,
qua Et se, Et ipsum fabricata sit. Et omnia mo-
deretur, moueat, regat. Et c. id Luc.

Fore ut ad extrellum omnis mundus igno-
scat, cum, humore consumpto, neque terra ali-
posit, neque remeet aer, cuius ortus, aqua ome-
ni exhausta, non esse posse. 2. de Nat. deor.

Mundum natura constare, et administrari,
non ut gleba constat aut fragmentum lapidis,
aut aliquid huiusmodi null. i. cobarende natu-
ra sed ut arbor, ut animal, in quibus nulla te-
meritas sed ordo appetet, Et artis quadam si-
militudo. 2. de Nat. deor.

Acrem interiectum inter mare, Et calum,
Iunonis nomine consecrari, que est soror. Et con-
suetudines, quod Et similitudo est aeris, et cum
en summa consundito. 2. de Nat. deor.

Quatuor ex rebus omnia constare. 4. de finib.

Fato omnia fieri. de Fato Fatalis autem il-
lum necessitatem quamquam apparet dicunt esse,
ut quisquid accidat, id ex aeternitate, casu

surumq; continuatione fluxerit. 5. Tuscul. 2. de
Divinit. in cap.

Multa falsa esse, longeq; aliter se habere ac
sensibus videantur. In Lst.

Sensus ipsos, a sensu esse, quos quoniam ap-
petitio consequatur, actionem sequit. tolli autem
omnia siuisa tollantur in Luc.

Visa quæda mitti, à Deo, uelut ea, qua in
sommis videantur quaq; oraculis, auspiciis, ex-
tis declarantur in Luc. nat. dñi 4. dicitur di-
uisus. 3. de Nat. deo. 1. de Deo 2. refellitur.

Non singulis reorum fibris aut austrum canti-
bus interesse deum, sed ita a principio inchoatum
esse mundum, ut certis rebus certa signa
præcurrent, alia in extis, alia in aubus, alia
in fulguribus, alia in ostentis, alia in stellis, alia
in somniantium uisis, alia in furentium no-
cibus. 1. de Divin.

Eos, anhelitus terra, qui frigidissint, cū fluere
capient, uetus esse, cum autem se in nubem in-
duerint, eusq; tenuissima quamq; partē cepe-
rint diuidere, atq; dissrūpere, idq; crebris fa-
cere, & uebem etiū tu fulgura, et tonitra
existere si autem nubium conflitu ardor expref-
sus sit emiserit illeffulmen 2. de Divina.

Similatque natum sit animal, ipsum sibi ca-
dari, & conēdari ad se conservandum, et ad
suum statu, et ad ea que conservatur sint eius
status, dirigenda, alienari ante ab interitu ijq;
rebus que interitu uidetur afferre. 3. de Fisib.

Plerisque tamen in principio naturalibus
diligendissim uoluptatem non esse ponendam.
3. de Fisib.

Diu mansuros animos cum corpore exceſſerint sed non ſemper. 1. Tufc.

Quia in terris dignuntur, ad ſoſum hominis omnia creari, homines autem hominum cauſa eſſe generatoſ. ut ipſi inter ſe alij alijs prodeſſe poſſent. 1. Officio.

Sapientem gratia nunquam moueri numquam curuſquā delicto ignoscere, neminem miſericordem eſſe, niſi nullum & leuem. Viri non eſſe neq; exor-ers, neq; plucurs. Solos sapientes, iſi diſtortiſſimi ſint forboſos: ſi mendaciſſimi, diuitiis ſi ſeruitutem feruant, reges: eos autem, qui sapientes non ſint, fugitiuos exiles, hoſtis, iſfantos, denique. Omnia peccata eſſe paria. Omne delitium ſcelus eſſe nefarium, nec minus delinquere eum, qui gallum gallinaceū, cum opus non fuerit, quam eum qui patrem ſuffocauerit. Sapientem nihil opinari, nullius reſ panitere, nulla in refalli, ſententiam mutare nunquam pro Murana. Sapientem omnia recte facere. 1. Tufc. Sapientis etiam ignoto eſſe amicū. 3. de Nat. deor. Amatorum, & amorem iſum, conatū amicitia facienda expulchritudinis ſpecie. 3. Tufcul.

Bonum nihil niſi honestum, quo virtus miſta nullam requiriſt voluptatem, atque ad bene ſuendū ſcipſa eſt contenta. 1. 2. 3. de Finib. 5. Tufc. 3. Officior.

Nullum eſſe pilum omnibus rebus talem, qualis ſit pilus altus. In Luc.

Voluptatem, ſublationem animi ſine ratio- ne, opinantis ſe magno bono frui nec latitiam nec gaudium in corpore. 1. de Finib.

Non optabiliorem, nec magis experendam
vitam, si sit longa, quam si breuis. 3.
Finib.

Non crescere bonorum fine. 3. Epist. 5. de Tim.
Item bonorum in una virtute 4. de Finib.
est secundum naturam vivere. 3. Offic. Quia
significantur bonum eiusmodi, vivere ad
uentem scientiam eorum rerum, que natu-
renarent, sicut Zeno. alterum diceretur of-
fici omnia meditari, aut pleraque seruare ut
vire. Tertium omnibus, aut maximis redi-
uimus secundum naturam sunt, frumentum
ure. Vide. 4. de Finib.

Si ad illam vitam, que cum virtute dega-
re, ampulla, aut strigilis accedat sumptuum
spietem eum vitam potius, quod hac adiulta-
rit, nec beatorem tamen fore. 4. de Finib.

Dolorem non esse malum. 2. Tusc. abesse a sa-
piente agrestis dinem. 3. Tusc.

Voluntate, qua Græcè Βούχλωσις, dicitur, id
est appetitus eius, quod bonum videatur, ad
mod adspicendum inspellit ipsa natura, esse
qua quid cum ratione desiderat. 1. Tusc. Vide
mitum. 4. Tusc. 1.

Eaque turpsare non sunt, nec verbis esse
bagitosa. 1. Offic.

Modestiam, scientiam esse eorum rerum,
qua agnoscunt, aut decenter suo loco collocanda-
rum. Ordinem vero, compositionem rerum ap-
plicat locis. 3. Offic.

Urbanitatem, esse virtutem. 3. Epist. Fam.

Omnes esse diuites, qui caelo, & terra frui
possunt. 7. Iob. Epist. Fam. 1.

350 DE DOCTRINA

Nihil esse sapientis præstare nisi culpam. 9.
lib. Epist. Famili.

Nihil esse obscenam, nihil turpe dictu. Nam
si quod sit in obscenitate flagitium, id aut in
re esse, aut in verbo. nihil esse tertium. 9. lib.
Epist. Famili.

Crepitus aque liberos, ac ructus esse oportet.
9. lib. 9. Epist. Famili.

Fugere, non esse sapientis. 15. Epist. ad Brutum.

Sapientem non irasci. 3. de Orat.

Eloquentiam, virtutem ac sapientiam esse.
3. de Orat.

EPICUREI.

EPI C V R V S, a quo Epicurei, a doctissi-
mis quibusque contempti, nominati sunt. homo
fuit mollis, & voluptarius, quasi puer delica-
tus, nihil cessatione melius existimans, sine ar-
te, sine literis, insultans in omnes, sine acumi-
ne collo, sine auctoritate, sine lepore, cautus,
secum pugnans, non tam facetus, quam ad
socandum liber. Pamphilum quendam Plato-
nis ait a se Samianum. Ibi enim adolescentes
habitabat cum patre & fratribus, quod in ea
pater eius Neotles Agricola generat. Sed cum
agellus eum noscens aleret, iudi magister fuit.
Nihil olet ex Academia, nihil ex Lyceo, nihil
neque pueribus quidem disciplinis. In physicis
Democritum, in quem tamen fuit ingratius,
secutus est. Cui adiecit perpanca mitians, sed
ita, ut ea, qua corrigere vult, depravare so-
dientur. Pieragni dicit eadem, atomos, inane, immo-

gimes infinitatem locorum, innumerabilitatem
 mundorum, eorum ortus & interitus, omnia
 ferè, quibus natura ratio continetur. Habuit
 & Nansiphonem magistrum, quod non negat,
 omnib. tamen cum contumelias vexat, metuēs
 nequid vngui ab alijs deditisse videatur.
 Aristoteles et Phedone Socratico turpissime ma-
 ledixit, & Metrodorus sodalis superflacrem Ti-
 mocratem, quia nescio quid in philosophia dis-
 sentiebat, totis voluminibus concedit, & sape
 in scriptis gloriatus est se magistrum habuisse
 nullum. Sua quadam nomina habuit, ut
 πρύτανες Grace appellavit, quām ante ne-
 mo ex verbo nominaret, antea cæptam animo
 res quandam informationem, sine qua nec in-
 telligi quisquam, nec quari, nec disputari pot.
 Eius selecta, brevesq; sententia, εὐπίας λόγοι
 nominata sunt. Eius est & titillationis vnu-
 bum, qua Voluptas sensibus adhibetur. Et cum
 tertium quendam modum diceret oris extra
 pondus, & plagam, cu declinas atomus inter-
 uallo minimo, id appellat, ελάχιστον. I' ovo-
 priav quoque aequabilis tributioñem dixit ex
 naturam, que est in summa illa ut infinita-
 tis, ut omnia omnibus, parsbus paria respon-
 deant. Scriptis libros de regula & indicio, de
 summa bona, de Voluptate qui (ait Cicero 1. de
 Diuin.) si corrosus esset, putarem annonam in
 macellock riorem fore. Item de sanctitate, de
 pietate ersus Deos. Duos & si pinguiginta
 annos esse tradunt. Quem familiares pre-
 ter quos non fere in cuiusquam manus cense-
 bat, tanti fecerunt, vt eius imagine non
 do in

do in tabulis sed etiam in peculis. Et anulis
haberent, assérerentq; unum uidisse uerum,
maximisq; erroribus animos hominum libe-
rauisse. Et omnia tradidisse, quae pertinuerent
ad bene, beate q; uiuentium sed plerosque mi-
nus eo delectari. quod ista Platonis, Aristoteles
Theophrasti orationis ornamenta neglexerit,
In physiis totus fuit alienus. Dialecticam ue-
ro, quod in ea plane inermis esset. Et nudus,
contemnebat Et irridebat. Tollebat distinctiones,
nihil de diuidendo, ac partendo docebat,
non quomodo efficiatur, concludetq; ratio,
tradebat, non qua via captiuis soluantur, am-
bigua distinguantur, ostendebat. Si enim, in-
guit, alterutrum concessero aut uicturum cras
Epicurum, aut non, necessarium esse, necessè
erit, cras Epicurum aut uiuere. aut non uiue-
re. Nulla autem est in natura rerum talis ne-
cessitas. In ea Philosophia parte, qua mores cofor-
mari putatur, ceteris uolunt uiders acutior. Cu-
ius sententia, Et praecepta sunt huiusmodi.

Deos esse, quod necesse sit prestante aliquam
esse naturam 1. de Nat. Deo. quodq; in omnibus
animis eorum notione impressissimè ipsa natura.
Anticipatione quandam uocat deorum sine do-
ctrina. Non nullis tamen uisum est, eum, ne in
offensionem Atheniensem caderet, uerbis reli-
quissime deos, refusissimè. 1. Et 3. de Nat. Deo.

Nihil curare deos, nec sui, nec alieni sed ma-
nogrammos Et nihil agentes, membris huma-
nis præditos, sed eorum nullum uisum habere.
In quo circuitione quadam deos uidetur tolle-
re lydeus, 2. de Nat. Deorum.

Deturum, quos perlucidos, & perflatiles in-
duxit sedem esse, tanquam inter duos ludos sic
inter duos mundos, propter metum ruinarum,
2. de Dsuis.

In deo openi nullam, neq; gratsum. 2. de
Nat. deo. ubi vñllatur.

Desum animantem esse specie hominis, quia
si pulcherrima omnium nec tamen eam esse cor-
pus, sed quasi corpus, nechabere sanguinem, sed
quasi sanguinem. Fugiebat enim individuo-
rum corporum concretionem, ne interitus, &
dissipatio consequeretur. 3. de Nut. Deo.

Deos beatos esse, & aeternos 2. de Finib.

Deorum opera mundum non esse fabricatum,
sed ex atomorum, id est individuorum, & soli-
dorum corporum, que suo deorsum pondere ad
lineam ferrentur (qui est naturalis omnium
corporum motus) complexionibus & copulatio-
nibus, & adhesionibus inter se, mundum om-
nesque partes mundi, quaeq; in eo essent, effici. 1.
de Finib.

Solem quasi pedalem, aut bipedalem, posse
etiam omnorem esse quam usdeatur. aut maiore
rem sed non multo, ut oculi aut nibil, aut non
multum mentiantur. 2. Acad. & 1. de Finib.

Nunquam sensus mentiri sed omnes ueros
esse in ipsaq; iudicia rerum posita. Quorum si
unus semel in uita mentitus sit sublatum esse
omne iudicium ueri, & scilicet 1. definib.

Nullam in natura rerum necessitatem.

Opinione a perspicuitate sciungendam, qui
uero conturbat cognitionem. 2. Acad.

Quicq; aut sit, aut siue, naturalib. fieri aut
fa-

sicutum esse ponderibus & motibus. 1. de Finib.
 Peccatis & hominis idem bonum. 1. & c. ad.
 Ad voluptatem & dolorem, & quae fugiamus,
 & quae sequamur, referre omnia. 1. de Finib. &
 2. Omnes animi & voluptates. & dolores
 ad corporis voluptates, & dolores pertinere.

Vlturnum bonum in voluptate, idq; sensibus
 iudicari, & commoneari. ut ne argumentandum
 quidem de eos sit. 1. 2. & 3. de Finibus. Voluptatis
 autem uerbo significari saporem, & cor-
 porum complexum, & ludos, atque canticos, &
 formas eas, quibus oculi incunde moueantur.
 3. Tusc.

Sumum malum, dolorem. 1. de Finib. & 2.
 Tusc.

Inter voluptatem, & dolorem, nihil medium.

Nam omni dolore, carere, non modo voluptatem
 esse, uerum etiam summam voluptatem, eam
 enim augeri, amplificariq; non posse. 1. de Finib. &
 3. Tusc.

Non minorem percipi voluptatem ex con-
 tentissimis oscis & potionibus, quam rebus ex
 quisissimis ad epulandum. 1. de Finib.

Cupiditatum via genera, unū eatur, que es-
 sent & naturales, & necessaria; alterum, que
 naturales essent, nec tamen necessaria; tertium,
 quo nec naturales, nec necessaria, quarum
 nec modus ullus, nec finis inuenire potest. 1. de
 Finib. Reprehenditur quod partem in genero
 nunc erat. Duo enim genera esse, naturales,
 manu & naturaliter item duo, necessarias, &
 non necessarias.

Non posse incunde uiri nisi sapienter, hon-
 esteq;

q; si uatur. nec sapienter, honeste, iuste,
acunde. 1. & 2. de Finib.

Rem definiri, non placere. 2. de Finib.

Sapientem semper esse beatum, finitas habe-
tur cupiditates, negligere mortem. 3. de Finib.

Honestum exp̄s propter uoluptatem, qui ne-
gant, eos inani uoce sonare uel, ut sit in Tusc. 3.
uoces inanes fundere. Sic enim loquebatur.

Parere animum rationi posse, & quo illa di-
cat sequi. 3. Tusc.

Leuationem agititudinis in duabus rebus
positam esse, auocatione & cogitanda molestia,
& reuocatione ad uoluptates contemplandas.
3. Tusc.

Opinionem mali agititudinem esse natura,
sive illud ante prouisum, & expectatu sit suo
muetrauerit: neque enim ueritate minus
mala, nec fieri premeditata lessora 3. Tuscul.

Naturales dimittas parabiles esse, quod par-
uo effet natura contenta. 3. de Finib.

Diminuitatem temporis ad beate uiuendū
nihil afferre, nec minorem uoluptatem percipit
in breuitate temporis, quam si illa sit sempiter-
na. 2. de Finib.

Nullam in sapientem nimis esse fortuna. 3.
Tuscul. & 2. de Finib.

Magnum, dolorem, breuem, longinquum, le-
uem. 2. de Finib. & 2. Tusc.

Nec gaudere quenquam nisi propter corpus
nec dolore. 1. de Finib.

Mortem nihil ad nos pertinere, quod sine se-
si sit, sed quod dissoluitur. 2. de Finib.

Si ueratur sapiēs, si crucietur, in Phalaris die

tauro fierit, dictum, quam suave est hoc,
qui in hoc non curio.

Z E N O.

ZENO Citticus ex Cypro insula, Stoicorum princeps & pater fuit, homo acutus, severus, cunctum, & libertatem loquendi amans. Is cum Polemonem audierat, Galdeq; subtiliter differeret, & per acute moueretur, Peripateticorum satis copiose & eleganter constitutam disciplinam corrigerere conatus est. Partitionem Philosophiae in tres partes retinuit. In ceteris sentiebat idem aliter loquebatur, nihilq; prae ter nouitatem verborum afferebat. Cui tamen cur hoc faceret, nihil iam causam fuisse, ait Cice. 4. de Finibus ubi de eo multa dicuntur. Si enim ea, que dicit, ita sentiret; inquit & verba significant, nihil inter eum. Vel Pyrrhonem, vel Aristonem preceptorem interesset: si autem non probabat, quid attinuit cum ijs, quibuscum re conueniebat, verbis discrepare? Breuisbus & acutillis conclusionibus & vellet, efficeret similitudine sape viens. Et visum, sensum, comprehensionem & scituriam gestu & similitudine manuum distinguebat. Nam cum extensis digitis aduersam manum ostenderat, visum, inquisiebat, hucusmodi est deinde cum paulum digitos contraxerat, afferens hucusmodi. cum cum plane comprimitur, pugnumq; fecerat, comprehensionem illam esse dicebat. Quae ex similitudine etiam nomen erat, quod ante nos fuerat, nata dan+iv imposuit,

um autem lauam manum admouerat, Et il-
lupugnum ardete vehementer et compresserat,
scientiam talem esse dicebat, cuius compostem,
ut sapientem esse neminem Cum eo Acade-
mia noua magnaria fuit. Magnam præterea
molestiam primus suscepit. Et minime (Et
ut Cicer.) necessarium commentariarum fa-
mularum reddere rationem, vocabulorum cur
quidque ita appellatum sit, causas explicare.
Itaque cum Hesiods Theogoniam interpreta-
tur, tollit omnino vñitas perceptasq; cognitio-
nes deorum. Denique neque Iouem, neque Iuno-
rem, neque Vestam, neque quenquam, qui ita
appellatur, deorum habendum numero, sed re-
bus inanis, atque mutis per quandam
significationem hac tributa nomina. 1. de Na-
tu. Deo.

Aether a summum Deum, mete præditum,
quo omnia regantur. In Luc. 1. de natura deo-

Quatuor soli initia rerum: quinta. Arist.
naturam non adhibendam. 1. Academic. 4. de
Finib.

Animum, ignem. 1. Tusc.

Naturam esse ignem, qua quidque genuerit,
Et mentem, atque sensus. Ignem autem arsi-
fiosa ad gignendum progradientem via. 2. de
Natu. deorum.

Deum esse mundum, eumq; animantem. Et
ratione prædiuum: nihil enim posse effici ab eo,
quod esse expers corporis. 1. Acad.

Sensus iunctos esse e quadam quasi impulsio-
ne oblatæ extimsecus, quam nos visum appelle

Quae visis sunt, & quasi accepta sensibus, afferentem adiungere animorum, quae esse vult in nobis positam & voluntariam. 1. Academorum.

Visis non omnibus adiungendam fidem, sed his solum, quae propriam quundam haberent declaracione earum rerum, quae considerentur. Id autem visum, cuius ipsum cerneret comprehensibile. Quod cum acceptum tam & approbatum esset, comprehensionem appellans, similens his rebus, quae manus reprehenderentur. 1. Acad.

Quod erat sensu comprehensum, id ipsum sensum appellare, & si ita erat comprehensum, sed coquella ratione non possit scientia sin aliter, insciencia, ex qua existeret opinio, quae est imbecilla, & cum falso, incognitoque esset. Sed inter scientiam, & insciam, comprehensionem collocari, eamque neque in rectis, neque in prauis numerar, sed soli credendum esse. 1. Acad.

Sensib. fide tribuenda, quod comprehensio facta sensibus & vera esset, & fideles. 1. Acad.

Naturam quasi normam, scientia, et principium suis dedisse, unde postea notiones rerum in animis imprimerentur, e quibus non principia solum, sed rationes quedam ad rationem inueniendam vita repersuntur. 1. Acad.

Errorum & temeritatem, & ignorantiam, & opinionem & suspicionem a virtute sapientiae remouendum. 1. Acad.

Naturalem legem, diuinam esse, eamque vim obtinere recta imperantem, probabantemque contraria. 2. de Finib.

Rationem quandam per omnia pertinente uturam ut diu. nam esse. A ffris hoc idem trivendum, tum annis, mentibus, animis crumqz nututionsbus 1. de Nat. Deo.

Mundum animantem ratione regit: sapiens alioque ex se non posse animantem, compo-
nemqz rationis procreare. 2. § 3. de Natura
Deor.

Ipsius mundi, qui oia complexu suo coeret continet. naturam, non artificiosam solum, sed plane artificem, consultricem, & prouidam utilitatum, opportunitatumqz omnium. 2. de
Nat. Deor.

Contraht animum & quasi iubat atque con-
sidere, & ipsum esse dormire. 2. de Dius.

Omnem vim loquendi in duas diuisam par-
tes: Rhetoricam palma, Dialecticam pugno se-
malem, 2. de Finib. & in Orat.

In bona Virtute, qua est ingenij præstitia om-
nia, qua ad beatam Vitam pertinent, posita. in
Luc. 5. de Finib. & Tusc.

Catera aut et si nec bona, nec mala essent, t.e.
men alia secundum naturam, alia natura con-
traria ipsi ipsi, alia interiecta & media. Vide
in Luc sub finem. & 4. de Finib.

Esse Verum quoddam & simplex bonum,
quod non possit ab honestate sciungi. in Luc.

Sapientem, etiam si medicus sit, non beatum
modo, sed diuitem semperqz beatisimum. 5. de
Finibus.

Nihil malum, nisi quod turpe & vixiosum
sit 1. Tusc.

Virtute non posse constare si in cateris reb. ef-

set quicquam, quod aliud also melius esset, aut
perius. 4. de Finsb.

Dolorem asperum contra naturam, difficile
percessu tristem, durum. 2. Tusc.

Perturbationem sine quod τάχος ille dicit,
esse auersam, & reclaratione, contranatura-
nimi commotione, vel appetitu vehementiore,
qui procul abicit a natura constantia. 4. Tusc.

P Y T A G O R A S.

P Y T A G O R A S Pherecidis discipulus
fuit prestantis sapientia & nobilitate, summa
auctoritate sine colla hilaritate. Qui etem atq;
ocium sequutus a regendis ciuitatibus totum
sed ad cognitionem rerum translulit. Cum q;
vbi quid esset, quod disci posset, eo indicaret ve-
niendum. Ultimatis terras perigravit. Aegyptum
lustrauit, & Persarum Magos adiit, difficiles
Barbarorum regiones pedibus obiit, multa ma-
ria transmisit. Venit etiam Phliuntem, &
Leonis principe Phliastorum doceo & copiose
quodam differuit, non sine admiratione eius
ingenij & eloquentie. Philosophi nomen primus
inuenit, cum ante eum sapientes & haberentur,
et nominarentur, qui in rerum contempla-
tione studia ponerent. Inde, Superbo regnan-
te in Italiam, in qua fuit temporibus ipsdem,
quibus L. Brutus patriam liberauit: tenuit q;
magnam Graciam cum honore, & disciplina,
tum etiam auctoritate, ac eam & priuatum
& publice exornauit praestantissimus & insi-
titus & artibus. Locus, sedesq;, ubi vitam
edidit,

vidit, in metaponto est. Doctrina vero cum longe
plateis fueret, Romam permanuisse dicitur,
idque cum conjectura probabile esse, tum qui-
nisdam etiam vestigis indicari, ait Cicero.
Quis enim est, quis putes, cuī florueret in Italia,
Gracia potissimum & maximis viribus ea,
qua magna dict. est in hisq; primum ipsius Py-
thagora, deinde postea Pythagoreorum tun-
cum nomen esset, ut nulli alijs doctri viderentur,
Romanorum ad eorum doctissimas voces, aures
dauias fuisse? Quinetam arbitratur propter
Pythagoreorum admirationem Numam quo-
que regem (et si annis permultis ante fuit,
quam Pythagoras) Pythagoreum a posteriori-
bus existimatum. Nam cum Pythagora disciplo-
nam, inilita cognoscere, regisq; esse
equitatem, & sapientiam a maioribus suis
aceperisset. at item & tempora ignorarent pro-
pter vetustatem cum, qui sapientia excelleret,
Pythagora audirem fuisse crediderunt, Pytha-
goreos autem (qui Philosophi Italici nominan-
tur) carminibus solitos esse dicunt. & prece-
pta quadam occultius tradere (solabant enim
multa celare alienos) & mentes suas a cogita-
tione intentionem cantu, fidibusq; ad tran-
quillitatem traducere. Preterea si quid af-
firmarent in disputando, cum ex iis querere-
tur, quare ita eset. r. spolere solitos, ipse dixit.
Ipse autem erat Pythagoras.

Tantum opinio praeindicata poterat, sed etiam
sine ratione valeret auctoritas. Eius sunt hec sen-
tentiae,

Ex numeris & Mathematicorum initijs
R 4 profi-

proficiisci omnia. 1. Acad.

Aram deorum sanguine non aspergendum,
1. de Natu. Deo. Vide in Diogene Laer.

pietatis causa

Animum Deum per naturam verum omnē
intensum ē commeniantem, ex quo nostri ani-
mi carperentur. 1. de Natu. Deor. Sibi refelli-
tur delibatos animos ex conuersamente dissi-
na. de Sen.

Tum maxime pietatem. religionem ver-
fari in amicis, cum rebus diuinis opera demus.
2. de Legib in Acad.

In iussu Imperatoris Dei de perfidio ē sta-
tione fortia non decadendum. 2. de Legib.

Ad harmoniam canere mundum. 1. de Na-
deo. Vide Som. Scip. ē Arift. 2. de carlo.

Quis ceteris omnibus pranishilo habitis, eoru-
natura studiosē intuerentur, sapientia studio-
sos, id est enim Philosophos. 1. Tusc.

Summa sapientia rebus nomina imponere.
1. Tusc. Plato in orat.

Ad dormiendum, quo in somnijs rectiora si-
deamus, pparato, quodā cultu, ut q; Virtutē profici-
sci oportere, fabaq; abstinere quasi eo cibo mens
non venter inflesur. 2. ē 4. de Dñin.

S O C R A T E S .

IN Socrate fortia quadam Zephyrus ex
eius forma notauerat. Qua tamen ipse ratione
sta desecit. Sed sanctissime scrixerit, doctusq; pla-
ni ac omnibus etiam Apollinis oraculo sapien-
tissimus indicatus fuerit, omniumq; eruditis-

rum testimonio, ait Cicero, *Et totius iudicis
Gracia, cum prudentia, et acutumne, et veni-
tate, et subtilitate, cum vero eloquentia, ga-
rietate, et copia, quam se cunque in partem dedi-
set, facile princeps Archelaum Anaxagora de-
scipulum audiuit.* Dixit sas ita contempserat
in pompa, cum magna cum auri, argentique ferra-
tur, dexterat; quam multa non desidero. Nudis
pedibus, ipsaque durissimis fere semper erat. Quem
fidibus docuit senectute fere confectum nobis-
lissimus fidicem, qui Canus Socitatus est. de-
cens exercitationem exigitavit, atque con-
tempserat: cuius tamen sermones ab ipso, qui illum
audierunt, cum ipse nullam literam reliquis-
set, prescriptos varie copioseque, Cicero ista stro-
dice legit. Et cum eo vixissetibi videri dicat.
Dixit pleraque mirabilia Stoicorum, quae para-
doxa nominantur, premus a rebus occultis,
et ab ipsa natura involutis, (ut sunt nume-
ri, motusque, et unde omnia oriuntur, quo se
recedant siderum magnitudines, interalla,
cursus, et cuncta caelestia) in quibus ante eum
Philosophi occupati fuerunt, avocauit Philo-
sophiam, et ad eam communem adduxit.
Et de virtutibus, et virtutis omninoque de bonis
rebus, et males quereret: et caelestia au-
tem vel procul esse a nostra cognitione cen-
seret, vel si maxime cognita essent, nihil
tamen ad bene vivendum conferre, ob eam
que causam eum atiunt Philosophiam de ce-
lo deuocasse, et in domos intraduxisse. In
omnibus ferre sermonibus, qui a Platone, et
Xenophonte, et Aeschime prescripti sunt diligē-

ver, ita disputat, & nihil affirmet ipse, refellat
 alios, nihil se scire dicat, nisi id ipsum. eoque pra-
 fatur ceteris, quod ille, quae nesciunt scire se pu-
 tent. Ipse se nihil scire, id non nesciat, ob eamq;
 causam se arbitrari ab Apolline omnium sa-
 pientissimum esse dictum quod hoc esset una
 sapientia, non arbitrio se scire quod nesciat.
 Quia cum diceret constanter, & insententia
 permaneret, omnis eius oratio tum in virtute
 laudanda. Et in omnibus hominibus ad virtu-
 tis studium cohortande consumebatur; perfe-
 ctum sibi opus esse ratue si quis satis esset con-
 citatus sua cohortatione ad studium cognoscen-
 da, percipiendaeq; virtutis. Quibus enim id per-
 suasum esset. Et nihil mallent se esse, quem bo-
 mos viros, ius reliquam faciem esse doctrinam.
 Sophistarum qui arrogantisbus sane verbis do-
 cere se profitebantur, quemadmodum causa in-
 fessor fieri superior posset, opiniones percontan-
 do. Et interrogando (ut ex Platone intelligi po-
 test) elicere solebat. Et ad ea, quae hi respondi-
 sent, si quid videretur, diceret, de omnibus di-
 sparsis. Hac enim ratione contra alterius op-
 positionem differendo facilime, quod verissimum
 esset, inueniri posse iudicabat. Xantippe eius
 exor prudicare solita est, eodem cultu semper
 se sollempniter exuentem illum domo. Et reuerten-
 tem. Cum enim mentis, a qua sis singitur, nub-
 la fieret mutatio, erat quoque semper inde cultu
 sedem frons. Inductumque, quae ex pluribus
 cultus omnibus pertuerit quo cultus, queq; Graeca
 ιερον γραμmatizantur, plurimum est Iesus in
 sermonibus. Et societatibus, faceta etiam ele-
 gantibus

ganti ironia dissimulantiaq; longe omnibus
præstite. Homo enim minime inoptus, & id
etiam facetus, cū de sapientia disputaretur, hæc
sib; ipse detrahebat, eis tribuere illud est, qui ea
sib; arrogarent. Sot apud Platonem, in cœlu fert
laudibus, Prothagorā, Hippia, Prodicū, Gorgiā
& ceteros se autē omniū rerū insciū singit, &
rude. Discuntur ab eo dissociati diserti à do-
ctis, & deinceps à Socratis omnibus philoso-
phi eloquentia dispexisse, oratores sapientia,
hincq; dissidē illud existisse quasi lingua atq;
cordis. Sot alijs nos sapere, alij docere, docerent.
Scelere tandem & iniquitate iudicū in carcere
concessus est, in quo nec patronū quæsiuit ad iu-
diciū capitis, nec iudicibus supplex fuit (quo-
rit magister & dominus, videbatur esse potius
qui supplex aut reus) adhibuitq; libera contum-
maciā a magnitudine animi ductā, non a su-
perbia, & supremo vita dia, de immortalita-
te animorū multa differuit. & paucis ante die-
bus, cū facile posset educi ē custodia, noluit, cūq;
pene in manu mortiferū illud teneret poculu,
locutus st̄a est. Sot no ad morte truds, verū in cœ-
lu. Videatur ascendere. Critoni uero suo fami-
liari dixit, sibi post tertiu die esse moriendū, ut
dissē n in somnis pulchritudine eximia fami-
na, que se nomine appellans, diceret Hamericiū
quoniam eiusmodi uersum.

,, Tertia te Piatēpetas lata locabit.

Quod ut est dictū, sic scribit Plato cotigisse.

Vide de sepul. & Lysia oratione in Apoph.
Huius fere decreta sunt hæc apud Ciceronem.
Animos hominū esse diuinos, coruq; duplo-

ces cursos è corpore excedentis. Impijs quoddam
itter esse seclusum a concilio deorum: bonis vero
Et castis, ad deos à quibus essent profecti, faci-
lem redditum patere. 1. Tusc. Et de Amis.

Bonos beato improbos, miseros. 5. Tusc. Vida
Apoph.

Bonorum vitam beatam. 5. Tusc.

Inter Alcibiadem summo loco natus, Et que-
sus basilum, nisi virtute haberet nihil intres-
set. 3. Tusc.

Vtilitatem a natura non esse futungendam.
1. de Leg. Et 3. Offi

Voluptatem nullo loco muneranda. Cibi com-
dimentū esse fame, potionis satiis. 3. de Finib.
Et 5. Tusc. in Apoph.

Omnis in eo, quod sciret, satis esse eloquen-
tes. 1. de Orat.

PLATO.

PLATO I socratis fuit aequalis. Homo una-
vius Et multiplex Et copiosus, doctus Et plene
sapientis ac diuinus, magna verecundia, singula-
re eloquentia, Et suauitate orationis, que pro-
missa est futurae, cu ille in cunctis parvulo dor-
miens apes in labellis cōsedit, sent. Vnde Et loue-
ant Philosphos se Gracē loquuntur, sic loqui
cū nos dicendi sed etiā intelligentis grauis
semū autrē Et magistrū multis locis Cicero
vocat. Quē tantū fecit, ut Den. Et principe Phi-
losophorū crediderit, Et rū errare maluerit,
qua cu alij bene sentire, eius ipsa solū nauta-
ritate frētus. Ab eo etiā qui dissident plebeios
Et.

Et ministris esse Philosophus putat. Ob eamq[ue] causa a Platonem tanquam sancto, angustoq[ue] fonte multa de bene, beataq[ue] suendo praecepta cōmode mutuatus. Latine explicavit. Sed amissis geometrias numeris, astris fere contrahit, in quibus etiam fuit præstantissimis. Ac si prius peragravit, ut à Sacerdotibus barbaris namero, i. q[ue] cœlestia acciperet: post Tarentum al Archytas, Italiā ad caseros Phytagoreos. Et aem, Timeum, Acrionem, Locros: ut cum Socrate expriſſet, aliungeret Pythagoreorum disciplina, euq[ue] qua Socrates repudiabat, ad disceret. Diuine Syracusum & Demosthene, doctrina expoluit. R[ec]p. non attigit, quis cum offendisset populum Athenense prope tā desipientē senectute, cumq[ue] cum nec persuaderet, nec cogendo regi posse vidisset, cum persuaderet, diffideret, cogitas esse non arbitratur. Nominis quandam in libro ciuitatis: usque eo illa que dicenda de iustitia putabat, in vita consue thadine, & exortatum mortibus abhorrebat in catervis, qui dialogi dicuntur (in quibus locutio & si ubiſt a versu, tamen quod incertius jeneratur, & clarissima verborum luminescens sentitur, potius poema putanda, quam comicorum poetarum) nihil affirmatur. Et in tanquam pariem multa differuntur de omnibus quarisur, nihil certi dicuntur, omnibus fore Socrates exprimitur. Iniquitate Dionisij Sicilie Tyranni, cui se commiscerat, in maxmis periculis: inſidijsq[ue] versatus est. Tandem vero uno & octogesimo anno scribens mothus, ab eo vna & consensu dñobus vocatio

Ius Philosophiae forma instituta est. De qua diximus in Academicis, & Peripateticis. Huius fere decretus sunt hæc à Cicerone notatae.

*A' σωματον in est, sine corpore illo.
1 de Nat. deor.*

*Opificem, & disficatorem q̄ mundi.
De Vniuersit.*

Deum } *Patrem huius mundi, qui quid sit,
Inquiritendum non esse. 1. de Nat. Deo.
Donis ab impijs non esse placata, &
cum usq; nemo probus ab improbo se
donarsuetus secundo de Legibus.*

*Castæ dona Deo consecranda. Vide. 2. de Le-
gibus.*

*Ex materia in se omnia recipiente mun-
dum esse factum a Deo sempiternum. In Luc.*

*Mentem, & ideam soli, cui crederetur, quia
sola cerneret id, quod semper esset simplex, &
unius modi, & tale quale esset. 1. Acad.*

*Deo esse motus, unum suum alterum exter-
num, que sua sponte moueantur diuisoria esse.
Animum seipsum mouere, nec unqua desinere
moueri sed esse ceteris, que mouentur fonte et
principiū mouendi, & proinde immortalem
& aeternam. Somn. Scip. & 1. Tusc. 1. de Nat.
Deor. de Senect.*

*Anima duas esse partes, alteram rationis par-
ticipem, alteram expertē. In participi rationis
ponit Pythagoram secundus tranquillitatem, id
est placidam, quietam, constantiam. In illa al-
tera motus turbidos, sum ira, sum cupiditatis
et erroris, inimicorum rationis, qui Grecus nādū
dicuntur, nostris perturbationes. 4. Tusc.*

Animam a triplicem esse cussus principatus.
id est ratio, in capite sicut in arce, ira in pectori,
cupido in subter praecordia. 1. Tusc.

*Philosophandi rationem triplicem, unam de
uita & morib, alteram de natura, & rebus
occultis: tertiam de differendo. 1. Acad.*

*In tribris, quas recte species, aut formas possu-
mus dicere, quiddam esse diuinum. 1. Acad. eas
non gigant, sed semper esse. & ratione, & intelli-
gentia continerit. 1. de Orat. cetera, quod orian-
tur & intereant, non esse. Tusc.*

*Mundum sempiternum, animantem, beatum &
rotundum, quid ea forma nullus sit pul-
chrior. Deum item, & cœlum, & astra, & ter-
ram, & aerem. 1. de Natu. deor.*

*Omnem doctrinam ingenuarum, & huma-
narum artium uno quodum societatis vinculo
continens. 3. de Orat.*

*Memoriam, recordationem esse superioris us-
te & discere nihil aliud quam recordari. 1.
Tusc. & de Senect.*

*Titanum è genere esse eos, qui ut illi ecclœsi-
bus, sic hi aduersantur magistrisibus. 3. de
Leg. & 1. Epist. Famil.*

*Quacunque mutationem in principibus
extite. it, eandem in populo secuturam. 3. de
Leg. & 1. Epist. Famil.*

*Ei, qui Reip præfuturus sit, duo tenenda, u-
num, quicquid agitur, ad utsletatem cuiusum
referendum. Alterum, totum corpus Resp. cu-
randum. 1. Offi.*

*Naturale quasdam esse conuersiones re-
turna. 2. de Divin.*

philosophos in ueri investigatione ueris, r̄o,
eosq; iustos. 5. Tusc.

Nihil prater iustitiam bonum. 5. Tusc.

Oculorum sensum acerrimum 2. de Finib.

Poetas ex ciuitate exiit, quod nemo, omnes
iustitiae elidunt. 2. Tusc.

Bonos beatos, improbos, miseros. 5. Tusc.

Sapientem effici neminem sibi in die futurū
fiat, nec unquam pernollet solus 5. Tusc.

Nihil tam effluere in animos teneros, atq;
molles quam uarios canendi modos. 2. de Legib.
Musicorum cantibus mutatis, mutari ciuitati-
um status. 3. de Leg.

Iusta funerum ad interpretes religionis per-
tinere, sepulchrorū nullam partem ex agro cul-
to, eoque, qui cole possit, sumendum. 2. de Leg.

Sic ad somnum proficiscendum corporibus
affectis, ut nihil sit, quod errorem animis per-
turbationem q; afferat. 1. de Dñin.

Voluptatem malorum escam, de Senec.

Vim neque patet, neque patriæ afferēdā. 1.
Epist. Famili. usque reliqua in Apoph.

ARISTOTELES.

Aristoteles Stagirites longe omnibus (Pla-
tonem excepto) ingenio & diligentia prestant,
in rebus uel inueniendis, uel iudicandis acerrī-
mus, admirabilis quedam scientia et copia cate-
goriū iudiciorū restrinxit. Platones alumnus fuit,
quo tamen uno ut quidā arunt dissident,

in certio philosophi libro multa turbavit modo

mim menti tribuere omnem diuinitatem, modo
alium praefecisse mundo esq; eas partes tribuisse
afferunt. ut replicatione mundi quadam motio
regat, atque rheatur, tum celeritatem Deum ef-
fesse dixisse, cum non intelligeret cœlū mundi esse
partem, quem alio loco designarit Deum, & pri-
mum eas species, quas mersicè magister Plato
erat amplexatus, labes altissime Veteres Philoso-
phos accusans, qui existimassent philosophiam
suis ingenis esse perfectam, dicebat eos aut stul-
tissimos, aut glorioſissimos fuisse, sed se uidere,
quod paucis annis magna accessione facta esset,
breui tempore philosophiam planc absolutam
fore. Itaque uita degenda ratio maxime que-
dens illi placuit quietu, in contemplatione, &
cognitione posita rerum: que quia Deorum
erat simillima, sapiente uisa est dignissima,
atque ipsi de rebus & splendida est eius & lu-
lustris oratio. Duo genera eius librorum sunt,
unum populariter scripsum, quid t'Επιτίθενται
appellatur. alterum limatus, quod in com-
mentariis relictum est. Persecutus est omni-
um animantium orus, uictus, figuræ: tum
omnium fecerunt ciuitatum non Graeca solum,
sed etiam Barbarie mores, instituta, disciplo-
nus qualis in Reip principem esse conuictus.
qui esset optimus Reip statutus docuit, oīq; hoc
eiusdem locum post Platonem principe ilijurata
est. Graniter & uere eos reprehendebat, qui hæc
effusiones pecuniaru non admirantur, quæ sunt
ad multitudinem delinquentiam. Tandem uero
cum florere Isocratem (cui paulo insensu ad-
versarius fuisse uidetur) nobilitate discipulorum
uide-

videtur, quod ipse suas disputationes a causis fo-
tensibus et ciuilibus, ad maiorem sermonis elo-
quentiam transstulisset, mutauit reperi totam
formam proprio discipline sua uersumq; quedam
de Philoctete paulo secus dixit. Ille enim turpe
filiis esse racere cum Barbaris, hic autem cum
Isocrate pateretur dicere. Itaque exnauit, et il-
lustrauit doctrinam illam omnem, quam pome-
redians horis docebat, rerumq; cognitione cu-
eratlonis exercitatione continxit. De Rethorica
scriptit accurate, eiusq; originem sic docuit.
Cum sublatissim Sicilia Tyrannis res priuata
longo intervallo iudicij repeterentur, sum pri-
mum (quod esset acuta illa gens, controuer-
sa natura) artem & praecepta Siculos Cora-
cem, & Tysiam conscripsisse. Nam ante a so-
litum neminem uia nec arte, sed accurate
tamen & de scripto, plerosque dicere, scrip-
tasq; fuisse. & paratas a Protagora rerum il-
lustrium disputationes, non nunc communes
dicuntur loci. A principe igitur illo, atque in-
uentore Tysia ueteres artis scriptores repetitos
enun in locum conduxit, & nominatum cursus
q; rracepta magna conquista cura conscriptis,
atque enodata diligent expofuit. ac tantum
ipfis inuentoribus suauitate, & breuitate di-
cendi praestitit, ut nemo illorum praecepta ex
iporum libris cognoscat sed omnes qui, quod il-
li praecepant, uelint intelligere, ad hunc quendam
ad quandam multo commodiore vi explicato-
rem revertantur. Huius mos in docendo fuit,
ut adolescentes non ad Philosophorum ma-
rem tenuster differendi, sed ad copiam Re-
thorum

thorum in utramque partem, ut ornatus. Et huius dicitur posset, exercere. Idemque, ut in omni causa duas contrarias rationes explicaret, locos (sic enim appellat) quasi argumentorum notarum tradidit, unde omnis argumentatio et ad Philosophorum disputationem. Et ad hanc, qua in causis, utimur, innentrentur. Quo factu est, ut Philippus Rex sapientissimus hunc filios suo Alexandro doctorem accicerit, a quo code ille et agendis acciperet praecepta, eloquendi. Cum uero argumentandi genus, quod per ratiocinationem expolitur summi ab coesset frequentatum, postea Stoici, qui Dialecticis dicuntur spinoſiora multa pepererunt. Ciceronis temporibus ab ipsis philosophis, prater admodum paucos, ignorabantur. Quos in Topicis reprehendit Cicero, quod non modo rebus his que ab illo dicta, et inuerte sunt, allata debuerunt, sed discende quoque quedam cum copia summa suauitate. Huius sunt decreta, et hac nota a Cicero.

Deos esse huius mundi moderatores. 1. de Nat. Deorum.

Mundū non esse ortū, quod nulla fuerit natus consilio initio tam praelari operis incepitio. In Luc 4. Et 1. Tusc.

Quintū esse genus uacans nomine, ē quo sīnt astramenta singulares, qualiter elementorum dissimile. 1. Acad. Tusc.

Animū ē VTELEXIAV nono nomine, id est quā dans continuata ei perenne motione. 1. Tusc. Vide 1. de Diis, de anima in Eudemii somniis.

Quā mouentur aut natura mouens omnia, aut ipsi, aut voluntate. 2. de Natu. deor.

Ortum quorundam animalium in igne ~~et~~
ethere, quod fit ad gignenda animalia aptissi-
mus. 2. de Nat. Deor.

Somnus si est ex reliquis inherentibus earum
terum quas vigilans gesseris, aut cogitaris 2.
de Diuin.

Omnes ingeniosos, melancholicos, habere et
aliquid in animis presagiant ac diuini. 1. Tusc.

Apud Hypanem fluvium, qui ab Europa par-
te in pontum influit, bestias quasdam nesci,
qua sonum diem visuant. 1. Tusc.

Grues cum licea calidiora potentes, maria
transmittunt trianguli formiam efficere. eius
enim summo angulo aere ab diverso pellis de-
inde sensim ab extremitate laterale r aquam remis,
et a pennis cursus autum levari. 2. de Nat. deo.

Omnia, quae secundum naturam sint, bona, que
autem contra mala. Disutius boni. 4. de Finib.

Honestatem non solum experindum, sed
omni pondere gravitatem esse habendum, quam
reliqua omnia. 3. Offic.

Virtutem ad supplicium cui beatu scitam
taurum descendere. 3. Tusc.

Rhetorica quasi ex altera parte responderet
dialectica. in Orat.

Tribus in generibus reru versari rhetoris of-
ficiū, demonstratio, deliberatio, iudicatio.
1. de Inuent.

In deliberatio fine esse fortitatem. 2. de In-
uent.

In oratione numerū, non versus esse debe-
re. Orat.

Quipedes seruandi sint, vide ibid.

Eam

Eam figurā , quā Rhetores Hyppollagen appellat , metonymia grāmatice , ut cu pro Afris immutatis Africā , translationi subiungi . Et abusione , quā eus acrisim vocans , ut cu ministrū discimus animū pro parvo . in Orat.

S P E V S I P P V S .

S P E V S I P P V S a Plasone auanculo re latus est , quasi philosophie bares cu Xenocrate in Academia . Censuit vim quandā esse , qua eis regantur , eāqz animale . Solens euellere ex animis cognitione deoru . 1. de Nat . deor .

X E N O C R A T E S .

X E N O C R A T E S Aristotelis discipu lus de natura Deorum libro scripsit , in qz . nul la species divina describitur . Tantopere virtute exagge rauit et extenuauit catēra . Et abie cit , ut inde philosophorum grauissimus sit habet us , cum tamen esset bates . Et tardus ingenio . Hinc cines , cum testimonium dicente , surare prohibuerunt . Vide eius Apoph . Huic vero huc sunt praecepta .

Nulla esse animi figura : Et quasi corpus . Verum numerum , cuius , vis in natura maxima esset . 1. Tusc .

In virtute non beatā modo vīta sed etiam beatissimam . 5. Tusc .

Dens esse octo quinque eos , qui in stellis vagis nominantur . Vnum quis ex oībus sideribus , que infixa cōlo sunt , ex dispersis quasi mēbris sim-

plex si putandus Deus septimum Solem: octauum Lunum. 2. de Nat. deor.

POLEM O.

POLEM O Athenensis cum in adolescence voluptarius esset & impudicus, Xenocratus oratione de temperantia suspicere celi-
git. Et cum postea inseguitus. Disputauit cum Zenone summumq; bonum esse dixit se-
cundum naturam solum, finiri tamen adiun-
cto aliquo, & vide. 4. de Finib.

CRANTOR.

CRANTOR Solensis, Xenocratis audi-
tor, Polemonis, sicca in dicendo fuit, in veteri
Academia vel in primis nobilis. Scripsit
de luctu aureolum, Et Tuberoni Panatius
pracepit, ad Verbum ediscendum libellum, ubi
illud erat. Termaum quendam Elasium, cum
grauster filij ob mortem mareret, Genisse ad
Psycommarium, quarentem quae fuisse tanta
calamitatis cauiss. huic in tabulis tres huius-
modi versiculos datus,

*Ignari homines in vita mentibus errant,
Euthynous positis fatorum munere late.
Sic fieri verius finis ipsi q; tibi j;.*

*Nullam posse esse indolentium tenuit. Nam
istud nihil dolere, immunitatis in animo, su-
peris in corporis. 1. Tu se.*

CHRY-

PHILOSOPHORVM. 407
CHRYSIPPVS.

CHRISIPPVS Solensis, Cleansis discipulus, homo fuit acerrimo ingenio, qui fulcere portum suum Stoicorum dictus est, in quibus ab eo nihil pratermissum putabatur.

Contra Academicos, & Aritionem defum
mo bono diligentissime disputauit. De quo opu-
tabat tres solas esse sententias, qua defendi pos-
sint, aut enim honestatem esse linem bonorum,
aut voluptatem, aut virtutem. Nam quis di-
cans summum bonum inesse, si faciemus omni
molestia, eos inuidiosum nomen voluptatis fu-
gere, sed in vicinitate versari. Quod facere est
etiam, qui illud idem cum honestate coniunge-
rent; nec multo fecerit, eos, qui ad honestatem
prima natura commoda adiungent. De vo-
luptate autem cum honestate non magnam
cum ceteris habuit concordanter. Multum
operae consumebat dum membris corporum com-
pararetur morborum animi similitudo. Cumq;
de perturbationibus animi disputaret, magna
partem in ijs partendis, & definicndis erat oc-
cupatus. Illa sicut ceterorum Stoicorum per-
exigua oratio erat, qua mederetur animis, nec
eos turbulentos esse pateretur. Studiose omnia
conquissimae contra sensus, & perspicuitatem,
contraq; omnem consuetudinem, contraq; ra-
tionem. In quo quare solebant Stoici ipsum sibi
respondentem inferiorem fuisse, & inde arma-
tum Carneadem totam de diminutione duob.
libris explicauit sententiam, & no præterea de
sententijs, & no de oraculis, qua innumerabiliter
legit.

legit, nec ullum (ut erat in omni historia et en-
tis) sine locuplete auctore atque teste. Sto-
corum etiam somniorum saferimus inter-
pres fuit, et de Natura decorum libros scripsit
quorum argumenta sunt. 1. 2. de Dicit. Pra-
terea de legibus. Ex quibus tota de lege Cice-
ronis disputatio sumpta est, tametsi Platonis
exemplo de legib. differatur. Denique de Rhe-
torica, sed sic (ast Cicero) ut si quis obmutesce-
re concupierit, nihil aliud legere debeat. De
dialecticis ab eo maxime est elaboratum. In
quibus quadam proponebat, quae ne ipse quidē
posset dissoluere. Quale illud est. Si dicens te me-
tiri, verumq; dicens, mentiri: dicens autem te
mentiri, verumq; dicens, mentiri igitur. Ad
dico uendas capiones futurum solebat al-
quarto prius quam ad multa perueniat, quo
scire, nec ultra progredi, quod οὐχαίρει,
dictur. In hac Stoicorum arte, qua Ciceronis
arate florebat: parum inter hunc et Diodorū
consensebat, ut Cicero scribit in epistola quada
ad Varrinum. Diodorus enim id solum fieri
posse dicebat, quod aut esse verum, aut futurū
esset verum. quicquid futurum non esset, id fie-
ri non posset. Chrysippus autem quae non sunt
futura, posse fieri, ut frangere hanc gemmam, et
si id nunquam futurum sit: neque necessarius
Cypelum regnare Corinthi, quanquam id
millefimo ante anno Apollinis oraculo ed-
sum esset. Contagionem etiam probabat,
terum conuentum ex coniunctione natu-
ra et quodam tanquam contractu, cum ip-
sa terum natura consumata sit et eo ha-
rent;

omniis, & vnuxta Beierav Grat Socant. Itaque fatus assertor, voluntatis libertatem retinebat. Factum enim non ex necessary causis, sed principiis nocte, sed ex ixi, quae praeiursum effert, & antecessionem sine quibus res effici non possit. De quo sit Cicero de Fato: Cum inquit, duæ sententia fuissent factorum Philosophorum, qui censerent omnia ita fato fieri, & id fatum vni necessitatis efficeret, in qua sententia Democritus, Heraclitus, Empedocles, Aristoteles, altera eorum, quibus videbentur sine fato esse animorum motus voluntary. Chrysippus tanquam arbiter honorarius, medium se ferre vultus, sed applicat se ad eos positus, qui necessitate motus animos libatos volunt. Dum autem herbis fortitur suis, abitur in eas difficultates ut necessitatem fato confirmet inuitus. Itaque astuans, lubrificansq; orationis genus insolens, & ignotum Medicus, Geometris, & reliquis sequebatur, negationes infinitarum: communiorum positus, quam infinita connexa ponens, hoc modo. Non natus est quis oriente Canicula, & si in manu morietur. In Ceramico statua eius erat sententia, porrecta manu. Quia manus significat illum in hac esse rogatuncula delectatum. Nunquid nam manus tua sic affecta, quemadmodum nunc est, desiderat? nihil sane. At si voluptas esse bonum, desideraret Ira credo. Non est ergo ut voluptas bonum. Precepta absunt eiusmodi.

Deum homine meliorem, & res celestes, omnesq; quarum est ordo semper nus, confecerit,

gas ab homine confici non possunt. 2. de
Nat. Deor.

Mundo vndeque perfecta inesse mentem &
rationem & propriam virtutem & prouidefa-
cientem. & deum. 2. de Nat. deor.

Vim diuinam in ratione esse positum, &
in universa natura animo, atq; mente, ipsumq; mihi
dum deum esse, & eius animi fusione uniuersa-
lrum eius ipsius principatum, qui in mente
& ratione perficitur, communemq; rerum natura-
m uniuersam, atque omnia continentem fati-
alem sombram ob necessitatem rerum futuram.
Ignem praetereat eum, quem ante dixi &
theratum ea, que natura fluenter, atq; mana-
rent, sicut aquam & terram & aerolem, Lu-
nā sidera, universitatemq; rerum, que omnia
continerentur atque homines, iam eos, qui im-
mort. &c. Vide. 2. de Diuin.

Diuinationem esse vim cognoscentem, &
videntem, & explicantem signa, quae a Dyi ho-
minibus protendantur. Officium autem eius es-
se, praeoscere, Dy erga homines mente quae sint,
quidq; significant, quemadmodumq; et procul-
mentur, atque expien. ur. 2. de Diuin.

Somnisorum consuetudinem esse vim cernen-
tem, & explanantem quae a Dyi hominibus si-
gnificantur in somniis. 2. de Diuin.

Ad hostiam diligenda auctoritate vim quam-
dam sentientem, atque diuinam, qua rata mihi
do confusa sit. 2. de Diuin.

Animantisū alias corpore excellere, alias au-
te animo, nonnullas valere & traquere. Cum au-
tem homo in eo genere sit, sicut et tribusur ani-

si excellētia summum bonum esse non excellētē animo sed oīs, nūbilē esse prater animū. 4.
de Finib.

Cetera nata esse hominum causa, & deo-
rum eos autē communis tatis, & societatis suae,
nō b. sijs homines oīs ad utilitatem suā pos-
sunt sine iniuria. Quis id conservaret cum iusti-
tas migraret, iniustum fore, 2. de Finib. & 3.
de Nat. Deor.

Traeger atque fructus, quos terra gignit, ani-
mantium causa, unius uires item hominum :
Hominem autem ortum ad mundum content-
plandum, & emundum, nullo modo perfectus,
sed quondam partculam perfecti, id est mun-
dis. 2. de Nat. Deor.

Sui animali, ne putreficeret, animam ipsam
prosile datam esse. 3. de Nat. Deor.

Aegritudinem λύτιν, quasi λυσιν, solutione
utrius hominis appellari. 3. Tuscul.

Ad recenses quasi timores animi remediu-
mū adhibendum. 4. Tuscul.

Fortitudinem esse scientiam perferendari
terum, vel affectionem animi in passendo. Vel
perferendo, summa legi parentem sine timore.
4. Tuscul.

Quod prouisum ante non sit, id fieri vobemo-
tus. 3. Tuscul.

Detracta utilitate, ne digitum quidem ba-
re fame vel gloria causa potissimum esse. 2.
de Finibus.

Oia veritas in prateritis necessaria. de Fas.

Non valere in omnibus. Si quod primum im-
missio est necessarium est, fieri etiā quod con-

sequitur necessarium. 1. de Finib.

Fato omnia sicut, Vide ibidem quibus rationibus videntur.

Omnem enuntiationem, aut verum, aut falsam esse. de Fato.

In rebus quadam simplicia, quadam copulata. Simplex esse: Mortetur eo die Socrates copulatum confitale, Nasceretur Oedipus Lao quia natus est ex concubitu cum Exore Laio. Et ex ea Oedipum procreatum de Fato.

Causarum alias perfectas Et principales, alias adiuuantes Et proximas, de Fato.

THEOPHRASTVS.

Theophrastus à diminutio loquendi nomen tenuit. multa enim discrete copioseq; dixit vir Et oratione suavis, Et ita moderatus, ut præ se probitasem quandam Et ingenuitatem ferret. Institutus ab Aristotele locum eiusdem, quem politico v dicimus, illustrauit, Et do magistratibus multa quasi subtilius Athenis vixit. Unde cum procontaretur ex ancilla quandam quanta aliquid venderet, respondisset illu atque dixisset. H: spes non possum morsis tulit mortificare non effugere hospitis speciem, cum Athenis auctem ageret, opimieq; loqueretur De libris eius sic accipimus Primum tractauit locos ab Aristotele ante tractatos. Stirpium naturas omniumq; fere rerum, qua e terra gignentur, causas atque rationes persecutus est, quae ex cognitione facultor fulta est inuestigatio rerum occulterissimarum. De beata vita librum scripsit, et de diuinitate, in quo mul-

sapientur, illud absurde. Est enim multus in
 laudanda magnificentia & apparatione po-
 pularium munerum, taliumque sumptuum facul-
 tate fructuum diuiniarum putat recte lauda-
 ta ei hospitalitas. Ceterum texatus est & lib-
 bris & scholis o. um Phil. sophorum q. in Calli-
 stene laudarit illum sententiam. Vitam regis
 fortuna non sapientia Callistenes aut illi sola
 lis erat. Cuius interitum deplorans, reb. Alexan-
 dri prosperis angebaratur. Itaq; dicebat Calliste
 nem inadisse in hominē summa potestia, sum-
 maq; fortuna, sed ignorarum quia admodum re-
 bus secundis sibi conuiniret. In eo et inconsulta
 tra notatur q. modo mens tribueret diu. num
 principatum, modo celo rūm signis sideribusq;
 celest. bus. Et cum flauisses verbera, tornie-
 ta, cruciatus, patriæ eversiones, exilia, orbiter-
 tes magnam vim haberte ad male misereq; us-
 uendum, nō est ausus elate, & ample loqui, cù
 humiliter, demissusq; sentiret. Quam bene non
 quaritur, constanter quidem cerse ait Cicerio.
 Tauriscum q. dixit auctore auersum solitum
 esse dicere, qui in agendo contuens aliquid pro-
 nunciasret. Tandem morsens accusare naturam
 dicitur, quod cervis carnibus vita diuitur
 nam, quorum id nihil interesset, hominib. quo-
 rum maxime interfuerat, et exiguā vitam de-
 disset. Quorum si astas potuisset esse lōginq; uo-
 futurum fuisset, sive omnibus perfectis artibus,
 omnis doctrina, omnium vita eruditetur. Que-
 rebatur enim tum, cum quæda uidere carpi-
 set, extinguis. Huius sunt haec sententia,

Esse quædam & corporis fortuna multa,

in quibus omnibus quis sit, beatum fore, si sapiens sit. 2. Acad.

Cum fortuna, dolore, cruciatus corporis, beatam vitam nullo modo coniungi posse 5. de Finib.

In sola virtute non esse possumus beare visure. 1. Acad. 5 de Finib.

Orationem, qua quidem sit postea atq; facta quodammodo, non astricte sed remissius numerosam esse oportere. 3. de Orat. item ornatū libidinā, & affluens. Orat.

In verba Verecundam translationem. 16. Epistol. Famil.

ARCESILAS.

CVM iam Philosophorum discipline grauisse constituerint, tū exortus est, ut in optima Rep. T. Gracchus, qui oculū, sic Arcesilas, qui constitutam philosophia euerteret, & in eorum auctoritate delite sceret, qui negassent quicquā sciri, aut percipi posse. Cum enim Polemonem audisset, copiāq; rerum & dicendi vi, ac ingenuity acumine plurimum valereret, multa aperte, per specieq; & genera et falsa persuaserit, ac ex varijs Platonis libris sermonibus q; Socratis, hoc maxime arripuit, nihil esse certi, quod aut sensibus aut animo percipi possit. Henc recentior Academia emanauit cuius ratio primo non admodum probata est. Sic igitur instituit omne animi, sensus, iudicium aspernatus (ende illa necessario nata est id est, assensionis re tentio) non quid ipse sentirent, ostendere, sed contra id, quod quisq; se sentire dixisset, disputa-

u. Itaq: Zenonis, qui tum florebat, se vehementer opposuit, et usq; definitiones labefactare contarus, est c^o si obtrictari, nihil noui reperirent, sed emendantes superiores immutaciones verborum. Quod fecisse dicitur non pertinacia, aut studio vincendi sed earum rerum obscuritate, qua ad confessionem ignorassonis adducerunt Socratem, c^o veluti amantes Socratem. Democritum, Anaxagoram, Empedocle, qui nihil cognoscis, nihil percipi, nihil sciri posse dixerunt, angustos sensus imbecillos animos, brevius et curriculi vita, opinionibus, c^o institutis omnia teneri, nihil certitati rosinqui, deinceps omnia tenebris circunfusa esse dixerunt. Hoc sic intelligi dicit Cicero in Lucullo. Nemo in quam superiorum non modo expresserat, sed ne dixerat quidem posse hominem nihil opinari, nec solum posse, sed ita necessere esse sapienti. Visum est Arcesila sum vera sententia, sum honesta, c^o digna sapiente. Quae si ut de Zenone fortasse, quid futurius esset, si nec percipere quicquam posset sapiens, nec opinari sapientis esset. Ille credo nihil opinatur quicquam esset quod percipi posset. Quid ergo id est visum credo. Quale igitur visum? Tum illa ita definitissime ex eo, esset sicut esset impressum c^o signatum. c^o esse sum. Post requisitum esse ne si eiusmodi esset visum verum, quale falso. Hic Zenonē videtur acute nullū esse visum, quad percipi posse, si tale esset, ab eo, quod est, ut eiusmodi ab eo, quod non est, posset esse Redde cōsentit Arcesillas ad definitionē additū, neq; nō falsum percipi posse, neque verū si esset tale, quale vel falso. Incubuit

autem in eas disputationes sot doceret nullum
tale visum a ro, si non esusdem modis etiam
falso posuit esse. Is cum arderet podagre dolori-
bus, visuasset qz hominem Carneades epicuri
persimilarius, tristis exiret, mante quaso,
inquit, Carneade noster, nibil illici huc perue-
nit ostendit pedes. Et peccatis attamen hsc male-
bat non dolere. Huius haec sunt decreta.

Omnia falsa esse quoq; sensibus videantur.
1. de Nat. deor.

Sapientem non opinari, Et proinde nulli res
assentiri. 2. Acad.

Sapientis vim esse maximam cauere ne ca-
piatur, ne fallatur, videre. 2. Acad.

CARNEADES.

CARNEADES Cyrenaus in nouis Acade-
miciis quartus ab Arcesilaus numeratur. audi-
uit n. Egesinum, qui Euandrum audierat. La-
cidas discipulus eius cum Arcesilaus Laciades fuisse.
Divisa celeritate ingenij, dicendiq; copia vir-
fuit nullius philosophie partes ignarus. Et me-
moria diuina, dicebat n se t aquiliteris in ce-
ra, sic imaginib. in locis, quos heret, qua memi-
nisse vellet praescribere. Mu totus auditores Athe-
nis habuit. Si Q. Melellum clarissimum Circe
Roma Scenola, qui admodum floruerunt.
Itaq; cu multe differeret, noua Athenis Aca-
demia obtinens cum Cletomacho Et Aeschine,
excitauit hoies non scordes ad vers inuestiga-
dscupsitate. Ab athensiis legu i missum
esse ad sensum cum Diogene, dicit C. 4. Tit-
sc. Epicureus Zeno quanquam ab eo plurimum
assentiebat, unum tamen prater eatos ma-
tabatur.

rabatur, incredibilis quadam fuisse facultate.
 Hinc Cic. 3. de Orat. ait, Si eximiam discendi
 speciem amare Orator, Curneadeam aut Aris
 statim vim esse copiabendam. Et de Vna
 uer. Fuit inquit, uir ille cum ceteris artibus,
 qua quidem dignilibero essent, ornatus omnibus
 tum acer inuestigator. Et diligens eorum rerum
 que a natura inuicuia videntur. Deniq; si
 iudicio post illos nobiles Pythagoreos, quorum
 disciplina extincta est quodammodo, cum al-
 quor secula in italas Siciliaq; vigissent, huc
 extitisse, qui illa renocaret. In disputationibus
 nulla unquam reos defendit, quam non proba-
 rit, nullam oppugnat, quam non enierit.
 Et ut n. in dial. Eticas sumus. Et egregie exercita
 ratus. Cuius signos sic ludebat. Si recte coclis-
 sit taceo, si in vitiis, mnam Diogenes reddat.
 ab eo n. Stoico dialektica discribatur, bac auto
 merces erat Dialetcorum de Epicureis sic
 statuit, eos poniisse suam causam sine commen-
 tione atomorum declinatione defendere. Nam
 cum doceres, esse posse quendam animi motum
 voluntarum a se ortum, cuius amicuisse,
 externa causa nulla esset, id fuit defendi me-
 lius. quam introducere declinationem, cuius
 praeferim causam reperire non possunt. Quo de-
 fer, sofie posse Chrysipo resiliere Cetra Sto-
 corum uero, quo studiosissime semper refellebat
 disciplina ingenium eius exarserat. Et in om-
 ni hac quastione, que de bonis, Et malis appel-
 latur, pugnare non destitit, non esse rerum Sto-
 eis cum Peripateticis controvrsiam, sed nomi-
 num. Na cum alijs externa ne bona quidem di-

DE DOCTRINA

terent omnia in animo reponerent, eorum contraversiam solebat tranquilla honorariss arbiter iudicare. Cum n. quecumque bona Peripateticis, eadem Stoicis commoda viderentur, neque tamen Peripatetici plus tribuerent diutius bona valetudini, ceteris qz generis eiusdem q Stoicis cum ea, re, non verbis ponderarentur causam esse differendi negabat. Mos eius erat disputare sicut ceterorum Academicorum contra omne, qz esset propositum, Et propositum pugnare, Et retinacionem aurige similem faciebat. Tandem vero nonaginta annos natus obiit.

Decreta.

Mortale omne animal q dissolubile, Et disodium, nec usus, quod habeat patibilem naturam. 3. de Nat. Deor.

Nullum corpus sempiternum. 3. de Nat. Deorum.

Non fieri quacunq; sunt, esse enim multa in nostra potestate. de Fato.

Divinatione non esse, etiam immutabilitas in futurorum veritate est, nisi in qz, qua naturalibus q necessariis cœntis continentur. Anno. Iupiter Cornicem a laua, Cornum a dextrâ cañere suscit? de Fato.

Ne Apollinem quidem futura posse dicere, nisi ea, quorū causas natura ita continceret, ut eas fieri necesse esset. Quid enim spectans deus ipse diceret? de Fato.

Duo esse visorum genera. In uno hanc divisionem alia visa esse, que percipi possint, alia que non possint in altero aut, alia visa esse probabilia, alia non probabilia. Itaque qua contra sen-

sus, contraq; purspicuitatem dicantur, eapertis
nere ad superiorem divisionem, contra posteris
rem nihil dics oportere. Quare ita placere, tale
visum nullum esse, ut perceptio consequeretur,
et aut probatio multa. Item contranaturam
esset si probabile nihil esset. in Luc.

Virtutem satis habere ad beatitatem prosto
dy 5 Tusc.

Sapientem interdum opinari. in Luc.

Nihil improbecficiendum, etiam si impunis
fieri posset. 2. de Finib.

Eos, qui Rethores nominaretur, & qui dico
di praecepta traderet nihil plene scire, neq; pos-
se quenqua facultate assequi dicendi, nisi quia
Philosophorū inuenienta dīdicisset. 1. de Orat.

PHILO.

PHILO Antiochis magister, vir magnus
fuit, & Academia noua patrocinium suscepit.
Cumq; ille, cum Albeniensium optimatib. Mi-
thridatico bello domo profugisset, Romamq; ve-
nisset, Ciceronem habuit amictorem. Negabat
duas Academias esse, errorem q; eorum, qui ita
putabant, vehementissime coarguebat. Alio tē
pore Rethoru praecepta tradere, alio Philosopho-
rum instituit; at harum carum, que conser-
sa sunt, vel tempori bus, locis, ac re definita, co-
gnitione, exercitacionēq; celebravit Epicureos
vero ferre non poterat, aspernari molles, &
delicatas voluptates. Summis n. memoria pronun-
ciabat plurimas Epicurei sua ijs ipjs verbis,
quisbus erāt scripta. Porro à Catulo reprobata

fus est. Dum enim (ait Cic. 1. acu) noue qda
commouet, quod ea sustinere uix poterat, qua
contra academicorum perspicuum diceban-
tur, et aperte mettar, et ut docuit Antiochus,
in id ipsu se induit quod timebat. Cu enim ita
negaret, quicquam esse, quod comprehendendi posset (id
enim uolumus esse) si illud esset sicut Zeno desi-
niret, tale uisum (nam enim hoc proverbiu satig
hodierno sermone tribuimus) uisum igitur im-
pressum, effictumq; ex eo unde esset, quale esse
non posset, ut ex eo unde non esset, id nos à Zeno
ne definitum relle certissime dicimus &c.

ANTIOCHVS.

ANTIOCHV S Philonis, ut dixi, audi-
tor cu ingenio scientiaq; excellere putaresur,
cu Lucullo Quastore fuit, et post aliquot annos
Imperatore, ut est in Lucullo Ciceroniss. ubi de
Antiocho multa, quachic brevitate causa omni-
simus, uarie discutitur, et aliquot locis reprehēdo-
tur, quod cu Academicū se ueterē profiteretur,
tamē à disciplina ueteris Academia desciscer-
etur, qua censebat sapientē interdu opinari, et in
constans enotatur, quod cu Academia nouā
diu laudasset, postea uisuperauerit. Qua in re
uideb. etur nominis Academia ueteris dignita-
tē, cu a re descisceres, retinere uoluisse, quod e-
rant quis illū gloria causa faceret sperare, etia
fore, ut q. qui se querentur, Antiochij uocaren-
tur. In Bruto sic scribitur: Sex menses cum An-
tiocho ueteris Academia nobilissimo. Et prude-
nsimo philosophofus, studiumq; philosophianis

qua intermissum, à primaq; ipsius adolescetia culū, et semper auctum, hoc rursum summo ari etare. Et doctorē renouans. Postquam uero ipso capit, qui se audiret habere, à Philone praeceptore non discēdit modo sed corraeū scripsit. et maxime perturbatum dixit. Ceterū Stoicorū fuit astipulator, qui inquam ab ijs quibusdam in rebus dissenterebat, librumq; scripsit, in quo Stoicos cum perspicacis re conuenire discebat, uerbis dare screpare. De quo sic Balbus, ad quem missus fuerat, ait libro. 1. de Nat. Deor. Miror Antiochū, hominum in primis acutū nomidisse, interesse plurimum inter Stoicos, qui honesta i comodis non nomine sed genere toto distingueret; et Peripateticos, qui honesta conuincerat cum consenseret ut ea inter se magnitudine, Et quasi gradibus non genere different. Hac enim est uerborū pars, sed rerum permagna dissensio.

Decreta pricipue sunt hac.

In una uirtute positam beatam uitam, sed non beatissimam. s. Tusc. in Luc.

Omnia peccata non esse paria. in Luc.

Prater honestatem multa bona, præter turpitudinem multa mala, que ē uenietia metuunt sapiens necesse est, Et uenisse doleat. In Luc. cetera ibidem quare.

C L E A N T E S.

C L E A N T E S, de quo in libriss de Nat. deorū multa dicuntur, cum primum pugil fuisse, Athenas uenit, Zenonēque audivit cu Arstone, Et quasi maiorem fuit genitum Stoichus.

*ingenio obtuso atque habet, sed laborum pa-
ciēs, unde et OPERA VTAN. Grace dictus est, quod
modi exhaūsiōes, puto utiam sibi quereret Le-
borum, quos scripsit contra uoluptatem, Cicero
mentionem fecit, in quibus fingebat formā qua-
dam ē speciem Deorum, tum diuinitatē om-
nem tribuebat astris. Verbo etiā pingere tabu-
la solebat iudebat eos, qui audierant, secum ip-
sos cogitare in tabula uoluptatem pulcherrimo
uestitu ē ornata regali, in soleo sedente; presto
esse uirtute, ut ancillulas, que nihil aliud age-
ret, nulla siu officium diceret, nisi, ut uolupta-
tē ministraret. Eum tantū ad agro admone-
rent (si modo id pictura intelligi posset) ut caue-
ret, ne quid perficeret imprudens, quod offenderet
animos hominum, aut quisquer, e quo oriretur
aliquis dolor. Nos quide ad uirtutes sic natu-
mus, ut tibi seruiremus, aliud nihil negoti ba-
temus. Ceterum hac eum precepisse ait Cicero.

Mundum, deum esse, si eorum natura meti,
atque animo hoc nomen tribendum, tum ultio-
num ē altissimum, undique circumfusū ē
extremum, omnia eingentens atque cōplexum
ardorem, quis aether nominetur, Deum certissi-
mum. 1. de Nat. Deor.

Sidera ignea, idque duorum sensum testimo-
nio confirmari, iudicis ē oculorum. 2. de Natu.
Deor.

Ali Solem, Lunam, reliquaq; astra aquis
alii dulcibus alii marinis. Causam uero esse,
cur se sol referat, nec longius progrederatur a sol-
stitiali orbe, itenq; brumale, nec longius disce-
datur a cibo. 3. de Nat. Deor.

Solem dominari. Et rerum potiri. in Luc.
Magnam caloris uim in esse in omni corpore.
quod nullus sit tam grauis cibus, qui is die. Et
nocte concoquatur, cuius etsam in reliquis inest
calor, quas natura respuerit. 2. de Nat. Deo.

Quatuor de causis in animis hominu infor-
matas deorum notiones Vna est: qua est orta ex
presensione rerum futuraru. Altera ex pertur-
bationibus tempestatum. Et reliquis motibus.
Tertia ex commodeitate rerum . quas percipi-
mus. Et copia. Quarta ex aetorum ordine Et
constantia. 3. de Natura Deorum. uide hec la-
tius explicata. 2.

Nihil ratione diuinius. 1. de Nat. Deor.

Nihil esse malum, quod turpe non sit. 3. Tus.
Consolantes officium, nmalum illud omnino
non esse, suadere. 3. Tuscul.

DIOGENES.

DIOGENES Babylonius, magnus Et
grauius Stoicus, cu Carneade ad Senatum ab
Athenisibus missus est legatus. q in eo principe
re seporibus illis singularis fuisse studia doctrinæ
nauiderent Is fuit, qui diceret, artem se tradere
bene differendi, et uera, et falsa dijudicandi,
ide est Dialetica. Quam quis audire uellat, me-
nam ut daretur fecerat. Chrysippus quida re-
tinuit, ut cu in eo libro, qui de Minerva inscri-
bitur, partum lousis ortuq; uirginis ad Physio-
logiam traduces disiungit a fabula, decretaque
se reliquit busimodo.

aliquid praecepsisse, datur autem qualem quisq;

natura, & ad quam quisque maxime rem ap-
tus futurus sit, cetera nullo modo posse sciri. 2.
de Diuinitat.

Diuitias non eam modo uim habere, ut quasi
ducessint ad uoluptatem, & ad ualeitudinem bo-
num, sed etiam ut ea continent non idem face-
re eas in uirtute neque in ceteris artibus, ad
quas esse dux pecunia potest, continere autem
non potest. 3. de Finib.

Bonum esse id, quod esset natura absoiuutum.
3. de Finib.

E V D O X V S.

E V D O X V S . Ascenius filius, Cnidius, Pla-
tonis auditor, geometra, medicus, legislator. &
in astrologia, iudicio doctissimorum hominum, facti
le princeps, in scriptis reliquit Chaldeis, id est
Mathematicis, que ex nativitate sidere futura
presagiant, quod illa rastro siderum obseruando
perississima fuerit) in predictione, & in nota-
tione cuiusque uite ex natals die minime esse
credendum. 2. de Diuinitate.

H E C A T O.

H E C A T O N I S Rhodius, qui Panatiū au-
diuit, & cum sequuntur de officiis libros scripsit,
praecepta sunt hac 3. Offic. utilitate officium
dirige magis, quam humanitatem. & also lo-
co eiusdem libri.

Sapiens esse nihil contra mores, leges, insti-
tuta facere, habere rationem res familiariis.

ALCMÆO Crotoniates et Pythagoras
auditor primus, autore Phanorino, de natura
ratione scripsisse videtur, existimauit vero, Solis,
Luna, reliquisq; sideribus animoq; præterea dū
missum esse. i. de Nat. deor.

PANÆTIVS.

PANÆTIVS Rhodius Posidonij doctor,
discipulus Antipatri. Scionorum princeps fuisse
dicitur, quorū tamen decreta omnia rata habe
bas. Namq; nūm esse diuinandi dubitanit, et
en mundus ad extrellum ignosceret, humore co
sumpto, non est ausus affirmare. Præterea Sto
corum tristis-ans atque asperitatem fugiens,
nec asperitatem sententiarum, nec differendi
spinas probauit, fuitq; in altero genere missor,
in altero illustrior. Eu de officijs Cicero, corre
ctione quadā adibit, potissimum secutus est.
De officiū enim sine contraria disputauerat
accurasissime, ut est libro tertio Offic Quos li
bros posteaquam edidit, triginta uixit annos.
Scripsit etiam ad Q. Tuberonem, de dolore pa
tuendo, quid esset, q; quale quantumq; in eo es
set aliens, deinde qua ratio esset perferenda. Pi
tione omnibus locis diuinum sapientissimum,
sanctissimum, Homerum denique Philosophoris
appellare solebat, a quo cumen de immortalis
tate animorum dissensiebat. Hac precepit.
Quicquid natu sit, interire, natus autē anti
mos, quod declarat eorum dissimilitudo, qui

procreantur:qua etiam in ingenüs, non solum
in corporebus appareat. Præterea, nihil esse,
quod doleat, quin in agrum esse queque possit,
quod autem in morbum adit id etiam inter-
turum, dolere autem animos. Ergo etiam in-
terire. 1. Tuscul.

Animum ex igne constare. 1. Tuscul.

Dubium esse, an ad extremum eminis mun-
dus ignorceret. 2. de Nat. Dcor. u. de Stoic.

Dubium an esset essentielum credendum
augurijs, que ceteri Stoici putab. ant uerissima.
In Luc. 2. 1. de Dni.

Prædicta Astro'gorum reçieda: Archelaus
enim, et Cassandra summos astrologos illius
atatis, cu in ceteris astrologie partibus excelle-
rent, hoc prædictionis genere nouos 2. de Dni.

Tria genera exquirendi officij esse, unum cu
deliberaremus, honestū, an turpe sit: alterū uti
be an inutile. tertium cum hac inter se pugnare
videatur quomodo iudicadū sit, qualis causa
Reguli, cedere honestū, manere utile, de duobus
primis, tribus libris præclare differuit: de terro
pollicetur se deinceps scripturū, sed nihil scrip-
sit. Quem locum Posidonius in commentarijs
breuiter tractauit, vide. 1. 2. Offic. 16. Epist.
ad Att. 2. Officio. ubi hic locus copiose ex-
plicatur.

Solum bonum quod honestum sit: qua autem
huic repugnant specie quadam utilitatibus, eo-
rum neque accessione meliorem uitam fieri, ne
que discessione. 3. Offic.

Ea, quæ uidentur utilia, cum honestis pugna-
re aliquid posse. Nihil uero utile, quod non
idem

idem honestum, nec honestum quod non idem
sit ibe sit. 3. Officis.

XENOPHON.

XENOPHON Grilli filius Atheniensis,
archieus, philosophus fuit Socratus, cuius uo-
ce Musas quae locutas ferunt. Asunt eū (auto-
re Laertio) cum Socratem in angori portu quadā
habuisse obuium, porrecto baculo transire pro-
hibitum, percentati uera, ubi nam uentrent,
que humanis usibus sunt necessaria, cū ille re-
pondisset, rursum ubi nam boni, ac probi homi-
nes fierent, harente illo, dixisse Socratē sequere
igitur ē disce, ex eo tempore socratis auditor
fultus. Cuius sermones diligissime scripsit. In
quibus (ast Cicer. 1. de Nat. Deor.) facit Socra-
tem disputantem formam Dei quare no oportet
re; eundemq; ē sole et animum deum dicere.
Ē modo unum tum autem plures deos, qui sunt
usq; in erratis fere, quibus ea, qua de Platone
diximus. ē 2. 3. de Natura Deor. Querit
apud Xenophontem Socrates, unde animam
arrspuerimus si nulla fuerit in mundo. Cyrum
scripsit, non ad historias fidē, sed ad effigie no-
stris imperij ut est in 1. epist. ad Q frat. Cuius
summa gravitas ab illo philosopho cū singulari-
comitate coniungitur. Quos quidem libros non
sine causa Africanus de manibus posere non
solebat. Nullū est enim pratermissum in ijs offi-
cium diligentis et moderati imperatoris. Persa-
rum in ijs usrtus exponitur: quos negat ad pa-
rem adhibere quicquam praternassurce. Sora

scribuntur, quorum exitus mirabiles exte-
terunt Cyrus vero antiquissimo sepulturage-
nera facit, redditur enim terra corpus, &
stat locatum, ac fitum, quod si operimero matris
abducitur. Ceterum de eo sermone, quem Cy-
rus mortens habuit, de Oceanomis libro, de
Agricola ura laudib lege Ciceronem de senectute
Qualem autem sermonem Iesus sit, idem explicat
in Quatuore his verbis. Nactus sum qui Zenon-
phonis similem esse cuperet, cuius sermo est et
le quidem melle dulcior, sed a forensi streps se
remotissimus. 2. de Orat. A philosophia pro-
ficiens princeps Xenophon Socratis est ille, post
ab Aristotele Callistenes comes Alexandri,
scripsit historiam: Et hic quidem rhetorica pre-
mire, ille autem superius leniore quoda sententia
Iesus Et qui illum impetum Oratoris non ha-
beat, vehemens fort. se minus, sed aliquanto
tamenter, ut mihi quidem videtur, dulcior.
Idcirco eius has sententias Latine expedit.

Esse aliquam mentem ex ipsis hominum sa-
lentia. Et eam quidem acriorem, Et diuinam.
Vnde enim hanc homo arripuit, si nulla fuerit
in mundo de Nat. decr.

Animum immortale Et deum non apparere,
sed ex ijs reb. quas gerit, intelligi que cu omnis
admissione corporis liberatus, purus Et inte-
ger esse cœperit, tum sapiens erit, de Senectute.

Deos hanc mundi pulchritudinem tuers Et
regere. Ibidem. Eosdem labores non esse a-
que graues imperatori, Et miseri, quod ipso
bonos laborem leuisorem faceret imperatorum,
2. Tuscul.

DEMOCRITVS.

DEMOCRITVS Milesius Xerxe regis magos quosdā ēt Caldas audirent similisq; philosophus quinque certaminū vīctor habitus est. Erat enim verē vītadinos. id est quinque certaminum, cum in physiis philosophia mortali mathematica, liberalium disciplinarum rationib; artiumq; omnium cognitione excelleret. Hicq; sere ab omnib; praterquā ab Epicuro cuius rāmē fontib; virtutib; suos irrigauerat, laudatus est de quo sic Cicero i Lucullo Quid loquar de Democrito? quem cum eo conferre possumus, non modo ingenij magnitudine sed etiam animis quis sit auctor ordiri? Hac loquar de Genuesis. Nihil excipit, de quo non profiteatur Quid enim pot esse extra Uniuersitatem? Quis hunc philosophum non anteponit Clearchi, Chrysippo, releguisse inferioris etatis? Qui mibi tu illa collacatis quinta classis videntur Panca de Virtute dicas, nec ea ipsa enucleata. In omnibus Verolibris, quos multos emisit, sermone sus est elegans, & ornato. Atomorum auctor fuit, sive etia Leucippus, & est apud Laertium, ēt de natu Deor. Quas sic est amplexatus, ut accipere maluerit, necessitate oīa fieri quā ab ipsis naturales motus euellere posuitque vim quandam motus impulsionis, qua plaga ille appellat. Graec Plutarchus γένος την οὐσίαν καταπιγμήν. Gloriabatur, à gloria se abfuisse, Veni (inquit) Athenas, neq; me quisque ibi agnouit. Deniq; en putaret impediri animi ex-

ciem aspectu oculorū, dicitur oculis se priuasse,
qua minime unimus a cogitationib. abduce
retur. Patrimonium neglexit, agros deseruit
incultos nshil aliud querens nisi beatum vitā
Itaq; cum alijs a pēdē esset ante pedes, non considererent ille infinitatem omnem peregrinabatur, ut nulla in extremitate considereret. Sen-
tientia, & praecepta sunt eiusmodi.

Naturam in profundo veritatem penitus
abstrusse, in Luc. Animum, calum, terras, oīa
densijs atomi, id est lemb. et rotundis corpusculis,
individuiss propter soliditatē nulla cogente
naturā, sed concursu quodam fortuso efficiet.
Corpuscula autem illa, quodam lessa, alia, a-
sperru rotundis alia, partim autē angulata, cur-
vata quadā, & quasi adunca. I. de Nat. deo.
I. Tusc. & I. de Finib. Nulla censet esse Cicer.

Innumerabiles esse mundo, & quidem sic
quodam inter se non solum similes, sed & dijgq;
perfecte & absoluē ita pares, inter eos ve-
nihi prorsus intersit omnes vero orbi, & inte-
rire quotidie. in Luc. & I. de Finib.

Simulacra, & imagines diuinitate p̄ditas
esse Uniuersitatis rerū, tum principia mētesq;
q; sunt in eodem Uniuerso, duos esse: tum ani-
mantes imagines, q; vel prodeesse nobis solet, vel
nocte: tum ingentes quodam imagines tan-
tasq; ut unius sum mundum compleatatur ex-
transsecus. Quod videtur, deos esse, quodam pacto
negare. I. & I. de Nat. deo. & alio loco. Im-
agini, earumq; circuitus, in deorum numero re-
fert, tum illam naturā, qua imagines fundat,
ac mittat, tum scientiā, intelligēt, q; nostrā,

magines demique illas a corporibus soleadas, & hæc res figurae fluere.

Nihil esse sempiternum, quia nihil semper suo statu maneat. 1. de Nat. deor.

Animos in somniando externa, & aduenientia & pulsari. 2. de Nat. deor.

Omnia ita facta sibi sunt id fatum, vim necesse est atti afferat. de Fato.

Habitu & colore extorum declarari pabulum genus. & earum rerum, quas terra procreet, vel libertatem, vel tenuitatem, salubritatem etiam aut pestilentiam. 1. & 2. de Dium.

Sine inflammatione animorum, & sine quodam afflitu quasi furoris, poterit magnum esse non posse. 1. de Dius. & de Orat.

Ante lucem gallos cantare, hac de causa, quod depulso de pestore, & in omne corpus diffuso, & modis catocibo, cantus quiete factus esunt, quis quidem silentio noctis, ut ait Ennius faveat tuus: catu, planusque premunt alas. 2. de Dius.

Atomos in infinito inani, in quibus nec sumnum, nec ipsum, nec medium, nec ultimum, nec extremum sit, ita ferri, & cœcurrationibus inter se cohærent, ex quo efficiantur ea, quae sunt, quæque cernantur omnia; cumque motum animorum nullo a principio, sed ex aeterno tempore intelligi conuenire. 1. de Finib. Concursum autem illam fortuitam concalculatum, & sparsibilem, id est animantem esse. 1. Tusc.

Beata vita in verum cognitione ponenda; quia ex investigatione naturæ consequimur, & simus bono aīo. Id enim illud summum bonum viderimus, et sape dñani appellabat, id est securit-

432 DE DOCTRINA
securitatem, que est animi sanguinem tran-
quillitas, ~~et~~ animus terrore liber. 1. *C. de*
Finitibus.

CYRENEI VEL CYRENAICI,
C. Annicerij.

CYRENÆ ORVM, qui minime
contempti Philosophi fuerunt, Philosophia ab
Aristippo Cyrenæ manauit. Cum finem ho-
norum esse dicerent voluptatem corporis; id
est iucundum quendam & leuem metum ad
animos sensus permanentem, & quasi in me-
dullis corporis prurientem, iudicium varieta-
tis in intus semper posuerunt. Negarunt
enim esse quicquam, quod percipi possit extrin-
secus, eas sola percipere, qua tactu intimos sen-
tiant, & dolorem & voluptatem: neque se,
quo quid colore, aut quo sonofit scire, sed tan-
tum sentire affici se quedammodo. In Lyc. 2.
de Finib. sic ait. 3. Offic. Ab Aristippo Cyrenaei
& Annicerij Philosophi nominatis, omne ho-
num in Voluptate posuerunt: virtutemq; cen-
suerunt ab eam rem esse laudandum, quod
efficiens esset Voluptatis. Quibus obsoletis flo-
ret Epicurus eiusdem fere auctor q;
sententia, neque i. venium Cyrenaicis de ip-
sa Voluptate consentiens. 2. Item.

Non omni malo agritudinem effici, sed im-
sperato, nec opinato malo 3. Tusc.

In tactu dolores aut Voluptates, & eo qui-
dem interiore, quod esse iudicium, quia sentia-
tur, in Lyc.

ANNA-

ANACHARSIS.

ANACHARSIS Scythes Gaurifilius, Cadusia Scytharum regis frater, Soloni amicus, dixit teste vias tres ferre, prima valeriantur, secundam ebrietatis, tertiam mæroris: Et tantum abesse in morte qui nauigant, quanto isti nauis erit situdo proniblo pericula duxit. Cuius epistola hac apud Ciceronem est. 5. Tus.

ANACHARSIS Hannoni salutem. Miser amicus est Scythicum regnum, calceamentum, solorum callum, cubile terra, pulmentum famis, lacte, caseo, carne vescor. Quare ut ad quietum me licet, venias. Munera autem ista, quibus es delictatus, vel ciuitibus tuis, vel diis immortalibus dona.

ANAXAGORAS.

ANAXAGORAS Aegeisboli filius, Clazomenius ab Anaximene accepit discipularia Maxima fuit et grauitatis et ingenio gloria, que fecit nuncata morte filij, dixisse. Scribi me genuisse mortale. Que vox declarat, ipsi esse haracerba, a quibz non fuerunt cogitata. Lamsac moreretur, quarentibz amicis, vellet ne Clazomenas in parria, si quid accidisset, afferrri. Nihil necessè est, inquit. Undique enim ad inferos et undem cosa est. Comentus est a proto- megistis, id est similitudine partium, velut silva, et materiam, Grace et ymb, rerum omnium significandarum. Censuit enim in singulis rebus particulas inesse similes infinitas, ex quibz com-

posse sint, resque omnes gigni & interire con-
gregatio[n]e & se[ntio]ne particularium simi-
lum. Vnde sui operis principio de mente divi-
nata scripsit: Omnia simul erant: deinde me-
tis infinita & ac ratione omnium rerum descri-
ptio, & modus designatus est, & consecutus: con-
tra quod disputat Aristot. 4. prima Philoso-
phia. & Cic. 1. de Nat. deor.

Huius igitur decreta sunt hac.
Materiam infinitam, sed ex ea particulas in-
terse minutas: eas primum confusas, postea in
ordinem adductas mete diuina. In Luc. & 1.
de Nat. deor.

Nu[m]em esse nigrum, quod perspicu[s] sic aqua
nigra esse, nonde illi concreta sit, & quod oculi
confinenter in ea defixi, mutentur, & se colore
nigrum cernere credant. In Luc.

ANAXARCHVS.

A N A X A R C H V S abderites Democratiis fuit. Qui cum in manus Neocreontis ty-
ranni incidisset, eus in coniuvio coram Alexan-
dro iniuriam fecerat, nullam genus supplicij de-
precatus est, neque recusauit. Cum enim mor-
tuu[m] Alexandro eu[m] in θάνατο inieccisse Neocreon,
insisset, ferre[m] malleis cedi, ingeminauit.
Tunde, tude Anaxarchi fasculum, nam Ana-
xarchum nihil teris. Iubente vero illo ipsius pra-
esidis lingham: asini: praeclaris dentibus in eius
faciem confusse, tantu[m] excarnificatum esse.
Cicero. 2. Tusc. & 3. de Natura Deorum. Laertius de Vita Philosopho.

A N A-

ANAXIMANDER Milesius summisuit in Phisicis, in primis gnomonem inuenit. Et opusculo nra fabricatus est, ac primus terram marisq; circumclusus descripsit. Et sphaeram construxit. Cicero aut primo de Disputatione ab eumotio fuisse Laredamonos, sed urbem, ac testa longuarentur armatisq; in agro excubarent, quod terrae motus instaret, tum cum et urbs tota corrutus. Ex monte Taygeto, extrema meatis quasi puppis eunisa est. Huius est hac opinio.

Naturos esse deos, longis intervalles orentes, occidentesq; eosq; innumerabiles esse mundos.
1. de Nat. decorum.

Infinita et natura esse, e qua omnia gignuntur. in Luc.

ANAXIMENES.

ANAXIMENES Euristratis filius. Milesius, Anaximadri auditor censuit aer a Deo, eumq; gigni, esse q; immensum. Et infinitum, semper in motu. primo de Natura Decorum sed ea, que ex eo oriuntur, definita: gigni autem terram, aquam, ignem, sum ex ijs omnia, in Luc.

ANTIPATER.

ANTIPATER Tyrius, Stoicus fuit etiam in Dialecticis, sed opimusissimus. Reprehensus est, quod multis fuisset in disputando cum

414 DE DOCTRINA

Academicis praesertim cum id minus subtiliter faceret. Nulla ratio esset cum quisquis nihil probarent, disputando. Duos libros scripsit ac Disputatione, in qua probanda, qua ratione Jesus sit, vide primum de Disputatione. Athenis tandem mortuus est. Census vero duo precepta à Panathis pretermissa, Valeudamis curationem, Specunia. 2. Officiorum.

ANTISTHENES.

ANTISTHENES Anthisthenis filius Athenensis fuit homo acutus magis, quam eruditus ab eo qui patientiam et duritatem in Socrateo sermone adamarat, Cynicorum primus, deinde Stoicorum pene Cynicorum secta perfecta est. Quorum ratio tota est cycleda: est enim insimica verecundia sine qua nihil rectum esse potest, nihil honestum. reprehendunt. n. Et irrident. quae turpia re non sint. Verbis flagitiosa dicantur: illa autem, que turpia sunt, non minibus appelletur suis, sed est. 1. Offi. Inter cetera in eo libro, que Physicus inscribitur, cœsunt, Populares deos multos, naturalem numen esse. de Nat. deor.

ARCHITAS TARENTINVS.

ARCHITAS Tarentinus magnus in primis præclarus fuit. Eum. 4. Tusc. Cicero ait, cum bellisco factus esset orator, dixisse: Quo te mundo acceperis, nisi oratus essem? Et de Amis estia: Verum illud est, quod a Tarentino architapo-

re possumus, nostros senes commemorare audius
ab aliis sensibus auditum si quis cœlum ascendis-
set, naturamq; mundi, pulchritudinem siderum
perspexisset, insuauem illam admirationem ei-
fore que incundissima fuisset, si aequem cui
marraret habuisset. Nearchus Tarentinus, se à
majoribus natu accepisse dicebat, illam oratio-
ne, qua est in libro de Senectute, persuadere
dūsse nullum capitaliorem peccatum, quia in corpo-
ris voluptatem hominibus a natura data. Cui
sermoni interfuit Plato Atheniensis, quem Ta-
rentum venisse L. Aemilius Appio Claudio con-
sulibus, eodem loco ait Cicero.

ARCHIMEDES.

ARCHIMEDES ex Syracusana Urbe
summo ingenio fuit ac discipline, in quo tantus
studij ardor fuit, sot dum in puluere quadam de-
scriberet attentus, ne patrasam quide à Marco
Marcello captam esse senserit causus interitum
princeps tulit moleste. Eu arbitrantur ait, Cic.
2. de Nat. deor plus valuisse in insteadis spherae
conuersionibus, q; naturam in efficiendis praefer-
tim cum multis partibus sint illa perfecta quia
haec simulata solertius, § 1. Tuscum Archimedes
Lune, Solis, quinque errantium motus
in spharam alligans, efficit idem, quod ille qui
in Timao mundum adificauit Platonis deus,
Et tarditate et celeritate disseminillimos motus
vna regeret conseruo. Quod si in hoc mundo fie-
ri sine deo pot, ne in sphara qdē eos dē motus Ar-
chimedes sine diuino ingenio posuisset imitari.

T 3 Idem

438 DE DOCTRINA

Idem dicit. *s*. Tusc se, cum quæstor esset, ignoratum à Syracusanis, cum esse omnino negarent, sepsum undique ac vestitum vepribus &c. dummissis indagasse sepulchrū Tenebam. n. inquit, quosdam senarioles, quos in eius monumento se inscriptos acceperam que declarabat in summo sepulchro spharam positam esse cum cylindro. Censuit.

Multis paresibus solem, qui Deus est. maiore esse quam terram. In Lyc.

ARISTOXENVS.

ARISTOXENVS Philosopher astate fere consumpsit in musicis. Putauit animū esse Harmoniam: intensionem in ipsis corporis quādūt velut in canto & fidibus. sic ex corporis totius natura, figura & ars modo cetera tamquam in canticis sonos. *i* Tusc. ubi refellitur.

ARISTIPPVS.

ARISTIPPVS Cyrenaicus cum Socratis famam eō omnium sermone in dies percrebescere visideret, Athenas ad eum audiendum profectus est. Qui cum se totum voluptatis dedisset, quasi animū nullum haberet, voluptate summum bonum posuit. Obeamq; causam Xenophon in eum scripsit contra voluptatem eaq; Socratis disputationem tribuit. Plato quoque in libro de anima illum conusq; agit. Non erudivit. cum esset obsecrum habere cum Laide; Habeo, inquit, Laide, non habeo a Laide: Cetero

tero in epistolis & secundo de Finibus. Omnes
simplices sententiae eorum, in quibus nullus est
virtutis adiunctio, omnino à philosophia semo-
vendas puto. Primum Aristippi, Cyrenasco-
rumq; omnium, qui ab eo sunt profecti, quos non
prodidit in ea voluptate, qua maxima dulcede-
re sensum moueret, summum bonum ponere,
contemnentes istam vacuitatem doloris. Hi no-
viderunt, ut ad cursum equum, ad arandum
bozem, ad indagadum canem, sic hominem ad
duas res, ut ait Aristoteles, intelligendum &
agendum esse natum, quasi mortalem Deum:
contraq; et tardam aliquam, aut languidam
pecudem ad pastum, & procreans voluptate
hoc divinū animal orthū esse voluerunt: quo ni-
bil mihi videtur esse absurdius. Atq; hac contra
Aristippi, qui ea voluptate non modo summa,
sed sola etiam dicit, qua omnes una appellamus
voluptatem. idq; ex eo intelligi solebat, quod
omne animal simulataq; natum est, voluptate
ascensum est summū bonū, & reprobet dolorem est
summum malū. Indolentie autem & doloris
vacuitatem, non putabat voluptatem, ut dixi,
neque priuationem voluptatis dolorem, quia vo-
luptas & dolor uersantur in aliquo motu tunc
do aut aperio. Sapiente vero & beatū esse, non
quis sit in perpetuis voluptatisbus, sed qui mu-
tare ex parte iqt fructatur. In Luc. 1. & 2. de Fins.
2. Tusc. 3. Offic. & de Orat.

ARISTONEI.

TRES potissimum scita à scholis explosa,

DE DOCTRINA

Et cetera fuerunt, Heretorum, Megacororum,
 siue Ereticorum, Et Aristonorum, siue Pyr-
 rhonorum. aristones ab aristone Chio profecti
 sunt Is cu Zenonis fuisse auditor, reprobauit il-
 lu, qd ille pro verbis tulit nihil esse bonum, nisi vir-
 tutem, neq; malum, nisi quod virtus esset con-
 trarium. Rerum delectum nullus ponebat, exan-
 quabat omnia. De quo sic est apud Ciceronem
 quarto de Finibus. Ex his angustiis ista exas-
 tuni deterrera, quam aristonus, silla amensim
 plies, vestru versu, Roges n. Aristone, bona
 ne et videantur hec, vacuitas doloris. diuina,
 Valensudo nihilo magis. Zenonem roges; respon-
 deat totidem verbis. Admiratus queramus ab
 Stoq; quoniam modo vitam agere possumus, si
 nihil interesse nostra putemus, Valensius, agre-
 mes sumus; Vacemus, an cruciemur dolore; frigus
 gainen propulsare possumus, nec ne possumus. Vi-
 ues inquit aristote magnifice, utq; praelare: qd
 esse cumq; vivum age, namquam cogere, nunq;
 cupes, nunq; timebis Quid Zeno? portentahac
 esse dicit, lic secundo de Finib. Aristoni Et Pyr-
 roni sensum est, sit inter optimi Valero, Et gra-
 viissime agotire nihil prorsus interesset. Contra
 quos recte tampridem desitum est disputari. Dic
 enim in una virtute sic omnia esse voluntur,
 cum rerum selectione expoliarent, nece-
 quisquam, aut unde oriatur, darent, aut obi-
 niteretur, virtutem ipsam, quam amplexaban-
 tur sustinuerunt, Hoc tenuit;

Formam dei intelligi non posse, neq; in Dis-
 sensum esse: dubium etiam omnino, deus anti-
 qui necesse est. ad Nat. Deo.

Summum bonum, in rebus neutratis in partem mouens: que ad. et popa ab ipso dicitur. in
Luc Quoque significatur indifferentia, ut si
quas indifferenter fixerit Et promissio inter
virtutem Et virtutem, nulla habita ratione hu-
ius vel illius. vide 2. 3. 4. Et 3. de Finib. Et 1.
Officiorum.

In mediis et ments, qua Zeno uoluit, nul-
la esse in Luc.

Esse quodam, quibus commotus sapiens ap-
petet aliquid quod cuique in mentem incide-
ret, Et quodcumque tandem occurreret, quanto
de Finibus.

Nihil differre aliud ab alio, necesse res ul-
tas prater uirtutes Et uirtus, inter quas quic-
quam omnino interficeret. 4. de Finib.

Prater, uirtus, atque uirtutes nulla effera nos
aut fugiendam, aut appetendam. 5. de Finib.

Nocere audientibus philosophos ipsi, qui bene-
dicta male interpretarentur: posse n. asatoem
Aristippi, acerbo e Zenonis schola exire. 3. de
Natu. aetor.

B I A S.

B I A S Genus est septem sapientibus habitus
et Cuius illa est sententia, nulla vocem inimi-
ciorem amicissimam posuisse reperiri, qd eius, qui di-
xisset, ita amare oportere, ut aliquando esset os-
tus. de Amic. Vide et poph.

CALIPHO.

CALIPHONEM reprehedit Cic. 3. Off.

T I qui

qui dilectorum scilicet amplexum contulerat, sicut honestate voluptatem, tanquam cum homine pecudem copulauisset: quanquam hunc item sic est amplexus, ut omnia, quae sine eius sint, longe ac retro puerit. Hoc igitur unius perpetuum decretum fuit. Ad honestatem adiungi voluptatem operare. 2. Et 5. de Finib. Et 5. Tusc. ubi omnium fere sententias desum mox bona numerat. Quaremus, inquit unam quamque reliqurum suarum, si fieri posset. Et hoc preclarum quod est decretu beata vita possit omnium suis. Et disciplinis conuenire. Sunt autem haec de Finib. ut opinor, retentia defensioque suae. Primum simplices quietuor, nihili bonum, nisi honestum. Et Stoici nihili boni nisi voluptas. Et Epicurus. nihili bonum nisi vacuitatem dolores. Et Hieronymus. nihili boni, nisi natura primis, bonis, aut omnibus. aut maximi fructus, ut Carneades contra Stoicos, differebat. Hac igitur simplicie, illa mixta, tria genera bonorum, maxima animi, secunda corporis, externa terrena. Et Peripatetics, nec multo veteres Academicos fecerunt. Voluptatem cum honestate Clitomachus, Et Caliphon copulauit. Indolentiam autem honestatis Peripateticus Diadorus adiunxit. Hesant sententia qua stabilitatis aliquid habent. Nam Aristonis, Pyrrhonis, Heribili, nonnullorumque aliorum emanuerunt.

CLITOMACHVS.

CLITOMACHVS Penas, valde flagratus ac diligens, usque ad senectutem cum Carneade praeceptore fuit, cui tandem successor in

Academis

Academia, eis dicta maxime illustrauit.
 Scripsit librum ad C. Lucilium poetam, cum
 scripsisset quidem de reb ad L. Censorium, cum
 q cum M. Manilio Consul fuit, in quo hac sunt
 auctore Cicer. in Luc. Academicis placere rerū
 eiusmodi simil studines, ut aliae probabiles si-
 deatur, aliae contra. Id autē non esse satis, cur alia
 percipi posse dicat, alia non posse: pp ea q multa
 falsa probabilitas sint, nihil ante falsū pceptum
 cognitum posse esse. Itaque aut vehementer
 errare eos, qui dicant ab Academicis sen-
 sus ipsi, à quib nunquam dictum sit, aut colorē
 sapore, aut sonum collum esse. Illud sit dispu-
 tationis non inesse in his propriam, que nunquam
 alibi esset. Veri ē certe notam. Que cum expo-
 sūt, adiungit, dupliciter dici assensus suffici-
 nere sapientē. uno modo, cum hoc intelligatur,
 si in eum nullares assentiri: altero, cū se à re-
 spondēdo, ut aut probet qd, aut improbat suffici-
 neat. Quid ne veget aliqd ne qd dicit. Id cūta
 sit: alterum placere, sed nunq assentiarur: alte-
 rum tenere, sed sequens probabilitate, vñscunq;
 hac aut occurrat, aut desierat, aut etia non, re-
 spondere posse; nec placeat, eum, qui de omnib.
 reb continet se ab assentiendo, mouerit tamen
 ē agere aliqd: reliquit eiusmodi visi, quib.
 ad altissimē excitemur. Item ea, quæ interrogati.
 in varians partem respondere possimus,
 sequentes tantummodo qd ita qd sum sit, dum
 sine assensu, neq; tamen oīa eiusmodi visi ap-
 probari sed eā qd nullē re impediretur de Car-
 neade scire: ita, illudque qd sum
 ex ampliūm à Carneade, qd ut scire ē ē impo-

manem beluam, sic ex animis nostris assensio-
nem, id est opinionem et temeritate extra-
cessit. Item Carneadum dicere solitus, nusquam
se fortunatorem, quam Praneste velisse fortu-
nam Misit etiam, eversa Cartagine librum co-
solandi causa ad capinos cives suos. In eo est de-
spuratio scripta Carneadu, quae aut in commen-
tariorum retulisse, cum ita possum esse, videlicet
fore in agritudine sapientem patria capti, que
contradicterit Carneades scripta sunt. tenuit
Academiam cum Carneade et Aeschine, et
Voluptatem cum bonefate copularunt.

CRATIPPVS.

CRATIPPVS Ciceronis familiaris,
eiusque filij preceptor, quem summis Peripatetis
eis pare iudicabat, summa uictoriate et erudi-
tione vir fuit, et hemicque docuit illius atatis
philosophorum princeps. De quo si scriptus sit, 16.
Epistol. Fuit ille Cratippus scito non sed discipu-
lum, sed et filius non esse consuntissimum, nam
cum et audirecum libenter, cum et eius propria
seu ueritate vehementer amplectitur. Expositis ex
pliis verarum vaticinationum, et somniorum,
solebat rationem concludere hoc modo: Si sine
oculis non potest extare officium, et munus ocul-
lorum, possunt tamen aliquando oculi non sumi-
gi suo munere qui vel semel ita est usus oculis,
ut Hera cerneret, si habet sensum oculorum ne-
re cernentium. Item igitur, si sine diuinatione
non potest officium, et munus diuinationis
extare, potest autem quis, cum diuinatione habeat,

PHILOSOPHORVM.

verare aliquando, nec vera cernere, satis ad con-
firmanda dissimilatio semel aliquid ita esse di-
grediatur, nisbi et fortius ceteris differeat. Sunt
autem eius generis innumerabilis; esse rigitur de-
similatio. Censuit et animos hominum qualiter
ex parte extrinsecus esse tristes. Et haec nos, ut
de 1. 2. de Divin. 1. 2. Et 3. Offic. Et Brut.

CRITOLAVS.

CRITOLAVS, qui simul cum Diogene
fuit, Aristotele inservi noluit. Et quid est gra-
uitate proximus, redundant oratio; tame in
patribus institutis manet, ut ait Cicero 2. de Ora-
tore. Et 5. de Finib. Is cum ad alteram lanceam
libre animis bona imponeret, in altera corporis,
externa, tantum propendere illi bona lancee
putabat, ut terra, Et maria deprimere. 5. Tus.

DIAGORAS.

DIAGORAS omnino deos esse negabat;
hinc atheos dictus est, posteaq; Theodorus. 1. 3.
3. de Nat. deor.

DICAEARCHVS.

DICAEARCHVS Peripateticus ma-
gnus fuit, Et copiosus; Ariphoxenis aquila Et
codiscipulus. Et magna controvrsia fuit cu Theophrasto,
quod ille id uita genus, qua in aliione
posit aet, longe omnibus anteponere, hic au-
tem qua in contemplative. Multa scripsit, in

primis tres libros, qui Lesbiaci vocatur, & Mitylenis sermo haberetur. Primo libro multos loquentes facit duobus Pherecratens quendam Pythagoratum senem, quem ait a Deucalione ortum, differentem inducit nihil esse omnino anima, hoc esse nomine totu inane. frustraque animalia, & animantes appellari, neque in homine inesse unum, uel animam, nec in bestia: ut inq[ui]am omnem eam, qua uel agamus quid, uel sentiamus, in omnibus corporibus suis aequaliter esse fusam, nec separabilem a corpore esse, quippe que nulla sit, nec sit quicquam corpus unum, simplex et afiguratum, ut temperatione naturae uengat, & sentiat, ad quod credendum inductus est, quia difficilis erat animi quid & qualis sit intelligentia. Scriptis etiam & de interiore hominis, ut est. 1. Office. & duo genera diuinandi probavit. vide 1. Tuscul. 1. de Natu. deor. & 2. Epistol. ad Attic.

DINOMACHVS.

DINOMACHVS uoluptatem adiuvit ad honestatem s. de Finib.

DIODORVS.

DIODORVS fuit ualens, ut ait Cicero, dialecticus. Is enim fuit, quem Laertius cognomento Chronum appellatum fuisse dicit, philosophus, ex Megarica schola eorum, qui & pittores & diuinentini dicebantur. Cumus dialectica imbuitur Arcesilius fuerat. Is cum locutus esset,

set, in philosophia multo etiam magis assidue, quam antea uersabatur, et cum filibus Pythagororum more ueteretur, cumq; et libri nolles. Et dies legerentur, quibus studijs oculis nō agebat, tamen quod sine oculis fieri posse uix uideatur. Geometria manus tuebatur, uerbis precipiens discensibus, unde quo quamque lineam scriberent. Huius sententia aduersus Stoicos urebantur Academicī περὶ δύνατον, ut uera ex aeternitate futura essent, sine naturatum causarum antecessione: ac proinde Carnades diuinationem esse negabat. Censebat enim Diodorus, quod futurum dicunt, esse necessarium, à Chrysippo dissentire, qui uoluit, fieri posse ut non euensiatur. uide Ciceronem de Fa^{to}, Et in Chrysip.

DIOGENES APOLLONIATES.

DIOGENES Apolloniates, qui Anaxagora temporibus uixit, summisuit in Physici, Anaximenes auditor. Aere uisitetur deo. I. de Nat. Deorum.

DIOGENES CYNICVS.

DIOGENES Cynicus improborum posteritatis secundus i^{ps} res redarguere uincit omne deorum ac potestatem dixit. I. Et i^{ps} de Natura deorum.

DIO-

DIONISIVS HERACLEOTES.

HERACLEOTES Dionysius cum à Zenone fortis esse disdicisset, à dolore densitus est. Nam cum ex remibus, uel ut est. s. de Finsibus oculis laboraret, ipso in esulatu clamitabat si sit esse illa, qua ante a de dolore ipse sensisset. Quem cum Cleonibus condiscipulus rogareret, quanaratio eum de sententia deduxisset, respondit, quia cum tantum opera philosophiae dedicarem, dolorem tamen ferre non possem, saes esse argumenta, malum esse dolorem. Plurimos annos in philosophia consumpsit, nec ferre possum: malum est igitur dolor. i. Tuscūl.

EMPLEDOCLES.

EMPLEDOCLES Agrigentinus, Parthenidis amulus, uelut Hermippoplacet, Xenophanis, carminibus Graecis uaticinatus, est, & Physice docuit. Qualia sunt.

Quae in rerum natura, sotoq; mundo cōstant, queq; mouentur, ea contrahere amicissimam, dissipare concordiam, de Amic.

Quatuor naturas, ex quibus omnia constarent animas esse. i. Tusc.

Animum, cordis suffusum sanguinem, primo Tuscūl.

Ab illius esse omnia, nihil nos sentire, nihil sentere, nihil omnino, quale sit, posse reperire. In Luc.

EPICHARMVS.

EPICHARMI Sicut has sunt sententia,

Ner-

Nervos atque artus sapientia, non temere credere. de Petitione cōsulatus, unde illud. 1. Epist. de gen. viii. p. μνασού μητρίου, ἀφθοτατη τελευτωτ. Item illud, emori nolo, sed me esse mortuum nihil existimo. 1. Tusc.

HERACLIDES.

HERACLIDES Ponticus Platonis, Socratis, Aristoteles, Pythagoraeorumq; auditor fuit & discipulus. In libriss scripsit, modo mundum, tum mentem diuinam esse: errantibus etiam stellis diuinitatem tribuit, sensuque deum prius. Et tunc formam mutabilem esse nulli, sibidemq; rursum terram & calum rectat in deos. 1. de Nat. Deor.

HERACLITVS.

HERACLITVS cognomeno ataq; dei ds, de natura consulto dixit obscurè, ne quid disceret, intelligere quisquam posset. Dixit universos Ephesios esse morte multandos, quod cī principem suum Hermodorum ciuitate expellerent statimq; sunt: Nemo de nobis unus excellat sed si quis extiterit, alio in loco & apud alios sit. 1. Tuscus censuit ignem esse principium. in Luc. animum ignem.

HERILLVS.

HERILLVS Zenonis auditor scien- tiam summum bonum esse tenust, nec rem ultiam ultam per se expiciendam, in Luc. 2. 4. & de Finibus.

HIERONIMVS Rhodius cum à Però pateticis, quos sequi videris solebat, in ijs rebus, quae secundum naturam essent, posuissent non dolore, hoc summum bonum esse dixit. 2. Et 5. de Finibus.

METRODORVS.

METRODORVS Chius, pene alter Epicurus fuit, sapientis nomen haud professus, sed cuncta appellaretur ab Epicuro, tantum beneficium repudiare noluit. Beatum esse, describit ijs fere verbis, cum corpus bene constitutum sit, Et sit exploratum ita futurum. 1. de Finibus. Luc. 3. Offic. Et 4. Tusc.

PARMENIDES.

PARMENIDES Xenophanis discipulus duas in Physicis causas statuit, ignem et terram, illum quidem opificis, hunc uero materia rationem habere censuit. In Luc. Et 1. de Natura Deorum.

Commetitum quiddam corone similitudine efficit, Stephanem appallat, cōtimentem ardore lucis orbē, qui cingit cœlum, quem appellat Deum, in quo neque figuram diuinam neq; sensum quis qua suspicari potest, multaq; eiusmodi mōstra, quippe qui bellum, qui discordia, qui cupiditas aetem, cateraq; generis eiusdem ad Deum reuocat, que uel morbo, uel somno, uel obliuione, uel uetusitate delentur, eademq; desideribus.

P E R-

PHILOSOPHORVM. 451
P E R S E V S.

P E R S E V S Zenonis auditor, eos dicit ab
esse deos, à quibus magna utilitas ad vita
vitium effet inuenta, ipsasq; res utilles. Et salu
tates deorum esse vocabulū nuncupatas, ut ne
hic quidem diceret, illa inuenta esse deorum,
sed ipsa diuina. 1. de Nat. deor.

P H E R E C Y D E S.

P H E R E C Y D E S Syrus Pythagore ma
gister, primum quod literis extet, dixit animos
bominum esse sempiternos. Is cum uidisset
quam ē puto hec stans, terra motum dixit. I.
Tusc. Et 1. Et 2. de Divin.

P I T T A C V S.

P I T T A C V S, qui in septeſ sapientibus
est numeratus, omnino accedere quenquam
uerabat in funus aliorum. 1. de Legib.

P I S I S T R A T V S.

P I S I S T R A T V S primus Homeris li
bros confusos antea sic disposuisse dicitur, ut
nunc habemus. 3. de Orat.

P O S S I D O N I V S.

P O S S I D O N I V M fere, semper cū deo
loquitur familiarem suum appellat Cicero. De
Nat.

452 DE DOCTRINA

Natura Deor. libros scriptis, in quorum quinto differunt, nulos esse Deos Epicuro consideri. Pratersta quinque de divinatione, sphaera effectus cuius singulae conuersiones idem efficiebant, in Sole & Luna & in quinque stellis errantes, quod efficiuntur in celo singulis diebus & noctibus. Censuit vero.

In natura signa quaedam esse rerum futurum. 1. Offic.

Omnem vim deuinandi rationemq; primis repetendam à deo, deinde à fato, deinde à natura. 1. de Divin.

Tribus modis, deorum appulsiu homines somnare uno, qd prehendent ipsi per se, quippe q. deorum cognitione teneatur: altero, qd plenius aer sit immortalium animorum, in quibus tamquam insignita nota Veritatis appareant terro, quod ipsi dicunt dormientibus colloquuntur: id qd facilius evenit appropinquante morte, ut animis futura augurentur. 1. de Divin.

Nihil esse bonum, nisi quod honestum. 2. Tuis dolorem non esse malum, ibidem.

PRODICVS.

PRODICVS Chius Physicus ea, qua prodeffent hominum est & deorum in numero habita esse dixit. 1. de Nat. deor.

PROTAGORAS.

ABDERITES Protagoras Sophistes tē porib. illis vel maximis, cum in principio libri sic

se posuisset. De diis, neq; ut sint, neque et non
ut nihil habeo dicere. Athenaeum iussu urbe
aque agro est exterminalatus, libri eius in co-
tene rebus Tenuit, id eisque verum esse, qd
eisque videatur. in Luc. § 1. de Nat deo.

PYRRHO.

PYRRHO Eliensis, à quo Pyrrhonij no-
minati sunt, omnia ex aqua uisit, nihilq; certute
constituta, quod appetendum sit, reliquit: Et
introduxit quo' tunc. id est vacuitatem affec-
tum, si sapiens omni perturbatione libera-
ens, nihil appetat, nihil fugiat, nec hoc potius
quem illud sequatur, sed omnibus in rebus in
differenter. Et sine vlo affectu se habeat. in
Luc. § 3. § 4. de Finibus.

SIMONIDES.

DE Simonide poeta non solum suam. Verū
essa dedit sapientęq; cuius quasi uisser Tyrannus,
quid aut quales esset deus, deliberandi causa-
sib; unum diem postulauit. Cum idem ex eo pa-
tridie istidem quereret, biduum petivit. Cum sa-
pius duplicaret numerum dierum admiransq;
Hyero quereret, cur etasaceret, Quia quanto
inquirit, diuinus considero, ratio mhi res videtur
obscuro. Cum enim multa lenienter immente
acuta atque subtilia, dubitans quid eorum es-
set verissimum, desperauit omnem veritatem.
Primus memoria artem prouulit. de quo Vide
2. de Orat. 1. de Diuim.

SOLON Athenensis sonus è septè sapientib fuit. Et ex q̄s solum legum scriptor. Vigint Seruso Tutto regnante: qui quo Et tuor vita esset. Et plus aliquando Reip prodecesset. furere se simulauit. Areopagitas præterea primus constitut. Negabat velle suam mortem dolore amicorum. lamentisq; vacare. Dicebat tum deinde iudicari beatus ne quis fuerit. cum extrellum vita diem morte conficerit. Et capite sanxit. si qui in seditione nō alterius sis perisse fuisset. 10. epist. ad Atti. 15 ad Brut. Et de Senect. 1. Offic. de Diuin. Et 3. de Finib.

STILPHO.

STILPHO vel rectius Stilpho à Cicero in Academicis dicitur. qui non solum Megarēsis fuit. verum et secta Megarscus. Nam Megares quidē Philosophi ab Euclide sunt appellati. Hunc scribunt ipsius familiares Et ebriosum Et mulierisū fuisse: neq; hoc scribit virtuperantes. sed potius ad laude: iusticium. n. natum rām ab eo sic edomitam Et compressam esse doctrinā. ut nemo sanguinem sanguulentum illum. neq; in eo vestigium libidinis consideret. de Fato.

STRATQ.

LAMPSACE NVS Strato Thophras Bianditor Physicum se voluit: in quo cetsi ma-

PHILOSOPHORVM. 455

quod est, tamen non pleraque. Et per pauca de
parib. attulit Huius Lysias oratione locuples,
ut ipse resumatur. Conciunxit deinde, Et elegans
huius Artis. Sed ea, qua desideratur a Magno
philosopho grauitas in eo non fuit. Scripsit sane
Et multa Et polita; sed nescio quomodo multo-
matre oratio non habet. Dixit vacationem deos
babere, Et vim diuinam in natura cœsunt esse
stans, qua causas gignendis, augendi minuendi
ne habeant, sed careat omni sensu Et figura. In
Luc. Et Acad. 5. de Finib. Et 1. de Diuin.

THALES.

THALES Milesius Cœnus è septem sa-
pientibus, cui sex reliquos consensisse scrantur.
primus de natura rerum disputasse quibusdam
videtur. Is tot ob surgatores suis conuincere, o-
mnia renderetque etiam philosophum. si ei commo-
dum esset, pecuniam etiam facere posse, om-
nem oleam. antequam florere expissit. in agro
Milesio coemissa dicitur. Animaduertera for-
taesse quadam scientia, oleorum liberas tam
fate, Et quidem primus defelctionem solis. que
Astro regnante facta est prædicta fertur.
Aquam dixit esse iniurium rerum, diuum au-
tem eam mentem. qui ex aqua cuncta fingeret.
In Luc. 1. de Nat. Et 1. Et 2. de Diuin. Et
3. de Orat.

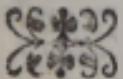
XENOPHANES.

XENOPHANES Colophonius Cœnus,

qui deos esse diceret, diuinationem sustulit
funditus. Putauit habitare in Enna, eamq;
esse terram multarum verbiū & montium.
In Luc.

ZENO EPICVREVS.

ZENO Epicureus, quem Philo Cory-
pheum appellare Epicureorum solebat, Athe-
nis docuit. Is non eos solum quistum erant,
Apollodorum, Sylum, ceterosq; figebat male-
dictis, sed Socratem ipsum parentem philoso-
phie, Latino verbo &tens, acutram Atticū
fuisse dicebat. Contendere & magna voce di-
cere solebat eum esse beatum, qui presentibus
voluptatibus frueretur, consideretq; se frustu-
rum aut in omni, aut in magna parte vita,
dolore non interueniente. 3. Tuse. & 1. de Nat.
Deorum.

T A B U L A O P I N I O N V M
de summo bono ex s. Tusc. &
z. de Finibus.

	<i>Nihil bonū</i>	<i>Stoici a Ze-</i>
	<i>nisi honestum.</i>	<i>none professa-</i>
		<i>at.</i>
	<i>Nihil bonū</i>	<i>p. 374.</i>
	<i>nisi Voluptu-</i>	<i>: 26. 453.</i>
	<i>tatem.</i>	
	<i>Quod</i>	<i>Epicurei</i>
	<i>bonū</i>	<i>ab Epicuro.</i>
	<i>honestum</i>	<i>: 30.</i>
	<i>natura da-</i>	<i>Carnealit.</i>
<i>Sententia</i>	<i>iss, aut om-</i>	<i>p. 417.</i>
<i>de bono-</i>	<i>nibus, aut</i>	
<i>rum</i>	<i>maximis.</i>	<i>Hieronymus.</i>
<i>multorum</i>	<i>Nihil bonū,</i>	<i>p. 410.</i>
<i>finibus.</i>	<i>nisi vacare</i>	<i>Academici et</i>
<i>sue sta-</i>	<i>dolore.</i>	<i>Peripateti.</i>
<i>bilitates</i>	<i>Tria bono-</i>	<i>ce Cestres p. 369.</i>
<i>aliquid</i>	<i>rum genera,</i>	
<i>habens,</i>	<i>Animi, cor-</i>	<i>: 70.</i>
<i>sunt se-</i>	<i>poris, exter-</i>	
<i>piem.</i>	<i>na.</i>	<i>Clitomachus,</i>
	<i>Voluptate</i>	<i>Callipho pag.</i>
	<i>et honestate</i>	<i>441. 442.</i>
	<i>re copulari.</i>	
	<i>In indolen-</i>	<i>Diodorus Pe-</i>
	<i>tiabonesta</i>	<i>riparatus.</i>
	<i>tiadicta.</i>	<i>p. 446.</i>

Exsecū-	Aristippi	Voluptas
	vel Episcu rei.	
Tres ho-	Hierony-	Doloris
	nestatis	Vacuitas
species.	mi.	
	Carnet-	Frustris prim-
do de Fi-	dis.	cripsijs natu-
		rabilib.
nsibus se-		
ptē quo-		
que.	Tres, in quibus Vir-	Polemonis.
	tus & honestas cum	Calliphontis
	aliqua accessione po-	Dinomacht.
	nuntur.	Diodors Pe-
		ripatetcs.
	Vna simplex posita	Zenonis Sto-
	in decore rora & ho-	ripi paries.

A R I S T O N I S, Pyrrhonis, Herilis, nonul-
 lorumq; euauerut sua, inq; Cicero quis tamen
 herens ius suū disputādi de officio, si rerū aliquid
 delectū reliquissent, sot ad officij inuentione adi-
 tus esset. Aristotele Ethicori libro primo suis de
 summo bono aliter distinxit, & generatim sex
 tantū celebratas, & defensas posuit; tres suiga-
 reses iproburas, suauitatem, facultatem, scietiam tres
 alias, q; recta sunt et defense a voluptatis, magi-
 stratis, platonics Voluptate, honorē & idem. Ex
 quo intelligitur qualis ueterū illorū philosophoris
 philosophia fuerit, q; in eo, a quo orta est, & quod
 unum spectare, & sequi d. bet, ta varie feratur.

F I N I S,

SEN-

SENENTIAE COLLECTANAE,

ET SIMILIA EX DEMO-

sthenis orationibus & episto-
lis, in certa virtutum ac
vitiorum capita
collecta.

D E D E O.

M N I S seru ditti Ego fatus prim
cipium a Dys immortalibus
maxime ducentum esse censeo.
Ex epist. 1.

Tantoplures occasiones ad deo-
rum benemolentiam concilisan-
dam habemus, quanto magis pia iustioraque
facere pergitus. Ex Orat. ad Philip.

Omnibus quo consensu auctor est Et iij acerbe
puniantur, qui hostibus aliquid inducerunt, lu-
piter, Diane, & reliqui Dy. Ex Orat. de falsa
legat.

Qui pesulanter & flagitiosè leges institu-
taq; vestra difficerunt, quiq; impudenter im-
pugna Deos fuerunt, duas ob causas gravis ap-
plicio afficiendi sunt. Et & hi seculorum suo-
rum pñnas luant, q; alij current caueantq; ne
quicquam in Deos & tempi peccent. Contra
Neeram.

Bona quidem expectare, & a Dys sicut dent,
V 2 prece-

Precibus exposcere oportet, sed omnia humana
existimare. Ex orat ad Leptinem.

Omnium rerum exitus, ut deus voluerit, co-
sequitur: consilium autem ipsius consultoris
mentem declarat. Pro corona.

E quidem arbitror eum operiere, qui sit tēplū
ingressurus ēt hasa sacra ēt canistra traēctu-
rus. ēt rerum ad deos spectantium currationi
prefuturus, non certorum dierum spatio pure
unire modo, sed per totam vitam. Contra An-
drotonem, ēt contra Timocratam.

Proprietas quod res quida Ciracus fideliter,
Deorum vero religionem ēt sacra pie tracta-
bant, quaq. ad se pertinebant, ex quo adminis-
trabant magnam merito adepti sunt felicita-
tem. Olynt. 3.

Oportet eū, q. maximis laudibus dignus sit,
non dīs charissimū videre sed hominibus par-
tim quidem propter se, partim vero propter for-
tunam admirations esse. Ex orat. Amatoria.

PHILOSOPHIA AVT doctrina. 2

OMNIS natura praeclarior ēt illustrior
fit: ratio quadam conformatioq. doctrina ac-
cesserit, longe vero maxime iūs quibusq. in-
tuso meliorem paulo quam alijs fortis contingit
illis nō sese tantum sincere his vero alijs etiam
præstare accedit. Ex orat. amator.

Humanam quidem mentem rerum omnia
āncem, hanc autem philosophiam solum rede
instaurandi viam docens posse inuenimus. Ex
orat. amatoria.

O M N I S Virtutis principium quidem est
prudentia finis vero fortitudo; Et si illa quid
agendum sit indicat, sub hac seruat et tactur.
Ex oratione funebri.

Principium quidem est recte iudicare omnia,
quoniam ante nos nosse existimatis quod intellectu
cuius alioque scire non sapientem multos de sen-
tentiis decessisse. Ex. 6. proœm. nro.

Pulchritus quidem est, ob sonum aliquod pra-
clarum facinus, clarum et illustrem esse, sed lo-
ge pulchritus est omnia amplecti, ob qua vir pri-
dens gloria studet. Ex oratione amatoria.

Et si mos est fere communus puerorum,
eos, quis laudat, ut blanditur, amet, eos vero,
qui increpant et probe consulunt, odio habeant;
verum tamen prudentis officium est, eniti for-
midatatem rationis semper habeat obtemperan-
tem. Ex. 57. proœm.

Principio aliquam non dare prudenter homi-
num est officium; habentibus autem eripere, in-
videntium. Ex oratione ad Leptinum.

Debetur huiusmodiibus modestia ac prudentibus
vero quam rem examinare volentibus, multo maior
honor quam area statua. Ex oratione contra
Aristocratem.

Quavis preferre veretur, ea quoque scribere
caueat. Ex 4. Epist.

Cuius, qui iniuria affectus est, non sump-
tit paenam, tum sonum quenque expellere oportet,
se primum postea fare, cui facienda sit iniuria,
nec humi modis contemnere decet, neque permane-

redum ad id perueniat. sed ex longinquō prae-
cauere. Ex Orat. contra Midiam.

Norūt Cecropida ducēsum partim Draco
nem parēsum hominē dīci non aliunde profetō.
nisi quod prudentia sua homini, uerbis Dracō
nissimilis esse diceretur. Ex orat. funebris.

Omnia qua preclarasunt quaq; augulta.
¶ per qua ciuitas, decoratur ac conservatur
liberorum erga parentes obseruantia, inuenit
erga natu maiores reverentia. Et orat. 1. con-
tra aristog.

Illiud existimo prudentium hominum mu-
nus esse ut parem curam ¶ prouidentiam re-
rum uestrarum priuatarum quam alienarum
habentis, ne humani solum sed etiam prude-
tes uide amint. Ex 17. proæm.

De stultitia.

4

MULTARVM ¶ grānum calamita-
tum multis hominibus stultitia causa est. Ex
orat. de Rhodiorum libertate.

Turpe est sibi fucum facere, et omnibus, qua
m solesta sunt, procrastinantis, omnium rerum
occasionem amittere. Ex orat. 3. in Philip.

Facillimum est omniū se se decipere. Olyn. 3.
Stultum est ipsos res uestras negligentes, di-
cere alienarum rerum curam nos habere, ¶
præsentia contemnentes, defuturis alios terre-
re. Ex orat. 3. in Philip.

Prisusquam principium reddè subieceritis, ri-
diculum de fine qualiacunque uerba facere.
Olynt. 3.

Epilepsia laborantes pradicat se senaturi,
cum

um ipse omni improbitate, et multia labore.
Ex orat. 1. contra Arislogit.

Illud quidetur turpe est, postea aliquando dice
res quid acciderit; quis n. putasset bac futura
esse? heud dubie oportebat unum facere & alio
rum non facere. Ex orat. 3. in Philsp.

Neque quicquam prospicit, priusquam aut
factum quid, aut quid fiat audieritis. Ex ora-
tio. 1. in Philsp.

Occasio.

5

P A R V A E occasiones, magnarum rerum
causa existunt. Ex orat. ad Laptinem.

Occasione parua & prima quaque offensio
celeriter omnia diffudit atque exertit. Ex ora-
tio de Cherrhoneficiis.

Oportet, eum qui ex vobis remp. administra-
re vult, non subito affectibus ad iracundiam im-
pellentibus obtemperare sed ratione. & reb. spa-
sis & temporis opportunitatis seruire. Illa n. ce-
leriter concidere solent: hac vero permaneret et
in longum tempus existere. Ex oratione 2. con-
tra Arislogit.

*V*os si iam resiſatis, prudenter facturos di-
cam; si vero rei ceteris, n: hic quidem cum va-
lueritis. facere poteritis. Ex orat. 3. In Philsp.

An existimatis ipsam rei benerenda occa-
sionem aliquando valere et absq; sure id, quod
conducit efficeret: si vero cu in id ius simu! &
occasio & urte consentiant, alias quoddam tem-
pus expectabitis vestra simul et alteru Gracorū
libertatis recuperanda? Ex ora. de federe. Alex.

Qui recte occasione v̄t̄ non sunt, q̄ ne si boni quidem aliquid à Diis acceperint, eius recordantur. Olsn̄th 1.

De legibus & earum laudibus.

6

V NIVERSA hominum uita, Atheniensis siue magnum urbē incolant, sine parvam, natura & legibus gubernatur, horum porro natura quidem incerta & versatilis est. & sua cuiusq; nominis leges autem ēōes & ordinata sunt, idemq; praescribunt omnibus, itaque si natura praua est, sape mala capit consilia. atq; inde tales in delicto truere facile inuenire licet; leges vero iustum, honestum & utile imperant, & id ipsum quarstant quod cum fuerit inuenitum, cōc istud sit editum ac proponitur omnibus, par & aequalē, idq; lex est, cui parere decet, cu propter multa rūm maximē, quis & omnis lex inuentum sane et donum est deorum, decretū uego hominum prudentum, recta porro vel sponte deorum, vel culpa admissorum delictorū, correctione, ciuitatis præterea communis cōuentio, iuxta quam omnes ciuere eportet, qui in ciuitate sunt. Ex oratione. 1. contra Aristologist.

Legibus & earum obseruātiua exornantur omnia. Ex orat. 1. contra Aristologist.

Nihil omnino neque puerum, neq; decorū reperiſt potest, quod non cum lege aliqua cōmunicet. Ex orat. 2. contra Aristologist.

Si leges abrogentur & eius uicinitas faciens quicquid voluerit dat a sit, non solū resp̄ pessimum sbit, sed nec quicquam intererit in iure nostrā

prā Et ferarū vita. Ex orat. 1. contra Aristogit.

Postquam omnibus in confessio est, leges secundum deos ciuitate tueri, oportet vos oēs perinde ac si sederitis, ad tributum exigendū, obrēperantem quidem satis laudare tanquam integrum salutis tributum pensatatem patria, minus obedientem vero punire. Ex oratione. 1. contra Aristogit.

Par et equum legibus acceptum ferre debetis. Et qua bona sunt omnia, legum benignitate habentis. Ex orat. contra Midiam.

Legum vis. Et auctoritas qua est? utrum si quis vestrum iniurijs affectus exclamauerit Et ipse accurrit, et praesentia sua opere ferant? mihi me gentium litera n. depicta sunt, neque istud praestare possunt. quoniam in igitur eorum vis est, si vos eas confirmetis. Et semper ratas firmasque exhibeatis eorum operem implorans? Ex orat. contra Midiam.

Omnia, qua praelata sunt, queque angusta, et per que ciuitas decoratur ac conseruatur, liberorum erga parentes obseruantia inueni erga matru maiores reverentia. Et moderatio, legum additamento. Et ope surpitudinem, immoderatam, audaciam, impudentiam fugiant. Ex orat. 1. contra Aristogit.

Quae sunt corporibus emensis agrotationes, medicorum industria. Et ope curantur, animorum vero ferocitatem prouulsant ac evulsunt legum litorum sententiae. Ex oratione 2. contra Aristogit.

Enitendum est profecto. Et omnes leges quam rectissimae se habeant, in primis aut ha, per quas

parvam aut magnam licet esse ciuitatem: ha
uero sunt que boni aliquid facientibus premia
decernunt, quaesq; contra facientibus supplicia
constituant. Ex orat. ad Lapi.

Duas ob causas omne feruntur leges, tum ut
nemini quicquam iniuste liceat agere, tuosq; ips,
q; isthe transgressi sunt supplicio affectis, cate-
ri meliores efficiantur. Ex orat. i. contra Aristog.

Cum leges feruntur, validus est, qualesq;
que na sunt: ubi vero latasunt, eis conseruare
ipsiq; poss decet na et iuramenti sanctitas q; a-
lioqui iustitia flagitat. Ex orat. contra Midia.

Decet vos, qui iudiciis exercendis semper pre-
fests estis, leges conseruare, q; eas validas q;
fortes reddere harum n. beneficio probi improbis
meliores evadent. Ex orat. i. contra Aristogit.

Illi Loerenses sic putant oportere veterib; la-
tis ut legibus instituta moresq; paucos tue-
ri, nec alcunusq; voluntatem et iniuriam impu-
nitatem leges ferendas esse. Vsi si quis vellet lege
ferre, in laqueum collum inferens legem ferat:
at si honesta q; vissis videatur esse lex, vniuit
qui ea tulit, et abit sin minus, constricto laqueo
perit. Ex oratione contra Timocrat.

Solan existimat argentum quide numisma
esse priuatarum commutationum ca inter pri-
uatos repertum, legem aut putat ciuitatis nu-
misma esse: itaq; iudices oportet multo magis si
quis illud quod ciuitatis sit numisma, corrupat
q; adulterium inducat, odisse et punire, quae se
quis illud, quod priuatum sit. Ex oratione con-
tra Timocratam.

Primum lex est populo lata, ne liceret athe-
nien-

uicem creare quemquā, nisi qui propter omnes
et quoddam facinus erga populum Athenensem,
dignus sit fieri ciuius Contra Nearam.

Nonne ridicula existimabitur esse ciuitas
si legē tulisse videtur, quae sacrificios tueatur et
conseruet. Contra Timocratem.

Si quis iniurijs quemplam affecerit, siue puerū
siue mulierē, siue ex liberis aut seruis virū,
aut quicq; legibus prohibitum, in istorū aliquā
fecerit, Athenensium exhibet, quibus licet, qui-
cunque voleat eum apud thesmothetas deferat.
Contra Midiam.

Si leges ē rem publicam prodisseritis, non im-
menietis, qui vestris misereatur. De falsa legat.

Longe profecto grausus est scelus scribere cō-
tra leges, quam tributum non solvere. Ex orat
contra Androt.

Sic perro exactissime cognoscetis quanta pro-
ficiuntur viles tas ex bonarū receptarum q̄ legi
observatione, quantumq; damnū est ex earum
contēpius, si legi comoda seorsum ē quae ex ea
rum violatione evenerint damna, ob oculos posse
ta prospiciatis. Ex orat. 2 contra Aristogit.

Nullus est usus ciuitatis, qua nemo ac viros
aduersus sceleratos ē iniurios non habet, neq;
re:p. in qua uenia ē amicorum preces plus val-
lens quam leges. Ex orat de falsa negat.

Illud est Democratis summum praesidium, ho-
biles, vel consulando vel pugnando superare, le-
gibus autem siue volentes siue repugnantes mi-
nores se gerere. Ex orat 2. contra Arist.

Neminem quasocientes tanta apud uos
auctoritatis esse, ut qui leges transgressus fuer-

vit, multus maneat. Oint.

Oportet legum Violationes omnibus coes estimare in quocunq; tandem deprehenduntur, neq; nullum tantum beneficium in rem neque homo quis q; neq; dolus aliquis, aut aliud quisquam ex cogitari debet, cuius gratia quis leges Violauerit, non luit penas. *Contra Medium.*

Illiud ab omniratione alienum censeo, cum is qui contrarie leges aliquid loquutus fuerit, sic o mincetur terrena parte corporis sui multetur infamia, eos qui non dictis, sed factis leges trasgres- si sunt, nullas dare penas. Ex oratione de corona prefecit naualiss.

De iustitia.

7

R E C T E indicare par est, **E** Eunomiam illam aequitatis amantisimam plurimi facere, qua omnes **G** orbis **G** regiones coferuant simul in exorable Venerandum. Iustitia colere de- cert, qua Orpheus ss, qui sacratissimas ceremo- nias nobis tradidit, iuxta lous soliti assidere, **G** omnium hominum facta cernere dixit. Ex orat. contra Aristogit.

Ius adeo valeat in omnibus, ut si quis fortui- ta cedat, alterum convicerit, **E** pl. ine purum non esse ostenderit, post hac vero, iniuria remissa, ei dimiserit non amplius eum ei cedere licet. Ex rati. *Contra Nausimachum.*

Arbitror nihil perinde decere eos, qui in de- mocratis vivunt, sicut a quis et suris studium. En- grat. defendere Alexan.

Decet nos cum propter nos ipsos, tum propter te-

reliqua nostra civitatis praeclaras facinora, operae dare ut ostendamus omnibus hominibus nos
et antea et nunc semper fuisse esse iuris
equi studiosos. Ex Proemio. 53.

Et iustitia et aequitas et verecundia oib.
hominibus sunt arte alia quidem pulcherrima
sanctissima in animo natura catusq; alia
nero coes omnibus ad calendum posita sed
non impudentia, noxia humana, non persurq; non
ingratis studis. Ex orat. contra Aeginogit.

De immodica plus habendi aequitatemque
cupiditate, seu iniustitia. 8

Ex malevolentia aliquem dedita opera
omnibus in rebus insultari suamq; potestate et
cires tanq; legibus ipsi superiori insultare, in-
dignum hercle ac non iustum est. Ex orat. con-
tra Midiam.

Ob primatum virilatatem nonumquenq; repe-
richtus ad multa perpetranda impulsus, quo-
rum nihil volebat facere. Ex orat. de p.ece.

Ius. quis de industria consumelos si sunt, leges
acerbas esse cernere licet. Ex oratione contra
Mediam.

Insuriam infert ulquis sua voluntate? Ira
et supplicium contra ipsum peccauit quispiam,
en consilio? venia propria hinc datur, Ex orat.
de cerone.

Quacunque quis, vi adhibita facit, commu-
nes esse iniurias, etiam ipsi, ad quos negatum ne-
hil attineret, existimauit legislatos. Ex oratio-
ne contra Midiam.

Leges

L^eges sunt de cedibus lata qua eos, qui consulto interfecissent, morte, perpetuo exilio, omniū denique bonorum publicatione multū at. eos autem, qui inconsulto, venia & magna humanitate dignos iudicant, contra M^litiam.

N^lulos eorum, qui beats sunt & felices, terminum, aut finem habet cupiditatēs habendi. Ex orat. contra Arift.

Non est apud istos quorum studia, cogitationes denique omnes ad immodicam habendi cupiditatēm referuntur, quicquam vel firmi vel sancti. Ex contra Aristocrat.

Nihil est profecto molestius quam vicinum auarum, atque iniustum habere. Ex erat. contra Callic. de fundis.

Cum ex immodeca habendi cupiditate & improbitate quis potens evaserit, prima quae q₃ occasio lessissimaq₃ offensio omnia dissipauit atque dissoluit. Olynt. 2.

Eseri nequit iniurijs, pernicijs & mendacij s^t firmum impervius comparetur; sed talia se mel breuij, tpe durant, & vehementer quidē ppe, si sū venit nituntur, teporis autē progres- su deprehenditur & in ipsis concidit Olynt. 2.

Qui propter immodecas cupiditates habendi acquirendis aggrediuntur ea, que minime decet, q₃ non qua difficultate sunt cogitare solet, sed rerum secundarum felscem successum. Ex orat. contra Aristocrat.

Si quis priuatim illa in re aliquem offendit, illud recordari & memoria tenere neque quise agere iniustum est atque perfidiosum. Ex oratione de Corona.

*Si quis vos interroget, quodnam genus omnium hominum qui in ciuitate sunt improbus-
simus sit, neq; sunt agricultores, neq; mercatores,
neq; argentarii, neq; eti modo quisquam, sed
qui quaestus gratis dicunt, rogationemq; pro-
ferre consueverunt. Ex orat. contra Aristocrat.*

*Non cum rerum vestiarum quicquam in-
terire permissis, tum grauster ferre oportet,
sed dum res quidem vestre in tuto sunt, eos au-
tem, qui presumunt, propter auaritiam non eam
suscipere curam perspicitis, quam decebat. Ex
oratione de corona praefectura.*

De homine iusto ac bono.

,

*BONI ciuiis esse iudicio, rerum salutem
eloquentia venustati & gratia anteferre. O-
lynt.*

*Non discedere ab ijs, qua ciuitati conduce-
re constat, sine oblitore, sine quiduis aliud pati
per vos ei contingat, boni & iusticiam id esse
iudico. Ex 4 Proam.*

*Duo, Athenienses, haec, natura modestum ci-
uem habere oportet (sic enim mihi de meisfa-
dicens absque iniuria verba facere licebit) in
magistratu quidem ut generosi & principis &
rei voluntatem & animum erga ciuitatem conseruet,
in omni vero iure & ultione, benevolen-
tiem busus enim natura domina est, potentia
autem & forum altera. Ex orat. de Corona.*

*Certamina nulla re alsa tantopere vide
indigere, si bonis & fortibus viris. Ex orat. de
Classibns.*

Præfatis

*Praefat simplicem uideris, quam improbum
esse. Ex orat ad Leptinem.*

*Ob pecuniam ista facere uideris, non est bonorum uirorum, num neq; elationis, magnitudi-
nisq; animi uestris, neque res quo insitudo uestra
consentaneum esse uideatur. Ex epist. 3.*

*Corone, immunitates, almenta, &c. bunt
modi, premia sunt, qua uer bonus si quis sit
assequatur. Ex orat. contra Leptinem.*

*Neque uera misericordia uideatur istud esse boni ca-
uis, eā resp. gerenda ratione insituere, quia ego
hac in futuris sum primus uestrum, nos autem
aliorum postremi: sed oportet ciuitatem innace-
scere cum bonorum ciuium rationibus, et quod
maxime in re sit semper, non facile omnes dice-
re. hic enim datura ipsa sponte refertur, illuc
oratione oportes progredi optimum ciuem populi
lum docentem. Ex orat. de rebus Cherronelis.*

*Oportet ciues iustè inter se resp. communione
ut, locupletes quidem ad uitam suam opes tu-
to et sine metu possidere se existimantes, ac de ipsis
moniti meos. in periculis autē, pro salute patriæ
facultates publicas et comunes facientes, ceteris
reliquo, communia quidem quae sunt, communia
existimantes, eorumq; partem accipientes: que
autem ciuiusque priuata possidentis, sic
& parvaciuitas magnasit, magnaque serua-
tur. Ex orat. 4. in Phst.*

De improbitate.

10

*IMPROBITAS, res ē temeraria, audax
& alieni cupida. Ex orat. 1. contra Aristogit.
Part*

*Par est cui qui bona & iustitiae non possunt
decenter vissim sunt, & ita superare. Ex appellatione
antra Bubulid.*

Omnis improbus per se parum potest. Ex orat. 1. contra Aris:og.

*Si quis alios homines non sit optimos ac mode-
stissimos sua natura que oportet ei. & ultra fac-
iant, alios vero si sit detinores, quos tamē pudet
pala imprudens vocari, metu vestri et tui pitidis-
nis & dictorum infamiae dolore peccare caueret,
deterrimus vero & quos consideratos appellant,
solli supplicis ad modestiam redigi posse
ferunt. Ex orat. 2. contra Aris:og.*

De inuidia.

11

*INVIDIA prorsus indicium est malitia
& iustitia natura, nec excusationem habet, pro-
pter quam consequatur uenium hoc male affe-
ctus. Ex orat ad Leptinem.*

*Quando ergo es publica utilitas superatur
inuidia, tu omnia sursus ac deorsum versa esse
existimandum est. Ex oratio. 1. contra Aris:og.*

*Aduersus inuidiam nihil prodest uera dice-
re. Ex 2. epist.*

*Vix est optimi propter ea, qua ipse gesit in
tempore potius postulare se bonorum, quam rebus,
propter quas alij, qui fecerunt, ornati sunt, inui-
dere. Ex orat. ad Leptinom.*

*Omnibus hominibus natura insitum est, ut
malodicta et crimina perlitebenter audiant: laes-
dicitibus autem ipsi grauiter succenseant. Ex
oratione pro Coronis.*

Ques.

Omnino commune est opprobrium, Atheniensis, & vniuersa ciuitatis calamitas, inuidiam & odorem p'ue valere apud vos, quam beneficiorum gratis, cum presertim illas sit moribus, hetero in decorum numerum relata sint. Ex 3. Epis.

Et si ijs, qui adhuc sunt in vita, obflet inuidia, quominus iustos & debitos honores obtineant, suis tamen liberis licebit merita praemissa a vobis reportare. ex 3. Epis.

De calumniatore, & calumnia. 12

M A L A res, Atheniensis, & mala res est perpetuo calumniator, & vndique res inuidia & contentiofa. Ex orat. de Corona.

Ea est calumniatoris natura, in crimen & care omnia, probare vero nihil. Ex appellatio contra Ebulidem.

Persurum aliquem & perfidum appellare, neque rem ita se habere ostendere, inunc coniunctum esse quis iure dixerit. Olynt. 2.

Neminem & inquam vestrum fortasse & ipsa momordit, neque phalangium, & absit ut mordeat & inquam, sed tamen omnia eiusmodi animalia & conspexeritis, mox interficiatis: sed cum delatorem & crudellem & himinem videritis & ipsam habere naturam, ne expellate donec aliquem vestrum mordeat, sed cum primum occurrerit, puniatur. Ex orat. 1. contra Aristolog.

Nullus eorum profecto, qui in bellis periculis fugiunt, seipsum accusat, sed vel ducent, vel propinquos, vel omnes potius quam scese: victi sunt

fuit tamen: culpa nimis eorum omnium,
qui fuderunt: manere enim decebat eum, qui
alio accusat, quod si illud fecisset singulis, qui
affuerint. Olynt. 3.

De iure iurando.

13

I V S I V R A N D V M maximum est
potentissimum apud omnes homines esse cense-
tur. Ex orat. in Bacchum de dote.

I N D U M sanctum quod iuramenum omnibus
maximi faciendum est, contra Aristolog.

*Si quis pecunias habent, eas perdere minime
volunt, quo pacto vos honeste insurandum con-
temnetis?* Ex orat. contra Midiam.

De republica.

14

T V M aiunt rem p. optimè se habuisse, cum
modestis est prudentes viri ipsam administrar-
bant. Ex ora, contra Thesocrinem.

Civitatis ego disuicias arbitror, socios fidem,
benivolentiam. Et orat. 4. in Philip. **E** de re-
bus Cherroneis.

*Decet vos in armis est bellum formidabiles, in ini-
dicis autem humanos esse.* Ex orat. de ordin. resp.

*Nihil ingenuo simpliciterque facere, non solus
vobis est indignum est parum generosum, sed*
etiam maxima habet pericula. Ex 1. Epist.

*Non remore solum vos certas res cognosce-
re, verum etiam praesentes spectare oportet.* Et
orat. 1. in Philip.

*Res ciuitatis non ita trahabant, ut operi im-
mensae*

mensas pararent, sed rem p. sibi amplificādam
esse singulis putabant. Olynt. 3.

Oportet Athenienses eum qui bona aliquid
facere nostra iustitia cupit, primum vegetas au-
res sumere: corrupte enim sunt adeo falsa &
multa & queues, potius, quam optimis audire
consuetus:is. Ex orat. de ordinatione ciuitatis.

De iudicibus & iudicorum
laudibus. 15

In iudicijs vobis est falsos, eos, decet iudi-
cys, exercendis rem p. conseruare. Ex orat. de
ordinatione ciuitatis.

Bonorum & incorruptorum iudicu est eos
eius, qui cum dñi iustis circumfluant, ultra ci-
troq; pecunias in publicum erogat, & aus ista
etiarum classe, si sis ius iudiquerint refocillare, q.
vero se id p. dere existimant, qd in resp. commo-
dum confirunt, eorum numero. q. primi tribu-
tum persolunt sunt inscribendi, neque est si-
nedum se effugiat. Ex orat. contra Phanippum.

Si spectare & quarere & celitis quanta re
qui ex vobis ius dicunt semper potentes sint, et
omnium ciuium domini, sine ducenti, sine mil-
le sint, sine quot quo ciuitas constituerit, reperi-
tis id non eos fieri, q. soli ex ceteris ciuib. armis
insignes aut corporibus optimis & fortissimis
pradisti sunt, iudices, aut atate florentissimi,
aut re villa similes, sed quod legibus valcent. Ex
orat. contra Midiam.

Oportet eos ipsa veritate ex accusatione et
defensione vere cognita, statum sententiam
ferre

ferre & pro dys. legibus, iustitia, & & vobis ipse.
Ex orat contra Nearam.

Sic occulta est sententia, non idcirco deos latet. Ex orat contra Midiam.

Humana cogitatione id perspicerit aliquis,
quod omnium perniciossimum & formidolosum
est si sis, qui ciuitatis praefectus es, ut
permittatur familiares esse, qui non eodem cum
populo sentiunt. Ex orat. de falsa legat.

Semper proiectu, Athenienses communit odio
habere punireq; proditores & corruptos; potissimum
vero nunc oppriment etiam communis
omnium hominum honestate id fieri posset. Ex
oratione de falsa legat.

Quo in rep. a administrada munera currunt
pensur, punire omnino oportere & odisci semper
& ubique, si probiciues, & qui se praestans ca-
sios ac integros videantur, & alijs & sibi optime
consuluisse. Ex orat de rebus Ciceron.

Accum esset Athenienses, vos pari & co-
de odio eis in eos que vos despere conati sunt,
qui q; qui postuerunt quod enim in se fuit fe-
cerunt. Vosq; eos induxerunt: quod autem curum
comatus exitum, si non destinatum non ha-
buerunt, fortuna in causa isti. Ex 16. Procam.

Quem Athenienses munera accepta vide-
ritis, hunc & proditore esse extimare: quod si
alius temporis, alius negotia, alius militis pds de-
rit, quorum rerum quisq; vestra opinor putes
sem habuerit, eas pdst. et usque ad tamen crines
arq; odio habere par est. Ex orat. de falsa legat.

Solan supplcta priuatis hominibus tardiora
cessitnebas, magistratib. Vero & resp. adminis-
tra-

stratoribus uelocia, existimans posse quocunq; tempore de illis pœnas sumere, hos autem uindictæ sumenda spatiū non admittere. Ex orat. 2. contra Arsflogit.

Par est homines cum simili, talsa ē dicere legibus statuere, quanemo reprehenderit. Ex orat. ad Leptinem.

Leyes spectatae sunt, iudices, nam iuxta ea nos causæ iudicaturos esse, narratis. ē uidete quanto maior, supplicio dignos eos esse uulgas censem, quis uoluntate ē per contumeliam piaculum admittunt, quām alios, qui casu ē imprudentes peccant. Ex orat. cōtra Midiam.

Que iusta cognouisti, hac custodite ē memorem rote, quo ad usq; decreueristi ut iustam et religiosam sententiam aduersus prava suadentes feratis. Ex orat. ad Leptinem.

Ilos inuare oportet, iudices, qui legum voce uestram esse censem, ē uestram hanc, qua inforro iudicis ad editur, miseria ē calamitate affectis non sceleratis ac iniurijs opere laturam esse putant. Ex orat. contra Phænic.

Qualescūq; videbimus amare et defendere, q; similes iudicabimus. Ex ora. cōtra Androt.

Quisunque neque inimicitia neq; benevolētia, neque illa alia iniqua causæ ductus nullam aduersus ea, qua nouit, fert sententiam, pie sancte q; facit. Ex orat. contra Arsfucrat.

Quando magis declarata à nobis improbitatem nihil curauit, tanto maior in nobis infamia merit. Ex orat. 1. contra Arsfogit.

Quo exactius que gesta sunt intellexeritis, eo in siuorem ē sumptuorem de eis factis sententiam.

tiem. Ex orat. contra Aphobum falsi testimonij.
Censeo neque legum, neque si ipsulationis
iurisonis nullius visitarem esse fallam. nisi qui
pecunias accipit vir sit admodum iustus, hocque
pacto duorum alterum sit, ueris timeat, aut
tum quo compactus est, ueretur. Ex ora. con-
tra Dionysolorum.

Magna est iniuriae & sceleratis omnibus pars
& ad nequissimam ansa, morum vestrum leni-
tes & mansuetudo. Ex orat. contra Midiam.

H. uid aquam est ut qui pro legum conser-
natione ad sunt, longiss narrationibus & crimi-
nacionibus animum attendant, sed quia om-
nes facile assequamini, ex Delatione contra
Totyrenem.

Eum, qui leges & reip. administrationē sibi
curat esse pradicas, velut nunc sit, ei si nihil
aliquid, hoc certe habere oportet, iūsiem dolere,
ac iūsiem de rebus lassari, quibus populis. & no-
sub propria administrante reip. ad aduersa-
torum parte stare. Ex orat. de Corin.

Qui p. o ciuitate non nihil facere conatur,
nosq; misfuetos ac clemētes experiri studet, et
huius ciuitatis mores tenere par est iū vero quā
sunt? imbecilliu misereri ualsurū & posetū
petulantis reprimere, ac non multitudine cru-
deliter tractare, adulari autem semper potēs-
tem ad distarem. Ex orat contra Timocrat. et
Ex oratione contra Androt.

Taliā non sēmper laudib. afficere, neque ad
mirans vos oportet, neq; publica excess magnifi-
cētiam & liberalitatē metiri, si quis adificet,
splendide aut ancillas habeat multas, aut am-

plam supellitile at is honoratus est, qui talibz
in reb.lav. us est, & magnificus, quarum cōmo-
ditas ad eos redit. Ex oratione contra Mysia.

Vi si omnibus gratus sit, qui suades aliquis di-
ren p. geris, fieri non potest. Ex 3. Epist.

Oportet quidem cogitare semper & agere q
iusta sunt, & non perro o fernare, & hac quaque
profuturaf. nt. Orat. de Rhodiorum libertate.

Omnes appetunt forutatem cum ijs inire et
consentire, quos viderunt esse paratos. & bel-
le eufacere, quae sponser. Ex orat. 1. in Philipp.

Absurdum est, cur tu: & agere eos docere, q
a iusti, si sunt non facit. Ex orat. de Rhod. liber.

Sciimus hec sensueri, quod omnes etiam si que-
sufficiunt nolunt, tamē hactenus certe no age-
re erubescunt. & hominibz inturiorum faciunt ib.
pala. & uersantur. præsertim si qui leauatur.
q; ad esse quod corrupti. et labi sedat omnia,
reperiens us. hoc q; omnium malorum esse prin-
cipium, nolle videlicet quae iuste sunt simplices-
ter agere. Ex orat. pro Megalopolit.

Non iuste maledicere magistratibz. & si fla-
gitiosissimi sint, aut traducere viibz sint qua-
simillimi. Ex orat. contra Androt.

Nemo talia ignorat. priuatorū hominū Et-
tam iusta ac facile & periculerum ipse exper-
tem, remp. & cro admin. si ratum contentio-
& periculus am. quotidiane laborū malorum-
q; plenam. Ex orat. 4. in Philipp.

Varia sunt pris. & excogitat a ad virbiū cu-
sodiā salutemq; præugnaculā. & aggères, mis-
rifissa. & quacunq; alia huiusmodi: hac qua-
minus certe sunt mansibz. cesteta, sumptuq; ma-

qui egint, natura uero unum commune sapiens
tum in se habet monumentum quod quidem
uiris bonum est. Et salutare potissimum
autem plebecule aduersus tyrannos. quodnam
illud est? dissidentia. hanc si seruaueritis, nihil
male accipietis. Ex orat. 2. in Philip.

Si omnes uere suppliciorū legib[us] constituto
ru metu à quo quis secelere recedat, et omnesq[ue] bene
ficiorū amulacione, nō oportet facere, instituit,
qd tutus maxime esse ciuitate et omnes bonos,
meminē aut improbum. Ex ora. ad Leptinem.

A nobis omnibus ea postulo, que etia nō petē
tib impetrari a qua me est, ut nullam gratiam, nul
lumne hominem pluris feceris quam equitate
et iusserandum. Ex oratione de falso legat.

Non est, non est Atheniensis omnium rerum
quisquam intollerabilis contumelias, neq[ue] pro
pter quam potius irasci consonantaneum sit. Ex ora.
contra Midram.

Trierarchus qui pro rep. dimicat sperare no
debet se disuitem factum ire de publico, sed de
suis facultatis resp. opem lateturum. Ex ora.
de corona prefelli a manu.

De deliberatione.

16

D E L I B E R A N D U M est quidem let
te, quod autem decretum fuerit, mature acce
leriter faciendum. Ex 10. proem.

Nō quis celeriter Et extēplo cōsiliū dāt, qua
in re sunt maximē cōsulūt. Ex ora. 1. in Philip.

Ego cēses cum oportere, qui de rebus ad ciui
tatem pertinentibus dare consilii instituit, po
tius ut cōsideret q[uod] decretata fuerūt utilia fore,

X quam

quam sit extemporalis orationes gratiam habebant. Ex 10. proœm.

Oportet eos, qui magnis de rebus consulunt, nullam sollem de causa cogitatione pratermittere. Ex oratione de Ordinatione cuius.

Cum res mala se habent, de quibus oportet deliberare, difficile esse necesse est, de eis consultationes Ex 47. Proœm.

Non arbitror enī, qui tebis consilium det, esse munus nullum. praterquam dicere quā maxime sunt ex usu. Ex orat. de rebus Cherroneis.

Facere ipso dicere decernere, et per meritis ordine sit. prius est. Olynt. 3.

Neq; coquō cultri nullus est usus; profecto qui non fecerat, neq; volentes per cum negotia ē mala omnibus suboriri, tenditur hac culminis tor, nulla in re commodius est. Ex orat. 1. contra Aristogit.

Relle deliberaendi principium hoc est, ut nō delibetur. priusq; ea, de quib. decernere oportet, audist a fuerint. nā neq; tempus, neq; ratiō eadem confirmandi ea, qua videntur ē quid ante omnia cōducere videatur. Ex 19. Proœm.

Qui procūnitate aliquid facit, illum oportet cūstodiā mores imitari. Ex orat. contra Andros.

Par est eos aquis animis audire scelle, qui cōsilium dare volunt. Olynt. 1.

Optima suadere, quam difficile est. Ex 9. Proœm.

Precari facile est oīa, que quis vult in unū ē cūndē locum breui tpe collecta, eligere aut cum de rebus quid cōsultandum propositum fuerit, non perāque facile, sed oportet optima pro

pro iucundis si utraq; no liceat accipere Olyn 3.

Democritia cum multa alia habent ē honesta iusta, quae hominē prudentēsib; vendere decet, sum loquendi libertatem veritatem fultam, qua retinere non potest quin vera criminis obiectet. Ex orat. Funebri.

Oportet, -Itheniens; es, cum, qui boni aliquid facere nostraciuscata cupit primū vestras aurem sanare, corrupta n̄ sunt, adeo falsa ē multa, ē quevis potius, quam optimū audire consuevissis. Ex orat. de ordinations ciuitat.

Tumulūnādo sane, celeriterq; stomachādo, multis consilībus consiliis priuari potestis, sed se modeste et taciteq; audiare volueritis, Et omnia prædicta se habeant, efficietis, ē si quis delira-re videatur contemnetis. Ex 5. proœm.

Cū deliberare natura ipsa difficile sit ac graueos ipsū adhuc multo grauius reddidisset, Atheniens; es, num reliqui omnes homines ante rem rerumq; enuntium deliberratione consueverunt, at vos post res sum demum deliberatis. Ex orat. de Pace.

Non minus impie fecerunt qui consilium derunt, quam qui manibus suis facinus adarserunt. Ex orat. de ful. legat.

sc̄men prebuit, is est natorum mulorum auctor. ex oratione de cor.

Rette deliberata, ē summo studio laboreq; prebata saepe quia præfecti videruntur, corrumpuntur. Ex. 1. epist.

Eum, qui alios accusaturus est, omnesq; illudicaturus, omni viiso carere oportet. Ex ora. I. contra Arift.

Non dēt acerbe inquiri, quid alij gesserint,
nisi ipsi ante officiū nostrū fecerimus. Olynt. 2.

Cauere conabor, ne mē eā sp̄se incitam, in quib⁹
bus alios reprobendo. Ex 12. Proem.

Non est equum neq; conueniens, vt eius, qui
offensus est, metus illi, qui omnes sua contume-
lia habentia laxauit, particulam ad salutē pra-
beat, sed cum, per quem non p̄terit quo minus
crudelissima quaque perpetrarentur, punire
debet. Ex orat. contra Midiam.

Eum probum ē incorruptum se præstare de-
bere iudicabant, qui ad rem pub. accederet, mo-
dero illi largitatem usque adeo inimicum ē
inutilē esse cunctati existimabant, ut in nulla
actiōne neq; hominis fieri timebant. Ex oratio-
ne de falsis legat.

Si dederistis eos in hanc cōsuetudinē, vt ora-
toribus ē auctoritatem habentibus potius cro-
datis, quam impotenteribus, ea consuetudo in
eos ipsos redundabit. Ex orat. contra Calisp.

Si noſtis, Athenienses, quid optimum sit fa-
ctu de rebus presentibus, peccatum est eas ad
deliberandum preponere: qua enim ipsi, ante-
quam ſententias audiētiſſi, vilia effe iudica-
tiſſi, quid opus est iſſi audiendis fructū a crucia-
rii. Ex 12. Proem.

Accusare profecto ad eos, qui res gestas ar-
guant ē damnant, perirent; sed confitū dandi
ratio de rebus presentibus ē futuriſſ propositiſſ
est. Ex 12. proem.

Oportet cū ſumma cōſideratis, tum gloria ū-
ſtra cam, dare opera, vt ſimul ē q; ū ilia, qua-
que iuſta ſunt, deliberare videamus. Ex 50. pa.

E Q V I D E M video oratorum facultatem
Et vim maximam ex parte in auditorum esse
potestate. Ex orat. de Corona.

Oratoris oratio non est magni precij neq; vo-
ci intēsio, sed i idē cū populo cōsentire Et eisdē
odisse ac amare, quos patria. Ex ora. de Corona.

Alicui facultates abude satii per me sufficiat,
sed vix illa discendisi a vobis auditorib. recla-
metur, missa est ē manca . Ex oratione de
falsa legat.

Vt vos approbaueritis, ac erga coniungemq;
benemodo animo fueritis, ita orator sapere vide-
bitur. Ex orat. de Corona.

Non unus, neque duo ista norunt, neq; sub al-
ia (ut aīunt) pronosticatio facta est. sed in me-
dio foro multis presintib. Ex orat. contra Apho-
bum falsi testimoniū.

Aggressi negotia, qui declarare verbis pro-
dignitate nemo possit, ipsi quidem eloquentia
laudem reportant, sed efficiant, ut de illorū vir-
tute concepta apud auditores opinio munus ap-
pareat. Ex 80 proclm.

Nunquam oratores vos neq; improbos neque
probos efficiant, sed vos istos quales volueritis.
Ex orat. de Ordin ciuit.

Nihil est grauius, Atheniensis, quam quod
q̄sdem moribus, quos culpan oratores, videntur.
Ex 7. proclm.

E quidem aquam bibens, non ab re difficulter
Et morosus homo sum. Ex orat. 2. contra Phil.

Quodnam munus crīmē dicere quis posset in

Cirum oratorem quam si non eadem sentit ac loquitur? Ex orat. de Corona.

Non est quisquam indignus ac molestius quam tu vir auctoritatem habens et facultate dicens preditus testibusque abundans, audet mitem ristum. Non necesse est verum non tam de re tantum dicere, verum etiam de ipso dicente, quod ei propter auctoritatem credere non par sit. Ex orat. contra Calippum

Videte, Athenenses, ne diuersum distin-
ctumque sit, orationem habere commodam. Et su-
scipere negotia civilia illudque oratoris munus,
hic hominis mente predicti. Vos itaque plebei et
potissimum natu maximi, dicendi facultate
summis oratoribus pares esse non debetis (su-
sticte n. eorum, qui sunt exercitata, negotium est)
sed prudentia vel similes esse, vel potius vici-
cere, experientia n. multarum verum. Et vos
eams ingenerant. Ex 17. Pro æm.

Cum admodum superbe surrexisset Philo-
ocrates nihil est, inquit mirū Athenenses, nō ea-
dem mihi. Et Demosthenes videri hic n. aqua,
ego vero vinum bibo. Ex ora. de falsa Legat.

Illa die profecto de adulteriis et proteruita
te orationes aduerso (quod asunt) flumine flu-
xerunt. Ex orat. de falsa Legat.

Quis infelicissime casus est multa
norunt, videntes (quod proverbiis fertur) non vi-
dentes, et audientes non audiunt: illi porro se fer-
gerunt, in quas que faciunt, et constet eos sua tege-
re incommoda. Et infamiam metuere. Ex orat.
1. contra Arislog.

Minime hercle censeo oportere, ut superbis ho-

Eloquentia opinione elati res alienas
aduentant, aut discendi promptitudini freat, eri-
piant; haec n. improbi sunt sophista & flagris di-
gni Ex ora contra Aphobū de falso testimonio.

Cū sane sordidissimis eloquentiam aut vocis cla-
ritatem, aut disquā aliā etiāmodi virtutem
in viro bono & munifico vīgere, congratulari
Quia accelerē vos omnes op̄ret commune. n. uo
bis omnibus alijs, id bonum est. sed cū in sordi-
do & improbo quousqueſuō victo, cum eūcere
acerbeq; & hostiliter audire oportet. Ex orato.
de falso legat.

Quo promptus ipsa oratione q̄ti videmur,
et magis illi diffidunt omnes. Olynt. 3.

Ipsa orationum elegantia & lepos auditorū
benevolentia indiget, qua cum sit etiā mediocri-
ter dixerit gloriū reportabit, neenō gratiam
sibi conciliaverit, etra h. nec etiam si bene dicen-
dū excellat, ab auditoribus tamen negligeatur.
Ex orat. funebri.

Omnis oratio; si res ac fides absint, vanum
quidquam & inane uidetur. Olynt. 3.

Omnis oratio bona est & insuperiora, qua
alitionum expers fuerit. Ex oratione ad Episo.
Philip.

Nonnullas animaduerti reorū qui cū reb ip-
si damnaretur, nec possint probare se culpa ua-
care, alij ad anteall. Qua moderatione et tepe-
rancia cofugiebat, alij ad maiorū suorū precla-
ras facinora & liturgias: at alij ad cetera eiusmo-
di, p que iudices misericordia et humanita-
tem restabant. Ex orat. 1. contra Aristogit.

Si gratiam ad concessionās oportet, quacunq;

oratione pratermisserit aliquis, ne molestus sit, eadem de rebus sp̄sis pratermittetur; si vero orationis venustas & gracia rebus consertanea non fuerit, datum aū afferit. Ex Grat. 1. contra Philip.

Id unum reliquum est ihs. qui cām tutari nō possunt, Et effugia & prætextu; quosda inueniant, qui ablata præsentis cause memoria in ihs. eos retineant, qua ad hoc ipsum crīme nihil spectant. Ex oratione contra Theocr.

De imperatoribus,

18

QVOTIDIANIS rebus præsse, & ex tempore subitis casib; recte fcti, & quaq; occasione noſſe ac iudicare, quas res ex familiars colloquio conciliare p̄fissib; ſt, quas porro vi extorquere licet, imperatorum rebus perfectorum est officium. Ex 1. Epist.

Si quis reuera pace ipſa gaudet, ipſis ducib; quis omnes accusant, gratiam habeat. Ex ora de falso legat.

Amissos & familiares & militum duces immenses gloria valere ob res fortiter gestas, anxie tamen & meticuloſe magis quam qui obscuri & inglori ſunt, vita degere his n. militib; ab hostib; ſisis ſolum imminet periculum, illi vero duces ſuos adulatores & fraudatores magis quam pralia formidant. Ex oratione ad Epſtolas Philip.

De Tyranno, & Tyrannide.

19

R E X & tyrannus omnis inimicus eſt libertatis, & legib; contrarius. Ex 2. oratione in Philip.

Non

*Non sunt tutae ciuitatibus ista tyrannoꝝ nisi
sunt familiari statu. Ex 2. oratione in Philip.*

*Prorsus res est infida & formidabilis ciuita-
tibus tyranis. prasertim si finitima loca positi-
deant. Olynth. 2.*

Populus.

20

*POPVLVS sanc turba est, & res omniꝝ
inſtabilisima ac imprudentissima. Si in mari
ſtultus ſtlexibilis & inquietus, qui tot cingit,
agitatur, alius venit, alias recessit, ac nemo
reip. curam gerit, mo ne meminat quidem. Ex
orat. de falso legat.*

*Ne ostendise ut ilius eſſe exteras amicitias
ſibi conciliare, quām populi fidei ſcīpſum com-
mittere. Ex 2. Epifola.*

*Pecunia comparanda nunqꝝ populus ſtudiosè
operam dedit, ſed ita gloria vi nabit aliud ma-
gis expetere. Ex orat. contra Androt.*

*Non eſt quod praे ratiōnē magis cauere oport-
eat, quām ne aliquis permittatur ſit in populo
maior potentior qꝫ frat. Ex orat. de falso legat.*

De patria.

21

*MATRATVR ingenuorū quifqꝫ, non
patris & matris ſolum ſe eſſenatu, verum etiam
patria quid vero intereſt? qđ qui parentib. ſe ſo-
lum eſſe nati ex illius fatalē, naturalemqꝫ
mortē expectat; qui vero ei patria, ne hanc fer-
uentem videat, mortem appetere non dubitat,
magisqꝫ metuenda eſſe reputabit ignomi-
niam & infamiam, quas in ſeruiente ciuitate
ferre necesse eſt. Ex oratione de Coronis.*

Non solum ad patrem & maiores suis virilim genus ortumq; suum referre soniciq; licet sed ad totam communiter patriam, cuius omnium consensu indigenae sunt. Ex orat. finebris.

Quis adeo est infelix, qui scipsum parentes sepulchra patrem parus quædus gratia prode re velit? Ex oratione de Clasibus.

Cui via sicut eadem tempora, qua & eius tates hostibus, summator patris nullo modo esse potest. Ex orat. de Corona.

Fieri non pot ut leges & insurandum ijs curant, qui in perniciē eorum, que patria profundunt se ipsos videnterunt sed ipsos nominib. sole contenti seducunt eos, qui velut pfunctorie & frigide rōi ac non sedulo et accurvare concionibus intersunt, neque existimant hoc præsens oculum aliquando futurum cuiusam magni & horren de tumultus. Ex orat. de fædere Alexand.

Eos, qui patria consulunt, Athenienses, querere oportet, non eum, cuius desperationis sunt socij sed cum potius cuius & mentis prudenterunt, & diligentiam sectantur. Ex oratione. 2. contra Arift.

D: fortitudine.

NO **N** est difficile neque cum desiderare oportuerit fortitudinis opinionem consequi, neque cum aliquid insisterit periculum. ueritatem indicendo uideri, sed illud & difficile est & conueniens, in periculis fortitudinem ostendere. Ex orat. de ordinatione clavit.

Quoniam fieri potest, opinor, ut quis pacio

Cui libus rebus occupatur, magnos audacter animos capiant; quemadmodum neque qui circa res pelatas et spéndidas ueriatur, parua et seu cogitent. Ex orat. de ordinatione ciuitatis.

Nunquam, opinor, fieri potest, ut magnum ac generosum sensum induat, quis circa parua et abiecta uersatur. Olynt. 3.

Qualiacunque hominum studia fuerint, tales nos etiam habere animos necessè est. Ex orat. de ordinatione ciuitatis. Olynt. 2.

De diligentia. 23

PRÆCLARVM quidem est, etiam per fortunata iller illustrissimos admirationi esse sed multo prestantius est, industria sua quicquid gloriosum ac illustre sit, adeptu esse illa enim sceleratis et interdum secessibus, huius autem societas et communicatio nemini adeat nisi quis generoso animo atque forti excellat. Ex orat. amatoria.

Pareat quibus in rebus quisque se exercet, ac in qua incumbit, in ijs us plus ualeat. Ex orat. 2. in Philip.

Recta prudensq; rerum gerendarum in adolescentie inquisitio. Et animi boni, Et vegeta mentis commune signum est. Ex orat. amatoria.

Quanto naturam habes præclarorem, tanto maiores dignitates expedites, ceterusq; sui periculum facere uelis, censeo. Ex orat. amatoria.

Hanc par est et in quis nihil agat vel amicis quidem mandet, sua causa aliquid vifescans, needium dñis immortalibus. Olynt. 2.

Quanto fortuna cessat, Et hoüessiuat reliquias rerum satagit: si minus præudete, ne uos propter et magistratus singulos accusetis, Et

res vestrae Athenienses, pessum eant násserina
quit Et ha absq; magno quodam malo consistat,
nemine eas conservante. Ex. 3. Proœm.

Non mirandum est, illum ipsum qui militat et,
liborem non detractat, Et rebus gerendis oib.
adest, neq; vll. in occasione m. neq; temporis ma-
mentum rei bene gerende pratermittit, seobis
cunctis tuis, decernentib. Sententias rogatis
tibus, superiorem esse. Olynt. 2.

Nihil est certius hominibus Et circumspeditis
adeo formidabile, quin diligentia præcaueri pos-
sit: neq; nullum malum e. quin in causis Et pa-
gris euenire queat. Ex 25 proœm.

Si quis existimat Alexandrum eos fortunatus,
guia ad eum, quem optabat, exitu perduebat
omnia, illud cogitet, quod agendo Et laborando
Et audendo, non desiderando felix, fortunatusque
sit. Ex 1. Epist.

Designauia.

24

R E R V M occasiones tarditate nostræ et igno-
riam non expectant. Ex orat. 1. contra Philip.

Si quid quisq; vult quarens desidebit, Et ut
ipse nihil faciat secum revolvens, primum sine
nullis conquam inueniet, qui facturi sint. Ex or-
at. 1. contra Philip.

Cum non pauca reip sint errata, neq; ex par-
uo tpe collecta, quibus hec resp. negotia male se-
babent nihil est omnium, Athenienses, in pre-
sentia innocentis, q. q. vos animis alienatis estis
à rebus, Et tantisper operam datis, dum audi-
tes sedetis, si quid noui nunciatum fuerit. Ex or-
at. 2. contra Philip.

THE

Tarpe qdē est prospēre Iupiter omnes q
rætates. Et indignum vobis. Et ciuitatis ampli
tudine. Et rebus gestis māorū. Vestra ignavia
causa reliquias omnes Gracos in scutitate preij-
cere. Ex orat de rebus Charroneis sicis.

Quod multa bello predidimus, ignavia no-
stra iure adscribi.

Eodem modo quo qui tempore latet expellit,
mibi videntur contemplari, tunc singuli pra-
cantur ne ad se perueniat prohibere Vero nemo
consur, ex orat. 3. contra Philip.

Quo magis securi erunt animo, eo citius pec-
cabit. Ex 49. Procam.

Quoniam vos neq; parvum, neq; magnū quicq
erū, que operebat fecisti, res nostra male se
habeni: q; s; omnis, que decebat fecissi rebus
ita affictis, ne spes quidem erat ipsas meliores
fere: nunc aut ignaviam vestram Et negligen-
tiem vicit Philippus ciuitatem Vero non uicit,
neque uos estis nicti, smo ne motu quidem. Ex
orat. 3 contra Philip.

Quanam est causa cur ille plures res q; nos
superiori belli ex animi suage fuit: hic ipse mi-
litat, labores perfert, periculis adest, neq; occa-
sionem res bene gerenda pratermissens, neq; ul-
lam anni parte omittens, nos uero (dicetur ue-
rum) insibil faciet, hic perpetuo sedemus culta-
bundi, sum lecerntes, tu interrogantes, si qd
nous in foro dicatur Ex orat. ad Philip. epist.

Sape contingit ut multarum magnarum q
terum occasio brevi tempore suboritur: quam si
quis sua uoluntate hostib. cōdonari Et prodide-
rit, ne quisquam facere peterit, ut eam postea

recuperet. Ex orat. de falsa legat.

Turpe est, uel possimus turpissimum, non solum
urbes & loca, quorum aliquando fuimus domi-
ni, prefigere niders, uerum etiam comparatos
a fortuna socios & occasionem Olynt. 2.

Fortuna uolubiles habet mutationes, & in
xtranque partem, uel secundas ad res uel ad-
uersas; qua uero per ignisiam hominum fiunt
eaceras clades afferunt. Ex 49. proem.

Veritas.

25

V E R I T A S potens est, & conrarium in-
firmum, Ex orat. de falsa legat.

De taciturnitate.

26

Q V I nullius culpassibi conscientia est, faciat fe-
lentio ipsu[m] prauorum & nefandorum particeps
esse uidetur. Ex orat. de falsa legat.

Nemo unqua coniunctu[m] est, qui uel sleret, uel
qui peccasse fateretur, sed cum opinor, nihil ueri
eloque deprehenditur, tunc qua mente, quoq[ue] ani-
mo yditus sit, cognoscitur. Ex orat. de falsa leg-

De ira, & irascientium natura.

27

N E Q U E priuata iracudia seruiseo, publi-
cum commoda oportere ladere puto, neq[ue] priua-
tio odio cum resp. commodis quicquid admisso,
verum ad que alios adhortor, ea ipse arbitror
decrere me primum facere. Ex 1. cap. II.

Non endem res est, Atque in iustis, in iustis

conspicere aspicientē falso testari. Et apud ar-
bitrium apud eos enim ingens iracundia. Et sup-
pliciu testatibus falso immixtū sed apud ar-
bitrum iuro et sine infamia quicquid ueluerint
testatur. Ex orat. cōtra Aphaeonē de falso testimoniō.
¶ aliquis de repetentiā narratione inita faci-
re coactus fuerit, et si cōsumeliose istud fecerit,
per iracundiam tamē dicere licet se fecisse. quare ne
ro diu multumq; antea excoxit aut, cōmēter p
multos dies aduersus leges facere deprehendis-
tur, non scilicet ab ei ut ira mortis fecerit,
sed etia constat si eiusmodi homini dedita ope-
ra insuriam fecisse. Ex orat. contra Midiam.

Irascentium est, cum, à quo molestijs affetti
sunt subris ulcisci, offensorum. ut quo cunque
tempore sonem. Et insurium nullifuerunt, sum
de eis pœnas sumere. Ex orat. contra Timocrat.

De odio.

28

*S*i quis aliquid accepit, risus est si fateatur
venia: consilii, odium si quis istos increperet.
Ex orat. 2. contra Philip.

Neque securius est in multorum etia in par-
mis delinquentium, odiosos incurrire, qua pa-
corum et in multis, neque uero popularius mul-
titudinis delicta quam paucorum obseruare.
Ex orat. contra Androt.

De hoste.

29

*Q*VI calumniatorem tutetur, bonorum ho-
bie est natura. Et gevere nisi quis sycophanta
Et

Es improbus semen **E**s radicem velut agricola
putat oportere relinquendum esse in Corbe. Ex
orat. 1. contra Aristogit.

Ques ea, quibus ego capiar, agit **E**s parat hic
michi hostis est. **E**s si nondum feriat neque sacra
letter. Ex orat. 3. contra Philip.

Armiss hostes vincendi sunt. **E**s in his est sic
Ius Resp. Ex orat. de ordinatione ciuitatis.

Feriri non potest ut exter nos hostes vincatis.
nisi animaduertieritis in domesticos hostes **E**s
intestinos illius ministros, verum necesse est in
currentes in hos et scopulos ferius occurrere il-
lis. Ex orat. de rebus Cherrones.

De bello.

30

BELLUM gloriosum, pace turpi optabe-
lius est. Non idem habent periculum res, quas
tunc cum multis, agere licet. sapientia
Es consilium mutare. **E**s ha propter quas im-
minet bellum. Ex 1. Epist.

Existimo nobis conducere, prospicere bellum
principium, et si inflatum; omnia porro, qua con-
ueniunt, apparatis, et vestro sudicio su-
muntur. Ex orat. de clasibus.

De pace.

31

SI pax, qua alijs bonorum eā est, tantarum
rerum, **E**s tantum multus nobis eā fuit, quid,
aliud id esse dixerit quis, praterquam quod mis-
neribus acceperis, hanc rem naturā praeclaram pre-
ue corruperis? Ex orat. de falsis legatis.

prob.

*Prob. Iupiter, e flne aliquiss rede sapiens,
qui ex verbis potius quam rebus pacem agen-
tem aut bellum gerentem secum eflmeti ne-
mi profecto. Ex orat. 3. contra Philip.*

*Simil atq; de Philippo metio incidit flatim
surgit aliquiss E dicit pacem tueri quā saluta
re est, magnum exercitum alere quam difficile
E durum. Ex orat. de rebus Cherronefciis.*

De liberis.

32

*INGENVI S. E si maxima perpetrēt
facinora illud tamen corporis seruare licet. Ex
Orat. contra Androt.*

*Homini libero maxima necessitas est, rerū
surpīudo atque dedecut. Ex orat. de reb. Cher-
ronefciis. E Philip. 4.*

De seruis.

33

*S E R V I S corpus flagitūs plagiā, oib. ob-
noxium est. Ex orat. contra Androt. E Midia.*

*Altis subditū ut seruos maxima necessitas
est plage E corporis pulsatio. Ex orat. de rebus
Cherronefciis.*

De muliere.

34

*P L V R I M I facienda est mulier i morbis,
q adset homini agrorati Ex ora. cōtra Nearā.*

*Multo magis profecto salitis sunt Ei uxor
atē: sones E inimicissas inter se subartas pro-
pter labores mitigare, quam propter iracundia*

6074-

communes liberos odio habere . Ex orat . contra
Bæot . de dote .

Meretrices quidem voluptatis gratia habe-
ntes , concubinas vero propter quotidianum cor-
poris curationem : Foxores porro , ad legitimos li-
beros procreandos , et fidelem custodiām rei do-
mestica habendam . Ex orat . contra Nearam .

Ne mulieres liceat ingredi in fama publica ,
cum quae fuerit adulteri deprehensus quod si in-
grediatur , impune ferat , quisquid patitur
prater mortem . Ex orat . contra Nearam .

Durum est patri & maetri liberis orbari . &
charissimis sua senectutis educatorsib . primatu-
ris ; sed pectorum est amplissimos honores , memo-
ria & virtutis & eos publice coparatos cœspicere
sacrificijs q; & certaminib . dignatos immorta-
lib . Molesta plenū liberos orphanos relictos . pa-
stre in plorofuso ; pectorum vero est paterna virtus
& gloria hæredem esse . Ex orat . funebri .

De fama seu gloria.

35

S O L I homines gloriam præclaris rebus
gestis partem omni inuidia fortis relique-
runt . Olynt 3 .

Non solum spectandum est an non pecunia
perdatis , sed etiam an famam & gloriam bo-
nam , cuius magis studiosi estis qua pecunia .
Excratone ad Leptinem .

Quanto quis plura & graniora supra digni-
tatem conditionemq; suam fecit , tanto apud
omnes admirabilior existimat . Olynt . 2 .

Populus nung de pecunia coaceruanda Val-
de

de laborauit, de gloria. Vero acq̄d. sic, ut de nulla re alta, argumentum sane est. quia quum aliquandis maximam est innumerabile inter Graecos pecunia possideret, omnem probonoris augendi studio, insumpserit: pro gloria quoque de suo tributum pendere non dubitauit, neque ullus periculum conqueriam dedit: et auctoritate immortalia bona sibi peperit. Ex orat. contra Timotheum.

Beatis ac subtilia ratione censendi sunt primū quidem qui pro modico tempore incredibilem immortalē gloriam re' inquunt, in qua et honorum liberi clari ac illustres depingentur, et parētes istorum cōspicui facti in ipsa senectute nutritur luctus suo consolationem istorum gloriarum celebritas adhibentes. Ex orat. funebri.

Si in paruis quis glorietur, tantum abest ut honore aliisque propereā cōsequatur, ut inceptus esse videatur. Ex oratione contra Andretionem.

Qui una cum Philippo versantur, eum ita honoris studio tenet aīsum, ut dum omnia pulcherrima facta sua videat cupit, magis successas ducibus et imperatoribus, qui laude aliquid dignum gesserunt, quam iū: qui rem infeliciter administrarunt. Ex orat. ad Phil. epist.

Depudote.

36

HOMINI quidem libero maxima necessitas est rerum surpistudo atque dedecus, et maiorem ista hanc scio, quim quis dicere posset seruo autem herba est corporis cruciatus. Ex orat. contra Philip.

E quidem opinor liberis hominib. maximam

Q^o

esse necessitatem in repergerenda pudorem. Ex orat. i. contra Philip.

Probra hercle omnia fugienda sunt. Ex ora.
ad Leptinem.

Omnia quidem cauenda sunt, tam qua
didentur, quam que turpia sunt: potissimum
autem ea, propter qua aliquis videtur alijs suo
censere. Ex orat. ad Leptinem.

Quae à paucis reguntur dynastia, metum ci-
sibus suis incutunt, & recundiam autem ci-
miserere nequeunt. Ex orat. funebri.

Impudens.

37

QV. A ex re impudens appellatus est, non
qua ipsa, que neque sunt, neque facta sunt, pro-
pter impudentiam palam dicere nibil pudet.
Ex orat. i. contra Aristogit.

Id profecto nostis, quod ex quo tempore nati
sunt homines, & iudicia fieri cœperint, nem
enquam qui peccasse se fateretur, deprehensus
est, sed impudenter loquuntur, inficiantur, mā-
tuntur, excusatione fingunt, omnia faciunt ne-
dent pœnas. Ex orat. de falsa legat.

Despe.

38

MVLTI sepe maiorum bonorum spe allelii,
presentia perdisserunt. Ex orat. contra Timoc.

De humanitate.

39

HUMANITAS contra inuidia. & ini-
stitia

DEMOSTHENIS. 40

Pritia aduersus improbitatem, bonaq; omnia contra mala ut s^et in acie collocantur. Ex oratione ad Leptinem.

Miror si nemo vestrum cogitat turpe esse populum Atheniensem sapientia doctrinaq; optione ceteris omnibus antecellere, ad que in reb. aduersis tanquam ad communem persiguum confugi solet, Philippo inhumanorem videris, qui ut (in delitius liberaliter educatum credibile est) a nemine admonitus, tamē cum prosperris rebus & suis esset, tum maxime humana se agere oportere putavit, ab iis, qui contra in acie fiererant, & cum quibus de summa rerum contendisset, quis & ciuitates essent, neque inquirere, neque declarare pessus est. Ex 3. epist.

Optarem vos Athenienses, qua erga alios omnes s^et consueistiis humanitate, eadem et erga ~~me~~ ^{me} vobis. Ex precō.

Misericordia. 40

N E M O misericordia cōsequi dignus est. q. nemini miseretur: neque dignus est Venia. q. ne minus dat Veniam. Ex orat. contra Midiam.

Quam quisque naturae legem erga reliquas omnes habet, eadem vicissim erga ipsum alios habere aequum. Ex orat. 1. contra Aristogit.

Absit, iudices, pauperes despiciatis! Sⁱ fficiēs enim patrisq; grāue est est supplicium ipsa paupertas, neq; eos, q. labore & industria ex aqua & bono vivere volunt. Ex orat. 1. contra Aristogit.

De amicitia. 41

*N V L L V M manus bonū vobis contingere
petit.*

potest, quām omnium benevolentiam, nulla adiuncta suspicione, summa illorum voluntate consequit. Ex orat. de libertate Rhodiorum.

Cum rebus quidem omnib. priuari acerbum graue sit præseruare si ab inimico istud cœnstant, tum vero maxime benevolentia, et veritas et humanitate quanto à nobis ea consequi maximum est. Ex orat. de coronis.

Nemo amicus ē benevolus ei esse potest, à quibus sibi damnum aliquod impendere spectat. Ex 50. proœm.

Prudentium hominum esse non existimo, vel cum familiarem ē amicum aliquem esse putarint, sic illi fidere. Etiam si iniurias esse caperit, vel scendi facultatem sibi p̄sis eripiat, vel quando inimicum aliquem censeant, sic odio prosequi, & si deposito odio, velut amicus esse, impedian, ne ista facere liceat, sed eos, meo quidem iudicio, ē amare ē odisse oportet, ut eorum occasionum neutra prætereatur. Ex orat. aduersus Aristocrat.

Vero rūm amicorum officium est, his, quibus bene vobis, hanc in eiusmodi rebus gratificare à quibus ē illi ē sibi p̄sis penderet aliquod datum: sed in ijs, que verisque conducere possunt, opitulari, quid autem ipse melius illo prouideas, id pulchre administres, neque præsens ob sequium totius reliqui temporis commodo pluriſ faciendum. Ex orat. contra Aristocratem.

Omnium est grauiſſimum, cum quis nomine quidem frater nonnullorum vocetur, sed tuis ipsa iſtos habent inimicos, ē multis graui-

busq; ab ijs affectus iniurijs, in iudicium venire cogatur. Ex oratione de date cetera Beotum.

De beneficentia.

42

S Q V I D E M cesso eum, qui beneficium accepit, oportere omni tempore meminisse: cum autem qui dedit, continuo oblitus si quisdem illum oportet boni, hunc vero pessimi liberaliter hominis officium facere, nō beneficia sua commemorare ac referre, exprobations fere sunt. **E**x orat. de corona.

Omnes profecto mutuam gratiam recipere digni sunt, qui in bene merendo de nobis priores partes occupant, praesertim vero qui in extrema necessitate id faciunt. **E**x orat.

Que est lex tanta iniuriosa et inhumanitas plena, si eum, qui de suo nonnihil donauit et rem per humana liberalemque fecit, grata priuet et in calumniatorum manus coniugiat, eosque iudicij rationum reddendarum eorum, qua dedidit praficiat nulla est profecto. **E**x orat. de corona.

Qui indignum aliquem honore afficiunt, simplicitatis ac stultitia opinionem aliquem habent; que vero de se benemeritus paria non referunt, malitia suspicionem incurunt. **E**x oratione ad Leptinem.

Plures quam pars est honorare, est multos ad bene merendum provocare. **E**x oratione ad Leptinem.

Spud omnes homines inualuit consuetudo proprie multos benemeritos, etiam de alijs quibusdam

busdam sceleratis potius bene mereri, quam propter perditos & flagitosos auferre qua latas fuerunt ihs, qui sine controversia dignissimis beneficio. Ex orat. ad Leptinem.

De diuitiis & diuitibus.

43

DIVITIAE & celeritas & robur & quaeunque alia istissimula amplius & copio fructus sunt suis possessorisbus, & in ihs ipsis excellunt, quibus inter sunt, licet nullus alius uelit. Ex orat funebre.

Nullare omnium perinde ac pecunia opus est ciuitati ad ingruentia negotia. Ex orat. 4. contra Philipp.

Pecunijs certe opus est, cum sine his earum non licet quicquam fieri, qua facienda sunt Olynt. 1.

Cum in alteram partem uelut in trutinam argentum attuleris, id ipsum argentum auferit, & ad sese ratiocinationem omnem destrahit, nec amplius qui hoc feceris retine neque sincere illa de re ratiocinari poteris. Ex orat. de pace.

Vndeunque quis accessionem uel parvam fecerit plurimum adfici moments. Olynt. 2.

Exhibita te quoque aliquando iuuenem, & a, qua nos atate nunc sumus fuisse, consilijs rem & rebus a te gestis, tales & sanctius, cuius si sit quid & nobis accidere poterit. Ex 5. epist.

O paleatus, audax superbus, magniloquus, uulnus impudens Ex orat. contra Muisam.

Quis est, qui malit seipsum suaque omnia bo

*et interire, quam fortunarum suarum partē
pro seipso & reliquis conferret. Ex orat. de or-
dinatione ciuitatis.*

De paupertate. 44

*MVLTA uilia et seruilia negotia liberos
homines ac ingenuos, paupertas agere cogit, ob
que misericordiam potius quam interitu de-
merentur. Ex appellazione contra Eubulidem.*

*Absit, iudices, pauperes dispietas sufficiens
in satisq; gracie eis est supplicium, ipsa paupertas
nequa eis, qui labore & industria ex aquo et
bono uiuere volut. Ex appellazione contra Eubul.*

*Ego nequasi quis paupertate mituperat, eu
prudentem esse duco, neque si quis in verum co-
piæ educatus fuerit, ob id gloriar debet. Ex ora-
tione de corona.*

*Rebus necessarijs nonnullos priuare, est mul-
to homines reddere male uulos, & a rebus pu-
blicis alienos. Ex orat. 4. contra Philip.*

De rebus secundis. 45

*RES secunda profligatorum, uim habent
maximam tegendi & obscurandi domesticā
uita; at si qua in re offendent, sumplane co-
rum facta discutentur. Olynt. 1.*

*Nonnulli propter rerum successum claris et
illustres habiti sunt. Ex orat. amat.*

*Oportet modeste se gerere in rebus secun-
dis, & quid futurum sit, prospicere. Ex oratio-
nem ad Leptinem.*

*Secundis rebus prater dignitatem & meritū
est, occasio est incautis despiciendi. Olynt. 1.*

Res secunda seu fortuna, unius, sam, qua in hominibus inest sagacitatem. Et sapientia excellit. Ex orat de pace.

Ipsi felices reru successus ad contingenda occultanda hominum peccata aperte sunt. sed si quid usquam aduersi contingat sum plane hac omnia detegentur hominibusq; notarent. Ex orat. ad Philip. epist.

Cum in omnibus humanis rebus duo sint bona, uniu princeps omniumq; maximu, secundis rebus utr; alterum hoc quidem minus, catero-ru maximum, recte deliberaare, non simul utriusque possessio obtingit hominibus. Ex orat. contra Aristocratem.

Istis fortasse fatale est, nunquam secundis rebus recte sapere. Ex 53. Proem.

De fortuna.

46

M A G N U M quidem momentum, imo vero potius totum est, ipsa fortuna, ad omnium hominum negotia. Ex orat. ad Philip. epist.

Fortuna rerum omnium domina exitu suo arbitrari tribuit. Ex orat. funebri.

Magna potentia vel potius summa est ipsa fortuna in omnibus hominum negotiis. Olynt. I.

Multa fortuna voluntate gubernantur, multaque sunt cause, cur non omnia ex animi sententia hominibus succedant. Ex 3. proem.

In alijs quibusdam rebus superari ab aduersariis, notam dedecus quam infortunium diei possit: nam Et in fortuna praeferitur, Et multis alijs inest, cur prius res praclare vel con-

Praecepta sūt. Ex 53 proœm.

*Si quacunq; quis acceperit, etia seruauerit,
magna habet fortuna gratiam; si vero impru-
dens prodegerit, inter ipsi r̄nā quoq; memoria be-
neficij à fortuna accepti. Olynt. 1.*

*Bona quidem voluntas præstō est, quāsi fer-
tune benignitas iuuet, res ipsa consici posuit. Ex
1. epistol.*

*Neque gubernanda nauem diceret aliquis,
quemadmodum nec ego exercitum ducebam,
neq; fortuna dominus eram sed illa rerum om-
nium. Ex orat. de Corona.*

*Ex mendicis nonnullis celeriter diuites eu-
serunt, & ex obscuris & ignobilibus clari &
illustres. Ex orat. 4. contra Philip.*

*Multe & nutrices luna & dictum queritatis,
& condensatrices euaserunt, ab resp. illorū té-
porum calamitates, cives ac nobiles mulieres.
Ex appellatione contra Ebulidem.*

De aduersa fortuna, & calamitate. 47

*SI QUAM V M eſt miseriſeris non flagit ſoſerū
hominum, ſed eorum, qui immerito aduersa for-
tuna calamitateq; conficiuntur. Ex orat. contra
Aphobum.*

*Si quos arariorum dimittere oportet mode-
ſiſi imos, optimos, & ab minima delicta multa
paſſos, hanc inquam liberare oportet. Ex orat. 1.
contra Aristogit.*

*Cum neq; iniurias eſt aliquis, neq; peccat,
ſed in ea, que oībus conducere videntur, ſe tra-
dit, nec omnibus ex animis ſententia egit, haud*

exprobare neq; conuscium facere eiusmodi homini par est, sed condolere. Ex orat. de Corona.

Aequum est misero & afflito & tunc factum est opem & auxilium ferre. Ex oratione contra Midiam.

Nemo unquam fortasse vestrum quasuit Athemenses, cur tandem miseri & infelices rectius quam fortunatis rebus suis consulunt, non autem alia de causa istud sit praeter quam quod istis euenit. Et ne quisquam formidet, neq; si quispiam pericula et graues casus recensent ad se pertine reputat, illos recens adhuc delictorum memoria quando in infortunia inciderunt, modestos ad reliquias moderatos reddat. Ex 25. proœm.

Nullius restitutum consilium vel magnis fit nisi finem etiam utilem & honestum consequatur. Ex 35. proœm.

De desperatione.

48

D E S P E R A T I O cum ei ipsi maxime & existulit malo, quae ea affectus est, tu acerba & grauiss omnibus & reip. minime tollenda. Ex orat. 1. contra Aristogit.

Desperatione omnis scipsum project, et quam consilio & ratione tenere licet salutem, & prater omnium expectationem sit si forte incolamus seruetur quis igitur sana mente praditem se spissam aut patris commoda isti commiserit? quis non pro viribus fugerit & eum procul summo- merit, ne quis in talium vel iniustus incedat? Ex ora. contra Aristogit.

Neque vos consternatis animis effe oportet,
præ-

præsertim cum scatis desperationem neq; præsentibus rebus conducere, & vobis indignum es se. Ex 49. Proæm.

De futuro

49

FVTVRV M omnibus, hominib. est incertum. Ex orat. ad Leptinem.

Operet eos, qui præspera optataq; & tuntur fortuna, erga afflictos: & oppressos semper optimi videri consilare: quandoquidem contruersis hominibus incertus est ac dubius rerum enemus. Ex orat. de Rhod. libertate.

Praterita semper apud omnes omittuntur, & nemo qng deijs deliberatione habenda proposuit futura aut vel præsentia consilioris minus & officium postulant. Ex orat. de corona.

I d ipsum, quod prater sententiam accidit, nimirum perturbat, ipsique magnu dolorem assert Olynt. 1.

Necessario euenit, cum pugna committitur, & alijs superentur, alijs vincant. Ex orat. funebris.

Ex postremo cuætu que praterierunt omnia, & plurimum affirmantur. Olynt. 1.

Sape contingit & idem homo in hoc non recte dicat, in ultero vero recte sentiat. Ex 3. proæm.

Defunctorum curam habere
opottet.

50

QVANTU M quide civitas deis, qui in bello perierunt, sollicita sit, cū ex alijs rebus præficere licet, tum maxime ex hac lege, & q; qui

ad funera hac publicam orationem habituru*m*
 eligi solet, scientia frugis & probis viris facul-
 tatum poffeffiones. & voluptatum deliciarum
 que ſum non magnificiſ, ſed eorum omne ſlu-
 dium in virtute & laudibus eſſe, orationibus
 iij quæ illis ea maxime praſtarent, illos ipſos o-
 portere honoribus afficere, dixit. *Sed quoniam*, cum
 adhuc viuentib*us*, preclaram famam & gloriam
 nunti effent, ea quoque defunctorum ipſis tribuerer-
 tur. Ex orat. funebris.

*Quis natura liberiſ sunt, etiam ſi cum patrib*us*,*
 adhuc viuentib*us* altercat, iſcerint, eos tamen
virſi a fanticis laudibus exhortant: qui vero cefen-
*tur ſi q*uod* cum ex illorum ſacris non ſunt, virſi facile*
cum viuō ipſis diſſentiant, nihil puderet eos, de-
functorum ipſes maledicere. Ex ora. de doce contra
Bacolum.

Leges defendere, & defunctorum curam ha-
 bete, ne eorum nomen & familiapereat. Ex o-
 rat. contra Nico.

Ecquis omnium non mouit, viuentibus qui-
 dem omnibus ſubeffe quandam aut maiorum
 aut minorum inuidiam mortuos porro, ne ho-
 ſuum quidem illum praeterea odiffe? Ex Orat.
 de corona.

Illa eſt ex legibus Solonis, que videntur recte
 fe habere, nemini defuncto maledicendum. Ex
 orat. ad Leptinem.

Solon in legibus. & Dene in oraculo madat,
 ut cognati & affines mortuis inferni certis
 diebus exhibeant. Ex orat. contra Macartanu.

Nulla potest dici vel verbor, ſecundum honestor cum
 ſe cur hostium dominus propinquus & familiari-
 bus

ribus de funeris amicus esse velit, quam rursum pro toto dimicare maluerit, quam isti iudicent eorum administratio. Ex orat. funebri.

Diligenter exquirens atq; considerans satis, digne pro defunctis verba facere, vnum eorū, quae perire nequeunt, esse reperi. Ex orat. funebri.

Cum aliorū bonorum nulla sit defunctis communio, sed ob res praelate gestas laudationes eorum, qui sic interierunt suis velut propria mercede, neq; enim amplius tunc eis aduersatur immodia. Ex orat. de falsa legat.

Parentes honorandos esse.

51

P A R est parentibus defactum ex virtute
que pramisisti, & à natura, & a lege, iustè re-
serre, & ultra soluere. Ex oratione. 4. contra
Philip.

Equidem cum persicū dīc inuisum non
modo hominibus esse existimo, qui parentes no-
gligunt. Ex orat. 1. contra Aristogit.

Vb; pater est & filii iam viri facti, fortasse
& eorū liberi, ibi necesse est caritas & nulla in-
te similes esse voluntates, non nūdēm sunt ser-
mones, & sc̄t. & suuentutis, qua senectutis ve-
runtamen adolescentes quacunq; agunt, si modo
sint modesti, sic faciunt patrissimis ut clā habe-
re conentur, ne parentes & senes offendat, dis-
simulant id se videret, & senes quissem si forte
sumptus in isto maiores viderint, aut potationē,
aut ludis in moderatos, si ista vident, & nō vī-
disse videantur. Ex orat. 1. contra Aristogit.

Ab initio atatis, in omnibus disciplinis clari-

Eillustres fuerunt, ea exerceentes, qua quāq^s et atem decerēt; q̄sq; omnibus, quibus par erat, gratum facientes parentibus, amicis, familiis, Ex orat. funebris.

Maiorum nostrorum virtutes imitandas esse.

TURPE est. Athenenses, turpe inquam, ordinem magnitudinis animi fecisse deserere, quem maiores eis tradiderunt. Ex orat. de ordinatione ciuitatis.

Multa E praeterea pedestri certamine nauis, līq; pralī pugnantes trophaea statuerunt, de quibus et nunc gloriamur: at quod vos considerare oportet, ipsos hac crexisse, non ut nos ipsi spectatores soli admiraremur, sed etiam eorum, qui exerceerunt, virutes imitemur. Ex orat. de ordinatione ciuitatis. E in extremo de Rhodio libertate.

Vobis solis, Athenenses, licet praeceperis hominibus, domesticis, sicut exemplis, E maiores, quos sive laudatis, sive factis imitari, tamen si pralia, neque expeditiones, neque pericula, in quibus clars E illustres fuerunt, immutare temporan non sinunt, sed vos praesenti locutis in ocio eorum vero prudentiam imitemini, ea n ybsq; opus est. Ex orat. de falsa legat.

Hac potentia opus esse censeo, nemini imperare neq; verbo, neq; facto iniusto, sed nostra facultas ut maioribus dignasint perpendere, no orationes, que in suggesto babentur. Ex orat. de ordinatione ciuitatis.

Nunquam alienis exemplis, sed domesticis usi, quae facienda sunt, sciatissimis. Ex ora. de ordinazione ciuitatis.

Cogitare, turpisimum esse, patres nostros multos labores magnaq; pericula contra Lacedaemonios bellum gerenter sustinuisse nos autem pro his quidem, quae iuste consequuntur eobis tradiderunt, velle forsiter nos defendere. Ex orat. de Philip. epist.

Scire eos oportet, q; in ijs rebus desideris, ob quas mortem maiores vestris perpetrissunt. Ex orat. de falsa legat.

Reliqui omnes homines aliorum exemplis sensi, canticis magis ipsi sunt. Eos autem, ne auditis quidem aliorum infortunijs metuere potestis. Ex 24. Proem.

Turpisimum quidem est, maiores vestros pro legibus suendiss, et mortem oppetrere non dubrassisse, nos autem in eas delinquentes, et prorsus euertere comantes, nolle punire. Ex orat. 1. contra Aristogit.

Non puto maiores hac tribunalia et portentum eobis adificasse, ut eiusmodi homines in eis saginetur, sed contra vestri coerecentes et puniti, ac ne quis amuletur aut expelat improbitatem. Ex ora. 1. contra Aristogit.

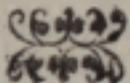
MORTALIBVS omnibus sente finis est mors, et si quis in domuncula conclusu se confinxerit, decies ante viros fortes et strenuos ser-

per omnia, que praeclaras sunt, aggredit, spem bonam velut propugnaculum sibi proponentes, fortiter quisquid dederit deus, ferre. Ex oratione de Corona.

Qui in animis omnium mortaliuum infirmum atque innatum vivendi desiderium erunt conseruentem duxerunt, & honeste mors maluerunt, quam viventes Graciam videre in miseriis et calamitatibus versari, nonne singularem praestansissimam omnioratione virtutem sua reliquerunt? Ex oratione de funebris.

Omnibus omnium peccatorum terminus est mors. Ex 3. Epistola.

F I N I S.

EX

EX DEMOSTHE-

NIS ORATIONIBVS

& epistolis

S I M I L I A.

T approbaueritis et erga ~~utrum~~
quenque benevolo animo suc-
cessis, ita orator sapere videbi-
tur. Ex oratione de Corona.

*Quemadmodum domus, op-
eris, nauigij, & aliorum id ge-
nus firmissima fundamenta esse oportet, sit et
negotiorum actionum ve principia & causas
veras ac iustas esse decet. Olynt. 2.*

*Per deos quis vestrum & que adeo solidus
est, qui ignoret illuc bellum huc venturum, si
negligentiam cegerimus? ut vero id si evenerit,
vereor, Athenses, ne eodem modo, ut qui ex
alienum grande constans, facile usurpi ex quo
tempore distati, paulo post etiam auctiss bonis ce-
dunt. Sic nos quoque si diutius segnes & ignavi
esse videamur, cunctaque ad voluptatem quer-
rere, postea adducamur in necessitatem facien-
di multa etiam grausa, qua nolebamus, & de-
ixi, que sunt in hac regione, periclitemur.
Olynt. 1.*

*Quemadmodum per hos magnus & potens
exiit cum singuli censebant ipsum utile quip-
pium sibi facturum esse sic rursus per ipsos de-
bet deinceps quia omnia utilitas sua gratia*

I 6 fact-

facere convictus est Olynt. 2.

Cum fortasse possim quemadmodum et alijs accusare, & gratificari populo, & publicare, & reliqua facilitare, qua iste faciunt, ne in solita quidem huiusmodi re unquam versatus sim, neq; eo sim adductus, neq; lucro, neq; gloria cupiditate & ambitione, Verum ex vsq; adhuc dicere perseverem, quibus ego multiss infensor sem apud eos, vos autem si me audieritis, maioris essetis, sic etiam inuidiosum dicere non fuerit. Ex orat. de rebus Cherrenses.

Ut in corporibus nostris est si pars aliqua male sit affecta tamen, non dolet, donec alioquis recte valens: Sibi vero acciderit agrotatio aliqua singula partes scieruntur sine ruptur. & sine luctu, sine curia, que cito atque sunt, alioqua fuerint; si se habet res ciuitatu & tyrannoru donec forma bellum gerit, domesticie vitia non sunt multissimae conspicua cum vero finitimu bellu gerendu est, prsuat a omni. e flagitia patefiuit. Olym. 2.

E quidem optarem, quemadmodum scio in re vestra esse, Et optima dicente audiuitis, sic scire me idem optima dicentes esse profuturus: multo enim succundius dicere, nunc vero metuo, sed tamen utilia uisum irre credo etiam si uos non pareatis, dicere non desinam. Ex 52. proem.

Turpe est, Athenenses, decipere nos ipsos, ei, & prorogando, quae facta difficultas sunt, intenti perire agere, hoc q; non posse intelligere, qd eos oportet, qui recte bellum administrare volunt, non seq; res, sed antecedere reb eodemq; modo, quemadmodum quispiam iudicet imperatore debere copys pessime, sic etiam rebus bonos consilia-

tios praefesse oportet, ut quocunque illis uisa fuerint, ea gerantur. Et non cogantur quilibet persequi. Ex orat. 1. contra Philip.

Quemadmodum barbari pugnus decertant, ita nos bellum geremus cum Philippo, etenim qui ex illis uulneratus est semper plaga correctat. Et si quis alibi ieiunus fuerit, illuc manus sunt, ita ut depellere aut contra intueri neque nouis, ne que uult si uos si audiueritis Philippum esse in Cherroneo, illuc missenda esse auxilia decernetis, si in Pylos, si alibi, una cursum sursuna ac deorsum. Et ab illo certe gubernamini nihil porro decernatis, quod uobis ipsis in bello gerendo, uile sit; neque de pecuniis quicquam prospicitis, priusquam uel factum esse aliquid uel fieri audiueritis. Ex orat. 1. contra Philip.

Quemadmodum scio uobis conducere ut optima audiatis, sit et scire utile fore et, qui optima dixerit: multo enim iucundius ac libenter dicere. Ex orat. 1. contra Philip.

Non per sonem reliquosq; deos omnes in odissu incurrere uolo, uerum hac comemoro, ut uestris quisque hoc cognoscat ac uideat, quod quorundam quies certa, quemadmodum in primituris urbis sic Et in ciuitatibus, non ex singulis eorum qua negliguntur statim mouet sensum sus sed in summa rerum occurrit. Ex oratione 4. contra Philip.

Ut uniuscuiusque nostrum aliquis est pares, sic totius ciuitatis ciues omnē parentes communnes existimare oportet, hisq; decet uō solum non exhibui, qua ciuitas donat, qdqua adimere, immo uero si nihil habuimus, aliud de proficere decaret,

ret, ne ullius rei indigentes contemnerentur.
Ex orat. 4. centra Phil. 4.

Vt quemadmodum ille paratum habet exercitum profliganda, & in seruitute redigenda vniuersitate Grecia sec nos salutare & auxiliare omnibus paratum tanquam in procinctis habebat. Atque non enim fieri potest ut misericordia subtiliter unquam quisquam recte commodeque geratur. Ex orat. de rebus Cherroneiscis.

Vt si quis illorum, qui leges suscipiantur, ante eam damnatus esset, tu ista non scripsisses: sic tu se nunc paenitias dederis alias non scriberet. Ex ora. aduersus Androt.

Quemadmodum exercitu, que ciuitas habet, dissoluere student, ducent & stipendium curiae teneat et criminates apud nos, sic eos ostendere et Lipsi copias dissolutum sis, si nobis istud persuaserint. Ex orat. de rebus Cherroneiscis.

Quemadmodum in corporib. nostris cu. quae certe ualeat et robus est nihil coru sentit, quae angulari uictu sunt, ubi uero agrotameris, omnia monetur, siue ruprura, siue luxu, siue aliud quod pia membra non est perfecte sanu, sic in regnis ac omnibus potestatisibus, donec sicut in bellis res prospere gerunt, obscura et incognita nostra sunt uulgo; sin casus alsoquiss & danum prater spem acciderit, omnia omnibus sint apta illorum flagitia. Ex ora. ad Phil. Epist.

Si quam maxime fieri potest in re esset loquacius quemadmodum tum dixit, nos autem per se gemitie & ignorantiam neglexissetis. neq; paruisse, in gestu esset eorum, qua cum ciuitate carent, fieri non possent, sic ignoramus quae ego nunc

lequor. Et qui uiss alius dixerit facta à uobis ipsi
fis quarite. Ex orat. de rebus Ciceronianis.

Videant ut quemadmodum ad interrogatio[n]e
propriunt sacerdos es alacres Et proptos ad agendis
se praetinent. Ex orat. de rebus Ciceronianis.

Ut si quia grauis supplicia sceleribus consti-
tuat, ipse quidem minime iniuria facere para-
tus esse videtur scilicet quae honestas et præmia be-
ne meritorum collat. ipse nihil boni facere para-
tus videtur. Ex orat. ad Leptinum.

Ut istorum quisque suis Et huius comodi stu-
det. ita uis uobis ipsi et legibus. nishi q[ui] ipsi ad
uis confugient. Rudere. Et hanc sententia, in
qua nunc estis. seruare. Ex orat. contra Midiam.

Si profecto ut indest ipsi penitus suuere suffice-
ret, ita leges saxisset impunitate et licetia fore
multos improbiss censebas. sin autem ut securis.
Et dicendi peritiss. futurum ut priuatis homi-
nes non possent eodem modo quo illi. p[ro]uam su-
mire. Ex orat. aduersus Androt.

Quemadmodum reliqui iuris ciuitatis aqua-
pari inest curque sic quisque legis aqua partem
singulis tribus lans effo putauit, qui ea cultit. et
propterea scripsit. non licere legem ferre de ui-
tro. nisi eadem ad omnes Athenienses perti-
nent. Ex orat. contra Aristocrat.

Non h[ab]et solum ciuitatis nostra donum con-
temptum. Et usque euisis sed etiam reliqua om-
nia propter sceleratorum. Et diu infestorum
oratorum. qui talia celeriter. Et consilio scre-
bunt improbitatem. quorum uita turpiter qua-
stusfa in tam immensum excrevit: ut hono-
res. Et munera uestrata. quemadmodum qui

partiarum rerum & admodum uilium auctiō
nem faciunt, sic uis pretio ementes uendunt,
& multis obeyunt ipsum quas utrum statuentes
quicquid uoluerint. Ex orat. contra Aristocrat.

Quemadmodum cum in magistratu sit, pre
uatos homines existimant oportere sibi more ge
rere, ita posteaquam ipsi rursum priuati facte
sunt, legibus resp. moderatis cibis ture obtempo
rent. Ex orat. 2. contra Aristologit.

Admonere istu insania est: qui enī tumultu
bus, quibus populus universus sibi molestos uel
monet, nuquā cessat, neque comotus est, uniuscū scis
ticeat alius in oratione conuocatis iher: immedicio
bile, atheniensis, malum est, huius improbit. nō
sta que nū admodum medescum tamore ma
lignum, pradura quidem, aut uictus uicina omni
uiae brā depasces, aut aliquod immediciabile
malum uiderunt, urunt, aut omnino excindunt,
ita nos des oportet beluam hanc exterminare,
& ex urbe expellere, nec expellere dum uobis da
num aliquod attulerit, quod abſit ut in reip per
niciem sit, sed præcautio nō est. Ex orat. 1. con
tra Aristologit.

Existimo per Iouem olympium, iudices, non
fortuito pertulantiam & insolentiam istā subor
ta esse Androtions, sed à deo immisso esse, ut
quemadmodū quis uictoria donaria circumcidē
tur, ipse mortem sibi consciuerint, sic isti in
Aicsco contedentes perierunt, aut pecuniam du
pla iuxta leges persoineret, aut capitii punias
inerent. Ex orat contra Timocrat.

Ut aliis ciuitatis aqua parte unicuique da
vult si etiam legum istarum bonapartis effo

DEMOSTHENIS.

131

anī quenque cupit. Ex orat. contra Timocrat.

Quemadmodū enim Chalcis in Eubœo loco
ad Bæotiam situs est, sic in Cherroneo ad Thra-
cum sita est Cardianorum ciuitas. Ex oratione
contra Aristocrat.

Quemadmodum isti sibi ipsi succurrunt ad-
versari uos sic, & uos oportet uobis ipsi opitula-
ri. Ex orat. contra Timocrat.

Ego enim quemadmodum & iustum tot tā
tacq; retinere conuici, sic & illorum utrumque
non pauciora tñst habere oportendam. Ex orat.
contra Aphobum. 1.

Vos Athensienses nature bonitate, quod dixi,
alijs erga alios humanitate et clemēta utētes.
admodum consanguines, qui in eadem do-
mohabent, sicut uos tandem urbem publice in-
colitis. Ex orat. 1 contra Aristog.

Vi quemadmodum uobis ego testimonij mul-
tis & argumentis ostendi matrem meam tale
tu pro dote attulisse, istud uero me de paternis
bonis non accepisse, uobis autem domis in id com-
struam exemptam esse; sic & istum subete uo-
bis indicare, aut uera non esse qua disce, aut mo-
non debere dotem recipere. Ex oratione contra
Barorum de dote.

Sed semel permixeritis rēp. capes etib. ut ins-
que & contra leges agat, præfinitum suis de-
spicent, necesse erit uos omnes illorū improbita-
ti: incommodum capere, qui hanc urbem incole-
mus; quemadmodū enim ex erratis, qui in nō
uibus internigendum contingit, si quis præ-
fertur in uarū peccet, leue & paruum adfert
damnum; uerū si gubernator aberret aut delire-

Tunc

quiet, omnib. similib. nauigantib. commune infor
tunium, ac periculum struit, ita priuacorum
hominiū delicta non in plebis, sed in ipso ūrū
incommode referuntur, magistratum autem
et in temp. administratum peccata in eos
omnes sparguntur. Ex orat. 2. contra Arthog.

Quemadmodum, iudices, maxime vos ipſa
nolletis male audire a veteribus liberis, sic nec
iſtum patriconiū facere suatis. Et enim
grave eſſet, si ipſi cum ijs. qui paucorum domi
natū multos ciues iudicata causa iudicatos in
teremerunt, reconciliati, stetis pactis ēg com
munitis, quemadmodum probos ēg bonos dece
iſtum, qui cum patre ſuente negocium iuds
ciale tranſegit, ēg multis rebus per iniuriam
potentior enaſit nunc memoriam diſcordarib
renouare permittat, ei que maledicera. Ex
oratione contra Beatum.

Quemadmodum publicē ijs omnib. op̄iſtulatib
eſtis, qui in fodiinis iugiter laborant, ſic ēg pro
mari nunc mihi auxilio eſtis, et enim feruus
vester nō cuius eſsem, viſa ac cognita induſtria
mea ēg erga eos benevolentia, leuaſtis me
ſumptibus, ēg in aliquem alium fugituum ir
ruſtis. Ex orat. contra Phœnip.

Peto à Eobis, iudices, quoniam omnia, qua
iusta ſunt, declarauis, fidemq; vobis praefite,
quemadmodum vnaſquisque cum, à quo iniur
ia afficeretur, odio, haberet: ſic pro me aduer
ſus Canonem iſtum iram euomatis, nec taliſ
quicquam proprium existimetis, quod etiam
alteri forte contingere potest, ſed cuiuscumque
tandem eneherit opem ferre, ēg qua iusta
ſunt

sunt tribus. Ex oratione contra Canonem.

Deinde subdile agit, dicitq; oportere, quod
de nobis domo alii etiam habentis opinionem ne
gligere. Et cum arbitramini pecunias alicui su
peresse rationem subducitis quod se vera sit sub
ductio, nihilq; superfit, acquisisti: sic nunc
quaque ἐγ̄ oratione q; est affinitatum, que
rationem praferunt. Ex orat. de corona.

Cum hortarentur me priuatis omnes, neq;
convenirent q; ad supplicium sumendum de
q;. que ibi eō passissimus, convertemur, Ἐγ̄ et
euomnium mortaliū ignauissimum inces-
serent, si tanta mibi cum his sit familiaritas,
non exigerem supplicium pro sorore, Ἐγ̄ affini-
bus, Ἐγ̄ nepib; et uxori mea, quae neque aper-
te in deo impia fuit, neque in ciuitatem con-
sumelios; legesq; vestras contempst̄, ea ad
has adductas; sceleribus declarauis Ἐγ̄ co-
gnitis, eam veistro iudicio subuicerem, q;t quic-
quid velletis de ea statueritis, Ἐγ̄ quemadmo-
dum Stephinus iste contra leges Ἐγ̄ psephisma
ta me misse familiaribus necessariis proua-
uit, sic Ἐγ̄ ego ingressus apud vos offendere
iustum peregrinam uxorem contra legem di-
xisse, alienigenos pueros adducere tunc ad tri-
bus tunc ad populares, alieni ut porro despim-
dere filius pro suis, Ἐγ̄ deorum religionem pol-
luisse populi auctoritatem irritam Ἐγ̄ nullam
fa erit, si quem uult cuius creare. Ex orat.
contra Nearam.

Quemadmodum qui enit, eum sicut, qui
pecuniam acceperit, si eum emerit, sic qui non
accepit pecuniam, neque corruptus est; sicut

etum, qui emit. Ex or. a. de coron.e.

Constitutus nobilitatis rerum maximaria repetita memoria, ita denum orationem comiturgere cum egregijs illorum facinoribus, quemadmodum natura fuerunt cognati, sic etiam communibus eos laudesibus exornem, Existimans huc eis illis esse gratissima, ac potius utriusque placitura, si mutua virtute, nondum natura, verum eis laudibus communient. Ex orat. funebris.

Ingentem fortasse excessum memorare cedebimur, dicendum tamen: quemadmodum enim si quis ex hoc consistenti mundo lumen tollat, laboriosa eis difficulter reliqua omnis vita futura est; sic his viris sublatis, in tenebris magna me turpitudine omnis, que ante a fulserint Grati, claritudo incidit. Ex orat. funebris.

Sensi perfecto flatim ab initio, omnem hominem, qui resp. curam gerit, decere, modo bonus ciuius sit, quemadmodum liberi erga parentes, sic erga omnes ciues se habere, benevolos transferat, qualescumque fuerint, nam in eiusmodi rebus, à sapientibus praelatura eis illustris gloria existimatur. Ex 3. Epist.

Ego vero oportere censco (ac mihi propter id quod dicturus sum, ne reclameris, eis obstrepatiss sed ubi audieritis iudicete) quemadmodum de acespiendo ad concionem retulimus, si etiam de ciuitibus in certos ordines redigendis, in comparandis rebus ad bellum necessariis, concionem assignare, scipsum prabere, non modo haec audire solentem, sed etiam facere cipiensem,

pientem. Et Athenses bonorum spes habentis. nec hunc, neque illum quid gerat, interroges. Ex orat.de ordin. ciuita.

Fortassis si neque priuatum facile est omnia re esse agere. sic neque publice, sed tamē res maximas negligere non oportet. Ex 24.proœm.

Hæc statim ab initio nihil cura fuit busus Lyngrapha, sed ut nostra pro sua vissim pecunia. sic sunt hi scelerati sophisti. Et iniqui homines. Ex orat.contra Aphobum de falsis testi-

Quemadmodum Athenses, sceleratos ac profligatos, alios, qui sceleratafentur, sine iudicio suppliciis affici leges subent. sic etiam iste, quandoquidem leges depravare deprehensus est, non concessit discendi potestate, nec audiret eius excusationibus condemnandus erit, confessus est enim altera priore lege, se contraria ostendenda haud aquum facere. Ex orat.contra Timocratem.

Quemadmodum si quale sit argentum, iudicandum esset, illud explorandum est probandum existimaretis. sic etiam postulo ut habeam orationem ex his, qua vos contra differimus, iudicantes, vulem quidem si inuenietis, fauile fortuna sequamini. Ex orat.39.proœm.

Peto a vobis quemadmodum ego vobis modestum Et vobis me præbus, sic Et vos nunc moderationem habeatis. Ex orat.aduersus Proþem.

ISOCRATIS
ATHENIENSIS,
ORATORIS ET PHILOSOPHI
Clarissimi Sententia.

Adulator .

i

I D E L E S exhibita, non quicquid vel dixeris, vel feceris, laudibus extulerint, sed qui errantem increpauerint,
Ad Nicoclem or. 2.

Considera fū audulentos adulatores, & qui ex animo sua curant, vt ne male boni plus habeant. Ad Nicoc. or. 2.

Itidem odio inseguere adulantes vt seduces, nam & tisque tibi fides habita fuerit, fibi credentib. insursum inferunt. Ad Democ. or. 1.

Amicitia , & benevolentia.

e

O P T I M O R V M vere familiaritate: si fit, vt alij te non oderint, hi vero te amore prosequantur. Ad Demoniscum or. 1.

Neminem in amicorum numerum receperis, nisi exploraueris, quomodo priorsbus amicis usus sit: spera namque talem tibi fore, quales & illis extiterit. Ad Demon. or. 1.

Lente quidem amicus sis; at factus, permanere concis eadem enim turpitudine est, nemino habero

habere amicum, & multo permutare sordales.
Ad Demon.or. 1.

*Neque cum damno experire amicos, neque
 tamen expers eorum esse possit hoc autem fa-
 cies si non indigens, indigere tamen eis & sur-
 pes. Ad Demon.or. 1.*

*Proba amicos cum ex tua infortunio,
 tu ex periculorum participatione. Ad Demon.*

*Aurum quidem igni probamus, amicos au-
 tem in sinistris rerum nostrarum successibus
 animaduertimus. Ad Demon.or. 1.*

*Sic optimè ceteris amicis, si illorum preces no
 n expectari, sed sua sponte illis opportune succur
 teris. Ad Demon.or. 1.*

*Aeq[ue] turpe iudica, inimicorum vincim
 ientis, & amicorum superari beneficiis.
 Ad Demon.or. 1.*

*Recipe amicos, ne dum qui mala tua egre
 ferunt. Verum etia qui bonis tuis non inuidet.
 plerique enim infortunatis amicis condolent, be
 ne aut agentib inuident. Ad Demon.or. 1.*

*Absentium amicorum memineris apud pre
 sentes, ne videaris absentes illos paruspende-
 re. Ad Demon.or. 1.*

*Aliorum qui tibi amicitia non sunt fædere
 deuident, & tam nihil arroganter, sed mediocri
 ter diligere. Ad Dem.or. 1.*

*Si receperis amicos, qui ad pessima tibi gra-
 tum faciunt, non habebis qui ad optimas tibi in
 vita insensi sint. Ad Dem.or. 1.*

*Adeuntib te familiariss esto, sed non grauit,
 quorundam enim saeuos am arrogatissimis seruis
 quidē suos inueniunt; quorundam autem familiare*

conuersationem suauiter ferūt. Ad Dem. or. 1.

Familiariſt aut̄ eris, nō ſilicet ſe diſſicilis, ſi contentioſus ſuī, neq; ſe appropinquantib⁹ ſibi ſra aſpere occuras, neq; ſi inſuſte traſcenſtes ēt tibi obtingant, ceterum, ſi indignantib⁹ cedas, quietos autem ab ſra obiurges. Ad Dem. or. 1.

*Quos tibi volueris amicos concilſare, illerū praclarām coram familiarib⁹ mentionem fa-
cito. Ad Demon. or. 1.*

*Principiū amicitia laus, inimicitia ſcro-
tituperium. Ad Dem. or. 1.*

*Diligenter mores eorum, qui tibi praefit⁹ ſunt,
Et conuenient, explora, ſciens q̄ omnes, qui re-
bi non appropinquant, ſimilem te iudicabunt
ijs, quorum conſortio. Et familiaritate ſeris.
Ad Nicoclem or. 2.*

*Nullam familiaritatē temere, et rā-
tionem amplectere; ſed enim illis affiueſſe con-
uerſationsibus gaudere, ex quibus ipſe crescas.
Et alijs melior eſſe videaris. Ad Nicocle. or. 2.*

Bellum.

3.

*N A M qua in bello fiunt, eorum non mino-
ra pars fortunæ ſubiacet. Archid. or. 14.*

*Equidem plerosiq; noui, ex bellis ingentem
felicitatem nactos; multos vero praefente quo-
que ſecundire ſuccesſu propter pacem ſpolia-
tos. Nihil n. rerum omnis, o vel bonum vel ma-
lum eſt, ſed ut quisque negat⁹, occaſionib⁹.
Vifus ſit, et a neceſſe eſt tandem ex illis ſucceſ-
ſum, Et euentum preuenire. Archid. or. 14.*

*Liberos eſſe volentes decet ſaſder a paciſſim-
iuncta*

in pī defugere ac proximè seruitute existente, tu vero recociles, si nō fieri quādū vel hostes uicerint, vel sua & simili hostili agerarint; quisq; adī fīs habēturū pacem, quāle belli dissolutionem. Et si nō fecerint. Arch. or. 14.

Calumnia.

4

NEC demirer eos, qui maiore tpe in impostorum accusacionibus versati sunt, neq; eos, qui calumnias maximum esse malum iussent; quid enim capessus reperiatur, q mendaces gratos efficit, eos nihil iniurie attulerunt. Et in iuriū si dicitur, sī litigates peseret; ac funditus obscuret veritatem, falsam audientib; opinione exhibens; que quemcunq; crūsum apprehenditur, inique perdit? De Retrib. or. 15.

Observa calumnias etiam si mendaces sint; manque pleriq; ignari veritatis, ad opinionem tamen respiciunt. Parva or. 1.

Omniū sceleratissimis cē puto, ET maxima dignitas tactura, q; quoru ipsi res sunt, in his ultis accusare nō erubescat. De Retributione or. 15.

Eisdem pānis corrigē tum calumnias tu delinquentes. De Regno ad Nscoclem or. 1.

Coniugium.

5

QVI IN ETIACALUM ingentem malitiā condenant, q; ubi uxores duxerint, ac q; uniuersa cū illis vita consuetudine fecerint, non ament, q; egerunt sed sūs ipsorum voluptatib; contristet illas, a quib; tamen ipsi nihil majoris recipere dignum iudicat. Atq; in alijs qdem cōmercij se modestos gerunt, in suas vero uxores peccant: quas hoc maiore seruare cura oportuit, quo familiariores, et ceteris maiores fuerit. Nic. or. 3.

D V M consultas transactae futurorum paradignatae astutae obscure n. e perspicuo celeriter ma est cognitio. Ad Demon.or. 1.

Lente consulta: qua vero probata sunt, velocius perfice. Ad Demon.or. 1.

Optimum, quod nobis a Deo promovit felicitatem puto; quod a nobis autem proficietur esse bonum consilium. Ad Demon.or. 1.

Quoties de tuis rebus cum quopsum consulzare volueris reputa premu apud te sed in sius ille se gesserit Etenim qui suas ipsius res non regere perpendit, neque bonum de alienis consilium dabit. Ad Demon.or. 1.

Maxime ad consultandum incitaberis, scbi calamitates que neglegtam consultatione secuta sunt, respexeris. Etenim sanitatis plurimae cura ducimur si damnorum e mala valetudine nobis in mentem veniat. Ad Demon.or. 1.

Expende, quafiunt, Et obueniunt Et ploribus, Et Tyrannis Etenim si prateritorum ministeris de futuris relictis consultabis. Ad Nicoclor. or. 2.

Consilio illos pollere putamus, qui optimè apud se de reb. ipso dissident auerint Nicoc. er. 3.

Porro cordatorum est, ut quibus in bello duabus praelatè strenueq; gesserint his de summine tibus malis consulentes plusquam alijs fidem exhibeant. Archid.or. 14.

Deus.

EGO in hac sum sententia, et neq; Deos, neque eorum solum bellum male particeps esse sen-

Sentiam verum omnibus illos virtutibus imbutos,
alij pulcherrimorum exercitorum principes
at doctores esse. Busir. or. 6.

Sin mortalem Deorum considerare mentem
eporteret, arbitror et illos per sua ipsorum exempla
maxime arguere, quomodo se gerant erga
virtute preditos, et virtutem obnoxios homines.
Itaque Iupiter ubi Herculem, et Tantalum ge-
nusset (ut in fabulis est, quibus omnes fidem
adhibent) alterum propter virtutem immor-
talem reddidit, alterum propter malitiam ma-
ximi cruciatibus puniuit. Ad Demon. or. 1.

Rem diuinam iuxta maiorum inorum in-
stitutum perfice. Ad Nicocl. or. 2.

Divitix, & Paupertas. 8

ASPERNARE Sehemeter animos ad
diuitias applicantes, cum tamen presentibus, sed
non possint, simile quiddam enim huiusmodi
patiuntur, quale cui cum pulcher equus sit, pul-
chre tamen equitare necusat. Ad Demon. or. 1.

Explora diuitias res et facultates apparare.
Sunt autem res quae, qui frui non erunt, facultates,
qui ipsisdem ictis possunt. Ad Demon. or. 1.

Honores presentem substantiam tuam dupli-
ci de causa, tum ingens damnum exclusus,
tum icti predito virtutibus amico inferturatio-
feras operem. Ad Demon. or. 1.

Inflamm prius paupertatem obara habe, q
iniustias diuitias: tanto namque facultatis pre-
stator est suffici, quanto haec viuentes duxerat
enim, illa vero est vita fundis nomine coperata:

*E*ta malis quidem praestolo sunt, hanc aut fieri
nō posset quo scelosus cōsequatur. Ad De. or. 1.

Nemine amularis iniqui lucratū sed imagas
q̄ tu sust̄: tua dāni p̄cessi sunt, amplectere. Nā
sust̄: si nullere alia iniustis abundatores sint,
honestas p̄petuam excellunt istos. Ad Dem. or. 1.

Quaestus prater iniustia factos, nō diuersos,
sed periculum reputetis parvuros. Nic. ora. 3.

Consequitur opulentos quidē ac potentiores
ametta int̄operatiaq; inopia vero, et humilita
tē teperantia, atq; moderatio. Areopag. or. 10.

Comptum habentes, indigentiam cōsegnate
nasceri, fraudulentiam, arque malitiam ex
indigentia. Areopag. or. 10.

Neque argento fælicitatem metiebantur:
ceterum is rutes simas obtinuisse diuitias atq;
pulcherrimas sudicabatur, qui res huiusmodi
perficeret, ex quibus virutes eius conspi-eren-
tia, cunctisq; maximam gloriam relincurus es-
set. Panegyr. or. 1. *E* de Retrib. or. 15.

Modicum quicquam alicui deesse, plus va-
let, atq; nimio abundare. de Regno or. 2.

Eloquentia.

9

*E*x omnibus, q̄ possidemus, nihil aliud no-
bis inest, quota terri animantib. præstamus p-
terqua orationis, *E*loquentia. Si quisdem
celeritate, virib. alijsq; natura cōmodis longe il-
lis inferiores sumus: ut nos facultate orationis,
E in iure suadendi dissuadendi, *E* inter nos q̄
velimus, explicād̄ ornatis, non solum ab agresti
feritate, *E* vita beluarū longius absūmus, ve-
rūmēta in vnu coeuntes urbes condidimus, le-

ges tulimus, artes adiuuemus. Quod oīa ferme, a per nos expositas sunt, atq; reperta una nouis oratione iudicendis, facultas apparuit, atque cōfessit. Hac enim de reb. iustis, & iniquis, de turpib. & honestis leges sanguis, & promulgauit.

Quia quidē nisi recte haberent, & ordinate, non vñq habuisse possemus, hac & malos redarguimus. & probor, comedamus: qd hanc imperitos erudimus. & prudetes agnoscimus: nū & apposite dicere, & s; per eī log. maximu prudentia signū esse ducamus. Nicoc. ora.

. Porro eīt hinc mente p̄dit, no diligere abdantiam, qua de ijsdem reb. quispiā alijs plura dicere posset, sed scopū obseruare curū, de qb se p̄dissimaturus sit, reb. P. anatbenaco. ora. I.

Geminam tibi ad dictum occasione felige, alteram ut que p̄spicue, altera ut quae necessaria sint narratiu, comemores siquidem in his solis praestat loqui, quam rarer, in alijs autem tacere satius, quām dicere. Parano. or. I.

Filij, & Parentes.

IO

D E C E T liberos, & facultatis sic patria quoque amicorum heredes esse. Ad Dem. or. I.

Quod si p̄stiores, quae in animantibus pulchra sunt, exprimere possunt; turpe profecto fuit, liberos parentum non imitari studia. Ad Dem. or. I.

Talem tuis se parentibus exhibeat, quales tuos erga te optaris liberos. Ad Dem. or. I.

Celebrem magis famam, q̄ ingētes dimitras liberis tuis relinquare cures: ha manq; mortales, illa vero immortales. Si quis de celebriori nomen

res parte sunt, fama autem minime rebus comparata est. Et haec vicio quidem obnoxius ad sunt, hanc vero non à melioribus possiders posse bille non est. Ad Nicoc. or. 2.

Imagines virtutis tue potius iudices, q̄ corporis relinquere posturit malis. Ad Nicoc.

Qua cl̄ij: tuus ē pueris consulendo praceperis, eate quoq; seruare dignum esse existimat. Ad Nicoc. or. 2.

Docete liberos vestros obtemperare regi, talijs virtutis institutione maxime immorari illos affuefcite, nā ubi regi disdicerint rugum ferre, lange rectius dominari poterunt. Quis si fideles, ac iusti fuerint, confortes quidem nostrorum bonorum erunt. Si fideles mali fuerint, facultas suarum periculū patiuntur. Nicoc. or. 3.

Fortitudo.

11

FORTITUDO cum prudētia profuit, cistra quam ē prediuitibus s̄epe damnum dedit, ē corpora quidem eorum, que ea se exercēt, ornauit, animi vero industria obseruat. Ad Demon. or. 1.

Corpus tuum hisce exercitūs applica, non qua fortitudini, sed qua sanitati conferant. Ad Demon. or. 1.

Fortuna, & Occasio.

12

FORTUNATO S arbitramini, non quis si quid commiserint, fallant, sed quis nihil plane peccant: hos enim dignum est talia sufferre, qualia ē ipsi faciunt: illos autem graviam accipere, qua vere digni sunt. Nic. or. 3.

Aliqui successum rerum secundum oēs noui.

nam enim \mathcal{E} parvus non q; amplissimis pulcherrimis q; mānib; circumdīq; munis-
tis sunt nec q; plurimis hominū copijs in eodē
loro concurantur Verum qui optimis \mathcal{E} pruden-
tissime temp suam administrat Areop.or.10.

In fortissu dominari fortunam sape q; nume-
re ad magistratum surrogari, quis paucorum do-
minatum admodum desiderant. Areop.or.10.

Turpe est praetente fortuna humi serpere,
nec applicare teip; ad quate ipsa perducere
cogitat. Philipp.or.12.

Volutantes vobiscum animo, quod saepe mo-
dicæ occasionses ingentissimorum causæ fue-
rint. \mathcal{E} q; pleriq; ciuium propter eos, qui ferire
alios anderent, eo iracundie perduti sunt,
ad vulnera cades, et mortes maximas adeo q;
cautum res puenerint. Aduersus Dec.or.20.

Optimum est summam asequi occasionem,
at ea postquam facile percipi nequeat, malis
minus habere, quam ea abundare, modicum
enim quisquam alius decesse, plus valet, atq;
nimio abundare. Ad Nicoc.or.2.

Pura rerū humana rū nihil Rabile esse. Sic
enim neq; fālix eris si abunde lateris, neq; in-
fālix si tristitia circūfundaris. Ad Dem.or.1.

Insepestiu semper triste est. Ad Dem.or.1.

Gloria, Laus, & Honor.

13

L O N G E satius est in gloria, qua conspi-
ci sumus, finire vitam, quam in cunctis viue-
re de honestamentis, obscuritate, ignobilitate-
ue. Archid.or.14.

Principue bonus habebitis, si que in alijs reprehenderis, ipse non admittis. Ad Dem. or. 1.

A publicis functionibus non diuisitor, sed celebrior discede. Ad Demon. or. 1.

Laudes enim, quibus à multitudine praedicatoris multissimis diuisijs praefant. Ibidem.

Ne apparens honoris expetens propter ea, qua à malis perage possunt, in virtute autem ad altissimes, cuius nullum pars malis presto est. De Regno or. 2.

Versissimos esse honores existimam, non qui pro palam timoris causa sunt, sed ubi inter se illi conuenient sententiam tuam, quam fortuna plus admirantur De regno or. 2.

Nec exiguum bonu arbitremini honores, qd. sufficiunt qui bene nostris praesunt. Nic. or. 3.

Enim vero gratius putabat esse, male apud cines suos audire, quam honeste propatria morte. Panegyr. or. 8.

Et enim turpe est de maiorum factis gloriari, illis vero contraria, quantum ad supplices at tiner, peragere. Plin. Nat. or. 9.

Dececi eos, qui maiorem praeclariss gloriam desiderant, metu sua possibiles res pponere qd. fortis miles quos perficere tandem adorantur ubi occasio pra manibus fuerit. Philep. or. 12.

Claritudines, & splendores non ex quiete, non tranquillitate, sed certaminibus, sed pralijs fieri solent. Archid. or. 14.

Longe satius est, prolixo tempore honorem commutare, quam per auxillo temporis in magna nos coniugere consumeliam. Archid. or. 14.

Premium est opera porro, conantes eximus quos-

quodcum efferre laudibus, & non solum illos
non malos demonstrent, & ceterum omnibus vir-
tutum generibus. *¶* *Ceteres* *¶* *cos, quibus con-*
temporanei nunc sunt. *Vicisse.* *Paran.* or. 11.

Humanitas, & Beneficium. 14

M O R I B U S *humanus* *est* *sermone* *iniciā-*
dus *est* *enim* *humanitatis*, *obusantib.* *salutem*
impertiri, *meundi autem blandulum cum il-*
lis habere colloquium. *Ad Demon.*

Suauem te omnibus exhibe. *Ad Demon.*

Adeuntibus te familiaris *est* *sed non gra-*
uii. *querundam enim fastuosam arrogantium*
¶ *vix serus quidem sustinuerunt,* *querundam*
autem familiaris *conuersationem omnes sua*
misererunt. *Paran.* or. 1.

Affueſſe non tristem *sed hilare exhibere* *vul-*
tum *propter illud enim tui amans.* *propter hoc*
vero prudens esse iudicaberis. *Paran.* or. 1.

Ne sis amans contentionis, *grauem nanque*,
neque reprehensionis studiosus, *exacerbatum*
nanque est. *Paran.* or. 1.

Præsenti tempestate beneficia oblinuimus
parvum eorum, quibus antea inter nos deliqus-
mus. *Philipp.* or. 12.

¶ *Atq; turpe est, audirem utilem sermonem*
non discere, *¶* *minusculis quispiam ab amicis*
datum non acspere. *Paran.* or. 1.

Qui in malos beneficium confert, idem pa-
rietur cum eis, qui alienas canes cibant. *ila-*
la nanque perinde dantes, atq; occurrentes ad
burrant; *sic mali commodantibus aque ac la-*
dentibus *sim faciunt.* *Paran.* *Ad Demon.*
¶ *¶* *¶*

Ne ipsiis quidem gratijs citragratiam feceris gratiam; id quod non parum multis se fassent, insicunde amicos infernentes, & illibet. Paran. ad Demon. or. 1.

Cuncti mortales. Eccl. Vide infra. infortunatus.

Infortunium.

15

IN tristibus, aliorum infortunio respicias, quisq[ue] ipsius eeu hois nsemineris. Ad Demon. or. 1.

Nemini calamitatem obsecres: fortuna cum communis est, & quid futurum sit, nondum est perspicuum. Ad Demon. or. 1.

Lestare propter bona, que contingunt, modicumq[ue] tristare propter male, que nunt. Ad De mao. or. 1.

Cuncti mortales horum plurimum memorem habent, per quae in calamitatibus fabi cōfusur. hilep. or. 12.

Perpendite animis vestris, q[uo]d egensis facultatum nomine nihil percussi imminet; arima autem corporis, qui exhibens potest, omnes commiscamus. Aduersus Decanum or. 20.

Puta nihil humanae rerū stabile esse, sic enim neq[ue] fælix eris, si abunde laetus, nequo si fælix, si tristitia circūfundaris. Ad De. or. 1.

Immortalitas.

16

POST QVAM mortale corpus, immortalem autem animam recessus es, conare, anima nunquam intermixtam memoriam relinquare. De Regno or. 2.

Cognita in animo, quod oes mortali corpore per celebritatem ante, et p[ro]consa, & famam tempora nostra consuetatem approximam.

ISOCRATIS. 16

bendimus, quam dignè experunt, q̄ ſeſt q̄ diuis
ſuſtinere proſuorum ſalutē poſſunt. Vnde aſſi-
ſuper priuatos aquabilissimos, pro nulla re a-
lta vita permuravint ſuam; pro conſequenda
uero in inclita fama, & gloria bellico cōflictū
intermori velle. Philo. or. 12.

Inuidia, & Aemulatio. 17

*C*VI. res in propiu cauſa eſt inuidia.
enī hoc ſolum bonum aderit, quod maxima ſe-
mibus maliū eſt. Euz. or. 4.

Viros preterea aemulari, no quiſ tyranides ob-
tinent, neq; minorē aequo potentiā poffident;
ſed quoſ oī bonore dignos eſſe conſiderat, quiq;
a populo profecta dona preceſoſa duxerint, adeo-
rep. dilexerint. De pace Orat. 13.

Ira. 18

*N*I*H**I**L* iratus agas; neque te tamen nō
ira perciſū, cū id occaſio. Et res paſſulat, offen-
das. Ad Nicoc. Or. 1.

Deque te in ira gravis erga peccantes, utque
alios erga te delinquentē ſe habere velles. Pa-
rao. Or. 1.

Iuramentum. 19

*B*ONO ſeſtū decet, certiore iurifurando
modum adhibere uideri. Ad Demon. Or. 1.

Ad alii iuramentū ob duplice occaſione pra-
ſta, aut ſemetipſum à turpi cauſa abſoluendo,
aut amicos à periculis cōſervando. Ad De. or. 1.

Peruntarū cauſa nullū Deū iuraueris; ne-
que ſi bene etia iuratus ſiſi, uideberis enim alq;

peccare, alijs auariss esse. Ad Demon.or. 1.

Veritatem per omne tempus utare peccateris
colere, ad amare, atq; complecti ostende, Et tua
spissis verba lenge maiori si de dignas sint, quam
aliorum sustinendum. Ad Nicoc.or. 2.

Labor.

20

C O R P O R A laboribus sibi congruis, ani-
muis autem literarum studio crescere solet.
Ad Demon.or. 1.

Corpus tuum hisce exercitijs applica, non
que fortitudini, sed qua sanitata conseruant.
Ad Demon.orat. 1.

Sic infestas labores, ut se quando eidem simbe-
licum (quod aiunt) addideris, adhuc labora-
re possis. Ad Demon.or. 1.

Corpoce laboris, animo sapientia studiosius
esse laboris, Et hac, que tibi cordi sunt, perfic-
cere, illa quae conducant, prouidere possis.
Ad Dens.or.

Lex.

21

L E G E S querere omnino iustas atq; uti-
les, Et profituras sibi q; maxime consuaneas,
Et quae clarae sint, Et aperta, quaq; lites, Et co-
trouersias, quo ad fieri potest, inter ciues quam
celerrime dirimant, ac tollant, hac enim om-
nia legibus recte possis inesse debent, Et conser-
nans. Ad Nicocdem.or. 2.

Multas enim exquisitas leges, arguementum
esse perpetuam administrat et instaurat, q; qui ob-
structiones peccatis faciunt, multas fieri leges
cogant. Areop.or. 10.

Male educatos quide exquiste scripas etia
seculare leges auctoros, liberaliter gera ipsiis

tos honestate legum pmansuros. Areop.or. 10.

Reperietis porro legislatores precipua corporum habuisse ratione. Primum enim de sola hac iniuria causas. Et scripta et ratiocinatione instituerunt. Et quemadmodum quilibet nostrus posset aut veller, ita supplicio posset afficere iniuriam inferentes. Deinde in alijs delictis ipsi dunt axii, qui damnum accipit, qui dedit, omnino est. Aduersus Decanum or. 12.

At vero fabri orationis facta nobis posset, est, qua alius alij persuadere possemus, interq; nos cisis certosudare, e dictum esset, q; vellemus, ne dum a brutoru; vsuende ratione desistimus, sed una congregans, ordine colicelli verbes incolimus, leges rulemus, artes reperimus, sive q; omnium, q; humana artificio constant, nobis fons, atque origo sermo extitit siquidem is de iustis iniustis, turpib. Et honestis sanctior leges, qua nisi sancta eret, q; sufficiat fieri non poserat, ut familiarii conuersatione inter nos diceremus vitam. Nicocl.or. 3.

Noramus enim honestis, Et bons cibibus nihil opus esse mulierum legum tabulis paucis enim constitutis, tam de publicis, quam priuatis facile eos ad unanimitatem perducimus. Panegyr.or. 8.

Quicunque diuinis res ita adornarunt, ut sollicitudo aeris q; supplicium appareat immovere peccatisb. illi plusimum humana vita profundi etenim timorem primum nobis efficienter in causa sunt quominus bestiarum instar alius erga alium se habeat. Busir.or. 6.

Anima ad hunc enim, legi iusti caritas.

tos item cum honestos, tum bonos propter hoc ipsum in precio habitos, tum forbes, qui recte honorifice administrantur, illi potissimum innati, ac studiosè incunabere. Archid. or. 14.

Magnanimus.

22

MAGNANIMOS esse puta, non, qui maiora viribus suis assumunt, sed qui modesta quidem desiderant, perficere possint, que attendunt uerint. Ad Nicoc. or. 2.

Mors.

23

OPERAE praeium est, terrisdem esse males vita finiri, bonis autem vita ignominia formidolosam. Ad Demon. or. 1.

Mors sine omnibus fato destinatum est. enim vero honestè mors, peculare studiosi natura constituit. Ad Demon. or. 1.

Quem admodum honestis, & bonis viris eligebilis est, belle mors, quam turpiter vivere: sic eminentioribus cunctisibus, suuandi studio, melius est ab hominibus exterminari, quam videantur in servitutem redacte esse. Paneg. or. 8. C. de Retrib. or. 15.

Lenge satius in gloria, qua conspicuus sumus, finire vitam, q. in cunctis vivere de honestatis obscuritate, ignobilitate & faciendo que isti nobis inueniuntur. Archid. or. 14.

Enimvero grauius putabat esse male apud cives suos vivere, quam honestè propatria mori. Paneg. or. 8.

Sic periclitari cogaris, mors magis, quam surpiscere vivere delige. De Regno. or. 2.

LA

*E*acedamonyis & conuallatione salus aliter obtingere pot, nisi ut si honeste seruare insequantur, mors plane sit eligenda. *Arch.or. 14.*

Prudentia, & Sapientia. 14

*I*N primis tuta diligentius que ad vitam tuam attinent: potissimum autem prudentiam tuam exerce; nam maximum in minimo, enim mens bona in hominis corpore. *Ad Democ.or. 1.*

*Q*uicquid dicturus es, mente prius recole; plerisque enim lingua mentem praecurrit. *Ad Demon.or. 1.*

*I*n quibusdam, at non in omnib. manifestas esto, absurdum enim est facultates domi recommodare, mentem autem apertam habentem te obambulare. *Ad Demon.or. 1.*

*N*eque risum immodicum ama, neque temerarium sermonem amplectere, illud enim faulti, hoc vere insans est. *Ad Demon.or. 1.*

*Q*ue no recte constituta sunt: vel iusta, vel stu-
dia moucio, atq; transferro, maximeq; opima
ram reru inuictior esto sin minus imitare que
apud alios se non male habent. *Ad Nicoc.or. 2.*

*N*unquam non sermones tuae co-
fidera, sed quia paucissimos in errores incidas.
Ad Nicoc.or. 2.

*Q*ue reputate esse optimam sis fuerint, hac
operibus quoque consumma. *Ad Nicoc.or. 2.*

*S*apientes arbitrare, no q; accurate de miseriis
disputat, sed q; de arduis plane, opes me dispe-
nuunt: neq; quis aliqui felicitate promis sunt, cum
appetitius perniciosa p̄maniat, sed pro modeste

desese ipsiloquuntur. inter negotia uero, C^o ho
minum commercia uersari possunt: quis uita per
miserationibⁿ perturbatur: ceterū quis suisq;
deq^s tum infortunium, tunc bonam fortunam
ferre non erunt. Ad Nicoc. or. 2.

Exploratum est, ab eo neminem doceri posse,
neque prudentem reddi, quisibi primum ne-
quicquam sapit ac prodest. Ad Nicoc. or. 2.

Aproposito dicere, C^o ut par est loqui, maximis
prudentia signum esse ducimus. Ad Nicoc. or. 3.

Porro ingēts sapientia preditos, ceterisq; pre-
eminentes talia decet aggredi, no que C^o plebe
iorum quisquam peregerit, uerum que nemo
alius attentauerit, nisi aqualem tibi C^o natu-
ram, C^o potentiam habuerit. Philip. or. 11.

Est uero prudentia insignis simil ac quid no-
bis profuturi cōspicere neque amus, quod crebro
prodest obseruatur feligere. De Pace. or. 13.

Porro sapientum non est deliberare diu de ys,
que perspecta habeant; na id supersacaneum; ue-
rum opere qua cognoverunt, exequi, nec putaro
se scire quid futurum sit in ys, de quibus con-
sultant: sed quasi consultura uentes quid nam
forte euenire posse, sic de ipsis consilium dare.
De Pace. or. 13.

Sapientia nāque sola immortalis est posses-
sio. Ad Demon. or. 1.

Rex, & Respublica.

25

R E G V M imitare mores, eoruq; studia pro-
sequere, si deberis enī et magnificere et ami-
lari, ita ueniet usū, ut cū hulgo commendau-
tor sis tum illorum benedictissimā stabiles con-
siliis. Ad Deinde, 2.

• Sanctioni Regum morem gere, atque fortissime
muni legem esse puta illorum uitam, ut enim liberi
populi resp. praefectum a un'go in prece obae
beri necessarium est sic. In monarchia agentem
Regem admirari dignum est. Ad Democrit.or.1.

In dominatu constitutus ne praeuo ad rerum
moderandas habendas utere: Nam quisquid ille
comisserit, eius in te transferens culpam. Ad
Democrit.or.1.

Regibus autem nihil tale propositum est sed
quos praeterea iusti magis oportebat, ubi ad
primitus fastigium concederint, impatiētes ad
monitionis persumerat. Nem bona hominū pars
illis non appropinquat: qui uero apud illos præsto
sunt ad gratia cōversantur, et cum domini se-
cūlō seruum plurimā negotiorum maxi-
morum, eo quod non rideat utatur bisce occasio-
bus, non paucis ansam dubitando probuerunt,
utrum comodius sit eligere uitam ne priuatā
an in dominatu agentium. Nā ubi ad honores,
discursus, potest atē oculos desixerint aquales
Deo indicat omnes qui in monarchia cōstituit
sunt, ut uos terrores atque pericula secūlō ante
mo perpendent, qui narrant. Et alij Regis et
quisbus minimis decuit interemptis sint; alij uero
in familiarsimis sibi delinqüere coacti; alij ne
routriq̄ res fuerint obnoxij, rursū quæcunque
uitam facere facias esse punit, quam cu busus
modiculam stativis universa. Atque poteris cep-
tris. Ad Nicoclet.or.2.

Nemini athletarum adeo conuenit corpus
exerceret, ut Regibus animum excolere.
Ad Nicoclet.or.2.

Hominū patriæ q̄ amore detinere oportet Regem neque enim eorum, neque canū, neque hominū, neque aliis ullius res possibile est bene dominari, nisi quispiam ex illis voluptate capiat, quorū gerere cura ipsius intersit. Ad Nic. or. 2.

Decet, nec parum expedit, sententias Regū, & imperantium immutabiles esse de rebus iustis, non secus ac leges recte positas, atque latae. Ad Nicoc. or. 2.

Aequè ciuitatē guberniam suam, atque paternam datum, apparatu quidē splendide urs Regem decet, operationibus uero scitè, ut charua habeassisimil & sufficias. Ad Nicoc. or. 2.

Securissimam corporis esse custodiam, amicorum uirtutem pura, ciuium benevolentia, suaque ipsius prudentiam per bac. n. et possidere et conservare quispiam regnum poscit. Ad Nicoc. or. 2.

Aedes primatorum cura, eosq; qui sui prouisi sunt, de tuo prodigere existima: qui uero sua bene gerunt, atque augent, hos & tua plura facere, & ampliare. Cuncta n. incolentium urbem, et bene, resteq; regentium, & dominantis sum sunt propria, Ad Nicoc. or. 2.

Cum tibi bellum gerendum est, ad id persus, paratusq; accede pacem uero adama, quan nihil inquis sit habitura. Ad Nicoc. or. 2.

Non secus tuis ipsis, atque aliorum domineris, idq; Regi maximum esse decus pura, si nulli voluptatum inservias, cōcupiscentias aut, quam eius potius imperes. Ad Nicoc. or. 2.

Exquisite nouisse cupias qua Regum sunt peculia, tum experientiam ade, tum philosophiam siquidem philosophari, sicut tibi demonstrabit

stribuit regnandi; qua autem ab ipsis operibus exercitatio manat, efficiet uti rebus uti queas ad Nic. orat. 2.

Quod si ergo veterari petere conuenit, fama est omnes Deos ab uno loue regi. Vnde si modo non est fama, manifestum est, quod ergo illi hanc recip. constitutionem possidem duciat. Nic. or. 3.

Verum ensimmo rette gubernantibus regnum suum, opera preciosa est, ut non modo ciuitates, quarum dominatur, in unius insulae conservare studeant, ceterum suus etiam ades, ac loca, in quibus ipsis habitarunt, omnia enim hac temperantia, et suffissa opera sunt Nic. orat. 3.

Operaprecium est autem eos, qui bene resp. praeesse student, non implore porticos literis sed animo iustitiam possidere, non n. decretis, sed moxibus, et modis gubernare ciuitates, et regna, et civitas.

Iam illud apud plerosque constat, quod ciuitates aliorum subditae dominatus, apud eos plurimo tempore permanent, à quibus minimum sustineant malorum. Panath. Or. 11.

Imperantis sum minuus est, imperio subditos suis studi reddere beatiores. Tyrannus vero immore est, aliorum laboribus ergo radura, et luptates sibi suas comparare De Pace. or. 13.

Videtsis ergo monarchia formas illas resp. in quibus penes unum dominatus est, in ciuitatum existentes, à quo affectentur, qui uel quiduis sustinere parati, modo eas obtineant: quibus quid non asperarum rerum, quid non difficiillimum adest? Nonne protinus post acceptam

potes statem tot malis implicati sunt, ut cum omnibus gerere bellum ciuibus adiungantur, odif-
fē uero à quibus nihil mali perperst̄. Nihil fides
habere neque amicis, neque sōl. aliis suis; com-
mendare uero corporum suorum salutem mer-
cenariis hominiscrībus, quorum nunquā ag-
nouere mentem, nihilq; minus timere custo-
dientes, quām sibi insidiantur? Adeo demum
œsus suspectos habere, ut ne familiarissimis qui-
dē suis appropinq; iter confidant. nec id in me-
rito nouerunt enim eos, qui ante tyrannū uice-
runt, alios à paretib; s. nō interemptos; alios à
liberis, alios à fratrib; alios ab uxorisbus nec
datos præter a genus ipsorum ex hominib; ex-
tinctum: attamen tot, tantisq; calamitatibus
se ultro subiiciunt. De Pace, or. 13.

Tyrannides arbitramini difficiles esse no-
xiasq; nedum alijs, sed ijs, quæ eis portiuntur De
Pace, or. 13.

Nedecorum puraueris, alios ornate Reges na-
gem inordinate uitam transfigere; Ceterū tuam
spissus modestia alijs exemplar constitue, cognos-
cens, quod totius ciuitatis consuetudo in mago-
stratu constitutis comparatur. De Regno, or. 2.

Temperantia. 26

RBITRERIS maximopere se decere
mundiciem, uerecundiam, iustitiam, temperan-
tiam, hisce enim omnibus adolescentes tenere
placet. Ad Demon, or. 1.

Latare propter bona, quæ cōtingut, modicuq;
tristare propter mala, quæ fiunt. Ad Dem. or. 1.

A quibus uniuersum tenet turpe est, in his om-
nibus ut sibi temperes elaborat, nimirū ira, uolus
plate;

gratia, natus, non accumbans superfluum, ap-
bitur et esse ei, per quod bonis habebitis, non per
qua opulentis sias. Ad Demon.or. 1.

Dilige existentium bonorum non exceden-
tem possessionem, Sed moderatum illorum u-
sum Ad Demon.or. 1.

In eouis potissimum compatores obfirua, et si
quando tibi occasio et insigerit, antequam temulen-
tus reddaris surge. Na ubi mens à usno corrup-
ta fuerit, idem illi accidit, quod curribus, qui
aurigatores sunt deicunt: etenim illi, si à recta tra-
mite aberrent, inordinate feruntur, anima ue-
ro plurimum offenditur, corrupto intellectu.
Ad Dem.or. 1.

Arbitror oes fateri, praestantissimas esse vir-
utes temperantiam, atque insitiam, ne dum naq;
nabis per se se commodat, uerum, si naturae colli-
derare uelimus, et uires ususq; reru, reperiemus
qua nō sunt hisce conformia uirtutibus, magnoru-
maliori causa est esse: cu si perata uero et iustitia
facta plurimu uita humana iuuare. Nsc.or. 3.

Prob. inde sunt virtutes, non per easdem for-
mas omnes, at iustitia quidem egestare, et opera
tia imperio, dominium; continetia demum in-
niorum etate seu ipsa adolescentia. Nscor. 3.

Timor.

27

VITUPERIVM magis, quam pericu-
lum time. Ad Demon.or. 1.

Operarecsum est, terribilem esse malis ui-
ta finem, bnis autem uita ignominis, infor-
midolosum. Ad Dem.or. 1.

Secura in primis uita explora. Ad Dem.or. 1.

Timore tuis cunctis animi seximse, neq; ter-

ribilis nihil iniuste agentibus esse uelit. Ad Ni
coch. or. 2.

Turpitudo, & impunitas.

QV A E turpis sunt fides, et nec dictu pul
chra existimes. Ad Demon. or. 1.

Nunquam comitas ut ubi flagitium designa
vis spores id latere nam quāuis maxime alios
fallas, tibi iamē ipsi conscius eris. Ad Dē. or. 1.

Omnia sive facias, eeu nemine celatus; et
si enim statim occulies, uideberis tamen. Ad
Demon. or. 1.

In delectabilibus turpe credas sermonū domi
nari, nouptiis autē inferuire. Ad Dē. or. 1.

Si sermone solo metietes imprudentius, tota uis
tu de prauatos nō malos disceimus! Ad Dē. or. 1.

Nulla prauares aspicio, aut patrocinare uide
beris enim. Et ipse committere talia, qualia
quibus succurrus perpetravit. Ad Dem. or. 1.

E quidem sane conspicio, eos, quibus iniuria,
alioq; prædari sumnum adeoq; præciosissi
mum bonum habet ur. similia quidem perpeti
in escatis asperculis, que primum non circa maxi
mam uoluptatem illecebris fruuntur, ut paulo
post extremis obruhuntur malis. De Pace. or. 13.

V. 12.

19

P L V R I M A S in uita nostrares, non pra
pter ipsas sed contingens causa elubora
mus. Ad Dem. or. 1.

Quid est miseriarius, quā uiuere ut metuas ne
quis assisteret te occidat; nihilq; minus timere
custodes quam insidatores? Helen. eneo. or. 5.

Quemadmodum honestis, et bonis uiris eligi
bilis est belle mori, quam turbiter uiuere, sic et

eminentioribus ciuitatibus, iuadis studio, melius est ab hominibus exterminari, qui in utrūque autur in servitutem redire. Paneg. or. 8.

Omnino vero mortalium uita propter maiestam interire, propter uirtutem conseruari. Archid. or. 14.

Lige miseriua est apud suos ciues cōsumpta afflictum uitam ducere, quam apud alios in quietum esse. De Iugo. or. 16.

Operaprecium est terribile in esse malitiae finem, bonis autem uita ignorantiā formidolosam. Parac. ad Demon. or. 1.

In primis cura diligenter qua ad uitam tuā attinent: potissimum autem prudentia tuam exerce. Parac. ad Demon. or. 1.

VIRTUS, &c. Litteræ. 30

VIRTVTE nulla neque gravior est possessio neque stabilior. Etenim formam uel tempus absumpsite, aut morbus consta cescere fecist: diuina uero malo possunt, quam honesti ministra conspicuntur, quippe quae corda robur sufficient. Ad uoluptates iuuentutem illiciunt. Ad Demon. or. 2.

Ministras disciplinarum multiss esse pecunias praest. intoresputa. siquidem pecunia tulerit transire, disciplina uero in eterna secula perdurat. Ad Demon. or. 1.

Maiore cura literarum, quam pecuniarum, reposita serua. Ad Demon. or. 1.

Nec malitiam uirtute plus commodare posse existimat, quasi ita uirtutis nomē pesus sit. at qualia nomina res qua'ibet suritate sunt, tales esse illarum uires esse existimant. Nic. or. 3.

*De virtute contendentibus prouulare alia
sic adusgil.indum, atqua pro ea, Et nihil turpe
admittere videantur. Archit. or. 14.*

*Dum corpori & luxus in pio sunt, protinus
mæror voluptati adfixus est. Circa virtute por-
ro laborosum esse, ac sobrie statim gubernare
suam. sinceram semper delectationem, immo
& stabiliorem reddit. & illic primum que-
dem voluptatem sentientes, mærore deinde af-
fecti sumus, hic vero post mærom voluptate
capimus. Ad Demon. or. 1.*

*Ocio tuis in hac vita ad literarum studia, ex-
moremque auseulantis te sic ensim fies. Et quod
ab aliis non citra sudorem inueniuntur sunt: tu nul-
lo labore diffidas. Ad Demon. or. 1.*

*Ut ape curibis instidere germinib. videmus,
à quolibet auro emammodi excerpere sic &
bonarum disi splinarum auroz nihil intenta-
tum tenere pretium opera fuerit, & indecunque
vero vestis a colligere. Ad Demon. or. 1.*

Voluptas.

31

*VOLVPTATE S honestas venerare
delectari, namque honesto consuncta, est opes
maestri hinc vero preissima. Ad Dem. or. 1.*

*In delectabilib. turpe credas fernoru domes-
nari voluptatis aut inferire. Ad Dem. or. 1.*

*Dum corpori & luxus in preciosunt, & c. &
desuprà, Virtus, & Litera.*

*Equidem Jane conspicio, & c. vide supra,
Turpitudo, & Imprudentias.*

F I N I S.

BER-

BERNARDINVS E V L V P V S

Benedicto Ceruto. S. D.

RO G A T I sumus à Ioanne Bariletto,
Typographo Veneto, magna nobiscum
amicitiae necessitudine coniuncto, ut senten-
tias Salustij colligeremus. Quod ut melius
faceremus, noluimus illorum lequi institu-
tum, qui cum Ciceronis, & aliorum auctōrū
sententias colligere professi sunt, parum ta-
men, quæ vere essent sententiaz, & in quem
ordinem redigendaz, videuntur intellexisse:
Sed ad Aristotelem confugimus, definitēm
sententiam, ut sit pronunciatum, non de sin-
gularib. sed de vniuersalib. neq; de omnibus
vniuersalib. sed de ijs vniuersalib. quorum
actio[n]es sunt, eaq; quæ persequimur, & fugi-
mus ad agendum; & diuidentem sententias,
ut aliæ sint sine subiectione rationis, quæ
nullā desiderent confirmationē, q[uod] nihil con-
tinere incredibile video[n]tur, siue sint per se
notæ, siue notæ hant, dum proferuntur:
aliæ cum subiectione rationis, quæ alicuius
confirmationis indigent, quod incredibi-
les, aut dubiæ, aut obscuræ existimentur, si-
ue sint partes enthymematum, siue enthymaticæ. Quamobrem Salustij sententias
ex Ar. stotelis præscriptio collegimus, & or-
dinavimus; ubique inscribenda duximus, ut
aliquam tibi darimus nostræ in te nolunta-
tis significationem. Vale Patauij.

Kal. Sept. M D LXXIIII.

CRISPI

CRISPI SAL
LVSTII HISTORICI,
ET ORATORIS CLARISSA
MI SENTENTIAE,
Sine subiectione rationis.

Ex coniuratione Catilinæ.

ORTVN A in omnire domo
naturæ res cunctæ ex libidini
magis, quam ex vero cele-
brat, obscuratq.
Fortuna libido genibus mode-
ratur.

*Idem velle, atq; idem nolle ea demum firma
amiscta est.*

*Nonne emori per virtutem præstat, quam si
sam miseram, atque in honestam ubi aliena
superbia ludibrio fueris, per dedecus amit-
serem.*

*Neque curquam mortalium, iniuria sue par-
ua pidentur: multis eas grauius aquo hubue-
re.*

Ex bello Iugurthino.

*Omnia orta occidunt, & aucta senescunt.
Frustransit, neq; aliud se fatigando, nisi odius
quarere, extrema dementia est.*

*Natura mortaliū auida impetū, & præceps
ad exploram animi cupidinem.*

Omnis

Omnia venalia sunt.

Omnia venum sunt.

Doms, milissa. Resp. venalis.

Impune quidlibet facere, sed est regem esse.

Ipsa se virtus satis ostendit.

*Cū iuste per mollirem agas, exercitu suppli-
cio cogere, sed est dominum esse, non imperatorem.*

Humanarum rerum Fortuna pleraq; regist.

*Humana res linea, & mobiles sapientia ad
uersa mutantur.*

Ex primo historiarum libro.

*VNUM omnibus finem natura vel ferro
septis statuit: neque quisquam extremam ne-
cessitatem, nihil aujur, nisi multebr si ingens
expellat.*

Secunda res mire sunt vitis obtentui.

*Vbi malo premere sequuntur, haud facile
gratioso bonus est.*

Ex secundo historiarum libro.

SENEx per se gravis curam duplicat.

*Vita, & mors iure nature sunt. ut sine dede-
core cum cibis fama, & fortunis integer a-
gas, id dono datur atque accipitur.*

Ex tertio historiarum libro.

*Pugnatur, & vincitur a paucis. plebes quod
cūq; accedit, pro tullari idices magis erit.*

Res plus valent, quam verba.

SEN TENTIA

Ad Cælarem de Rep.ordinanda.

*Omnis magna, mediocriq; sapientia res hum
erat, qua quisque optima possit, ut dicat.*

Orta omnia intereunt.

*Firmando sunt Concordia bona, & discor
dia mala expellenda.*

*Libertas iusta bonis, & malis, strenua, &
ignarus optabilis est.*

*Naque mihi pro uero constat omnium morta
lium uitam diuino numine insuisti: neque bonū,
neque malum facimus curiusquā promisso habeo
ri: sed ex natura diuersa præmia bonos, malosq;
sequi interea forte ea tardius procedunt: sumus
enī animus ex conscientia semper praberet.*

Ex coniuratione Catilinæ.

*P R I V S Q V A M incipias, consulto, &
ubi consulueris innire opus est factio.*

*Periculis, atque negotijs compertum est, in
bello plurimum ingenium posse.*

Inuidia ex opulentia orta est.

*Regibus, bons, quam mali suspectiores sunt:
semperq; his aliena uirtus formidolosa est.*

*Avaritia fidem, probitatem, ceteraq; artes be
nas subuertit. pro his superbiam, crudelitatem,
deos negligere, omnia uenalia habere edocuit.*

*Ambitio multos mortales falsis fieri subegit;
aliud clausum in pectore, aliud promptū in lim
guahabere; amicitias, inimicitiyasq; non extre
sed ex commendo afflumare; magisq; nullum,*

quam

SALVSTI. SIT.

quām ingenium bonum habere.

Gloriam, honorem, imperium, bonus, ^{Et} signa
vni aquæ sibi exoptant sed ille uera uia nisti-
tur, huic quia bona artes defuntur, dolis, atque
fallacys contendit.

Avaritia pecunia studiū habet, quam nemo
sapiens occupat. ea quasi uenenes malis imbui-
ta, corpus, animuq; virilem effeminat: semper
in infinita, insatiables est; neque copia, neque
enopiam inuenitur.

Secunda res sapientium animos fatigant.

Vbi periculum aduenit, inuidia, atque si-
perbia postfuere.

Libertatem nemo bonus, nisi cum anima simul amittit.

Possim e quidem dicere id, quod res habet; ita
luctu, atq; miserijs, morte arumarum requieci-
t, uen cruciatum, esse, eam enīt a mortalium mala
dissoluere, ultra neq; cura ne gaudiolosus esse.

Magnos fecere domi industria, foris iussum
imperium; animus in consulendo liber, nequo
delito, neque libidine obnoxius.

Necessitudo etiam timidos fortis facit.

Ex bello Iugurthino.

EX IIS negotijs, quæ ingenio exercentur: in
primis magno usus est memoria rerum gestarum.

No exercitus, neque thesauri praesidio regnum
sum: uerum amici, quos neque armis cogere,
neq; auro parare queas, officio, et fide pariuntur.

Concordia parua res, crescent; discordia ma-
xima dilabuntur.

353 SENTENTIAE

In omni certamine, qui opulentior est, etiam
fraccipit iniuriam, tamen quia plus potest fa-
cere videatur.

Parvum fidei misericordia.

Quisquid sine sanguine ciuium ulciscinor-
tur, tunc factum sit.

Quam quisque pessime fecit, tam maxime
injus est.

Inter bonas amissio, inter malas factio est.

Maius dedecus est parva amittere, quam
omnino non paruisse.

Bono nunc fatus es, quād mala more ini-
tiām nūcere.

Hac res plerunque magnas ciuitates pessima
dedit dum alteri alteros, nūcere quoniam modo,
Et usq; acerbias ulcisci volunt.

Res humana ita se habent, in uictoria vel
ignavis gloriari licet: aduersa res etiam bonos
detredant.

Contemptor animus, Et superbia, communio
nobilitatis malum.

Vulgaris, ut plerunque solet, ingenio mobilis,
sediriosum, atque discordiosum est, cupidum
nomarum rerum quieti, Et ocio aduersum.

Cacis auaritia omnia honesta, atque rubore
praetendere mors est.

Bellum parare, simul, et arario parcere; cogi-
re ad milites eos, quos nolis offendere, domi-
forisq; omnia curare, Et ea agere inter inuidos,
occurstantes factiosos: opinione asperius est.

Nobiles si delinquere, metus nobilitas, maiorum
fortia facta, cognitorum affinium opes, multa
eluentela, omnia bac praesidio adsunt.

SALVSTI L. 11.

Mis difficile est in potestatis temperare,
qui per ambitionem se se probos simul auere.

Legere quam fieri tempore posterius, re, atque
que usurpata est.

Ego naturam unam, & communem omni-
mo existimo, sed fortissimum quemq; genera-
sum esse.

Illi falsi sunt, qui diuersis modis res pariter ex-
petant, ignavia voluptate, et proemia uirtutis.

Accipi munditas mulieribus uiris labore
conuenire, omnibus bonis oportere plus
gloria, quam diuissarum: arma, non suppete-
talem, decors esse.

Parentes abunde habemus: amicorum ne-
que nobis, neque cuiquam omnium fatis fuit.

Regem armis, quam misericordia uincit mi-
rus flagitosum.

Plerunque regia, uoluntates, ut uehemet.
esset sic mobilis sapientis aduersa.

Ex primo historiarum libro.

Non proletandu, neq; uotis parada auxilia.

Fortuna meliores sequitur.

Omnis iniuria gravitate tueror est.

Ex quarto historiarum libro.

Omnes, qui secundis rebus suis ad bellis societ
patem videntur, considerare debent, si ceat ne tam
pacem agere: deinde, quod quaratur satis ne-
pium, iustum gloriosum, an indecorum sit.

166 SENTENTIAE

Ex incerto historiarum libro.

NVLLA rem agis populus concitatus,
quam si quis egenum contemnat, inde, Ego ho-
bess insident, Ego malos extollunt.

Ad C. Cesarem de Rep. ordinanda.

R E S docuit id verum esse, quod in carminib-
us Appiani ait, Fabria esse sua quenq; fortuna.

Animus ferox prava via ingressus, ubi con-
fusa non suppetum, fertur accensus in socios
modo, modo in cives, mouet composita, res
suas veteribus acquirit.

Ea vera, atque simplex via est, magistra-
rum populo, non creditori gerere: Ego magni-
tudinem animi in addendo, non domendo Rei-
pu. ostendere.

Sapientes pacis causa bellum gerunt; Luba-
rem, spe oris sustentant.

Pecunia maxima omnium pernicies est.

Plerique mortales ad iudicandum satis in-
geniū habent, aut simulant, veruntamen ad re-
prehendenda aliena facta, aut dicta ardet om-
nibus animis vix satis apertum os, aut lin-
gua prompta videtur, qua dicta pedore emo-
luit.

Occulta pericula, neque facere, neque vi-
tare, bonis impromptu est.

Judices à paucis probari, regnum est: ex pe-
cunia legi inhonestum.

Perinde curiae res lundantur, atque ap-
petunt.

petuntur. Et carum rerum *Ysus* est.

Avaritia bellua fera, immane, intolerau-
da est: quo intendit, oppida, agros, flagna,
atque domos vastat: diuina cum humanis per-
misceo: neque exercitus, neque mania obstat,
quo minus in sua penetret: fama, pudicitia, li-
beris, patria, atque parentibus cunctis mor-
tales spoliat.

Vt uos interdum fortuna sape inuidia sati-
gat: ubi anima natura cessit, demptis obtenu-
per a sororibus ipsa se virius magis, magisq; ex-
cellit.

ad i SEN

SEN TENTIAE CVM
Subiectione rationis.

Ex coniuratione Catilinæ.

MNES homines, qui se se fluerunt præstare ceteris animantibus summa ope nati decet, non vitam silentio transcurrunt, veluti si peccora, qua natura prona, atque ventri obedientia finxit.

sed nostra omnis via in animo & corpore sita est, animi imperio, corporis seruitio magis videntur: alterum nobis cum diis, alterum cum beluis communis est, quo mihi rectius esse videtur, ingenij, quam virtutem, opibus gloriam quarere. & quoniam vita ipsa, qua fruimur, brevis est, memoriam nostri quam maxime longam efficere. nam diuersarum, & forme gloria fluxa, atque fragilis est: virtus clara, aserena habetur.

Si regum, atque imperatorum animi virtus in pace ita, vi in bello valere, aequalius, atque constantius se se res humana valerent; neque aliud alio ferri, neque mutari, ac miseri omnia cerneret. Nam imperium facile yis artibus retinetur, quib. initio partum est. verum ubi pro labore desidia, pro continencia, & austeritate libido, atque superbia invadere, fortuna simul cum moribus immutatur.

Omnes homines, qui de rebus dubijs consultant, ab odio, amicissia, ira, atque misericordia

Cacuus esse decet. Haud facile animus verum
presudet, ubi illa efficiunt, neque quisquam
omnium libidinis simul. & usus paruit. ubi in
tenderis ingensum; malest: si libido possidet ea
dominatur: animus nubilus maleo.

Alijs alia licentia est qui demissi in obscu-
ritate agunt, si quod etiam deos dileperre,
pauciscunt fama, ut que fortuna eorum pares
fuerint, qui magis impetu praelato in exercitu ad
tempem agunt, eorum fulta cuncti mortales nonne-
reata in maxima fortuna minima licetia est.
neque studere, neque odire, sed insigne irasci
decet: qua apud alios iracundia dicitur, ea in
imperio superbia, atque crudelitas appellatur.

Cetera maleficiorum persequere, ubi fulta
sunt, hoc nisi prouideris, ne accedat, ubi euenerit,
fusstra iudicia implores: capta urbe nubilis re-
liquis fit festis.

Non novis, neque supplicijs mulieribus auxi-
lia deerum parantur: vigilando, agendo, be-
ne consulendo, pressere omnia cedunt: ubi socor-
ditate, atque ignavia tradideris, nequid-
quam deos implores: tristi infeliciq; sunt.

Comperitum ego habeo, verba virtutem, non
addere: neque ex ignavo Arcenium, neque for-
tem ex timido exercitum Imperatoris fieri
quanta cuiusque animo audacia natura, aut
morib. inest, tanta in bello patere solet: quem
neque gloria, neque pericula excitant, nequid-
quam bortere, timor animi auribus officit.

In fuga salutem sperare, cum arma, queis
corpus tegitur ab hostibus auerteris, ea vero
dementia est: semper in praelio q; maximum

est periculum, qui maxime timunt, audacia
pro mero habetur.

Ex bello Iugurthino.

F A L S O queritur de natura sua genus
humanum; quod imbecilla, atque ani brevis,
sorte potius, quam virtute, regatur. nam con-
tra reputando, neque masus aliud, neque pra-
stabilis inuenias; magisq; natura industria
hominis, quam virtus. Et igitur deesse. Sed dux,
atque imperator vita mortalium animus est.
qui vobis ad gloriam virtutis via gravatur, abu-
do pollens, potensq;. Et clarus est, neque fortu-
ne egit, quippe, que probitatem, industria, ce-
terasq; bonas artes neque dare, neque eriperet
cuiquam posset. siue cypri prauss cupidinisbus
ad inertiam. Et voluptates corporis pessimad-
tus est, perniciosa libidine paulispercosus: sed
per sociorum fores, tempus ingenuum deflu-
re, natura infirmitas accusatur: suam quippe
culpam adtores ad negotia transfrunt.

Si hominibus bonorum rerum tanta cura es-
set, quanto studio alienis, ac nihil prefutura, mul-
sumq; etiam periculosa petunt; neque regerent
magis casib. quam regerent casui; et eo magni
studinis procederent, ubi promortalibus gloria a-
ternis ferent. Nam ut genus hominum compone-
tur a corpore. Et anima est, starum sunta, illa
diuq; omnia nostra, corporis alia, alias animi
starum sequuntur. Igitur praelata facies, ma-
gna diuitia, ad hoc uis corporis, Et alia huic
modi omnia brevis delabuntur. ac ingenua
egregia

égregia facinora , sicuti anima , immortalia sunt . postremo , corporis , Et fortuna bonorum , ut initium , sic finis est ; omniaque orta occiduntur . Et aucta senescunt . animus incorruptus , aeternus , rex humani generis , agit , ut quis habet cuncta , neque ipse habetur .

Vi quidem regere patriam , aut paretes , quamquam Et possit . Et delicta corrigas , sumen importunum est : cum praeferim omnes rerum maiestates eadem , fugans , aliaque hostilia portentantur .

Hic in Republica multo praefat , beneficij , qui in maleficij immemorem esse . bonus tandemmodo segnior sit . ubi negligas : ut malus improbor . ad hoc si iniuria non sint , haud sepe auxilijs egeas .

Omne bellum sumitur facile , ceterum ager time definit . non in eiusdem potestate iniuriar eius . Et finis est : incipere cuius etiam ignorantibus , definitur , cum vultores velint .

Scio ergo plerisque non ipsorum artibus imperium à vobis petere . Et postquam adeprehensum gerere : primo industrios supplices , modicos esse , de hinc per ignorantiam . Et superbiam atatem agere .

Maiorum gloria posteri : quasilumen est : neque bona eorum , neque mala in occultos patitur .

Ad C. Cæsarem de Rep ordinanda .

UT fabricata sic virtute parte , qua magna industria habens decet ; ne iniuria deformetur ,

aut coruans infirmata: nemo enim alterius impa-
rium uolens cedat: Et quanvis nouus, atque
clemens sit, quis plus potest, tamen quia malo es-
se lices formidatur id euensis, quia plerique re-
rum potentes peruerso consulunt: Et eo se mu-
nitores putant, quo illi, quib. imperant, ne-
gocios fuere.

E quidem ego cuncta imperia crudelia, ma-
gis acerba quam diurna arbitror; neque
quenquam à multis metuendum esse, qui ad
eum ex multis formido recedar; eam uillam
bellum aeternum, Et ancepit gerere, quoniam no-
que aduersus, neque abtergo aut laterib. tuus
sis, semper in periculo, aut metu agites, contra
qui benignitate, Et clementia imperium tem-
perauere his lata, Et candida omnia uisa, e-
stiam hostes & quiiores, quam alijs ciues.

Neque aliter quisquam extollere se, Et
diuina mortaliss attingere potest, nisi, omisis
pecunia, Et corporis gaudij, unimo indulgens
non assentando, neque concupita præbendo per-
uersam gratiam gratificans, sed in labore, pa-
cientia, bonisq; preceptis, Et fuitis fortib. excor-
tando. Nam domum, aut uillam extrahere,
et amq. signis, aulass, alijs, operib. exornare, Et
omnia possim, quam semet usendum efficere:
id est non diuinas doceri habere, sed ipsum illis
flagitio esse, porro q. quib. bis die uentrem onera-
re, nullam noctem sibi scorto quiescere mos est;
nisi animum, quem dominari decebuit, seru-
tio oppressere, nequaquam eo posteabebess,
utique cludo pro exercitio uti uolunt, nam
inprudentia pleraq;, Et se precipitat ut
THM

eum bac, **G**omnja mala pariter cum honore pecunia desinent, si neque magistratus, neque alia mulgo cupienda uenalia erant.

Scio ego difficile, atque asperum factu sit, consilium dare regi, aut imperatore, postremo curquam mortali: quippe cum **S** illis consilio rum copia adfint: neque de futuro quisquam fas sis callidus, satq; prudens sit. Quinetiam sa pe praece magis, quam bona consilia prospere eueniunt: quia plerasq; res fortuna ex libidine sua agitat.

Cum diuitiarum cupidine neque priuata res, neque publica, neque domi, neque militia regi potest. Nam ubi cupido diuitiarum, innatis, neq; disciplina, neque artes bona neq; ingenium ullum satis pollet; quin animus magis, aut minus mature, postremo tamē succumbit.

Ubi bonus deteriorem diutius magis claram, magisq; acceptum uider, primo affuat, multaq; in pectore uolunt. sed ubi gloria honorem magis in diei uirtutem opulentia uincit, animus ad uoluptatem a uero deficit. Quippe gloria industria aliatur; ubi eam demiseris ipsa per se uirtus amara, atque aspera est. postremo ubi diuitiae clara habentur, ubi omnia bona uisa sunt, fides, probitas, pudor, pudicitia. Nam ad uirtutem una, **S** ardua uia est; ad peccatum, qua cuique libertate natus: **S** malis, **S** bonis reb. excreatur.

Cuseunque in sua ciuitate amplior, illustri erq; locis, quam alijs est, et magna cura est Resp. Nam ceteris salua urbe tantum: modo libertas iusta est: qui per uirtutem sibi diuinitas, decus,

decus, honorem pepererunt, ubi paullum inclinata Resp. agitari caput, multipliciter animus currit, atque laboribus fatigatur; aut gloriam, aut libertatem, aut rem familiarem defensat, omnib. locis ad est, festinat, quanto in secundis rebus florentior fuit, tanto in aduersis asperius, magisq; anxie agitat. igitur ubi plebs senatus, sicut corpus animo obediat et usque consilia exequitur, patres consilio malere decet, populo sua peruvacanea est calliditas.

Ex coniuratione Catilinæ.

POST QVAM diuitia honoris esse caperunt. Eas gloria imperium, potenta sequentur, habescere uirtus, pauperia probro haberi, innocentia pro malevolentia duce capitur. igitur ex diuitiis iumentum luxuria, atque auaricia cum superbia inuadere, rapere, consumere, sumptuare, alscire cupere; pudorem, pudicitiam, diuinam, at q; humana promiscuam vel pensi, neque moderari habere.

Qui conuenit in minore negotio legem timere, cum eam in maiore neglexeris?

Omnia mala exempla ex bonis mutatis orta sunt: sed ubi imperium ad ignaros cives, aut minus bonos peruenit: nouum illud exemplum ab dignis. Et idoneis ad indigos, Et non idoneis transferitur.

In magna ciuitatem multa, Et maria ingensa sunt.

Ex bello Iugurthino.

QVI SAVICUS, quam frater fratri?

Quem

*Quem alienum fidum inuenies, si tuus
fueris?*

Ex secundo historiarum libro.

*M U L T O cura summo imperio inest, mihi-
tingentes labores.*

Ex quarto historiarum libro.

*Arma acerrima in eos, quib. uictis spolia
maxima sunt.*

Ad Cesarem de Rep. ordinanda.

*Res parvas magnum ingenium attingere nequit
Magna cura magna merces est.*

*Hoc enim aduersum deprimere strenuo homi-
nibus difficile est.*

*Si per unia decus ademeris, magna uis au-
ritia bonis moribus uincetur.*

*Stultissimi mortales, quod in certamine dia-
bium est, quorsum accidat, id per inertiam ip-
se, quasi uidi recipiunt.*

F I N I S,

NOMINA Auctorum
e quibus Sententiae excerptae sunt.

A	
A ^{cademici}	
Accius	Aristoxenus,
Aeschines	Asclepiades
Alcmæo	
Alexander	B
Anacarsis	Bias
Anaxagoras	
Anaxarcus	C
Anaximenes	Cæcilius
Anaximander	Caius Lælius
Annibal	Caius Lucilius
Annicerius	Caius Pontius Sam-
Antigenidas	nus
Antimacus	Calipho
Antiocus	Callicratides
Antipater	Carnades
Antipater Cirenaicus	Cato Censorius
Antisthenes	Catullus
Apollo Pythius	Chrisippus.
Arcesilas	Cleantes
Architas Tarentinus	Clitomacus
Archimedes	Crantor,
Aristippus	Cratippus
Aristonæi	Critolaus
Aristoteles	Curius
	Cirenaicus

Cirenaicūs	H
Cireneus Theodorus	
Cyrus maior	Hecato
Cyrus minor	Hæctor Nætuanūs
D	Hætaclides
Darius	Heræclitus
Democritus	Herillus
Demosthenes	Heſiodus
Diagoras	Hieronimūs
Dicæarcus	Homerus
Dinomacūs	I
Diodorus	Isocrates
Diogenes	
Diogenes Apollonia-	L
tes	
Diogenes Ćinicūs	Lacedæmonius
Dion Heracleotes	Lacarna
Dionisius	Lacedæmonius
E	Leonidas
	Læcontinus Gorgias
Empedocles	M
Ennius	
Epicarmus	
Epicurei	Marco Cicero
Eudoxus	Marcus Crassus ora-
Euripides	tor
F	Marcus Crassus di-
	ues
	Marcus Antonius
Fabius Maximus	Metrodotus

P

Panætius
Parmenides
Pericles
Peripatetici
Perseus
Philippus Macedo ad
filium

Sophocles
Speusippus
Statius Cæcilius
Stipho
Stoici
Strato
Simonides

T

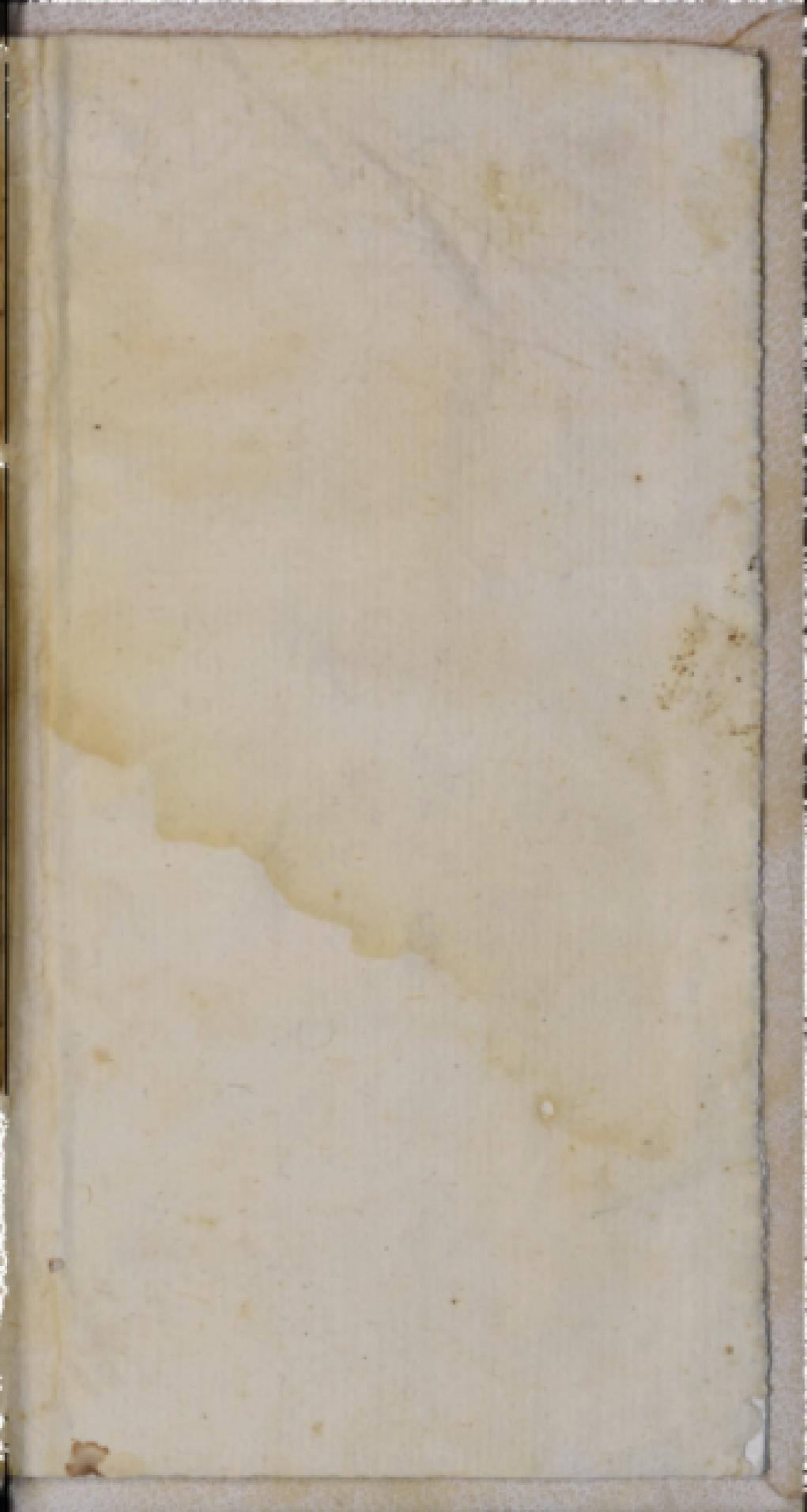
Philo
Pittacus
Pisistratus
Plato
Polemo
Polcidomius
Protagoras
Ptolemaeus
Pirrho
Pithagoras

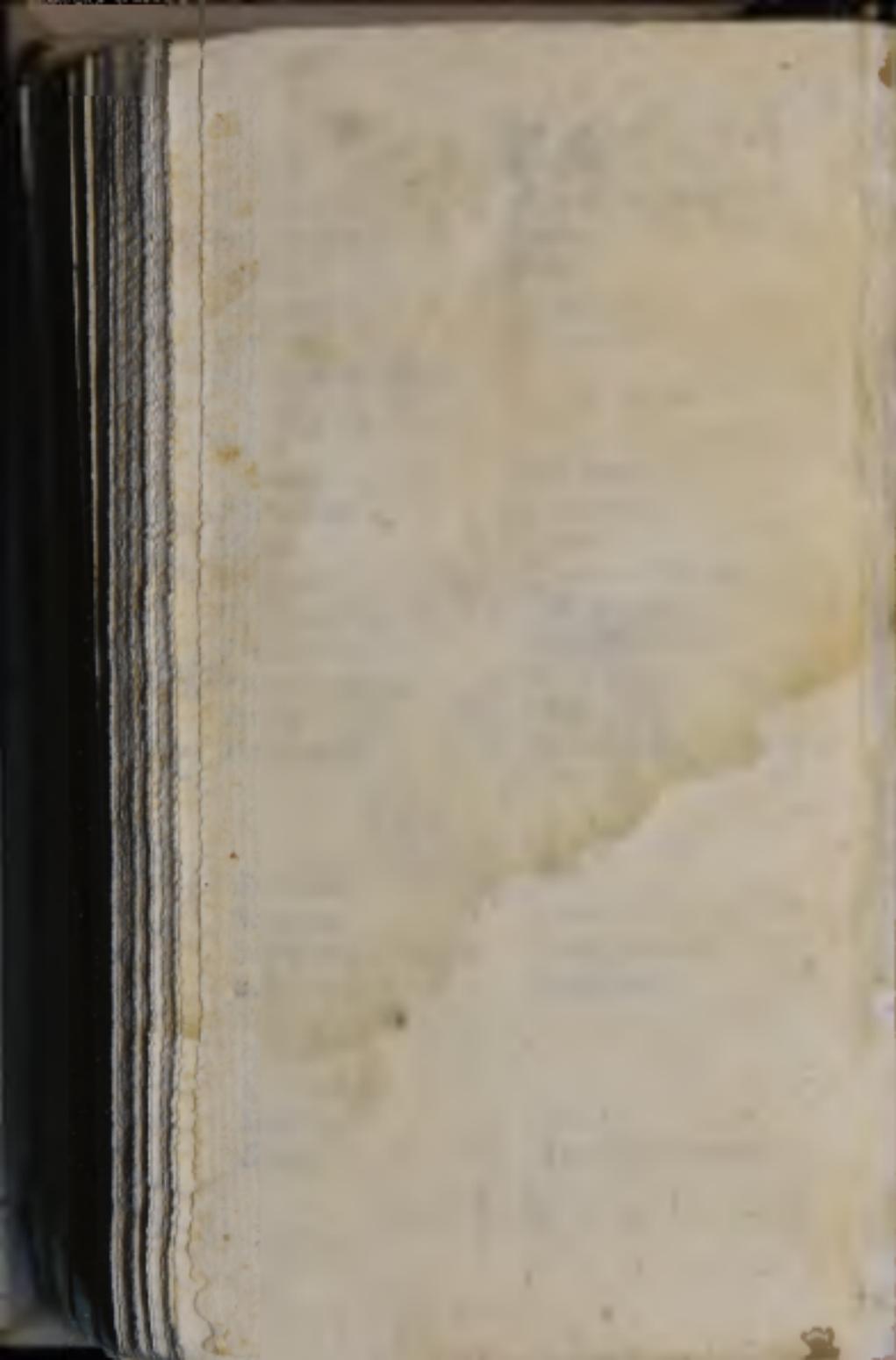
Telamon
Terentius
Teucci
Thales Milesius
Themistocles
Theophratus
Thetamenes
Theseus
Timonius Atheneus

X

Salustius
Scaeuola
Scipio Aþricanus
Scipio minor
Scipio Nasica
Silenus
Siculus
Socrates
Solon

Xenocrates
Xenophanes
Xenophon
Zeno
Zeno Epicureus,

1886

BIBLIOTECA "CHARITAS"

N.I. 653
del 14.8.1936

BIBLIOTECA
CHARITAS PAOLA

C
T
23

